VAK- & KUNSTWOORDEN.

Nr 6.

AMBACHT

VAN DEN

LOODGIETER & ZINKBEWERKER

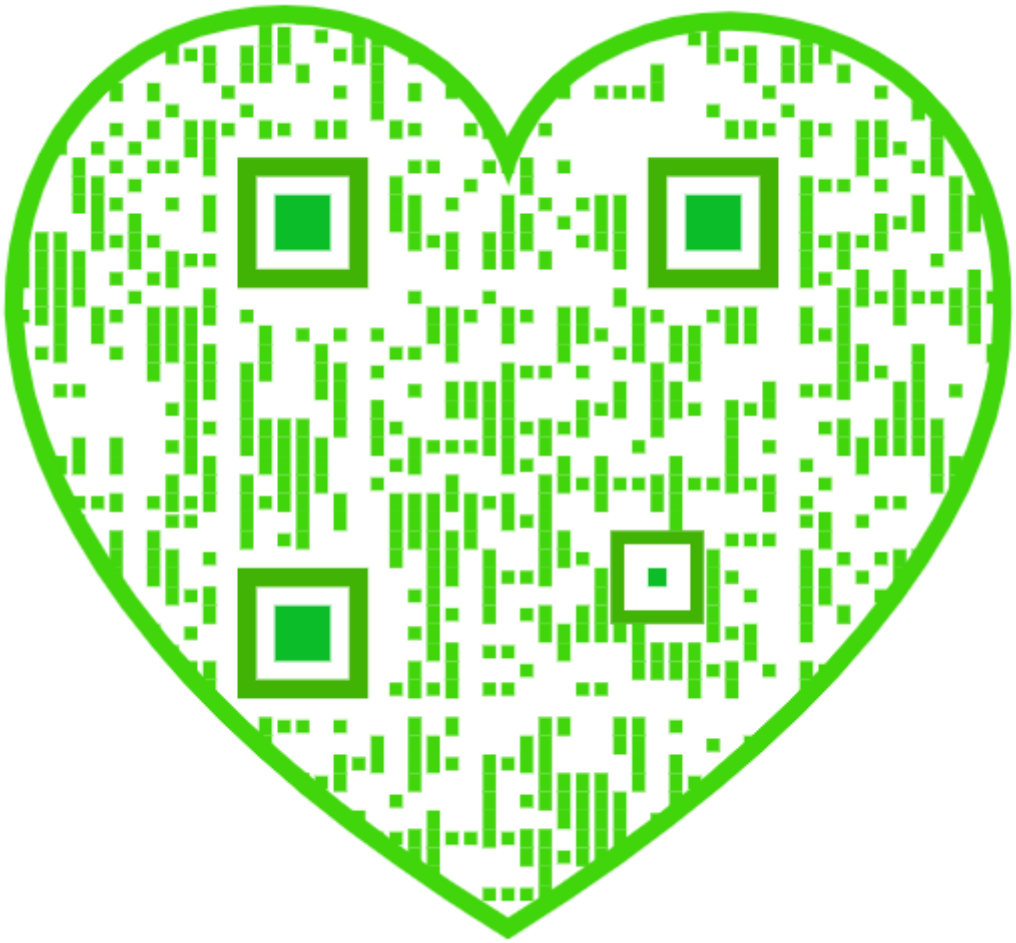

KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE VOOR TAAL- & LETTERKUNDE
Afdeeling : Nieuwere Taal- en Letterkunde.

VAK- & KUNSTWOORDEN.

Nr 6.

AMBACHT

VAN DEN

LOODGIETER EN ZINKBEWERKER

BEZORGD DOOR

ALFONS VAN HOUCKE

BOUWKUNDIG-INGENIEUR,
EERSTAANWEZEND BOUWMEESTER BIJ HET MINISTERIE VAN SPOORWEGEN,
POSTERIJEN EN TELEGRAFEN.

Bekroond door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.

Tweede Deel M — Z

GENT
A. SIFFER
Drukker der Koninklijke Vlaamsche Academie

1902

Maagdenlood, o. (gmvd.). – Fr. *Plomb vierge.* Lood zooals het uit den **vlamoven** komt.

Onbewerkt lood.

Het maagdenlood, door de vlamovens opgeleverd, heeft twee verschillende benamingen : het lood, dat bij de eerste bewerking afvloeit, heet **roerlood**; dit, getrokken uit het overblijvende erts, heet **perslood.**

Maaksel, o. (gmvd.). — Fr. *Facture; Façon.* — Hgd. *Mache.* — Eng. *Make.*

De ontvangbak onder deze dakgoot is keurig **afgewerkt.** Het vervaardigen — Fr. *Façon* — vereischte veel kennis en veel **handwerk** — Fr. *Façon; Main-d'œuvre* — en kostte veel **arbeidsloon** — Fr. *Prix de la main-d'œuvre; Salaire* —; het **maaksel** (de kunst of de wijze, waarmede hij gemaakt is) bewijst dat de loodgieter zeer ervaren in het ambacht is.

Maalde, v. (-n) (Vl.), **Maaldje,** v. (-n) (Vl.). — Fr. *Maille.*

Zie **Malie.**

Maas, v. (mazen), **Maasch,** v. (-en) (Vl.). — Fr. *Maille.*

Zie **Malie.**

Maasdak, o. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Toiture* of *Couverture mosane.*

Zie **Schaliëndak.**

Maas-verband, o. (gmvd.). — Fr. *Appareil mosan.*

Wijze van bedekken met gewone of metalen schaliën zooals dit gebruikelijk in België en in de Maaslanden verricht wordt.

Zie **Schaliëndak.**

Maat, v. (maten). — Fr. *Mesure.* – Hgd. *Maass.* — Eng. *Measure.*

Wij vermelden :
Lengtemaat; — Fr. *Mesure de longucur;*
Vlaktemaat; — Fr. *id. id. superficie;*
Inhoudsmaat; — Fr. *id. id. capacité;*
Kubeermaat; — Fr. *id. id. volume;*
Oude maat; — Fr. *id. ancienne;*
Nieuwe maat; — Fr. *id. nouvelle;*
Metrieke maat; — Fr. *id. métrique;*
IJkmaat; — Fr. *id. de jauge.*

Maat, v. (maten). — Fr. *Cote.*
Maten op eene teekening — Fr. *Cotes d'un plan.*

Maatlat, v (-ten). — Fr. *Latte de longueur.*
Zie **Lengtelat.**

Maatstaf, m. (.staven), **Kaliber**, m. (volkst. Bastw.). — Fr. *Calibre; Jauge.* — Hgd. *Lehre.* — Eng. *Gauge.*
De maatstaf of kaliber is eene ijzeren plaat, waarin gaten van verschillende grootte, om de dikte van het

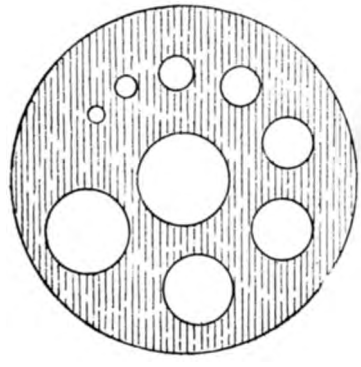

Sch. 362.

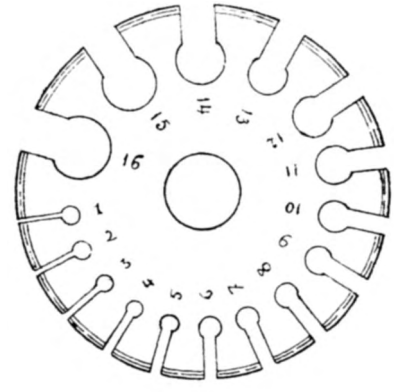

Sch. 363.

gereedschap te meten en bijz. van dit, gebruikt tot het persen, het drillen enz.
De gaten zijn soms genummerd.
Zie sch. 362.

De maatstaf om de dikte van metalen platen te meten, is eene ijzeren plaat met intandingen van steeds toenemende breedte; hij heet dan **platenmeter** of **platenmal**.

Bezijds de intandingen staat een volgnummer.

Zie schetsen 363 en 364.

De maatstaf voor het meten van metaaldraad is nagenoeg dezelfde als die voor het gereedschap; hij wordt veelal **draadmeter** of **draadmal** genoemd.

De diameters der gaten zijn aangeduid door volgnummers.

De maatstaf, welke den diameter van gaten geeft, draagt den naam van **gatenmeter** of **gatenmal** en bestaat uit een puntig stalen blad of uit eenen stalen kegel, waarop door eene aangeteekende verdeeling de diameter der te meten gaten gelezen wordt. Zie sch. 365.

Zie nog **Palmer** bij **Platenmeter**.

Sch. 365.

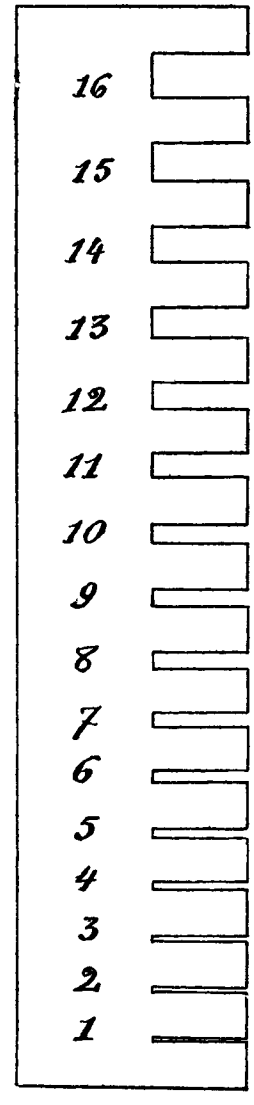

Sch. 364.

Madrin, m. (-s) (volkst. Bastw.). — Fr. *Mandrin.*
Zie **Verwijder.**

Mager soldeer, o. (-sels), **Mager soldeersel,** o. (-s). — Fr. *Soudure maigre.* — Hgd. *Zinnarme Lot.* — Eng. *Solder poor in tin.*
Soldeer waarin het tin in kleinere hoeveelheid voorkomt dan het lood.

Makerie, v. (W.-Vl.), **Makerij,** v. (volkst.). — Fr. *Atelier.*
Zie **Werkhuis.**

Mal, m. (-len), **Patroon,** m. (volkst.), **Model,** o. (volkst.). — Fr. *Patron; Môle; Panneau; Modèle; Jauge.*
Zie **Afteekenen.**

Malacca-tin, o. (gmvd.). — Fr. *Etain de Malacca; Etain en chapeaux; Etain en écritoire.* — Hgd. *Malakkatin; Hutzinn.* — Eng. *Malacca-tin; Cap-tin.*
Zie **Tin.**

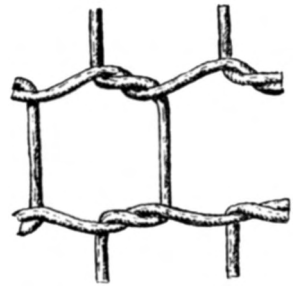
Sch. 366.

Malie, v. (maliën). — **Maasch,** v. (Vl.), **Malje,** v. (volkst.), **Maas,** v. — Fr. *Maille.*
Opening gelaten tusschen de draden van **vlechtwerk** (Sch. 366).
Maas heeft meer betrekking tot de opening gelaten tusschen de draden van eene stoffe.
Gebrek in **bladzink.**

Malienier, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Marteleur.*
Zie **Maljenier.**

Malje, v. (-n) (volkst.). — Fr. *Maille.*
Zie **Malie.**

Maljenier, m. (-s) (W.-Vl.), **Malienier**, m. (-s) (W.-Vl.), **Mallenier**, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Marteleur.*
Hij, die met den hamer werkt.

Maljeniersgereedschap, o. (-pen) (W.-Vl.).
IJzeren gereedschap ten dienste van den **maljenier.**

Maljeniersgoederen, (mvd.) (W.-Vl.).
Getuig, gerief ten dienste van den maljenier of door den maljenier gemaakt.

Mallenier, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Marteleur.*
Zie **Maljenier.**

Mamiering, v. (-en). — Fr. *Maugère; Mauge.*
Bij waterwerken gebruikt men soms eene mamiering of geleibuis om het water van de eene plaats naar de andere te doen vloeien.
Zij is eigenlijk een **hevel.**

Mand, v. (-en). — Fr. *Panier.*
De **draagmand** door den loodgieter en den zinkbewerker gebruikt om o. a. op het werk materialen en gereedschap te dragen, is van gevlochten teen; zij is bijna rolvormig, onder minder breed dan boven, en heeft twee ooren of handvatsels.
Eene kleinere mand en meer kegelvormig dan de draagmand dient voor de houtskool.
Soms bezigt de loodgieter ook eene **gruismand** om het gruis weg te dragen, bij het doorkappen van muren voor het plaatsen van buizen enz.

Mansard-dak, o. (-en), **Mansardedak, Fransch**

dak, Gebroken dak, Mansardisch dak, o. — Fr. *Toit mansard; Toit brisé; Toit français.*

Zie **Dak.**

Naam ontleend aan den bouwkundige MANSARD, die het eerst stelselmatig deze wijze van dakvorming heeft toegepast.

Het steilste staand gedeelte van het Mansard-dak wordt **afgeschoten dak** — Fr. *Brisis* — geheeten.

Mansarde dak, o. (-en), **Mansardisch dak,** o. (-en). — Fr. *Toit mansard; Toit brisé; Toit français.*

Zie **Mansard-dak.**

Mantel, m. (-s).

— Fr. *Calotte.*

Is hetgene men algemeen de **hoos** noemt.

— Fr. *Chemise.*

Zie **Rok.**

Marminne, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Sirène; Girouette.*

Zie **Meermin** en **Windvaan.**

Volgens DE BO komt dit woord voor in den zin van 't Fr. *Girouette,* in eene « Rekenynghe van Veurne-Ambacht, 1598 ».

Marteel, o. en m. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Marteau.*

Zie **Hamer.**

Martelaar, m. (-s) (volkst.). — Fr. *Croûte; Mauvais ouvrier; Croûton.*

Zie **Knoeier.**

Massicot, o. (gmvd.) (Bastw.). — Fr. *Massicot.*

Zie **Loodglid.**

Mastiek, v. (-en) (volkst., Bastw.). — Fr. *Mastic.*

Zie **Verkitsel.**

Matbeitel, m. (-s). — Fr. *Mattoir; Matoire.*

Ronde of vierkante doorslag dienende om voegen met lood te dichten.

Materiaal, o. (materialen). — Fr. *Matériaux* (mvd.).

Zie **Bouwstof.**

Op een opschriftbord te Oostende: « Materieelen ».

In W.-Vl. soms ook **materieel** (in 't enkelvoud).

Materieel, o. (materieelen) (W.-Vl.).

— Fr. *Matériaux.*

Zie **Materiaal.**

— Fr. *Matériel.*

Het woord **materieel** is algemeen gebezigd om het **alem** te bedoelen, en bijzonderlijk die werktuigen, benuttigd bij groote werken.

Matteeren, bw. zw.

— Fr. *Amatir.*

Iets wat blinkt, dof maken.

— Fr. *Matter.*

Met den **matbeitel** werken.

Meermin(ne), v. (-nen, (-n)), **Marminne**, v. (W.-Vl.), **Minnemin(ne)**, v. (O.-Vl.). — Fr. *Sirène; Girouette.*

De **windvaan** heeft soms den vorm eener meermin en wordt dan meermin geheeten.

Het woord marminne staat vermeld in eene « Rekenynghe van Veurne-Ambacht », 1598.

Meester, m. (-s), **Patroon**, m., **Baas**, m. — Fr. *Maître; Patron.* — W. *Maisse.*

De ambachtsman, die werken aanneemt en uitvoert met behulp van werklieden, die onder zijn gebied staan en door hem bezoldigd worden.

Meester-Loodgieter. — Fr. *Maître-plombier.*

Meester-Zinkbewerker. — Fr. *Maître-zingueur.*

Zie nog **Loodgieter, Zinkbewerker.**

Meestergast, m. (-en). — Fr. *Chef-ouvrier; Contre-maître; Maître-compagnon.*
Zie **Meesterknecht.**

Meesterknecht, m. (-en), **Meestergast**, m., **Onderbaas**, m. — Fr. *Contre-maître; Chef-ouvrier; Maître-compagnon.*
Zie **Loodgieter.**

Meesterstuk, o. (-ken).
— Fr. *Chef-d'œuvre.*
Kunstig werk dat, om zoo te zeggen, niet kan geëvenaard worden.
— Fr. *Pièce d'épreuve.*
Zie **Proefstuk.**

Meetpasser, m. (-s). — Fr. *Compas à pointes sèches; Compas droit; Compas ordinaire.*
Zie **Gewone passer.**

Meinsel, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Virole; Frette.*
Zie **Beslagring.**

Mengmetaal, o. (.metalen). — Fr. *Métail.*
Zie **Legeering.**

Mensel, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Virole; Frette.*
Zie **Beslagring.**

Merk, o. (-en). — Fr. *Marque.*
Zie **Fabrieksmerk.**

Merkijzer, o. (-s). — Fr. *Marqueur.*
Werktuig, waarmede een merk op een voorwerp geslagen wordt; zoo, bijv. het **fabrieksmerk** der Maatschappij « *La Vieille-Montagne* ».

Mesdag, m. (-en). — Fr. *Fête patronale.*
Zie **Misdag.**

Messing, o. (gmvd.). — Fr. *Laiton; Cuivre jaune.*
Zie **Latoen.**

Messingblik, o. (gmvd.). — Fr. *Tôle de laiton.*
Dun geslagen of geplet messing.

Messinggoed, o. (-eren). — Fr. *Dinanderie.*
Geelkoperwerk.

Mestdag, m. (-en) (volkst.). — Fr. *Fête patronale.*
Zie **Misdag.**

Metaal, o. (metalen), **Motaal**, o. (oud). — Fr. *Métal.* — Hgd. *Metall.* — Eng. *Metal.*

De metalen zijn delfstoffen, welker uiterlijke eigenschappen zijn : de **dichtheid**, de **ondoorzichtbaarheid**, de **glans**, de **taaiheid**, de **uitbreidbaarheid**, de **smeltbaarheid** en de **onoplosbaarheid in water.**

Gewoonlijk zijn de metalen in eenen verertsten toestand in de aarde verborgen en moeten door de nijverheid bereid worden.

Onder de metalen worden gerangschikt : het **lood**, het **koper**, het **ijzer**, het **tin**, het **zink** enz.

De metalen worden verdeeld in **edele**, als het goud en het zilver, en **onedele**, als het lood, het tin, het zink enz.; ook wel in **zware** (ruim 5 tot 20 malen zwaarder dan het water) en **lichte.**

Metaalasch, v. (gmvd.). — Fr. *Spode.*
Lichte asch, die men door het verkalken van zink bekomt.

Metaalbad, o. (-en). — Fr. *Bain de métal.*
Zie **Bad.**

Metaaldoek, o. — Fr. *Tissu métallique.*
Beter dan **metalen weefsel.**

Metaaldraad, o. (gmvd. als stofnaam), m. (.draden) als voorwerpsnaam.

— Fr. *Pas de vis à métaux.*

Zie **Vijsdraad.**

— Fr. *Fil de métal.*

Zie **Rekdraad.**

Metaalgieter, m. (-s). — Fr. *Fondeur en métaux.*

Zie **Gieter.**

Metaalglans, m. — Fr. *Eclat métallique.*

Metaalkunde, v. (gmvd.), **Metaalnijverheid**, v. (gmvd.). — Fr. *Métallurgie.*

Metaalmengsel, o. (-s). — Fr. *Alliage; Liaison.*

Zie **Legeering.**

Metaalmijn, v. (-en). — Fr. *Mine à métaux.*

De opbrengst der **lood-** en **zinkmijnen** van België was in 1892 :

Blende	8250	ton;
Kalamijn	4010	id.;
Galena	60	id.

Metaalmoor, o. (gmvd.) (N.-Nedl.). — Fr. *Moire métallique.*

Vertind metaal, waaraan men met verdund salpeter- en chloorwaterstofzuur een gevlamd of gemarmerd aanzicht geeft.

Metaalnijverheid, v. (gmvd.), **Metaalkunde**, v. (gmvd.). — Fr. *Métallurgie.*

Metaalrasp, v. (-en), **Muntersvijl**, v., **Justeervijl**, v. — Fr. *Ecouenne; Ecouane; Ecoïne; Râpe à métaux.* — Hgd. *Raspel.* — Eng. *Rasp-file.* — W. *Ecoênne.*

Zie **Vijl.**

De **grove vijl** — Fr. *Carreau* — wordt insgelijks **metaalrasp** genoemd.

De metaalrasp, die op het uiteinde boogvormig is, wordt in 't Fr. *Rifloir* en *Riflard* geheeten; in het Nedl. luidt het **Raspvijl**.

Metaalschaar, v. (.scharen). — Fr. *Cisaille; Cisoir; Cisoires*.

Zie **Schaar**.

Metaalscheiden, bw. zw. — Fr. *Affiner*.

Metaal de **loutering** doen ondergaan.

Metaalschroef, v. (.schroeven) (N.-Nedl.). — Fr. *Vis à métaux*.

Zie **Metaalvijs**.

Metaalschuim, o. (gmvd.). — Fr. *Chiasse; Scorie; Masselotte*.

De vuiligheid, die op smeltend metaal drijft.

Gestold metaalschuim — Fr. *Mâchefer* — heet **sintel, sinder** en in de volkst. bijz. in Vl.: **zender, zinder** en **zeinder**.

Dit mag niet verward worden met **scharbielje** — Fr. *Escarbille* — of afval van uitgebrande steenkool.

Metaalsmelterij, v. (-en). — Fr. *Fonderie de métaux*.

Daar, waar metaal gesmolten wordt.

Zie **Smelting**.

Metaalvijs, v. (.vijzen) (Z.-Nedl.), **Metaalschroef**, v. (N.-Nedl.). — Fr. *Vis à métaux*.

Niet verwarren met **metalen vijs** — Fr. *Vis métallique*.

Zie **Vijs**.

Metaalzaag, v. (.zagen). — Fr. *Scie à métaux.* — Hgd. *Metallsäge.* — Eng. *Metal-saw.*

De gewone metaalzaag (Sch. 367) bestaat uit eenen ijzeren boog met eene moer en een hecht; zij is zóo

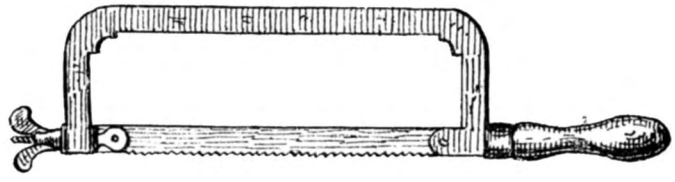

Sch. 367.

aangesteld dat het blad goed kan gespannen worden. Zij is dus eene **boogzaag**.

Er dient aandacht gegeven op de volgende opmerking van wijlen professor BOUDIN :

« De zaag moet van goed staal, smal en hard « gespannen zijn; de rug zal eene mindere dikte heb- « ben dan de tanden — deze laatste zijn dichtbij elkan- « der en springen niet uit buiten het vlak der zaag. »

Tot het zagen van lood en zink worden nog andere werktuigen gebruikt; o. a. de zoogenaamde **rugzaag** (Sch. 368), die enkel in eene handgreep is

Sch. 368.

bevestigd en waarvan de rug versterkt is; ook nog

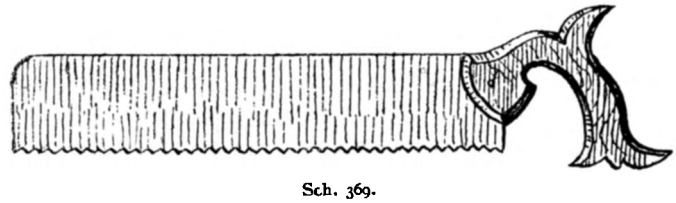

Sch. 369.

de gewone **handzaag** (Sch. 369).

De dubbele handzaag of **platte zaag** (Sch. 370) heeft tanden langs beide kanten, de eene voor het lood, de andere (kleinere) voor het zink.

De dekker behoeft ook eenige **houtzagen** te hebben, o. a. om gaten in eene beschieting of in eenen gootbodem te zagen.

Zie daarover **Houtzaag**.

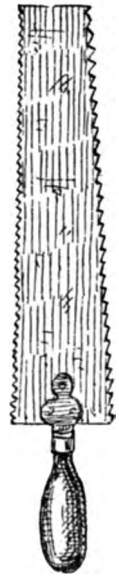

Sch. 370.

Metaalzuivering, v. (-en). — Fr. *Scorification.*

Het schuim van smeltend metaal wegnemen.

Metalen vijs, v. (.vijzen). — Fr. *Vis métallique; Vis en métal.*

Eene metalen vijs dient zoowel voor het hout als voor het metaal.

Eene **metaalvijs** enkel voor metaal.

Metalen vorm, m. (-en). — Fr. *Moule métallique.*

Zie **Gieten**.

Metalen weefsel, o. (-s), beter **Metaaldoek**, o. — Fr. *Tissu métallique; Toile métallique.*

Metalen weefsel is doorgaans vervaardigd met zeer fijnen metaaldraad — het dient voor jaloesiën, luchttrekkers, ziften enz. navolgens de min of meerdere dichtheid der maliën.

Meter, m., **Nederlandsche el**, v. — Fr. *Mètre.* — Hgd. *Meter.* — Eng. *Metre.*

De Meter = het 40 millioenste deel van den omtrek der aarde.

De Meter = 10 decimeter = 100 centimeter = 1000 millimeter.

De Meter = $\frac{1}{10}$ decameter = $\frac{1}{100}$ hectometer = $\frac{1}{1000}$ kilometer.

In de bouwkunde meet men gewoonlijk per meter, niet per hectometer, noch per kilometer, wel per decimeter, centimeter en millimeter. In de metaalnijverheid veelal per millimeter, bijz. voor de maten op een plan aangeteekend.

Men zegt toch : Op den weg van X naar Y, heeft men twee kilometer telegraafdraad ontvreemd.

Meter, m. (-s). — Fr. *Mètre.*

De loodgieter en de zinkbewerker bezigen meest eenen **vouwenden meter,** met op de eene zijde de verdeelingen in millimeters en centimeters en op de andere zijde de liniën en de duimen; ook eenen **vouwenden meter met veêren** — Fr. *Mètre pliant à ressorts* — en weleens den **gewonen meter** of **duimstok.**

Zie ook **Lengtelat.**

Metrieke maat, v. (.maten). — Fr. *Mesure métrique.*

Wij vermelden :

Meter = Nederlandsche el;

Strekkende of **Loopende meter;**

Vierkante meter = Vierkante Nedl. el;

Kubieke meter = Teerlingmeter = Kubieke Nedl. el;

Liter = Nederlandsche kan enz.

Metselaarspaslood, o. (-en). — Fr. *Fil à plomb de maçon.*

Zie **Schietlood.**

Middagslaapje, o. (-s), **Noenslaapje,** o. — Fr. *Méridienne.*

Geleerde geneesheeren beweren dat het middagslaapje der gezondheid schadelijk is. Vele werklieden gebruiken nochtans den middag**viertijd** om een « **uiltje te vangen,** » dat is gedurende eenige minuten te slapen.

Middellijn, v. (-en). — Fr. *Diamètre.*
Zie **Diameter.**

Mijn, v. (-en). — Fr. *Mine.*
Lood- en zinkmijnen. — Fr. *Mines de plomb et de zinc.*
Zie **Loodmijn** en **Zinkmijn.**

Wij geven hier de lijst der Belgische mijnen, waar lood- en zinkertsen worden gevonden; wij hebben de inlichtingen dienaangaande te danken aan de heeren A. JOURDAIN en L. VAN STALLE, die in hunnen « *Dictionnaire encyclopédique de Géographie historique du Royaume de Belgique* » de lijst mededeelen van al de Belgische mijnen, voor dewelke eene vergunning werd verleend.

Lijst der Belgische mijnen waar lood- en zinkertsen worden gevonden.

BENAMINGEN DER MIJNEN	NAMEN DER GEMEENTEN	PROVINCIËN	ERTSEN
Ampsin	Amay, Ampsin	Luik	Lood en zink
Andenelle	Andenne	Namen	id.
Balen	Balen	Luik	Lood
Barbançon	Barbançon	Henegouw	Lood en zink
Ben	Ben-Ahin	Luik	id.
Bleiberg	Montzen	id.	id.
Boiscomm. d'Angleur	Angleur	id.	id.
Corbeau-Tapen	Dison	id.	id.
Corphalie	Antheit	id.	id.
Couthuin	Couthuin	id.	id.
Dikkenbusch	Balen, Welkenraad	id.	id.
Dourbes	Dourbes	Namen	Lood
Durbuy	Durbuy	Luxemburg	id.
Engis	Engis	Luik	Lood en zink

BENAMINGEN DER MIJNEN	NAMEN DER GEMEENTEN	PROVINCIËN	ERTSEN
Flône	Amay, Flône, Hermalle, St Georges	Luik	Lood en zink
Hanton	Andenne, Sclayn	Namen	id.
Haute Saurée	Dison	Luik	id.
Hayes-Monet	Landenne, Seilles	id.	id.
Héron	Couthuin, Héron	id.	Lood
Heure	Heure	Namen	id.
Kinkempois	Angleur	Luik	Lood en zink
Landenne	Landenne	id.	id.
Lavoir	Lavoir	id.	id.
Ligny	Ligny, Tongrinne	Namen	Lood
Lovegnée	Ben-Ahin	Luik	Lood en zink
Longwilly	Longwilly	Luxemburg	Lood
Marche-les-Dames	Bonnines, Bouge, Champion, Gelbressée, Marche-les-Dames, Marchovelette, Namen, Vezin	Namen	id.
Masbourg	Masbourg	Luxemburg	id.
Mazée	Mazée, Niverlée, Treignes, Vaucelle	Namen	id.
Membach	Membach	Luik	Lood en zink
Moha	Moha	id.	Lood
Moisnil	Lives, Loyers, Maizet	Namen	id.
Nouvelle-Montagne	Stemberg	Luik	Lood en zink
Philippeville	Philippeville, Samart	Namen	id.
Pierreux-mont	Sclayn	id.	id.
Pouillon-Fourneau	Theux	Luik	Zink
Revogne	Honnay, Gondrôme	Namen	Lood
Rhisnes	Emines, Rhisnes	id.	id.
Rochefort	Grune	id.	id.
Rocheux-Oneux	Theux	Luik	Lood en zink
Sarts de Seilles	Seilles	id.	id.
Sasserotte	Theux	id.	id.
Sautour	Sautour, Vodecée	Namen	id.
Sclayn	Sclayn	id.	Lood
Sclermont	Vezin	id.	Lood en zink
Solre-St-Géry	Barbançon, Solre-St-Géry	Henegouw	id.
Tellin	Tellin	Luxemburg	Lood
Theux	Theux	Luik	Lood en zink
Tramaka	Seilles	id.	id.
Vaux-sous-Olne	Olne	id.	Zink
Vedrin	Daussoux, Emines, Flawinne, Rhisnes, Saint-Marc, Saint-Servais, Suarlée, Temploux, Vedrin	Namen	Lood
Velaines	Landenne, Seilles	Luik	Lood en zink
Vieille-Montagne	Moresnet	id.	Zink
Villers-en-Fagne	Roly, Villers-en-Fagne	Namen	Lood
Viroin	Matagne, Treigne, Vierves	id.	id.
Vodecée	Philippeville, Villers-le-Gambon, Vodecée	id.	Lood en zink
Welkenraad	Welkenraad	Luik	id.
Wisembach	Fauvillers	Luxemburg	Lood

Mijnlood, o. (gmvd.). — Fr. *Alquifoux.* — Hgd. *Bleiglanz.* — Eng. *Alquifou.*
Zie **Looderts.**

Mijnsel, m. (-s) (O.-Vl.). — Fr. *Virole; Frette.*
Zie **Beslagring.**

Mijnstof, v. (-fen). — Fr. *Minéral.*
Zie **Delfstof.**

Mik, v. (-ken) eener pomp (volkst.). — Fr. *Potence de brimbale.*
Zie **Gek.**

Mikken, bw. ow. zw., **Viseeren,** bw. zw. (volkst., Bastw.). — Fr. *Bornoyer; Viser.*
Met één oog zien of een werk recht, of waterpas, of loodrecht staat.

Millimeter, m. (-s), **Nederlandsche streep,** v. — Fr. *Millimètre.*
1000 millimeter = 1 meter;
100 millimeter = 1 decimeter;
10 millimeter = 1 centimeter.

Minerale geest, m. (-er). — Fr. *Essence minérale.* — Hgd. *Essenz.* — Eng. *Essence.*
Zie **Soldeerlamp.**

Minium, o. (gmvd.) (volkst.). — Fr. *Minium.*
Zie **Loodmenie.**

Minnemin(ne), v. (-nen (-n)) (O.-Vl.).— Fr. *Sirène; Girouette.*
Zie **Meermin.**

Minsel, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Virole; Frette.*
Zie **Beslagring.**

Misdag, m. (-en), **Mesdag**, m., **Mestdag**, m. (volkst.). — Fr. *Fête patronale.*

Dag waarop de ambachtslieden het feest van hunnen beschermheilige vieren.

Zie **Patroon.**

Misplat, bnw. — Fr. *Méplat; Rectangulaire.*

Langwerpig vierkant in de doorsnede.

Mitraalje, v. (gmvd.) (volkst.),

Mitralie, v. (gmvd.) (volkst.),

Mitralje, v. (gmvd.) (Bastw.). – Fr. *Mitraille.*

Allerlei stukken onbruikbaar metaal, het gegoten uitgezonderd.

Zie **Goteling.**

Model, o. (-len) (Bastw.). — Fr. *Patron; Modèle; Môle.*

Zie **Mal.**

Modeleeren, bw. zw. (Bastw.). — Fr. *Modeler.*

Zie **Kruinwerk.**

Modelkosten, m. (mvd.). — Fr. *Frais de modèle.*

Leveren van een looden **topsieraad** met inbegrip van modelkosten.

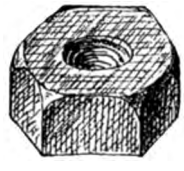

Sch. 371.

Moer, v. (-en). **Schroefmoer**, v. — Fr. *Ecrou.* — Hgd *Schraubenmutter.* — Eng. *Vice-nut.*

Stuk metaal met een geschroefd gat, dat op eene schroef past.

Er zijn :

Gewone moeren (Sch. 371), meest zeskantig ;

Krulmoeren (Sch. 372) (zie **Handvijs**);

Geulmoeren (Sch. 373), die met eenen **passersleutel** aangedraaid worden.

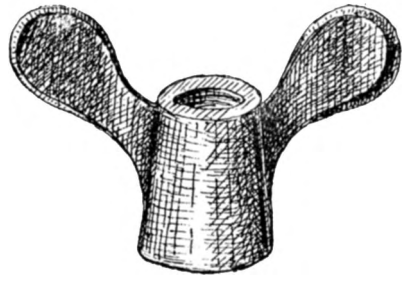

Sch. 372.

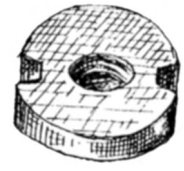

Sch. 373.

Eene **vrijdraaiende moer** heet in 't Fr. *Ecrou mobile,* in 't Eng. *Back-nut.*

Moerboor, v. (.boren), **Schroefboor,** v. — Fr. *Taraud.* — Hgd. *Mutterbohrer.* — Eng. *Screw-tap.*

Sch. 374 en 375.

De schroefdraad van de moerboor wordt in de moerplaat gedraaid; de metalen draad, die dan door de moerplaat wordt getrokken, heeft dus denzelfden schroefdraad. (Sch. 374 en 375).

Zie ook **Moerplaat.**

Moerbout, m. (-en). — Fr. *Boulon à écrou.*

Zie **Bout.**

Moerbuis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau-mère; Canalisation-mère.*

Zie **Moerleiding.**

Moeren, bw. ow. zw. — Fr. *Fileter.*

Eenen schroefdraad trekken om eene stang, eene buis.

Moerkussen, o. (-s). — Fr. *Coussinet.*

Zie **Kussen.**

Moerleiding, v. (-en), **Moerbuis**, v., **Groote buis**, v. — Fr. *Canalisation-mère; Tuyau-mère.*

Voornaamste buis eener **waterleiding**, die gewoonlijk onder den straatweg ligt.

Zie **Waterleiding.**

Moerplaat, v. (.platen), **Snijijzer**, o. — Fr. *Filière.* — Hgd. *Schraubenblech.* — Eng. *Screw-plate.*

Stalen plaat met beschroefde gaten om metalen draad of buizen te beschroeven.

De schroefdraad wordt in de gaten gedraaid met eene **moerboor** en de boorden van die openingen dragen hol en bol hetgene de metalen draad of de buis bol en hol moet hebben; dit geschiedt met een **wringijzer.**

Gewone moerplaat. — Schets 376;

Moerplaat met ring. — id. 377;

Sch. 376.

Sch. 377.

Moerplaat met rechte kussens. — Schets 378;

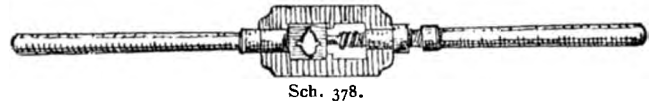

Sch. 378.

Moerplaat met scheeve kussens. — Schets 379.

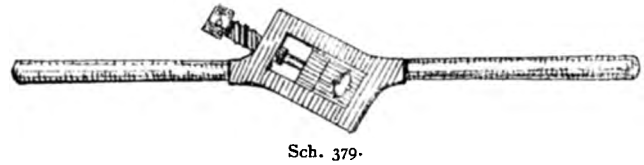

Sch. 379.

Moerrondeel, o. (-en). — Fr. *Rondelle à écrou.*

Metalen ringvormig plaatje tot het aansluiten **eener moer.**

Moersleutel, m. (-s). **Moersleuter**, m. (volkst.), **Moersloter**, m. (W.-Vl.), **Schroefsleutel**, m., **Draaisleutel**, m. — Fr. *Clef à écrous*. — Hgd. *Schraubenschlüssel*. — Eng. *Screw-spanner*.

Sch. 380.

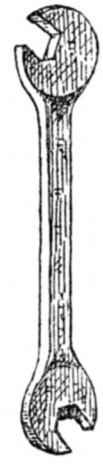

Sch. 381.

Sch. 382.

De moersleutel is een werktuig, in den vorm eener tang, dat hoofdzakelijk dient om **moeren** vast of af te draaien, zekere **kranen** te bedienen; enkele soorten tot het vasthouden van te bewerken stukken, buizen enz.

De meest gebruikte zijn :

de **gewone** of **enkele moersleutel**, sch. 380;

de **dubbele rechte moersleutel**, sch. 381;

de **S-sleutel**, sch. 382;

de **Engelsche sleutel**, sch. 383;

Sch 383.

Sch. 384.

de Noordsche sleutel, sch. 384;
de **radsleutel**, sch. 385;

Sch. 385.

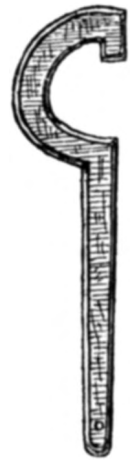

Sch. 387.

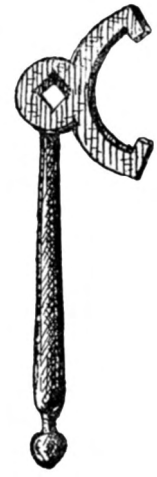

Sch. 388.

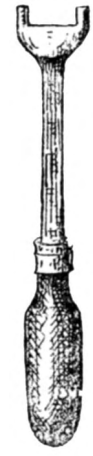

Sch. 389.

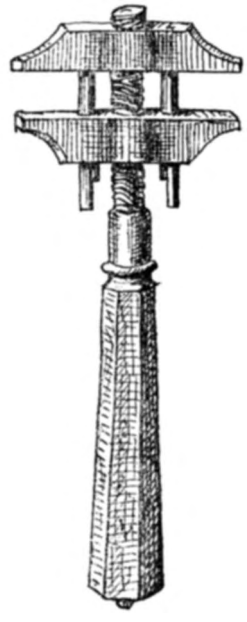

Sch. 386.

de **moersleutel met hamerkop** en dubbele lippen, sch. 386;

de **bijtende moersleutel**, sch. 387, gewone vorm en sch. 388, Parijzer vorm;

de **passersleutel**, sch. 389;

de **tandsleutel**, soort vereenvoudigde Engelsche sleutel;

de **dubbele moersleutel**, sch. 390 enz.

de **buissleutels**, waaronder de **Evanssleutel** en de **Fransche sleutel**, welke bijzonderlijk dienen tot het aandraaien van buizen.

De Evanssleutel, voorgesteld in sch. 391, heeft eene gebogen lip metvierkantig uiteinde,waarop een schroefdraad; een kraag kan

op de stang heen en weer schuiven (niet omdraaien).

Door middel eener moer en daar de stang eene

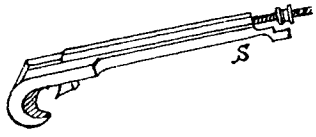

Sch. 392.

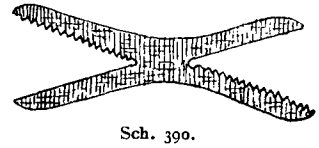

Sch. 390.

lip met vêer draagt, kan de buis onbeweegbaar gehouden worden.

De Fransche sleutel, sch. 392, heeft eene lip, welke kan bewogen worden door eene schroef, die in den spriet S valt.

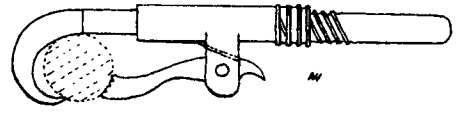

Sch. 391.

Moester, o. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Echantillon.*
Zie **Staal.**

Mof, v. (-fen). — Fr. *Manchon.* — Eng. *Socket.*

De mof heeft den vorm eener holle van binnen beschroefde rol en dient tot de verbinding van twee opvolgende buizen. Zij wordt **op** de buizen geschroefd. (Zie **Nippel**).

Soms is de mof zóo gesteld dat zij toelaat eene buis met eene andere van grootere doorsnede te vergaren; dan heet zij **vermindermof** — Fr. *Manchon de réduction* — Eng. *Diminished socket.*

Moffel, m. (-s). — Fr. *Moufle.*

Aarden vat van bijzonderen vorm, dat bij de **bereiding** van het zink uit zinkoxiel, gebezigd wordt.

In België worden geene moffels gebruikt — wel, cylinders van vuurvaste aarde.

Moiré, bnw. (Bastw.), **Gemoord,** bnw., **Gemoreerd, Gemoireerd.** — Fr. *Moiré.*

Tinnen of vertinde voorwerpen kunnen gemoord worden met ze gedurende eenige stonden aan de werking van water vermengd met metaalzuur (zoutgeest bijv.) bloot te stellen.

Moker, m. (-s), **Beukhamer**, m. — Fr. *Masse; Maillet; Mallet.* — Hgd. *Schlägel.* — Eng. *Mallet.* — W. *Maïet.*

Zie **Hamer**.

Momentum o. (-s). — Fr. *Momentum.* — Hgd. *Moment.* — Eng. *Momentum.*

Zie **Stankafsluiter**.

Mond, m. (-en) eener schaaf. — Fr. *Lumière d'un rabot.*

Opening der schaaf waarin het ijzer zit.

Mond, m. (-en) eener buis,

Monding, v. (-en) eener buis. — Fr. *Orifice d'un tuyau.* — Hgd. *Ausflussöffnung.* — Eng. *Aperture of a pipe.*

De monding dezer buis is te groot; zij geeft te veel water; steek er een **mondstuk** op.

Ook **Uitwatering**.

Monding wordt ook gezegd, bij een **verluchtingstoestel,** voor de opening langswaar de lucht binnenkomt.

Mondrooster, m. (-s). — Fr. *Grenouillère.*

Zie **Pompketel.**

Mondstuk, o. (-ken). — Fr. *Ajutage; Ajutoir; Ajoutoir.* — Hgd. *Aufsatz.* — Eng. *Ajutage.*

Een mondstuk wordt op de **monding** eener **waterbuis** of eener **fonteinbuis** gestoken, om de richting van het spruitend water te veranderen of den waterafvoer te beperken.

Monnikskap, v. (-pen). — Fr. *Mitre mobile.* — Hgd. *Mönchskappe.* — Eng. *Cowl.*

Zie **Gek.**

Monster, o. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Echantillon.*

Zie **Staal.**

Mortelbakje, o. (-s). — Fr. *Augette.*

Zie **Pleisterbak.**

Morzelen, bw. zw. — Fr. *Concasser.*

Men morzelt tot kleine stukken de metaalertsen opdat deze gemakkelijker zouden smelten.

Mot(t)aal, o. (.talen) (oud). — Fr. *Métal.*

Zie **Metaal.**

Motief, o. (.ieven) (Bastw.). — Fr. *Motif.*

Een motief ter versiering — Fr. *Motif décoratif* — is het overheerschend, het bijzonderste sieraad eener versiering.

Muilband, m. (-en) (O.-Vl. bijz. Gent). — Fr. *Collier; Gâche.*

Zie **Beugel.**

Muisel, m. (-s) (Brab. en O.-Vl.). — Fr. *Virole; Frette.*

Zie **Beslagring.**

Muizentanden, m. (mvd.). — Fr. *Denticules.*

Versiersels, die veelal op zinken dakvensters voorkomen; het zijn parallelipipedums, op eenen platteband aangelegd, derwijze dat hun onderlinge afstand gelijk zij aan de helft hunner breedte en de hoogte gelijk aan tweemaal de breedte. (Sch. 393).

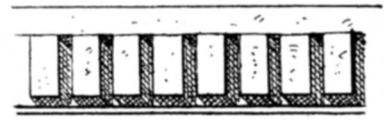

Sch. 393.

Munsel, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Virole; Frette.*
Zie **Beslagring**.

Munt(e), v., **Muntekruid**, o. — Fr. *Menthe.*

Plant van het geslacht der lipbloemigen, waarvan de reuk zeer eigenaardig en algemeen gekend is.

De vluchtige olie van die plant wordt door den loodgieter benuttigd bij het onderzoek der luchtdichtheid van een buisstelsel.

Na vooraf het eene uiteinde van het stelsel te hebben dichtgemaakt, giet de werkman het geurig vocht aan het andere uiteinde en maakt dit dan aanstonds dicht : de reuk, door de munt verspreid, zal zich in die vertrekken, waar eene ondichtheid bestaat, na korten tijd laten merken.

Tot hetzelfde doelwit kan ook **Ether** benuttigd worden.

Munterspers, v. (-en). — Fr. *Balancier.*
Zie **Muntersschroef.**

Muntersschroef, v. (.schroeven), **Munterspers**, v. — Fr. *Balancier.* — Hgd. *Balancier.* — Eng. *Balancier.*
Zie **Stampen.**

Muntersvijl, v. (-en). — Fr. *Ecouenne; Ecouane; Ecoïne.*
Zie **Metaalrasp.**

Muurbekleeding, v. (-en), **Muurbekleedsel**, o. (-s). — Fr. *Revêtement de mur.*

Om muren tegen vocht of tegen guren wind te beschutten wendt men allerlei middelen aan.

Hier bezet men de muren met cementmortel, daar bedekt men ze met schaliën, elders nog bekleedt men ze met zink.

Wij moeten ons bepalen eenige woorden te zeggen over de muurbekleedingen van zink.

Drie stelsels dienen vooral in aanmerking genomen :

A. **Nabootsing van hardsteen.**

Sch. 394 toont aan hoe dit stelsel wordt geplaatst.

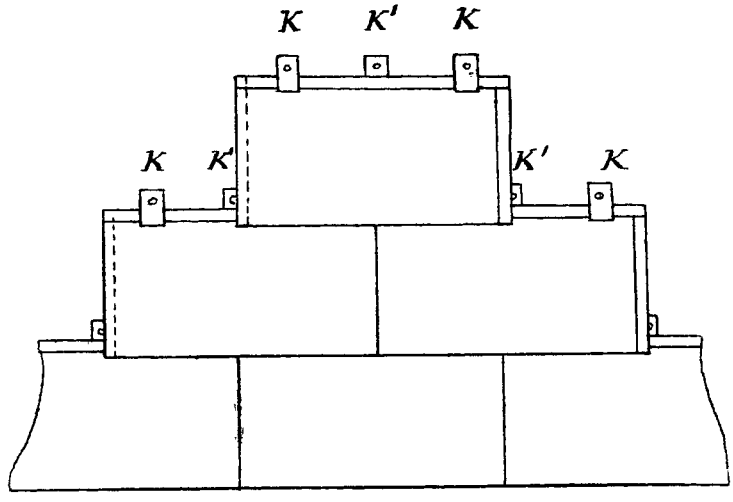

Sch. 394

De platen meten ongeveer $0^m70 \times 0^m35$ en zijn aan elkander vastgehaakt.

Is de muur van baksteen, dan zijn zij rechtstreeks op den wand geplaatst; is hij van hardsteen, dan zijn zij op een latwerk bevestigd en dit 1° door de klampen K die de bovenplooi der platen grijpen, 2° door de klampen K' die aan de platen gesoldeerd zijn.

B. **Nabootsing van baksteen** (Sch. 395).

De platen zijn ruitvormig; de twee onderzijden zijn trapsgewijze uitgesneden.

De trapjes worden aan de klampen K gehaakt, die boven aan de onderste platen gesoldeerd zijn.

De bovenkanten der ruit zijn recht omgeplooid,

de plooien worden vastgehaakt aan de vier klampen P; een vijfde klamp P', op het achtervlak der plaat gesoldeerd, volledigt het stelsel.

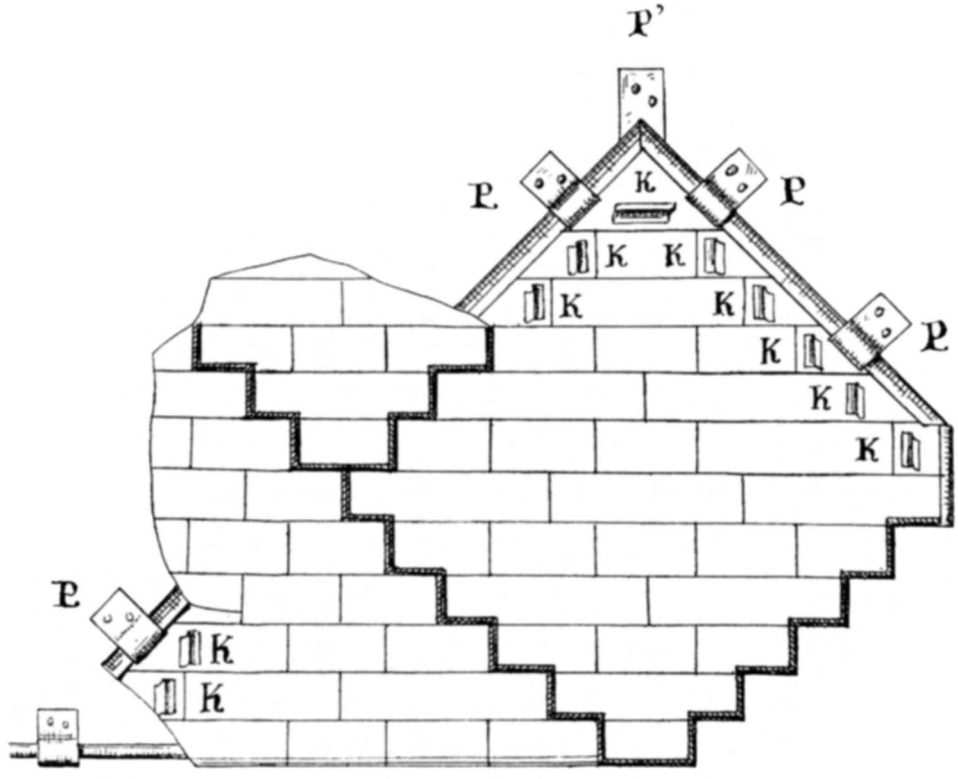

Sch. 395.

De klampen P en P' worden aan den muur bevestigd als bij het vorige stelsel.

C. **Bekleeding met klein gegroefd zink.**

De schetsen 396 (loodrechte doorsnede) en 397 (waterpasse doorsnede) duiden klaar aan, hoe men de geribde of gegroefde platen moet plaatsen : A is de plaat; T, eene ijzeren richel; C, C zijn ijzeren haken, die de richels ondersteunen en waarvan de koppen

in het holrond door de groeven gevormd, plaats vinden; P zijn klampen aan den onderkant der platen gesoldeerd; D is een ijzeren vulsel boven de haken, ten einde de richel T op den vereisch-

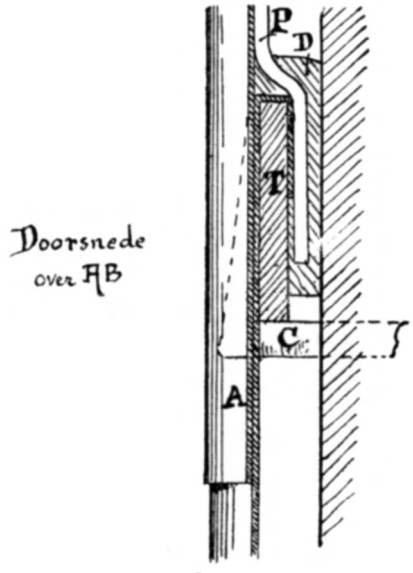

Sch. 396.

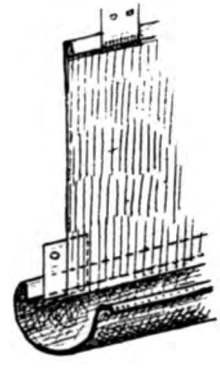

Sch. 398.

ten afstand van den muur te houden.

Evenals bij het toepassen der stelsels A en B,

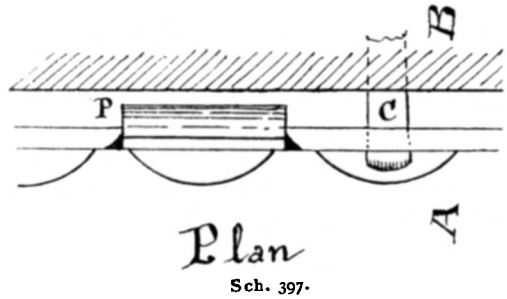

Sch. 397.

kan men, onder de bekleeding, eene goot, tot afwatering, aanbrengen.

Zie Sch. 398.

Muurboor, v. (.boren). — Fr. *Tarière.* — Hgd. *Hohlbohrer.* — Eng. *Auger.*

Zeer lange dril tot het doorboren van muren, bijv. daar waar buizen moeten geplaatst worden.

De muurboor met kruk heet **Tastijzer.**

Er zijn ook muurboren met beschroefd uiteinde, **Schroefmuurboren** genaamd.

Muurgoot, v. (.goten). — Fr. *Chéneau de ruellée; Ruellée.*

Goot in eene **muurkeel.**

Tegen den muurwand wordt boven den staanden kant der goot eene slabbe bevestigd.

Muurkeel, v. (.kelen). — Fr. *Ruellée.* — Hgd. *Mauerkehle.* — Eng. *Ruille.* — W. *Filet.*

Einde van een **dakschild** tegen eenen hoogeren muur, waar eene **slabbe** of eene **kalklijst** wordt aangebracht.

Het uiteinde van een dak boven eenen muur heet **zoom** — Fr. *Rive.*

Als het een schaliëndak geldt, kan de zoom aangelegd worden met **loketlood** of met zinken **loketten** bedekt met eenen aangehaakten band op gansch de lengte van den zoom.

Zie ook **Stormbord.**

Soms wordt de muurkeel zóo ingericht dat er eene zoogenaamde **muurgoot** kan geplaatst worden.

Muurplaat, v. (.platen), **Drempelstuk**, o., **Keephout**, o., **Spanplaat**, v., **Kepervoet**, m., **Euzieplaat**, **Heuzingplaat**, **Hozingplaat**, v. (W.-Vl.), **Gebintbalk**, m., **Steenplaat**, v. (O.-Vl. en W.-Vl.). — Fr. *Sablière.*

Zie o. a. **Goot.**

Muurzout, o. (gmvd.), **Salpeter**, o. (gmvd.). — Fr. *Salpètre.*

Muren door het muurzout aangetast worden op den binnenwand met lood of met zink bekleed.

Muzeel, o. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Tranchant; Fil.*
Het muzeel van den beitel.
Zie **Snede.**

Naad, m. (naden).
In den zin van **voeg** — Fr. *Joint; Jointure.*
De naad gevormd door het aansluiten van twee platen — Fr. *Couture; Rapport.*
Die van een dak met eenen opgaanden muur — Fr. *Intersection.*
In den zin van gebrek. — Fr. *Reprise.*
Zie **Hoedanigheden en Gebreken.**
Zie nog **Overslag.**

Naadbedekking, v. (-en). — Fr. *Couvre-joint.*
« Dakkingen in schaliën met **naadbedekkingen** « in lood van 6 kilos den meter en van 6 cM. breedte ». (Lastkohier voor werken uit te voeren aan de H. Bloedkapel, te Brugge, 1891).

Naaf, v. (naven), **Nave**, v. (W.-Vl.), **Aaf** (volkst.), **Ave**, v. (W.-Vl.), **Bosse** en **Busse**, v. (Vl.). — Fr. *Moyeu.*
Soort bus midden in een rad, door dewelke de as gaat en in welker omvang de speeken staan.
Het dikste gedeelte heet **lijf** — Fr. *Bouge.*
Het deel van den **draaisteen**, waarin de as steekt heet ook **naaf.**

Naald, v. (-en):
— Fr. *Languette; Langue; Aiguille de balance.*
Zie **Evenaar.**
— Fr. *Flèche.*
Zie **Torendak.**

Naamplaat, v. (.platen), **Plak(ke)**, v. (Bastw.). — Fr. *Plaque.*

Veelal van koper of van zink.

Nachtwerk, o. (-en). — Fr. *Travail de nuit.*

Werk dat des nachts verricht wordt.

Nagel, m. (-s), **Spijker**, m. (N.-Nedl.). — Fr. *Clou.* — Hgd. *Nagel.* — Eng. *Nail.* — W. *Clâ.*

De loodgieters en de zinkbewerkers gebruiken meest dezelfde nagels als de dekker; soms toch ook **bandnagels** of **klinkspijkers** tot het vergaren van platen.

Ziehier de verschillende nagels, welke van zink vervaardigd worden :

1° de **Bekleednagels**, welke tot het bevestigen van koperen of zinken bekleedingen van schepen dienen.

De gewone lengtemaat is 1 $\frac{1}{4}$ en 1 $\frac{1}{2}$ Engelsche duim, hetzij ongeveer 32 en 38 mM. (Sch. 399).

Sch. 399.

Sch. 400.

Sch. 401.

Sch. 404.

Sch. 403.

Sch. 402.

2° **Daknagels.**

De zinken daknagels roesten niet en kunnen ook bij herstellingswerken gemakkelijker dan ijzeren, afgesneden worden.

De fabrieken leveren dergelijke nagels op alle grootte van 9 $\frac{1}{2}$ mM af tot en met 100 mM. (Sch. 400).

3° **GK-nagels**, gebruikt bij zinken bedekkingen of bekleedingen.

De gewone afmetingen zijn : 19 tot en met 25 $\frac{1}{2}$ mM. (Sch. 401).

4° **Hollandsche nagels** of nagels met bolronden kop (Sch. 402);

5° **Behangersnagels** (Sch. 403);

6° **Schoenmakersnagels** (Sch. 404);

Bij zinken bedekkingen dienen geene ijzeren nagels, daar het ijzer bij de aanraking met het zink eene galvanische werking doet ontstaan.

Daarom gebruikt men best zinken, ook gegalvaniseerd ijzeren en vertinde nagels.

Vertinde nagels worden heden nog veel in N.-Nedl. gebruikt en o. a. de volgende soorten :

Glasnagels of **loodnagels** of **rondkoppen**, lang 20 mM.;

Eenponders of **platkoppen**, lang 17 ½ mM.;
Driekwartponders, lang 15 mM.;
Halfponders, lang 12 mM.;
Kwartponders, lang 8 mM.

De drie laatste staan bekend onder den naam van **gruis**.

De benamingen éenponders, driekwartponders enz. werden gegeven navolgens het gewicht in oude Nedl. ponden van één duizendtal nagels :

Er waren 1000 éenponders in het pond;
1000 driekwartponders in ¾ pond;
1000 halfponders in ½ pond;
1000 kwartponders in ¼ pond;

In Z.-Nedl. wordt het woord **spijker** gebruikt als het groote zware gesmede nagels geldt tot het verbinden van timmerwerk. Het wordt soms « **spieker** » uitgesproken.

Nagelbak, m. (-ken), **Spijkerbak**, m. (N.-Nedl.). — Fr. *Bac à clous; Cloutière.*

Bak in verschillende vakken verdeeld, waarin de nagels gesorteerd kunnen gelegd worden.

Nagelboor, v. (.boren). — Fr. *Vilbrequin.*
Zie **Omslagboor.**

Nagelen, bw. zw., **Spijkeren**, bw. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *Clouer.* — Hgd. *Nageln.* — Eng. *To nail.* — W. *Clawer.*
Nagels inslaan.
Iets met nagels bevestigen.

Nagelfabriek, v. (-en), **Spijkerfabriek**, v. (N.-Nedl.). — Fr. *Clouterie.*
Daar, waar nagels vervaardigd worden.

Nagelgat, o. (-en). — Fr. *Enlaçure.*
Zie **Sluitgat.**

Nagelijzer, o. (-s). — Fr. *Cloutière; Clouyère.*
Zie **Nagelstamp.**

Nagelkop, m. (-pen), **Spijkerkop**, m. (N.-Nedl.). — Fr. *Tête de clou.* — Hgd. *Nagelkopf.* — Eng. *Head of a nail.*
Zie **Kop.**

Nagelmaker, m. (-s), **Spijkermaker**, m. (N.-Nedl.), **Nagelsmid**, m. — Fr. *Cloutier.* — Hgd. *Nagelschmied.* — Eng. *Nail-smith.*
Hij, die nagels vervaardigt.

Nagelmal, m. (-len), **Klouwiere**, v. (Bastw., W.-Vl.). — Fr. *Clouère; Clouière; Cloutière; Clouvière.* — Hgd. *Nagelform; Nageleisen.* — Eng. *Nail-Mould.* — W. *Clawire.*

Sch. 405.

Met gaten voorziene ijzeren plaat, welke dient bij het nagelmaken.

Daartoe worden pinnen in de gaten gestoken en door middel van eene nagelstamp **slaat** men de nagelkoppen (Sch. 405).

Nagelsmid, m. (-s, .smeden). — Fr. *Cloutier.*
Zie **Nagelmaker.**

Nagelstamp, v. (-en), **Nagelijzer,** o. — Fr. *Cloutière; Clouyère.* — Hgd. *Nageldocke; Nageleisen; Nagelform.* — Eng. *Heading-tool.*

Stamp tot het slaan der nagelkoppen (Sch. 406).

Sch. 406.

Nageltrekker, m. (-s). — Fr. *Tire-clou.* — Hgd. *Nagelzieher.* — Eng. *Nail-claw.* — — W. *Tire-clâ.*

Onontbeerlijk werktuig van den dekker (Sch. 407).

Sch. 407.

Nat lood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb pesant plus de 20 kilogr. au m□.*
Zie **Platlood.**

Natriumboraat, o. (gmvd.). — Fr. *Borate de soude.*
Zie **Borax.**

Natuurlood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb natif.* — Hgd. *Gediegene Blei.* — Eng. *Native lead.*

Het lood, dat zich met geene vreemde zelfstandigheden heeft verbonden en aldus in de natuur gevonden wordt.

Zie ook **Gedegen toestand.**

Nauwe tang, v. (-en). — Fr. *Tenailles étroites.*
Zie **Tang.**

Nave, v. (-n). — Fr. *Moyeu.*
Zie **Naaf.**

Nazicht, o. (-en). — Fr. *Vérification.*
Zie **Onderzoek.**

Nederlandsche duim, m. (-en). — Fr. *Centimètre.*
Zie **Centimeter.**

Nederlandsche el, v. (-len). — Fr. *Mètre.*
Zie **Meter.**

Nederlandsche kan, v. (-nen). — Fr. *Litre.*
Zie **Liter.**

Nederlandsche ons, v. (-en). — Fr. *Hectogramme.*
Zie **Hectogram.**

Nederlandsche palm, m. (-en). — Fr. *Décimètre.*
Zie **Decimeter.**

Nederlandsche streep, v. (-en). - Fr. *Millimètre.*
Zie **Millimeter.**

Neep, v. (-en) (volkst.). — Fr. *Tenailles à plier.*
Zie **Plooitang.**

Neerslagwerk, o. (gmvd.) (N.-Nedl.). — Fr. *Réduction.*
Zie **Bereiding.**

Negge, v. (-n). — Fr. *Tranchant.*
Zie **Egge.**

Nering, v. (-en). — Fr. *Gilde; Corporation.*
Zie **Gilde.**

Neringshuis, o. (.huizen). — Fr. *Maison de corporation.*
Zie **Ambachtshuis**

Net, o. (-ten). — Fr. *Filet.*

Gebrek in bladzink, daar waar op het vlak zich netvormige lijnen vertoonen.

Netwerk, o. (-en). — Fr. *Résille; Filet.*

De gezamenlijke roeden van een venster noemt men het **netwerk.**

Een looden netwerk heet in 't Fr. *Plombure.*

Zie nog **Vensterlood.**

Neus, m. (neuzen). — Fr. *Nez.* — W. *Né.*

Soort **gemoet** aan afvoerbuizen gesoldeerd ten einde deze op de **haken** of de **beugels** te laten rusten (N, Sch. 408).

In N.-Nedl. wordt de neus soms **oor** geheeten.

Ook bovenste uitstekende lijst eener **dakgoot.** — Fr. *Nez; Cymaise; Cimaise.*

In de volkst. en bijz. in Vl. **Neuze.**

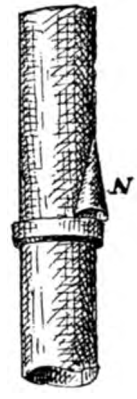

Sch. 408.

Neusijzer, o. (-s), **Neuslijstijzer**, o. (-s). — Fr. *Equerre de chéneau.*

N.-Nedl. benaming van den **Goothaak.**

Neuslijst, v. (-en). — Fr. *Cymaise; Cimaise; Doucine.* — Hgd. *Welle.* — Eng. *Cyma.*

Zie **Lijst.**

Neuslijstijzer, o. (-s). — Fr. *Equerre de chéneau.*

Zie **Neusijzer.**

Niet, o. (gmvd.). — Fr. *Spode; Tuthie.*

Bloem of oxied verkregen door het verkalken van zink.

Nieten, bw. ow. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *River.*

Zie **Nijden.**

Niethamer, m. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Marteau à river; Rivoir.*

Zie **Klinkhamer.**

Nieuwe maat, v. (maten). — Fr. *Mesure nouvelle.*

Zie **Maat.**

Nieuw lood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb neuf.*

Lood, dat nog niet gebruikt is geweest noch met oud lood werd vermengd.

Nijdbout, m. (-en), **Nijdspil(le)**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Rivet.*

Zie **Nijdnagel.**

Nijden, bw. ow. zw., **Vernijden**, bw. ow. zw., **Omklinken**, bw. ow. st., **Riveeren**, bw. ow. zw. (Bastw.), **Nieten**, bw. ow. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *River.* — Hgd. *Nieten.* — Eng. *To rivet.*

Nijdnagels vastzetten.

Nijdmachien, v. (-en), **Nijdmachine**, v. (-s). — Fr. *Machine à river.*

Zie **Nijdtuig.**

Nijdnagel, m. (-s), **Klinknagel**, m., **Nijnagel**, m. (W.-Vl.), **Rivet**, v. (Bastw.). — Fr. *Rivet.*

Dient tot het aaneenklinken van metalen platen.

Sch. 409.

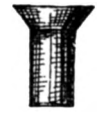
Sch. 410.

Sch. 411.

Den nijdnagel wordt òfwel een platte (Sch. 409), òf een afgeschuinde(Sch. 410), òf een halfbolronde kop (Sch. 411) geslagen.

Het verschil tusschen den nijdnagel en den nijdbout bestaat hierin, dat de eerste enkel aan den eenen kant en de tweede aan beide uiteinden vernijd wordt.

Nijdspil(le), v. (-len, (-n)) (W.-Vl.). — Fr. *Rivet.*
Zie **Nijdbout.**

Nijdtuig, o. (-en), **Nijdmachine**, v., **Riveermachine**, v. (Volkst.). — Fr. *Machine à river.* — Hgd. *Nietmaschine.* — Eng. *Riveting-machine.*

Nijnagel, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Rivet.*
Zie **Nijdnagel.**

Nijpen, bw. st. — Fr. *Tenailler.*
Klemmen tusschen **nijpers**, bijv. die eener **handvijs.**

Nijperken, o. (-s). — Fr. *Petite pince à couper.*
Zie **Tang.**

Nijpers, m. (mvd.) (eener handvijs), **Grijpers**, m. — Fr. *Mâchoires de l'étau.* — Hgd. *Backen.* — Eng. *Jaws.*
Zie **Handvijs.**
De bladen der schaar worden ook wel **nijpers** genoemd. — Hgd. *Scherblätter.* — Eng. *Shear-blades.*

Nijpijzer, o. (-s) (Volkst.). — Fr. *Tourne-à-gauche.*
Zie **Zaagzetter.**

Nijptàng, v. (-en). — Fr. *Pince coupante; Tenaille à couper.* — Hgd. *Kneifzange; Beisszange.* — Eng. *Cutting-nippers.*
De rechte nijptang heet in 't Fr. *Pince coupante devant;* de zijlinsche nijptang, *Pince coupante de côté.*

Nijverheidsschool, v. (.scholen). — Fr. *Ecole industrielle.*
Zie **Ambachtsschool.**

Nippel, m. (-s). — Fr. *Nipple.* — Hgd. *Nipfel.* — Eng. *Nipple.*

De nippel is eene **mof** op haren buitenomvang beschroefd; hij wordt binnenin de buizen gedraaid ten einde deze te verbinden.

Niveleeren, bw. zw. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Niveler.*

Zie **Waterpassen.**

Niveleertuig, o. (-en). — Fr. *Appareil à niveler; Niveau.*

Zie **Waterpas.**

Noenslaapje, o. (-s), **Noentuksken,** o. (W.-Vl.). — Fr. *Méridienne.*

Zie **Middagslaapje.**

Noesch, bnw. bijw. — Fr. *Olique; Obliquement; Hors d'équerre.*

Zie **Scheef.**

Noesche haak, m. (.haken). — Fr. *Equerre à onglet.*

Zie **Verstekhaak.**

Noesel, m. (-s) (van een mes) (W.-Vl.). — Fr. *Dos du couteau.*

Zie **Oesel.**

Nok, v. (-ken), **Vorst, Dakvorst,** v., **Veu(r)st,** v. (Brab., Vl.), **Vees,** v. (Limburg), **Wolf,** m. en soms v. en o. (Volkst., bijz. Vl.), **Wulf,** m., v. en o. (W.-Vl.), **Kruin,** v. (O.-Vl. enz.). — Fr. *Faîte.* — W. *Formonte.*

Het waterpasse hoogste deel van een dak. De nok wordt soms gedekt met looden of zinken **vorsten** en **dakruiters** en ook versierd met **kruinwerk.**

Nokbalk, m. (-en), **Nokplaat,** v. (N.-Nedl.), **Nokrib,** v. (N.-Nedl.), **Vorstboom,** m., **Veurstbalk,** m. (Brabant,

Vl.), **Veursthout**, o. (Brab., Vl.), **Kruinhout**, o. (O.-Vl.). — Fr. *Faîtage.* — Hgd. *Schlüssbalken.* — Eng. *Ridge-piece.*

De hoogste waterpasse balk van een dak.

Nokbedekking, v. (-en),

Nokbekleeding, v. (-en),

Nokbeslag, o. (-en). — Fr. *Enfaîtement; Crêtage.* — W. *Ecrestège; Fiessmain.*

Zie **Kruinwerk**.

Noklood, o. (gmvd.), **Bedekkingslood**, o. (gmvd.), **Vorstlood**, o. (gmvd.), **Loodband**, m. (-en).—Fr. *Enfaîtement en plomb; Plomb de faîtage; Plomb noquet.*

Naam gegeven aan het lood, dat dient om de nokken te dekken.

Voor gewone werken bestaat het uit platlood, dat de twee vlakken van het dak klemt. Voor schoonere werken, uit gegoten of gestampt of gedreven kruinwerk.

Zie nog **Kruinwerk.**

Nokplaat, v. (.platen) (N.-Nedl.). — Fr. *Faîtage.*

Zie **Nokbalk.**

Eene metalen plaat op de **nokplaat** gelegd, heet ook **nokplaat**; is zij van lood dan heet zij in 't Fr. *Brifier.*

Nokrib, v. (-ben) (N.-Nedl.). — Fr. *Faîtage.*

Zie **Nokbalk.**

Nokversiering, v. (-en). — Fr. *Crêtage.*

Belg. lastkohieren.

Zie **Kruinwerk.**

Noorboom, m. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Chevron d'arêtier; Arêtier.*

Zie **Hoekkeper.**

Noordsche bankvijs, v. (.vijzen). — Fr. *Etau Nord.*

Zie **Bankvijs.**

Noordsche sleutel, m. (-s). — Fr. *Clef du Nord.*

Zie **Moersleutel.**

Normale lijn, v. (-en). — Fr. *Ligne normale.*

Nummer, o. (-s). — Fr. *Numéro.*

Het nummer van platlood of van bladzink duidt het gewicht en de dikte aan.

Veelal **diktenummer** in de lastkohieren van het Ministerie van S., P. en T.

Zie **Platlood, Bladzink, Fabrieksmerk** enz.

Oesel, m. (-s) (W.-Vl.), **Noesel**, m. (W.-Vl.), **Hoesel**, m. (W.-Vl.). — Fr. *Dos du couteau.*

Rug of dikste kant van het lemmer van een mes.

Zie **Negge.**

Ojief, o. (ojieven) (Bastw.). — naar het Fr. *Ogive* — Fr. *Cymaise; Cimaise; Doucine.*

Zie **Keellijst.**

Olie, v. (oliën). — Fr. *Huile.* — Hgd. *Öl.* — Eng. *Oil.*

De loodgieters en de zinkbewerkers bezigen o. a. **Koolzaadolie, Koevoetolie, Petrolie**, alsook **Terpentijn**, om hun alem of hunne werktuigen op te kuischen of in te vetten, ook bij het **aanscherpen** van gereedschap enz.

Oliekan, v. (-nen), **Oliestel**, o., **Oliepul(le)**, v. (O.-Vl., bijz. Gent), **Olieprulle**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Bu-*

rette. — Hgd. *Oelschnabelkanne.* — Eng. *Nose-oil-feeder.*

Dient om olie te bewaren; ook om de werktuigen met olie in te **smeren.**

Schetsen 412, 413 en 414 geven verschillende gebruikte vormen.

Sch. 412.

Oliekruik, v. (-en). — Fr. *Cruche à l'huile.*

De olie wordt in groote hoeveelheid in de oliekruik bewaard en vandaar in de **oliekan** ge oten.

Olieprulle, v. (-n) (W.-Vl.),

Oliepul(le), v. (-len, (-n)) (O.-Vl., bijz. Gent). — Fr. *Burette.*

Zie **Oliekan.**

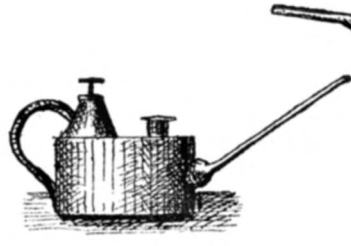

Sch. 413.

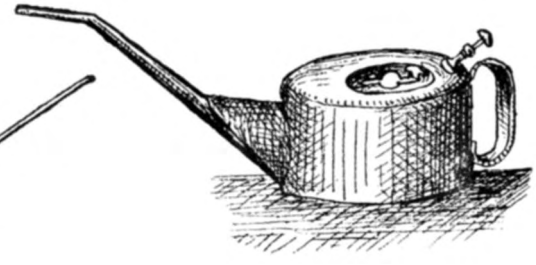

Sch. 414.

Oliesteen, m. (-en). — Fr. *Grès à affûter; Affilour.*

Zie **Aanzetsteen.**

Oliestel, o. (-len). — Fr. *Burette.*

Zie **Oliekan.**

Omdrillen, bw. ow. zw. — Fr. *Forer en tournant.*

De boor flink in het gat omdr llen.

Omgekrolde boord, m. (-en), **Bourlet**, m. (Bastw.), **Kraal**, m. (N.-Nedl.). — Fr. *Bourrelet.* — Hgd. *Wulst.* — Eng. *List; Metal-seam.*

Zie **Goot.**

Omkantijzer, o. (-s). — Fr. *Bordoir.*

Zie **Randijzer.**

Omkeeren, bw. ow. zw. — Fr. *Retourner.*

De loodgieters moeten, bij het verwerken van tafellood, de bladen zoo omkeeren dat de kant, die op het zand lag, niet gezien worde.

Bijv. voor eenen ontvangbak, zal die kant tegen den muur geplaatst worden.

Omkleeden, bw. zw. — Fr. *Envelopper.*

De uiteinden van houten balken die in den muur rusten met **orgellood** omkleeden om die tegen bederf te vrijwaren.

Omklinken, bw. st. — Fr. *River autour...*

Zie **Nijden.**

Omklinken heeft ook den zin van « met eenen metalen band omsluiten », bijv. eene afvoerbuis omklinken.

Omkloppen, bw. ow. zw.

Door kloppen rond maken.

Ombuigen.

Omslaan. — Steken er nagels uit op eene beschieting, men zal ze **indrijven** en niet **omkloppen.**

Zie ook **Omslaan.**

Omkrommen, bw. ow. zw. — Fr. *Courber.*

Een metalen voorwerp krom buigen.

Omlijsting, v. (-en), **Omranding**, v. — Fr. *Encadrement.*

De omlijsting van het beweegbaar raam van een plat dakvenster wordt gemaakt zooals in sch. 415, terwijl de omlijsting waarop het raam berust den vorm heeft van sch. 416.

Voor de omlijsting van een vast plat dakvenster wordt de band, voorgesteld in sch. 417, gebruikt.

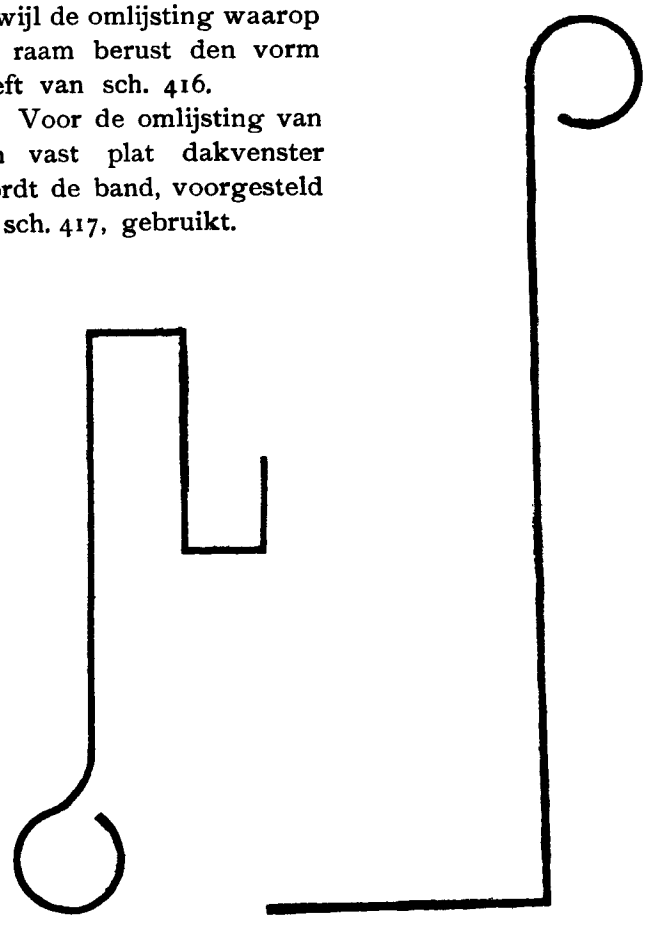

Sch. 415. Sch. 416.

Omloop, m. (-en). — Fr. *Pourtour.*
Zie **Omtrek.**

Omplooien, bw. zw. — Fr. *Recourber; Replier.*
Den boord eener zinken plaat omplooien.

Omrand, m. (-en). — Fr. *Bourrelet.*
Omloopende rand van een voorwerp.

Omranding, v. (-en). — Fr. *Encadrement.*
De omranding van eene daklantaarn. — Fr. *L'encadrement d'un lanterneau.*
(Lastk. van het Ministerie van S., P. en T.).

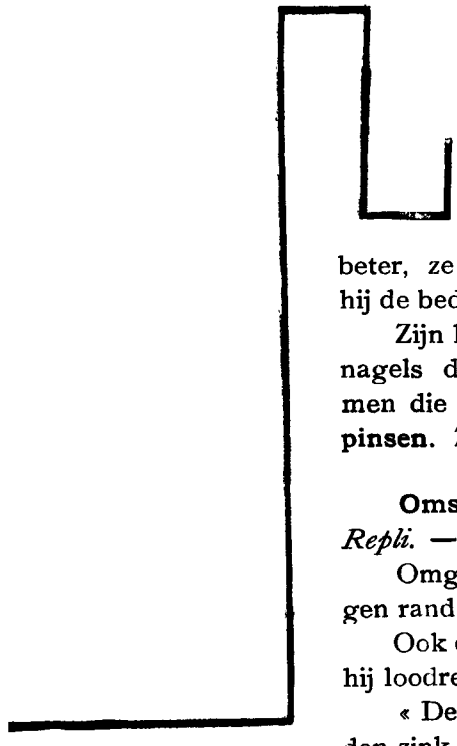

Sch. 417.

Omslaan, bw. ow. onr. — Fr. *Recourber.*
Er steken nagels uit op die beschieting, de werkman moet ze omslaan of beter, ze **indrijven** vooraleer hij de bedekking kan beginnen.
Zijn het de punten van de nagels die uitsteken dan zal men die omslaan en beter, **afpinsen.** Zie **Pinsen.**

Omslag, m. (-en). — Fr. *Repli.* — W. *Accroche.*
Omgebogen of overgeslagen rand van eene plaat.
Ook **opslag** en **opstand,** als hij loodrecht op de plaat staat :
« De opslagen van de bladen zink tegen de muren ».

Omslag, m. (-en). — Fr. *Bois d'un vilbrequin.*
Wordt veelal **Booromslag** genoemd, en bij het volk :
Zwonk, m. (Vl.), **Keer(e),** v. (W.-Vl.), **Wemelhout,** o. (W.-Vl.), **Wemelijzer,** o. (W.-Vl.) — hij is eigenlijk het C-vormig gedeelte eener **omslagboor.**

Omslagboor, v. (.boren), **Borstboor**, v., **Druifboor**, v., **Handboor**, v., **Nagelboor**, v., **Zwengelboor**, v., ook **Spekelboor**, v. (O.-Vl.), **Spekelboord**, o. (O.-Vl.), **Spijkerboor**, v. (O.-Vl.), **Wemel**, v. en m. (W.-Vl.), **Wemelboor**, v. (W.-Vl.), **Wiemelsboor**, v. (W.-Vl.), **Wielboorken**, o. (Volkst.), **Zwonk**, m. (Volkst.), **Keer**(e), v. (W.-Vl.), **Sofreinkeer**(e), v. (W.-Vl.). — Fr. *Vilbrequin.* — Hgd. *Windelbohrer.* — Eng. *Wimble.* — W. *Tour di waindai* of *windai.*

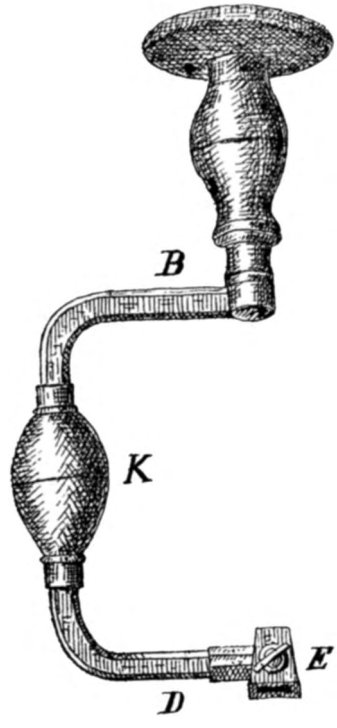

Sch. 418.

Eene boor met **omslag**, die o.a. dient

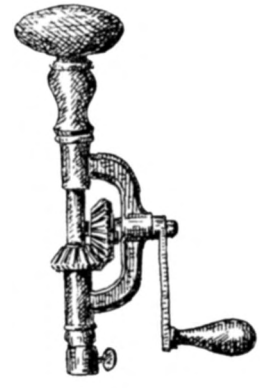
Sch. 419.

om de **bramen** van geboorde gaten af te draaien, om gaten af te schuinen of om vijzen in of uit te draaien (Sch. 418).

Bij vergelijking met het **drilkraam** vervangt de **druif** of de **leunknop** A de **borstplaat**, welke onbeweegbaar op de borst drukt; B draait om eene spil in de druif bevestigd; de hand van den werkman

klemt den soms beweegbaren klos K en doet den ijzeren omslag BKD eene draaiende beweging ondergaan; E is een blokje ijzer, **kuiken** genaamd, waarin de **vijsdraaier** of de **dril** wordt gestoken.

Omslagboren worden ook gemaakt met tandraderwerk; zooals sch. 419 het aanwijst, is het duidelijk dat deze boren niet gansch ronddraaien.

Enkele werklieden noemen ze **raccagnacs.**

Sch. 420.

Omslagijzer, o. (-s), **Bordeerijzer,** o. — Fr. *Bordoir.* — Hgd. *Bördeleisen.* — Eng. *Bordering-tool.*

Met het omslagijzer maakt men de omslagen of boorden aan metalen bladen. Er zijn veel verschillende soorten van omslagijzers. Zie o. a. sch. 420.

Omsmelten, bw.st.—Fr. *Refondre.* Opnieuw smelten; hersmelten.

Omsteken, bw. ow. st. (Volkst.). — Fr. *Allumer.*

Zie **Aansteken.**

Omtrek, m. (-ken),

Omvang, m. (-en), **Omloop,** m., **Rondte,** v. — Fr. *Pourtour.*

Deze afvoerbuis meet in den omvang ongeveer 33 cM., dat is buitenuit rondom gemeten.

Omvangje, o. (-s),

Omvangsel, o. (-s). — Fr. *Embrasse.*

Ronde lijst, welke tot versiering dient om eene **afvoerbuis,** doch ook aangebracht wordt om de buis op den **buisbeugel** te laten rusten.

Zie sch. bij **Neus.**

Ook de buisbeugel zelf.

— Fr. *Collier; Gâche.*

Omwerken, bw. ow. zw., **Hermaken**, bw. zw. — Fr. *Remanier.*

Deze bedekking moet omgewerkt worden omdat zij volgens de regels der kunst niet gemaakt is en er hier en daar te licht zink gebezigd werd.

Omwerken, bw. ow. zw. — Fr. *Labourer.* — Hgd. *Den Formsand zurichten.* — Eng. *To prepare the sand.*

Het zand van den vorm en van de loodtafel moet goed omgewerkt worden vóor het gieten; dit geschiedt met de **loodgietersspade.**

Omzetijzer, o. (-s). — Fr. *Bordoir.*

Zie **Randijzer.**

Omzetten, bw. ow. zw. — Fr. *Ourler.*

De **randen** van eenen ontvangbak omzetten, dat is, ze zóo buigen dat zij komen omliggen.

Omzetting, v. (-en). — Fr. *Ourlage; Bordage.*

Het **omzetten.**

Onbeschoeft lood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb raboteux.*

Lood, dat niet effen is.

Onbeslecht, bnw. — Fr. *Raboteux.*

Dit blad lood is onbeslecht, het is ongeschaafd en zeer oneffen.

Onbeslecht lood — Fr. *Plomb raboteux.*

Onbewerkt koper, o. (gmvd.). — Fr. *Cuivre vierge.*

Zie **Koper.**

Onbewerkt lood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb vierge.* — Hgd. *Jungfernblei.* - - Eng. *First lead of a reverberatory-furnace.*

Onbewerkt lood is **maagdenlood** of het eerste lood, dat uit den oven komt, bij de **bereiding** van het erts.

Ook lood, dat nog niet werd gebruikt — Fr. *Plomb brut.*

Onbewerkt zink, o. (gmvd.). — Fr. *Zinc brut.*

Het onbewerkt zink wordt in den handel geleverd in **blokken** of in dikke **platen,** wegende ongeveer 30 kilogram.

Het moet zijn van de eerste **gieting,** dat is rechtstreeks voortkomen van het erts.

De tweede gieting wordt bekomen door het **hergieten** van **oud zink** en van **afsnijdsel,** waaraan er altijd vreemde stoffen kleven, welke het zink broos en weinig geschikt tot het pletten maken.

Once, v. (-n) (Volkst.). — Fr. *Once.*

Zie **Ons.**

Once, v. (-n). — Fr. *Once.*

Voormalig medicinaal gewicht. (Zie **Loodziekte**).

In de Nederlanden was de once = $\frac{1}{12}$ medicinaal pond = 8 grooten.

Het pond = 375 **gram;**
de once = 31 gram 250;
het groot = 3 gram 9062.

In Frankrijk was de once = $\frac{1}{16}$ medicinaal pond.

Het pond = 489 gram 505;
de once = 30 gram 5941;
het groot = 3 gram 8242.

Onderaannemer, m. (-s). — Fr. *Sous-traitant.*

Aannemer uit de tweede hand.

Onderaanzicht, o. (-en). — Fr. *Vue de dessous.*

De teekening van een voorwerp, zooals het langs onder gezien wordt.

Onderbaas, m. (.bazen). — Fr. *Contre-maître; Chef-ouvrier; Maître-compagnon.*

Zie **Meesterknecht.**

Onderboord, m. (-en). — Fr. *Bourrelet inférieur.*

Boord aan de benedenzijde of aan den voet van een voorwerp.

Onderbreking, v. (-en). — Fr. *Disconnexion.*

Er bestaat eene onderbreking in twee ineenloopende buizen als er eene verluchting is aangewend aan de vergaring.

Zie **Verlaatbuis.**

Onderbrekingshevel, m. (-s). — Fr. *Siphon disconnecteur.*

Zie **Onderbreking, Stankafsluiter, Verlaatbuis** enz.

Onderhoud, o. (gmvd.). — Fr. *Entretien.*

Het onderhoud van dit dak laat te wenschen over; sinds tien jaar is er geen loodgieter op geweest.

Onderhoudswerken, o. — Fr. *Travaux d'entretien.*

Onderlegplaat, v. (.platen). — Fr. *Plaque de dessous; Plaque couchée; Coussinet.*

Zie **Onderplaat.**

Onderlood, o. (gmvd.).

Zie **Bovenlood.**

Ondernemen, bw. st. — Fr. *Mettre la main à l'œuvre.*

Zie **Aangaan.**

Ondernemer, m. (-s) (Vl.). — Fr. *Entrepreneur.*
Zie **Aannemer.**

Onderplaat, v. (.platen), **Onderlegplaat,** v. — Fr. *Plaque couchée; Plaque de dessous; Coussinet.*
Die ligger werd op den neutsteen gelegd zonder looden onderplaat; indien er eene zakking geschiedde zouden de randen van den steen afkletsen of breken.
Bladlood van o^{m}010 voor **onderlegplaten** van dwarsbalken. (Lastk. van het Minist. van S., P. en T.).

Onderstuk, o. (-ken) van eene afvoerbuis. — Fr. *Souche de tuyau de descente.*
Zie **Afvoerbuis** en **Dolfijn.**

Ondervak, o. (-ken). — Fr. *Bief inférieur.*
Zie **Gootvak.**

Onderzoek, o. (-en), **Nazicht,** o. (-en). — Fr. *Vérification.*
Wanneer er eenige reden bestaat om aan de deugdelijkheid van eene inrichting voor gemakken te twijfelen, doet men een grondig onderzoek door ervaren werklieden verrichten.
In hoofdzaak zal dit onderzoek voor doel hebben na te zien of:
1° de geplaatste toestellen en bijzonderlijk de **stankafsluiters** aan al de vereischten der gezondheidsleer voldoen;
2° de buizen eene snelle afwatering toelaten;
3° er geene **verstopping** in het buisstelsel bestaat;
4° de inrichting goed verlucht is;
5° de buis- en de rioolstelsels **lucht-** en **waterdicht** zijn.
Onzes erachtens ware het overbodig dienaangaande in bijzonderheden te treden, daar menig arti-

kel onzer woordenlijst daarover uitleggingen geeft.

Wij kunnen ons vergenoegen met aan te stippen dat het vaststellen der lucht- en waterdichtheid van een buis- of rioolstelsel op velerlei wijzen kan verricht worden en wèl door middel :

a) van sterkriekende en vluchtige stoffen zooals bijv. **munt, ether** enz.;

b) van rook door sulfer of andere brandbare stoffen voortgebracht, ja, door daartoe opzettelijk vervaardigd vuurwerk;

c) van reuk of rook onder drukking;

d) van water onder drukking.

Ondicht, bnw. — Fr. *Ouvert; Percé; Non hermétique.*

Deze buis is ondicht, er is een **lek** in.

Ondoorzichtbaarheid, v. (gmvd.). — Fr. *Opacité.*

Ondoordringbaar voor de lichtstralen; zij is eene eigenschap der metalen.

Onedel metaal, o. (.metalen). — Fr. *Métal ordinaire* of *commun.*

Zie **Metaal.**

Ongegaat, bnw. — Fr. *Non troué; Non percé.*

Het water bleef in die dakgoot staan, omdat het plaatje op den ingang van de afvoerbuis, dat als **roosterplaatje** of als **doorzijger** moest dienen, ongegaat was.

Ons, v. (-en), **Once,** v. (Volkst.). — Fr. *Once.*

De ons = 1 hectogram = 100 gram = $\frac{1}{10}$ kilogram.

Ook een **tiende** geheeten.

Ontbaarden, bw. zw., **Ontbramen,** bw. zw. — Fr. *Enlever les barbures.*

De **baarden** of **bramen** van lood wegnemen.

Ontblooten, bw. zw. — Fr. *Dépouiller.* — Hgd. *Aus dem Formsand nehmen.* — Eng. *Lifting out the sand.*

Een gegoten stuk **ontblooten** is er het vormzand van wegnemen.

Ontboorden, bw. zw., **Ontranden**, bw. zw. — Fr. *Déborder.*

De **boorden** of **randen** van looden platen afknippen — Fr. *Déborder les tables de plomb.*

Deze bewerking geschiedt met het **haalmes.**

Ontbramen, bw. zw. — Fr. *Aviver; Enlever les ébrêchures.*

De bramen van eene schaar wegnemen door deze aan te slijpen.

Ontbramen heeft ook den zin van **ontbaarden** — Fr. *Enlever les barbures.*

Ontginnen, bw. st. — Fr. *Exploiter une mine.*

Delfstoffen uit eene mijn trekken.

Ontlaatkraan, v. (.kranen). — Fr. *Détendeur.*

Kraan, die toelaat de drukking in eene waterleiding te regelen.

Ontlaten, bw. st — Fr. *Recuire.* — Hgd. *Ausglühen.* — Eng. *To anneal.*

Zie **Ontlating.**

Ontlating, v. (-en). — Fr. *Recuit.*

Is het hergloeien van metaal, waardoor het gewoonlijk harder en brozer wordt.

Zie **Herwarmen.**

Ontlatingsbuis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau d'évacuation.*

« Lastenkohier nr 856, betrekkelijk het bouwen « eener school in de Ram, te Gent ».
(Aanbesteding van 27 Juli 1900).

Ontlooden, bw. zw. — Fr. *Dessertir.*
Een glasraam ontlooden is het glas uit het **vensterlood** nemen.

Ontnagelen, bw. zw. (Z.-Nedl.), **Ontspijkeren,** bw. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *Déclouer.* — Hgd. *Losnageln.* — Eng. *To unnail.* — W. *Diclawer.*
Nagels uittrekken.

Ontplooid metaal, o. (gmvd.). — Fr. *Métal déployé.*
Het verschil tusschen het ontplooid metaal en het doorperst metaal bestaat hierin, dat de gaten in dit laatste zijn geperst of gestampt en dus het vlak effen blijft, terwijl de gaten in het eerste worden verkregen door het openrekken van een blad of eene plaat, welke op gelijke afstanden werd doorkerfd.
Het ontplooid metaal wordt veel benuttigd voor plafonds en bekleedingswerken.

Ontranden, bw. zw. — Fr. *Déborder.*
Zie **Ontboorden.**

Ontrolling, v. (-en) (Volkst.). — Fr. *Développement.*
Na ontrolling meet deze zinken goot 70 cM. breedte (W.-Vl. lastkohieren), dat is met de **ontvouwing** der lijsten, omslagen, boorden enz.
Zie **Ontvouwing.**

Ontrolling, v. (-en). — Fr. *Déroulage.*
Eene rol lood openen en het lood plat leggen.

Ontschroeven, bw. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *Dévisser.*
Zie **Ontvijzen.**

Ontspijkeren, bw. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *Déclouer.* Zie **Ontnagelen.**

Ontsteken, bw. ow. st. — Fr. *Allumer.* Zie **Aansteken.**

Ontstoppen, bw. zw. — Fr. *Dégorger.*

Afvoer- en andere buizen worden ontstopt door middel van eenen **rotting.** Zie ook **Ruimijzer.**

Bij het maken van looden **ellebogen** uit één stuk gebeurt het, dat de **tollen** of de **uitronders** er blijven insteken; tot het ontstoppen wordt dan eene ijzeren stang met handhaaf en haak gebruikt; ook wel een gebogen handboom door de werklieden **trekker** en **uittrekker** genaamd.

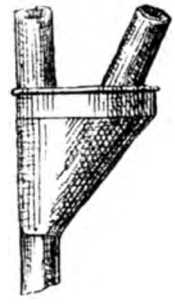

Sch. 421.

Onttanden, bw. zw. — Fr. *Edenter.*

De tanden breken van een gereedschap, van eene zaag bijv.

Ontvangbak, m. (-ken). — Fr. *Bac de pompe; Tête de pompe.* Zie **Pompbak.**

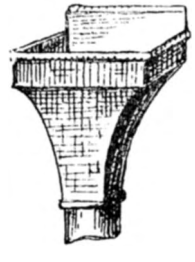

Sch. 422.

Ontvangbak, m. (-ken), **Ontvanger,** m., **Trechter,** m., **Kolk,** m., **Kuip,** v. — Fr. *Cuvette; Entonnoir; Hoste.*

Zinken of looden bak, die het water van verschillende afvoerbuizen ontvangt. (Sch. 421 en 422).

Vreest men dat de ontlastingsbuis intijds al het water van den bak niet kan slikken, of wil men de afwatering verzekeren, zelfs moest de buis verstopt zijn, zoo kan aan den ontvangbak

een **spuwer** aangebracht worden (Sch. 423). Deze spuwer heet dan **overloop** (Z.-Nedl.) en **wekker** (N.-Nedl.).

Zie nog **Spatkraag**.

Ontvanger, m. (-s). — Fr. *Cuvette; Entonnoir; Hoste*.

Zie **Ontvangbak**.

Sch. 423.

Ontvetten, bw. zw. — Fr. *Dégraisser*. — Hgd. *Löthstellen reinigen*. — Eng. *To remove the soldering*.

Het tinsoldeer van oud lood wegnemen.

Heeft ook den zin van het met krijt afwrijven van blik, dat alsdan beter geschikt is voor fijn werk.

Ontvijzen, bw. zw. (st. in de volkst.), **Ontschroeven**, bw. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *Dévisser*. — W. *Divistré*.

De vijzen uitdraaien.

Ontvoegen, bw. zw. — Fr. *Déboîter*.

Twee looden buizen ontvoegen is die uit elkander trekken nadat zij vergaard waren.

Ontvouwing, v. (-en). — Fr. *Développement*.

Zinken bedekkingen worden gewoonlijk **opgemeten** zonder ontvouwing, dat is volgens de geziene vlakte, zonder omslagen enz.

Als het een **rolvormig** of **rond** voorwerp geldt, wordt de ontvouwing ook wel de **ontwikkeling** genoemd. In de volkst. de **ontrolling**.

Ontwerp, o. (-en), **Concept**, o. (N.-Nedl.). — Fr. *Projet*.

Dien loodgieter werden ontwerpen gevraagd voor het maken van vier verschillende topsieraden in den Vlaamschen bouwstijl.

Ontwikkeling, v. (-en). — Fr. *Développement.*
Zie **Ontvouwing.**

Onvertind, bnw. — Fr. *Non étamé.*
Onvertind lood is lood dat niet vertind is.
Zie **Vertinnen.**

Oog, o. (-en).
Het **oog** der trekplaat — Fr. *Œil du pertuis d'une filière.*
De nauwste zijden van de gaten eener trekplaat noemt men oogen.
Het **oog** van den hamer of het **hameroog.** — Fr. *Œil du marteau; Emmanchure.*
Zie **Steelgat.**
Het **oog** van den slijpsteen. — Fr. *L'œil de la meule.*
De opening waarin de as gestoken wordt.

Oor, o. (-en).
— Fr. *Gâche.*
Zie **Geul.**

Sch. 424.

— Fr. *Oreille; Anse; Manche.* — Hgd. *Oehr.* — Eng. *Ear.*
Het oor van eenen pot; het oor van eene **oorzaag.**
— Fr. *Crossette.*
Uitspringende hoek, die op het afgeschoten deel van een mansard-dak de liggende en de staande metalen boorden verbindt. Zie sch. 424.
In N.-Nedl. bij afvoerbuizen voor **Neus.**

Oor(e), v. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Bourrelet,* ook *Ourlet* en *Avisure.*
Zie **Zoom.**

Oorboom, m. (-en) (W.-Vl.), **Ooreboom**, m. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Chevron d'arêtier; Arêtier.*

Zie **Hoekkeper**.

Oorzaag, v. (.zagen), **Trekzaag**, v., **Bomzaag**, v. — Fr. *Scie à guichet; Passe-partout.* — Hgd. *Lochsäge.* — Eng. *Compass-saw.*

Zeer smalle **schrobzaag** welke o. a. dient tot het zagen der gaten voor de afvoerbuizen in de bodemplank eener **kasgoot.**

Oosdrup, m. (-pen) (O.-Vl.), **Oose**, v. (-n) (oud), **Oosie**, v. (oosiën) (oud), **Oozing**, v. (-en) (W.-Vl.), **Ozy-drup**, m. (oud) (Brab.). — Fr. *Séveronde; Subgronde; Egout.*

Zie **Dakvoet.**

Opboren, bw. zw. — Fr. *Repercer; Percer de nouveau.*

Een geboord gat, door opnieuw boren, verwijden.

Opbreken, bw. st. — Fr. *Démonter.*

Een dak opbreken. — Fr. *Démonter un toit.* — W. *Abate on teut.*

Zie **Afbreken.**

Opbreng, m. (-sten) (Volkst.). — Fr. *Rendement; Rendage; Débit.*

Zie **Opbrengst.**

Opbrengst, v. (-en), **Opbreng**, m. (Volkst.). — Fr. *Rendage; Rendement.*

Zie **Uitleveren.**

De **opbrengst** eener pomp. — Fr. *Débit; Rendement.* — Hgd. *Ertrag.* — Eng. *Produce.*

Eene gewone Amerikaansche pomp van het stelsel DOUGLAS, met **pompstuk** 90 mM. en **aanvoerbuis** 50 mM. geeft eene opbrengst van ruim 135 liter water per minuut.

Opdiepen, bw. zw. — Fr. *Amboutir; Emboutir.*
Zie **Drijven.**

Opdrogen, ow. zw. (Volkst.). — Fr. *S'évaporer.*
Zie **Verdampen.**

Opeenslijpen, bw. st. — Fr. *Roder.*

Twee stukken metaal zóo op elkander wrijven dat zij beide even effen worden.

De verschillende beweegbare deelen eener **kraan** dienen goed op elkander te passen en dicht te sluiten; daartoe worden zij met **smergel** opeengeslepen.

Open buis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau ouvert.*
Zie **Buis.**

Open toren, m. (-s). — Fr. *Campanile.*
Zie **Kloktorentje.**

Opeten, bw. ow. st. (Volkst.). — Fr. *S'oxyder.*
Zie **Verzuren.**

Opgaande leiding, v. (-en). — Fr. *Conduite montante.*

De leiding, die het water of het gas op eene verdieping brengt.

Groote staande buis, waarop de kleinere buizen aangebracht worden.

Te Brussel, ook **klimmende buis** (stadsgasdienst), wat echter eene letterlijke vertaling naar het Fransch is en ook zeer juist niet is.

Zie nog **Kolom.**

Opgieten, bw. st. (eene pomp). — Fr. *Amorcer; Charger.*

Eene pomp, waarvan de aansluiting van het **pompstuk** met den **emmer** niet zeer **luchtdicht** is,

werkt niet goed; evenmin als de **kleppen** versleten zijn of als de **aanvoerbuis** eenigszins **ondicht** is; zij verliest dan het water en moet opgegoten worden om wederom te kunnen werken.

Daartoe wordt eenvoudigweg water boven den emmer gegoten langs den pompbak.

Tot het gemakkelijk opgieten kan er eene kleine kraan met trechter aan het pompstuk gebracht worden. Deze kraan wordt **opgietkraan** genoemd.

Opgietkraan, v. (.kranen). — Fr. *Amorceur.*
Zie **Opgieten**.

Ophalen, bw. ow. zw., **Indiepen**, bw. zw. — Fr. *Retreindre.* — Hgd. *Einziehen.* — Eng. *To raise in.*

Eene metalen plaat zóo uitkloppen dat zij schaalvormig wordt (Fr. *Rendre carre*) en ze dan met den **ophaler** modeleeren.

Ophaler, m. (-s). — *Marteau à rétreindre.*
Zie **Hamer.**

Ophelderen, bw. ow. zw. — Fr. *Aviver.*

Nadat het lood goed afgekrabt is, er een weinig soldeer doen aankleven opdat de te maken soldeering goed lukke.

Op het werk. — Fr. *A pied d'œuvre.*
Materialen op het werk brengen.

Oplegsel, o. (-s). — Fr. *Bâte.*

De werkman noemt aldus de stukjes metaal, die **op** een voorwerp moeten vergaard en aaneengesoldeerd worden.

Opleveren, o. van erts. — Fr. *Rendage; Rendement.*
Zie **Uitleveren.**

Oplevering, v. (-en). — Fr. *Réception.*
Zie **Keuring**.

Oploop, m. (-en). — Fr. *Rampant de pignon.*
Zie **Aandak.**

Opmeting, v. (-en). — Fr. *Métré.*
De opmeting van zink- en loodwerk geschiedt doorgaans als volgt :
per stuk : ontvangbakken, beugels voor afvoerbuizen, pompen enz.
per str. meter : afvoerbuizen, waterleidingsbuizen, kruinwerk enz.
per m□ : dakbedekkingen, goten enz.
per kilogram : looden buizen, strooken, soldeer enz.
Verwar niet met **Bestek** noch met **Begrooting**.
Zie **Bestek**.

Opperdeel, o. (-en). — Fr. *Partie supérieure.*
Het opperdeel van een dak.

Oppervlakte, v. (-n). — Fr. *Surface.*
De bedekking van dit gebouw zal niet betaald worden volgens de werkelijke oppervlakte — Fr. *Surface réelle* — der gebezigde bladen zink, maar volgens dezer bruikbare oppervlakte — Fr. *Surface utile* — dus zonder **ontvouwing**.

Oppoetsen, bw. zw. — Fr. *Décaper; Dérocher; Déroquer.*
Zie **Afeten**.

Oprollen, bw. zw. — Fr. *Faire un rouleau; Enrouler.*
Bladzink en dun platlood worden opgerold tot het gemakkelijker vervoeren.

Opruimbeitel, m. (-s),

Opruimer, m. (-s), **Holbeitel**, m., **Holijzer**, o., **Goeze**, v. (W.-Vl.), **Gots**, v. (W.-Vl.), **Guts**, v. (Volkst.). — Fr. *Gouge.* — Hgd. *Hohlmeissel.* — Eng. *Gouge; Hollow-chisel.*

De opruimer dient o. a. tot het afscheren en schoonmaken van de binnenvlakte der looden buizen. Zie sch. 425.

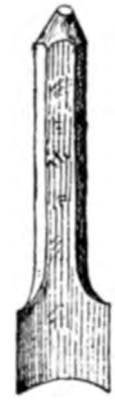

Sch. 425.

Op scheut(e) komen (Volkst.). — Fr. *Arriver à l'improviste.*

Op scheut(e) staan (Volkst.). — Fr. *Faire le guet.*

Zie **Scheut.**

Opschriftbord, o. (-en), **Uithangbord**, o. (Volkst.), **Uitstekbord**, o. (Volkst.). — Fr. *Ecriteau; Enseigne.*

Veelal van zwaar zink vervaardigd.

Opschroeven, bw. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *Visser dessus.*

Zie **Opvijzen.**

Opslaan, bw. ow. onr. — Fr. *Monter.*

Blikwerk of zinkwerk opslaan bestaat uit het in elkander zetten der verschillende stukken, die het voorwerp moeten uitmaken.

Voor het opslaan van zulke voorwerpen, die niet al te sterk moeten zijn, noch aan het vuur dienen te weêrstaan, plooit de werkman het eene stuk en soldeert er het andere tegen (Sch. 426). Als de stukken gelijkloopen worden zij met een genoegzaam **overslag** aaneengesoldeerd (Sch. 427).

Sch. 426. Sch. 427.

De bewerking voor die voorwerpen, welke aan het vuur moeten weerstaan, worden opgeslagen met haken of luiksels (Sch. 428 en 429).

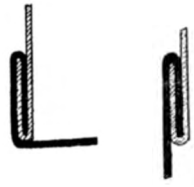

Sch. 428. Sch. 429.

Onzuiver en zwaar zink moet eenigszins warm gemaakt worden vooraleer het te bewerken.

Zie nog **Soldeeren**.

Opslaan (het). — Fr. *Montage; Façon.*

Opslag, m. (-en).
Zie **Omslag**.

Opspieën, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Caler.*
Zie **Aanspieën**.

Opstand, m. (-en).
Zie **Omslag** en **Slabbe**.

Opsteken, bw. st.
— Fr. *Allumer.*
Zie **Aansteken**.
— Fr. *Retoucher.*
In de volkst. eene plaat opsteken, dat is ze eene laatste maal herbewerken.

Optrekken, bw. ow. st.
— Fr. *Aspirer.*
Deze pomp trekt goed het water op.
— Fr. *Lever au moyen de cordes, de poulies etc.*
Materialen optrekken.

Opvijlen, bw. zw. — Fr. *Limer en parachevant.*
Afwerken met vijlen.

Opvijzelen, bw. zw. — Fr. *Lever au moyen de vis.*

Opvijzen, bw. zw. (st. in de volkst.), **Opschroeven**, bw. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *Visser dessus.*

Iets op een voorwerp vijzen.

Opwerken, bw. zw. — Fr. *Parer.*

Heeft veelal den zin van **Afwerken**.

Opzichter, m. (-s), **Toeziener**, m., **Werkopzichter**, m. — Fr. *Surveillant; Surveillant de travaux.*

Ondergeschikte ambtenaar, die de werken naziet.

Opzoomen, bw. zw. (Volkst.).

Wordt in Vl. en o. a. te St.-Nicolaas gezegd als men **slabben** tegen een **aandak** plaatst.

Eene schaliënbedekking opzoomen met lood van 18 kil. de m□.

Orgellood, o. (gmvd.).

Zie **Platlood** en **Omkleeden**.

Orgelmakersschaaf, v. (.schaven). — Fr. *Galère.* — Hgd. *Zinnhobel; Bleihobel.* — Eng. *Organ builder's plane.*

Soort voorlooper (lange blokschaaf), waarmede de loodgieter-orgelmaker het tafellood en het bladtin schaaft, vooraleer er orgelpijpen van te maken.

Orgelpijp, v. (-en) en niet orgelbuis. — Fr. *Tuyau d'orgue.*

Het maken der orgelpijpen kan hier onmogelijk ontleed worden, daar dit eigenlijk een ander ambacht betreft.

Ornament, o. (-en) (Volkst., Bastw.). — Fr. *Ornement.*

Zie **Versiersel**.

Ornamentiek, v. (gmvd.). — Fr. *Art décoratif; Décoration.*

Zie **Versierkunst.**

Oude maat, v. (.maten). — Fr. *Mesure ancienne.*

Zie **Maat**.

Oud lood, o. (gmvd.). — Fr. *Vieux plomb.* — Hgd. *Altes Blei.* — Eng. *Old lead.*

Oud lood, dat is lood, dat reeds is gebruikt geweest, heeft nog eene groote waarde; **oud zink**, bijna geene.

Op gewoon oud lood berekent men een verlies van 4 °/₀; op oud vensterlood beloopt dit verlies tot 20 °/₀.

Als men oud lood wil hersmelten moet 1° dit lood gansch vrij zijn van andere metalen en inzonderlijk van soldeer; 2° eene gelijke hoeveelheid nieuw lood bijgevoegd worden, anderszins ware het daardoor verkregen lood — Fr. *Plomb en culot* — te broos en te hard.

Oud lood wordt veel gebruikt tot het vastgieten van doken, traliën enz. in hardsteen; het mag noch aard- noch kleiachtig zijn.

Oud zink, o. (gmvd.). — Fr. *Vieux zinc.* — Hgd. *Altes zink.* — Eng. *Old zinc.*

Oud zink, voortkomende van afbraak, heeft niet meer dan 45 °/₀ der oorspronkelijke waarde.

In Staatslastkohieren staat « oud zink » soms voor « herbruikbaar zink » — Fr. *Zinc de remploi.*

Oven, m. (-s). — Fr. *Four.*

Allerlei ovens worden door de metaalnijverheid gebruikt.

De voornaamste zijn : de **vlamoven**, de **louteroven**, de **gaaroven** en de **schachtoven.**

Ovenbed, o. (-den). — Fr. *Sole.* — Hgd. *Herd.* — Eng. *Body.*

Het ovenbed van den **reverbeeroven**, tot het bewerken der **galena** geschikt, is samengesteld uit metaalslakken, die weinig of geen lood meer bevatten.

Deze slakken worden op den met vuurvasten steen gemetselden vloer van den oven gelegd en na de gloeiing, terwijl zij nog papachtig zijn, tot den voor het bed vereischten vorm gebracht.

Ovenmond, m. (-en). — Fr. *Charge.* — Hgd. *Ofenmund.* — Eng. *Funnel.*

De opening van den oven langswaar men het erts werpt.

Overdekking, v. (-en).

— Fr. *Recouvrement.*

Zie **Bedekking**.

— Fr. *Chevauchure.* — Hgd. *Ueberstehen.* — Eng. *Lapping-over.*

Het deel van bladlood of van bladzink, dat op eene dakbedekking eene onderliggende looden of zinken plaat bedekt. Ook **Overschieting**.

Zie nog **Vrijdeel**.

Overdekte statie, v. (.statiën). — Fr. *Gare couverte.*

Zie **Bekapping**.

Overdwarsche doorsnede, v. (-n). — Fr. *Coupe transversale.*

Overeenschuiven, bw. st. — Fr. *Aboucher; Emboîter.*

De kleinste buis wordt in de grootere geschoven; de grootste buis wordt over de kleinere geschoven.

Zie **Ineenschuiven**.

Overgangshelling, v. (-en). — Fr. *Fan de croupe.*
Zie **Overgangsschild.**

Overgangsschild, o. (-en), **Overgangshelling**, v. — Fr. *Pan de croupe.*
Is een dakschild tusschen twee andere schilden, bijv. als het gebouw eenen afgeknotten hoek heeft.

Overgloeiing, v. (-en). — Fr. *Recuit; Recuite.* — Hgd. *Auswärmen.* — Eng. *Annealing.*
Het zink, dat bestemd is om vergleisd te worden, moet eerst eene overgloeiing ondergaan omdat het dan buigzamer en minder aan barsten onderhevig is.
Zie **Vergleisd** en **Herwarmen.**

Overhangend dak, o. (-en). — Fr. *Toit saillant.*
Zie **Dak.**
Als het uitstek van het dak zeer groot is, wordt het in 't Fr. *Queue de vache* genoemd.

Overkapping, v. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Gare couverte.*
Zie **Bekapping.**

Overlangsche doorsnede, v. (-n). — Fr. *Coupe longitudinale.*

Overlegsel, o. (-s). — Fr. *Recouvrement.*
Zie **Overslag**.

Overlooden, bw. zw. — Fr. *Revêtir de plomb.*
De vloer van een werkhuis, waar afdrukken van teekeningen op ijzercyanuurpapier gemaakt worden, moet **overlood** zijn, dat is met lood bedekt.

Overloop, m. (-en), **Overlooper,** m., **Wekker,** m. (N.-Nedl.). — Fr. *Trop-plein.* — Eng. *Overflow.*

Kleine spuwer, boven eenen **ontvangbak** of eene dakgoot aangebracht, om het water af te leiden in geval de afvoerbuis verstopt is. (In N.-Nedl. **Wekker**.)

Een overloop komt ten nutte aan **gaarbakken** om het te veel water weg te leiden.

Men noemt ook **overloop** de buis, waardoor het te veel water, in een bad aangebracht, kan wegvloeien.

De overloop mag met de rioleering verbonden worden mits de noodige voorzorgen ter **verluchting**, ter **afsluiting** en ter **onderbreking** te nemen.

Overloopen, ow. st., **Overstorten**, ow. zw. — Fr. *Déborder.*

De **goot** loopt over; waarschijnlijk is de **afvoerbuis** verstopt en kan deze intijds het hemelwater niet slikken; misschien ook is er geen genoegzame **afloop** voor het water.

Overlooper, m. (-s). — Fr. *Trop-plein.*
Zie **Overloop.**

Overloophevel, m. (-s). — Fr. *Siphon de trop-plein.*
Overloop die hevelvormig is.

Overneming, v. (-en). — Fr. *Reprise.*

De loodgieter en de zinkbewerker vergoeden het oud lood of het oud zink dat zij niet herbruiken.

Overscheute, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Restant.*
Zie **Overschot.**

Overschieting, v. (-en). — Fr. *Chevauchure.*
Zie **Overdekking.**

Overschoen, m. (-en). — Fr. *Galoche.*

Om zonder gevaar op hellende daken te gaan, is het raadzaam den werklieden rekgommen over-

schoenen te doen aantrekken; die schoeisels worden aangetrokken tegen het **uitglijden.**

Overschot, o. (m. in de Volkst.) (-ten), **Overscheute**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Restant.*

Die eigenaar bestelde te veel lood om de kasgoot van zijn huis te vervaardigen; met het overschot kon hij nog twee ontvangbakken maken.

Overslag, m. (-en), **Overlegsel**, o. — Fr. *Recouvrement.*

De **slabben** dienen eenen goeden overslag op de **opstanden** der **muurkelen** te hebben.

De bladen zink of lood, die aaneengesoldeerd worden, moeten elkander met eenen goeden overslag bedekken.

Overslag, m. (-en). — Fr. *Rebord.*

Omgeslagen boord.

Oversprong, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Saillie.*

Zie **Overstek.**

Overstek, o. (m. in de Volkst) (-ken), **Oversprong**, m. (Volkst.). — Fr. *Saillie.*

Die kroonlijst heeft te veel overstek; daardoor beneemt zij het anderszins schoone uitzicht van het gebouw.

Overstekend dak, o. (-en). — Fr. *Toit saillant.*

Zie **Dak.**

Overstorten, ow. zw. — Fr. *Déborder.*

Zie **Overloopen.**

Overstorting, v. — Fr. *Immersion.*

Een stankafsluiter met $o^{m}o6$ overstorting. — Fr. *Un coupe-air avec $o^{m}o6$ d'immersion.*

Zie **Indompeling.**

Overtaster, m. (-s). — Fr. *Compas de diamètre; Compas d'épaisseur.*

Zie **Diktepasser** en **Passer.**

Overtinnen, bw. zw. — Fr. *Etamer.*

Zie **Vertinnen.**

Overvulde lijst, v. (-en). - Fr. *Moulure engorgée.*

Overwerk, o. (-en). — Fr. *Travail supplémentaire.*

Het gebeurt dat een werk moet afgedaan zijn op eenen gestelden dag en dat daarom de werklieden langer werken dan naar gewoonte; dan doen zij **overwerk.**

Niet verwarren met **Buitenwerk.**

Oxideeren, ow. zw. (Bastw.). — Fr. *S'oxyder.*

Zie **Verzuren.**

Ozing, v. (-en) (W.-Vl.), **Ozy-drup**, m. (oud) (Brab.). — Fr. *Séveronde; Sub-gronde; Egout.*

Zie **Dakvoet.**

Paalde, v. (-n) (W.-Vl.), **Paaldje**, v. (W.-Vl.), **Paalje**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Bâtitures.*

Zie **Palie.**

Pak, o. (-ken). — Fr. *Caisse; Baril; Paquet.* — Hgd. *Pack.* — Eng. *Lot.*

Een pak met 50 bladen blik.

Pak aan, m. (gmvd.) (Vl.). — Fr. *Poignée.*

Zie **Handhaaf.**

Pak afval, o. (pakken afval). — Fr. *Fagot; Métal de ramassis; Métal ramassé; Paquet de riblons; Ramasse; Ramassis; Trousse de métal.*

Zie **Afval.**

Pakvast, m. (gmvd.) (Vl.). — Fr. *Poignée.*
Zie **Handhaaf.**

Pal, m. (-len). — Fr. *Arrêt.*
Bij tweevleugelige buitendeuren wordt er in den steenen drempel een pal gezet, welke met lood wordt vastgegoten.

Paldje, v. (-n) (W.-Vl.).
Zie **Palie.**

Palie, v. (paliën). **Paalje, Paalde, Paaldje, Paldje, Peldje,** v. (W.-Vl.). — Fr. *Bâtitures.*
Bij zinkbewerkers en koperslagers, klein nageltje dienstig bij herstellingen.
Ook **Hamerslag** en **Schilfer.** — Zie aldaar.

Palm, v. (-en) (N.-Nedl.), **Nederlandsche palm,** v. — Fr. *Décimètre.*
Palm = Decimeter = 10 Centimeter = $\frac{1}{10}$ Meter.

Palm, m. (-en). — Fr. *Buis.*
Zie **Buks.**

Palmblad, o. (-en), **Palmet,** o. (Volkst.). — Fr. *Palmette.*
Versiersel in den vorm van een palmblad.

Palmer, m. (-s). — Fr. *Palmer.*
Deze **diktepasser,** alzoo genaamd naar den naam van den uitvinder, is verder beschreven bij **Platenmeter.**

Palmet, o. (-ten) (Volkst., Bastw.). — Fr. *Palmette.*
Zie **Palmblad.**

Paneel, o. (-en). — Fr. *Panneau.*
Zinken paneel met belijste omranding.

Paneelen van gekruld gevlochten zinkdraad (Lastk. van het Min. van S., P. en T.).

Panne, v. (-n) (Volkst., Bastw.). — Fr. *Panne; Queue.*
Zie **Pen.**

Pannedakte, bnw. (Volkst.), **Pannedekte**, bnw. (Volkst.). — Fr. *Imbriqué.*
Zie **Schubvormig.**

Pant, m. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Pan de toiture.*
Zie **Schild.**

Pantas, m. (-sen). — Fr. *Tasseau à casserole.*
Zie **Tas.**

Paralleelliniaal, o. (.ialen) (Volkst.). — Fr. *Trusquin.*
Zie **Schrijfhout.**

Pardak, o. (-en) (W.-Vl.),

Pardas, o. (-sen) (W.-Vl.).
— Fr. *Toit en appentis; Auvent; Marquise; Toit en potence.*
Zie **Afdak.**
— Fr. *Séveronde; Subgronde; Egout.*
Zie **Dakvoet.**

Parijsche poont of **punt**, m. (-en), **Parijspoont** of **Parijspunt**, m. (-en). — Fr. *Pointe de Paris.* — Hgd. *Pariser stift.* — Eng. *French-nail.*
Zie **Poont.**

Pas, o. (-sen). — Fr. *Niveau.*
Zie **Waterpas.**

Paslijn, v. (-en). – Fr. *Ligne de niveau.*

Paslood, o. (-en).
— Fr. *Fil à plomb.*
Zie **Schietlood.**
— Fr. *Niveau.*
Zie **Waterpas**.

Pasmaken, bw. ow. zw. — Fr. *Travailler de niveau; Ajuster.*
Zie **Paswerken**.

Passen, bw. ow. zw. — Fr. *Niveler.*
Zie **Waterpassen**.

Passer, m. (-s). — Fr. *Compas.* — Hgd. *Zirckel.* — Eng. *Compasses.*

Sch. 430.

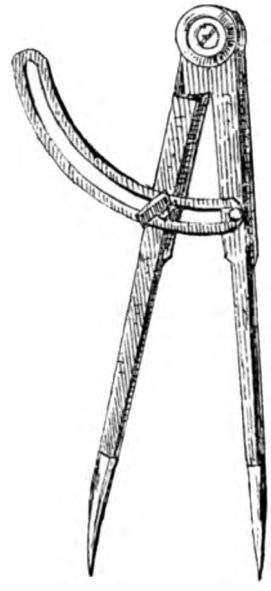

Sch. 431.

De passers zijn tweebeenige werktuigen dienende hetzij om iets te meten, hetzij om cirkels en andere kromme lijnen te beschrijven.

De loodgieters en de zinkbewerkers gebruiken de volgende passers :

1° de **gewone passer** of **rechte passer** of **meetpasser** (Sch. 430);

2° de **juistheidpasser**, gewone passer met een kwartrond en eene vijs tot het behouden der genomen maten (Sch. 431);

3° de **diktepasser** of **doorsneepasser** met of zonder **kwartrond**; Sch. 432 stelt eenen diktepasser voor

om de buitenwijdte der voorwerpen (buizen bijv.) te meten; hij wordt ook **overtaster** genoemd.

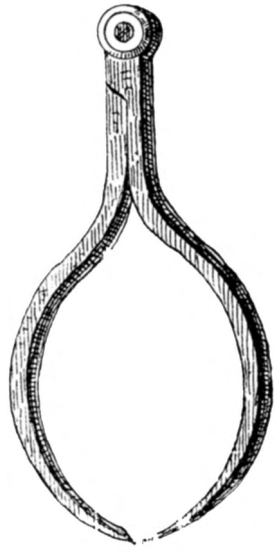

Sch. 432.

Sch. 433.

Sch. 433 is een passer om de binnenwijdte van een voorwerp te meten; men noemt hem ook **kalibreerpasser**;

4° de **dubbele diktepasser**, sch. 434;

5° de **dansmeester**, sch. 435, soort van diktepasser.

6° de **veerpasser** of **stengelpasser** of **voegpasser**;

Schets 436 geeft eenen gewonen en sch. 437 eenen diktepasser van deze soort.

Sch. 434.

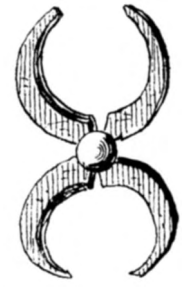

Sch. 435.

7° de **stangpasser** of **ritzer**, dienstig tot het be-

schrijven van groote cirkels, waartoe eene beweeg-

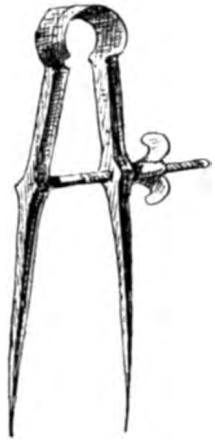

Sch. 436.

Sch. 437.

bare stift of **looper** met **stelschroef** (Sch. 438); er zijn

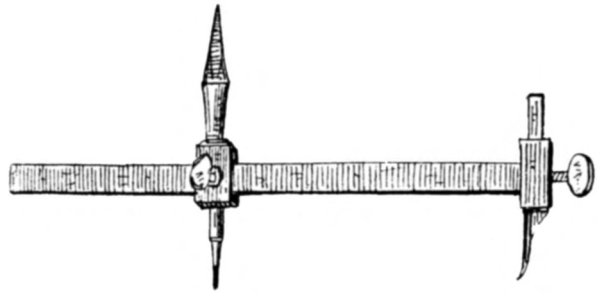

Sch. 438.

ook stangpassers om eironden te trekken.

Sch. 439.

8° de **dubbele S-passer** (Sch. 439).

De **juistheidpassers** zijn soms voorzien met eene kwartcirkelvormige tandstang en worden dan **tandpassers** genoemd.

Aan enkele passers kunnen de beenen veranderd worden, hetzij om er eene stift aan te brengen, hetzij om een been te verlengen door middel van een verlen gsel.

Zie ook bij **Platenmeter** den diktepasser, genaamd **Palmer**.

Passersleutel, m. (-s). — Fr. *Clef à têtons.*
Zie **Moersleutel.**

Paswerken, bw. ow. zw., **Pasmaken**, bw. ow. zw. (in de Volkst. soms st.) (miek). — Fr. *Travailler de niveau.*

De loodgieter, die eene goot volgens het waterpas legt, werkt pas.

Paswerken heeft ook soms den zin van **Aanpassen**. — Fr. *Ajuster.*

Patina, o. (gmvd.). — Fr. *Patine.*

Dunne laag, die zich vormt op het aan de lucht blootgestelde brons en waardoor dit laatste eene tint verkrijgt, die hooger geschat wordt dan de glans van het nieuwe brons.

De patina schijnt veroorzaakt door de werking van de lucht op de deelen zink, die in het brons voorkomen.

De laag, die zich met de aanraking van de lucht op lood en zink vormt, is eigenlijk geen patina; het is eene oxideering, die het metaal tegen verdere verkalking vrijwaart.

Patroon, m. (patronen; in de volkst. meerv. patroons), **Beschermheilige**, m. — Fr. *Patron.*

De patroon der blikslagers is, te Gent, de H. Antonius.

De patroon der tin- en loodgieters is, te Gent en te Antwerpen, de H. Eligius (Elooi) (St Leu, te Gent; St Loii, te Antwerpen).

De patroon der loodgieters en der schaliedekkers is, te Brugge, de H. Naam Jezus.

De patroon der pompenmakers is de H. Mamertus.

Patroon, m. (patronen; in de volkst. meerv. patroons).

— Fr. *Patron; Panneau.*

Zie **Mal.**

— Fr. *Gabarit.*

Zie **Contramal.**

— Fr. *Patron; Maître.*

Zie **Meester.**

Patrones, v. (-sen), **Beschermheilige,** v. — Fr. *Patronne.*

De patrones der tingieters was, te Brugge, de H. Genoveva.

Paviljoen, o. (-en). — Fr. *Pavillon.*

De uiterlijke opening van de **blaasbalgpijp.**

Zie nog **Trechter.**

Peauter, o. (gmvd.). — Fr. *Speautre; Spiautre; Spialtre.*

Zie **Piauter.**

Pedestal, o. (-len) (Bastw.), **Piedestal,** o. (Volkst., Bastw.), **Pieterstal,** m. (Volkst. o. a. te Gent). — Fr. *Piédestal.*

Privaatpot, die met zijnen stankafsluiter één stuk uitmaakt en die geplaatst wordt veelal zonder voorstuk voor de zitting. Zie sch. 467 bij het woord **Privaat.**

Zie ook **Privaatpot.**

Peems, o. (gmvd.) (oud). — Fr. *Pierre ponce.*

Zie **Puimsteen.**

Peerd, o. (-en) (Volkst.). — Fr. *Triquet; Trabuet; Troquet.*

Zie **Dekkersstoel.**

Peerdenpoot, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Tasseau fer à cheval.*
Zie **Hoeftas.**

Pees, v. (pezen), in Vl. en Brab. voor **Drilpees.** — Fr. *Corde à archet.*
Zie **Drilkoord.**

Pekkel, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Pied d'une table, d'une chaise.*
Zie **Pikkel.**

Peldje, v. (-n) (W.-Vl.).
Zie **Palie.**

Pen, v. (-nen), van den hamer, **Hamerpen,** v., **Pin,** v., **Hamerpin,** v., **Panne,** v. (Volkst.). — Fr. *Queue; Panne.* — Hgd. *Pinne.* — Eng. *Pane.*
De pen van den hamer heet meer bijzonder **Klauw,** als zij gekloven is.
Zie **Hamer.**

Pen(ne), v. (-nen). — Fr. *Cheville.*
Zie **Pin.**

Pengel, m. (-s) (O.-Vl. en bijz. Gent). — Fr. *Corde.*
Zie **Pingel.**

Penseel, o. (-en). — Fr. *Pinceau.*
Zie **Borstel.**

Perdak, o. (-ken) (W.-Vl.),

Perdas, o. (-sen) (W.-Vl.).
— Fr. *Toit en appentis; Auvent; Marquise; Toit en potence.*
Zie **Afdak.**
— Fr. *Séveronde; Subgronde; Egout.*
Zie **Dakvoet.**

Persdril, m. (-len). — Fr. *Machine à forer; Machine à percer.*

Mechanische dril.

Zie nog **Dril.**

Persen, bw. zw. — Fr. *Presser.*

Door middel eener drukkende kracht zekere gedaante aan iets geven.

Metalen voorwerpen persen.

Vandaar **Loodperserij**, benaming der werkplaats, waar die voorwerpen en bijz. looden buizen geperst worden.

Zie ook **Buis.**

Pershout, o. (-en). — Fr. *Appuyoir; Pesette.*

Zie **Soldeerhout.**

Perslood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb de pressurage.*

Zie **Maagdenlood.**

Perspomp, v. (-en), **Drukpomp**, v. — Fr. *Pompe foulante.* — Hgd. *Druckpumpe.* — Eng. *Forcing-pump.*

Zie **Pomp.**

Persschroef, v. (.schroeven) (N.-Nedl.). — Fr. *Vis de presse.*

Zie **Persvijs.**

Perstuig, o. (-en). — Fr. *Machine à presser.*

Toestel om te **persen.**

Persvijs, v. (.vijzen), **Vioolvijs**, v., **Persschroef**, v. (N.-Nedl.). — Fr. *Vis de presse.*

Zie **Vijs.**

Peterolie, v. (gmvd.), **Petrol**, v. en m. (gmvd.) (Volkst.), **Petroleum**, v. (gmvd.), **Petrolie**, v. (gmvd.). — Fr. *Pétrole.*

Ook **Steenolie,** v. en **Sister,** v. (O.-Vl., bijz. Gent).
Zie **Olie** enz.

Pezerik, m. (-en), **Smouter,** m. — Fr. *Nerf de bœuf.* — Hgd. *Ochsenziemer.* — Eng. *Bul's pizle.*
Dient, evenals de **kaars,** tot het **invetten** van het gereedschap, inzonderlijk van de zaag.
De pezerik is eigenlijk de voorhuid verlengd met den verdroogden roedekoker van os, of stier, of zwijn.

P-hevel, m. (-s). — Fr. *Siphon en P.*
Zie **Halve S-hevel.**

Piauter, o. (gmvd.), **Peauter,** o. (gmvd.). — Fr. *Laiton blanc.*
Mengsel van lood met tin.

Piauter, o. (gmvd.), **Peauter,** o., **Spiauter,** o., **Spelter,** o. en m. — Fr. *Speautre; Spiautre; Spialtre.* — Hgd. *Spiauter.* — Eng. *Spelter.*
Soort geelachtig Engelsch zink.
Chineesch zink heet in 't Fr. *Toutenague; Tintenague* — in 't Hgd. *Tutenag* — in 't Eng. *Toutenague.*

Piedestal, o. (-len) (Volkst., Bastw.).—Fr. *Piédestal.*
Zie **Pedestal.**

Pieter, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Rebut; Rossignol.*
Tegen factuurprijs verkoopen om zijne pieters af te steken.
Zie **Bocht.**

Pieterstal, m. (-len) (Volkst., o. a. Gent). — Fr. *Piédestal.*
Zie **Pedestal.**

Pijp, v. (-en) (Fr.-Vl.). — Fr. *Citerne.*
Zie **Regenbak.**

Pijp, v. (-en). — Fr. *Tuyau.*
Zie **Buis**.

Pijpbeugel, m. (-s) (W.-Vl., meest in N.-Nedl.). — Fr. *Collier, Gâche.*
(Lastenboeken voor werken uit te voeren te Brugge).
Zie **Beugel**.

Pijpenhout, o. (-en). — Fr. *Rondin; Tondin.*
Zie **Ezel**.

Pijpje, o. (-s) (meest N.-Nedl.). — Fr. *Busette.*
Zie **Buisje**.

Pijpmeester, m. (-s) (W.-Vl., N.-Nedl.), **Pijpmester(e)**, m. (oud). — Fr. *Directeur du service hydraulique.*

Pijpveger, m. (-s), **Schouwvager**, m. (-s) (Vl.). — Fr. *Hérisson.* – W. *Ramon.*
Zie **Bezem**.

Pikkel, m. (-s), **Pekkel**, m. (W.-Vl.), **Voet,** m. (Volkst.), **Poot**, m. (Volkst.), **Stijper**, m. (W.-Vl., Limburg), **Stumpel,** m. (Limburg), **Stapel**, m. (N.-Nedl.). — Fr. *Pied.* – Hgd. *Fusz.* — Eng. *Foot.*
Steun van den stoel, de bank, den loodpot, den stander enz.

Pikkelstoel, m. (-en). — Fr. *Trépied(s).*
Zie **Driestal.**

Pims, m. (gmvd.) (oud). – Fr. *Pierre ponce.*
Zie **Puimsteen.**

Pimsen, bw. zw. (oud). — Fr. *Poncer.*
Zie **Puimen.**

Pin(ne), v. (pinnen).
— Fr. *Queue; Panne.*
Zie **Pen.**
— Fr. *Cheville.*
Ook **Pen(ne)**.
Zie **Pindraad.**

Pindraad, o. (gmvd.). — Fr. *Chevillage.*
Pindraad dient tot het maken van pinnen.
Zinken pindraad bestaat uit getrokken ronde of vierkante staafjes van ten minste één meter lang.
Gewone ronde pindraad heeft als diameter: 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ½, 13, 14, 16, 19, 22, 24, 26 en 37 mM.
Gepolijste ronde pindraad: 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 12 ½, 13, 14 en 15 mM.
Vierkante heeft als kant van 5 mM af tot en met 20 mM, telkens met éénen millimeter verschil.

Pingat, o. (-en). — Fr. *Enlaçure.*
Zie **Sluitgat.**

Pingel, m. (Volkst.), ook **Pinkel** (W.-Vl.). — Fr. *Corde; Cordeau.*
Lijn, dun koord.

Pinhamer, m. (-s). — Fr. *Marteau à soyer; Marteau à suager; Marteau à vaisselle.* — Hgd. *Siekenhammer.* — Eng. *Seam-hammer.*
Zie **Hamer.**

Pinkel, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Corde; Cordeau.*
Zie **Pingel.**

Pinneke(n), o. (pinnekes, .kens) (Volkst.). — Fr. *Chevillette.*
Zie **Pinnetje.**

Pinnen, bw. zw. — Fr. *Ecoleter.*

Met den pinhamer op de begorie een rond voorwerp uitslaan.

Pinnetje, o. (-s), **Pinneke**(n), o. (Volkst.). — Fr. *Chevillette.*

IJzeren zwikje, nagenoeg een nagel zonder kop.

Pinsbek, o. (gmvd.), **Spinsbek**, o. (gmvd.).

Geel, naar goud gelijkend, smeedbaar metaalmengsel.

Het bestaat uit koper, zink en ijzer.

Zie **Tombak**, **Koper** enz.

Pinseling, m. en o. (-en). — Fr. *Coupures.*

Zie **Pinsen**.

Pinsen, bw. zw. — Fr. *Couper à la pince.*

Als een nagel boven eene beschieting uitsteekt en hij niet in het hout kan gedreven worden, pinst of **knijpt** men hem af.

De aldus afgezonderde kop heet **pinseling**.

Dezelfde bewerking ondergaan de punten van nagels, die op de beschieting uitsteken; de afgepinste punten zijn ook **pinseling**.

Zulks moet verricht worden opdat het bladlood of het bladzink niet zoude geschonden en bijgevolg gaterig worden.

Piramied(e), v. (-en) (Volkst., Bastw.), **Pyramied**(e), v. (-en) (Volkst., Bastw.). — Fr. *Pyramide.* — Hgd. *Pyramide.* — Eng. *Pyramid.*

De loodgieters geven dien naam aan een spitszuilig gevormd loodwerk, dat zij boven aan een dak zetten.

Eene piramied is eene buis, waaraan vele andere aangesloten kleinere buizen zijn, die als sprieten uitmaken.

Pisbak, m. (-ken), **Piscijn**, v. en o. (-en) (Volkst.), **Pissien, Pissijn**, v. en o. (Volkst.). — Fr. *Urinoir; Pissoir.* — Hgd. *Pisswinkel.* — Eng. *Urinal.*

Soms worden zinken en looden pisbakken gemaakt; het lood wordt niet zooals het zink door het piszuur aangetast.

Men zorge steeds op de verbinding met den beerput of met de riool eenen **stankafsluiter** te plaatsen.

De pisbak wordt veelal **waterbak** genoemd.

Pissertje, o. (-s). — Fr. *Petit robinet.*
Zeer kleine **kraan**.

Pissien(**e**), v. en o. (-en) (Volkst.), **Pissijn**(**e**), v. en o. (-en) (Volkst.). — Fr. *Urinoir.*
Zie **Pisbak**.

Pit, v. (-ten). — Fr. *Mêche.*
Zie **Wiek**.

Pitstang, v. (-en) (Limburg). — Fr. *Tenaille tricoise.*
Zie **Trektang**.

Plaaster, o. (gmvd.) (Vl., Brab.). — Fr. *Plâtre.*
Zie **Pleister**.

Plaasterbak, m. (-ken) (Brab., Vl.). — Fr. *Auget.*
Zie **Pleisterbak**.

Plaat, v. (platen), **Blad**, o. — Fr. *Plaque; Feuille; Planche.*
Geplet of platgeslagen stuk metaal.
Het Fr. *Planche* heeft enkel betrekking met het koper.

Plaatbewerkersbegorie, v. (.riën). — Fr. *Bigorne pour tôlier.*

Zie **Begorie.**

Plaatmeter, m. (-s). — Fr. *Calibre pour plats.*

Zie **Platenmeter.**

Plak, v. (-ken) (Volkst.). — Fr. *Plaque.*

Zie **Naamplaat.**

Plan, o. (-s). — Fr. *Plan.*

De zinkbewerkers en de loodgieters vragen meer **aanzichten** en **schetsen** dan eigenlijke **plans** voor de voorwerpen, die zij te vervaardigen hebben; ook **werkteekeningen**, die de voorwerpen op ware grootte of op groote **schaal** verbeelden.

Planeeren, bw. zw. (Bastw.). — Fr. *Planer; Etendre; Dresser.*

Zie **Strekken.**

Planeerhamer, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Marteau à planer.*

Zie **Strekhamer.**

Planeertas, m. (-sen) (Volkst.). — Fr. *Tas à planer; Tas à dresser.*

Zie **Strektas.**

Plat, o. (-ten), van den tas. — Fr. *Table du tasseau.*

Zie **Tas.**

Plat, o. (-ten), **Platdak**, o., **Platvlak**, o. — Fr. *Plate-forme.* — Hgd. *Platte Dach.* — Eng. *Flat-roof.* — W. *Platte.*

Dak, dat waterpas of bijna waterpas ligt en veelal met metaal wordt bedekt.

Het plat, dat met lood is bedekt en als **gaarbak** voor water dient, heet in 't Fr. *Terrasson.*

In het « Lastenkohier nr 867, betreffende het bouwen van het Nieuw Museum van Schoone Kunsten » te Gent (14 Mei 1900) vonden wij het woord **platvorm**.

Plat dakvenster, o. (-s), **Vle(d)ermuisvenster**, o. — Fr. *Tabatière.* — W. *Babecine; Babinette; Plate finiesse.*

Zie **Dakvenster.**

Plateel, o. (-en), der loodgieters, **Gloeibak**, m. — Fr. *Plateau des plombiers.*

Zie **Komfoor.**

Platenmal, m. (-len). — Fr. *Calibre pour plats.*

Zie **Maatstaf.**

Platenmeter, m. (-s), **Plaatmeter**, m. (-s). — Fr. *Calibre pour plats.*

Zie **Maatstaf.**

De platenmeter, gezegd **Palmer**, verdient eene bijzondere melding, daar hij veel gebruikt wordt tot het nameten der dikten van het bladzink. Zie sch. 440.

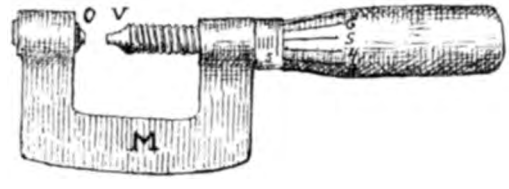

Sch. 440.

Hij heeft nagenoeg den vorm eener **spanvijs** en is zóo ingericht, dat voor elken millimeter wijdte, tusschen O en V, de schroef telkens eene volledige omwenteling doet.

Het blijkt dat dienvolgens, door middel van verdeelingen aangebracht op de verlenging der moer, waarin de schroef zich beweegt en welke door het hecht bij het uitdraaien ontbloot wordt, men aanstonds

de breedte tusschen O en V, in millimeter te lezen krijgt.

Doch het hecht zelf draagt nog eenen graadverdeeler met 20 verdeelingen, zoodat men tot het $\frac{1}{20}$ van éenen millimeter kan afmeten.

Zie ook **Bladzink.**

Platgieten, bw. st. — Fr. *Couler sur table.*
Zie **Gieten.**

Platje, o. (-s). — Fr. *Petite plate-forme.*
Zie **Plat.**

Platkop, m. (-pen). — Fr. *Clou à tête plate.*
Zie **Nagel.**

Platlood, o. (gmvd.), **Bladlood,** o., **Tafellood,** o., **Pletlood,** o. (N.-Nedl.). — Fr. *Plomb en feuilles; Plomb en table; Plomb en nappe.* — Hgd. *Blattblei; Bleiblech.* — Eng. *Sheet-lead.*

Platlood wordt of gegoten of geplet.

Zie **Gieten** en **Pletten.**

Tafellood wordt nagenoeg enkel gezegd van gegoten platlood.

Op zand gegoten platlood heet veelal **zandlood.**

Als platlood uit de fabriek verzonden wordt is het doorgaans opgerold en dan ook **Rollood** genoemd.

De platen van dik lood meten ten hoogste **drie** meter breedte; die van dun lood, ongeveer $2^{m}50$ tot $2^{m}75$.

Het platlood wordt gewoonlijk onderscheiden door zijn gewicht per vierkanten meter, ook wel volgens zijne dikte.

Vele handelaars noemen **droog lood** zulk platlood, dat 20 kilogram en minder per M□ weegt en **nat lood,** hetgene meer dan 20 kilogram per M□ weegt.

Teekenen wij hier aan dat geplet bladlood, in evenredigheid der dikte, minder weegt dan gegoten; ook nog dat gegoten lood, op gansch zijne oppervlakte, nimmer dezelfde dikte en bijgevolg hetzelfde gewicht heeft. Deze opmerking kan ten nutte strekken bijv. bij de **berekening** van een werk, waarbij een gegeven gewicht lood niet altijd de vereischte oppervlakte zal opleveren.

Het lood van 15 tot 20 kilogram per M□ wordt over het algemeen **orgellood** genoemd. Alhoewel het wat te dun is om lang te wederstaan wordt het o. a. gebruikt :

tot het **omkleeden** der uiteinden van balken;

tot het **beleggen** van de bovenrichels van deuren raamkozijnen;

tot het aanbrengen van **strooken** tegen **schoorsteenmondingen**;

tot het **bedekken** van **dakvouwen** en **naden**;

tot het **bekleeden** der **zijwangen** van **dakvensters** enz.

Lood van 25 kilogr. dient tot het bekleeden van **dakgoten** en ook voor gewone **afvoerbuizen.**

Lood van ongeveer 30 kilogram, tot het beleggen van goten, het maken van afleiders, het bekleeden van **nokken, hoekkepers**, **kielen** enz.

Lood van 35 kilogr. kan met goed gevolg gebruikt worden voor **platdaken**, breede **goten, pompbekleedingen** enz.

Zwaarder lood wordt gebezigd voor groote buizen, fonteinpijpen, die onder den grond liggen of die aan zekere drukking moeten weerstaan.

Het geplet lood is regelmatiger wat de dikte betreft, dan het gegoten; vele loodgieters beweren dat ter oorzake van zijnen bladerigen aard, het geplet lood minder aan de ongeregeldheden van het

weder weerstaat en het gegoten moet verkozen worden voor bedekkings- en ander buitenwerk.

(Zie diensaangaande nog **gaterig lood**).

Als de bladen in den **pletmolen** worden gestoken, meten zij nagenoeg $0^{m}050$ dikte; langzamerhand worden zij door het heen en weer rollen tusschen de cylinders op eene zeer geringe dikte gebracht.

Wanneer men ze zeer fijn verlangt, moet het blad op een dikker gelegd, de bewerking van den pletmolen ondergaan.

De zeer dunne bladen, **Loodblik** genaamd, kan men op die wijze verkrijgen.

Er is vastgesteld 1° dat het geplet lood meer **uitbreidbaarheid** bezit dan het gegoten en dit in de verhouding van 7 : 5; 2° dat hoe dunner het geplet lood, hoe meer het uitbreidbaar is, terwijl de dikte van het gegoten lood op die eigenschap geenen invloed heeft.

Wij achten het meldenswaardig te wijzen op de manier waarop de Chineezen en andere Oostersche volkeren het bladlood verkrijgen.

Eene zekere hoeveelheid lood wordt op eenen breeden platten steen gegoten, daarna neemt de werkman eenen anderen platten steen waarmede hij op het lood drukt totdat dit op de vereischte dikte is gebracht. Hij snijdt dan de boorden recht en soldeert het stuk aan dergelijke andere platen.

Ziehier het gewicht en de dikte van het platlood volgens opgaven van verschillende werkhuizen :

1° Fransche fabrieken.

Dikte in mM.	1	1½	2	2½	3	3½	4	5	6	7
Gewicht per M²	$11^{k}350$	$17^{k}000$	$22^{k}700$	$28^{k}400$	$34^{k}050$	$40^{k}000$	$45^{k}500$	$56^{k}700$	$68^{k}100$	$80^{k}000$

2° **Belgische fabriek Lamal** (Brussel).

NUMMERS VAN HET LOOD	GEWICHT PER M²	DIKTE IN MM	BREEDTE
16	68k000	6	Alle breedten tot en met 3 meter.
15	57k000	5	id.
14	51k000	4 1/2	id.
13	45k000	4	id.
12	40k000	3 1/2	id.
11	34k000	3	id.
10	31k000	2 5/8	id.
9	28k000	2 3/8	id.
8	25k000	2 1/4	id.
7	23k000	2	id.
6	20k000	1 5/8	id.
5	18k000	1 1/2	Alle breedten tot en met 2m75.
4	15k000	1 1/4	id.
3	12k000	1	id.
2	9k600	5/8	id.
1	6k000	1/2	id.

Platronde tas, m. (-sen). — Fr. *Tasseau rond.*
Zie **Tas.**

Platronde vijs, v. (.vijzen). — Fr. *Vis goutte-de-suif; Vis à tête demi-bombée.*
Zie **Vijs.**

Platteband, m. (-en). — Fr. *Plate-bande.*
Zie **Bandlijst.**

Platte bektang, v. (-en). — Fr. *Pince plate; Béguette; Béquette.* — Hgd. *Flache Zange.* — Eng. *Flat nosed pliers.*
Zie **Tang.**

Platte bies, v. (.biezen). — Fr. *Filet.*
Zie **Lijst.**

Platte boord, m. (-en). — Fr. *Bord plat; Pince plate.*
Zie **Plooi.**

Platte lijst, v. (-en). — Fr. *Moulure droite.*
Zie **Lijst.**

Platten, bw. zw. — Fr. *Planer; Dresser.*
Zie **Uitslaan.**

Platte vijl, v. (-en). — Fr. *Lime plate.*
Zie **Vijl.**

Platte vijs, v. (.vijzen). — Fr. *Vis à tête plate.*
Zie **Vijs.**

Platvlak, o. (-ken). — Fr. *Plate-forme.*
(Lastk. van het Min. van S., P. en T.).
Zie **Plat.**

Platvorm, (o. en v.) (-en) (Bastw.). — Fr. *Plate-forme.*
Zie **Plat.**

Pleister, o., soms v. in de Volkst., o. a. te Mechelen (gmvd.), **Gips**, o. — Fr. *Plâtre; Gypse.* — Hgd. *Gips; Gypse.* — Eng. *Plaster.*

In de Volkst., bijz. Vl. en Brab.: **Plaaster.**

Zie **Pleisterbak.**

Nat pleister oefent eene nadeelige werking uit op zink en op lood; droog pleister niet.

Bij eene zinken of looden bedekking op een bepleisterd vlak zal, onder de metalen platen, een blad beteerd papier geplaatst worden.

Pleisterbak, m. (-ken). **Plaasterbak**, m. (Brab., Vl.). — Fr. *Auget.*

Lange bak, waarin de loodgieter pleister legt; hij bezigt die bouwstof wanneer hij bijv. buizen geplaatst en eenigszins het bezetwerk beschadigd heeft; ook tot het vastzetten van doken enz.

Ook **mortelbakje**, want de zinkbewerker en de

loodgieter maken soms zelf de mortel voor de **kalklijsten** boven de **slabben.**

Plethamer, m. (-s). — Fr. *Rechaussoir.*
Werktuig gebruikt bij het **pletten.**
Zie **Pletten.**

Pletlood, o. (gmvd.) (N.-Nedl.). — Fr. *Plomb laminé.*
Platlood dat door het pletten werd verkregen.
Zie **Platlood.**

Pletmolen, m. (-s), **Walswerk,** o. (N.-Nedl.). — Fr. *Laminoir.* — Hgd. *Walzwerk.* — Eng. *Rolling-mill.*
De pletmolen voor het platlood is nagenoeg ingericht als die voor het ijzer.

Hij bestaat hoofdzakelijk uit twee stalen rollen R (zie sch. 441), welke op veranderlijken afstand van

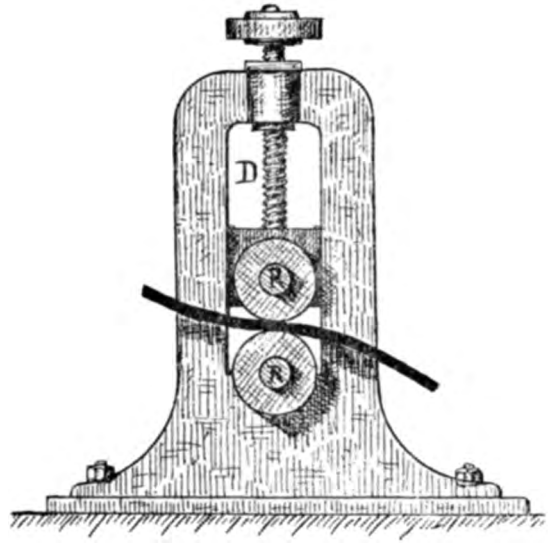

Sch. 441.

elkander kunnen gesteld worden; die rollen draaien in twee tegenovergestelde richtingen.

Om het lood te pletten, steekt men het uiteinde van een blad tusschen de rollen, derwijze aangesloten dat het blad **vat** (in de Volkst. : **bijt**).

Men stelt het werktuig in gang en het blad komt door de rollen; daarna verandert men de richting der beweging en het blad keert terug op zijne eerste plaats. Nu sluit men, door middel van drukschroeven, D, de twee rollen dichter aan en men herhaalt de vorige bewerking totdat het blad de gevraagde dikte verkregen heeft.

In zekere **pletterijen** wordt het lood verwarmd vooraleer het onder den pletmolen te drijven, doch het is bevonden dat het raadzamer is de rollen te verwarmen; te dien einde zijn deze hol en verkrijgen den vereischten warmtegraad door middel van heete lucht of van kokend water.

Het zink en het blik ondergaan nagenoeg dezelfde bewerkingen als het lood.

Pletrollen, v. (mvd.). — Fr. *Cylindres.*
De rollen van den **pletmolen.**

Pletten, bw. zw., **Walzen,** bw. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *Laminer.* — Hgd. *Walzen.* — Eng. *To roll.*
Metaal tot dunne bladen brengen door middel van den **pletmolen.**

Pletten, bw. zw. — Fr. *Rechausser.*
Een stuk metaal zóo met den **plethamer** slaan, dat het in volume vermindert.

Pletter, m. (-s). — Fr. *Lamineur.* — Hgd. *Strecker.* — Eng. *Roller.*
De werkman, die den **pletmolen** bedient.

Pletteren, bw. zw. — Fr. *Aplatir.*
Plat slaan.
Pletteren is het frequentatief van **Pletten.**

Pletterij, v. (-en). — Fr. *Laminoir; Atelier de laminage.*

Plaats of inrichting, waar metalen geplet worden : eene **loodpletterij**, eene **zinkpletterij**.

Ook in de volkstaal de plaats, waar het geplet metaal in groote hoeveelheid voorhanden is, bijv. tot den uitverkoop.

Pletterij, v. (-en), **Pletting**, v. — Fr. *Laminage.*
Het werk door den **pletmolen** verricht.

Pletting, v. (-en). — Fr. *Laminage.*
Zie **Pletterij**.

Plint, v. (-en). — Fr. *Plinthe.*
Zie **Lijst.**

Plombeerpers, v. (-en). — Fr. *Presse à plomber.* — Hgd. *Plombirpresse.*

Werktuig om het **verzegellood** plat te drukken. Daarbij passen gewoonlijk eenige stempels.

De **brandkranen** in zekere gebouwen worden verzegeld opdat ze enkel in geval van gevaar zouden geopend worden.

Plooi(e), v. (-en). - Fr. *Pli.*

De plooi wordt aan een zinken of looden blad aangebracht op de **bordeerplank**.

Is de plooi langs den kant van de plaat dan heet zij **platte boord** -- Fr. *Bord plat* of *Pince plate.*

Zie **Plooien.**

Plooien, bw. ow. zw., **Vouwen**, bw. zw. — Fr. *Plier.*

Bladlood wordt geplooid door middel van eenen houten **klopper** op de met ijzer beslagen boorden eener tafel.

Vouwen wordt eigenlijk meer gezegd als het plooien met de hand geschiedt.

Lood plooien met den **loodtrekker** heet in 't Fr. *Tourner le plomb.*

Zie ook **Plooituig.**

Plooien, o. (gmvd.), **Belijsten,** o. — Fr. *Pliage; Moulurage.*

Het plooien van het zink tot het vervaardigen van **lijstwerk** geschiedt met een **plooituig.**

Plooimachien(e), v. (-en) (Volkst.). — Fr. *Machine à plier.*

Zie **Plooituig.**

Plooitang, v. (-en), **Neep,** v. (Volkst.). — Fr. *Tenailles à plier.*

Zie **Tang.**

Plooituig, o. (-en), **Plooimachien(e),** v. (Volkst.). — Fr. *Machine à plier.* — Hgd. *Biegemaschine.* — Eng. *Bending-machine.*

Om het zink te plooien worden hedendaags werktuigen gebezigd, waarmede allerlei plooien en lijsten kunnen vervaardigd worden.

Het volledigst tuig wordt in 't Fr. « *Modèle d'atelier* » genoemd; het mindere : *Modèle de chantier;* het eerste staat bestendig in de werkplaats, het tweede wordt soms **op het werk** benuttigd.

Pluim, v. (-en). — Fr. *Plume.*

Eene pluim dient soms in stede van een **penseel** tot het bestrijken van zink met **salmiak** en **chloorzink** bij het soldeeren.

Pluimen, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Poncer.*

Zie **Puimen.**

Pluimsteen, m. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Pierre ponce.*

Zie **Puimsteen**.

Poetsbezem, m. (-s), **Pottebezem**, m., **Pottebessem**, m. (Volkst.). — Fr. *Vergette.*

Zie **Bezem.**

Poken, bw. zw. (N.-Nedl.), **Koteren**, bw. zw. (Z.-Nedl.), **Keuteren**, bw. zw. (Hageland). — Fr. *Attiser; Tisonner.*

Het vuur **aanhitsen** door middel van eenen **pook.**

Zie **Rakelen.**

Poken, bw. ow. zw., **Koteren**, bw. ow. zw. (Volkst.), — Fr. *Attisonner.*

Zie **Rakelen.**

Poleerbeitel, m. (-s), **Poleerhamer**, m.

Loodgieterswerktuig tot het pletten — Fr. *Rechausser* — gebruikt.

Polieren, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Polir; Brunir.*

Zie **Polijsten.**

Polierhaak, m. (.haken) (Volkst.). — Fr. *Brunissoir à crochet; Lissoir à crochet.*

Zie **Polijsthaak.**

Polierhamer, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Marteau à polir; Marteau à repasser; Postillon.*

Zie **Polijsthamer.**

Polierstaal, o. (.stalen). — Fr. *Brunissoir; Lissoir à crochet.*

Zie **Polijststaal.**

Poliervijl, v. (-en) (Volkst.). — Fr. *Lime douce; Lime à polir.*

De platte poliervijl heet in 't Fr. *Carrelette.*

Zie **Zoetvijl.**

Polijstaarde, v. (.aardsoorten). — Fr. *Poudre à polir.*

Zekere aardsoort dienstig bij het **polijsten.**

Polijsten, bw. zw., **Politoeren**, bw. zw., **Politooren, Polijsteren, Polieren**, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Polir.* — Hgd. *Polieren.* — Eng. *To polish.*

Zink polijsten — Fr. *Brunir* of *Blanchir le zinc.*

De laag zand, waarop platlood gegoten wordt, moet goed gepolijst zijn.

Polijsteren, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Brunir; Polir; Blanchir.*

Zie **Polijsten.**

Polijsthaak, m. (.haken). — Fr. *Brunissoir à crochet; Lissoir à crochet.*

Zie **Polijststaal.**

Polijsthamer, m. (-s), **Polierhamer**, m. (Volkst.), **Postillon**, m. (Volkst.). — Fr. *Marteau à polir; Marteau à repasser; Postillon.* — Hgd. *Glanz-hammer; Polierhammer.* — Eng. *Polishing-hammer.*

Zie **Hamer.**

Polijststaal, o. (.stalen), **Polierstaal**, o. (Volkst.), **Boenijzer**, o. — Fr. *Brunissoir; Lissoir.* — Hgd. *Poliersthal.* — Eng. *Burnisher.*

Sch. 442.

Nadat het metaal gevijld is, wordt er met het polijststaal eenen helderen glans aan gegeven.

Dit gereedschap heeft den vorm van eene fijn geslepen vijl (Sch. 442).

Soms is het met haaksgewijs uiteinde en wordt dan **polijsthaak** genoemd — Fr. *Brunissoir à crochet.*

Polijstvijl, v. (-en). — Fr. *Lime à polir; Lime douce.*

De platte polijstvijl heet in 't Fr. *Carrelette.*

Zie **Zoetvijl.**

Politoeren, bw. zw.,

Politooren, bw zw. (Volkst.). — Fr. *Brunir; Polir; Blanchir.*

Zie **Polijsten.**

Pomp, v. (-en). — Fr. *Pompe.* — Hgd. *Pumpe.* — Eng. *Pump.*

Meest al de loodgieters zijn **pompenmakers** en degene, die de pompen niet maken, kunnen niettemin geroepen worden die te plaatsen en te herstellen; daarom geven wij hier eenige algemeene beschouwingen over de pomp en hare onderdeelen.

De pomp is een werktuig, dat bestaat uit eene buis, **pompstuk** of **pompbuis** genaamd, waarin een goedaansluitende **zuiger** wordt op- en neergeschoven ten einde, door middel van **kleppen,** eene vloeistof in de hoogte te voeren.

Er zijn tweeërlei soorten van pompen, namelijk : de **zuigpomp** en de **perspomp**.

Eenige deskundigen aanzien de **zuig-** en **perspomp** als eene derde soort, doch zooals wij het verder aanwijzen, moet zij als eene **samengestelde pomp** erkend worden.

De **zuigpomp** bestaat hoofdzakelijk uit de volgende deelen : (zie sch. 443).

A, het **pompstuk,** waaraan de **zuigbuis** of **aanvoerpijp** B, die tot in de op te voeren vloeistof (die wij zullen veronderstellen water te zijn) nederdaalt; C, eene **klep**, die zich enkel van beneden naar omhoog kan openen (zij wordt ook **slot** genoemd); D, den **zuiger** of den **emmer**, waarin eene klep C', welke werkt zooals de klep C; E, de **zuigstang,** die toelaat den zuiger op- en neer te schuiven; F, den **spuwer** of de **tuit,** waardoor het water vloeit.

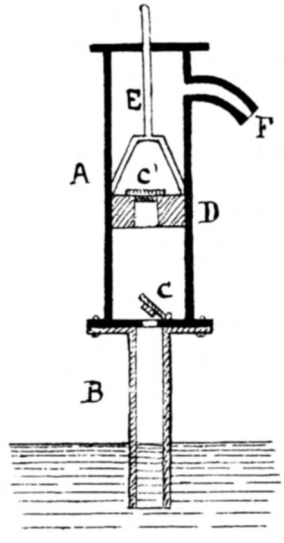

Sch. 443.

De werking der zuigpomp berust op dezen grondregel, dat de drukking van de lucht gelijk is aan die, teweeggebracht door eene kolom water van ongeveer 10 meter hoogte. Indien men dus het pompstuk en de aanvoerbuis gansch **luchtledig** kon krijgen, zou het water langs die buis, 10 meter hoog opstijgen; doch daar dit met gewone werktuigen onmogelijk is en er ten andere rekening moet gehouden worden van de wrijving van den zuiger en van het water, van het gewicht der kleppen enz. mag men aannemen dat eene goede zuigpomp het water tot op 8 à 9 meter hoogte zal brengen; bijgevolg moet de loodgieter zorgen bij het plaatsen eener zuigbuis, dat de lengte der aanvoerbuis van het water af tot aan het slot deze maat niet overschrijdt.

Veronderstel dat, door eene beweging met den **arm** der pomp, de zuiger wordt nedergeschoven : de klep C blijft gesloten door haar eigen gewicht; de lucht, die zich tusschen den zuiger en die klep bevindt,

opent door hare veerkracht de klep C′ en baant zich dus eenen uitweg. Als nu de zuiger omhoog wordt geschoven ontstaat er onder dezen een luchtledig vak en moet de klep C′ nedervallen en sluiten; integendeel wordt de klep C geopend door de veerkracht der lucht, die in de zuigbuis vertoeft en deze lucht dringt dus gedeeltelijk in het pompstuk. Daardoor verliest de overblijvende lucht van hare veerkracht en kan het water in de aanvoerbuis opstijgen onder de drukking van den dampkring.

Het blijkt dat het op- en neerschuiven van den zuiger meer en meer de zuigbuis luchtledig maakt en dat weldra het water langs het slot in het pompstuk dringt om vandaar door de klep C′ in den spuwer te komen.

Bij de zuigpompen behooren bijv. de pompen gebruikt tot het ruimen van het water uit fundeeringsgleuven of tot het ledigen van gaarbakken enz.

Deze werktuigen zijn zeer eenvoudig samengesteld en, over het algemeen, zonder aanvoerbuis, daar het pompstuk zelf in het water of in de vloeistof gedompeld is; men noemt ze **lenspompen** en, zoo de pompbuis eene hellende ligging aanneemt, **sleeppompen**. Bij zekere lenspompen wordt de **zuigstang** met geenen arm bewogen, doch enkel met eene **kruk** of met een handvatsel in den vorm van een oog. De zuigstang is dan eigenlijk een **trekker** of een **steel** en de pomp wordt doorgaans **handpomp** genoemd.

Wij zullen hier nog enkel de **verkeerde zuigpomp** aanstippen en na opgemerkt te hebben dat voor het pompstuk der **huispompen** gebruikelijk lood, en voor dit der **sleep-** of **trekpompen** meer blik en zink gebezigd worden, zullen wij kortbondig de werking der **perspomp** beschrijven, waartoe de sch. 444 ons het schema aanbiedt.

Het pompstuk, alsmede het onderste gedeelte der **stijgbuis** S, worden in het water gesteld, dat wij nogmaals veronderstellen de op te voeren vloeistof te zijn.

De klep C', die zich bij de verbinding van het pompstuk met de stijgbuis bevindt, opent zich naar omhoog, evenals de klep C, die onder aan het pompstuk geplaatst is.

Als nu de **volle** zuiger, B, naar beneden wordt gedrongen, zal de gedrukte lucht de klep C sluiten en de klep C openen; die lucht verkrijgt aldus eenen uitweg langs de stijgbuis; wordt de zuiger nu opgetrokken, dan valt de klep C' toe en het water dringt in het pompstuk tot op het pas W. Bij het opnieuw nederglijden van den zuiger zal het water de klep C' openen en tot in de stijgbuis klimmen, om eindelijk na de herhaalde werking van den zuiger, door den spuwer E te vloeien.

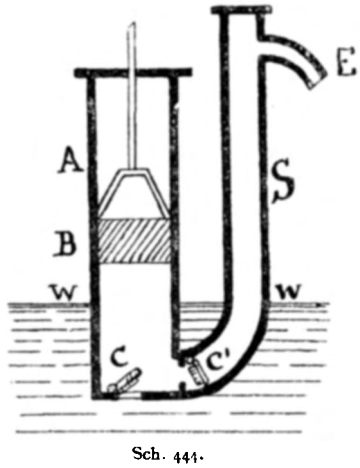

Sch. 444.

Zooals men ziet is het niet de drukking van den dampkring, waarop de grondregel tot het samenstellen der perspomp steunt; hij berust enkel op het door iedereen bekend natuurkundig feit dat de vloeistoffen steeds hun normaal waterpas trachten te hernemen.

Wat nu de **samengestelde pomp** betreft, nevensstaande sch. 445 toont dat zij slechts van de perspomp hierin verschilt dat zij buiten het water staat en er dus eene aanvoerbuis behoeft.

De lezer zal zich met de voorgaande uitleggingen kunnen behelpen om de werking dezer pomp te verstaan.

Opdat de pompen zonder tusschenpoos water zouden geven, wat in bovengemelde pompen het geval niet is, stelt men dubbele **perspompen** op, ofwel plaatst men op de stijgbuis eener perspomp eenen zoogenaamden **windketel** W. De lucht van den ketel wordt door de werking der pomp samengedrukt en hare veerkracht dwingt het water voort te stuwen tijdens het opglijden van den zuiger.

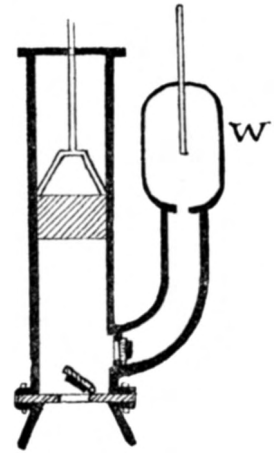

Sch. 445.

Den windketel wordt een inhoud gegeven van ongeveer 23 malen dien van het deel van het pompstuk, dat door den zuiger wordt doorloopen.

Onnoodig te zeggen dat de windketel volkomen lucht- en waterdicht moet zijn.

De **brandpompen** bestaan uit eene dubbele perspomp met windketel.

Nu dienen wij nog te wijzen op de bijhoorigheden en op het plaatsen; de verschillende bijzondere onderdeelen zijn ten overige elders beschreven (zie de met vette letter gedrukte woorden van dit artikel).

Het **pompstuk** wordt, over het algemeen, aan eene eiken plank bevestigd door middel van zinken of gegalvaniseerd ijzeren **beugels**; aan het bovendeel is een eiken bak gevestigd, groot $0^m30 \times 0^m30 \times 0^m30$ met zink of met lood **gevoederd**. Het staande stuk is aan den bodem en de spuwer aan eenen der zijkanten van dien **pompbak** gesoldeerd.

De pomp wordt weleens ingemetseld, andere malen met eene houten bekleeding omgeven. Deze pompbekleeding is best met schroeven vergaard, ten einde de herstellingen aan de pomp te vergemakkelijken.

Voor buitenhuis geplaatste pompen vult men de bekleeding of omringt men het pompstuk met zekere stoffen, als hooi, gestampte houtskool enz., die het bevriezen beletten.

Daartoe kan men ook op het pompstuk boven aan het slot eene kleine kraan stellen, waardoor het water kan afgelaten worden.

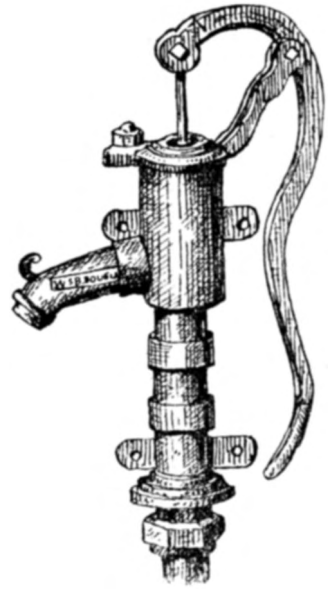

Sch. 446.

Een houten **deksel** of **kap** kan boven den pompbak geplaatst worden, mits er de noodige opening in te laten tot het vrij bewegen van den arm.

Er dient ook acht genomen op den loop der zuigstang tot het berekenen der hoogte dier kap.

Wij kunnen hier onmogelijk de verschillende stelsels van pompen beschrijven, zelfs niet opsommen — daartoe ware een lijvig boekdeel noodig; — ten andere al de nieuwere pompen zijn meestal van gegoten ijzer of van koper en onder deze, kunnen de Amerikaansche gerekend worden als de geschiktste en bestkoop.

Ziehier overigens (Sch. 446) hoe dergelijke pomp van het eenvoudigst maaksel is samengesteld; elk onderdeel kan afzonderlijk verkregen worden :

A, **Pomparm** met **stel**, sch. 447;
B, **Deksel**, id. 447;
C, **Zuiger** met **stang**, id. 447;
D, **Pompstuk** met **spuwer** S, id. 448;
E, **Klep**, id. 449;
G, **Behuizing der klep**, id. 450;
H, **Voet** of **Basis**, id. 451;
I, **Verbindingstuk** met de aanvoerbuis, sch. 452.

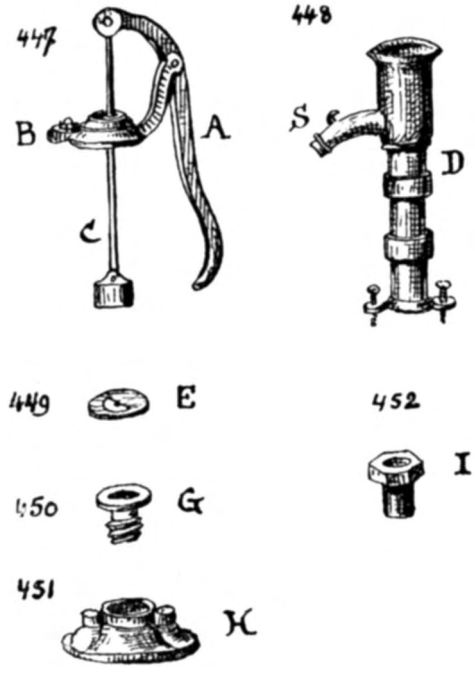

Sch. 447, 448, 449, 450, 451 en 452.

Pomp, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Bâtonnée d'eau.*
Zie **Pompslag**.

Pomparm, m. (-en, Volkst. -s). — Fr. *Brimbale; Balancier; Bringueballe; Bras de pompe.*
Zie **Pompslinger**.

Pompbak, m. (-ken), **Ontvangbak**, m. — Fr. *Bac de pompe; Tête de pompe; Dégorgeoir.*

Zie bij **Pomp**, waar de gewone **pompbak** beschreven is.

Soms bestaat de pompbak uit eene metalen (meest koperen) buis, die enkel het verlengsel is van het pompstuk.

Men noemt dien pompbak, **pompkoker**.

Pompbak, m. (-ken) (O.-Vl.). — Fr. *Bac de pompe; Evier.*

Zie **Watersteen**.

Pompbaklood, o. (gmvd.), **Baklood**, o. (Volkst. o. a. Gent). — Fr. *Plomb pour bacs de pompe.*

Platlood, dat bijz. geschikt is tot het bekleeden van pompbakken.

Als het water kalkachtig is, gebruikt men lood van 45 kil. per m□.

Het wordt altijd veel zwaarder genomen dan het **loketlood**.

Pompbedekkingsbak, m. (-ken). — Fr. *Caisse de revêtement de pompe; Revêtement de pompe.*

(Lastkohieren van het Min. van S., P. en T.).

Zie **Pompkleed**.

Pompbekleeding, v. (-en). — Fr. *Revêtement de pompe.*

Zie **Pomp** en **Pompkleed**.

Pompbeugel, m. (-s). — Fr. *Bride de pompe.*

Zie **Beugel** en **Pomp**.

Pompbout, m. (-en). — Fr. *Clef de pompe.*

Zie **Pompsleutel**.

Pompbuis, v. (.buizen). — Fr. *Corps de pompe; Cylindre de pompe.*

Zie **Pompstuk**.

Pompbuisklep, v. (-pen). — Fr. *Clapet du corps de pompe.*

De klep, die zich op de **behuizing** der pomp bevindt.

Zie **Pomphart**.

Pompdarm, m. (-en, -s), **Pompderm**, m. (Antwerpen, Brab.). — Fr. *Tuyau d'aspiration d'une pompe.*

Zie **Zuigbuis**.

Pompdeksel, o. (-s). — Fr. *Chapeau de pompe.*

Zie **Pomp**.

Pompderm, m. (-en, -s) (Antwerpen, Brab.). — Fr. *Tuyau d'aspiration d'une pompe.*

Zie **Zuigbuis**.

Pompeduiger, m. (-s) (W.-Vl.),

Pompeduwer, m. (-s) (Vl.). — Fr. *Brimbale; Balancier; Bringueballe; Bras de pompe.*

Zie **Pompslinger**.

Pompegrui, o. (gmvd.) (N.-Nedl.), **Kloefnageltjes**, m. (Volkst.).

Kleine nageltjes met **platten** kop, waarmede het **leder** aan het **pompslot** genageld wordt.

Pompelijf, o. (.lijven) (W.-Vl.). — Fr. *Corps de pompe; Cylindre de pompe.*

Zie **Pompstuk**.

Pompemmer, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Piston de pompe; Heuse.*

Zie **Pompzuiger**.

Pompemmer, m. (-s), **Pompemmertje**, o. — Fr. *Chopine; Chopinette.* — Hgd. *Pumpeneimer.* — Eng. *Lower pump-box.*

Kleine cylinder, die soms in het pompstuk wordt vastgemaakt een weinig beneden het punt, tot waar de zuiger komt.

Zie **Pomphart.**

Pompen, bw. zw. — Fr. *Pomper.*

Eene **pomp** doen werken.

Pompenmaker, m. (-s), **Pompmaker**, m. (Volkst.), **Pompwerker**, m. (Volkst.). — Fr. *Pompier; Fabricant de pompe.* — Hgd. *Spritzenmacher.* — Eng. *Pump-maker.*

Pompgat, o. (-en). — Fr. *Lumière de pompe.* — Hgd. *Aussgussöffnung der Pumpe.* — Eng. *Discharge-hole of a pump.*

Het gat van het **pompstuk** door hetwelk het water in den **spuwer** komt.

Pompgebouwtje, o. (-s). — Fr. *Petit bâtiment pour pompe.*

Klein afgezonderd gebouwtje, opzettelijk ingericht tot het plaatsen eener pomp.

Zie ook **Pomphuis.**

Pompgek, m. (-ken),

Pompgiek, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Potence de brimbale.*

Zie **Gek.**

Pomphaak, m. (.haken). — Fr. *Croc de pompe.*

De pomphaak is eene lange ijzeren stang met haak onder en handvatsel boven, waarmede men het

slot kan opendoen na vooreerst den zuiger uit het pompstuk te hebben genomen, om alzoo de pomp af te laten.

Dit kan gedaan worden om het bevriezen te beletten, daar er zoodoende geen water in het pompstuk meer blijft; hetzelfde doelwit wordt bereikt door het aanbrengen eener kleine kraan.

Zie **Pomp.**

Pomphart, o. (-en) (N.-Ndl.), **Pompslot,** o. (Z.-Ndl.), **Slot,** o. (Z.-Ndl.). – Fr. *Chopine; Chopinette.*

Het pomphart, bij eene gewone pomp, bestaat uit eenen gedraaiden hollen afgeknotten kegel, die tegen het kegelvormig uiteinde van het pompstuk gedrukt wordt.

Opdat die **behuizing** goed aansluite, draagt het pomphart drie of vier groeven op den met vet besmeerden omvang, dit, om beter het **werk** of den **hennep** te behouden die er omgewonden wordt (Sch. 453).

Sch. 453.

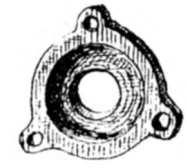

Sch. 454.

Op de behuizing is dan de pompbuisklep genageld en wel zóo dat die klep kan gevat worden met den pomphaak en de pomp aldus kan afgelaten worden.

Het **pompslot** verandert van vorm naarvolgens het stelsel der pomp. — Zie sch. 454 een dier vormen.

Vele woordenboeken, o. a. WEILAND en LANDRÉ, geven, onzes dunkens verkeerd, het pomphart voor het Fr. *Piston de pompe.* Het is eigenlijk de behuizing, waarop de **pompbuisklep** is vastgezet; het wordt meer **slot** geheeten als de klep vervangen wordt door den **pompsleutel.**

Pomphuis, o. (.huizen) (O.-Vl.). — Fr. *Laverie.*
De overdekte plaats, waar de huispomp staat.
De plaats, waar eene met machienkracht werkende pomp staat heet: **pompkamer, pomplokaal, pompvertrek.**
Vergelijk met **Pompgebouwtje.**

Pompijzer, o, (-s). — Fr. *Tringle du piston de pompe.* — W. *Vêge.*
Zie **Zuigstang.**

Pompjuk, o. (-ken). — Fr. *Potence de brimbale.*
Zie **Gek.**

Pompkamer, v. (-s). — Fr. *Chambre de pompe.*
Zie **Pomphuis.**

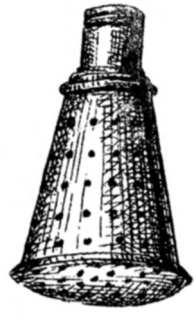
Sch 455

Pompketel, m. (-s). — Fr. *Filtre; Passoire; Crépine; Grenouillère.*
Looden of zinken bak met verschillige gaten, aan het onderste uiteinde van de aanvoerbuis eener pomp vastgemaakt, om te beletten dat er vuilnis met het water in de buis opstijge (Sch. 455).
In lastkohieren van het Min. van S., P. en T. ook **Mondingrooster.**

Pompkleed, o. (-en), **Pompbekleeding**, v., **Pompbedekkingsbak**, m. — Fr. *Revêtement de pompe; Caisse de revêtement de pompe.*
Pompkleed en inzonderlijk **pompbedekkingsbak** gelden meer voor eene houten bekleeding eener pomp dan voor eene bemetseling.
Zie **Pomp.**

Pompklep, v. (-pen), **Hilletje**, o. — Fr. *Clapet de pompe; Soupape de pompe.*
Zie **Klep.**

Pompknie, m. (-ën) (Volkst.). — Fr. *Potence de brimbale.*
Zie **Gek.**

Pompkoker, m. (-s). — Fr. *Fourreau de pompe.*
Zie **Pompbak.**

Pompkrabber, m. (-s), **Pompschrapper**, m. — Fr. *Curette de pompe.* — Hgd. *Pumpenschraper.* — Eng. *Pump-scraper.*
Werktuig om eene pomp te reinigen.

Pompkruk, v. (-ken) (Volkst.). — Fr. *Potence de brimbale.*
Zie **Gek.**

Pompleder, o. (-s). — Fr. *Collet.*
Zie **Kraag** en **Pompzuiger.**

Pompleder, o. (gmvd.). - Fr. *Cuir pour pompes.*
Zie **Leder.**

Pomplokaal, o. (-alen). — Fr. *Chambre de pompe.*
Zie **Pomphuis.**

Pompmaker, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Pompier; Fabricant de pompes.*
Zie **Pompenmaker.**

Pompmik, m. (-ken) (W.-Vl.), **Pompmiek**, m. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Potence de brimbale.*
Zie **Gek.**

Pomposse, v. (-n) (Vl.). – Fr. *Corps de pompe; Cylindre de pompe.*

Zie **Pompstuk.**

Pompschrapper, m. (-s). — Fr. *Curette.*

Zie **Pompkrabber.**

Pompseule, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Piston de pompe.*

Zie **Pompzuiger.**

Pompslag, m. (-en), **Pompsteek**, m., **Pomp**, m. (Volkst.). — Fr. *Bâtonnée d'eau.*

Het water, dat bij elken ophef van den **zuiger** door den spuwer van eene **zuigpomp** of van eene **perspomp** zonder **windketel** vloeit.

Met twee pompslagen was die emmer vol water.

Pompsleutel, m. (-s), **Pompbout**, m. — Fr. *Clef de pompe.*

Zie **Klep** en **Pomphart.**

Pompslinger, m. (-s), **Pomparm**, m., **Pompstok**, m., **Pompsteel**, m., **Arm**, m., **Slinger**, m., **Pompeduwer**, m. (Vl.), **Pompeduiger**, m. (W.-Vl.), **Pompzwengel**, m. (Volkst.), **Duwer**, m. (Vl.), **Duiger**, m. (W.-Vl.), **Douwer**, m. (W.-Vl.). – Fr. *Brimbale; Balancier; Bringueballe; Bras de pompe.* — Hgd. *Pumpenschwengel.* — Eng. *Handle.* — W. *Batta.*

Zwengel A, die de **zuigstang** doet bewegen door middel van het **pompstel.**

Zie sch. 456, bij **Pompstel.**

Pompslot, o. (-en). – Fr. *Chopine; Chopinette.*

Zie **Pomphart.**

Pompstang, v. (-en). — Fr. *Tringle de piston de pompe.*

Zie **Zuigstang.**

Pompsteek, m. (.steken). — Fr. *Bâtonnée d'eau.*

Zie **Pompslag.**

Pompsteel, m. (.stelen). — Fr. *Brimbale; Bringueballe; Balancier; Bras de pompe.*

Zie **Pompslinger.**

Pompstel, o. (-len), **Pompwerk,** o. — Fr. *Armature de pompe; Jeu de pompe; Garniture de pompe; Mouvement de pompe.* – Hgd. *Pumpenbeschlag.*—Eng. *Pump-gear.*

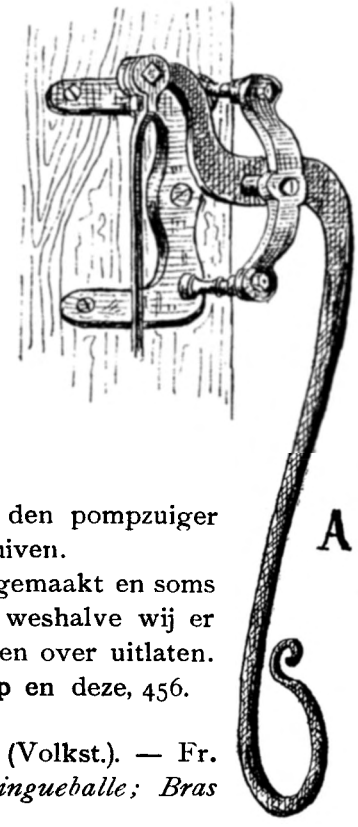

Sch. 456

Het pompstel is samengesteld uit den slinger, de stang en al de andere stukken noodig om de pompen te doen werken en bijgevolg om den pompzuiger op- en neer te doen schuiven.

Het pompstel wordt gemaakt en soms geplaatst door den smid, weshalve wij er ons niet breedvoeriger zullen over uitlaten.

Zie schetsen bij **pomp** en deze, 456.

Pompstok, m. (-ken) (Volkst.). — Fr. *Brimbale; Balancier; Bringueballe; Bras de pompe.*

Zie **Pompslinger.**

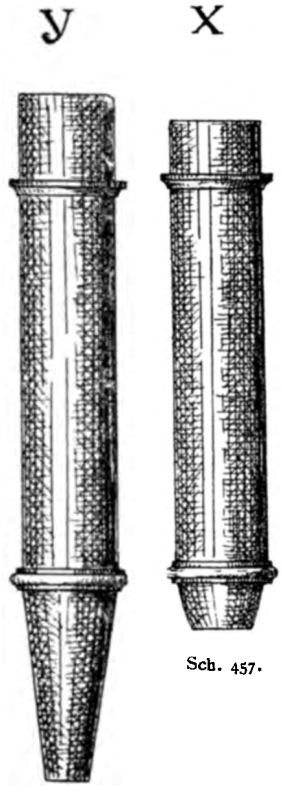

Sch. 457.

Sch. 458.

Pompstuk, o. (-ken), **Pompbuis,** v., **Pomposse,** v. (O.-Vl.), **Pompelijf,** o. (W.-Vl.). — Fr. *Corps de pompe; Cylindre de pompe.* — Hgd. *Pumpenstiefel.* — Eng. *Pump-barrel; Pump-chamber.*

Zie **Pomp**.

Het deel van het pompstuk, dat door den zuiger wordt aangeraakt, heet in 't Fr. *Barillet.*

De meest gebruikelijke looden pompstukken door de fabriek LAMAL, te Brussel, vervaardigd, hebben de vormen X of Y; zie sch. 457 en 458. Wij kunnen ze rangschikken als volgt :

Vorm X (Sch. 457).

MERK	MIDDELLIJN BINNENIN	VOLLE HOOGTE	GEWICHT
C	125 mM.	670 mM.	25 k. 500
F	100 mM.	460 mM.	14 k. 000
G	105 mM.	460 mM.	11 k. 500
H	105 mM.	500 mM.	17 k. 500
K	110 mM.	500 mM.	12 k. 500
L	100 mM.	500 mM.	11 k. 000
M	100 mM.	600 mM.	16 k. 000

Vorm Y (Sch. 458).

MERK	MIDDELLIJN BINNENIN	VOLLE HOOGTE	GEWICHT
A	90 mM.	870 mM.	24 k. 000
B	105 mM.	870 mM.	24 k. 000
D	125 mM.	900 mM.	33 k. 000

De zinken pompstukken worden vervaardigd met **bladzink** der nummers 18 tot en met 24.

Pompvertrek, o. (-ken). — Fr. *Réduit de pompe.*
Zie **Pomphuis.**

Pompwerk, o. (-en). — Fr. *Armature de pompe; Garniture de pompe; Jeu de pompe; Mouvement de pompe.*
Zie **Pompstel.**

Pompwerker, m. (-s) (Volkst.). - Fr. *Pompier; Fabricant de pompes.*
Zie **Pompenmaker.**

Pompzuiger, m. (-s), **Zuiger,** m., **Pompemmer,** m. (Volkst.), **Pompseule**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Piston de pompe; Heuse.* — Hgd. *Kolben.* — Eng. *Piston.*

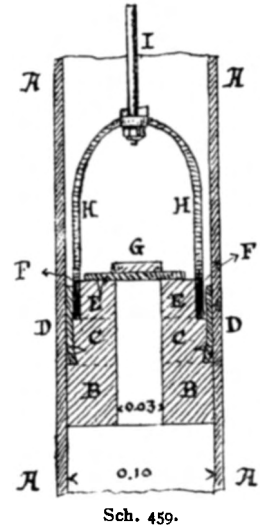

Sch. 459.

De zuiger der **perspomp** verschilt enkel daarin met dien der **zuigpomp,** dat hij vol is en bijgevolg geene klep behelst; wij zullen dus enkel eenige woorden zeggen over den **zuiger** der **zuigpomp.**

In zijne hoofdzakelijke deelen en in den gewonen vorm is hij gemaakt zooals in sch. 459.

Hij bestaat uit eenen hollen cylinder van beukenhout, waarvan de binnendoormeter gelijk is aan dien der **aanvoerbuis** en waarvan de omvang trapsgewijze is gedraaid.

De eerste trede, BB, heeft nagenoeg denzelfden doormeter als het pompstuk, AAAA; de tweede, CC, springt op BB in, op eene dikte gelijk aan die van een zwaar ossenleder, dat er rondom wordt opgenageld; daar ten andere deze trede eenigszins kegelvormig is, zal de lederen **kraag** boven wijder openstaan dan beneden en bijgevolg beter tegen het pompstuk aansluiten.

De kraag moet een tweetal centimeter boven de trede uitsteken opdat, bij het nederschuiven, het

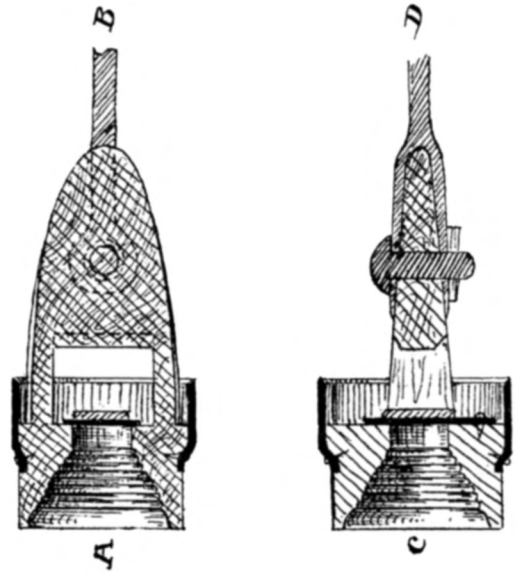

DOORSNEDE over CD.
Sch. 460.

DOORSNEDE over AB.
Sch. 461.

water, dat er boven staat, hem nog meer tegen den wand der pompbuis drukke. Een ijzeren band, FF, omgordt de laatste trede, EE, zóo dat de buitenrand juist te lood komt met het uitspringend bovenvlak van CC. Aan dien band is de **schaar** HH bevestigd, waarop

de **pompstang** I, dewelke door een **pompstel** wordt bewogen. G is de **klep**.

De meeste pompzuigers uit den handel verschillen eenigszins van vorm, inzonderlijk wat aangaat het bovengedeelte, dat veelal gansch van hout of van koper gemaakt wordt.

Zie bijv. den zuiger door de sch. 460 en 461 voorgesteld, welke veel voor **huispompen** gebruikt wordt.

De teekeningen zijn gemaakt op een vierde der ware grootte.

Zulke zuiger dient voor eene pomp met eene aanvoerbuis van 0^m030 middellijn en een pompstuk van 0^m100 breedte.

Pompzwengel, m. (-s). — Fr. *Brimbale; Balancier; Bringueballe; Bras de pompe.*

Zie **Pompslinger.**

Pond, o. (-en). — Fr. *Livre.* — Hgd. *Pfund.* — Eng. *Pound.*

Het Nederlandsch Pond (Nieuwe maat) = 1 kilogr.

De ons = $\frac{1}{10}$, het lood = $\frac{1}{100}$, het wichtje = $\frac{1}{1000}$, de korrel = $\frac{1}{10000}$ deel van het pond.

Voor het lood, en inzonderlijk voor het **platlood**, rekende men vroeger, in de Nederlanden, per Amsterdamsch pond, dat ongeveer = 0.494090 kilogram.

Voor het zilver en het goud was het Trooische pond (0.492167 kilog.) meer in gebruik.

Zie ook **Once.**

Wij achten het onnoodig de onderdeelen dier oude gewichten te doen kennen, destemeer daar het wenschelijk is enkel de nieuwere, volgens het metriek stelsel berekend, te gebruiken.

Enkel kan het van nut zijn het gewicht, in grammen, van het pond der naburige landen te ken-

nen. Daarom geven wij onderstaande tabel ontleend aan den « *Annuaire de l'Observatoire royal de Bruxelles,* 1886. »

LANDEN	GEWICHT VAN HET POND IN GRAMMEN
Beieren	560,00
Engeland	453,59
Frankrijk	489,51
Oostenrijk	560,02
Pruisen	467,71
Rusland	409,52
Saksen	500,00
Spanje	460,07
Wurtenberg	467,73
Zweden	425,09

Pondelmaker(e), m. (-s) (oud), **Pondelwerker(e)**, m. (-s) (oud). — Fr. *Maître-plombier.*

De pondelmaker vervaardigde zware en vooral looden en koperen voorwerpen.

Dit woord komt meermalen voor in aloude stadsrekeningen en o. a. in die van Ieperen voor het jaar 1331 :

« Wautier den **pondelmakere** van den drake « van den belefrote te **vermakene** ».

Pons, m. (-en) (Bastw., Volkst.). — Fr. *Poinçon.*
Zie **Doorslag.**

Ponsen, bw. zw. — Fr. *Poinçonner.*
Gaten in metalen platen slaan met den **doorslag.**

Pontonblik, o. (gmvd.).
Zie **Blik.**

Pook, m. (poken). **Stookijzer**, o., **Koterhaak**, m., **Koterstang** v., **Keuterhaak**, m. (Hageland), **Vuur-**

pook, m. (N.-Nedl.), **Koteraar**, m. (Vl.), **Koterijzer**, o. (Vl.), **Rokelaar**, m. (Vl., Brab.), **Rotelhaak**, m. (Vl., Brab.), **Rotelijzer**, o. (Vl., Brab.), **Rotelstok**, m. (Vl., Brab.). — Fr. *Attisoir; Tisonnier.* — Hgd. *Feuerhaken.* — Eng. *Poker.*

IJzeren stang met scherp (gewoonlijk gekromd) uiteinde, waarmede de werkman het vuur aanhitst, bijz. in de ovens, waar het erts wordt gesmolten, in de fornuizen enz.

Zie **Rakelen.**

Rokelaar, Rotelhaak, -ijzer, -stok, worden echter meer bijzonder gebruikt voor ovens.

Poont, m. (-en), **Punt**, m., **Speldenagel**, m., **Draadnagel**, m. — Fr. *Pointe; Clou d'épingle.* — Hgd. *Drahtnagel.* — Eng. *Wire-tack.*

Dunne nagel meer gekend onder den naam van **Parijsche poont** of **Parijspunt.**

Zooals wat de **nagels** betreft, zullen wij hier ook enkel de punten vermelden die van zink op allerlei grootte vervaardigd worden :

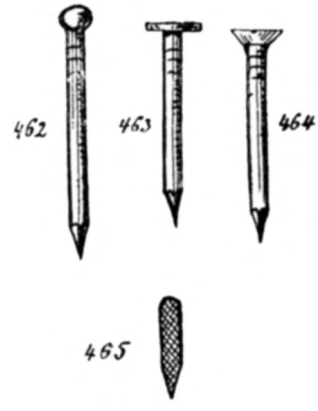

Sch. 462, 463, 464 en 465.

1° de punten met bolronden kop, die niet blijft uitsteken — Fr. *à tête perdue* of *à tête d'homme* — sch. 462;

2° de punten met platten kop — Fr. *à tête plate* — sch. 463;

3° de punten met afgeschuinden kop — Fr. *à tête fraisée* — sch. 464;

4° de schoenmakerspunten — Fr. *à chaussures* — sch. 465.

Zie ook Nagel.

Poot, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Pied.*
Zie **Pikkel.**

Pop, v. (-pen) (Antwerpen, Limburg). — Fr. *Boîte du vilbrequin.*
Zie **Kuiken.**

Pordas, o. (-sen) (W.-Vl.). — Fr. *Toit en appentis; Marquise; Auvent; Toit en potence.*
Zie **Afdak.**

Postillon, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Marteau à repasser; Marteau à polir; Postillon.*
Zie **Polijsthamer.**

Pot, m. (-ten). — Fr. *Crapaudine; Pommelle.*
Zie **Roosterplaatje.**

Potaarde, v. (gmvd.). — Fr. *Argile.*
Zie **Leem.**

Potje, o. (-s). — Fr. *Godet.* — W. *Potiket* (naar het Vlaamsch *Potteke?*)

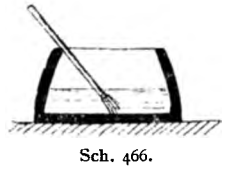
Sch. 466.

Het potje bevat den **zoutgeest** bij het soldeeren. Het moet zijn van gebakken aarde, van lood, van ijzer of van zulke soort metaal, dat koudweg door den zoutgeest niet wordt aangetast. Het heeft noch ooren, noch voeten en het moet zóo gemaakt zijn dat het niet kan omvallen. Zie sch. 466.

Potlood, o. (gmvd.), **Graphiet**, o. (gmvd.). — Fr. *Plombagine; Mine de plomb; Mica des peintres.*
Het potlood dient tot het beschilderen van zinken bedekkingen.

Eene soort potlood wordt gebruikt tot het maken van stiften : **potlooden** — Fr. *Crayons* — genaamd, die bij alle ambachten te nutte komen.

Zwarte aarde of zwarte **potloodaarde** — Fr. *Ampélite* — wordt gebruikt bij het **afschrijven**; **Roode aarde** — Fr. *Sanguine* — insgelijks.

Pottebessem, m. (-s) (Volkst.),

Pottebezem, m. (-s).
Zie **Poetsbezem.**

Pree, v. (gmvd.) (Vl., Brab. en elders). — Fr. *Salaire journalier.*
Zie **Dagloon.**

Presenteeren, bw. zw. (Bastw., Volkst.). — Fr. *Présenter.*
Zie **Aanleggen** en **Aanpassen.**

Preuve, v, (-n) (Volkst.). — Fr. *Essai; Epreuve.*
Zie **Proef.**

Priemstijl, m. (-en) eener windvaan, **Stander,** m. — Fr. *Fût de girouette; Poinçon de girouette.* — Hgd. *Fahnenstab.* — Eng. *Vane-stock.*
De priemstijl van een topsieraad.
(Lastk. van het Min. van S., P. en T.).
Zie ook **Hekjes.**

Prinsmetaal, o. (gmvd.). — Fr. *Métal du prince Robert.* — Hgd. *Prinzmetall.* — Eng. *Prince'smetal.*
Soort **Tombak** uitgevonden door Robrecht, prins uit de Palts.

Privaat, o. (.vaten), **Gemak,** o. (Volkst.). — Fr. *Latrines; Privé; Retrait.* — Hgd. *Abort; Abtritt.* — Eng. *Closet; Necessary.*

Bij de privaten dient steeds een **stankafsluiter** op de **verlaatbuis** aangewend, te meer, indien het mogelijk is, moeten zij zóo ingericht worden dat eene genoegzame hoeveelheid water kan doorgang vinden; overigens zal water onder drukking den besten uitslag opleveren om het verstoppen te beletten en. om slechten reuk te vermijden (zie **Stankafsluiter**).

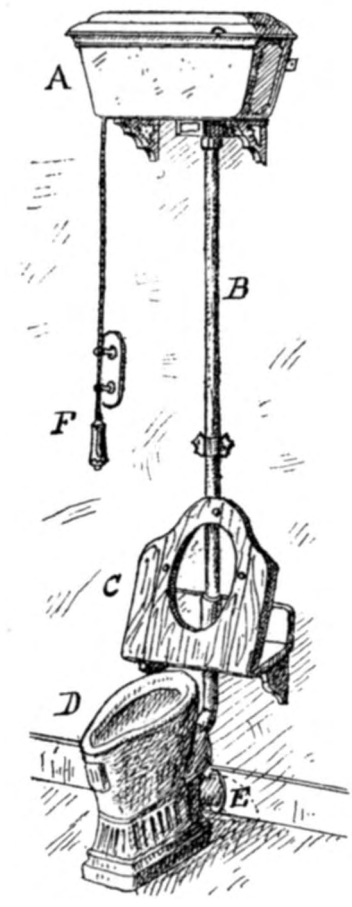

Sch. 467.

De loodgieter plaatst meer bijzonder de privaten, ingericht volgens de regels der gezondheidsleer.

Zij bestaan in hoofdzaak uit : (zie sch. 467).

1° den **kolk** of den **stortbak** A, welke op eene zekere hoogte boven den **bril** wordt bevestigd en waarin de waterleiding uitloopt. Door een stelsel met zelfwerkende klep, sluit de monding der leiding als de bak genoeg water bevat;

2° de **stortbuis** B, looden buis van den bak af tot aan den **pot**;

3° den **bril** C;

4° den **pot** D, met zijnen stankafsluiter;

5° de **verlaatbuis** E;

6° den **trekker** F, met handvatsel en ketting,

welke is verbonden aan eene klep met tegengewicht, in voornoemden stortbak geplaatst.

De trekker wordt soms vervangen door eene stang met een eenvoudig stel aan den privaatbril verbonden, en zulks derwijze dat, bij het verlaten van het privaat, de werking van den kolk wordt teweeggebracht.

Wij kunnen onmogelijk al de verschillende stelsels van privaten beschrijven; over het algemeen wordt de loodgieter geroepen om de verbindingen te doen.

Soortgelijke privaten noemt men : **reukelooze privaten.**

Zie nog **Stortbak, Drijfkraan, Privaatpot** enz.

Privaatbril, m. (-len), **Zitting**, v., **Bril**, m. — Fr. *Siège de latrines.*

De privaatbril wordt veelal beweegbaar gemaakt ten einde in geval van verstopping van de verlaatbuis alle afbraak te vermijden.

Privaatleiding, v. (-en). — Fr. *Conduite d'eau pour latrines.*

Privaatpot, m. (-ten). — Fr. *Vase de W-C.; Vase pour latrines.*

De privaatpotten worden zooniet door den loodgieter vervaardigd, dan toch door hem geplaatst en in verbinding gesteld hetzij met de **verlaatbuis,** bij de gewone toestellen, hetzij met de verlaatbuis en met de **stortbuis** van den **spuibak,** bij de toestellen met waterstrooming. Het ware onmogelijk al de in den handel voorkomende vormen te vermelden; dit is ook overbodig, en wij moeten vermijden hier deze of gene fabriek aan te bevelen.

Onzes dunkens moeten de privaatpotten aan de volgende hoofdvereischten voldoen :

A. De gewone potten dienen derwijze vervaardigd dat 1° de verbinding met den stankafsluiter volmaakt kan worden verwezenlijkt; 2° het reinigen, zelfs door onachtzame personen, kan verricht worden.

B. Voor de potten, waarbij eene waterbediening wordt aangebracht, zal men verkiezen diegene :

1° welke geenen platten bodem aanbieden en waarin steeds eene genoegzame hoeveelheid water kan blijven staan, daar alsdan de uitwerpsels door dit water worden omvat en de reuk zich niet verspreidt;

2° waarbij de strooming zal geschieden niet alleenlijk door middel van eene naar den bodem gerichte watergeut, maar tevens door een aantal dicht bij elkander, op gansch den bovenrand, geplaatste stralen, ten einde eene volledige reiniging der wanden te verzekeren;

3° welke de volmaaktste verbindingen met de leidingen toelaten;

4° welke geene overtollige en bijz. uitspringende versiersels dragen.

De verbinding der privaatpotten met de verlaten de stortbuizen laat soms veel te wenschen over, in het opzicht van luchtdichtheid. Ervaren loodgieters zouden steeds moeten geroepen worden, bijzonderlijk voor het aanbrengen der verbindingen, aan de zoogenaamde **pedestallen.** Deze potten, die met den stankafsluiter één stuk uitmaken, zijn immers van porselein, van gleierwerk of van vergleisde ijzeraarde, en hierbij wordt, maar al te dikwijls, als eenig verbindingsmateriaal, het cement of een verkitsel gebruikt, dat dikwerf op korten tijd ondichte voegen oplevert.

Vele verschillende wijzen van verbindingen zijn door vernuftige werklieden gevonden; wij melden hier :

1° het **kegelvormig verband** van caoutchou (best

geschikt voor de wateraanvoerbuis), die op de twee te vergaren uiteinden des te sterker aanspant indien deze buitenuit beschroefd zijn (Sch. 468).

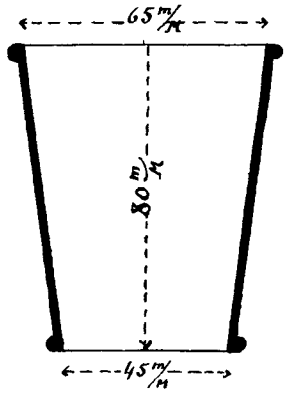

Sch. 468.

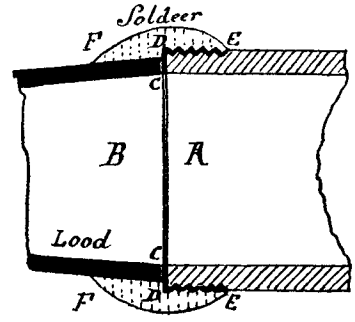

Sch. 469.

2° een **verband met soldeering** (Sch. 469), op de verlaatbuis aangericht door zekere Engelsche loodgieters.

A, uitmonding van den privaatpot, buitenuit beschroefd;

B, lichtelijk uitgezette looden verlaatbuis;

C, D, E, koperen ring op A geschroefd en op zijnen buitenomtrek vertind;

F, soldeerknoop.

De privaatpot wordt over het algemeen **gemakpot** genoemd. Dit laatste woord staat o. a. in een lastkohier wegens de werken voor het bouwen eener school, te Gent (aanbesteding Juli 1900). De gewone privaatpot heet ook **privaattrechter**.

Privaattoestel, o. (-len). — Fr. *Appareil de latrines* of *de W-C.*

« Leveren en plaatsen van privaattoestellen, bestaande uit eene stortbuis en eenen gebrandverfden

gegoten ijzeren pot met bijzonder **kegelvormig verband** van caoutchou en alle toebehoorten. »
(Lastk. van het Min. van S., P. en T.).

Privaattrechter, m. (-s). — Fr. *Vase pour latrines.*
Gewone trechtervormige **privaatpot.**

Privilegie, v. (.iën) (Bastw.). — Fr. *Privilège.*
Zie **Voorrecht.**

Probeerkraan, v. (.kranen) (Volkst.). — Fr. *Robinet d'épreuve.*
Zie **Proefnemingskraan.**

Proef, v. (proeven), **Preuve,** v. (Vl.). — Fr. *Essai; Epreuve.*
De meeste materialen en voorwerpen moeten vóor het gebruik aan zekere proeven onderworpen worden.
Zie **Beproeving** en **Hoedanigheden.**

Proefbank, v. (-en). — Fr. *Banc d'épreuves.*
Werktuig om den weerstand van materialen vast te stellen.

Proeflepel, m. (-s). — Fr. *Eprouvette.*
Lepel, waarin de tingieter een weinig tin smelt om de hoedanigheid van dit metaal te onderzoeken.

Proeflood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb d'épreuve.*
Lood, dat dient bij het bereiden van het zilverhoudend erts.

Proefnemingskraan, v. (.kranen), **Probeerkraan,** v. (Volkst.). — Fr. *Robinet d'épreuve; Robinet de jauge.* — Hgd. *Wasserstandshahn.* — Eng. *Gauge-cock.*
Zie **IJkkraan.**

Proefstuk, o. (-ken), **Meesterstuk,** o., **Gildeproef,** v. — Fr. *Epreuve; Pièce de maîtrise.*

Voor het gilde der blikslagers der stad Gent is men niet te weten gekomen welke proefstukken moesten geleverd worden om de meesterschap te verwerven.

De proef der loodgieters bestond « in het gieten « van drie rollen blad- of tafellood / iedere rol moest « de breedte hebben van 3 ½ voet en de lengte van « 12 voeten overal van gelijke dikte / daarvan werd « dan gemaakt eene behoorlijke distilleerklok / de « voet buiten en binnen winkelhaaks / de boord moest « de hoogte hebben van 3 ½ duimen / en de voet in « zijne wijdte 11 tot 12 duimen binnen. »

(MINARD-VAN HOOREBEKE).

Proeftin, o. (gmvd.), **Keurtin**, o. (gmvd.). — Fr. *Etain d'épreuve; Etain de plane.*

Zie **Tin.**

Prutser, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Mauvais ouvrier; Croûte; Croûton.*

Zie **Knoeier.**

Puimen, bw. zw., **Pluimen**, bw. zw. (Volkst.), **Pimsen**, bw. zw. (oud). — Fr. *Poncer.*

Glad slijpen met **puimsteen.**

Puimsteen, m. (gmvd.), **Pluimsteen**, m. (gmvd.) (Volkst.), **Pims**, o. (gmvd.) (oud), **Peems**, o. (gmvd.) (oud), **Schuursteen**, m. (gmvd.) (Volkst.), **Sponssteen**, m. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Pierre ponce.* — Hgd. *Bimstein.* — Eng. *Pumice-stone.*

Steen, die zeer zacht is en boven water drijft; hij dient tot het ophelderen van metaal enz.

Pul, v. (-len), **Pulle**, v. (Volkst.). — Fr. *Bidon.*

Soort blikken kruik zonder tuit, waarin de werklieden hunnen drank (meest koffie) op het werk mededragen.

Punder, m. (-s) (Limburg). — Fr. *Balance romaine.*
Zie **Knipwaag.**

Punt, o. (-en).
— Fr. *Epi.*
(Lastk. wegens de werken voor het opbouwen der St.-Jozefskerk, te Oostende).
Zie het betere **Topsieraad.**
— Fr. *Pointe; Clou d'épingle.*
Zie **Poont.**

Puntdak, o. (-en). — Fr. *Toiture* of *Couverture en losanges.*
Zie **Schaliëndak.**

Puntdraad, m. (gmvd.). — Fr. *Fil à chardons.*
Zie **Distel.**

Puntenlijn, v. (-en). — Fr. *Ligne ponctuée.*

Puntlood, o. (-en). — Fr. *Fil à plomb conique.*
Zie **Schietlood.**

Puppe, v. (-n) (Vl.). — Fr. *Boîte du vilbrequin.*
Zie **Kuiken.**

Put, m. (-ten). — Fr. *Puisard.*
Zie **Verlaatkraan.**

Putbeitel, m. (-s). — Fr. *Burin.*
Zie **Kantbeitel.**

Raachelen, bw. ow. zw. (Limburg). — Fr. *Remuer la braise.*
Zie **Rakelen.**

Raaklijn, v. (-en). – Fr. *Ligne tangente; Tangente.*

Raam, o. (ramen).
— Fr. *Châssis.* — Hgd. *Rahmen.* — Eng. *Frame.*
Het opengaande deel van een **plat dakvenster** is een raam.
Raam is ook een werktuig om iets aan te spannen.
— Fr. *Râble.*
Kist zonder bodem, waarin lood gegoten wordt tot het vervaardigen van orgelpijpen.
— Fr. *Éponge.*
Zie **Gietraam.**

Raamgewicht, o. (-en). — Fr. *Contrepoids de châssis de fenêtre.*
Zie **Raamlood.**

Raamkoord, v. (-en). — Fr. *Corde pour contrepoids de châssis.*
Koord, waaraan het raamlood is bevestigd.

Raamlood, o. (-en), **Tegengewicht,** o., **Vensterlood,** o., **Raamgewicht,** o. — Fr. *Contrepoids de fenêtre.* — Hgd. *Gegengewicht.* — Eng. *Counter-poise of a sash.*
Lood, dat in het kokergat van een schuifvenster hangt om het op- en neerschuiven der ramen te vergemakkelijken.

Raamlood, o. (gmvd.).
— Fr. *Plomb à vitres* of *à vitraux.*
Zie **Vensterlood.**
— Fr. *Plomb de râble.*
Lood, dat in een **raam** is gegoten; het is best geschikt tot het vervaardigen van fijn werk.

Raamroede, v. (-n). — Fr. *Croisillon; Sashbar.*
Zie **Glasroede.**

Raasmaandag, m. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Lundi perdu.*

Zie **Verloren maandag.**

Rabauw, o. (gmvd.) (Volkst.), **Rabauwlood,** o. (gmvd.) (Volkst.).

Geschilderd vensterglas in **rabauwlood** zetten.

Het rabauwlood wordt geplet in den rabauwmolen, nadien in den breedmolen om het verder uit te rekken en er **breedlood** van te maken.

Zie **Vensterlood.**

Rabauwmolen, m. (-s) (Volkst.).

Pletmolen tot het maken van rabauwlood.

Raccagnac, m. (-s) (.akken) (Volkst.). — Fr. *Vilbrequin à engrenages.*

Zie **Omslagboor.**

Raderwerk, o. (-en). — Fr. *Rouage.*

Het raderwerk van een werktuig moet met bijzondere zorg en juistheid gemaakt zijn, bijz. als het **tandraderwerk** is.

Radhouder, m. (-s). — Fr. *Cliquet; Levier à rochet.*

Zie **Klepper.**

Radsleutel, m. (-s). — Fr. *Clef à molette.*

Zie **Moersleutel.**

Rakel, m. (-s), **Rakelstok,** m. — Fr. *Fourgon; Râble.*

Lange ijzeren stang met scherp uiteinde tot het openspreiden van de kolen in de smeltovens.

Rakelen, bw. ow. zw., **Rokelen,** bw. ow. zw. (Vl.), **Reukelen,** bw. ow. zw. (Brab.), **Raachelen,** bw. zw. ow. (Limburg). — Fr. *Remuer la braise.*

De kolen gedurig door- en omroeren.

Men **pookt** of **kotert** als het **fornuis** verstopt is.

Men **stookt** telkens dat de brandstof gedeeltelijk verteerd is.

Men **rakelt** of **rokelt** als de brandstof gloeiend is en dat men ophoudt te stoken.

Raming, v. (-en). — Fr. *Evaluation.*

De zinkbewerker en de loodgieter maken de raming van het gewicht en van de kosten van een opgelegd werk om hunnen prijs te kunnen bepalen.

Zie ook **Bestek**.

Rand, m. (-en), **Boord**, m.

— Fr. *Cordon.* — Hgd. *Bordschicht.* — Eng. *Extrême-row.*

Op die bedekking met zinken schuinsche ruiten is de rand met zwaarder zink gemaakt dan het overige gedeelte.

Rand of boord beteekent hier de uiterste reeksen schuinsche ruiten.

— Fr. *Côté; Arête.*

Zie **Boord**.

Randijzer, o. (-s), **Omzetijzer**, o., **Omkantijzer**, o. — Fr. *Bordoir.*

« IJzeren werktuig in de gedaante van een groo-« ten, met de waterpasse afgestompte snede naar « boven gekeerden beitel » (VAN DALE).

Het randijzer is eene soort **omslagijzer** bijz. bestemd tot het rechthoekig ombuigen der randen van ronde zinken of blikken schijven.

Randlijst, v. (-en). — Fr. *Listel.*

Zie **Lijst**.

Rand met zoom, m. (-en). — Fr. *Bord à ourlet.*

Zie **Boord met zoom**.

Randsieraad, o. (.sieraden). — Fr. *Godron.*

Ronde lijst aan den boord van sommige voorwerpen bijv. van eene versierde zinken afvoerbuis.

Het aanbrengen van randsieraden heet in 't Fr. *Godronner.*

Rasp, v. (-en), **Houtrasp**, v., **Houtvijl**, v. — Fr. *Râpe.* — Hgd. *Raspel.* — Eng. *Rasp.*

Zie **Vijl.**

JOZ. VUYLSTEKE geeft in de « *Vak- en Kunstwoorden* » van het Smidsambacht ook het woord **Rasper**; wij hoorden dit wel in Vl. uitspreken, evenals het woord **Risper** in W.-Vl. en het woord **Rijf** in Limburg, doch minder om eene houtvijl te beduiden, dan het blikken keukengerief, waarmee suiker, geroosterd brood enz. vermorzeld wordt.

Raspen, bw. zw. — Fr. *Ecouaner.*

Metaal afvijlen of schoonmaken met de **rasp.**

Zie **Vijl.**

Rasper, m. (-s) (Vl.). — Fr. *Râpe.*

Zie **Rasp.**

Raspvijl, v. (-en). — Fr. *Râpe à métaux; Ecouenne; Ecouane; Ecoïne* en ook *Rifloir.*

Zie **Metaalrasp.**

Rattesteert, m. (-en) (Volkst.).

— Fr. *Queue de rat; Passe-partout; Scie à guichet.*

Zie **Houtzaag.**

— Fr. *Lime queue de rat.* — Hgd. *Rattenschwanz.* — Eng. *Rat-tail.*

Kleine ronde vijl tot het afwerken van gaten; zij wordt soms in de Volkst. **Kattesteert** genoemd.

Ravegat, o. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Lunette; Chatière; Chattière.*

Zie **Uilegat.**

Rechte lijn, v. (-en). — Fr. *Ligne droite.*

Rechte lijst, v. (-en). — Fr. *Moulure droite.*

Zie **Lijst.**

Rechten, bw. zw. — Fr. *Redresser.*

Iets dat gekromd is recht maken, voornamelijk wanneer het een voorwerp geldt, dat veel langer dan breed is.

Rechte nijptang, v. (-en). — Fr. *Pince coupante devant.*

Zie **Tang.**

Rechte passer, m. (-s). — Fr. *Compas droit; Compas ordinaire.*

Zie **Gewone passer.**

Rechthamer, m. (-s). — Fr. *Marteau à dresser.* — Hgd. *Spannhammer.* — Eng. *Stretching-hammer.*

Zie **Hamer.**

Rechtijzer, o. (-s). — Fr. *Redressoir.*

Eene kromme ijzeren stang, waarop een rond stuk lood ter grootte van een hennenei; dit werktuig wordt binnen een voorwerp gestoken om er de butsen uit te doen.

Rechtstandig, bn., bijw. — Fr. *vertical; perpendiculaire.*

Loodrecht, loodlijnig.

Rechtstandige lijn, v. (-en),

Rechtvallende lijn, v. (-en). — Fr. *Ligne perpendiculaire.*

Zie **Loodrechte lijn.**

Reductiestelsel, o. (gmvd.), **Neerslagwerk,** o. (N.-Ned.). — Fr. *Système par réduction.*

Zie **Bereiding.**

Reep, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Bande.*

Zie **Reepel.**

Reep, m. en v. (-en) (O.-Vl., Limburg, Brab., Antw.). — Fr. *Corde.*

Zie **Streng.**

— Fr. *Fouet.*

Zie **Koord.**

Reepel, m. (-s) (Antwerpen), **Reep,** m. — Fr. *Bande.*

Lood en zink worden in kleine reepen of reepels gesneden tot het maken van **klangen** enz.

Zie ook **Strook.**

Reet, v. (reten). — Fr. *Fente.*

Zie **Lek.**

Regel, o. (-s) (Volkst.). — Fr. *Règle.*

Zie **Liniaal.**

Regenbak, m. (-ken), **Regenwaterbak,** m., **Regenput,** m. (Volkst.), **Pijp,** v. (Fransch-Vl.). — Fr. *Citerne.*

De gemetselde regenbak wordt best rolvormig — Fr. *cylindrique* - gemaakt, meer, vierkantig met uitgeronde hoeken.

Zie nog **Gaarbak.**

Regenberd, o. (-en). — Fr. *Abat-pluie.*

Zie **Regenbord.**

Regenbord, o. (-en), **Waterbord**, o., **Euziesteert**, m. (W.-Vl.), **Hond**, m. (Volkst.), **Klespe**, v. (W.-Vl.), **Aanval**, m. (Volkst.). — Fr. *Coyau.* — Hgd. *Dachsparrenverlängerung.* — Eng. *Rafter-foot.*

Stuk hout, onderaan de kepers genageld, om de helling aan den dakvoet te verminderen.

Regenbord, o. (-en), **Regenberd**, o., **Regenschut**, o. — Fr. *Abat-pluie; Rabat-pluie.*

Zekere gebouwen, ingericht tot het samenbrengen van de kabels voor eene electrieke verlichting, zijn boven door regenborden beschut.

Deze regenborden, van zink of van gegalvaniseerd ijzer, zijn geplaatst zooals de **galmborden** van eene n toren.

Regenpomp, v. (-en), **Regenwaterpomp**, v. — Fr. *Pompe à eau de pluie.*

Toestel om het water uit den **regenbak** op te voeren.

Regenput, m. (-ten) (Volkst.). - Fr. *Citerne.*

Zie **Regenbak**.

Regenschut, o. (-ten). — Fr. *Abat-pluie.*

Zie **Regenbord**.

Regenstuk, o. (-ken) (Volkst., bijz. Vl.). — Fr. *Conserve; Réservoir.*

Zie **Gaarbak**.

Regenwater, o. (gmvd.). — Fr. *Eau de pluie; Eaux pluviales.*

Zie **Hemelwater**.

Regenwaterbak, m. (-ken). — Fr. *Citerne.*

Zie **Regenbak**.

Regenwaterpomp, v. (-en). — Fr. *Pompe à eau de pluie.*

Zie **Regenpomp.**

Reglet, o. (-ten) (Volkst.). — Fr. *Règle.*

Zie **Liniaal.**

Reinigen, bw. zw. — Fr. *Nettoyer.*

Oud lood zuiveren; door middel van het vuur of anderszins het soldeer van **oud lood** of **oud zink** afdoen; geldt die bewerking **vertind lood**, dan heet zij in 't Fr. *Déblanchir le plomb.*

Reinigingskraan, v. (.kranen), **Afloopkraan**, v. — Fr. *Robinet purgeur; Robinet de purge.* — Hgd. *Reinigungshahn.* — Eng. *Purging-Cock.*

Zie o. a. **Ledigen.**

Rek, o. (-ken), **Richel**, v. — Fr. *Dressoir.*

De loodgieters en de zinkbewerkers hangen of leggen hun klein gereedschap op een houten **rek**, aan den wand vastgemaakt, de tangen op een **tangenrek.**

Rekbaarheid, v. (gmvd.). — Fr. *Ductilité.* — Hgd. *Geschmiedigkeit; Streckbarkeit.* — Eng. *Ductility.*

Eigenschap van zekere stoffen en bijzonderlijk van metalen, om door min of meer sterke drukking of trekking van vorm te veranderen.

Bijv. het zink bezit eene zekere rekbaarheid, vermits het tot **draad** kan getrokken worden.

Rekbank, v. (-en). — Fr. *Banc à étirer.* — Hgd. *Streckmaschine.* — Eng. *Drawing-frame.*

Werktuig, waarop metalen draad wordt vervaardigd.

Als het goud- of zilverdraad geldt, heet de rekbank in 't Fr. *Argue.*

Er zijn rekbanken, waarmede men aan metalen platen allerlei vormen kan geven.

Rekdraad, m. (gmvd.), **Metaaldraad,** m. (gmvd.). — Fr. *Fil de métal; Fil d'archal.* — Hgd. *Reckdraht.* — Eng. *Drawing-wire.*

Bijna al de gewone metalen kunnen tot draad uitgerekt worden.

Wij vermelden : **Zinkdraad, Koperdraad, IJzerdraad, Verzinkte** of **Gegalvaniseerde ijzerdraad, Looddraad, Tindraad** enz.

Rekgom, v. (gmvd.), **Caoutchouc,** o., **Duivelsvel,** o. (Volkst., meest Vl.), **Apenvel,** o. (Hageland), **Ezelsoor,** o. (Antw.). — Fr. *Caoutchouc.* — Hgd. *Kautschuk.* — Eng. *India rubber.*

Caoutchouc in bladen, $0^{m}005$ dik, met twee lagen doek, voor voegen van **waterbuizen.**

« Het caoutchouc voor ringen zal eene dichtheid « hebben tusschen 1.75 en 1.80.

« Het bevat van 55 tot 58 t. h. doode stoffen in « gelijke deelen, bestaande uit zwavelzuurlood en « zinkoxied. »

(Lastk. van het Min. van S., P. en T.).

Zie ook **Gevulcaniseerd caoutchouc, Overschoen** en **Schild.**

Rekhamer, m. (-s). — Fr. *Marteau à étendre* of *à étirer.* — Hgd. *Reckhammer.* — Eng. *Racking-hammer.*

Zie **Hamer.**

Rekken, bw. ow. zw. — Fr. *Etirer.* — Hgd. *Strecken; Recken.* — Eng. *To draw out.*

Iets langer maken : **zink rekken.**

Rensdak, o. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Toiture* of *Couverture en écailles.*

Zie **Schaliëndak.**

Resiefijzer, o. (-s). — Fr. *Spatule de plafonneur.*
Het dient tot het herstellen van de hoeken eener lijst in plafonneerwerk, bijv. na het plaatsen van **waterbuizen**.

Reukelen, bw. ow. zw. (Brab.). — Fr. *Remuer la braise.*
Zie **Rakelen**

Reukeloos privaat, o. (privaten). — Fr. *Latrines inodores.* — Eng. *Sanitary-Closets.*
Zie **Privaat.**

Reut, o. (gmvd.) (Limburg). — Fr. *Suif.*
Zie **Roet.**

Reverbeeroven, m. (-s). — Fr. *Four à réverbère.*
Zie **Vlamoven.**

Ribben, bw. zw. — Fr. *Canneler.*
Zie **Uitgroeven.**

Ribhamer, m. (-s). — Fr. *Marteau à emboutir à panne.*
Zie **Afpenhamer**.

Richel, v. (-s), **Lat**, v. — Fr. *Tringle.*
Zie **Muurbekleeding.**

Richel, v. (-s). — Fr. *Dressoir.*
Zie **Rek.**

Richtblok, o. en m. (-ken). — Fr. *Bloc du fil à plomb.*
Zie **Schietlood.**

Richtplaatje, o. (-s). — Fr. *Chas.*
Zie **Schietlood.**

Richtsnoer, o. (-en). — Fr. *Cordeau.*

Draad om den dekker te helpen volgens de regelen der kunst te werken.

Zie nog **Smetlijn.**

Riet, o. (-en) (Z.-Nedl.), **Rotting,** m. (N.-Nedl.), **Rotang**, m. (N.-Nedl.). — Fr. *Jé; Rotin; Jonc.* — Hgd. *Rohrstab zum Reinigen der Röhren.* — Eng. *Cane for clearing pipes.*

Riet wordt in den regel gebruikt tot het ontstoppen van buizen, riolen enz.

Rotang is eigenlijk Spaansch riet.

Zie ook **Ruimijzer**.

Rijbalk, m. (-en),

Rijboom, m. (-en) (Brabant, Antw.). — Fr. *Panne; Verne.*

Zie **Gording.**

Rijboom, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Défense.* — Hgd. *Wartbaum; Absperrung.*

Soort **schraag,** dwars over eene straat geplaatst, als **verbod** voor den doortocht van rijtuigen.

Rijf, v. (rijven) (Limburg). — Fr. *Râpe.*

Zie **Rasp.**

Rijfelijzer, o. (-s). — Fr. *Rifloir; Riflard.* — Hgd. *Bildhauerfeile.* — Eng. *Riffler-file.*

Soort **raspvijl** zonder hecht, welke dient om uitgediepte lijsten op te klaren.

Zie sch. 470.

Sch. 470.

Rijgboom, m. (-en) (Brabant). — Fr. *Panne; Verne.*

Zie **Gording.**

Rijnlandsche voet, m. (-en). — Fr. *Pied rhénan; Pied du Rhin.*

Zie **Voet.**

Rijnverband, o. (gmvd.). — Fr. *Appareil rhénan.*

Wijze van bedekken met gewone of metalen schaliën, die gevolgd wordt in de Rijnlanden en in zekere streken van Belgisch Luxemburg.

Zie sch. 505 bij **Schaliëndak.**

Rikzaag, v. (.zagen) (W.-Vl.). — Fr. *Scie à dos.*

Zie **Rugzaag.**

Ring, m. (-en). — Fr. *Bague.*

Aan de voegen van waterbuizen worden soms ringen van **caoutchouc** gelegd.

Zinken afvoerbuizen worden, tot versiering, met ringen bekleed.

Zie **Halsring.**

Gestampte ring — Fr. *Bague matricée.*

Rinkelwerk, o. (gmvd.). — Fr. *Travail délié.*

Zeer fijn bewerkte versiering, bij v. aan een kruinwerk.

Rioolband, m. (-en). - Fr. *Bande d'égout.* — Hgd. *Rinnenstreife.*

Zie **Goot** en **Gootband.**

Risper, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Râpe.*

Zie **Rasp.**

Ritshout, o. (-en) (Vl.). — Fr. *Trusquin; Trousequin; Tracequin.*

Zie **Schrijfhout.**

Ritzer, m. (-s) (Vl.). — Fr. *Compas à verge.*

Zie **Stangpasser.**

Riveeren, bw. zw. (Volkst., Bastw.). — Fr. *River.*
Zie **Nijden.**

Riveerhamer, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Marteau à river; Rivoir.*
Zie **Klinkhamer.**

Riveermachien, v. (-en) (Bastw.), **Riveermachine**, v. — Fr. *Machine à river.*
Zie **Nijdtuig.**

Riveernagel, m. (-s) (Volkst.),

Rivet, o. en m. (-ten) (Volkst., Bastw.). — Fr. *Rivet; Clou à river.*
Zie **Bandnagel** en **Nijdnagel.**

Roe, v. (-ën),

Roede, v. (-n).
— Fr. *Barreau.*
Zie **Glasroede.**
— Fr. *Verge.* — Hgd. *Ruthe.* — Eng. *Rod.*
Metalen staaf van geringe dikte.

Roef, v. (roeven). — Fr. *Coulisseau; Couvre-joint.*
Zie **Schuif** en **Uitzetting.**

Roeflat, v. (-ten). — Fr. *Tasseau; Liteau.* — Hgd. *Leiste.* — Eng. *List.*

De roeflat heeft zeer verschillende benamingen. In Gentsche lastkohieren vonden wij de woorden **Zinklat** en **Klamp**; in een Brugsch, het woord **Draaglijst**; in een ander, uitgegeven door het Min. van S., P. en T., staat **Hechtreep.**

Over het algemeen wordt nochtans door gemeld Ministerie het woord **Roeflat** gebruikt, dat ook wel het geschiktste zal zijn.

Roefschuif, v. (.schuiven). — Fr. *Coulisseau ; Couvre-joint.*

Zie **Schuif.**

Roerlood, o. (gmvd.).

Roerlood is beter dan **perslood.**

Zie **Maagdenlood.**

Roerstang, v. (-en),

Roerstok, m. (-ken). — Fr. *Spatule.*

IJzeren stang dienstig tot het omroeren van smeltend lood of soldeer.

Roest, o. (gmvd.). — Fr. *Rouille.*

Zie **IJzermaal.**

Roesten, ow. zw., **Rosten,** ow. zw. (W.-Vl.), **Rosteren**, ow. zw. (W.-Vl.). — Fr. *Se rouiller.*

De ijzeren **beugels** dezer **hanggoot** moeten goed geverfd, en beter, vertind of verzinkt worden, opdat zij niet roesten.

Roestplek(ke), v. (-ken) (Volkst.). — Fr. *Tache de rouille.*

Roestvlek, v. (-ken). – Fr. *Tache de rouille.*

Roestvrij, bnw. — Fr. *Inattaquable par la rouille.*

Bestand tegen roest.

Roet, o. (gmvd.), **Ruut**, o. (gmvd.) (Antw. en te St.-Nicolaas), **Reut,** o. (gmvd.) (Limburg). — Fr. *Suif.*

Roet is den loodgieter zeer dienstig bij allerlei bewerkingen en namelijk bij het **gieten** van **platlood.**

In de alledaagsche behandelingen gebruiken de loodgieters, de zinkbewerkers en de blikslagers het roet onder den vorm eener **kaars.**

Roffel, m. (-s). — Fr. *Doloire.*

Zie **Afschaven.**

Roffelaar, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Croûte; Croûton; Mauvais ouvrier.*

Zie **Knoeier.**

Roffelschaaf, v. (.schaven). — Fr. *Rifflard.*

Zie **Schaaf.**

Rok, m. (-ken), **Mantel**, m. — Fr. *Chemise.*

De looden buizen, onder den grond gelegd, moeten met eenen rok van klei omhuld worden.

Zie ook **Buis** en **Verven**.

Rokelaar, m. (-s) (Vl., Brab.). — Fr. *Attisoir; Tisonnier.*

Zie **Pook.**

Rokelen, bw. ow. zw. (Vl.). — Fr. *Remuer la braise.*

Zie **Rakelen.**

Rol, v. (-len).

— Fr. *Mandrin.*

Zie **Snijden.**

— Fr. *Rouleau.*

Eene rol lood.

De werklieden nemen eene rol lood (opgerold platlood), die zij ontrollen, naarmate zij lood noodig hebben.

Rollen, bw. ow. zw. — Fr. *Rouler.* — Hgd. *Rollen.* — Eng. *To roll.*

Eene rol lood van plaats doen veranderen door ze op den grond te rollen.

Rollen beteekent ook de bewerking, waardoor het schietlood, door het schudden in eenen molen, rond wordt gemaakt.

Rollende vijlstaak, m. (.staken). — Fr. *Etau roulant.*

Zie **Bankvijs.**

Rolletje, o. (-s). — Fr. *Petit rouleau.*
Zie **Aanvullen.**

Rollijstje, o. (-s), **Bies**, v. — Fr. *Baguette.*
Hoekbelegsels met rollijstjes o^m030 middellijn, van lood o^m002 dik.

Rollood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb en rouleau.*
Zie **Platlood.**

Rolmachien(e), v. (-en) (Volkst.),
Rolmachine, v. (-n) (Volkst.),

Roltuig, o. (-en). — Fr. *Machine à cylindrer; Machine à rouler.* — Hgd. *Walzmaschine.* — Eng. *Rolling cylindres.*
Het **roltuig** is een werktuig tot het omrollen van zink enz. voor het vervaardigen van **afvoerbuizen** enz.

Rolwagen, m. (-s). — Fr. *Camion.*

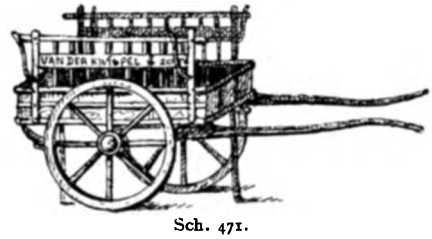

Sch. 471.

Gebruikelijk is de rolwagen der loodgieters, zinkbewerkers en dekkers, met twee wielen. Zie sch. 471. Voor het vervoeren van groote vrachten moeten zij nochtans den wagen met vier wielen gebruiken.

Rondbalk, m. (-en). — Fr. *Tondin; Rondin.*
Zie **Ezel.**

Ronde bektang, v. (-en). — Fr. *Pince ronde.* — Hgd. *Runde zange.* — Eng. *Round nosed pliers.*
Zie **Tang.**

Ronde bies, v. (.biezen), **Baget**, v. (Volkst.). — Fr. *Baguette.* — Hgd. *Rundes Simswerk.* — Eng. *Baguette.*

Zie **Lijst.**

Rondeel, o. (-en), **Krans**, m. — Fr. *Rondelle.*

Bij eene pomp, belijste cirkelvormige band rond den **spuwer**, daar waar deze aan het **pompstuk** is gesoldeerd.

Rondeel, o. (-en). — Fr. *Rondelle.*

Zie **Schild.**

Ronde lijst, v. (-en). — Fr. *Tore; Boudin.*

Zie **Lijst.**

Ronden, bw. zw. — Fr. *Contourner.*

Bewerking, die men bladlood of bladzink doet ondergaan om buizen te maken.

De soldeering moet met bijzondere zorg gedaan worden, zooniet bieden dergelijke buizen weinig weerstand.

Geschiedt het ronden op den speerhaak, dan wordt de bewerking in 't Fr. *Bigorner* genoemd.

Ronde vijs, v. (vijzen). — Fr. *Vis à tête ronde.*

Zie **Vijs.**

Rondkop, m. (-pen). — Fr. *Clou à tête ronde.*

Zie **Glasnagel.**

Rondlood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb en cylindres; Plomb en tuyaux.*

Zie **Buis, Lood** enz.

Rond sta(a)nd dakvenster, o. (-s). — Fr. *Lucarne œil-de-bœuf.*

Zie **Dakvenster.**

Rondte, v. (-n). — Fr. *Pourtour.*
Zie **Omvang.**

Roodgieter, m. (-s). — Fr. *Fondeur en cuivre rouge.*
Hij, die roodkoperen voorwerpen giet.

Roodmetaal, o. (gmvd.). — Fr. *Laiton rouge.*
Zie **Latoen.**

Rooier, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Trusquin; Trous-sequin; Tracequin.*
Zie **Schrijfhout.**

Rookende kool, v. (.kolen). — Fr. *Fumeron.*
Zie **Boschkool.**

Rookscherm, m. en o. (-en). — Fr. *Ecran.*
Veelal van gepolijst zink.

Sch. 274.

Rookvang, m. (-en), **Rookvanger,** m. (-s), **Vang,** m. — Fr. *Hotte fumivore.* — Hgd. *Rauchfang.* — Eng. *Funnel.*
Metalen (gewoonlijk zinken of blikken) trechter met eene schoorsteenpijp verbonden tot het ruimen van den rook. Sch. 472.

Roosten, bw. zw. — Fr. *Griller.*
Zie **Bereiding** van het erts.

Rooster, m. (-s). — Fr. *Grille.* — Hgd. *Feuerrost.* Eng. *Fire-grate.*
Een rooster is samengesteld uit ijzeren stangen, waarop de kool wordt geplaatst. Het **Fornuis** heeft gewoonlijk eenen rooster.

Des winters is het raadzaam het zink te **herwarmen** vooraleer het te bewerken.

Daartoe wordt een rooster (Sch. 473) gebruikt, die enkel bestaat uit eene met gaten doorboorde ijzeren plaat, ongeveer 2 meter lang, welke op ijzeren **schragen** rust. Op die plaat, die den vorm heeft van eenen halven cylinder, wordt gloeiende kool geplaatst en daarna de te herwarmen zinken bladen.

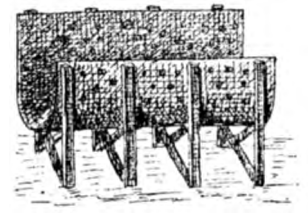

Sch 473.

Roosterplaatje, o. (-s), **Roostertje,** o. — Fr. *Crépine; Crapaudine.*

Het roosterplaatje is een klein metalen rooster, die in eene **dakgoot** boven aan den ingang der **afvoerbuis** wordt geplaatst om te beletten dat deze buis verstoppe (Sch. 474).

Sch. 474.

Het **roostertje met kap** is gemaakt van metaaldraad, derwijze op eene **flenze** gesoldeerd dat het eenen bolronden vorm aanbiedt.

In de dakgoten der Ste-Gudulakerk, te Brussel, vindt men dergelijke roostertjes (Sch. 475), in 't Fr. soms *Araignées* genaamd.

Sch. 475.

Bestaat het uit een doorboord plaatje, dan wordt het **doorboorde stop** genoemd.

Heeft de stop den vorm door sch. 474 weergegeven, dan heet het in 't Fr. *Chapeau perforé* of *Po(m)melle,* in 't Nedl. **Bolle rooster.**

In Gentsche lastkohieren heet deze stop **pot** : « Potten met scharnieren om de monden der buizen « te beschermen, in zink n^r^ 16 ».

De roosters met scharnieren heeten **opkleppende roosters**; degene, welke enkel in de monding gestoken worden en niet vastzitten, heeten **beweegbare roosters**.

Wat men in N.-Nedl. met den naam **verheven roosters** bestempeld, zijn òf **roosters met kap** òf **bolle roosters**.

Roostertang, v. (-en). — Fr. *Tenailles à grilles.*
Zie **Liptang.**

Roostertje, o. (-s). — Fr. *Crépine; Crapaudine.*
Zie **Roosterplaatje.**

Rosten, ow. zw. (W.-Vl.). — Fr. *Rouiller.*
Zie **Roesten.**

Rosteren, ow. zw. (W.-Vl.). — Fr. *Rouiller.*
Rosteren is het frequentatief van Rosten.
Zie **Roesten.**

Rotang, o. (-en). — Fr. *Jonc espagnol.*
Zie **Riet.**

Rotelhaak, m. (.haken) (Vl., Brab.),

Rotelijzer, o. (-s) (Brab., Vl.),

Rotelstok, m. (-ken) (Brab., Vl.). — Fr. *Attisoir; Tisonnier.*
Zie **Pook.**

Rotting, m. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Jé; Rotin; Jonc.*
Zie **Riet.**

Rozet, o. (-ten).
— Fr. *Rosette.*
Heeft den zin van **Roosterplaatje**.
Zie **Uitloopgat.**

— Fr. *Rosace.*

Versiersel, in den vorm eener roos, van lood of van zink gemaakt.

Soms worden zinken rozetten op plafonds aangebracht daar, waar hier te lande meer pleisteren geplaatst worden (Sch. 476).

Sch. 476.

Rozetkoper, o. (gmvd.), **Schijfkoper,** o. (gmvd.). — Fr. *Cuivre rosette; Cuivre pur.*

Zie **Koper.**

Rozetnagel, m. (-s). — Fr. *Clou calotin.*

De rozetnagel dient tot het versieren van bedekkingen; hij wordt nevens de gewone nagels geslagen om deze te bedekken, daar waar het aanbrengen van **dekloodjes** een minder schoon uitzicht zou geven.

Zie sch. 477.

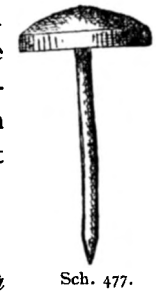

Sch. 477.

Rozettin, o. (gmvd.). — Fr. *Etain à la rose.* — Hgd. *Rosenzinn.* — Eng. *Rose-tin; Cornwall-tin.*

Zie **Tin.**

Rug, m. (-gen), **Achterste,** o., **Achterstuk,** o. — Fr. *Dossier; Derrière.*

De rug van eenen **ontvangbak** is dit deel, dat tegen den muur is geplaatst.

Deel van den **schoorsteenbak.**

Bij eene bedekking met pannen, de **schoorsteenbak** zelf, daar deze dan enkel achter aan de monding geplaatst wordt. De andere **muurkelen** worden hier volgezet met haarmortel.

Rug, m. (-gen). — Fr. *Dos; Dosseret; Dossière.* — Hgd. *Rücken.* — Eng. *Back.*

De rug eener **zaag** is de tegenovergestelde kant van de tanden.

Rugstuk, o. (-ken), **Leuning**, v. — Fr. *Dossier.*
Zie **Badkuip.**

Rugzaag, v. (.zagen), **Rikzaag**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Scie à dos.* — Hgd. *Rückensäge.* — Eng. *Back-saw.*
Zie **Metaalzaag.**

Sch. 478.

Ruimlood, o. (-en). — Fr. *Dégorgeoir; Sonde de dégorgement.*

Het ruimlood (zie sch. 478) is een gewicht met oog, waaraan eene koord.

Zie **Ruimijzer.**

Ruimijzer, o. (-s), **Krasijzer**, o. (-s), **Doorsteker**, m. (Volkst., bijz. W.-Vl.). — Fr. *Dégorgeoir; Sonde de dégorgement.* — Hgd. *Durchstecher.* — Eng. *Priming-iron.*

Het ruimijzer dient tot het ontstoppen van buizen en bestaat uit eene dunne metalen stang met **krasser**, welke door middel van andere stangen (verlengsels) tot op de vereischte lengte kan gebracht worden.

Tot het reinigen van staande buizen gebruikt de loodgieter soms het **ruimlood.**

Zie ook **Riet.**

Ruimpijp, v. (-en). — Fr. *Cheminée de vidange.*

Pijp, welke tot het ruimen van eenen gaarbak dient (Lastk. van het Min. van S., P. en T.).

Ruit, v. (-en). — Fr. *Losange droit.*

Vierkant zóo geplaatst dat eene der middellijnen loodrecht staat.

Zie **Schuinsche ruit** en **Bedekking van zink.**

Die zinken plaat moet uitgesneden worden in den vorm van **een koeken aas** (Gent).

Het woord **ruit** wordt in Vl. en o. a. te Gent zelden of nooit door de werklieden uitgesproken dan in den zin van glasruit.

Ruitdak, o. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Toiture* of *Couverture à losanges.*

Zie **Schaliëndak.**

Ruitendak, o. (-en). — Fr. *Toiture* of *Couverture en losanges.*

Dakbedekking met zinken ruiten.

Zie **Bedekking.**

Ruitenlood, o. (-en). — Fr. *Plomb à vitres.*

Loodreepen voor glasruiten, inzonderlijk aan daklantaarnen.

Ruitswijze, bijw. — Fr. *En losanges.*

In den vorm van ruiten.

Ruitvormig, bnw. — Fr. *Losangé.*

In den vorm van ruiten.

Ruut, o. (gmvd.) (Antw. en St.-Nicolaas). — Fr. *Suif.*

Zie **Roet.**

Ruwe staaf, v. (.staven). — Fr. *Lingot brut.* — Hgd. *Rohblock.* — Eng. *Raw ingot.*

Ruw lood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb brut.*

Zie **Kooplood.**

Ruw zink, o. (gmvd.). — Fr. *Zinc brut.*

Zie **Werkzink.**

S, v. (-sen).

— Fr. *Esse*.

Omgeplooide metalen draad, die als **mal** dient voor de nagelmakers.

Haak aan de armen eener **weegschaal**.

Haak tot het ophangen van eenen emmer, eenen verfpot enz. aan de sporten eener ladder.

— Fr. *Talon*.

Buis in den vorm van eene S of van eene **hiellijst**.

Saksisch tin, o. (gmvd.). — Fr. *Etain de plat; Etain de vaisselle*.

Zie **Tafeltin**.

Sal-ammoniak, o. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Sel ammoniac*.

Zie **Salmiak**.

Salmiak, o., soms v. (gmvd.),

Salmoniak, o., soms v. (gmvd.), **Sal-ammoniak**, o. (Volkst.). — Fr. *Sel ammoniac*.

Verbinding van chloor met ammonia gebruikt bij het **soldeeren**.

Sch. 479.

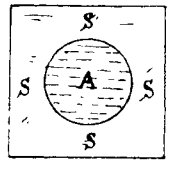

Sch. 480.

Het salmiak wordt geleverd in **klonten** en in **poeder**; dit laatste is soms noch loodvrij, noch zuiver wit.

Goed salmiak mag geene vreemde stoffen inhouden.

Veelal wordt het gesmolten en in eenen blok soldeer S gegoten (Sch. 479 en 480); bij het soldeeren met koperen bouten wrijft men deze eerst op het salmiak, dan op den soldeerblok.

Het salmiak reinigt de bouten en het soldeer vertint ze, hetgeen noodig is om met koperen soldeerijzers te kunnen werken.

Salpeter, o. (gmvd.). — Fr. *Salpêtre.*
Zie **Muurzout.**

Salpeterzuur, o. (gmvd.), **Sterkwater,** o. (gmvd.). — Fr. *Acide azotique; Acide nitrique; Eau forte.* — Hgd. *Salpetersäure; Scheidewasser.* — Eng. *Nitric acid; Azotic acid.*

Sterkwater wordt door het volk algemeen verward met **alcohol.**

Het salpeterzuur is samengesteld uit stik- en zuurstof.

Samengestelde lijst, v. (-en). — Fr. *Moulure composée.*
Zie **Lijst.**

Samengestelde pomp, v. (-en), **Jachtpomp,** v. — Fr. *Pompe composee.*
Zie **Pomp.**

Sas, v. (-sen), **Zethamer,** m. — Fr. *Chasse.* — Hgd. *Setzhammer; Setzstempel.* — Eng. *Set-hammer.*

Sch. 481.

Palmhouten beitel om bijv. bij looden bakken uit één stuk vervaardigd, de inwendige hoeken scherp te krijgen.

De sassen zijn verschillend van vorm naarvolgens het te verrichten werk.

Sch. 481 toont de meest gebruikte.

Sasbaar, v. (.baren) (naar het Eng.). — Fr. *Croisillon; Sashbar.*
Zie **Glasroede.**

Savereinen, bw. zw. (W.-Vl.). — Fr. *Chanfreiner; Fraiser.*
Zie **Afkanten.**

Schaaf, v. (schaven). — Fr. *Rabot.*

De loodgieter gebruikt eene **roffelschaaf** om o. a. **vensterlood** op de vereischte dikte te brengen.

Schaafbek, m. (-ken) (Volkst.). — Fr. *Lumière du rabot.*

Zie **Schaafmond.**

Schaafijzer, o. (-s). — Fr. *Mèche; Fer du rabot.*

Schaafkrol, v. (-len) (Brab.),
Schaafkrul, v. (-len). — Fr. *Copeau.*
Zie **Schaveling.**

Schaafmond, m. (-en),
Schaafmuil, v. (Volkst.), **Schaafbek**, m. (Volkst.). — Fr. *Lumière du rabot.* — Hgd. *Einschnitt des Hobels.* — Eng. *Mouth of a plane.*

Opening der schaaf, waar het ijzer wordt gezet.

Schaafsel, o. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Copeau.*
Wordt voor **afschaafsel** gebruikt.
Zie **Schaveling.**

Schaal, v. (schalen). — Fr. *Echelle.*

Verhouding van de teekening tot de grootte van het afgebeeld voorwerp.

Schaal, v. (schalen), **Weegschaal**, v. — Fr. *Plateau; Plateau de balance.* — Hgd. *Wagschale.* — Eng. *Beam-board.*

De bascuul heeft twee schalen; op de eene schaal plaatst men het te wegen voorwerp, op de andere, het gewicht.

Schaalde, v. (-n) (Volkst.), **Schaaldje**, v. (-n) (Volkst.). — Fr. *Ardoise.*

Zie **Schalie.**

Schaar, v. (scharen), **Spriet,** m. — Fr. *Fourchette.* — Hgd. *Schere.* — Eng. *Fork.* — Sch. 482.

Zie **Pompzuiger.**

Sch. 482.

Schaar, v. (scharen) (Brab.). — Fr. *Brèche.*

Zie **Schaard.**

Schaar, v. (scharen), **Schare,** v. (Volkst.). — Fr. *Cisaille.* — Hgd. *Schere; Metallschere.* — Eng. *Shear.* — W. *Cisettes.*

De schaar is een werktuig bestaande uit twee op elkander draaiende lemmers en dient om metalen platen af, door of in te snijden.

De voornaamste scharen voor zinkbewerkers en loodgieters zijn :

1° **Handscharen** of **Knipscharen** of **Draadscharen** of **Blikscharen**, waaronder **rechte** (Sch. 483),

Sch. 483.

Sch. 484.

Sch. 485.

Sch. 486.

boogvormige (Sch. 484), **elleboogvormige** (Sch. 485) en **scheeve** (Sch. 486).

De vorige schetsen stellen de hier te lande gebruikelijke vormen voor; ziehier eenige uitheemsche :

Sch. 487. — Berlijnsch maaksel;
Sch. 488. — Spaansch id. ;
Sch. 489. — Italiaansch id. ;
Sch. 490. — Oostenrijksch id. ;

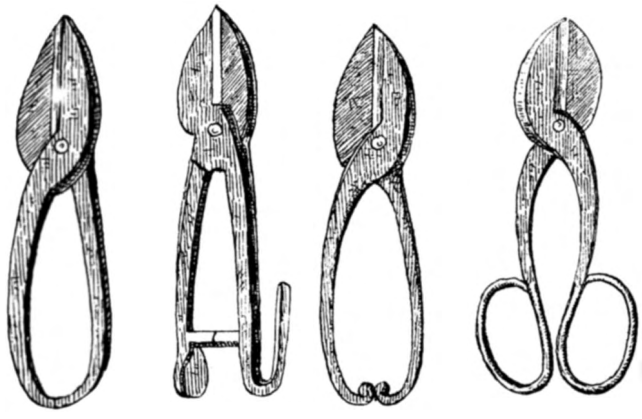

Sch. 487. Sch. 488. Sch. 490. Sch. 489.

Dergelijke scharen worden ook gemaakt om met de linkerhand te kunnen behandeld worden.

2° **Bankscharen**, met of zonder klauwen en moeren, met of zonder hecht.

Sch. 491 en 492.

3° **Boomscharen**; Schets 493 geeft de

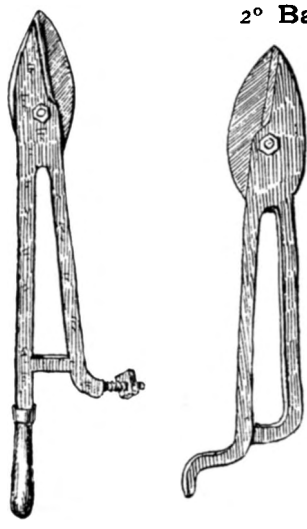

Sch. 491. Sch. 492.

Sch. 493.

gewone boomschaar en sch. 494 eene schaar me handboom;

4° **Traliemakersscharen** (Sch. 495 en 496) meer benuttigd tot het snijden van metaaldraad enz.

Sch. 495.

Sch. 496.

Schaard, v. (-en), **Schaar,** v. (Brabant), **Schare,** v. (W.-Vl.). — Fr. *Brèche.*

Scherpe breuk aan een snijdend werktuig.

Schacht, v. (-en).

— Fr. *Manche; Fût.*

Zie **Handhaaf.**

— Fr. *Fût.*

Zie **Baluster.**

— Fr. *Douille.* — Hgd. *Rohr.* — Eng. *Socket.*

Buisvormig gedeelte van zekere werktuigen, waarin eene handhaaf gestoken wordt.

Sch. 494.

Schachten, bw. zw. — Fr. *Monter.*

Een gereedschap opstellen.

Schachtoven, m. (-s). — Fr. *Fourneau à cuve.* — Hgd. *Schachtofen.* — Eng. *Shaft-furnace.*

Schachtovens worden o. a. gebruikt tot het smelten van het gerooste erts, inzonderlijk looderts.

Schaduwlijn, v. (-en). — Fr. *Ligne d'ombre.*

Schaft, v. (-en). — Fr. *Manche; Fût.*
Zie **Handhaaf.**

Schaldje, v. (-n) (Volkst.). — Fr. *Ardoise.*
Zie **Schalie.**

Schalie, v. (.liën) (Z.-Nedl.), **Lei,** v. (N.-Nedl.), **Schaaldje**, v. (Volkst.), **Schaalde**, v. (Volkst.), **Schaldje**, v. (Volkst.), **Scheldje,** v. (Volkst.). — Fr. *Ardoise.* — Hgd. *Schiefer.* — Eng. *Slate.* — W. *Chaye; Escaille; Haïe; Haille; Schaile; Schaille; Skailhe; Xhaille.*

De gewone vorm der schaliën is die van eenen rechthoek, waarbij de lengte ongeveer het dubbel der breedte bedraagt.

Veelal eindigt eene der smalle zijden volgens eenen gelijkbeenigen rechthoekigen driehoek, of volgens eenen halven cirkel of eenen driehoek met eenen kwartcirkelvormigen kant en eenen rechten kant.

De schaliën worden altijd in verband geplaatst.

De loodgieter plaatst **looden schaliën** van voormelde vormen.

Zie **Looden schalie** en **Schaliëndak.**

Schaliedak, o. (-en) (Volkst.). — Fr. *Toiture en ardoises; Couverture en ardoises.*
Zie **Schaliëndak.**

Schaliedakte, bnw. — Fr. *Imbriqué.*
Zie **Schubvormig.**

Schaliedekker, m. (-s) (Z.-Nedl.), **Leidekker,** m. (N.-Nedl.). — Fr. *Couvreur en ardoises; Ardoisier.* — Hgd. *Schieferdecker.* — Eng. *Slater.*

Schaliedekte, bnw. — Fr. *Imbriqué.*
Zie **Schubvormig.**

Schaliehaak, m. (.haken) (Z.-Nedl.), **Leihaak,** m. (N.-Nedl.). — Fr. *Crochet pour* of *à ardoises.*

De schaliehaken worden meest van ronden gegalvaniseerd ijzeren of roodkoperen draad vervaardigd Schetsen 497, 498, 499, 500, 501).

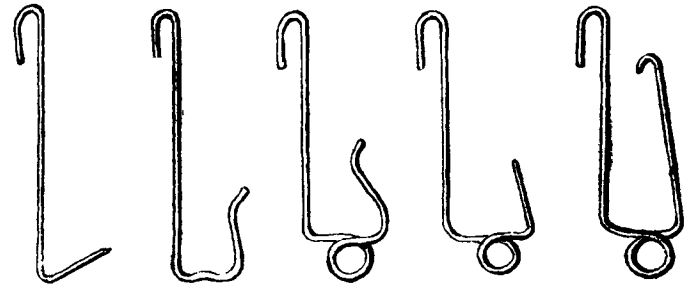

Sch. 497. Sch. 498. Sch. 499. Sch. 500. Sch. 501.

Zij worden per kilogram verkocht; er dient bijgevolg opgelet op de vereischte dikte.

Schalienagel, m. (-s) (Z.-Nedl.), **Leinagel,** m. (N.-Nedl.). — Fr. *Pointe* of *clou à ardoises.* — Hgd. *Schiefernagel.* — Eng. *Slater's nail.* — W. *Clâ d'haïes; Clâ d'haïeteu.*

Zie **Nagel.**

Schaliëndak, o. (-en) (Z.-Nedl.), **Leiendak,** o. (N.-Nedl.), **Schaliedak,** o. (Z.-Nedl.), **Leidak,** o. (N.-Nedl.), **Leibedekking,** v. (N.-Nedl.). — Fr. *Toiture* of *Couverture en ardoises.* — Hgd. *Schieferbedachung.* — Eng. *Slate-roofing.*

De loodgieter en de zinkbewerker worden geroepen om de schaliëndaken af te werken.

Volgens den vorm der gebruikte schaliën en de wijze, waarop deze geplaatst worden, worden aan

het schaliëndak verschillende benamingen gegeven :

Bedekking volgens het Maas-verband.

- **Maasdak** — Sch. 502;
- **Rensdak**, **Schubdak**, **Schulpdak** — Sch. 503;
- **Kruisdak**, **Ruitdak**, **Puntdak**, **Koeverdak** — Sch. 504.

Bedekking volgens het Rijn-verband (Sch. 505).

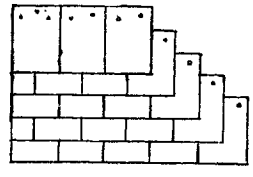

Sch. 502.

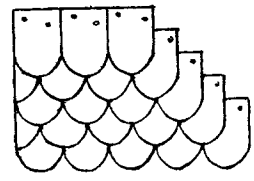

Sch. 503.

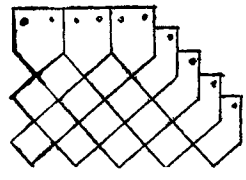

Sch. 504.

Sch. 505.

Bedekkingen doet men soms met looden of zinken platen, in den vorrn van schaliën (zie **Bedekking, Schalie**); de hoogervermelde benamingen kunnen dan ook aan deze daken gegeven worden.

Schalier, o. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Montant d'échelle.* Zie **Ladderboom**.

Schampiljoen, o. — Fr. *Pureau.*

« De schaliën zullen met een schampiljoen van « 0.08 cM. evenwijdig geplaatst worden. »

(Lastkohier wegens werken uit te voeren aan den kerktoren te Herenthals, September 1900).

Schampiljoen is misschien afgeleid van het ww. **schampelen** (in den zin van afwijken)?

Zie nog **Vrijdeel.**

Scharbilje, v. (-n) (Vl.), **Scharbille, Scherbilje, Scherbilie, Schrebilde,** v. (Vl.), **Schramhoelie,** v. (Brab.), **Schrabhoele,** v. (Zuid O.-Vl.). — Fr. *Escarbille.*

Afval van gebrande steenkool, dat uit de asch genomen, nog kan branden.

Niet verwarren met **metaalschuim.**

Schare, v. (-n) (Volkst.).

— Fr. *Brèche.*

Zie **Schaard.**

— Fr. *Cisaille.*

Zie **Schaar.**

Scharier, o. ((-en), -s) (W.-Vl.). — Fr. *Montant d'échelle.*

Zie **Ladderboom.**

Scharnier, v. (-en), **Knier,** v. — Fr. *Charnière.* — Hgd. *Scharnier.* — Eng. *Hinge.*

De scharnieren van dit zinken dakvenster zijn gebroken.

Scharnierbeugel, m. (-s), **Haakscharnier,** v. — Fr. *Crochet à charnière; Gâche à charnière.*

Zie **Beugel.**

Schaudagh, m. (-en) (oud), nu **Schouwdag,** m. (-en). — Fr. *Jour de réception.*

Zie **Keurdag.**

Schauwinge, v. (-n) (oud), nu **Schouwinge,** v. (-n). — Fr. *Réception.*

Zie **Keuring.**

Schaveelen, bw. zw. (Antwerpen, Vl.). — Fr. *Apprêter; Confectionner.* — W. *Apontî.*

In orde brengen; goed afwerken.

De zinkbewerker schaveelt eenen ontvangbak.

Schaveling, m. (-en), **Schaafsel,** o., **Schaafkrol,** v. (Brabant), **Schaafkrul,** v. — Fr. *Copeau.* — W. *Cresse; Crolle* (naar het Vl. Krollen?).

Meer gezegd in 't Vl. voor het afval van hout dan voor dit van metaal, door de schaaf teweeggebracht.

Zie **Afval.**

Scheede, v. (-n), **Koker,** m. — Fr. *Fourreau; Gaîne.*

Voor het ondereinde der standers van de baliën aan **dienstwegen** of van ijzeren kruinwerk moet, ter vermijding van doorzijpeling, eene scheede geplaatst worden (Schetsen 506 en 507).

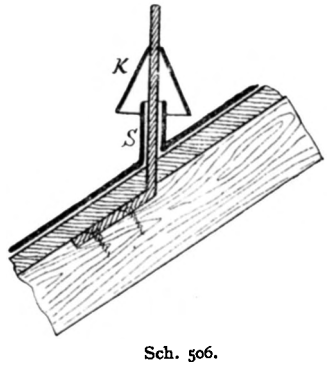

Sch. 506.

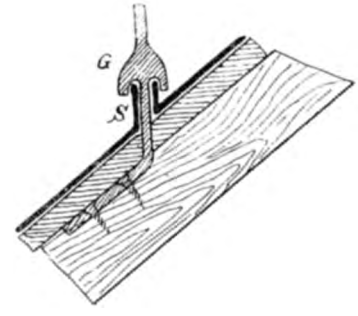

Sch. 507.

Is er geen gemoet G, onder aan den stander, dan wordt de scheede S overdekt met eene kap K.

Zie ook **Schuif** en **Stomp.**

Scheef, bnw., **Noesch**, bnw., **Scheel(de)**, bnw. (Volkst.), **Schuin**, **Schuinsch**, bnw., **Scheluw**, bnw. (Vl.). — Fr. *Hors d'équerre.*

Iets dat buiten haak is, is scheef.

Scheluw beduidt meer het kromtrekken van eene plaat op gansch hare lengte; in W.-Vl. zegt men daarvoor **scheelde.**

Scheel, v. (-en) (Volkst.). — Fr. *Couvercle.*

Zie **Deksel.**

Scheel, bnw. (Volkst.), **Scheelde**, bnw. (W.-Vl.). — Fr. *Hors d'équerre.*

Zie **Scheef.**

Scheepsnagel, m. (-s) (Z.-Nedl.), **Scheepsspijker**, m. (N.-Nedl.). — Fr. *Clou à bâteaux.*

De scheepsnagels worden niet alleenlijk gebruikt bij het bekleeden van schepen, maar ook wel tot het vastnagelen van tafellood op bedekkingen.

Alzoo werden voor een deel der koepelbedekking der Invalieden, te Parijs, scheepsnagels gebezigd.

Zie ook **Bekleednagel.**

Scheers, o. (-en) (Vl., o. a. Kortrijk, Gent). — Fr. *Clavette.*

Zie **Spie.**

Scheersbout, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Boulon à clavette.*

Zie **Spiebout.**

Scheerwol, v. (gmvd.). — Fr. *Feutre.*

Zie **Vilt.**

Scheeve lijn, v. (-en), **Schuine lijn**, v. — Fr. *Ligne oblique.*

Scheidagie, v. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Scheidage; Séparation de métaux.*

Zie **Scheiding** van metalen.

Scheiding, v., van metalen, **Scheidagie**, v. (Volkst.). — Fr. *Scheidage; Séparation de métaux.* — Hgd. *Scheidung.* — Eng. *Bucking.*

Scheikundige bewerking, waardoor twee of meer vereenigde metalen van elkander gescheiden worden.

Scheiding, v., van metalen. — Fr. *Ressuage.* — Hgd. *Aussaigern.* — Eng. *To separate by eliquation.*

Soort **loutering.**

Bijv. het zilver wordt van het koper, in eenen daartoe bestemden **smeltoven**, gescheiden door middel van het lood.

Scheinze, v, (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Rondelle.*

Zie **Schild.**

Scheldje, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Ardoise.*

Zie **Schalie.**

Schele, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Couvercle.*

Zie **Deksel.**

Schelp, v. (-en). — Fr. *Coquille.*

Over het algemeen zijn de looden of zinken gedreven sieraden samengesteld uit verschillende schelpvormige deelen, die aaneen worden gesoldeerd.

Holle bollen zijn gemaakt van twee halve sferen of schelpen.

Scheluw, bnw. — Fr. *Hors d'équerre.*

Zie **Scheef.**

Schenze, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Rondelle.*

Zie **Schild.**

Schepelkraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet à boisseau.*

Eene kraan, die oogenblikkelijk kan gesloten worden.

Dit dadelijk sluiten der kranen eener **waterbezorging** kan groote schade aan de leidingen teweegbrengen door den **terugstoot** van het water; dienvolgens is doorgaans het gebruik der schepelkraan verboden.

Scherbilie, v. (-n) (Vl.), **Scherbilje**, v. (-n) (Vl.). — Fr. *Escarbille.*

Zie **Scharbilje.**

Scherf, v. (.erven) (Volkst.). — Fr. *Effeuillure.*

Wij vonden dit woord in den zin van **bladdering**, in een Gentsch lastkohier.

Scherf beteekent eigenlijk een stuk van eenen aarden pot — Fr. *Tesson.*

Schermdak, o. (-en). — Fr. *Toit en appentis; Auvent; Marquise; Toit en potence.*

Zie **Afdak.**

Scherpe kant, m. (-en). — Fr. *Biseau.*

Afgekante scherpe kant van den beitel.

Scherpen, bw. zw. (Eene zaag). — Fr. *Affûter.* — Hgd. *Schärfen.* — Eng. *To sharpen.*

De tanden eener zaag scherp maken met eene **zaagvijl.**

Scherpe staak, m. (.staken), **Trans**, m. (Bastw., Volkst.). — Fr. *Tranche.*

Gereedschap, dat in de werkbank vastzit en dient om metalen platen te boorden.

Zie schetsen 508, 509, 510 en 511.

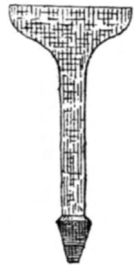

Sch. 508.

Sch. 509.

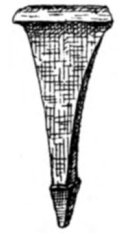

Sch. 510.

Sch. 511.

De loodgieter gebruikt bij het drijven handtransen van buksenhout, waaronder rechte en scheeve.

Schets, v. (-en). — Fr. *Esquisse ; Croquis.* — Hgd. *Skizze.* — Eng. *Sketch.*

De ervaren loodgieter behoeft geene omstandige teekeningen; enkele schetsen zijn hem voldoende om bijv. eene **windvaan,** een **topsieraad,** een **bloemsieraad** of andere **kunstwerken** te vervaardigen.

Soms nochtans levert de bouwmeester zoogenaamde **teekeningen van deelen** of **werkteekeningen,** welke de voorwerpen op groote schaal, ja op werkelijke grootte verbeelden.

Scheur, v. (-en). — Fr. *Déchirure.*
Zie **Lek.**

Scheuren (Het) van metalen. — Fr. *Déchirure.* — Hgd. *Reissen.* — Eng. *Cracking.*

Scheut, v. en m. (-en en gmvd.), **Scheute,** v. (Volkst.), **Scho(o)t,** o., **Schote,** v. (Volkst.).

In de volkstaal heeft het woord Scheut velerlei beteekenissen.

1° **Scheut geven** (te Gent en te Brussel : **Katoen**

geven) dat is snel vorderen in het werk — Fr. *Travailler rapidement.*

2° **Op scheut(e) staan** — Fr. *Faire le guet* — dat is op den loer staan.

Als een **werkman**, die op scheute staat, den baas ziet aankomen, verwittigt hij zijne gezellen en roept :

« Scheute, de baas is daar! »

dat is : werkt snel, want de baas is daar.

Volgens de *Vak- en Kunstwoordenlijst van het Ambacht van den Metselaar,* door A. VAN HOUCKE en J. SLEYPEN, kan dit scheute wellicht ook afgeleid worden van het ww. « schuwen »; dan zou het oorspronkelijk geweest zijn : « Schuwt u! de baas is daar. »

3° Op **scheut** of **schote** of **scheute komen**, is schielijk, onverwachts aankomen — Fr. *Arriver à l'improviste.*

Dit staat tegenover het **op scheute staan** van den werkman.

4° **Te scheute zetten** — Fr. *Entamer.*

Die bedekking is te scheute gezet — Fr. *Ce travail de couverture est entamé.*

5° **Scheute** (O.-Vl.) en **Scho(o)t** (W.-Vl.) worden veel gebruikt in stede van de woorden **helling** en **valkant** — Fr. *Glacis* en *Pente.*

6° Bij onze werklieden is de laatste beteekenis van het woord **scheut** maar al te goed bekend.

Over het algemeen zijn er te veel liefhebbers van **scheuten** of **halfscheuten** jenever.

Scheve, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Couvercle.*
Gehoord o. a. te Meenen, voor **Deksel.**

Schietbeitel, m. (-s). — Fr. *Bédane; Bec-d'âne.*
Zie **Kruisbeitel.**

Schietlood, o. (-en), **Paslood**, o. — Fr. *Fil à plomb.* — Hgd. *Lotschnur; Bleischnur.* — Eng. *Plumb-rule; Plummet-rule.*

Het schietlood geeft de richting der verticale lijn (**loodlijn** of loodrechte lijn op het waterpas).

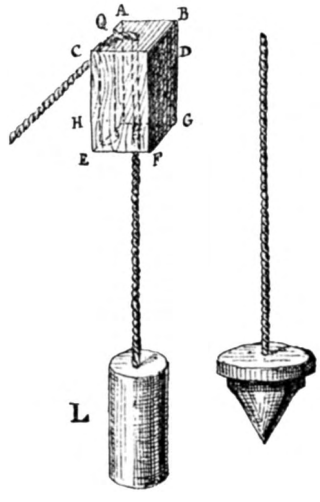

Sch. 513. Sch. 512.

Sch. 512 geeft het gewoon schietlood of **puntlood**; Sch. 513, het zoogenaamd **metselaarspaslood**, dat ook door de loodgieters en door de zinkbewerkers gebezigd wordt. ABCDEFGH is het **blok**, of het **hoofd**, of het **richtblok**, bestaande uit eenen houten langwerpigen teerling met eene halfronde groef Q, waarin het lood L past.

De middellijn van dit lood, dat aan eene **koord** is bevestigd, is gelijk aan den kant AB van den teerling. Bijgevolg indien bijv. de vlakte DBGF tegen eene **afvoerbuis** staat en men het lood laat zakken, dan moet dit lood den wand van de buis raken, op alle hoogten, indien zij **telood** staat.

Soms wordt het blok door een metalen plaatje, **Richtplaatje** — Fr. *Chas* — vervangen.

Schietvenster, o. (-s) (v. in de Volkst.), **Schuifvenster**, o., **Vrijde**, v. (W.-Vl.), **Jaloesie**, v. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Jalousie.*

Doorperst zink dient o. a. tot het maken van schietvensters, die aan een venster geplaatst, toelaten te zien zonder gezien te worden.

Schijf, v. (schijven) (Volkst.).
— Fr. *Couvercle.*
Zie **Deksel.**
— Fr. *Rondelle.*
(Lastk. van het Min. van S., P. en T.).
Zie **Schild.**

Schijf 1, (o.). — Fr. *Poulie simple.*
Zie **Katrol.**

Schijfgat, o. (-en) (Volkst.). — Fr. *Gorge de poulie.*
Groef, die de koord der katrol opneemt.
Zie **Katrol.**

Schijfkoper, o. (gmvd.). — Fr. *Cuivre rosette; Cuivre pur.*
Zuiver koper in ronde knobbelige platen.
Zie **Koper.**

Schijngoud, o. (gmvd.), **Kopergoud,** o. (gmvd.). — Fr. *Similor.*
Zie **Latoen.**

Schijve, v. (-n) (Volkst., bijz. O.-Vl.). — Fr. *Couvercle.*
Zie **Deksel.**

Schikking, v. (-en). — Fr. *Dispositif.*
Het zink voor bedekkingen, dakgoten enz. moet naar de laatst verbeterde schikkingen geplaatst worden.

Het woord **stelsel** — Fr. *Système* — heeft eene meer uitgebreide beteekenis :

Een **dekstelsel** of **bedekkingsstelsel** kan door middel van verschillende **schikkingen** uitgevoerd worden.

Schild, o. (-en), **Rondeel**, o., **Schijf**, v., **Schijve**, v., **Schildetje**, o., **Scheinze**, **Schenze**, **Schinze**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Rondelle.* — Hgd. *Rondell.* — Eng. *Rundle.*

Sch. 514.

Ronde plaat van metaal of leder of rekgom enz. met een gat in het midden (Sch. 514).

De verbindingen van de **buizen** met **flenzen** bestaan uit een **schild** van **bladlood**, gelegd tusschen twee lederen **schilden.**

Rondeelen van caoutchouc worden in N.-Nedl. soms **caoutchoucringen** en **gummiringen** genoemd.

Schild, o. (-en). — Fr. *Ecusson; Blason.*
Zie **Blasoen.**

Schild, o. (-en), **Dakschild**, o., **Dakvlak**, o., **Pant**, o. (W.-Vl.). — Fr. *Pan de toiture.*
Vlak van een **schilddak.**

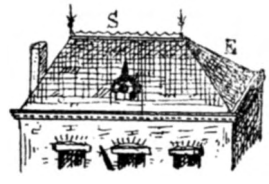

Sch. 515.

Het schilddak heeft niet altijd den volmaakten spitszuiligen vorm en namelijk als het gebouw veel langer dan diep is (Sch. 515); in dit geval zijn er twee driehoekige schilden E, **eindschilden** of **aankappingen** genaamd, volgens de diepte van het gebouw aangelegd, en twee trapeziumvormige schilden S, **lange schilden** of **zijschilden** geheeten, volgens de lengte.

Schilddak, o. (-en), **Hollandsch dak**, o., **Tentdak**, o. — Fr. *Toit en pyramide; Toit en pavillon.* — Hgd. *Zeltdach.* — Eng. *Pavillon-roof.*
Zie **Dak.**

Schildetje, o. (-s). — Fr. *Rondelle.*
Zie **Schild.**

Schilfer, v. (-s), **Hamerslag**, o. (gmvd.). — Fr. *Crasse; Paillette; Bâtiture.*
Schilfers vallen van het stuk metaal, dat warmweg met den hamer bewerkt wordt.
Dit wordt meer gezegd voor ijzer en roodkoper.
Zie nog **Palie.**

Schilferwit, o. (gmvd.). — Fr. *Blanc de plomb feuilleté; Céruse en lamelles.* — Hgd. *Schieferweiss.* Eng. *White flake.*
Zie **Loodwit.**

Schimmel, v. (gmvd.). — Fr. *Moisissure.*
Beschimmelde muren — Fr. *Murs moisis* — worden op hun binnenvlak met lood of met zink bekleed.

Schinze, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Rondelle.*
Zie **Schild.**

Schlick, o. (gmvd.). — Fr. *Schlick.* — Hgd. *Schlich.* — Eng. *Slick.*
Zie **Bereiding.**

Schob, o. (-ben) (Brab., Antwerpen).
Zie **Afdak.**

Schoen, m. (-en). — Fr. *Taquet; Patin.*
Zie **Klos.**

Schoenmakersnagel, m. (-s) (Z.-Nedl.), **Schoenmakersspijker**, m. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Clou à souliers; Pointe à chaussures; Clou de cordonnier.* — Hgd. *Schuhnagel.* — Eng. *Shoe-nail.*
Zie **Nagel.**

Schof, o. (schoven) (Volkst.). — Fr. *Vanne.*
Zie **Schoof.**

Schofttijd, m. (gmvd.), **Viertijd,** m. — Fr. *Chômage.*
Tijd, waarop de werklieden niet arbeiden en hun maal nuttigen.
Zie ook **Middagslaapje, Pul** enz.

Schoof, o. (schoven) (O.-Vl.), **Schof,** o. (Volkst.) en beter **Schotdeur,** v., **Verlaat,** o. — Fr. *Vanne.*
De schoven der waterleiding. — Fr. *Les vannes de la distribution d'eau.*
(Verordening op de wegenis, de bouwwerken en de woningen der stad Gent, 1898).

Schoonbijten, ow. st. — Fr. *Décaper; Dérocher; Déroquer.*
Zie **Afeten.**

Schoorkap, v. (-pen). — Fr. *Capote; Mitre; Abat-vent.*
Zie **Schoorsteenkap.**

Schoorsteenbak, m. (-ken). — Fr. *Bac de cheminée.*
Door **schoorsteenbak** wordt verstaan het samenstel der **slapers** rondom eene **schoorsteenmonding,** doch meer bijzonder de soort van bak bezijds die monding geplaatst, en waarvan de staande zijkanten of **opstanden** door de slabben overdekt worden.
Het deel van den schoorsteenbak opwaarts de bedekking, en achter aan de monding geplaatst, heet veelal een **rug** of een **achterste.**

Schoorsteenkap, v. (-pen), **Schoorkap,** v., **Kave,** v. (W.-Vl.), **Schouwkap,** v. (Volkst., o. a. O.-Vl.), **Windkap,** v. — Fr. *Capote; Mitre; Abat-vent; Bonnet; Cape à vent.* — W. *Rabat-vînt.*

Om te beletten dat de schouwen **rooken,** dus om de schouwen beter te doen **trekken,** stelt men boven op de monding eene **kap**; er worden velerlei soorten van kappen geplaatst. Gewoonlijk bestaat de kap uit eene metalen, best eene gegalvaniseerd ijzeren of eene dikke zinken plaat, welke steunt op ijzeren standers (Sch. 516); soms is de plaat bolrond (Sch. 517), soms ook rolvormig (Sch. 518).

De kap heeft dikwijls den vorm van eenen afge-

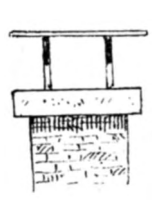

Sch. 516.

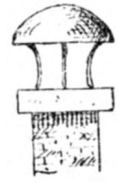

Sch. 517.

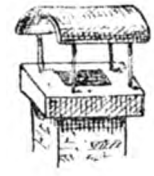

Sch. 518.

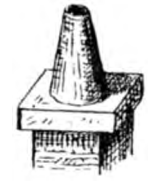

Sch. 519.

knotten hollen kegel (Sch. 519) en wordt dan in 't Fr. *Mitron* genoemd.

Benevens deze gewone kappen moeten wij verschillende bijzondere stelsels aanstippen, waaronder : 1° **Vaststaande** — Fr. *Mitres fixes* — en 2° **Beweegbare** — Fr. *Mitres mobiles.*

Met de beweegbare werd kennis gemaakt bij het woord **Gek**; wij spreken hier dus enkel over de vaststaande.

Behalve de reeds hooger vermelde kunnen de volgende aanbevolen worden :

Sch. 520.

Sch. 521.

Sch. 522.

C
C
C

A) de **T-vormige kap** met **kalot** (Sch. 520) of met **waterpasse pijp** (**Kruk**) (Sch. 521);

B) de **Wolfsmuil,** met eene of meer kappen C (Sch. 522);

C) de **Vacuum** VALLEZ (Sch. 523);

D) de **rookverterende lantaren** van J. MORIN (Sch. 524); A is een gesloten cylinder van onder kegelvormig en van boven met eene kap voorzien ;

Sch. 523.

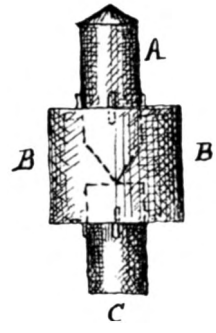

Sch. 524.

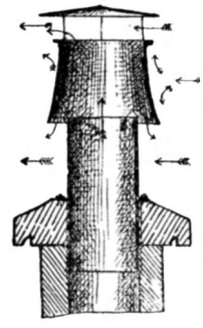

Sch. 525.

B is een open cylinder aan A en aan de rookpijp C bevestigd;

E) de **Wolpert's trekkap** (Sch. 525); de pijlen toonen hoe een horizontale wind den rook doet wegtrekken;

F) Het stelsel door sch. 526 weergegeven, dat geenen uitleg behoeft en bij het aanwenden van hetwelk er enkel dient in aanmerking genomen te worden, dat de breedte *ab* = drie malen *cd;* en *ch* gelijk of eenigszins kleiner dan *cd.*

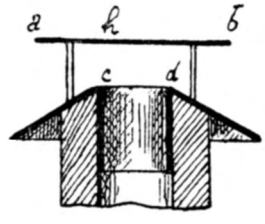

Sch. 526.

Meest al de voormelde kappen kunnen als **luchttrekker** boven **verluchtingspijpen** aangebracht worden.

Zie ook **Schoorsteenpijp.**

Schoorsteenmonding, v. (-en). — Fr. *Souche de cheminée.*

Schoorsteenpijp, v. (-en). — Fr. *Tuyau de cheminée.* — W. *Fowîre.*

Nooit diende eene uitgaande schoorsteenpijp van zink vervaardigd te worden. — Zij wordt best van steen of van gegalvaniseerd ijzer gemaakt.

Best is het ook geene **schoorsteenkappen** van zink op de mondingen te stellen, daar dit metaal niet goed aan het vuur weerstaat. Wil men niettemin het zink benuttigen, dan moeten daartoe de zwaarste nummers genomen worden.

Schoorsteenpoetser, m. (-s), **Egel,** m., **Pijpveger,** m., **Schouwvager,** m. (Vl.). — Fr. *Hérisson; Tête de loup.*

Zie **Bezem.**

Schoorsteenslabbe, v. (-n). — Fr. *Relief des feuilles contre les cheminées.*

Slabbe, rondom eene schoorsteenmonding.

Schoorsteenslabbe komt voor met vermelde beteekenis in verschillende lastkohieren, uitgegeven door het Ministerie van S., P. en T.

Zie **Slabbe** en **Opslag.**

Schoot, m. (W.-Vl.).

Zie **Scheut,** littera 5.

Schoot, m. (Gent). — Fr. *Tablier.*

Zinken of looden voetbekleeding aan een standdakvenster.

Schootsvel, o. (-len), **Schootvel,** o. (-len) (O.-Vl.), **Schortvel,** o. (W.-Vl.). — Fr. *Tablier en cuir.* — Hgd. *Schurzfell.* — Eng. *Leather-apron.* — W. *Pai.*

Het schootsvel is een lederen voorschoot door de metaalbewerkers en meest bij het smeden of het gieten, gedragen.

Het gewone **voorschoot** is van lijnwaad met al voren eenen open zak, waarin de werkman zijn gereedschap en ander gerief bergt.

Schort, v. (-en), **Schorte**, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Tablier.*

Zie **Voorschoot.**

Schortvel, o. (-len) (W.-Vl.). — Fr. *Tablier en cuir.*

Zie **Schootsvel.**

Schot, o.

Zie **Scheut.**

Schotdeur, v. (-en). — Fr. *Vanne.*

Zie **Schoof.**

Schote, v. (W.-Vl.).

Zie **Scheut.**

Schouderband, m. (-en),

Schouderriem, m. (-en). — Fr. *Bretelle; Sangle.*

Zie **Handzeel.**

Schouwdag, m. (-en). — Fr. *Jour de réception.*

Zie het betere : **Keurdag.**

Schouwing, n. (-en). — Fr. *Réception.*

Zie het betere : **Keuring.**

Schouwingsdeksel, o. (-s). — Fr. *Couvercle de visite.*

Zie **Deksel** en **Schouwingsopening.**

Schouwingsgat, o. (-en), **Schouwingsopening**, v. (-en), **Kijkgat**, o. — Fr. *Regard; Trou de visite.*

De schouwingsopeningen op **stankafsluiters** dienen steeds geplaatst te worden aan het laagste gedeelte, vermits alsdan, bij eene gebrekkige sluiting van het **deksel**, eene leking ontstaat, die den loodgieter zal toonen dat zijn werk niet volmaakt is.

Als het gat aan het bovendeel staat, zoo zal het lichtelijk gebeuren dat de voor de gezondheid schadelijke gassen in de woning dringen; het valt inderdaad moeilijk na te gaan of de sluiting van het deksel luchtdicht is.

Dergelijke openingen zijn nutteloos bij zeer wijde stankafsluiters, daar deze met de hand kunnen gereinigd worden.

Schouwkap, v. (-pen) (Volkst.). — Fr. *Mitre; Capote; Abat-vent.*

Zie **Schoorsteenkap.**

Schouwvager, m. (-s) (Vl.). — Fr. *Hérisson.*

Zie **Schoorsteenpoetser.**

Schraag, v. (schragen), **Draagezel**, m. — Fr. *Tréteau.* — Hgd. *Bock; Gerüst.* — Eng. *Tressel.*

De gewone schraag bestaat uit eenen bovenligger, welke rust op vier pooten, die van onderen twee aan twee omtrent $\frac{3}{4}$ der hoogte van de schraag uit elkander staan.

Men zet ook de pooten een weinig ter steek, volgens de lengte der schraag; als deze wat hoog is of sterke lasten moet dragen, brengt men er dwarsregels aan en soms ook schoren en steekbanden.

De schragen dienen o. a. om de **giettafel**, alsook de **bordeerplank** te dragen (Sch. 527); ook om er het **tafellood** op te leggen; bij het vertinnen enz.

De **rooster** voor het **herwarmen** van zink ligt op ijzeren schragen.

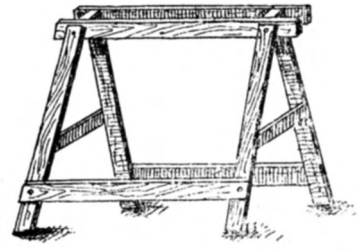

Sch. 527.

De schraag komt te nutte bij het opslaan van stellingen, alsook voor herstellingen van bedekkingen. In dit laatste geval, heeft zij den vorm eener omgekeerde console en zij heet in 't Fr. *Triquet,* in 't Hgd. *Sitzgerüst,* in 't Eng. *Seat.*

Schraam, m. (schramen) (Limburg). — Fr. *Ligne; Trait.*

Zie **Lijn.**

Schraapijzer, o. (-s). — Fr. *Ratissoir.*

Zie **Schrabijzer.**

Schraapmes, o. (-sen), **Schreepmes,** o. (Vl. en elders). — Fr. *Couteau-grattoir.*

Mes om metaal klaar en blinkend te maken vóor het soldeeren, als men geenen **krabber** heeft.

Schraapsel, o. (gmvd.). — Fr. *Raclure.*

Zie **Krabsel.**

Schrabhoele, v. (-n) (Zuid O.-Vl.). — Fr. *Escarbille.*

Zie **Scharbilje.**

Schrabijzer, o. (-s), **Schraapijzer,** o., **Schoffel,** v., **Schreper,** m. (Volkst.), **Lemmer,** m. (Volkst.).

— Fr. *Ratissoir.*

Latoenen draad met plat en gekromd uiteinde om pijpen te kuischen.

— Fr. *Racloir.* — Hgd. *Schabeisen.* — Eng. *Scraper.*

Werktuig om een metalen vlak af te schrabben.

Schramentrekker, m. (-s) (Limburg). — Fr. *Règle.*
Zie **Liniaal.**

Schramhoelie, v. (Brabant),

Schrebilde, v. (Vl.). — Fr. *Escarbille.*
Zie **Scharbilje.**

Schreepmes, o. (-sen) (Volkst.). — Fr. *Couteau-grattoir.*
Zie **Schraapmes.**

Schreper, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Ratissoir; Racloir.*
Zie **Schrabijzer.**

Schrijfhaak, m. (.haken) (Vl.).
— Fr. *Equerre à tracer.*
Zie **Afschrijfhaak.**
— Fr. *Equerre.*
Zie **Winkelhaak.**

Schrijfhout, o. (-en), **Kruishout,** o., **Ritshout,** o. (Vl.). — Fr. *Trusquin; Troussequin; Tracequin.* — Hgd. *Reissmass; Reisser.* — Eng. *Marking-gauge.* — W. *Cruskein* (naar het Vlaamsch Kruisken van Kruishout?)

Dit werktuig wordt veel door den schrijnwerker gebruikt om gelijkloopende krassen in het hout te trekken.

Dergelijk gereedschap, van staal vervaardigd (Sch. 528), strekt den loodgieter en den zinkbewerker te nutte.

De stift A is onbeweegbaar, doch de klos B kan

op de stang C schuiven en er met de schroef D op vastgezet worden. Glijdt de klos, langs den kant K, tegen den boord eener plaat, zoo zal de stift A op die plaat eene met den boord gelijkloopende lijn teekenen.

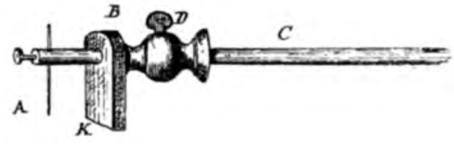

Sch. 528.

Veelal wordt dit werktuig **rooier** genoemd; wij hoorden ook zeggen **breedtemeter** voor een schrijfhout, waarvan de stang in centimeters en in millimeters verdeeld is; elders nog **paralleelliniaal**.

Schrijflat, v. (-ten). — Fr. *Règle.*
Zie **Liniaal.**

Schrijfpoont, o. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Traceret; Traçoir; Pointe à tracer.*
Zie **Stift.**

Schrobzaag, v. (.zagen), **St.-Jozefszaag,** v. (Volkst.). — Fr. *Egoïne; Egobine.* — Hgd. *Schrobsäge.* — Eng. *Lock-saw.*
Zie **Houtzaag** en **Oorzaag.**

Schroef, v. (schroeven) (N.-Nedl.). — Fr. *Vis.*
Zie **Vijs.**

Schroefboor, v. (.boren) (N.-Nedl.).
— Fr. *Taraud.*
Zie **Moerboor.**
— Fr. *Queue de cochon; Taraud à plomb.*
Zie **Loodboor.**

Schroefdraad, m. (.draden) (N.-Nedl.). — Fr. *Filet de vis.*
Zie **Vijsdraad.**

Schroefdraaier, m. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Tournevis.*
Zie **Vijsdraaier.**

Schroefgang, v. (-en) (N.-Nedl.), **Vijsgang**, v. (-en) (Z.-Nedl.).
Zie **Vijsdraad.**

Schroeflijn, v. (-en).
— Fr. *Filet de vis.*
Zie **Vijsdraad.**
— Fr. *Ligne hélicoïdale.*

Schroefmoer, v. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Ecrou à vis.*
Zie **Moer.**

Schroefmuurboor, v. (.boren). — Fr. *Tarière chantournée.* — Hgd. *Schraubenbohrer.* — Eng. *Screw-auger.*
Zie **Muurboor.**

Schroefsleutel, m. (-s).
— Fr. *Clef d'étau.*
Zie **Kapitelstok.**
— Fr. *Clef à écrous.*
Zie **Moersleutel.**
— Fr. *Tournevis.*
Zie **Vijsdraaier.**

Schroefstok, m. (-ken). — Fr. *Clef d'étau.*
Zie **Kapittelstok.**

Schroeftang, v. (-en). — Fr. *Etau.*
Zie **Hand-** en **Bankvijs.**

Schroefventilator, m. (-en). — Fr. *Ventilateur archimédien.*
Gek met vlerkjes door den wind zóo in beweging gebracht dat er eene schroef, binnenin geplaatst, te draaien komt en de bedorven lucht medesleept.

Schroeven, bw. zw. (N.-Nedl.), **Vijzen**, bw. zw. (Z.-Nedl.), bw. st. (Volkst.). — Fr. *Visser.* — Hgd. *Einschrauben.* — Eng. *To screw.*

Eene schroef vastdraaien.

Schroo, v. (-en). — Fr. *Bande.* — W. *Baîne.*

Afgesneden langwerpig stuk metalen plaat : eene schroo zink.

Schroot, o. (schroten) (N.-Nedl.). — Fr. *Volige.*

Zie **Dakdeel.**

Schub, v. (-ben), **Schulp**, v. — Fr. *Ecaille.*

Zie **Bedekking van zink**.

Schubbenversiering, v. (-en), **Schulpenversiering**, v. — Fr. *Imbrication.* — Hgd. *Schuppenwerk.* — Eng. *Imbricated work.*

De versiering verkregen door het in verband plaatsen van schubvormige platen.

Zie **Bedekking van zink.**

Schubdak, o. (-en). — Fr. *Toiture* of *Couverture en écailles.*

Zie **Schaliëndak.**

Schubsgewijze, bijw., **Schulpsgewijze**, bijw., **Schubwijsde**, bijw. (W.-Vl.). — Fr. *En forme d'écailles; En forme d'imbrication.*

Looden schaliën schubsgewijze geplaatst.

Als die schaliën dienen tot het bedekken van een kegelvormig dak worden zij van verschillende grootten gemaakt, alsook smaller boven dan onder.

Soortgelijke schaliën worden **afgeronde schaliën** geheeten — Fr. *Ardoises gironnées.*

Schubvormig, bnw., **Schulpvormig**, bnw., **Pan-**

nedakte, Pannedekte, Schaliedakte, Schaliedekte (Volkst.). — Fr. *Imbriqué.*

Schubvormig en schulpvormig duiden meer bijzonder eene nabootsing aan van in verband geplaatste schubben; Pannedakte, pannedekte enz. zouden, onzes dunkens, in algemeenen zin, enkel mogen gebruikt worden om iets aan te duiden dat aan een **maasdak** gelijkt (zie Schaliëndak).

Schubwijsde, bijw. (W.-Vl.). — Fr. *En forme d'écailles; En forme d'imbrication.*

Zie **Schubsgewijze.**

Schuif, v. (schuiven), **Roef,** v., **Roefschuif,** v. — Fr. *Couvre-joint; Coulisseau.*

Hiernevensstaande schetsen 529 geven in halve grootte de schuiven der zinken bedekkingen met **roeflatten** : A voor de gewone bedekking, B voor de gebreveteerde der « *Vieille-Montagne* ».

Zij worden vervaardigd op gelijke lengten van $1^{m}00$. Het bovenuiteinde van elk stuk wordt op de

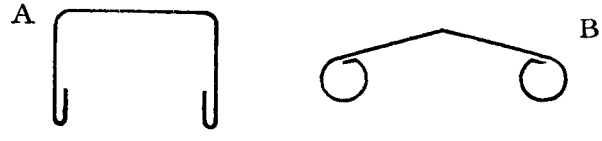

Sch. 529.

roeflat bevestigd met twee nagels en door het onderste uiteinde van de volgende schuif ten minste 4 cM. overdekt, dit zonder soldeering.

De nagels (best zinken of gegalvaniseerd ijzeren) worden met eene **kalot** overdekt, welke zóo op de schuif is gesoldeerd dat geen gevaar voor doorzijpeling kan bestaan.

Dezelfde bewerking geschiedt op de vijzen, die soms in stede van nagels aangewend worden.

Aan schuiven, meer dan 1 m. lang, wordt veelal onderaan eene **scheede** aangebracht; zie sch. 530, *a*: AB = onderste schuif met één nagel *n* op de roeflat bevestigd; CD, bovenste schuif met hare scheede E.

Vele zinkbewerkers vergenoegen zich de aanhaking der schuiven te

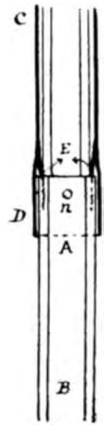

Sch. 530, *a*.

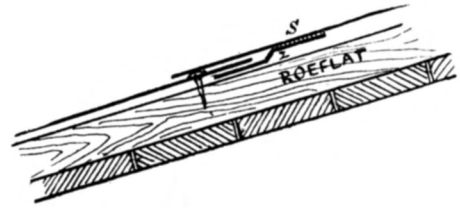

Sch. 530, *b*.

verwezenlijken door middel van een zinkklampje Z (Sch. 530, *b*) aan S gesoldeerd.

Zie nog **Bedekking van zink; Uitzetting.**

Schuifhaak, m. (.haken). — Fr. *Patte à coulisse.*

Zie **Bedekking.**

Wij troffen dit woord aan in lastkohieren van het Ministerie van S., P. en T.

Schuifsteen, m. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Pierre à aiguiser.*

Is een **aanzetsteen,** die niet, zooals de **draaisteen,** bewogen wordt.

Schuiftang, v. (-en). — Fr. *Tenailles à coulisse.*

Zie **Tangring.**

Schuifvenster, o. (soms v. in de volkst.) (-s). — Fr. *Jalousie.*

Zie **Schietvenster.**

Schuimen, bw. zw., **Afschuimen**, bw. zw., **Afspanen**, bw. zw. (O.-Vl. en bijz. Gent). — Fr. *Ecumer.*
Het schuim en de kool van smeltend lood afnemen.

Schuimlepel, m. (-s),
Schuimspaan, o. (.panen). — Fr. *Ecumoire.*
Soort platte lepel, waarmede de gieter het smeltend metaal afschuimt. Die lepel is met veelvuldige gaten doorboord, zoodat het **metaalschuim** er opblijft en het metaal er doorvloeit.

Schuine lijn, v. (-en), **Scheeve lijn**, v. (-en). — Fr. *Ligne oblique.*

Schuinsch, bnw. — Fr. *Hors d'équerre.*
Zie **Scheef.**

Schuinsche doorsnede, v. (-n). — Fr. *Coupe oblique.*

Schuinsche ruit, v. (-en). — Fr. *Losange.* — W. *Lozinge.*
Parallelogram met gelijke kanten, zoo geplaatst dat eene der middellijnen loodrecht staat.
Verlengde schuinsche ruit — Fr. *Losange allongé.*

Schuins leiden, bw. zw. — Fr. *Dévoyer.* — Hgd. *Schief führen; Schleifen.* — Eng. *To bend and turn.*
Eene afvoerbuis schuins leiden in plaats van ze loodrecht met den grond te stellen.
Ook in de volkstaal te Gent o. a., **sleepen**, meer nochtans gezegd voor eene gemetselde schoorsteenpijp; vandaar ook het woord **sleeping.**

Schuinte, v. (-n) van een schaafijzer, **Geer**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Basile du rabot.* — Hgd. *Neigungswinkel eines Hobels; Gehrung.* — Eng. *Angle of inflection of a plane.*

Schuitje, o. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Saumon; Navette; Bloc.*

Zie **Bloktin.**

Schulp, v. (-n). — Fr. *Ecaille.*

Zie **Schub.**

Schulpdak, o. (-en). — Fr. *Toiture* of *Couverture en écailles.*

Zie **Schaliëndak.**

Schulpenversiering, v. (-en). — Fr. *Imbrication.*

Zie **Schubbenversiering.**

Schulpklep, v. (-pen). — Fr. *Soupape à coquille.*

Zie **Klep.**

Schulpsgewijze, bijw. — Fr. *En forme d'écailles; En forme d'imbrication.*

Zie **Schubsgewijze.**

Schulpvormig, bnw. — Fr. *Imbriqué.*

Zie **Schubvormig.**

Schulpwit, o. (gmvd.). — Fr. *Céruse pure; Blanc de plomb pur; Carbonate de plomb pur.* — Hgd. *Muschelweiss.*

Onvervalscht loodwit.

Schuren, bw. zw. — Fr. *Ecurer; Dérocher.* — Hgd. *Putzen.* — Eng. *To scour.*

Eene kraan schuren is de sleutel met **smergelpoeder** wrijven opdat hij in de **kraanbus** goed sluite.

Eene zinken plaat schuren is ze gansch zuiver maken door het wrijven met water en zand, ook met **smergelpapier**.

Schutdak, o. (-en). — Fr. *Toit en appentis; Auvent; Marquise; Toit en potence.*

Zie **Afdak.**

Schutsplaat, v. (.platen). — Fr. *Couverture d'arêtier.*

Schutsplaten hebben nagenoeg den vorm van **dakruiters**; zij maken een **kruinwerk** uit zonder versiering.

Zie **Dakruiter** en **Kruinwerk.**

Schuurlinnen, o. (gmvd.) (N.-Nedl.). — Fr. *Toile à écurer; Toile émerisée.*

Zie **Smergeldoek.**

Schuurpapier, o. (gmvd.) (Volkst.).

— Fr. *Papier à écurer; Papier verré.*

Zie **Glaspapier.**

— Fr. *Papier émerisé; Emeril.*

Zie **Smergelpapier.**

Schuursteen, m. (-en) (gmvd.). — *Pierre à écurer; Pierre ponce.*

Zie **Puimsteen.**

Scotie, v. (.iën), **Dubbele holkeel**, v. — Fr. *Scotie.*

Zie **Lijst.**

Secreet of **Sekreet**, o. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Lieu d'aisances; Cabinet d'aisances.*

Zie **Achteraf.**

Secreetbuis, v. (.buizen),

Secreetkoker, m. (-s),

Secreetpijp, v. (-en), **Vertrekbuis**, v. (O.-Vl.). — Fr. *Chausse d'aisances.* — Hgd. *Abtrittsröhre.* — Eng. *Soil-pipe.*

Verlaatbuis van een gemak; zij is doorgaans van dik lood vervaardigd.

Zie **Verlaatbuis.**

Sedeerbijt, m. (-en) (Volkst., bijz. Gent). — Fr. *Fer à souder; Soudoir.*

Zie **Soldeerbout.**

Sefrein, m. (-s, -en) (O.-Vl., bijz. Gent). — Fr. *Chanfrein.*

Zie **Afschuining.**

Senklerblik, o. (gmvd.).

Zie **Blik**.

Het schoonste en fijnste senklerblik heet in 't Fr. *Fleurs.*

Serjant, m. (-en) (Volkst., Bastw.), **Serjeant**, m. (-en) (Volkst., Bastw.). — Fr. *Sergeant; Serjoint; Serre-joints; Chien.*

Zie **Spanvijs.**

Seule, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Seau.*

Zie **Emmer.**

S-hevel, m. (-s). — Fr. *Siphon en S.*

Zie **Stankafsluiter**.

Sieraad, o. (.raden). — Fr. *Ornement; Garniture.*

Zie **Versiersel.**

Sierag(i)e, v. (-n) (Volkst.).

Wat tot **versiersel** of **sieraad** dient.

Sierband, m. (-en). — Fr. *Ornement courant.*

Velerlei soorten **versiersels** worden op dakbedekkingen door den zinkbewerker aangebracht.

Benevens **hoek-** en **topsieraden**, **vazen**, **kruinwerk** enz. plaatst hij ook zoogenaamde **sierbanden**, veelal van gedreven en meer van gestampt zink — Fr. *Ornements courants en zinc repoussé(s)* of *estampé(s).*

Deze banden bestaan uit eene reeks elkander rakende versiermotieven van denzelfden vorm en dezelfde grootte.

De hoofdsoorten in den handel voorhanden zijn de volgende :

1° de **festoen,** — Fr. *Feston* — die zooals de naam aanduidt eenen uitgewerkten boord vormt; zij gelijkt aan een kruinwerk, doch heeft eene geringe hoogte.

2° de **gewone sierlijst** of **galerij,** — Fr. *Galerie simple* – platteband of lijst met eene festoen omboord.

3° de **dubbele sierlijst** of **galerij,** — Fr. *Galerie double* — platteband of lijst met eene festoen aan den boven- en aan den onderkant.

4° het **lamberdkijn,** — Fr. *Lambrequin* — platteband of lijst met eenen afhangenden uitgewerkten sierband.

5° de sierband bijz. voor afdaken geschikt en in 't Fr. *Marquise* genaamd; hij bestaat uit een lamberdkijn, waarboven eene festoen.

Zooals men ziet verschillen de sierbanden met de **versierde lijsten,** — Fr. *Moulures ornées* — welke overigens dikwijls gebruikt worden o. a. voor **hoekbelegsels, zoomen, voorstukken** van dakgoten enz.; bij de versierde lijsten staan de motieven op de lijsten zelf en niet boven of onder.

Wij kunnen hier onmogelijk gewag maken van de benamingen der verschillende versieringsmotieven : deze zijn niet alleenlijk te talrijk, maar hunne opsomming en hunne beschrijving behooren, onzes dunkens, tot het gebied der bouwkunst.

Sierlijst, v. (-en), **Galerij,** v. (-en). — Fr. *Galerie.*
Gewone sierlijst. — Fr. *Galerie simple.*
Dubbele sierlijst. — Fr. *Galerie double.*
Zie **Sierband.**

Simaas, v. (.masen) (Volkst., Bastw.). — Fr. *Cymaise; Cimaise.*

Zie **Keellijst.**

Sinder, m. (-s). — Fr. *Mâchefer.*

Zie **Metaalschuim.**

Singel, m. (-s) (Bastw.). — Fr. *Bretelle; Sangle.*

Zie **Handzeel.**

Sintel, m. (-s). — Fr. *Mâchefer.*

Zie **Metaalschuim.**

Sint Jozef's zaag, v. (.zagen). — Fr. *Scie St.-Joseph; Egoïne; Egobine.*

Zie **Schrobzaag.**

Sister, v. (gmvd.) (O.-Vl., bijz. Gent). — Fr. *Pétrole.*

Zie **Peterolie.**

Zou dit woord niet moeten afgeleid worden van het Fr. *Schiste?* De peterolie wordt immers soms verkeerd genoemd : *huile de schiste.*

S-kraan, v. (.anen). — Fr. *Robinet à S.*

Bij deze kranen maakt de aanvoerbuis eene bocht in tegenovergestelden zin van die van den spuwer.

Slab(be), v. (-ben). **Hanger**, m., **Solinze**, v. (W.-Vl., o. a. Meenen), **Voetlood**, o. — Fr. *Solin.*

Het Fr. *solin,* dat voor het Vl. **slabbe** in vele lastkohieren voorkomt is, onzes dunkens, niet juist.

De bouwmeesters dienden te schrijven *bavette de solin* of *bande de solin;* dit zou beter den zin weergeven van hetgeen zij willen beduiden. Immers het woord *solin* beteekent eigenlijk eene met pleister of met kalkmortel aangevulde voeg tusschen twee rijen pannen of tegen het **aandak** van eenen gevel, dus de zoogenaamde **kalklijst.**

Daarom ook zullen wij het woord **hanger**, door sommige zinkbewerkers gebruikt, niet verstooten, evenmin het woord **voetlood**, dat nochtans niet kan toegepast worden als er geen lood wordt gebezigd.

Wij vonden in het lastkohier wegens de werken voor het bouwen eener kerk, te Oostende, het woord **groef**, voor het Fr. *solin* en dit in den zin van **slabbe** gegeven. Er is hier zonder twijfel eene misgreep.

Wat er ook van zij, wat wij door **slabbe** verstaan is eene plaat lood of zink bestemd tot het voorkomen van doorzijpelingen daar, waar de bedekking tegen metselwerk aankomt, zooals tegen een **aandak** of eene **schoorsteenmonding** en waar, bijgevolg, de bedekking onderbroken is.

Nemen wij bijv. eene schoorsteenmonding, die boven een schaliëndak uitkomt.

Men legt eene soort **kiel** of **slaper** (bijv. van bladzink), waarvan eene rechtstaande zijde tegen de wanden zal opgaan (zie Sch. 531 en 532), doch aan den bovenrand eene spleet zal laten langswaar het water zou binnendringen indien

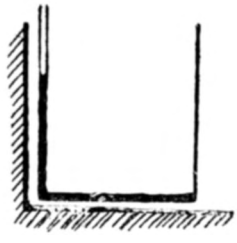

Sch. 531.

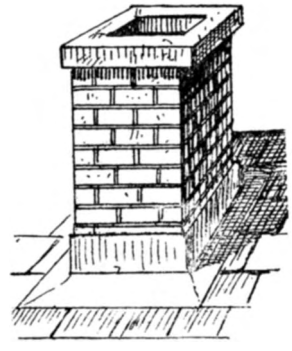

Sch. 532.

eene slabbe ze niet overdekte.

De slabben worden gebruikelijk op tweeërlei wijzen aangebracht :

1° in den vorm van **strooken**, aan dewelke een

omgeslagen kant, die in eene groef, opzettelijk in het metselwerk gesneden, met haken bevestigd wordt (Sch. 533).

Deze strooken worden op de hoeken van de monding aan elkander gesoldeerd.

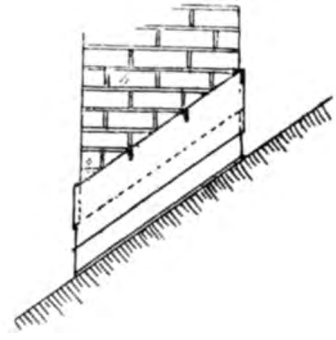

Sch. 533.

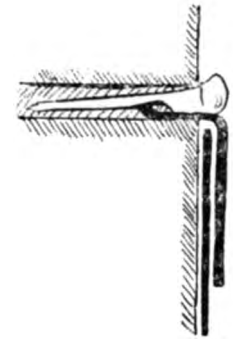

Sch. 534.

De groeven in baksteenen metselwerk moeten niet breed, doch redelijk diep zijn; de haken worden daar geplaatst waar eene voeg voorhanden is en de groeven volgestreken met mortel (Sch. 534).

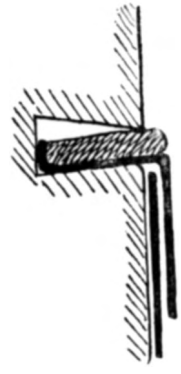

Sch. 535.

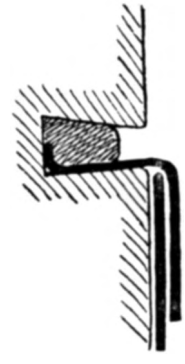

ch. 536.

De groeven in hardsteenen metselwerk moeten niet diep, doch zwaluwstaartvormig zijn; hier dient geene mortel tot het volzetten: men benuttigt daartoe strooken dik lood, die met geweld boven de slabbe in de groeven aangedreven worden. Zie sch. 535 het gestel vóor het aansluiten, sch. 536, na die bewerking.

2° in verschillige stukken of met zoogezegde **Vlaamsche tippen,** die onder aan de helling van het dak volgen en boven horizontaal blijven; bovendien hebben die stukken zulke hoogte dat zij het staande gedeelte of **opstand** van de kiel genoegzaam overdekken, doch tevens de voegen van het metselwerk volgen.

De trapvormige slabbe is bevestigd, in de vooraf goed uitgeschrapte voegen, door middel van gegalvaniseerd ijzeren haken (Sch. 537).

De meer verzorgde slabben worden door **aanhaking** met de kiel verbonden (Sch. 538).

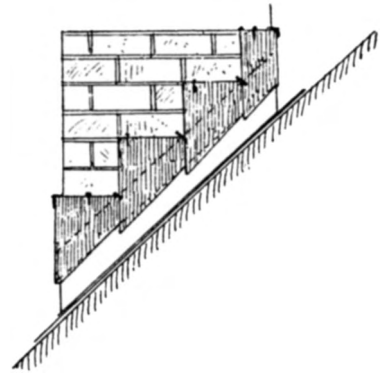

Sch. 537.

Sch. 538.

In een « lastenkohier » wegens de werken voor het bouwen eener school, te Gent (aanbesteding van 27 Juli 1900), staat het woord **sluitboord** tegenover het Fr. *solin?* In een ander, het woord **waterboord.**

Slabbetje, o. (-s). — Fr. *Bavette.* — W. *Bavette.*

Strookje lood of zink onder eene kroonlijst op eene bedekking.

Zie ook **Kruinwerk.**

Slablood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb pour solins.*
Lood gebruikt tot het vervaardigen van **slabben.**

Slag, o. (-en), **Sponning,** v. — Fr. *Feuillure; Rainure.*
Zie **Geule** en **Vensterlood.**

Slagel, m. (-s), **Slegel,** m., **Slei,** v., **Slaghout,** o., **Klopper, Klophamer, Drijver,** m. (Volkst.). — Fr. *Batte; Bourseau; Battoir.* — Hgd. *Schlägel.* — Eng. *Beater.* — W. *Batte; Battroûle.*
Houten werktuig, dat o. a. dient tot het effenslaan van **platlood** en **bladzink,** ook tot het **bordeeren** (Sch. 539, 540 en 541).
Niet verwarren met den **sleg** — Fr. *Maillet* — welke dient tot het inslaan van palen.

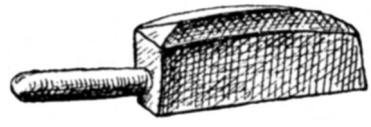

Sch. 539.

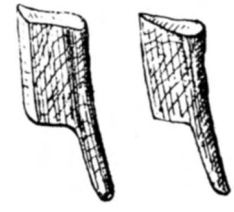

Sch. 540. Sch. 541.

De **klopper** of **drijver** — Fr. *Batte* — verschilt met het **slaghout** — Fr. *Bourseau* — daar zijne pen eene breedte van 5 tot 6 cM. heeft en plat is, terwijl de pen van het slaghout mesvormig eindigt.

Slaghamer, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Marteau à planer.*
Zie **Strekhamer.**

Slaghout, o. (-en). — Fr. *Bourseau.*
Zie **Slagel.**

Slaglijn, v. (-en) (O.-Vl.). — Fr. *Cordeau.*
Zie **Smetlijn.**

Slagsoldeer(sel), o. (-sels, (-s)) (N.-Nedl.). — Fr. *Soudure forte.*

Zie **Sterk soldeer.**

Slak, v. (-ken) (Antw.). — Fr. *Saumon.*

Eertijds **Slecke**; is hetzelfde als **blok.**

Zie **Blok.**

Slakken, v. (mvd.). — Fr. *Fraisil; Laitier de forge.*

« Glasachtige verbindingen van aardsoorten of « van metaaloxieden, die bij het smelten van metaal « gevormd worden ». (VAN DALE).

Gestold metaalschuim.

Slaper, m. (-s). — Fr. *Etalon; Jauge; Mesure de jauge.*

Zie **IJkmaat.**

Slaper, m. (-s). — Fr. *Noue.*

Zie **Kiel.**

Slapergoot, v. (.goten). — Fr. *Noue.*

Slapergoten worden gebruikelijk gemaakt van zwaar zink (nr 16) of van platlood, van minstens 25 kil. per m□.

Slaperken, o. (-s), **Slapertje**, o. (-s). — Fr. *Noulet.*

Zie **Kieltje.**

Slechthamer, m. (-s). — Fr. *Marteau à planer.*

Zie **Strekhamer.**

Slecke, v. (-n) (oud). — Fr. *Saumon.*

Zie **Blok.**

Sleepen, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Dévoyer.*

Zie **Schuins leiden.**

Sleeping, v. (-en) (Volkst.). — Fr. *Dévoyement.* — Hgd. *Schleifung.* — Eng. *Bending and turning.*
Zie **Schuins leiden.**

Sleeppomp, v. (-en), **Trekpomp,** v. — Fr. *Pompe inclinée.*
Zie **Pomp.**

Sleet, v. (gmvd.). — Fr. *Usure.*
Zie **Slijting.**

Slegel, m. (-s),

Slei, v. (-en). — Fr. *Batte: Battoir; Bourseau.*
Zie **Slagel.**

Slete, v. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Usure.*
Zie **Slijting.**

Sleutel, m. (-s) (Volkst.), **Sleuter,** m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Queue; Soie; Toyère.*
Zie **Vijlsteert.**

Slijp, o. (gmvd.). — Fr. *Matière cimolée.*
Zie **Slijpsel.**

Slijpbak, m. (-ken). — Fr. *Auge.* — Hgd. *Trog.* — Eng. *Trough.*
Zie **Slijpsteen.**

Slijpen, bw. st. — Fr. *Aiguiser.*
Op eenen **slijpsteen** scherpen, aanzetten.
Zie ook **Aanslijpen.**

Slijper, m. (-s). — Fr. *Emouleur; Remouleur.*
Hij, die het scherp gereedschap, dat **bot** is, weder snijdend maakt.

Slijpmolen, m. (-s). — Fr. *Meule à aiguiser; Meule à émoudre.*

Zie **Slijpsteen.**

Slijpsel, o. (gmvd.), **Slijp**, o. (gmvd.). — Fr. *Matière cimolée.*

De stof, die aan den slijpsteen kleeft na het slijpen.

Slijpsteen, m. (-en), **Slijpmolen**, m. (Volkst.), **Draaisteen**, m. (Volkst. W.-Vl., ook N.-Nedl.). — Fr. *Meule à aiguiser; Meule à émoudre.* — Hgd. *Schleifstein.* — Eng. *Grind-stone.*

De slijpsteen bestaat hoofdzakelijk uit eenen zandsteenen cylinder A (Sch. 542); in het midden, dat is op de as, heeft hij een vierkantig gat, waarin een ijzeren bout wordt gestoken. Deze bout dient tot as en rust op beide uiteinden, op ijzeren **kussens**. Op hunne beurt rusten die kussens op de wanden van eenen waterdichten bak, diep genoeg om den steen speelruimte te geven.

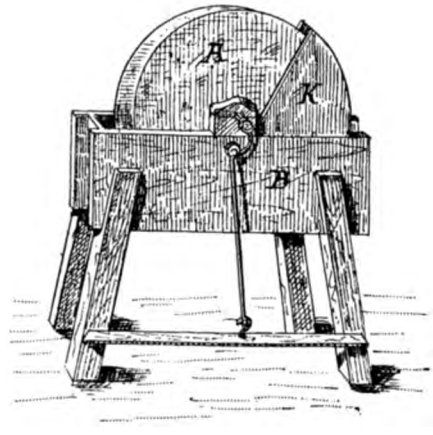

Sch. 542.

Eene houten of gegoten ijzeren schraag staat onder den bak, derwijze dat de hoogte berekend is om door middel van eene of van twee **wrangen** den steen te doen ronddraaien.

De wrang wordt met de hand (Sch. 543) of met den voet in beweging gesteld (Sch. 542).

Bij dit laatste stelsel kan dezelfde werkman het aan te slijpen werktuig op den draaienden steen zetten en den steen in beweging houden; het eerste stelsel vereischt eenen helper.

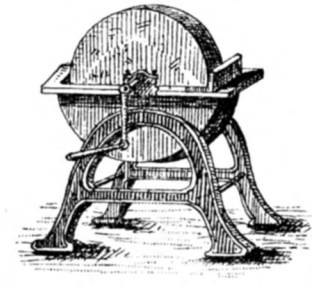

Sch. 543.

De plank, waarop de voet gesteld wordt, heet **leegaard** of **wippe**.

Het water, dat in den bak gegoten wordt en waarin de steen eenigszins moet doorgaan, belet het verhitten van het aan te scherpen gereedschap; doch daar het door den steen medegesleept wordt en het uit den bak zou spuiten, is eene kap K (Sch. 542) op den bak aangebracht.

Zie daarover ook **Spatlap**.

Sommige metaalbewerkers maken tusschen de standers der schraag eene kast, waarin zij allerlei gerief bergen.

Die kast heeten zij **Tabernakel**.

Zie nog **Aanzetsteen**, **Aanscherpen**, **Schuifsteen** enz.

Slijpsteenaarde, v. (gmvd.). — Fr. *Moulard; Molée; Moulée.*

Aardachtige stof in den slijpsteenbak, gevormd door bestanddeelen van de stalen werktuigen en het poeder, dat van den steen valt.

Vergelijk **Slijpsel**.

Slijpsteenbak, m. (-ken). — Fr. *Auge.*

Zie **Slijpbak**.

Slijtagie, v. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Usure.*

Zie **Slijting**.

Slijting, v. (gmvd.), **Slijtagie,** v. (Volkst.), **Sleet,** v., **Slete,** v. (Volkst.). — Fr. *Usure.*

Er is veel slijting op dit alem; het zal weldra mogen vernieuwd worden.

Slinger, m. (-s). — Fr. *Brimbale; Bringueballe; Bras de pompe; Balancier.*

Zie **Pompslinger.**

Slip, v. (-pen). — Fr. *Annusure; Ennusure; Lanusure; Basque.*

Zie **Voetbekleeding.**

Slot, o. (-en). — Fr. *Siège du clapet du corps de pompe; Chopine; Chopinette.*

Zie **Pompslot.**

Sloter, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Queue; Soie; Toyère.*

Zie **Vijlsteert.**

Slot geven, bw. st. — Fr. *Fermer hermétiquement.*

Iets dicht maken; dicht aansluiten, bijv. den gietvorm.

Zie **Klauw.**

Slotmakershamer, m. (-s). — Fr. *Rivoir.*

Zie **Hamer.**

Sluitband, m. (-en). — Fr. *Alaise; Alèse; Alèze.*

De strooken dik lood benuttigd bij het aansluiten van slabben tegen hardsteenen metselwerk, heet men **sluitbanden** en ook **sluitstukken.**

Zie **Slabbe.**

Sluitboord, m. (-en) (Gent). — Fr. *Solin.*

Zie **Slabbe.**

Sluitgat, o. (-en), **Nagelgat**, o., **Boutgat**, o., **Pingat**, o., **Tapgat**, o., **Spijkergat**, o. (N.-Nedl.). — Fr. *Enlaçure.* — Hgd. *Nagelloch; Zapfenloch.* — Eng. *Bolting of a tenon.*

Het gat, waarin men eenen nagel of eene pin bevestigt.

Sluitnagel, m. (-s). — Fr. *Clavette.*

Zie **Spie.**

Sluitschroef, v. (.schroeven). — Fr. *Vis-obturateur.*

Zie **Verlaatkraan.**

Sluitstuk, o. (-ken). — Fr. *Alaise; Alèse; Alèze.*

Zie **Sluitband.**

Smeden, bw. zw. — Fr. *Forger.*

Het lood wordt soms bewerkt op eenen effen gemaakten steen, **loodgietersaanbeeld** genaamd.

Lood op zand gegoten dient effen gesmeed te worden, geplet lood niet.

De tingieters heeten **smeden**, het bewerken met **strekhamers** der gedraaide voorwerpen.

Het zink is smeedbaar.

Schoone kunstvoorwerpen, sieraden enz. worden verkregen door het smeden.

Smedersvijlstaak, v. (.staken). — Fr. *Etau à chaud.* — Hgd. *Feuerschraubstock.* — Eng. *Smith's vice.*

Zie **Bankvijs**.

Smêegruis, o. (gmvd.),

Smêekool, v. (.kolen). — Fr. *Houille maréchale; Charbon de forge.* — Hgd. *Schmiedekohle.* — Eng. *Smithcoal; Forge-coal.*

Zie **Smidskool** en **Steenkool.**

Smeer, o. (gmvd.). — Fr. *Graisse.* – Hgd. *Schmeer.*

Dient om de wrijving door zekere werktuigen op assen, kussens enz. te verminderen.

Daartoe smeert men die in met olie, vet, zeep, potlood enz.

Smeerdoek, v. (-en),

Smeerlap, m. (-pen), **Smeervod(de),** v. — Fr. *Graissoir; Sachet de graisse.*

Stuk doek, waaraan **smeer,** om gereedschap in te smeren.

Het **strijkbord** moet o. a. ingesmeerd worden vooraleer men het bezigt om het zand op de **giettafel** te strijken.

Smeersel, o. (-s). — Fr. *Graisse.*

Zie **Insmeren, Smeer** enz.

Smeervod(de), v. (-den (-n)). — Fr. *Graissoir; Sachet de graisse.*

Zie **Smeerdoek.**

Smeltbaarheid, v. (gmvd.). — Fr. *Fusibilité.* — Hgd. *Schmelzbarkeit.* — Eng. *Fusibility.*

De metalen hebben eenen verschillenden graad van smeltbaarheid.

Zie **Lood, Tin en Zink.**

Als vergelijking met de cijfers dienaangaande bij die woorden, alsmede bij het woord **soldeer** aangeteekend, geven wij hier eenige uitslagen van proeven genomen door LANDRIN (zie het werk: « *Du plomb etc.* »).

De legeeringen zijn die van lood met tin: Pb stelt het lood voor; Sn het tin; de exponent verbeeldt de hoeveelheid van elk metaal; bijv. Pb. Sn^4 beduidt 1 deel lood met 4 deelen tin.

Lood = Pb	— smelt op	325 tot 335	graden	Celsius.
Tin = Sn	— id.	230 (1)	id.	id.
Pb. Sn	— id.	241	id.	id.
Pb. Sn^2	— id.	196	id.	id.
Pb. Sn^3	— id.	186	id.	id.
Pb. Sn^4	— id.	189	id.	id.
Pb. Sn^5	— id.	194	id.	id.
Sn. Pb^2	— id.	275	id.	id.
Sn. Pb^3	— id.	289	id.	id.

Smelten, bw. st. - Fr. *Fondre.* — Hgd. *Schmelzen.* — Eng. *To smelt.*

Een metaal tot den vloeibaren staat brengen door behulp van het vuur.

Smelting, v. (gmvd.) van het lood, **Smelten**, o. — Fr. *Fusion du plomb.* — Hgd. *Schmelzung von Blei; Schmelzen von Blei.* — Eng. *Fusion of lead; Smelting of lead.*

Wanneer men op groote schaal te werk gaat, wordt het droog gemaakt en goed afgekrabt lood in eenen gegoten ijzeren **ketel** gelegd, welke door middel van ijzeren staven op eenen genoegzamen afstand is geplaatst van den rooster van een in vuurvasten steen gemetseld **fornuis**.

Om te beletten dat het smeltend lood oxideert, en bijgevolg hard en broos wordt, of dat het eenigszins stolt, bedekt men het met eene laag gloeiende houtskool.

De brandende houtskool zuivert meteen het lood, en in dit opzicht kan zij vervangen worden door **scherp zand**, en ook door **vet** of door **hars**.

---

(1) BOUDIN geeft 220; SWARTS, 228; bij ROMAIN, staat er 288 (dit is voorwaar eene drukfeil).

Nadat het lood gansch gesmolten is, tapt men het af door eene buis met kraan, tegen den bodem van den ketel geplaatst.

Wanneer men enkel eene kleine hoeveelheid lood moet smelten, gebruikt men een **komfoor** met eenen gewonen ijzeren ketel, die aan eene boven het komfoor bevestigde **tandstang** hangt.

Het smeltend lood wordt uit den ketel genomen door middel van eenen **lepel,** nadat men er het **schuim** en de kool, die bovendrijven, heeft **afgeschuimd.**

Het **komfoor** kan ook dienen om lood langen tijd vloeiend te behouden en zelfs om het in dien staat te vervoeren.

Het smelten, tijdens vochtig weder, levert zachter lood dan de bewerking tijdens droog weder.

Geschaald eikenhout is de geschiktste brandstof tot het smelten van lood, omdat het spoedig vuur vat en eene heldere vlam geeft.

Als men **oud lood** smelt moet er eene gelijke hoeveelheid **nieuw lood** bijgevoegd worden, anderszins ware het bekomen lood te broos.

Men zorge steeds, vóór de smelting, het lood van het tin en het soldeersel af te zonderen.

Smeltketel, m. (-s). — Fr. *Marmite à fondre.*
Zie **Ketel.**

Smeltkroes, m. (.kroezen). — Fr. *Creuset; Coupelle.*
Soort oven, waarin het lood wordt gezuiverd.
Zie **Werklood.**
Ook aarden smeltvat voor metalen.

Smeltlepel, m. (-s). — Fr. *Cuiller à fondre; Poële à plomb.*
Zie **Loodpan.**

Smeltmiddel, o. (-s). — Fr. *Fondant.*
Zie **Vloeimiddel** en **Toeslag.**

Smeltsoldeer(sel), o. (-sels). — Fr. *Soudure tendre.*
Zie **Zacht soldeer.**

Smeren, bw. zw. — Fr. *Graisser.* — Hgd. *Smieren.* — Eng. *To grease.*
Zie **Aansmeren, Insmeren, Smeer** enz.

Smergeldoek, o. (gmvd.), **Emeridoek,** o. (Volkst.), **Amarildoek,** o. (Volkst.), **IJzerdoek,** o. (Volkst.), **Schuurlinnen,** o. (N.-Nedl.). — Fr. *Toile émerisée.* — Hgd. *Schmirgeltuch.* — Eng. *Emeri-cloth.*

Bij het Beheer van Telegrafen van België wordt **smergeldoek** van het merk HUBERT gebezigd (n^rs^ o, 1 en 2); het is breed o^m^74 en wordt aangekocht per strekkende meter.

Zie verder **Smergelpapier.**

Smergelpapier, o. (gmvd.), **Emeripapier, Amarilpapier, IJzerpapier, Schuurpapier,** o. (Volkst.). — Fr. *Emeril; Papier émeri; Papier émerisé.* — Hgd. *Schmirgelpapier.* — Eng. *Emeri-paper.*

Papier, waarop **amarilpoeder** of ook **ijzervijlsel** geplakt is; het dient tot het opwrijven van metaal.

Soms wordt het papier vervangen door een weefsel of doek : dan bekomt men het **smergeldoek** of het **schuurlinnen.**

Smergelpapier is geen **glas-** of **zandpapier,** hetwelk met **glaspoeder** en **zand** beplakt is.

Het smergelpapier wordt verdeeld in verschillende soorten naarvolgens de meerdere of mindere fijnheid van het poeder, dat er aankleeft.

Het draagt een nummer van n^r^ ooo af (het fijnste) tot en met n^r^ 4 (het grofste).

Bij het Beheer van Telegrafen van België wordt vereischt het merk HUBERT en de nummers ooo, oo, o en 1.

Het wordt per blad geleverd.

Voormeld Beheer vereischt dat de smergel ten minste 70 % diamantspaath bevat.

Smes(se), v. (-sen (-n)) (Volkst.). — Fr. *Forge.*
Zie **Smidse.**

Smetlijn, v. (-en), **Slaglijn**, v., **Richtsnoer**, o., **Kordeel**, o. (Volkst.). — Fr. *Cordeau.* — Hgd. *Tracirleine.* — Eng. *Line.*

Koord met krijt of zwartaarde besmeerd, waarmede de dekker de plaats der schaliën en der metalen platen op eene beschieting afteekent.

De werkman maakt die koord vast aan beide uiteinden zoo dat ze goed gespannen zij; dan heft hij ze een weinig op en laat ze plotseling terugvallen; de kleur teekent eene lijn op de beschieting.

De smetlijn wordt bijzonderlijk gebezigd bij het dekken met schulp- of schubvormige platen, of met verlengde schuinsche ruiten, of met zeshoekige platen enz.; ook tot het bepalen der af te snijden deelen van platen.

De bewerking met de **smetlijn** of het **afsmetten** wordt door het volk **smetten** en **besmitten** genoemd.

Smetten, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Cingler.*
Zie **Afsmetten.**

Smids, v. (-en) (Brab., Antwerpen, Limburg). — Fr. *Forge.*
Zie **Smidse.**

Smidse, v. (-n), **Smids**, **Smis**, v. (Brab., Antwerpen, Limburg), **Smisse**, **Smes(se)**, v. (Vl.). — Fr. *Forge.* — Hgd. *Schmiede.* — Eng. *Forge.*

Werkplaats van den smid; **smederij.**

Haard, waar de smid het te bewerken ijzer warmt.

De loodgieter en de zinkbewerker gebruiken meest eene **veldsmis**; nochtans in goed ingerichte werkhuizen troffen wij eene smidse aan.

Smidskool, v. (.kolen), **Smêegruis**, v. (Volkst.), **Smêekool**, v. — Fr. *Houille maréchale; Charbon de forge.* — Hgd. *Schmiedekohle.* — Eng. *Smith-coal; Forge-coal.*

Zie **Steenkool.**

Smidstang, v. (-en). — Fr. *Tenailles de forge.* — Hgd. *Schmiedezange.* — Eng. *Smith's tongs.*

Zie **Tang.**

Smijdig, bnw. — Fr. *Malléable.*

Zie **Hamerbaar.**

Smijdigheid, v. (gmvd.). — Fr. *Malléabilité.*

Zie **Lenigheid.**

Smis, v. (-sen) (Brab., Antwerpen, Limburg),

Smisse, v. (-n) (Vl.). — Fr. *Forge.*

Zie **Smidse.**

Smoore, v. (-n) (W.-Vl.),

Smoorketel, m. (-s),

Smoorpot, m. (-ten). — Fr. *Etouffoir.*

Zie **Doofpot.**

Smouter, m. (-s). — Fr. *Nerf de bœuf.*

Zie **Pezerik.**

Snaakshoofd, o. (-en), **Bijtershoofd**, o. (W.-Vl.). — Fr. *Mascaron.*

Grijnzend aangezicht van gedreven lood of gegoten zink tot versiering van gebouwen.

Snaardril, m. (-len). — Fr. *Drille à archet; Foret à archet.*

Zie **Boogdril.**

Snede, v. (-n),

Snêe, v. (Volkst.), **Draad**, m., **Negge**, v., **Egge**, v., **Waat**, m. (Kempen), **Muzeel**, o. (W.-Vl.). — Fr. *Tranchant; Fil.* — Hgd. *Schneide.* — Eng. *Edge.*

De **snede** van een scherp gereedschap is het snijdend gedeelte. **Muzeel** wordt bijna uitsluitelijk gezegd van de snede van den **beitel.**

Snede heeft ook den zin van 't Fr. *Coupure;* insgelijks van 't Fr. *Trait*: eene **zaagsnede** — Fr. *Un trait de scie.*

Sneeuwplank, v. (-en). — Fr. *Garde-neige.*

Plank aan den dakvoet en boven de goot bevestigd om de sneeuw tegen te houden. Zij wordt aangewend bij steile daken en best met lood of met zink bekleed.

Sneeuwweerder, m. (-s). — Fr. *Paraneige.* — W. *Waibire.*

De groote hoeveelheid sneeuw kan den afloop van het water in eene dakgoot beletten; daarom wordt soms eene plaat van doorperst zink waterpas op de goot gelegd.

Het sneeuwwater vindt dan zijnen doortocht door de gaten van den sneeuwweerder.

De sneeuwweerder belet tevens het verstoppen der goten veroorzaakt door de vreemde voorwerpen, die door den wind, het gevogelte enz. op het dak aangebracht worden.

Sneeuwwit, o. (gmvd.). — Fr. *Blanc de neige.* — Hgd. *Schneeweiss.* — Eng. *Light and flocculent zinc-white.*

Zie **Zinkwit**.

Snekkermes, o. (-sen) (W.-Vl.). — Fr. *Débordoir; Plane.*

Zie **Haalmes**.

Snijdeling, m. en o. (gmvd.) (Vl.). — Fr. *Cisailles.*

Zie **Afsnijdsel**.

Snijden, bw. ow. st., **Uitsnijden**, bw. ow. st., **Knippen**, bw. zw. — Fr. *Découper.*

Om lood te snijden worden hetzij **snijmessen**, hetzij **knipscharen**, hetzij **schrijnwerkersbeitels** gebezigd.

Tafellood snijdt men op eenen balk.

Vooraleer looden **buizen** te snijden steekt men er eene houten **rol** in.

Snijijzer, o. (-s). — Fr. *Filière.*

Bij PASTEUR (zie ingeziene werken) voor **moerplaat**.

Snijlijn, v. (-en). — Fr. *Ligne sécante.*

Snij(e)ling, m. en o. (gmvd.) (Vl.). — Fr. *Cisailles.*

Zie **Afsnijdsel**.

Snijmachien, v. (-en) (Volkst.),

Snijmachine, v. (-s) (Volkst.). — Fr. *Machine à couper.*

Zie **Snijtuig**.

Snijmes, o. (-sen) (Brab.). — Fr. *Débordoir; Plane.*

Zie **Haalmes**.

Snijmes, o. (-sen). — Fr. *Griffe.* — W. *Griffe.*

Met het snijmes (Sch. 544) snijdt men metaal en bijz. zink rechtdoor.

Dit van sch. 545 dient meer tot het doorsnijden van geplet lood — Fr. *Découpoir.*

Het eerstgenoemde wordt bijna algemeen **grift**, of **grif** en **grief** en soms ook **griffel** geheeten. Waarschijnlijk zijn die benamingen afgeleid van het ww. **griffelen** = ingraven met eene stift.

Sch. 545.

Sch. 544.

Snijtang, v. (-en), voor buizen. — Fr. *Pince à couper les tuyaux.* — Eng. *Pipe-cutter; Tube-cutter.*

De beste snijtang voor looden en zelfs voor ijzeren buizen is voorgesteld in nevensstaande sch. 546.

Twee gegoten ijzeren lippen met stalen uiteinde, L, L, kunnen bewogen worden om eene as A. Door eene der lippen steekt een beitel B, welke door middel

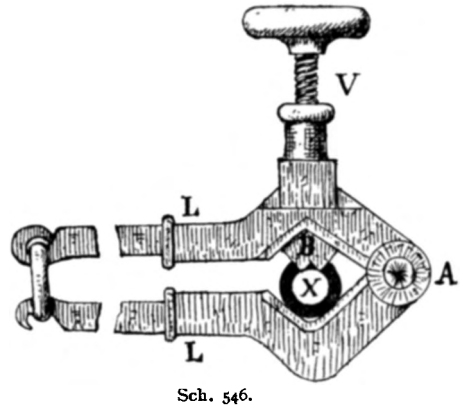

Sch. 546.

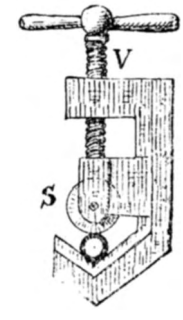

Sch. 547.

eener vijs V op en neer kan gehaald worden. De te doorsnijden buis X wordt tusschen de lippen gelegd zóo dat de beitel een weinig in het metaal dringt;

dan draait men gansch de tang om de buis, en na elken zwenk doet men den beitel meer uitsteken.

Bij de tang van sch. 547 is de beitel der vorige tang vervangen door eene stalen schijf S; de bewerking is nagenoeg dezelfde.

Snijtuig, o. (-en), **Snijmachien, Snijmachine,** v. (Volkst.). — Fr. *Machine à couper.* — Snijtuig.

Snikheet, bnw. — Fr. *Fort chaud.*

Snikkermes, o. (-sen) (W.-Vl.),

Snippermes, o. (-sen) (Limburg). — Fr. *Débordoir; Plane.*

Zie **Haalmes.**

Snippers, m. (mvd.) — Fr. *Rognures; Déchet; Riblons.* — Hgd. *Abschitzel.*

Zinksnippers — Fr. *Rognures de zinc.*

Zie **Afval.**

Snuit, m. (-en), **Hals,** m., eener buis. — Fr. *Evasement.* — Hgd. *Schnauze; Hals.* — Eng. *Socket-end.*

Innemend uiteinde eener buis, dit is dit uiteinde, waarin eene andere buis komt.

Zie **Buisverbinding.**

Sodeeren, bw. zw. (Vl.). — Fr. *Souder.*

Zie **Soldeeren.**

Sodeersel, o. (-s) (Vl.). — Fr. *Soudure.*

Zie **Soldeer.**

Sofrein, m. (-en) (Vl.). — Fr. *Chanfrein.*

Zie **Afschuining.**

Sofreinboor, v. (.boren) (Vl.). — Fr. *Amorçoir; Fraise.*

Zie **Spitsboor.**

Sofreinen, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Chanfreiner; Fraiser.*

Zie **Afkanten.**

Sofreinkeer(e), v. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Vilbrequin.*

Zie **Omslagboor.**

Sofreintang, v. (-en) (Volkst.). — Fr. *Tenailles à chanfrein; Mordache à chanfrein.* — Hgd. *Reifkloben.* — Eng. *Chamfer-clamp.*

Zie **Tang.**

Soldeer, o. (-sels), **Soldeersel,** o., **Sodeersel,** o. (Vl.), **Stadeersel,** o. (Brab.), **Souduren** (oud). — Fr. *Soudure.* — Hgd. *Lot.* — Eng. *Solder.* — W. *Sôdeure.*

Het soldeer dient tot het samenvoegen of lasschen van metalen; daarom moet het zooveel mogelijk dezelfde kleur te hebben, even buigbaar en even hard en ook smeltbaarder te zijn dan die metalen.

Het soldeer van den loodgieter bestaat uit een mengsel van twee deelen lood en één deel tin en wordt gewoonlijk **loodmetaal** genoemd.

Soms, en dit bijz. voor het soldeeren van teloodstaande of met sterke helling geplaatste stukken, bestaat het mengsel uit drie deelen lood en één deel tin.

PASTEUR, in zijn « *Handboek voor de officieren van het korps, ingenieurs enz.* », zegt dat de orgelmakers bij het mengsel, bismuth en ook wel spiesglans voegen.

Ziehier eenige samenstellingen van verschillende andere soldeersels :

voor **Roodkoper**

- sterk soldeer
  - 16 deelen geelkoper, 1 deel zink
  - 8 deelen geelkoper, 1 deel zink
  - 3 deelen roodkoper, 1 deel zink
- zacht soldeer: 2 deelen tin, 1 deel lood

voor **Geelkoper** (kleine werken): 3 deelen tin, 1 deel lood

voor **Geelkoper** (groote werken)

- sterk soldeer
  - 1° de soldeersels voor roodkoper
  - 2° 6 deelen geelkoper, 1 deel zink
- zacht soldeer: 6 deelen geelkoper, 1 deel zink, 1 id. tin

voor **Tin**

- sterk soldeer: tin en lood (meer tin dan lood)
- zacht soldeer: 1 deel tin, 1 deel lood, een weinig bismuth

Voor **zink** en **tin**, soms zuiver tin; meest een mengsel van 2 deelen tin met 1 deel lood.

OPPERMANN raadt de volgende soldeersels aan :

voor blikslagers: Tin — 45 deelen; Lood — 55 id.

voor zinkbewerkers: Tin — 40 deelen; Lood — 60 id.

voor loodgieters { Tin — 36 deelen;
Lood — 64 id.

AUCAMUS geeft :

Voor het soldeer der ketelmakers { sterk soldeer { 52 deelen koper;
48 id. zink
zacht soldeer { 25 deelen koper;
75 id. zink

voor ijzersoldeer { 65 deelen koper;
35 id. tin.

Bekwame vakmannen gaven ons de volgende verhoudingen :

SOLDEERSELS	GEWICHTSDEELEN	
	LOOD	TIN
voor lood	2	1
voor zink	1	1
voor blik	1	2

Over het algemeen wordt soldeer, waarin tin voorkomt, **tinsoldeer** geheeten.

De werklieden onderscheiden ook het gewone soldeer in drieërlei soorten :

1° **grof soldeer**, dat bestaat uit 1 deel lood en 1 deel tin en dat nagenoeg enkel dient voor **lapwerk.**

2° **middelsoort**, waarin 1 ½ deel tin voor 1 deel lood, bijzonder geschikt tot het soldeeren der naden van platten en van goten.

3° **best soldeer**, met 2 deelen tin voor 1 deel lood, gebruikt voor fijn werk en inzonderlijk voor pompen, waterbuizen enz.

(Zie **Soldeeren**).

Ziehier tot slot eene tabel medegedeeld door ROMAIN, in zijn werk « *Le Plombier-Zingueur* », blz. 167.

NUMMERS VAN HET SOLDEER	DEELEN TIN	DEELEN LOOD	DEELEN BISMUTH	GRAAD VAN SMELTBAARHEID
1	1	25	—	292°
2	1	10	—	283
3	1	5	—	269
4	1	3	—	250
5	1	2	—	227
6	1	1	—	187
7	1 ½	1	—	180
8	2	1	—	170
9	3	1	—	180
10	4	1	—	189
11	5	1	—	190
12	6	1	—	192
13	4	4	1	165
14	3	3	1	160
15	2	2	1	145
16	1	1	1	122
17	1	2	1	113
18	5	3	1	95

Soldeerblok, o. (-ken).
— Fr. *Billot à souder.*
Blok, waarop men soldeert.
— Fr. *Bloc à souder.*
Stuk soldeer, waarin **salmiak** is bevestigd.
Zie **Salmiak.**

Soldeerbord, o. (-en). — Fr. *Etamoir.* — Hgd. *Lötbrett.* — Eng. *Soldering-board.*
Houten palet met blik overdekt, waarop men den **soldeerbout** wrijft om hem te beproeven.

Soldeerbout, m. (-en), **Soldeerijzer,** o., **Soldeerkolf,** v., **Soudeerijzer,** o., **Soudeerbout,** m. (Volkst.), **Soudeerbijt, Sedeerbijt, Bijt,** m. (O.-Vl., meest Gent). — Fr. *Fer à souder; Soudoir.* — Hgd. *Lötkolben.* — Eng. *Soldering-iron.* — W. *Sodai; Sôdeu; Fier.*

De soldeerbout bestaat hoofdzakelijk uit een stuk staal of een stuk **geslagen** koper, verschillend van vorm en van richting volgens de te soldeeren voorwerpen; die bout is op eene ijzeren stang bevestigd, waaraan een houten handvatsel of hecht.

Hij dient 1° om soldeer te doen smelten, 2° om soldeer op de voegen of de naden van de te lasschen metalen voorwerpen te brengen.

Schetsen 548 tot en met 553 geven de meest gebruikte vormen.

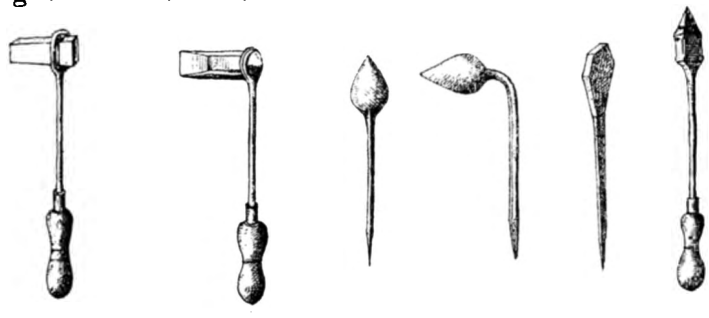

Sch. 548. Sch. 549. Sch. 550. Sch. 551. Sch. 552. Sch. 553.

De **eivormige bout** dient meer tot het soldeeren van buizen; de **peerstaartvormige** tot het dichtmaken van kisten, gaarbakken enz.

Groote bouten wegen ongeveer 2^k220; middelmatige, 0^k355; kleine, 0^k250.

De loodgietersbouten zijn van geslagen koper (gegoten koper is daartoe niet geschikt); de zinkbewerkersbouten, eigenlijk soldeerijzers, van goed staal — Fr. *Fers en fer.*

Algemeen worden hedendaags enkel koperen bouten gebruikt.

Het herhaaldelijk verwarmen der soldeerbouten veroorzaakt veel tijdverlies; de warmtegraad is ook zelden dezelfde, zoodat het heel moeilijk is gelijkvormig werk te leveren; daarin wordt voorzien door

het gebruiken van **zelfverwarmende** soldeerbouten, die eigenlijk bestaan uit **soldeerlampen** met bouten. Gazoline of gewoon gas dienen tot brandstof.

Sch. 554

Sch. 557

Sch. 555

Sch. 558

Sch. 556

Zie schetsen 554, lamp ; 555, gewone bout; 556, bout voor het soldeeren van hoeken; 557, gebogen blaaspijp; 558, platte blaaspijp.

Zie ook de werktuigen door schetsen 559 en 561 voorgesteld.

Sch. 560 geeft den bout voor het tuig 559.

Zie nog **Salmiak**, **Soldeer**, **Soldeeren**, **Spiegelhars**, **Borax** enz.

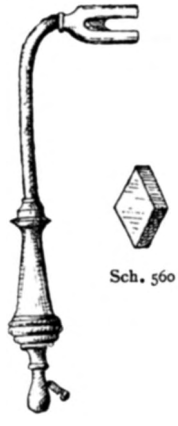
Sch. 559

Sch. 560

Sch. 561

Soldeerder, m. (-s). — Fr. *Soudeur*. Hij, die soldeert.

Soldeerdropje, o. (-s). — Fr. *Larme de soudure*. — Hgd. *Löthtröpfchen*. — Eng. *Soldering-drop*. Dropje soldeer, dat zich op de bladen metaal of op de buizen heeft vastgezet.

Als er **soldeerdropjes** binnen de buizen vastgehecht zijn noemt de Fransche loodgieter die « *Epingles* ».

Deze dropjes vooral moeten afgestoken worden.

Soldeeren, bw. zw., **Soudeeren,** bw. zw. (Volkst.), **Sodeeren,** bw. zw. (Vl.), **Stadeeren,** bw. zw. (Brab.), **Wellen,** bw. zw., **Lasschen,** bw. zw., **Lassen,** bw. zw (Volkst.), **Aanlasschen,** bw. zw., **Aanwellen,** bw. zw. — Fr. *Souder.* — Hgd. *Löten.* — Eng. *To solder.* — W. *Sôder.*

Vroeger dachten de deskundigen dat de eigenschap van zekere metalen zich te laten soldeeren hieruit voortkwam, dat de buitenzijden dier metalen, op eenen gegeven warmtegraad, weeker werden en door het slaan of het drukken in elkander drongen.

De heer P. RUST heeft eene reeks proeven gedaan, te lang om hier te worden vermeld, waaruit blijkt dat deze leer moet gewijzigd worden in dezer voege :

Het soldeeren is eene mechanische werking, welke berust op de eigenschap van zekere metalen zich door eene drukking te laten vereenigen, wanneer afzonderlijke deelen, op eenen gegeven warmtegraad gebracht, in aanraking komen met een volstrekt zuiver metalen vlak.

Daaruit volgt het groot nut der **vloeimiddels,** die met de zouten door de verkalking der metalen voortgebracht, **metaalschuim** vormen; dit laatste moet vloeiend genoeg zijn opdat het uit den naad der te soldeeren stukken, door slaan of door drukken, kunne verwijderd worden en aldus het aanraken der metalen zoo innig mogelijk make.

Soldeeren van lood.

PASTEUR zegt in zijn « *Handboek voor de officieren van het korps, Ingenieurs enz. :*

« Bij het elkander soldeeren van nieuw lood be-
« smeert men het met krijt en daarna met gras, om
« te beletten dat het soldeersel zich op hetzelve hechte.
« Daarna schrapt men deze vuiligheid van die plaatsen
« waar het soldeersel vatten moet, wederom af, be-
« smeert deze deelen met een weinig kaarsvet en
« soldeert ze vervolgens te zamen ».

Bij het soldeeren worden eerst de vlakken van de stukken, door middel van eenen **krabber,** klaar en blinkend gemaakt, en daarna bestrooid met **spiegelhars** of besmeerd met **kaarsvet** tot het voorkomen der **verkalking.**

Dan worden de stukken, die wij zullen veronderstellen bladen te zijn, met eene genoegzame bedekking het eene op het andere gelegd, en men giet op den naad vloeiend soldeer, dat uitgebreid wordt met eenen warmgemaakten **soldeerbout.**

Indien het te soldeeren lood redelijk dik is, dan kan het met goed gevolg warm worden gemaakt hetzij met brandend stroo, hetzij met gloeiende houtskool.

Indien de te soldeeren naad niet groot is, dan neemt de loodgieter, met den bout, een weinig soldeer en strekt dit uit op den naad. Deze wijze van soldeeren dient voornamelijk bij het lasschen van bladlood of bij het maken van buizen met platlood.

Men verkrijgt aldus de **soldeering met zoom** of **met naad.**

Wat aangaat het verlengen van looden buizen, dit kan gedaan worden hetzij door eene **soldeering met knoopen** (Sch. 562), hetzij door eene **ingelaten soldeering** (Sch. 563); deze laatste kan sneller verricht worden en biedt meer stevigheid aan dan de eerste.

Hooger vermelde wijzen leveren dikwerf onder-

scheidene zwarigheden op en dit om de volgende redenen :

1° de groote broosheid der soldeersels;

2° de moeilijkheid om, bij herstellingswerken, eene soldeering op het oud lood te doen vatten.

3° het verschil van **uitzetting** der metalen, die in het soldeer voorkomen, waardoor soms barsten ontstaan.

4° het gebruik der **komfooren**, die ontegensprekelijk nadeelig zijn voor de gezondheid der werklieden en een bestendig gevaar voor brand opleveren.

Daarom ook komt nu bijna algemeen in voege de zoogezegde **soldeering door samensmelting**, ook **soldeering lood op lood** genaamd. Hierbij gebruikt men geen soldeer : door middel eener **soldeerpijp** die op den te lasschen naad eene blauwe, zeer heete vlam richt, worden de randen van het lood gesmolten; door het behendig aanbrengen van een strookje lood, dat ook smelt, worden de deeltjes lood welke door het afkrabben afgehaald werd, vervangen en de naad wordt, om zoo te zeggen, onzichtbaar.

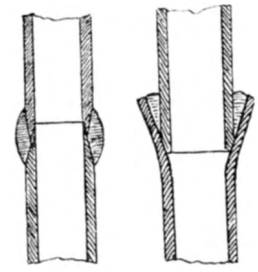

Sch. 562. Sch. 563.

Deze soldeering is stevig, vermits de beide stukken lood maar éene zelfstandige massa uitmaken; te meer, zij kost minder dan de gewone soldeering, daar het lood goedkooper is dan het soldeer.

Op kleine werken en ten einde het gebruik van een komfoor te vermijden, bedient de loodgieter zich veelal van de **soldeerlamp.**

Soldeeren van blik.

Om blik te soldeeren, strooit men vooreerst op de voeg der bladen wat **spiegelharspulver** of een weinig **zinkchlooruur.**

Na den soldeerbout goed warm gemaakt te hebben, wrijft de werkman den kop van het werktuig met **vilt** en daarna met een stuk spiegelhars, zoodat de bout gansch zuiver zij; met dezen neemt hij vervolgens uit den **staafvorm** het noodige soldeer, dat hij op den naad der te vereenigen stukken strijkt, wel zorgende deze stukken door middel van het **soldeerhout** zóo te drukken dat zij plat en onbeweegbaar blijven.

Deze wijze van soldeeren is in gebruik voor kleine werken; in zekere gevallen wordt het soldeer gesmolten en dan op den naad gegoten, en uitgebreid met den warmen bout; het onnoodige soldeer wordt aanstonds weggenomen hetzij met den bout, hetzij met eene prop **werk**.

Afgesneden kanten moeten met soldeer overdekt worden, zooniet zal het blik roesten.

Soldeeren van zink.

Zink soldeert men nagenoeg op dezelfde wijze als blik.

Vooraleer de bewerking aan te vangen moet het metaal van alle zuurstofverbinding ontlast worden; daartoe dient de krabber; verder wordt het zuiver gemaakt vlak bestreken met **zinkchlooruur**.

Sommige zinkbewerkers gebruiken tot dit **oppoetsen** zoogenaamden **zoutgeest** of **Spiritus van zout**, dat is **Chloorhydrisch zuur**, welk zij behandelen met een **penseel** of eenen kleinen borstel en zelfs met eene pluim.

Zie nog **Stellen** en **Salmiak**.

Soldeeren van koper met lood.

Het lasschen van koper met lood verschilt, daarin met het soldeeren van lood met lood, dat het koper

vooraf moet worden vertind opdat het gewone soldeer er kunne op **vatten**. Daartoe dient het koper met de **vijl** of met de **metaalrasp** goed zuiver gemaakt en met **werk** zorgvuldig afgewreven.

Om bijv. eene koperen kraan op eene looden buis te soldeeren zal men te werk gaan als volgt:

De **kraanstaart**, gansch ontlast van alle onreinheden, zooals hooger is aangeduid, wordt in een zeer warm **bad** van goed soldeer herhaalde malen gedopt totdat hij met eene dichte laag **vertinsel** bedekt is. De buis, waarop de kraan moet komen, wordt insgelijks op haar uiteinde goed afgekrabt, dan een weinig uitgerekt zoodat de kraanstaart er in spant. Nu soldeert men volgens de reeds beschreven wijze.

Steviger werk wordt verkregen met beschroefde of geribte kraanstaarten, en in dit geval is het voorafgaand vertinnen van het koper noodeloos; immers door eenige wel aangebrachte slagen zal het lood der buis zich in de schroefgleufjes zetten en aldus het **aankleven** verzekeren.

Soldeeren van koper met koper.

Het volgende stelsel wordt in de Vereenigde Staten van N.-Amerika met goed gevolg bekroond:

Pen door het hameren de twee te verbinden uiteinden der stukken **af** en na ze heet gemaakt te hebben, dop ze in **borax**, ten einde ze goed te zuiveren; warm ze nogmaals en dop ze in **cryolietpulver** en gij zult de stukken door het **smeden** kunnen lasschen.

Zie ook **Spaansch wit, Waterbad**, en de met vette letters gedrukte woorden.

Soldeeren, o., **Soldeering**, v. — Fr. *Soudure; Soudage.* — Hgd. *Löthung.* — Eng. *Soldering.*

Een soldeerwerk verrichten.

Het soldeeren van eene scheur in eene leiding heet in 't Fr. *Reprise.*

Soldeerhout, o. (-en), **Pershout,** o. — Fr. *Appuyoir; Pesette.* — Hgd. *Pressholz.* — Eng. *Pressing-tool.*

Sch. 564.

Plat stuk hout, dat de werkman tijdens het soldeeren gebruikt om op de metalen platen te drukken.

Het gelijkt veel op eene kleine spade (Sch. 564).

Soldeerijzer, o. (-s). — Fr. *Fer à souder; Soudoir.*

Zie **Soldeerbout.**

Soldeering, v. (-en).

— Fr. *Soudage; Soudure.*

Zie **Soldeeren.**

— Fr. *Soudure.*

De plaats, waar soldeer op eene voeg is aangebracht.

Soldeering door samensmelting, v. — Fr. *Soudure autogène.* — Hgd. *Löthung durch Zusammenschmelzen.* — Eng. *Autogenous soldering.*

Zie **Soldeeren.**

Soldeering lood op lood, v. — Fr. *Soudure plomb sur plomb.*

Zie **Soldeeren.**

Soldeering met het waterbad, v. — Fr. *Soudure au bain-marie.*

Zie **Waterbad.**

Soldeering met knoopen, v. — Fr. *Soudure à nœuds.*

De knoopen hebben meestal den vorm van een **eirond,** bijzonderlijk als looden buizen eind tegen eind worden vergaard.

Zie **Knoop, Soldeeren** en **Verven.**

Soldeering met zoomen, v. — Fr. *Soudure à côtes.*
Zie **Soldeeren.**

Soldeerknoop, m. (-en). — Fr. *Nœud de soudure.*
Zie **Knoop, Soldeeren** en **Verven.**

Soldeerkolf, v. (.kolven). — Fr. *Fer à souder; Soudoir.*
Zie **Soldeerbout.**

Soldeerkorrel, v. (-s). — Fr. *Larme de soudure; Grain de soudure.*
Soldeer in korrels gebracht smelt gemakkelijk.
Zie o. a. **Waterbad** en **Korreling.**

Soldeerlamp, v. (-en), **Soldeerlampe,** v., **Soldeerlampte,** v. (oud), **Soldeerlante,** v. (Vl.). — Fr. *Lampe à souder.* — Hgd. *Lötlampe.* — Eng. *Soldering-lamp.*

Sch. 565.

Deze lamp (Sch. 565) bestaat hoofdzakelijk uit een klein metalen kastje ABDC, met handvatsel E en waarin eene gewone alcohollamp F onder aan een dichtgesloten keteltje G, dat ook alcohol bevat.

Boven het keteltje komt eene pijp PQ, wier uiteinde Q recht voor de vlam V der lamp F uitkomt.

Indien de wiek in brand wordt gestoken, verwarmt zij den alcohol van het keteltje G; daardoor ontstaat aan Q een dampstraal van alcohol, die de vlam neerslaat en ze puntig maakt.

Deze lamp kan dus even goed als de **soldeerpijp** dienen tot het **soldeeren door samensmelting.**

Nieuwere modellen van soldeerlampen zijn heden

in den handel verkrijgbaar; zie o. a. schetsen 566, 567 en 568.

Sch. 566.

Sch. 567.

Sch. 568.

Alcohol wordt over het algemeen vervangen door gazoline en andere minerale uittreksels.

Soldeerlepel, m. (-s).

— Fr. *Cuiller à soudure;* soms ook *Spatule.*

Is eigenlijk een **loodlepel**; hij dient voornamelijk om smeltend soldeer op de te lasschen deelen te brengen.

— Fr. *Cuiller à souder.*

Zie **Soldeerspaan.**

Soldeernaad, m. (.naden). — Fr. *Point soudé.*

Naad door soldeer gevormd.

Soldeerpijp, v. (-en), **Waterstoflamp,** v. — Fr. *Chalumeau.* — Hgd. *Lötrohr.* — Eng. *Gas-Blowpipe.*

De soldeerpijp bestaat hoofdzakelijk uit eene kast met twee dichtgesloten en afgezonderde vakken; het eene vak bevat eenen blaasbalg, het tweede de scheikundige stoffen tot het voortbrengen van waterstof, dus water, zink en zwavelzuur.

Die vakken zijn verbonden door middel van **rekgommen** darmen met koperen buizen, waaraan de kranen K en K′ (Sch. 569); die buizen loopen saam

in eene veel smallere A, welke op het uiteinde is voorzien van eenen met gaatjes doorboorden bol.

Opent men de kranen, dan komen tegelijkertijd in A èn lucht, èn waterstofgas, welke door het ontvlammen eene blauwachtige zeer heete pijlvormige vlam geven.

Vrij algemeen bezigt de loodgieter gewoon gas, en brengt, door middel eener blaaspijp, de noodige lucht in de vlam (Sch. 570 en 571).

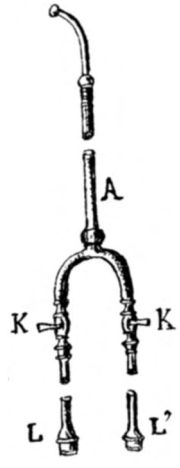

Sch. 569.

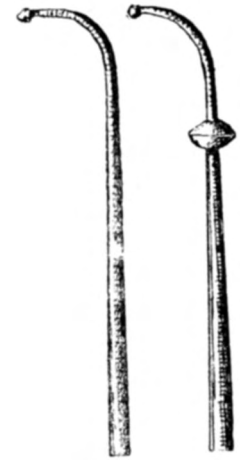
Sch. 570. Sch. 571.

Heden gebruikt men veel zelfwerkende soldeerpijpen met gewoon gas; de lucht wordt aangevoerd door den tocht, welke ontstaat bij het branden van het gas en de pijpen worden zóo geregeld dat de vlam blauwachtig en puntig zij.

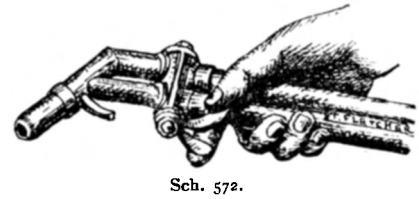
Sch. 572.

Zie Sch. 572 eene der zelfwerkende soldeerpijpen van het maaksel *Fletcher*.

Soldeerpot, m. (-ten). — Fr. *Pot à soudure.*

De soldeerpot is eigenlijk een **loodpot,** waarin soldeer wordt gesmolten.

Soldeersel, o. (-s). — Fr. *Soudure.*

Zie **Soldeer.**

Soldeerspaan, v. (-anen), **Soldeerlepel**, m. — Fr. *Cuiller à souder.*

Dit gereedschap wordt gebruikt bij het soldeeren van staande voegen aan looden buizen.

Het heeft den vorm van eene kleine palet met afgeronde hoeken, waaraan een recht handvat.

De palet bestaat uit eene eenigszins holronde stalen plaat, 1 mM. dik en ongeveer 155 mM. hoog

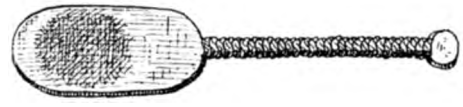

en 35 mM. breed; het handvat dient bedekt met eene warmtewerende stoffe en wordt dienvolgens doelmatig met gewone koorden bevlochten.

Zie bovenstaande schets.

Soldeersteen, m. (-en). — Fr. *Roche à souder.*

Steen, waarop men soldeert.

Soldeertang, v. (-en). — Fr. *Tenaille à souder; Pincette à souder.* — Hgd. *Lötzange.* — Eng. *Hawk-bill.*

Zie **Tang.**

Soldeertin, o. (gmvd.). — Fr. *Etain à souder.*

Soldeer, waarvan het hoofdbestanddeel het tin is.

Soldeerwerk, o. (-en). — Fr. *Travail de soudure.*

Het soldeerwerk moet met de grootste zorg verricht worden.

Soldeerwit, o. (gmvd.). — Fr. *Blanc d'Espagne.*

Zie **Spaansch wit.**

Solinze, v. (-n) (W.-Vl., o. a. te Meenen). — Fr. *Solin.*

Zie **Slabbe.**

Soortelijk gewicht, o. (-en).

Soortelijke zwaarte, v., **Specifieke zwaarte**, v. — Fr. *Poids spécifique; Pesanteur spécifique.* — Hgd. *Spezifische Gewicht.* — Eng. *Specific Weight.*

Is het gewicht van eene stof onder een zeker volume, in vergelijking met dat van een gelijk volume gedistilleerd water, bij O° Celsius.

Het gemiddeld soortelijk gewicht per kubieke centimeter en in grammen

van **IJzer** { getrokken 7.800
gegoten 7.200
van **Koper** = 8.920
id. **Lood** = 11.370
id. **Tin** = 7.290
id. **Zink** = 7.150.

Sorteeren, o. van erts. — Fr. *Triage du minerai.* — Hgd. *Erzscheiden.* — Eng. *Sorting.*

Zie **Bereiding.**

Soudeerbout, m. (-en) (Volkst.),

Soudeerbijt, m. (-en) (O.-Vl., bijz. Gent). — Fr. *Fer à souder; Soudoir.*

Zie **Soldeerbout.**

Soudeeren, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Souder.*

Zie **Soldeeren.**

Soudeerijzer, o. (-s) (Volkst.). — Fr. *Fer à souder; Soudoir.*

Zie **Soldeerbout.**

Soudure, v. (-n) (oud). — Fr. *Soudure.*

Komt voor in den zin van **soldeer** o. a. in de rekening der stad Gent over het jaar 1685 (Stadsarchief, Reeks 533, nr 5).

Souduren (oud). — Fr. *Soudure.*

Komt voor in den zin van **soldeer** o. a. in de rekeningen der stad Ieperen, over het jaar 1449 (Stadsarchief).

Spaansch groen, o. (gmvd.). — Fr. *Vert-de-gris.*
Zie **Kopergroen.**

Spaansch wit, o. (gmvd.). — Fr. *Blanc d'Espagne.*

Het Spaansch wit, tot eene pap bereid, bezigt men o. a. om de soldeeringen, welke aan groote hitte moeten blootgesteld worden, te bestrijken, ten einde gedane soldeeringen tegen het smelten te vrijwaren.

Het wordt ook **Soldeerwit** genoemd.

Spadel, v. (-s). — Fr. *Spadelle; Spatule.*
Zie **Spatel.**

Spannagel, m. (-s). — Fr. *Clavette.*
Zie **Spie.**

Spannen, bw. ow. onr. (vroeger st.). — Fr. *Tendre.*

Men spant zooveel mogelijk het **lijnwaad**, waarop dun platlood wordt gegoten.

Spanplaat, v. (.platen). — Fr. *Sablière.*
Zie **Muurplaat.**

Spanrib, v. (-ben). — Fr. *Chevron.*
Zie **Keper**

Spanring, m. (-en). — Fr. *Serre-tenailles; Coulant.*
Zie **Tangring.**

Spansel, o. (-s). — Fr. *Mordache.* — Hgd. *Spannblech.* — Eng. *Clamp.*

Stukje lood of zink of plaatijzer om een metalen voorwerp in de **bankvijs** te spannen zonder het te

beschadigen (Sch. 573 en 574). Er zijn ook **veerspansels.**

Men heet ook « spansels » de stukjes lood, die tusschen de buizen en hunne hechthaken geplaatst worden.

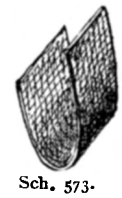

Sch. 573.

Sch. 475.

Spanvijs, v. (.vijzen), **Klemhaak**, m., **Serjeant, Serjant**, m. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Serre-joints; Serjoint; Sergent; Chien.* — Hgd. *Schraubzwinge.* — Eng. *Cramp-frame.*

IJzeren haak met vijs om een te bewerken stuk vast te klampen.

Sch. 575 geeft de kleine spanvijs; Sch. 576 geeft eene spanvijs om metalen buizen vast te zetten. — Eng. *Tube-vice.*

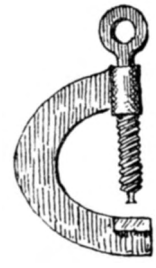

Sch. 575.

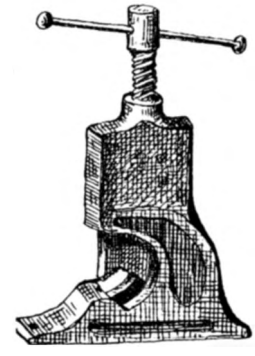

Sch. 576.

Spat, v. (-ten). — Fr. *Piqûre.*

Zie **Spot.**

Spatel, v. (-s), **Spadel**, v. (-s). — Fr. *Spadelle; Spatule.* — Hgd. *Spatel.* — Eng. *Spade.*

IJzeren stang met plat uiteinde dienstig tot het omroeren van smeltend erts.

Zie **Werkdeur.**

Spatkraag, m. (.kragen), **Spattenkraag**, m., **Spetkraag**, m. — Fr. *Rabateau; Rabat-d'eau.*

Ten einde het spatten van het water buiten den **ontvangbak** te vermijden, draagt deze soms eenen kraag, die aan den bovenrand gesoldeerd is.

Sch. 577.

Dit is meer in 't bijzonder noodig als de **afvoerbuis** niet loodrecht in den bak komt, dewijl alsdan het water over den rand kan spatten.

De kraag S (Sch. 577) is hooger tegenover den **spuwer** dan elders.

Spatlap, m. (-pen), **Spattenlap**, m., **Spetlap**, m. — Fr. *Rabateau; Rabat-d'eau.*

Stuk **vilt** of **leder**, dat de werkman tegen den **slijpsteen** drukt om te beletten dat het water van den bak in het aangezicht spat.

Spattenkraag, m. (.kragen). — Fr. *Rabateau; Rabat-d'eau.*

Zie **Spatkraag**.

Spattenlap, m. (-pen). — Fr. *Rabateau; Rabat-d'eau.*

Zie **Spatlap**.

Speel, o. (gmvd.) (W.-Vl.). — Fr. *Jeu.*

Zie **Speling**.

Speel, o. (spelen) (W.-Vl.). — Fr. *Assortiment.*

Zie **Spel**.

Speerhaak, m. (.haken).

— Fr. *Bigorne.*

Zie **Begorie**.

— Fr. *Corne.*

Zie **Aanbeeld**.

Speet, v. (-en) (Brab.). — Fr. *Echelon; Roulon.*
Zie **Laddersport.**

Spegel, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Miroir; Glace.*
Zie **Spiegel.**

Spekelboor, v. (.boren) (O.-Vl.), **Spekelboord**, o. (-en) (O.-Vl.). — Fr. *Vilbrequin.*
Zie **Omslagboor.**

Spel, o. (-en), **Stel**, o. (-len). — Fr. *Jeu; Assortiment.*
De verzameling van verschillende typen van een en hetzelfde gereedschap.
Bijv. een **tangenspel.**

Spel, o. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Jeu.*
Zie **Speling.**

Speldenagel, m. (-s). — Fr. *Clou d'épingle; Pointe.*
Zie **Poont.**

Speling, v. (gmvd.), **Spel**, o. (gmvd.) (Volkst.), **Spil**, o. (gmvd.) (W.-Vl.), **Speel**, o. (gmvd.) (W.-Vl.). — Fr. *Jeu.*
Als eene plaat niet genoeg in de bankvijs spant, zegt men : « er is te veel **speling** »; dan doet men er een **spansel** bij.
Als de **roeven** te groot zijn voor de **roeflatten** sluiten zij niet goed aan en is er te veel speling.
Een **pompzuiger** mag noch te veel, noch te weinig speling hebben.

Spelter, o. en m. (gmvd.). — Fr. *Spéautre; Spiautre; Spialtre.*
Zie **Piauter.**

Spendeken, o. (-s), **Spendetje**, o. (-s). — Fr. *Bougie filée; Rat-de-cave.*

Zie **Wasrol.**

Sperte, v. (-n) (W.-Vl.),

Spet, v. (-ten) (Brab.). — Fr. *Echelon; Roulon.*

Zie **Laddersport.**

Spetkraag, m. (.kragen). — Fr. *Rabateau; Rabat-d'eau.*

Zie **Spatkraag.**

Spetlap, m. (-pen). — Fr. *Rabateau; Rabat-d'eau.*

Zie **Spatlap.**

Speute, v. (gmvd.) (W.-Vl.). — Fr. *Fer-blanc.*

Speute is **wit blik.**

Spiauter, o. (gmvd.) (Bastw.). — Fr. *Spiautre; Spéautre; Spialtre.*

Zie **Piauter.**

Spie, v. (-ën), **Sluitnagel**, m., **Spannagel**, m., **Vulsel**, o. (Volkst.), **Scheers**, o. (Volkst.). — Fr. *Clavette.* — Hgd. *Spliess.* — Eng. *Peg.*

Een stuk metaal aan het eene uiteinde scherper dan aan het andere, dienende om iets op te spannen of om iets te beletten zich te bewegen.

Spieën komen ten nutte o. a. in het **pompstel,** aan den **pompzuiger** enz.

Spie, v. (-ën), **Wig**, v., **Wigge**, v. — Fr. *Cale; Lame.* — Hgd. *Keil.* — Eng. *Wedge.*

Looden spieën dienen tusschen de voegen van steenen metselwerk geplaatst, ten einde de gevolgen eener mogelijke zakking te voorkomen.

Spiebout, m. (-en). **Scheersbout,** m. — Fr. *Boulon à clavette.* — Hgd. *Spliessbolzen.*

Zie **Bout.**

Spiegel, m. (-s), **Spegel,** m. (W.-Vl.). — Fr. *Miroir; Glace.*

De loodgieter bezigt eenen kleinen spiegel bijv. om na te zien of eene soldeering rondom eene in den muur bestaande buis niets te wenschen laat; hij stelt dan het spiegelken tusschen den muur en de buis en hij ziet alzoo dezer achterkant.

De spiegel dient ook tot het opzoeken van barsten en lekken **in pompstukken** enz.

Spiegelast, v. en o. (gmvd.) (O.-Vl., bijz. Gent). — Fr. *Colophane; Arcanson; Poix-résine; Brai sec.*

Zie **Spiegelhars.**

Spiegelhars, v. en o. (gmvd.), **Vioolhars,** v. en o. (gmvd.), **Harpuis,** o. (gmvd.), **Spiegelast,** v. en o. (gmvd.) (O.-Vl., bijz. Gent), **Spiegelhest,** m. (gmvd.) (Hageland), **Confolium,** v. (gmvd.) (O.-Vl., bijz. Gent), **Herpeus,** v. (gmvd.) (Brab., bijz. Brussel), **Conterfoelie,** v. (gmvd.) (Brab., bijz. Leuven), **Colophonium,** o., **Colophaan,** o. (Volkst.). — Fr. *Colophane; Arcanson; Poix-résine; Brai sec.* — Hgd. *Colophonium; Geigenharz.* — Eng. *Colophony.*

Hars voortkomende door de overhaling of distilleering van gom van vurenhout, waaruit al de terpentijngeest getrokken is.

Men strijkt er den **soldeerbout** over opdat deze bij het **soldeeren** niet zou **vertind** worden.

Spiegelharspulver, o. (gmvd.). — Fr. *Poudre de colophane.*

Zie **Soldeeren.**

Spiegelhest, m. (gmvd.) (Hageland). — Fr. *Colophane; Arcanson.*

Zie **Spiegelhars.**

Spiesglans, o. (gmvd.), **Antimonium**, o., **Antimoon**, o. (gmvd.). — Fr. *Antimoine.* — Hgd. *Antimon.* — Eng. *Antimony.*

Vermengd met het lood, maakt het dit taaier en brozer.

In sommige woordenboeken, verkeerd : **Spiesglas**.

Spiesglanshoudende galena, v. (gmvd.). — Fr. *Galène antimonifère.* — Hgd. *Spiessglansbleiglanz.* — Eng. *Compact galena.*

Zie **Galena.**

Spiesglanslood, o. (gmvd.).

— Fr. *Plomb antimonié.*

Zie **Gehard lood.**

— Fr. *Plomb antimonieux.*

Lood, waarin spiesglans voorkomt.

Het is **harder** dan zuiver lood.

Spiesglanstin, o. (gmvd.). — Fr. *Etain d'antimoine.*

Zie **Tin.**

Spietang, v. (-en). — Fr. *Tenaille à plier; Tenaille à clavettes.*

Zie **Tang.**

Spijker, m. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Clou.* — W. *Clâ.*

Zie **Nagel.**

Spijkerbak, m. (-ken) (N.-Nedl.). — Fr. *Bac à clous.*

Zie **Nagelbak.**

Spijkerboor. v. (.boren). — Fr. *Vilbrequin.*

Zie **Omslagboor.**

Spijkeren, bw. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *Clouer.* — W. *Clawer.*
Zie **Nagelen.**

Spijkerfabriek, v. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Clouterie.*
Zie **Nagelfabriek.**

Spijkergat, o. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Enlaçure.*
Zie **Sluitgat.**

Spijkerkop, m. (-pen) (N.-Nedl.). — Fr. *Tête de clou.*
Zie **Nagelkop.**

Spijkermaker, m. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Cloutier.*
Zie **Nagelmaker.**

Spil, v. (-len). — Fr. *Arbre; Pivot; Axe; Verge.*
De spil van den slijpsteen — Fr. *L'arbre de la meule.*
De spil, waar iets op draait — Fr. *Le pivot.*
De spillen van den pletmolen — Fr. *Les axes du laminoir.*
De spil van de windvaan — Fr. *La verge de la girouette.*

Spil, o. (gmvd.) (W.-Vl.). — Fr. *Jeu.*
Zie **Speling.**

Spil, o. (-len) (W.-Vl.). — Fr. *Assortiment.*
Zie **Spel.**

Spil, v. (-len). — Fr. *Mandrin.*
Zie **Maatstaf.**

Spilboor, v. (.boren). — Fr. *Foret; Mêche.*
Zie **Dril.**

Spilgat, o. (-en).
De spilgaten, waarin de as draait, heeten in 't Fr. *Amolettes.*

Spillicht, o. (-en). — Fr. *Bougie filée; Rat-de-cave.*
Zie **Wasrol.**

Spilplaat, v. (.platen). — Fr. *Coussinet.*
Zie **Kussen.**

Spinsbek, o. (gmvd.). — Fr. *Tombac.*
Zie **Tombak** en **Pinsbek.**

Spiritus, m. (gmvd.) (Volkst.).
— Fr. *Esprit de vin; Alcool.*
Zie **Wijngeest.**
— Fr. *Esprit de sel.*
Te Dendermonde, voor **Zoutgeest.**

Spiritus van hout, m. (gmvd.). — Fr. *Esprit de bois; Alcool méthylique.*
Zie **Houtgeest.**

Spiritus van zout, m. (gmvd.). — Fr. *Esprit de sel; Acide hydrochlorique; Acide muriatique.*
Zie **Zoutgeest.**

Spits, v. (-en). — Fr. *Pointe.*
De spits van den **bliksemafleider.**
De spits van den toren.

Spitsboor, v. (.boren), **Freesboor**, v. (W.-Vl.), **Voorboor**, v. (W.-Vl.), **Friseerboor**, v. (W.-Vl.), **Sofreinboor**, v. (Vl.), **Steekboor**, **Steekelger**, **Zinkboor**, **Verzinkboor**, **Wielboor**, v. (Volkst.). — Fr. *Amorçoir; Fraise.* — Hgd. *Versenkbohrer.* — Eng. *Countersink.*
Is eene boor om ingeboorde gaten kegelvormig te vergrooten.
De boren of **boorijzers** zijn aan hun ondereinde

òfwel plat en scherp, òfwel kegelvormig en met inkervingen.

Zie ook **boor**, o. a. voor het geslacht van dit woord.

Spitskapje, o. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Epi.*
Zie **Topsieraad.**

Spleet, v. (spleten). — Fr. *Fente; Crique.*
Gebrek in metaal en bijz. in lood.
Zie **Hoedanigheden.**
Dit lood is gespleten — Fr. *Ce plomb est fendillé.*

Splinter, m. (-s). — Fr. *Picot.*
Metaalschilfer.

Splitstang, v. (-en). — Fr. *Pince à fendre le plomb pour filets.*
Tang tot het splitsen van lood.

Spoelbak, m. (-ken). — Fr. *Evier.*
Zie **Watersteen.**

Spogger, m. (-s) — Fr. *Dauphin.*
Zie **Dolfijn.**

Spondeberd, o. (-en) (W.-Vl.),
Spondebord, Spondeplank, o. (W.-Vl.). — Fr. *Bord de chéneau.*
Zie **Buitenboeibord.**

Spondegoot, v. (.goten) (O.-Vl., bijz. Gent). — Fr. *Chéneau droit.*
Zie **Bakgoot.**
Spondegoten zonder uitstek worden op scheidsmuren aangebracht tot afwatering der daken, welke tegen die muren rusten.
Vroeger noemde men die goten **streckgoten** :

« Item, als d'een Partye eenen ghemeynen Muer « begrijpt, moet sy haren Ozy-drup met een streck- « gote af-leyden, sonder op der ander partyen Erfve « teghen haren danck te moghen vallen ... »

(*Statuyt van de Meeringhe der stadt Brussel,* 19 Aprilis 1657).

Spongat, o. (-en), **Bomgat,** o. (Volkst.). — Fr. *Bonde.* — Hgd. *Spundloch.* — Eng. *Bung-hole.*

Het spongat van een bad bestaat uit eene koperen bus met overslag, die in den bodem is vastgemaakt en waarin eene spon of eene stop.

Sponning, v. (-en). — Fr. *Feuillure; Chambre.*
Zie **Geule** en **Vensterlood.**

Sponssteen, m. (gmvd.). — Fr. *Pierre ponce.*
Zie **Puimsteen.**

Spoor, v. (sporen) (Volkst.). — Fr. *Trait de scie.*
Zie **Zaagtrek.**

Spoorhalle, v. (-n) (Z.-Nedl.). — Fr. *Gare couverte.*
Zie **Bekapping.**

Sporke, v. (-n) (W.-Vl.),

Sport, v. (-en). — Fr. *Echelon; Roulon.*
Zie **Laddersport.**

Spot, v. (-ten) (Volkst.). **Spat,** v. — Fr. *Piqûre.*
Zie **Gespot.**

Spreekbuis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau acoustique; Tube acoustique.* — Hgd. *Sprachrohr.* — Eng. *Speaking-tube.*

Blikken, koperen of zinken buis, welke toelaat een gesprek tusschen twee vertrekken te voeren.

De buis meet 2 tot 3 cM. diameter en is aan hare beide uiteinden voorzien van een beweegbaar pijpje met spreekhoorn en fluit. De spreekbuis is schier van geen gebruik meer sedert het uitvinden van den telephoon.

Sprenkelkwast, m. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Goupillon.*

Zie **Besproeier.**

Spriet, m. (-en). — Fr. *Fourchette.*

Zie **Schaar.**

Spriet, m. (-en) (O.-Vl.). — Fr. *Culotte; Tuyau bfurqué.*

Zie **Broekpijp.**

Springen, ow. st. (Volkst.). — Fr. *Crever.*

De vorst doet soms de looden waterbuizen springen.

Zie **Barsten.**

Sproeiborstel, m. (-s). — Fr. *Goupillon.*

Zie **Besproeier.**

Sproeibuis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau d'arrosage.*

Sproeier, m. (-s). — Fr. *Goupillon.*

Zie **Besproeier.**

Sprok, bnw. (Volkst.),

Sprooi, bnw. (Vl.),

Sproos, bnw. (Vl.). — Fr. *Cassant.*

Zie **Broos.**

Sproot, v. (sproten) (Limburg, Hageland). — Fr. *Echelon; Roulon.*

Zie **Laddersport.**

Spruit, v. (-en). - Fr. *Tuyau de raccord secondaire; Tuyau secondaire.*

Spruiten zijn de mindere buizen, die van eene grootere uitgaan.

Zie **Broekpijp.**

Spruiten, ow. st. (Vl.). — Fr. *Jaillir.*

Zie **Spuiten.**

Spuger, m. (-s), **Spuwer,** m. (Volkst.), **Tuit, v. Geul(e),** v., **Bek,** m., **Toot,** v. (Volkst.), **Tote,** v. (Vl.), **Teute,** v. (W.-Vl.), **Toet,** v. (Limburg), **Teutel, Tuitel,** v. (Limburg). — Fr. *Dégorgeoir; Dégorgeur; Bec; Rejet; Nez.* — Hgd. *Ausgussröhre.* — Eng. *Spout.*

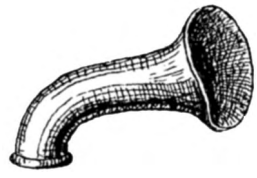

Sch. 578.

De spuger eener pomp — Fr. *Bec; Rejet; Dégorgeoir* — wordt gewoonlijk van koper of van lood gemaakt.

Sch. 578.

Zie **Pomp.**

De spuger eener kraan — Fr. *Nez; Bec.*

Spuger, m. (-s). — Fr. *Gargouille; Canon de gouttière.*

Zie **Waterspuier.**

Spuibak, m. (-ken). — Fr. *Réservoir de chasse.*

Komt voor in enkele lastkohieren van het Ministerie van S., P. en T., waarin men toch meer het woord **stortbak** aantreft.

Zie **Stortbak.**

Spuier, m. (-s) (O.-Vl., N.-Nedl.), **Spuiger,** m. — Fr. *Dauphin.*

Zie **Dolfijn.**

Spuikraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet purgeur.*
Dient om het water uit eene buis te laten afloopen.

Spuiten, ow. bw. st., **Spruiten**, ow. st. (Vl.). — Fr. *Jaillir.*
Het water spuit uit de **kraan.**
Soms uitgesproken « **speeten** » en « **spieten** ».

Spurt, v. (-en) (O.-Vl.). — Fr. *Echelon; Roulon.*
Zie **Laddersport.**

Spuwer, m. (-s).
— Fr. *Dégorgeoir; Dégorgeur; Bec; Rejet; Nez.*
Zie **Spuger.**
— Fr. *Gargouille; Canon de gouttière.*
Zie **Spuger.**

S-sleutel, m. (-s). — Fr. *Clef en S.*
Zie **Moersleutel.**

Staaf, v. (staven), **Stavel**, m. en v. (Volkst.), **Blok**, m. en o., **Geute**, v. (Volkst.), **Klomp**, v. — Fr. *Lingot; Barre; Navette; Saumon.* — Hgd. *Block.* — Eng. *Ingot.*
De Fransche benamingen worden enkel van metaal gezegd.
Het lood wordt in den handel verkocht in den vorm van staven (blokken) van ongeveer 70 kilogram; die staven heeten in 't Fr. *Saumons.*
Wij vermelden :
Ruwe staaf — Fr. *Lingot brut;*
Dichte staaf — Fr. *Lingot serré.*
Zie **Bloktin**, **Schuitje**, **Staaflood** enz.

Staafje, o. (-s). — Fr. *Targelle; Barrette; Petit lingot.*
Het **soldeer** wordt in den handel, in den vorm

van kleine, platte en soms vierkante staafjes verkregen.

De platte staafjes heeten in 't Fr. ook wel *paillons*.

Zie **Staafvorm.**

Staaflood, o. (gmvd.), **Bloklood,** o., **Klomplood,** o. — Fr. *Plomb en saumons; Plomb en lingots; Plomb en navettes; Plomb en pains.* — Hgd. *Blockblei; Muldenblei.* — Eng. *Pig-lead.*

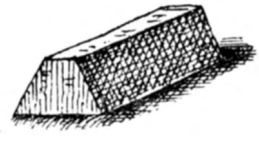

Sch. 579.

Staaflood is nieuw lood in den vorm van geknotte langwerpig vierkante spitszuilen (Sch. 579).

Zie ook **Lood.**

Staafvorm, m. (-en), **Kutselier,** o. (W.-Vl.). — Fr. *Lingotière; Lingottière; Moule à fondre les lingots.* — Hgd. *Zainenform; Eingussform.* — Eng. *Ingot-mould; Ingot-casting-mould.*

Vorm tot het gieten van staven.

Sch. 580.

De loodgieters en zinkbewerkers gebruiken gegoten ijzeren staafvormen om er hunne **staafjes** soldeer in te gieten (Sch. 580); die vormen zijn gewoonlijk in 16 vakken verdeeld.

Die ambachtslieden gebruiken soms ook eenen staafvorm van gedreven ijzer, in den aard eener smalle buis, waarin zij een enkel staafje gieten.

Staakschaar, v. (.scharen). — Fr. *Cisaille d'établi.*

Zie **Bankschaar.**

Staal, o. (gmvd.). — Fr. *Acier.* — Hgd. *Stahl.* — Eng. *Steel.*

Bijna al het gereedschap is van staal of met verstaald uiteinde.

Staal, o. (stalen), **Monster**, o. (N.-Nedl.), **Moester**, o. (W.-Vl.). — Fr. *Echantillon.*

Vooraleer bijv. bladlood te koopen, zal de loodgieter een of meer stalen aan zijnen leveraar vragen; hij kan alzoo door eenen scheikundige de proeven doen verrichten nopens de zuiverheid van het metaal en zelf nazien of het aan de andere vereischten voldoet.

Staalkorrelige galena, v. (gmvd.). — Fr. *Galène à grains d'acier.*

Zie **Galena.**

Staan, o. (stanen) (Volkst.). — Fr. *Chevalet.*

Zie **Staander.**

Sta(a)nd dakvenster, o. (-s). — Fr. *Lucarne.* — W. *Lâmire.*

Zie **Dakvenster.**

Staande band, m. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Bord de chéneau.*

Zie **Buitenboeibord.**

Staande maat, v. (.maten). — Fr. *Mesure non pliante.*

Lat, waarmede eene maat genomen wordt.

Staander, m. (-s), **Staansel**, o. (W.-Vl.), **Staantje**, o. (W.-Vl.), **Staan**, o. (W.-Vl., Limburg), **Stellag(i)e**, v. (Volkst.), **Driepikkel**, m. (Volkst.). — Fr. *Chevalet.* — Hgd. *Gestell.* — Eng. *Tressel.*

IJzeren stel, dat o. a. dient om de te soldeeren buizen te ondersteunen (Sch. 581).

De staander, die den vorm eener vork heeft, heet in 't Fr. *Fourchette,* wanneer hij **op** de werkbank is geplaatst.

Sch. 581.

Staartstuk, o. (-ken). — Fr. *Culasse.*
Is dit stuk, waarop bijv. de **brandkraan** bevestigd wordt.

Stadeeren, bw. zw. (Brab.). — Fr. *Souder.*
Zie **Soldeeren.**

Stadeersel, o. (-s) (Brab.). — Fr. *Soudure.*
Zie **Soldeer.**

Stalen borstel, m. (-s). — Fr. *Harpais; Brosse de fils d'acier.*
Zie **Borstel.**

Stalspiegel, m. (-s), **Stalspegel,** m. (W.-Vl.). — Fr. *Panneau d'écurie.*
Langwerpig vierkante looden plaat tusschen de **ruif** en de **krib** bevestigd.

Stamijn, v. en o. (-en). — Fr. *Passoire.*
Zie **Stramijn.**

Stamp(e), v. (-en). — Fr. *Matrice.*
Uitgeholde vorm om aan eene metalen plaat eenen bol- of eenen holronden vorm te geven.

Stampen, bw. ow. zw. — Fr. *Estamper.*
Met **stamp** en **stamper** eene metalen plaat zekere bepaalde vormen geven.
Om zink te kunnen stampen moet het herwarmd worden tot op 130 graden Celsius.

Voor groote werken wordt eene soort **heistelling** gebruikt, ook wel het tuig genaamd **muntersschroef** of **munterspers**, dat wij onnoodig achten hier te beschrijven.

Het lood wordt soms ook gestampt, doch het daardoor verkregen werk is min kunstig en niet zoo sierlijk als het **drijfwerk.**

Stampen, o. — Fr. *Estampage.*
Het **stampen.**

Stamper, m. (-s), **Holstempel**, m. — Fr. *Mandrin.*
Beweegbaar stuk staal, dat op de **stamp** staat.

Stamper, m. (-s). — Fr. *Batte; Battoir; Bourseau; Bourseault.* — Hgd. *Stampfer der Förmers.* — Eng. *Rammer.*

De loodgietersstamper is van hout en dient tot het **aanstampen** van het zand bij het gieten van platlood.

Stamper, m. (-s). — Fr. *Dame.*

Sch. 582.

De stamper is een **bolhamer** met zeer langen steel; hij dient vooral bij het vervaardigen van bochten of **ellebogen** in looden buizen. Zie sch. 582.

De bol A wordt best van soldeer gemaakt; dit metaalmengsel is harder dan lood, doch zachter dan staal.

De loodgieter heeft verscheidene stampers, die echter maar verschillen door de meerdere of mindere lengte van de stelen.

Stampmolen, m. (-s). — Fr. *Bocard; Bocambre; Moulin à bocarder.* — Hgd. *Pochmühle; Stampfmühle.* — Eng. *Stamping-mill.*

Zie **Bereiding.**

Stand, o. (-en), soms v. in de Volkst.,
Stande, v. (-n). — Fr. *Réservoir; Conserve.*
Zie **Gaarbak.**
De stande is altijd hooger dan wijd.

Standaard, m. (-en, -s), **Standerd**, m. (-s). — Fr. *Etalon; Jauge; Mesure de jauge.*
Zie **IJkmaat.**

Stander, m. (-s).
— Fr. *Montant d'échelle.*
Zie **Ladderboom.**
— Fr. *Poinçon; Fût de girouette.*
Zie **Priemstijl.**
— Fr. *Réservoir; Conserve.*
Zie **Gaarbak** en **Stande.**

Standerd, m. (-s). — Fr. *Etalon; Jauge; Mesure de jauge.*
Zie **IJkmaat.**

Standvenster, o. (-s). — Fr. *Lucarne.*
Zie **Dakvenster.**

Stangpasser, m. (-s), **Ritzer**, m. (Vl.). — Fr. *Compas à verge.* — Hgd. *Stangenzirkel.* — Eng. *Beam-compasses.*
Zie **Passer.**

Stankafsluiter, m. (-s), **Stankafsnijder**, m., **Luchtafsnijder**, m., **Stankmijder**, m., **Stankscherm**, m. (N.-Nedl.), **Hevel**, m. — Fr. *Coupe-air; Siphon.* — Hgd. *Heber.* — Eng. *Siphon.*
De stankafsluiter bestaat uit een hevelvormig toestel, dat op eene **verlaatbuis** of op eene riool enz. aangebracht wordt en, door middel eener **watertoesluiting**, tegen de uitwaseming van der gezondheid schadelijke gassen bevrijdt.

Het vervaardigen en het plaatsen van de stankafsluiters zijn voorzeker onder de voornaamste werkzaamheden van den loodgieter te rangschikken; dienvolgens is eene bespreking noodzakelijk.

De lezer zal hier nochtans geene volledige beschrijving vinden; een lijvig boekdeel zou niet toereikend wezen om over dit onderwerp al de wetenswaardige bijzonderheden te bevatten; wij zullen veronderstellen dat hij bekend zij met de verschillige bewerkingen, het ambacht betreffende (1), en zullen ons bepalen o. a. die regels te doen kennen, welke hij hoofdzakelijk dient in acht te nemen bij het plaatsen dezer toestellen.

Een eerste vereischte is dat de stankafsluiter « werktuiglijk » gereinigd worde.

Daartoe raadt de bekende Engelsche loodgieter S. STEVENS-HELLYER aan, de volgende voorschriften na te komen :

1° De stankafsluiter moet binnen zonder scherpe kanten of hoeken zijn, waaraan zich onreinheden kunnen vastzetten.

2° De dwarsche doorsnede moet zóo berekend zijn dat de gang van het water niet ontvormd worde; bijgevolg zal die doorsnede den ronden vorm nabijkomen. Tevens dient gezorgd dat de **indompeling** van den hevel 4 tot 5 cM. diep zij.

3° Het **lijf** van eenen stankafsluiter, welke geplaatst is op eene waterpasliggende buis of op eene leiding, moet nauwer zijn dan de ingangsmonding, dit om minst mogelijk water op te houden en om het water door de kleinste **strooming** te ververschen.

---

(1) Zie overigens de uitleggingen gegeven bij de woorden **Buis, Schouwingsopening, Elleboog** enz.

4° De dwarsche doorsnede wordt zoo klein mogelijk, doch in evenredigheid genomen met de middellijn der leiding en met de hoeveelheid water ineens te vervoeren.

5° De **uitmondingen** met roostertjes, boven de afloopen van watersteenen en van andere toestellen met platten bodem, moeten kegelvormig vernauwen; de strooming op den hevel en op de stortbuis is dan heviger.

Indien de hevel nauwer is dan de stortbuis, zoo kan deze slecht werktuiglijk gereinigd worden.

6° De ingang van den hevel moet derwijze zijn aangericht dat de waterstrooming loodrecht op de indompeling valt.

De grootere drukking, aldus aan het water gegeven, zal dit laatste toelaten beter alle vreemde stoffen weg te voeren en zal ook het ververschen verzekeren.

7° Elke buitenhuis geplaatste stankafsluiter moet opwaarts openblijven, zoodat de gassen, die in de leiding ontstaan, in den dampkring kunnen vervliegen.

Als men voor vervriezen behoeft te vreezen, is het voldoende de opening te stoppen en de lucht te scheppen door middel eener vertakking boven aan den afsluiter geplaatst.

Een tweede vereischte is dat de hevel bestand weze tegen eene **vermindering der indompeling** — Fr. *Perte de plongée* — waardoor de watertoesluiting ontoereikend wordt of zelfs verdwijnt en bijgevolg het toestel gansch nutteloos wordt.

De vier voorname oorzaken dezer vermindering zijn :

1° de **hevelwerking**;
2° het **momentum**;
3° de **verdamping**;
4° de **terugvloeiing** door den wind;

die wij in korte woorden doen kennen :

1° De **hevelwerking** — Fr. *Siphonnage.*

Wanneer men eene zekere hoeveelheid water ineens en met kracht in den stankafsluiter giet, ontstaat er in de stortbuis eene zuiging, die het water, dat zich in het toestel bevindt, medesleept en waardoor de waterstand te laag valt om het indringen van de gassen te beletten.

Tot het voorkomen van deze werking, welke de beschouwingen, medegedeeld bij het woord **Hevel**, duidelijk verklaren, worden hoofdzakelijk twee schikkingen in acht genomen, te weten :

a) Men geeft aan de stortbuis eenen veel grooteren **doorloop** dan aan den afsluiter.

Dit middel om de hevelwerking te keer te gaan is doelmatig, doch de stortbuis kan moeilijk werktuiglijk gereinigd worden.

b) eene **verluchtingspijp** wordt boven aan den afsluiter tusschen den waterstand en den uitloop aangebracht; dusdanig dat het toestel niet meer als een eigenlijke hevel kan aanzien worden.

2° Het **momentum** — Fr. *Momentum.*

Het momentum ontstaat o. a. daar, waar twee of meer stankafsluiters zonder verluchting, op verschillende verdiepingen geplaatst, zich in dezelfde stortbuis ontlossen.

De strooming in eenen der hooger staande hevels brengt soms, benevens eene luchtverdunning in de stortbuis, waardoor de hevelwerking wordt veroorzaakt, ook eene drukking teweeg op den waterstand der onder geplaatste afsluiters.

Deze drukking heeft voor gevolg dat het water met geweld binnen het vertrek wordt geworpen.

Om bij zulkdanige inrichting de hevelwerking en het momentum te beletten, zal de verluchting der

afsluiters van beneden af tot boven, op eene van de stortbuis afgezonderde pijp, vertakken, welke pijp ten andere boven het dak van het gebouw zal uitschieten.

3° De **verdamping** — Fr. *Evaporation.*

De verdamping levert een bestendig gevaar op, bijzonderlijk in de huizen, welke maar tijdelijk bewoond worden.

Er dient gezorgd de niet in gebruik zijnde toestellen intijds met water te vullen, dit niet alleenlijk om de indompeling te behouden, maar tevens om het water te ververschen.

4° De **terugvloeiing door den wind** — Fr. *Refoulement du vent.*

De windbuien en zelfs de windvlagen hebben soms voor gevolg het water uit den afsluiter te drijven.

Om dit te beletten zal men best boven de verluchtingspijpen **gekken** plaatsen.

***

Ziehier eenige der meest gebruikte stankafsluiters:

A. De **hevelvormige bomstop** — Fr. *Bonde syphoïde.*

Die stop wordt voornamelijk gebruikt aan watersteenen, ook voor leidingen in koeren, gangen enz. doch zij is geenszins aanbevelenswaardig.

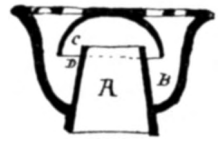

Sch. 583.

Inderdaad de kegelvormige buis A, (Sch. 583) die de hoogte van den waterstand moet geven, verhindert den afvoer van het water in zulke mate, dat onreinheden in de holte B blijven vastzitten.

Temeer overtreft de indompeling CD zelden eene hoogte van 1 à 1 ½ cM.; zij weerstaat niet aan de **gewone oorzaken van vermindering.**

B. De **Antill-hevel** — Fr. *Siphon Antill.* — (Sch. 584) is meer aan te prijzen dan de hemelvormige bomstop, daar het scheidsel B, die de indompeling geeft, niet aan den rooster is bevestigd.

Doch de afvoer van het water geschiedt zeer langzaam, en vuiligheid zal zich in A opstapelen.

De hevel **François** (Sch. 585), naar den naam van den loodgieter, te Hoei, die het brevet bekwam, is eene toepassing van den Antill-hevel.

Sch. 584.

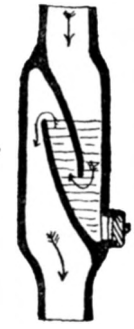

Sch. 585.

Hij wordt veelal aangewend bij pisbakken enz. Een **schouwingsgat**, te goeder plaats aangebracht, alsook eene grootere indompeling, zijn merkelijke verbeteringen door den uitvinder in voege gebracht.

C. De **D-hevel** of **afsluitingsbus** — Fr. *Siphon D* of *Boîte d'interception* — is een der slechtste en ongelukkiglijk der meest gebruikte stelsels.

Het blijkt (Sch. 586) dat de buis A, die in het water hangt, op korten tijd moet bevuilen en dat de

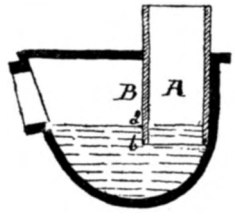

Sch. 586.

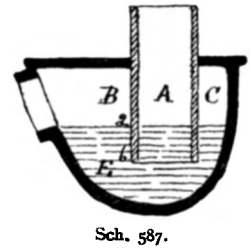

Sch. 587.

hoek B niet kan gereinigd worden, zelfs bij eene groote waterspoeling.

Minder nog mag de vorm van sch. 587 gevolgd worden; er bestaat dan meer plaats voor vuiligheid,

en de doortocht van het water aan E is nog enger.

Overigens wordt het lood der buis A op korten tijd doorstoken of afgevreten en de indompeling verdwijnt zonder dat men zulks kan vaststellen.

D. De **V-hevel** — Fr. *Siphon V* — (Sch. 588 en 589) wordt veelal rechthoekig van tafellood gemaakt en beter rond gegoten.

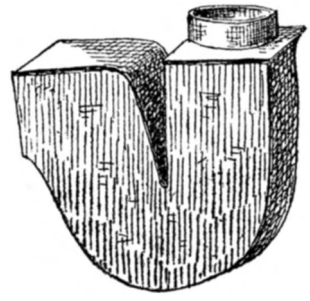

Sch. 588.

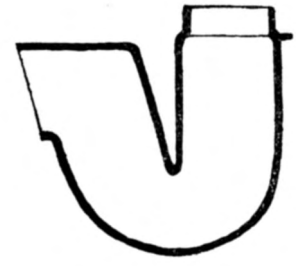

Sch. 589.

Hij kan niet volkomen gereinigd worden met eene gewone strooming, doch hij verdient verreweg de voorkeur boven den D-hevel.

E. De **Anti-D-hevel** — Fr. *Siphon anti-D* (Sch. 590 en 591) is voorwaar een der beste stankafsluiters.

Sch. 590.

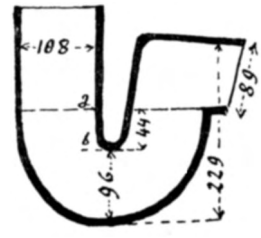

Sch. 591.

Hij wordt gegoten van heel zuiver lood en gemaakt zonder de minste soldeering.

De indompeling is nagenoeg gelijk aan 4 ½ cM.

F en G. De **S-hevel** — Fr. *Siphon en S* — (Sch. 592 en 594) en de **halve S-hevel** of **P-hevel** — Fr. *Siphon en ½ S* of *en P* — (Sch. 593) zijn insgelijks aan te prijzen.

Zij worden rond en uit één stuk gemaakt en meten gewoonlijk 30 mM. à 50 mM. binnenswerks voor pompsteenen, pisbakken, waschtafels enz. en 100 mM. voor gemakken en verlaatbuizen.

De verbinding met de verlaatbuizen kan veel eenvoudiger geschieden dan voor welke andere looden, en bijgevolg ook aarden afsluiters.

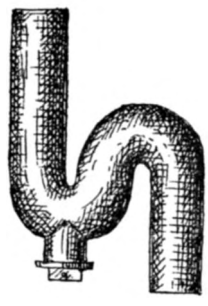

Sch. 592.

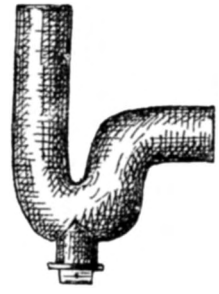

Sch. 593.

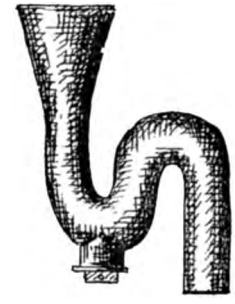

Sch. 594.

H. De **b-hevel** — Fr. *Siphon en b* — deelt in de hoedanigheden der vorige. Sch. 595 geeft de wijze, waarop men dergelijken hevel kan verluchten; V is de verluchtingspijp, S, de stortbuis.

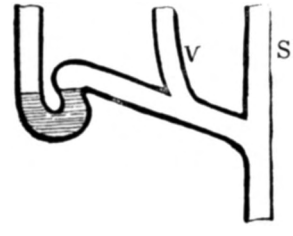

Sch. 595.

I. Wij zijn het eens met bekende deskundigen, die alle stankafsluiters afkeuren, waarbij kleppen, kogels enz. gebruikt worden, tenzij die op eene leiding geplaatst zijn, waarvan de lengte

zeer groot is en welke onmogelijk kan verlucht worden.

Dergelijke toestellen kunnen immers niet werktuiglijk gereinigd worden.

***

Wij zouden hier nog moeten spreken over de zoogenaamde **onderbrekingshevels** — Fr. *Siphons disconnecteurs* — doch deze toestellen worden meestal van ijzeraarde vervaardigd, en de loodgieter vergenoegt zich er de verlaatbuizen aan te verbinden (zie overigens **Onderbreking** en **Verlaatbuis**).

De reeds gekende hevels zijn allen **afsluitingshevels** — Fr. *Siphons intercepteurs; Siphons obturateurs.*

Wij vermelden enkel de afsluiters met **vetopvangers**, welke dienen om de vette stoffen. welke anderszins zouden verloren gaan en temeer de leidingen kunnen verstoppen, op te vangen.

De leergierige werkman zal daarover uitgebreiden uitleg zoeken in de vakwerken, welke wij vooraan dit boek hebben aangehaald.

Een woord over den **hevel met stramijn** of **met korf** — Fr. *Siphon à panier* — die veelal op koeren aangetroffen wordt.

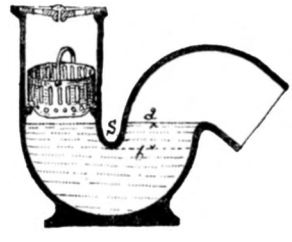

Sch. 596.

Sch. 596 toont dergelijken afsluiter, waarin een korfje van doorboord zink of verzinkt ijzer tot het opvangen der onreinheden, die het toestel of de er op aansluitende leiding mochten verstoppen.

Vorige schets geeft ons de gelegenheid te wijzen op zeker gebrek, dat bij veel stankafsluiters voorkomt.

Zooals men ziet, eindigt de uitmonding op eene zachte helling; deze zou niet mogen bestaan, want niettegenstaande er eene verluchting boven den waterstand werd aangebracht, zou bij eene strooming het water eenen te gemakkelijken afloop vinden langs dit hellend gedeelte, en bijgevolg eene vermindering van de indompeling teweegbrengen.

Wij teekenen nog aan de kommen of **kastrollen**, welke als stankafsluiters onder **privaatpotten** bevestigd worden, doch enkel om het gebruik ervan af te raden.

Hierbij wordt de trechtervormige privaatpot met eene eenigszins vernauwende looden buis verlengd, derwijze dat het onderdeel dezer **stomp** zich eenige centimeters beneden den waterstand der kastrol bevindt.

Het zal wel duidelijk schijnen dat dergelijke toestellen geenszins aan de hiervoren vermelde vereischten voldoen.

Stankafsnijder, m. (-s),

Stankmijder, m. (-s), **Stankscherm**, m. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Coupe-air; Siphon.*

Zie **Stankafsluiter.**

Stankwerend toestel, m. en o. (-len). — Fr. *Appareil inodore.*

(Belg. lastkohieren).

Stapel, m. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Pied.*

Zie **Pikkel.**

Stavel, m. en v. (-s) (Volkst.). — Fr. *Lingot; Barre; Navette; Saumon.*

Zie **Staaf.**

Steegreep, m. (.repen) (W.-Vl.). — Fr. *Ecrou à ailettes.*

De steegreep is eene **krulmoer**.

Steek, m. (steken). — Fr. *Piqûre.*

Zie **Hoedanigheden** en **Gebreken.**

Steekboor, v. (.boren) (Volkst.). — Fr. *Amorçoir; Fraise.*

Zie **Spitsboor.**

Steekdraad, m. (gmvd.). — Fr. *Fil à chardons.*

Zie **Distel.**

Steekelger, v. (-s) (Volkst.). — Fr. *Amorçoir; Fraise.*

Zie **Spitsboor.**

Steekijzer, o. (-s). — Fr. *Ringard.*

Steekkar, v. (.ren) (Volkst., bijz. Vl.),

Steekwagen, m. (-s) (Volkst., bijz. Vl.). — Fr. *Charrette à bras.*

Zie **Handkar**.

Steekpomp, v. (-en) (Volkst.). — Fr. *Pompe foulante.*

In Vl. en o. a. te St-Nicolaas, benaming der **perspomp.**

Men zegt aldaar ook **trekpomp** voor **zuigpomp.**

Steekzaag, v. (.zagen) (Volkst.). — Fr. *Scie à main.*

Zie **Handzaag.**

Steel, m. (stelen), **Schacht**, v., **Schaft**, v. — Fr. *Manche; Affût; Fût.*

Zie **Handhaaf.**

Steel, m. (stelen) van den hamer, **Hamersteel**, m. — Fr. *Manche du marteau.*

Zie **Hamer.**

Steel, m. (stelen) van eene pomp. — Fr. *Tige de pompe.*

Zie **Trekker** en **Pomp.**

Steelgat, o. (-en), **Oog**, o., **Huis**, o. — Fr. *Emmanchure; Œil.* — Hgd. *Stielloch.* — Eng. *Eye.*

Zie **Hamer.**

Steenboor, v. (.boren). — Fr. *Aiguille de maçon*

Zie **Breekijzer.**

Steenkool, v. (.kolen), **Hoele**, v. (Brab.), **Hoelie**, v. (Brab., Vl.), **Hoeldje**, v. (Brab., Vl.). — Fr. *Houille; Charbon de terre.* — Hgd. *Steinkohle.* — Eng. *Mineral coal.* — W. *Hoïe.*

De steenkool wordt in overgroote hoeveelheid uit den schoot der aarde getrokken.

De Belgische, Duitsche en Engelsche koolmijnen zijn vooral bekend.

De **smêekool** is eene steenkool meer bijzonder geschikt voor de smidse.

De **gaskool** wordt verkregen door de branding van steenkool in luchtdichte vaten; zij brandt zonder rook en daar zij tevens veel warmte geeft, wordt zij tamelijk veel gebruikt bij waterleidingswerken, hetzij tot het smelten van soldeer, hetzij tot het verwarmen van bouten enz.

De steen- en gaskool worden als stookmiddel gebruikt bij het smelten van erts.

De voornaamste soorten steenkool zijn de **magere** en de **vette.**

Steenolie, v. (.oliën). — Fr. *Huile minérale; Pétrole.*

Zie **Peterolie.**

Steenplaat, v. (.platen). — Fr. *Sablière.*

Zie **Muurplaat.**

Steenzaag, v. (.zagen). — Fr. *Sciotte.*

De steenzaag, door den loodgieter en den zinkbewerker gebruikt, is eene **handzaag** om o. a. groeven tot het aanbrengen van **slabben** in het metselwerk te maken enz.

Steert, m. (-en). — Fr. *Manche; Fût.*

Zie **Handhaaf.**

Stegelreep, m. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Ecrou à ailettes.*

De stegelreep is eene **krulmoer.**

Steil dak, o. (-en). — Fr. *Toit aigu; Toit en pointe.*

Zie **Kegeldak.**

Stek(k)er, m. (-s) (Volkst., bijz. Vl.). — Fr. *Pointe; Chardon.*

Zie **Distel.**

Stekkerdraad, m. (.draden) (Volkst., bijz. W.-Vl.). — Fr. *Fil à chardons.*

Zie **Distel** en **Zinkdraad.**

Stel, o. (-len), **Spel,** o. (Volkst.). — Fr. *Jeu* of *Assortiment d'outils.* — Hgd. *Geschirr; Satz Werkzeuge.* — Eng. *Set of tools.*

De zinkbewerker moet o. a. een volledig stel hamers hebben.

Stelkraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet de réglage.*

Bij zelfwerkende **stortbakken** gebruikt tot het regelen der waterstorting.

Stellag(i)e, v. (-n) (iën) (Volkst.). — Fr. *Chevalet.* Zie **Staander.**

Stellen, bw. zw.
— Fr. *Pointer.*
Het stuk stellen — Fr. *Pointer la pièce.*
Bij het soldeeren van groote zinken bladen soldeert men hier en daar op de lengte van den naad eenige punten, opdat de bladen van plaats niet zouden veranderen.
Deze bewerking heet « het stuk stellen ».
— Fr. *Monter; Affûter.*
Een werktuig stellen dat is zijne verschillende deelen zóo schikken dat het in orde is voor het werk.

Stelling, v. (-en). — Fr. *Echafaudage* en beter *Echafaud.* — Hgd. *Gerüst.* — Eng. *Scaffold.*
De zinkbewerker benuttigt soms eene stelling bijv. om zich te behelpen bij het bedekken van gevelmuren, hetzij met gewoon bladzink, hetzij met langwerpige ruiten (zie **Muurbedekking**).
Doch de stelling wordt gewoonlijk niet door dien ambachtsman opgeslagen en wij achten bijgevolg overbodig de benaming te geven der verschillende stukken, welke erin voorkomen.
De leergierige lezer zal dienaangaande met vrucht de *Vak- en Kunstwoordenlijst van den Metselaar,* bezorgd door A. VAN HOUCKE en J. SLEYPEN, raadplegen.

Stellood, o. (gmvd.). — Fr. *Flomb de calage.*
Stellood voor **schoenen** van kappen en balken (Lastkoh. van het Ministerie van S., P. en T.).
Zie nog **Opspieën.**

In een Brugsch lastkohier staat het woord **voetlood** voor het stellood te plaatsen onder gegoten ijzeren kolommen.

Stelschroef, v. (.schroeven) (meer N.-Nedl.).

Stelsel, o. (-s). — Fr. *Système.*
Zie **Schikking, Dekstelsel.**

Stelvijs, v. (.vijzen) (Z.-Nedl.). — Fr. *Vis de réglage.*
Deze vijs is zóo aangericht dat zij toelaat een voorwerp eene zeer kleine beweging te doen ondergaan.
Zie **Stangpasser,** bij **Passer.**

Stempel, m. (-s).
— Fr. *Poinçon à estamper.*
Is eigenlijk eene **stamp.**
Zie ook **Vormijzer.**
— Fr. *Estampille.* — Hgd. *Stempel.*
Draagt het merk, dat op het verzegellood wordt geprint.

Stempellood, o. (-en). — Fr. *Plomb à plomber; Plomb à sceller.*
Zie **Verzegellood.**

Stengelpasser, m. (-s). — Fr. *Compas à ressort* (?).
Zie **Veerpasser.**

Sterfput, m. (-ten). — Fr. *Puisard à coupe-air.* — Eng. *Sink-trap.*
De sterfput wordt meestal van steen of van gegoten ijzer vervaardigd; in sommige gevallen moet de loodgieter er looden buizen aan verbinden, bewerking, die zekere bedrijvigheid in het ambacht vereischt.
Deze sterfputten zijn ten andere af te keuren; best wordt gebruikt eene soort stankafsluiter genaamd **hevel met korfje** (zie **Stankafsluiter**).

De **zinkput** heeft geenen stankafsluiter zooals de sterfput.

Sterk soldeer, o. (-sels), **Hardsoldeer**, o., **Slagsoldeer**, o. (N.-Nedl.). — Fr. *Soudure forte.* — Hgd. *Hart Lot.* — Eng. *Hard solder.*

Zie **Soldeer** en **Hardsoldeeren.**

Bij het gebruiken van sterk soldeer worden de te vereenigen stukken op gloeihitte gebracht; bij dit van zacht soldeer tot zoover als noodig is.

In algemeenen zin wordt soldeer aldus genoemd als het koper bevat.

Sterkwater, o. (gmvd.). — Fr. *Eau forte; Acide azotique; Acide nitrique.*

Zie **Salpeterzuur.**

Stermbed, o. (-den) (Volkst.),

Stermberd, o. (-en). — Fr. *Stermbet.*

Zie **Stormbord.**

Stermijn, v. en o. (-en). — Fr. *Passoire.*

Zie **Stramijn.**

Stiel, m. (-en). — Fr. *Métier; Profession.*

Zie **Bedrijf.**

Stift, v. (-en). — Fr. *Traceret; Traçoir; Pointe à tracer.* — Hgd. *Reissspitze.* — Eng. *Scriber; Marking-awl.*

Zie **Afteekenen** en sch. 597.

Men heet de stift soms **Afschrijfpunt** en **Traceerijzer**; in W.-Vl., **Schrijfpoont.**

Sch. 597.

Niet verwarren met de **Bros** en de **Els**, schoenmakersgereedschappen.

Stijgbuis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau d'ascension; Tuyau élévateur.* — Hgd. *Steigrohr.* — Eng. *Ascending-pipe.*

Zie **Pomp.**

Stijper, m. (-s) (W.-Vl., Limburg). — Fr. *Pied.*

Zie **Pikkel.**

Stippellijn, v. (-en). — Fr. *Ligne pointillée.*

Stoep, v. (-en) (O.-Vl., bijz. Gent). — Fr. *Moignon.*

Zie **Stomp.**

Stoffagie, v. (gmvd.) (Vl.). — Fr. *Etoffe.*

Zie **Stoffe.**

Stoffagie, v. (.iën) (Vl.). — Fr. *Marchandise; Matériaux.*

Zie **Koopmanschap.**

Stoffe, v. (gmvd.), **Stoffagie**, v. (Vl.). — Fr. *Etoffe.*

Naam door de ambachtslieden gegeven aan een mengsel van gelijke deelen lood en tin, en ook aan zekere soort soldeer van dergelijke samenstelling.

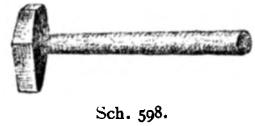

Sch. 598.

Stokbeitel, m. (-s). — Fr. *Tranche à manche.* — Hgd. *Stielmeissel.* — Eng. *Rod-chiesel.*

Groote zware beitel met hamerhecht. Sch. 598.

Stoken, bw. zw. — Fr. *Faire du feu; Alimenter le feu.*

Zie **Rokelen.**

Stollen, ow. zw. — Fr. *Bourrer.*

Zie **Klonteren.**

Stomp, bnw., **Blonk**, bnw. (Zuid-W.-Vl.), **Bot**, bnw. (O.-Vl., Brab., Limburg). — Fr. *Emoussé.* — Hgd. *Stumpf.* — Eng. *Blunt.*

Iets, waarvan de snede of de scherpe punt af is.

Stomp, v. (-en). — Fr. *Moignon.*

Eindje afvoerbuis eener goot naar eenen ontvangbak.

Als de stomp aan eene **Engelsche goot** door eene steenen kroonlijst of door een hoofdgestel — Fr. *Entablement* — moet komen, wordt zij omhuld met eene **scheede** of eenen **koker** van zink of van lood.

Ook het stuk buis, dat in de goot wordt gesoldeerd en waarover dan de **afvoerbuis** wordt geschoven. Te Gent heet de stomp, **dakbuis.**

Een ervaren zinkbewerker deed ons opmerken dat de dakbuis van evenzoo zwaar zink als de goot zelf dient gemaakt te zijn, daar anderszins aldaar spoedig scheuren voorkomen.

De stomp aan de privaatpotten met kastrol (zie **Stankafsluiter**) heet te Gent **stoep** en te Brussel **trefter.**

Het platlood bij deze stompen benuttigd weegt minstens 40 kilogr. per m□.

Stookijzer, o. (-s). — Fr. *Attisoir; Tisonnier.*

Zie **Pook.**

Stoomwerktuig, o. (-en). — Fr. *Machine à vapeur.* — Hgd. *Dampfmaschien.* — Eng. *Steam-engine.*

Stootkar, v. (-ren) (Brab.). — Fr. *Charrette à bras.*

Zie **Handkar.**

Stop, v. (-pen) (o. en m. in de Volkst.). — Fr. *Bouchon.*

Zie **Stopsel.**

Stopkraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet d'arrêt.*
Zie **Afsluitingskraan.**

Stoplood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb à mater.*
Lood gebruikt tot het aansluiten van buisverbindingen enz.

Stoppe, v. (gmvd.) (W.-Vl.). — Fr. *Etoupe.*
Zie **Werk.**

Stoppen, bw. zw. — Fr. *Boucher.*
Zie o. a. **Lek.**
Een lek stoppen — Fr. *Boucher un renard ; Aveugler une voie d'eau.*

Stopsel, o. (-s), **Stop**, v. (o. en m. in de Volkst.). — Fr. *Bouchon.* — Hgd. *Stopfen.* — Eng. *Plug.*
Zie **Kap** — Fr. *Chapeau.*

Stopverf, m. (-ven). — Fr. *Mastic.*
Zie **Verkitsel.**

Stormberd, o. (-en). — Fr. *Stermbet.*
Zie **Stormbord.**

Stormbord, o. (-en), **Stormberd**, **Stermberd**, **Stermbed**, o. — Fr. *Stermbet.* — W. *Waimbiage.*
Als de gevelmuren van een dak of van een plat niet boven de metalen bedekking uitspringen, wordt er tot het voleinden der bedekking eene plank of een bord aangebracht, waaraan dan de noodige verbindingen en vasthakingen gemaakt worden.

Sch. 599.

Dit om te vermijden dat het metaal door eenen stormwind opgeheven en weggerukt worde.
Soms ook wordt die bedekking gemaakt zonder plank en dan een zware band zink gebruikt, ook **stormbord** genaamd — Fr. *Bande à cheval* — (Sch. 599).

Stortbad, o. (-en). — Fr. *Chasse.*
Zie **Strooming.**

Stortbak, m. (-ken), **Spuibak**, m., **Kolk**, m. — Fr. *Réservoir de chasse.*

De meeste stortbakken bij reukelooze privaten werken door middel eener **drijfkraan** (zie aldaar).

Wij achten het overbodig, ja onmogelijk de talrijke stelsels van stortbakken met drijfkraan niet alleenlijk te beschrijven, maar zelfs op te sommen; het zal wellicht den lezer aangenamer zijn eenige woorden te vinden nopens eenen stortbak zonder drijfkraan, dien der heeren DUMAY en GAUTIER.

Het stelsel berust op den grondregel van het bestendig evenwicht; het vereischt noch drijfkraan, noch klok, noch hevel.

De wippende bak A (Sch. 600) wordt door eene gebogen stang B, die op den bodem **drukt**, zóo in plaats gehouden dat er geen water kan inblijven.

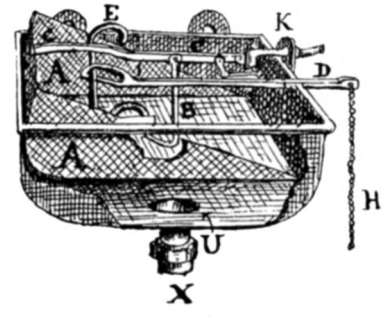

Sch. 600.

De elleboog B is met eene beweegbare vergaring vastgehecht aan de stang C, die op de **aanvoerkraan** K van het water drukt en ze gesloten houdt.

Indien nu aan de keten H, en bijgevolg aan de stang D, getrokken wordt, dan heft de arm E, door middel van een ketentje, den elleboog B op. De bak A neemt daardoor zijnen normalen stand, de hefstang C opent de klep K en het water vloeit in den bak.

Zoodra het water zulke hoogte bereikt dat het evenwicht er door verandert, dan wipt de bak vanzelf

om en het water stort door den uitloop U in de stortbuis X. Het volloopen van den bak vereischt slechts 35 tot 45 seconden.

Eenvoudiger dan het vorige is het nieuwere stelsel « *Le Génie* », van H.-J. DRIESSENS, te Brussel.

Soms zijn er groote inrichtingen, die een aantal reukelooze pisbakken moeten bedienen.

Ziehier wat daartoe vereischt wordt volgens een lastkohier van het Ministerie van S., P. en T.

« Leveren en plaatsen van gebreveteerde toestel-
« len gezegd « *Collecteur Sanitaire* » voldoende voor
« eene dagelijksche **strooming** van 500 liter, met inbe-
« grip van de werktuigen van het toestel; de omran-
« dingen en deksels voor den **vergaarbak** en de **ruim-**
« **pijp**, de luchtbuizen tot op $2^{m}50$ boven den grond,
« de looden buizen van den hevel en den overloop
« op eene lengte van $2^{m}50$ van aan het toestel en de
« **zijgbuis** in den vergaarbak. »

Stortbak, m. (-ken), **Stortkom,** v. – Fr. *Auge du plombier.* — Hgd. *Stürze.* — Eng. *Pan.*

De stortbak, gebruikt bij het **gieten,** is van geelkoper en langwerpig vierkant; zijne lengte is gelijk aan de breedte der giettafel; hij wordt aan het hoofd dezer tafel geplaatst, alwaar hij om eene horizontale as kan bewogen worden. Daar de stortbak, door zijn gewicht, moeilijk is te behandelen, bezigt men tot het uitgieten ketens en hefboomen.

Stortbak, m. (-ken), **Verlaat,** o., **Doorspoelbak,** m. — Fr. *Déversoir; Vidoir.*

De stortbak is een, om eene horizontale as beweegbare bak, waarin het vuil water wordt gegoten; hij wordt gesteld in een afzonderlijk vertrek en komt bijzonderlijk te nutte op de verdiepingen van een gebouw.

Daar de stortbuis meestal rechtstreeks met de rioleering is verbonden, moeten aan den stortbak een **roosterplaatje** én een **stankafsluiter** aangebracht worden.

Stortbeen, o. (-en) van den hevel. — Fr. *Jambe longue du siphon; Déversoir.*

Zie **Hevel.**

Stortblik, o. (gmvd.), **Sturte**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Tôle; Rancette.*

Zie **Blik.**

Stortbuis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau de chute; Tuyau de décharge.*

Leveren en plaatsen van eenen halfporseleinen pot met stankafsluiter en stortbuis.

Zie **Verlaatbuis, Privaat** enz.

Stortkom, v. (-men). — Fr. *Auge du plombier.*

Zie **Stortbak.**

Straatpot, m. (-ten). — Fr. *Réceptacle.*

Gegoten ijzeren potten op straatwegen, waarin o. a. brandmondingen worden aangericht.

Stramijn (v. en o.) (-en) (bijz. O.-Vl.), **Stamijn**, (v. en o.), **Stermijn** (v. en o.). — Fr. *Passoire.*

De stramijn is eigenlijk eene aarden of houten gatenpateel, doch het korfje, dat in enkele stankafsluiters wordt geplaatst, wordt met reden met die benaming bestempeld.

Streckgote, v. (-n) (oud).

Zie **Spondegoot.**

Streep, v. (strepen) (N.-Nedl.). — Fr. *Millimètre.*

De millimeter = $\frac{1}{1000}$ meter = $\frac{1}{100}$ decameter = $\frac{1}{10}$ centimeter.

Strekhamer, m., **Afslechtha mer**, m., **Slechthamer**, m., **Planeerhamer**, m. (Volkst.). — Fr. *Marteau à planer.* — Hgd. *Planierhammer.* — Eng. *Planishing-hammer.*

Zie **Hamer**.

Strekhamer, m. (-s) met pen. — Fr. *Marteau à planer à panne.*

Zie **Hamer.**

Strekken, bw. ow. zw., **Afvlakken**, bw. zw., **Planeeren**, bw. ow. zw. - Fr. *Dresser; Planer.*

Bladzink gladslaan op eenen **strektas** en wel met den stalen of den houten **strekhamer.**

Als de tas in een **blok** steekt, zet de werkman, die strekt, zich op eenen **driepikkel.**

Als het strekken verricht wordt met regelmatige hamerslagen, heet de bewerking in 't Fr. *Lenter.*

Strekken, bw. ow. zw., **Uitkloppen**, bw. ow. zw., **Afslechten**, bw. ow. zw., **Uitslaan**, bw. ow. onr., **Planeeren**, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Planer; Dresser; Etendre.*

Blutsen en butsen uit een stuk zink kloppen om het gansch effen te brengen. — Fr. *Enlever la pièce.*

De onregelmatige sporen der bij het **drijven** toegebrachte hamerslagen ontdoen door het kloppen met eenen daartoe ingerichten gepolijsten hamer.

Door het kloppen, een stuk metaal uitgestrekter maken, heet ook **boezen.**

Strekkende meter, m. (-s), **Loopende meter**, m. (Volkst.). — Fr. *Mètre courant.*

Strektas, m. (-sen), **Baanstaak**, m., **Planeertas**, m. (Volkst.). — Fr. *Tas à dresser; Tas à planer; Tas carré à queue.* — Hgd. *Pohrstock.* — Eng. *Planishing stake.*

Zie **Tas.**

Streng, v. (-en), **Knevel**, m. — Fr. *Corde.*
Is eene korte koord om iets vast te binden.

Streulen, ow. zw. (Volkst.).
Zie **Stroelen.**

Strijkbord, o. (-en), **Strijker**, m. — Fr. *Rable; Règle à raser.* — Hgd. *Abstreichholz; Abstreichlineal.* — Eng. *Striker; Strickle; Straight-edge.*
Gereedschap dienstig bij het **gieten** van **platlood.**
Zie sch. 211 bij **Gieten.**

Strijkbord, o. (-en). — Fr. *Plane.*
Zie **Truweel.**

Strijker, m. (-s). — Fr. *Rable; Règle à raser.*
Zie **Strijkbord.**

Stroelen, ow. zw. (Volkst.), **Streulen**, ow. zw., **Struilen**, ow. zw.
Ruischend of ratelend stroomen.
Het water stroelt langs de afvoerbuis in den regenbak.

Stroobos, m. (-sen), **Takkenbos**, m. — Fr. *Fascine; Facine; Fécine.*
Wordt boven aan de dekkersladder bevestigd om het **afglijden** te beletten, ook om het reeds verrichte werk met de ladder niet te beschadigen.

Strook, v. (-en). — Fr. *Bavette de solin; Bande de solin.*
Smalle band lood of zink tegen het metselwerk van schoorsteenmondingen boven het dak vastgezet tot het beletten van **doorzijpelingen.**
Zie **Slabbe.**
Strook wordt gebruikt voor **Reepel** (en **Reep**), weleens voor **noklood** — Fr. *Noquet.* — W. *Noket.*

Strooming, v. (-en), **Stortbad,** o. — Fr. *Chasse.*
Het water, dat ineens door middel van een toestel met **stortbak**, bij reukelooze privaten, in den pot aanstroomt.

« Dit toestel moet voldoen aan eene dagelijksche strooming van 500 liter. » (Belg. Lastkohieren.)

Struilen, ow. zw. (Volkst.).
Zie **Stroelen.**

Stuffingbox, o. (-en), **Werkbus**, v. (?). — Fr. *Boîte à étoupes; Stuffing-box.* — Hgd. *Stopfbüchse.* — Eng. *Stuffing-box.*

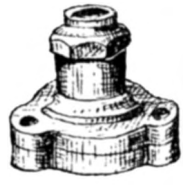

Sch. 601.

Bij veel gegoten ijzeren pompen staat boven de pompbuis eene bus, waarin de pompstang glijdt. Deze bus bestaat uit een vast gedeelte, waarin men **werk** perst, en een beweegbaar gedeelte, **werkpers** genaamd, dat in het eerste vat. De werkpers is zóo gemaakt dat zij de olie behoudt, waarmede de stang wordt ingesmeerd. (Sch. 601).

Stuiken, bw. ow. zw. (Volkst.). — Fr. *Mourir.*
Zie **Doodloopen.**

Stuiknaad, m. (.naden). - Fr. *Joint normal.*
Zie **Goot.**

Stuiten, bw. ow. zw. — Fr. *Mourir.*
Zie **Doodloopen.**

Stuitkraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet d'arrêt.*
Zie **Afsluitingskraan.**

Stukwerker, m. (-s). — Fr. *Tâcheron.*
Hij, die een werk aanneemt per stuk; bijv. een loodgieter, die eenen zekeren prijs maakt voor het vervaardigen van eenen ontvangbak.

Stumpel, m. (-s) (Limburg). — Fr. *Pied.*
Zie **Pikkel.**

Sturte, v. (gmvd.) (W.-Vl.). — Fr. *Tôle; Rancette.*
Zie **Stortblik.**

Sulferzuur, o. (gmvd.). — Fr. *Acide sulfurique; Vitriol; Huile de vitriol.*
Zie **Zwavelzuur.**

Suppoost, m. (-en) (oud). - Fr. *Suppôt.*
Werkman, die bestendig bij denzelfden baas werkt.

T, v. (-'s).
— Fr. *Té.*
Verbinding in den vorm eener T, bij gas- en waterleidingen.
Verwar de T niet met de **Broekpijp.**
Zie Schets bij **Vertakking.**
— Fr. *Equerre à T.*
Zie **T-haak.**

Taai, bnw. — Fr. *Tenace.*
Zie **Taaiheid, Lood** enz.

Taaiheid, v. (gmvd.). — Fr. *Tenacité.* — Hgd. *Zähheit; Zähigkeit.* — Eng. *Tenacity.*
Eigenschap van die metalen, waarvan de bestanddeelen goed aan ontbinding weerstaan.

Taakwerk, o. (-en). — Fr. *Travail à la tâche.*
Werk, dat de baas door zijne gasten doet uitvoeren tegen eenen bepaalden prijs.

Tabernakel, m. en o. (-s). — Fr. *Tabernacle.*
Zie **Slijpsteen** en **IJkkraan.**

Tafellood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb en table.*
Zie **Platlood.**

Tafelraam, m. (.ramen). — Fr. *Eponge; Châssis de la table des plombiers.* — Hgd. *Zarge des Gusstisches.* — Eng. *Border of the Mould-frame.*

Houten raam of kist zonder bodem, op de tafel der loodgieters geplaatst bij het **gieten** van **platlood.**

Tafeltin, o. (gmvd.), **Saksisch tin**, o. (gmvd.). — Fr. *Etain de plat; Etain de vaisselle.* — Hgd. *Tafelzinn.* — Eng. *Saxon-tin.*

Zie **Tin.**

Takel, m. (-s). — Fr. *Moufle; Palan; Poulie mouflée.*

Zie **Blok.**

Takkenbos, m. (-sen). — Fr. *Fascine; Facine; Fécine.*

Zie **Stroobos.**

Talaan, m. (.anen). — Fr. *Talon.*

Zie **Lijst.**

Talk, v. (gmvd.). — Fr. *Talc.* — Hgd. *Talk.* — Eng. *Talc.*

Soort silicaat van bitteraarde, dat den bladvormigen aard van het glimmer heeft, doch veel zachter is dan de speksteen. Het pulver wordt bij het **vertinnen** benuttigd.

Talk beduidt ook **kaarsenvet** of **roet.**

Talkpan, v. (-nen). — Fr. *Chaudière à la graisse.*

Zie **Vetpan.**

Tand, m. (-en). — Fr. *Dent.*

Puntig deel aan velerlei gereedschap.

Bijv. de tanden eener zaag.

Tanden, bw. zw. (Eene zaag). — Fr. *Aiguiser.* Eene zaag **aanscherpen** is deze tanden.

Tandlijst, v. (-en). — Fr. *Moulure à redents.*

Tandpasser, m. (-s). — Fr. *Compas à crémaillère.* Zie **Passer.**

Tandraderwerk, o. (-en), **Vervang,** o. (W.-Vl.). — Fr. *Engrenage.*

Vele werktuigen zooals boor- en persmachinen behoeven tandraderwerk.

Tandsleutel, m. (-s). — Fr. *Clef à écrous à griffes.* Soort Engelsche **moersleutel.**

Tandstang, v. (-en), **Haal,** v. (N.-Nedl.), **Heugel,** m. (N.-Nedl.), **Kremalje,** v. (W.-Vl.), **Kattermalje,** v. (W.-Vl.). — Fr. *Crémaillère.*

De tandstang van het **komfoor** der loodgieters is van ijzer en heeft aan het ondereinde eene **krul,** die den **ketel** draagt. Zie schets bij **komfoor.**

Tandwerk, o. (-en). — Fr. *Dentelure.* — Hgd. *Zackenwerk.* — Eng. *Denticulation.*

Tandsgewijze versiering bijv. aan een **lamberdkijn.**

Tandwiel, o. (-en). — Fr. *Roue dentée.* Dient bij het **tandraderwerk.**

Tang, v. (-en), **Tange,** v. (Volkst.). — Fr. *Tenailles; Pince.* — Hgd. *Zange.* — Eng. *Tongs; Pincers.*

De tang is een ijzeren gereedschap bestaande uit twee stukken, zóo door eene spil aan elkander verbonden, dat zij open en toe kunnen gaan en iets kunnen vasthouden of uittrekken.

De deelen, die een voorwerp vatten heeten het **gebit.**

De door de loodgieters en zinkwerkers meest gebruikte tangen zijn de volgende :

Sch. 602.

A. de **bordeertang** (Sch. 602).

B. de **nijptang** of **knijptang,** waaronder :

1° de **rechte nijptang,** met kromme of rechte armen (Sch. 603 en 604);

2° de **zijdelingsche nijptang** (Sch. 605);

Sch. 603.

Sch. 604.

Sch. 605.

Sch. 606.

3° de **tralievlechterstang** (Sch. 606);
4° het **nijperken** of kleine nijptang;
5° de **splitstang** (om lood te splitsen) (Sch. 607).

Sch. 607.

Sch. 608.

Sch. 609.

Sch. 610.

Sch. 611.

Sch. 612.

C. de **boortang**, met rechte of kromme armen (Sch. 608).

D. de **bektang**, waaronder :

de **platte bektang** (Sch. 609);

de **halfronde bektang** (Sch. 610);

de **ronde bektang** (Sch. 611);

de **ingekeepte bektang** of **draadsnijderstang** (Sch. 612).

E. de **trektang** of **hoeftang,** om nagels uit te trekken (Sch. 613).

F. de **smistangen.**

Daar deze weinig door de loodgieters en de zinkbewerkers gebezigd worden, geven wij enkel de namen

Sch. 614.

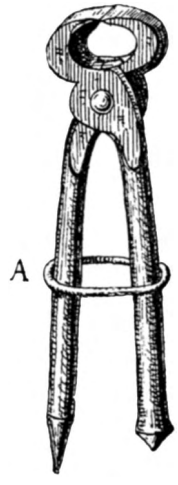

Sch. 613.

Sch. 616.

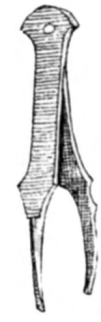

Sch. 615.

der meest gekende : **geultang, haaktang, kromme tang**; **liptang** of **roostertang**, **knoptang, nauwe tang, wijde tang;**

G. de **sofreintang,** welke dient bij het afkanten van metaal (Sch. 614).

H. de **plooitang,** waaronder de kleine en de groote, die den vorm hebben van een wafelijzer; als-

ook de **veertang** en de **spietang**, welke met veeren of met spieën vast worden gespannen.

I. het **veertangje** of de **koorntang** (Sch. 615).

J. de **draadtang** (Sch. 616).

K. de **soldeertang** of **grijptang**, waarmede men de te soldeeren stukken vat.

Sch. 617 geeft eene grijptang om buizen vast te houden bij het bewerken, en sch. 618 eene grijptang, welke kan dienen voor alle diameters van buizen; deze wordt ook genoemd: **grijptang met vijs**.

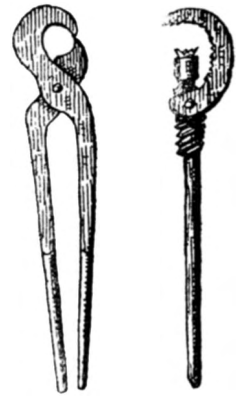

Sch. 617. Sch. 618.

L. de **snijtang** (zie aldaar).

M. Om hare eigenaardige Fransche benaming verdient de groote **munterstang** eene melding; het gebruikelijke woord is immers « *Etangue* » of « *Etanque* », dat van het Nederlandsch moet afgeleid worden.

N. Heden gebruikt men ook eene tang met kegelvormige bekken tot het verwijden van buiseinden, in stede van de **tollen.** Doch dit alem is niet aan gewone lieden aan te bevelen.

Tangbegorie, v. (.oriën). — Fr. *Bigorne à pince.* Zie **Begorie.**

Tange, v. (-n) (Volkst.). — Fr. *Tenailles; Pince.* Zie **Tang.**

Tangenrak, o. (-ken), **Tangenrek**, o. (-ken). — Fr. *Accroche-tenailles.*

IJzeren stang, waaraan de tangen hangen.

Tangring, m. (-en), **Tangschoof**, v., **Tangschuif**, v., **Spanring**, m. — Fr. *Coulant; Serre-tenailles.* —

Hgd. *Zangenring; Spannring; Schieber.* — Eng. *Sliding-ring; Coupler.*

IJzeren ring, die de twee armen eener tang gesloten houdt; die tang heet dan ook **schuiftang.** Zie sch. 613 bij het woord **Tang**; A is de **tangring.**

Tap, m. (-pen). — Fr. *Tourillon.*

De tappen van den **slijpsteen** zijn de uiteinden van de as, die in de **kussens** vatten.

Tap (Brabant, inz. Brussel; W.-Vl., o. a. Middelkerke). — Fr. *Toupie.*

Zie **Tol.**

Tapgat, o. (-en).

— Fr. *Enlaçure.*

Zie **Sluitgat.**

— Fr. *Chio; Trou de coulée; Bouche.* — Hgd. *Stichloch; Abstich.* — Eng. *Tap-hole.*

Is de opening langswaar het smeltend lood uit den fornuisketel loopt.

Zie o. a. **Smelting, Vlamoven** enz.

Tapkraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet de prise d'eau.*

Tas, m. (-sen). — Fr. *Tas; Tasseau.* — Hgd. *Stock.* — Eng. *Stake.* — W. *Tasso.*

De tas is een verstaalde of een stalen staak, waarop metaal wordt bewerkt. Wij vermelden :

1° den **Strektas** of **Baanstaak** of **Planeertas,** voor blikslagers en zinkbewerkers; hij weegt 3 tot 7 kilogram en bestaat uit eene vierkante, omgekeerde, afgeknotte, stalen spitszuil H (Sch. 619) het **hoofd** genaamd, met eenen spitsvormigen **staart** S, die in een gat (het **tasgat**) van de **werkbank** of in een houten **blok** gestoken wordt.

Het **plat** P is gewoonlijk van getemperd staal en meet ongeveer 0^m10 tot 0^m12 kant.

Zie nog **Strekken.**

2° den **Groeftas** of **Canneleertas,** welke een boogrond hoofd heet, waarin groeven van verschillende doorsnede (Sch. 620).

3° den **Zoomtas,** nagenoeg als de groeftas, doch met verschillende gleu-

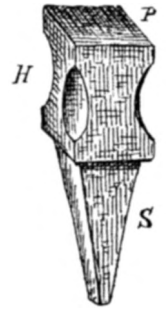

Sch. 619.

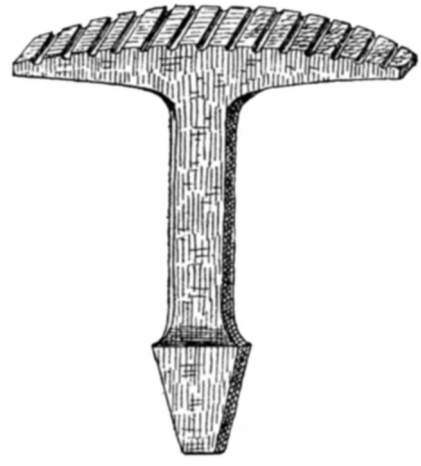

Sch. 620.

ven; hij dient o. a. tot het maken van boorden met zoom.

4° **kleine tassen,** die volgens hunnen vorm dienen hetzij om te **plooien**, hetzij om te **bordeeren** of ook tot het **ronden** of tot het **drijven**; andere nog om blutsen uit te doen of om bekken te maken, en namelijk :

a) de **banktas** of **koevoet** of **hooge tas** (Sch. 621);

b) de **platronde tas** (Sch. 622);

c) de **halfbolronde tas** (Sch. 623);

d) de **bolronde tas** (Sch. 624);

e) de **hoeftas** (Sch. 625);

f) de **bok** (Sch. 626);

g) de **bordeertas** (Sch. 627);
h) de **pantas** (Sch. 628);

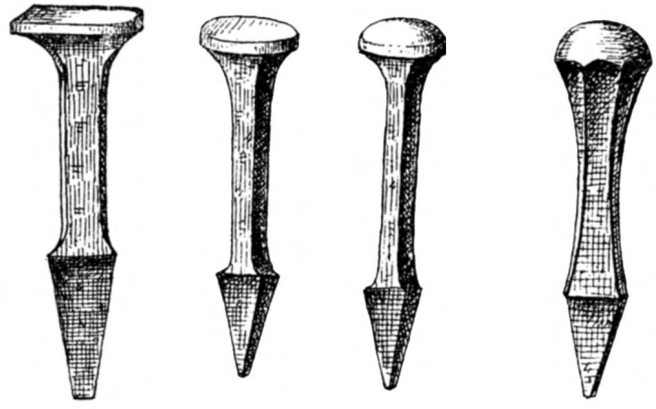

Sch. 621. Sch. 622. Sch. 623. Sch. 624.

i) de **tuittas** (recht of haaks) (Sch. 629);
j) de **vierkante tas** (Sch. 630);

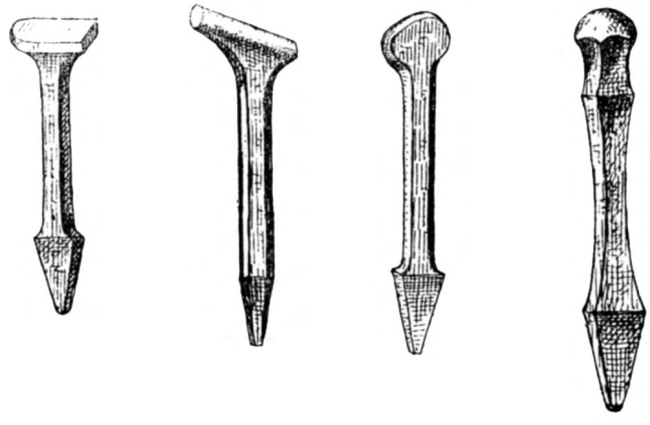

Sch. 625. Sch. 626. Sch. 627. Sch. 628.

k) de **knievormige boltas** (Sch. 631);
l) de **kruik-** of **vaastas** enz.

Taschwerc, o. (oud). — Fr. *Travail à forfait.*
Eertijds voor werk aangenomen tegen eenen prijs, bepaald **over het geheel**.
Ook gezegd « **In tasse** » en « **In taske** ».
« Meester Willem Melcwiet van makene, in taske, « den muer van de raedecamere.... »
(Rekening der stad Ieperen over het jaar 1391).

Tasgat, o. (-en). — Fr. *Logement du tas.*
Zie **Tas** en **Blok.**

Sch. 629.

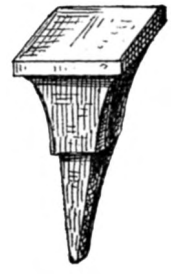

Sch. 630.

Sch. 631.

Tashoofd, o. (-en). — Fr. *Tête du tas.*
Zie **Tas.**

Tasschwerc, o. (oud). — Fr. *Travail à forfait.*
Zie **Taschwerc.**

Tasstaart, m. (-en), **Tassteert**, m. (-en). — Fr. *Queue du tas; Soie du tas.*
Zie **Tas.**

Tastijzer, o. (-s). — Fr. *Tarière conique.* — Hgd. *Konische Hohlbohrer.* — Eng. *Taper-auger.*
Zie **Muurboor**.

Teekening van deelen, v. (-en). — Fr. *Plan de détail; Détail.*
Zie **Schets** en **Plan.**

Teekenschool, v. (.olen). — Fr. *Ecole de dessin.*
De loodgieters en de zinkbewerkers moeten kunnen teekenen om bedreven vakmannen te worden. Zij moeten dus de teekenschool bezoeken.

Teems, v. (-en) (Volkst.),
Teemst, m. (O.-Vl., bijz. Gent). — Fr. *Tamis.*
Zie **Zeef.**

Te(e)n, o., m. in Limburg (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Etain.*
Zie **Tin**.

Te(e)ngieter, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Potier d'étain.*
Zie **Tingieter.**

Teer, o. (-en) (W.-Vl.).
Zie **Bijten** en **Zaagtrek**.

Teer, o. (gmvd.), **Ter(re)**, v. (Volkst., bijz. Vl.). — Fr. *Goudron.*
Teer kan met even goed gevolg als **jodenhars** gebruikt worden tot het bestrijden der nadeelige werking van de kalk op looden buizen.
Zie **Buis**.

Teerlingmeter, m. (-s). — Fr. *Mètre cube.*
Zie **Kubieke meter.**

Tegendraads, bijw. — Fr. *Dans le sens opposé au laminage; A contre-fil.*

Tegengewicht, o. (-en), **Tegenwicht**, o. (-en). — Fr. *Contrepoids.*

Zie **Deurlood** en **Raamlood.**

Tegenhelling, v. (-en). — Fr. *Contre-pente.*

Helling in tegenovergestelden zin eener gegeven richting.

Er worden soms tegenhellingen aangebracht bij bedekkingen.

Tegenlatijzer, o. (-s). — Fr. *Contre-lattoir.*

IJzeren gereedschap, waarmede de dekker de latten ondersteunt, wanneer hij deze moet nagelen.

Tegenrekening, v. (-en). — Fr. *Décompte.*

Zie **Verrekening.**

Tegenstand, m. (gmvd.). — Fr. *Résistance.*

« Het zink is minder tegen grooten tegenstand « bestand dan het ijzer » (DE COENE).

Zie **Wederstand.**

Tegenwicht, o. (-en). — Fr. *Contrepoids.*

Zie **Tegengewicht.**

Teller, m. (-s). — Fr. *Compteur.*

Zie **Gasmeter** en **Watermeter.**

Telood werken, bw. zw. — Fr. *Travailler d'aplomb.*

Bijv. eene afvoerbuis volgens de loodlijn aanstellen.

Temperen, bw. zw. — Fr. *Tremper.*

Zie **Harden.**

Tems, v. (-en), **Temst**, m. (-en) (Hageland). — Fr. *Tamis.*

Zie **Zeef.**

Tentdak, o. (-en). — Fr. *Toit en pyramide; Toit en pavillon.*
Zie **Schilddak**.

Ter, v. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Goudron.*
Zie **Teer**.

Terd(e), v. (-en) (Vl.). — Fr. *Echelon; Roulon.*
Is eene **laddersport**, doch meer de **trede** van eene trap.

Terde, v. (-n) (W.-Vl.),

Terdspaan, o. (.anen) (W.-Vl.). — Fr. *Pédale.*
Zie **Voettrede**.

Tere, v. (-n) (W.-Vl.).
Zie **Bijten** en **Zaagtrek**.

Termentijn, m. (O.-Vl.), o. (Hageland),
Terpentijn, v. (gmvd.). — Fr. *Térébenthine.*
Terpentijn wordt gebezigd o. a. tot het opkuischen van metaal.

Terras, o. (-sen). — Fr. *Terrasson.*
Zie **Plat**.

Terre, v. (gmvd.) (Vl.). — Fr. *Goudron.*
Zie **Teer**.

Terte, v. (-n) (Volkst.).
— Fr. *Echelon; Roulon.*
Is evenals **terd** soms gebruikt voor **laddersport**.
— Fr. *Pédale.*
Zie **Voettrede**.

Tertspaan, o. (.anen) (Volkst.). — Fr. *Pédale.*
Zie **Voettrede**.

Terugstuiting, v. (-en) (van het water in eene leiding). – Fr. *Coup de bélier.* — Hgd. *Hydraulische Rückstoss.* — Eng. *Hydraulic recoil.*

Door het plotseling sluiten eener kraan kan de waterleiding door de terugstuiting van het water barsten.

Terugvloeiing, door den wind, v. (-en). — Fr. *Refoulement du vent.*

Zie **Stankafsluiter.**

Teute, v. (-n) (W.-Vl.),

Teutel, m. (-s) (Limburg). — Fr. *Bec; Dégorgeoir; Dégorgeur; Nez; Rejet.*

Zie **Spuger.**

T-haak, m. (.haken), **T**, v. — Fr. *Equerre à T; Equerre double.* — Hgd. *T-winkel.* — Eng. *T-square.*

Zie **Winkelhaak.**

Tiende, o. (-n). — Fr. *Once.*

Het tiende deel van eenen kilogram = de **ons**.

Tijkvod(de), v. (-den). — Fr. *Chiffon de coutil.*

Zie **Werk.**

Timperen, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Tremper.*

Zie **Harden.**

Tin, o., soms m. in de Volkst. (gmvd.), **Te(e)n**, o., m. in Limburg (Volkst.). — Fr. *Etain.* — Hgd. *Zinn.* — Eng. *Tin.*

Het tin is een metaal met zilverwitte kleur.

Het soortelijk gewicht wordt genomen op 7.285 voor **gegoten tin** en op 7.450 voor **geplet tin.**

Het tin gelijkt veel op het zink en op het lood,

doch wordt gemakkelijk herkend aan het **geschrei**, dat het voortbrengt wanneer men het plooit.

Tin is fijner en harder dan lood en smelt reeds op 210 tot 235 graden Celsius (1).

Het mag niet meer dan 1 % vreemde stoffen bevatten en moet vooral vrij zijn van merkbare sporen van arsenicum.

Het wordt in de bouwkunde gebruikt tot het maken van **blik**, tot het **vertinnen** van velerlei voorwerpen en bijzonderlijk tot het samenstellen van **soldeer.**

Dit metaal wordt in groote hoeveelheid aangetroffen in Engeland en meer nog in Oost-Indië, namelijk in het eiland Banca en in het schiereiland Malacca.

Oost-Indisch tin is zeer zuiver.

De algemeene opbrengst van de tinmijnen was in 1898, 77330 ton.

Het Maleische schiereiland leverde daarvan het grootste gedeelte op: de « Straits » hebben tijdens de laatste jaren ruim 60 % van de algemeene opbrengst uitgevoerd; Nedl.-Indië levert 19 %; Australië 9 % en Cornwallis en Bolivia nog slechts 6 %.

Het beste **bloktin** van den handel is:

1° het **Banca-tin,** dat in staven of blokken van 20 tot 65 kilogr. geleverd wordt.

Het bekend huis LAMAL, te Brussel, heeft blokken van ongeveer 30 kilogram, halve blokken van 15 kilogram en kleine staven van 1 kilogram;

2° het **Malacca-tin**, dat in rechthoekige blokjes van 1/2 à 1 kilogr. verkocht wordt.

Het Engelsche tin, zoogenaamd « *grain-tin* » of **korreltin**, dat zeer zacht is, heeft den vorm van lange

---

(1) BOUDIN zegt 220; LANDRIN 230; SWARTS 228 en ROMAIN 288 (?) Zie **Smeltbaarheid.**

graankorrels of van **droppels** — Fr. *Etain en larmes.*

Het Duitsche tin komt voor in dunne staven, ook in opgerolde bladen, die 1^m75 lang en 1 mM. dik zijn.

In 't Fr. heet het Malacca-tin veelal *Etain en chapeaux* of *en écritoire.*

Ziehier nog eenige **benamingen** :

Loodgieterstin is tin, dat met andere metalen gemengd is.

De kooplieden heeten **glad tin**, **kristaltin,** of **rosettin,** ook wel **keurtin** en **proeftin,** het zuiverste tin en **fijn** of **klinkend** tin, een mengsel van tin met bismuth, koper en zink.

Als het **klinkend tin** ook spiesglans bevat, heet het **spiesglanstin.**

Verder heeft men nog **tafeltin** of **Saksisch tin,** dat best geschikt is tot het maken van allerlei vaatwerk.

De tingieter herkent de meer of min groote zuiverheid van het tin aan den vorm en de helderheid der metaaldroppels, welke hij, onmiddellijk na de smelting, op een hellend vlak laat vallen.

Om te weten of het tin lood bevat, giet men er azijnzuur op; het lood vormt witte vlekjes, waarbij men eene oplossing van chromaat van potassium voegt; de scheikundige werking levert dan een bezinksel van loodchromaat.

Men kan daartoe ook het gewicht van eenen kogel van het te beproeven tin nemen en dit vergelijken met het gewicht van eene reeks kogels, in denzelfden vorm gegoten, welke 0, $\frac{1}{10}$, $\frac{2}{10}$, $\frac{3}{10}$.... lood bevatten.

Tinasch, v. (gmvd.). — Fr. *Potée d'étain.* — Hgd. *Zinnasche.* — Eng. *Tin-putty.*

Zie **Tinschuim.**

Tindraad, o. als stofnaam; m. als voorwerpsnaam (.draden). — Fr. *Fil d'étain.* — Hgd. *Zinndraht.* — Eng. *Tin-wire.*

Tinnen **rekdraad.**

Tindroppel, m. (-s), **Tindruppel,** m. (-s). — Fr. *Larme d'étain.*

Zie **Tin.**

Tinerts, o. (-en), **Tinsteen,** m. — Fr. *Minerai d'étain.*

Het tinerts, in Europa ontgonnen, komt meest uit de mijnen van Saksen, van Bohemen en van het graafschap Cornwallis (Engeland).

Zie nog **Tin.**

Tinfoelie, v. (gmvd.). — Fr. *Paillon d'étain.* — Hgd. *Folie aus zinn und Blei.* — Eng. *Foil of tin alloid with lead.*

Kleine ronde blaadjes tin, waarmede zekere wijze van vertinnen, in 't Fr. *Faillonner,* uitgevoerd wordt.

De tinfoelie, gebruikt tot het vertinnen van lood, heet doorgaans in 't Fr. *Lames d'étain.*

Tingieter, m. (-s), **Tinnegieter,** m., **Te(e)ngieter,** m. (Volkst.). — Fr. *Potier d'étain.* — Hgd. *Zinngiesser.* — Eng. *Tinman.*

Tingietersbank, v. (-en). — Fr. *Apprêtoir.*

Soort **staan** met vier pooten, waarop de tingieter het tin bereidt of raspt.

Tingieterssoldeer, o. (-sels), **Tingieterssoldeersel,** o. (-s). — Fr. *Soudure pour l'étain; Soudure du potier d'étain.*

Niet verwarren met **Tinsoldeer.**

Zie ook **Soldeer.**

Tingoed, o. (gmvd.). — Fr. *Objets en étain.*
Allerlei kleine voorwerpen van tin, zooals bekkens, kandelaars enz.

Tinkalk, v. (-en), **Tinoxied**, v. — Fr. *Oxyde d'étain.*
Zie **Tinschuim.**

Tinlaag, v. (.lagen). — Fr. *Croûte d'étain; Couche d'étain.*
Zie **Laag.**

Tinmijn, v. (-en). — Fr. *Mine d'étain.* — Hgd. *Zinnérsgrube.* — Eng. *Tin-mine.*
Mijn, waaruit **tinerts** wordt getrokken.

Tinne, v. (-n). — Fr. *Faîte; Créneau; Pinacle.*
Eene tinne wordt soms bekleed met zink of met lood.

Tinnegieter, m. (-s). — Fr. *Potier d'étain.*
Zie **Tingieter.**

Tinoxied, o. (-n). — Fr. *Oxyde d'étain.*
Zie **Tinkalk.**

Tinpan, v. (-nen), **Vertinpan**, v.
De eerste tinpan (zie **Vertinnen**) heet in 't Fr. *Première chaudière à l'étain; Chaudière à grossir;* in 't Hgd. *Erste Zinnpfanne; Einbrennpfanne;* in 't Eng. *Tin-pot.*
De tweede tinpan heet in 't Fr. *Seconde chaudière à l'étain; Chaudière à laver l'étain; Chaudière à tirer l'étain;* in 't Hgd. *Zweite Zinnpfanne; Durchführzinnpfanne;* in 't Eng. *Wash-pot; Dipping-pot.*

Tinschuim, o. (gmvd.). — Fr. *Cendres d'étain.*
Tinschuim is **tinkalk**, die door de werking van de lucht en door de warmte verandert in **tinasch**;

deze dient tot het polijsten van marmer; insgelijks, wanneer zij vermengd is met verglaasbare stoffen, tot het vergleizen van halfporselein.

Tinsoldeer, o. (-sels), **Tinsoldeersel,** o. (-s). — Fr. *Soudure à l'étain.* — Hgd. *Zinnlot.* — Eng. *Tinsolder.*

Zie **Soldeer.**

Tinsteen, m. (gmvd.). — Fr. *Minerai d'étain.*

Zie **Tinerts.**

Tinvijl, v. (-en). — Fr. *Lime à étain; Ecouenne.*

Zie **Vijl.**

Tinwerk, o. (gmvd.) (-en). — Fr. *Ouvrages* of *Objets en étain.*

Voorwerpen van tin vervaardigd — uitgezonderd vaten en potten — worden in 't Fr. geheeten *Menuiserie d'étain.*

Zie ook **Tingoed.**

Tochtbuis, v. (.buizen), **Tochtpijp,** v. (N.-Nedl.). — Fr. *Tuyau d'évacuation d'air.*

De **tochtbuis** is eigenlijk eene **verluchtingsbuis,** waarin de luchtverdrijving mechanisch geschiedt.

Tochtgat, o. (-en).

— Fr. *Trou de la tuyère.*

Zie **Blaasgat.**

— Fr. *Ventouse; Event.*

Opening gelaten in den **gietvorm** tot het ontsnappen der lucht bij het **gieten.**

Tochtpijp, v. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Tuyau d'évacuation d'air.*

Zie **Tochtbuis.**

Toddedoos, v. (.doozen). — Fr. *Boîte à chiffons.*
Zie **Voddedoos.**

Toebehoorten (mvd.). — Fr. *Accessoires; Garniture.* — Eng. *Fittings.*
Toebehoorten voor pompen. — Fr. *Accessoires de pompes.* — Eng. *Pump-fittings.*
Toebehoorten voor waschtafels. — Fr. *Garnitures de lavabos.* — Eng. *Lavatorys-fittings.*

Toedekken, bw. zw. — Fr. *Couvrir.*
Zie **Dekken.**

Toegieten, bw. st. — Fr. *Fermer en coulant.*
Door middel van smeltend metaal eene opening sluiten of dichtmaken.

Toeloopen, ow. st. — Fr. *Se terminer en pointe.*
Een dak, dat spits toeloopt.

Toernavies, m. (.viezen) (Volkst., Bastw.). — Fr. *Tournevis.*
Zie **Vijsdraaier.**

Toeslag, m. (gmvd.), **Smeltmiddel,** o. — Fr. *Fondant.* — Hgd. *Zuschlag.* — Eng. *Flux.*
Loodrijke slakken worden met ijzerhoudenden toeslag in haardovens gesmolten.

Toesoldeeren, bw. zw. — Fr. *Fermer au moyen d'une soudure; Souder.*
Door middel van soldeer dichtmaken.
Eene barst in eene waterleidingsbuis toesoldeeren. — Fr. *Faire une reprise.*

Toestel, o. en m. (-len). — Fr. *Appareil.*
Aanbesteding voor het plaatsen van toestellen voor waterbezorging.
(Lastk. van het Min. van S., P. en T.).

Toet, v. (-en) (Limburg). — Fr. *Bec; Dégorgeoir; Dégorgeur; Nez; Rejet.*
Zie **Spuger.**

Toetser, m. (-s).
— Fr. *Chassepot.*
Zie **Dophamer.**
— Fr. *Bouterolle; Chasse-rivet.*
Zie **Dopper.**

Toeziener, m. (-s). — Fr. *Surveillant.*
Zie **Opzichter.**

Tol, m. (-len). — Fr. *Toupie.*
Zie **Top.**

Tombak, o. (gmvd.), **Spinsbek,** o. (gmvd.). — Fr. *Tombac.* — Hgd. *Tombak; Rothguss.* — Eng. *Tombac; Red-brass.*
Zie **Latoen.**

Tonrondte, v. (-n). — Fr. *Bombement.*
Die ronde ontvangbak heeft geene schoone tonrondte; hij is te plat afgewerkt.

Toot, v. (-en) (Volkst.). — Fr. *Bec; Dégorgeoir; Dégorgeur; Nez; Rejet.*
Zie **Spuger.**

Tootkraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet à tubulure* of *à bec* of *à nez.*
Zie **Tuitkraan.**

Toottas, m. (-sen). — Fr. *Tasseau à bec.*
Zie **Tuittas.**

Top, m. (-pen) (Z.-Nedl.), **Dop,** m. (Z.-Nedl.), **Tol,** m. (N.-Nedl.), **Tap,** m. (Volkst., bijz. Brussel, ook W.-Vl. o. a. Middelkerke). — Fr. *Toupie; Tape.* — Hgd. *Topf.* — Eng. *Turnpin.*

De top, in buks- of palmhout, dient tot het verwijden van eene looden buis, die aan eenen looden trechter of aan eene breedere buis moet gebracht worden (Sch. 632).

Sch. 632.

Top, m. (-pen). — Fr. *Faîte.*

De top van eenen puntgevel is het hoogste deel van dien gevel, hetgene in W.-Vl. **Kapuitje** wordt genoemd.

Topsieraad, o. (.aden), **Topstander,** m., **Topversiering,** v., **Gevelspil,** v., **Punt,** o. (Volkst.), **Dakpin(ne),** v. (W.-Vl.), **Spitskapje,** o. (N.-Nedl.). — Fr. *Epi.* — Eng. *Finial.*

Het topsieraad wordt op den top van puntgevels, op nokhoeken of op torens geplaatst; het is veelal van lood of van gegoten zink.

Het topsieraad is soms met **windwijzer** en ook met of zonder **windvaan**.

Zie de zinken topsieraden, schetsen 633, 634, 635 en 636.

Sch. 637 toont een der looden topsieraden, welke vroeger op de dakvensters van het stadhuis van Gent stonden en nu in het oudheidkundig museum dezer stad prijken.

Sch. 633.

Sch. 634.

Met wijlen H. VAN DUYSE (*Inventaire archéolo-*

gique de Gand, 23 October 1897) betreuren wij dat de herstellers van het stadhuis er niet aan dachten die merkwaardige gewrochten te herplaatsen of na te bootsen.

Zij dragen al de kenteekens van den bouwtrant der XVIe eeuw.

De deelen, welke twee dag-

Sch. 635.

Sch. 636.

Sch. 637.

vlakken vertoonen, zooals de dolfijnen en de haken, werden in vormen gegoten en dan aan het hoofdgestel gesoldeerd; de schijven en de randsieraden, welke den baluster uitmaken, zijn gedreven, en vergaard door middel van bijna onzichtbare soldeeringen.

Een looden topsieraad wordt overigens gemaakt nagenoeg op de wijze beschreven voor **kruinwerk**; het behoeft eene **ziel**, dat is een **beslag** van hout of **van ijzer.**

Velerlei slechte benamingen geeft men aan dit voorwerp, zoo in het spreken als in het schrijven.

Bijv. staat, in den zin van topsieraad, het woord **koornaar**, in een lastkohier voor werken uit te voeren aan de H.-Bloedkapel, te Brugge (1890). In hetzelfde lastkohier staat nog topsieraad voor **kruinwerk**.

Toren, m. (-s), **Torre**, **Torren**, m. (Volkst.), **Turren**, m. (O.-Vl.). — Fr. *Tour*. — Hgd. *Thurm*. — Eng. *Tower*.

De bedekking der torens vereischt de bedrevenheid van voortreffelijke werklieden.

Wij melden :

Kerktoren — Fr. *Clocher*.

Kasteeltoren — Fr. *Donjon*.

Vuurtoren — Fr. *Phare* enz.

Die woorden zijn niet herhaald.

Torendak, o. (-en),

Torennaald, v. (-en),

Torenspits, v. (-en).

— Fr. *Toiture* of *Toit d'une tour; Flèche*. — Hgd. *Thurm-spitze*. — Eng. *Spire of a tower*.

Zie **Dak**.

Torentje, o. (-s). — Fr. *Tourelle*. — W. *Torette*.

Kleine toren.

Torre(n), m. (Volkst.). — Fr. *Tour*.

Zie **Toren**.

Tote, v. (-n) (Vl.). — Fr. *Bec; Dégorgeoir; Dégorgeur; Nez; Rejet*.

Zie **Spuger**.

Touw, o. en v. (-en), **Pengel**, m. (O.-Vl., bijz. Gent) — Fr. *Corde*. — Hgd. *Taue*. — Eng. *Cord*.

Het touw wordt van kemp en heden veel van stalen draad gevlochten.

Het wordt koord, kabel, zeel enz. geheeten.

Traam, v. (tramen) (W.-Vl.). — Fr. *Bras; Barre.*
Zie **Draagboom**.

Traanjel, v. (-s) (Nedl.-Limburg). — Fr. *Treillis.*
Zie **Tralie.**

Traceerijzer, o. (-s). — Fr. *Traceret; Traçoir; Pointe à tracer.*
Zie **Stift**.

Traceerloodje, o. (-s). — Fr. *Calotte; Aileron; Calotin; Petit plomb de recouvrement.*
Zie **Dekloodje.**

Trachter, m. (-s) (Volkst., bijz. O.-Vl.). — Fr. *Entonnoir.*
Zie **Trechter.**

Trailje, v. (-n) (Volkst.). — Fr. *Treillis.*
Zie **Tralie.**

Tralie, v. (.iën), **Trielje**, v. (W.-Vl.), **Trailje**, v. (Volkst.), **Traanjel**, v. (Nedl.-Limburg). — Fr. *Treillis.*

De tralie wordt veel van gevlochten zinkdraad gemaakt.

Traliemaker, m. (-s). — Fr. *Treillageur.*

Tralievlechter, m. (-s). — Fr. *Grillageur.*

Tralievlechterstang, v. (-en). — Fr. *Pince à couper pour grillageurs.*
Zie **Tang.**

Trame, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Bras; Barre.*
Zie **Draagboom.**

Trans, m. (-en) (Volkst., Bastw.). — Fr. *Tranche.*
Zie **Scherpe staak.**

Trapleuningstijltje, o. (-s). — Fr. *Fuseau d'escalier.*
IJzeren stijltjes voor trapleuningen worden soms met zinken ornamenten versierd, welke op het ijzer gesoldeerd zijn.

Traps(ge)wijze, bijw. en bnw.,
Trapvormig, bijw. en bnw. — Fr. *En gradins.*
Het lood voor slabben wordt best **trapvormig** geplaatst.
Zie **Inlaten, Slabbe, Vlaamsche tippen.**

Traweel, o. (-en) (Volkst.). — Fr. *Truelle.*
Zie **Truweel.**

Trechter, m., **Trachter**, m. (Volkst., bijz. O.-Vl.), **Trefter**, m. (Volkst. O.-Vl., Brab. en Antwerpen). — Fr. *Entonnoir.* — Hgd. *Trichter.* — Eng. *Funnel.*
Tuig, dat dient om bijv. vocht in eene flesch te gieten; het breede en bovenste uiteinde heet **paviljoen.**
Trechter wordt ook gebruikt in den zin van **ontvangbak.** — W. *Traiteu.*

Trechtervormige buis, v. (.buizen). — Fr. *Conduit en entonnoir.* — Hgd. *Trichterröhre.* — Eng. *Funnel-pipe.*
Buis in den vorm van eenen trechter.
Kegelvormige buis.

Treem, v. (tremen) (O.-Vl.). — Fr. *Bras; Barre.*
Zie **Draagboom.**

Trefter, m. (Brabant, Antwerpen, O.-Vl.). — Fr. *Entonnoir.*
Zie **Trechter** en **Stomp.**

Trekbank, v. (-en). — Fr. *Banc à tirer.* — Hgd. *Ziehbank.* — Eng. *Draw-bench.*

Werktuig om metalen draden te vervaardigen door het trekken.

De trekbank, welke dient tot het trekken van buizen heet ook in 't Fr. *Dragon;* in 't Hgd. *Röhrenziehbank;* in 't Eng. *Tube drawing-machine.*

Trekijzer, o. (-s) (Vl.).
— Fr. *Tourne-à-gauche.*
Zie **Zaagzetter.**
— Fr. *Filière à tirer.*
Zie **Trekplaat.**

Trekken, bw. st. — Fr. *Etirer.*
Metalen draad vervaardigen.
Looden buizen verlengen door het uitrekken.

Trekken, o. — Fr. *Ebroudage; Dégrossage.*
Den draad door de **trekplaat** trekken.

Trekker, m. (-s), **Trekstang**, v. — Fr. *Tirant; Tringle de manœuvre.*
Zie **Privaat.**

Trekker, m. (-s), **Steel**, m., eener pomp. — Fr. *Tige de pompe.*
Stang eener **handpomp.**
Zie **Pomp.**

Trekker, m. (-s), **Uittrekker**, m. — Fr. *Dégorgeoir.*
Zie **Ontstoppen.**

Trekkerij, v. (-en). — Fr. *Atelier d'étirage.*
De plaats, waar metalen draad vervaardigd wordt: eene **loodtrekkerij**, eene **zinktrekkerij.**
Ook de plaats, waar eene groote hoeveelheid metalen draad voorhanden is.

Trekmes, o. (-sen) (Volkst.). — Fr. *Débordoir; Plane.*

Zie **Haalmes.**

Trekplaat, v. (.platen), **Trekijzer**, o., **Draadtrekijzer**, o. — Fr. *Filière à tirer.* — Hgd. *Drahteisen.* — Eng. *Draw-plate.*

De trekplaat is eene stalen plaat met eene reeks steeds kleinere gaatjes, waardoor de metaaldraad getrokken wordt totdat hij de vereischte dikte heeft.

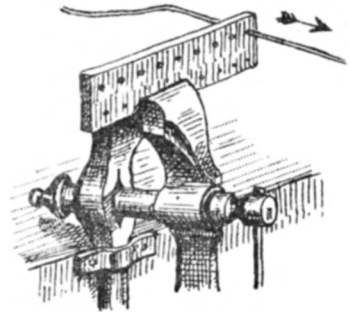

Sch. 638.

De trekplaat wordt best in den **vijlstaak** vastgehouden (Sch. 638, geteekend naar DE COENE's werk: « *Het IJzer* »).

Soms worden verschillende **trekplaten** voor eene zelfde bewerking gebezigd; dan wordt diegene met de grootste gaten in 't Fr. genoemd: « *Filière de dégrossage* ».

Trekpomp, v. (-en).
— Fr. *Pompe inclinée.*
Zie **Sleeppomp.**
— Fr. *Pompe aspirante.*
Zie **Zuigpomp.**

Trekstang, v. (-en). — Fr. *Tringle de manœuvre.*
Zie **Trekker.**

Trektang, v. (-en), **Hoeftang**, v., **Nijptang**, **Knijptang**, v. (Volkst.), **Pitstang**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Tenaille tricoise.* — Hgd. *Beisszange.* — Eng. *Pincers.*

De hoeftang is die trektang gebruikt door den hoefsmid en heet in 't Hgd. *Hufzange;* in 't Eng. *Shoeing-pincers.*

Zie **Tang.**

Trekzaag, v. (-zagen). — Fr. *Scie à guichet; Passe-partout.* — Hgd. *Lochsäge.* — Eng. *Compass-saw.*

Zie **Houtzaag** en **Oorzaag.**

Trekzeel, o. (-en). — Fr. *Bricolle.*

Zie **Handzeel.**

Tremel, m. (-s). — Fr. *Trémie.* — Hgd. *Rumpfkasten.* — Eng. *Hopper.*

Soort **trechter** tot het laden van eenen oven.

Zie **Vlamoven.**

Trenen, bw. zw. (Brab., Antwerpen), **Drenen,** bw. zw. (Brab., Antwerpen). — Fr. *Dégoutter.*

Zie **Druiping.**

Trielje, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Treillis.*

Zie **Tralie.**

Triem(e), v. (-en) (Vl.). — Fr. *Bras; Barre.*

Zie **Draagboom.**

Tripel, o. (gmvd.),
Tripoli, o. en v. (Volkst.),
Trippel, o. (gmvd.).
— Fr. *Tripoly.*

Gele aardsoort, welke dient tot het kuischen van het zink en van het koper.

Troffel, m. (-s). — Fr. *Truelle.*

Zie **Truweel.**

Trooische pond, o. (-en).

Zie **Pond.**

Truweel, o. (-en), **Troffel**, m., **Traweel**, o. (Volkst.). — Fr. *Truelle.* — Hgd. *Kelle.* — Eng. *Trowel.*

De loodgieters en de zinkbewerkers bezigen eenen **metselaarstroffel** als zij zelven kleine herstellingen aan metsel- of bezetwerk moeten uitvoeren.

De beste vorm is die van sch. 639, 640 en 641.

Sch. 639.

Sch. 640.

Sch. 641.

Zij gebruiken ook een **getand truweel** voor herstellingen aan bezetwerk.

Bij het **gieten** dient er een troffel om het zand te effenen; daartoe wordt gebruikt die van sch. 642,

Sch. 642.

Sch. 643.

of ook een soort **strijkbord** (sch. 643), **Berthelet's-troffel** genaamd.

Tuilvormig, bnw. — Fr. *En aigrette.*

Zie **Bliksemafleider.**

Tuit, v. (-en). — Fr. *Bec; Dégorgeoir; Dégorgeur; Nez; Rejet.* — W. *Buzai.*

Zie **Spuger.**

Tuitel, m. (-s) (Limburg). — Fr. *Bec; Dégorgeoir; Dégorgeur; Nez; Rejet.*

Zie **Spuger.**

Tuitkraan, v. (.kranen), **Tootkraan**, v. — Fr. *Robinet à tubulure* of *à bec* of *à nez.*

Kraan met eenen spuger, waardoor het water vloeit.

Tuittas, m. (-sen), **Toottas,** m. — Fr. *Tasseau à bec.*
Zie **Tas.**

Tusschendak, o. (-en). — Fr. *Entre-toits.*
Dak over een open vlak tusschen twee gebouwen.

Tusschengoot, v. (.goten). — Fr. *Chéneau* of *Gouttière intermédiaire.*
Goot tusschen dakvlakken.

Tusschenvoering, v. (-en). — Fr. *Doublure intermédiaire.*
Tusschenvoeringen van caoutchoucringen dik 7 mM. aan de flenzen eener buisverbinding.
Zie **Rekgom.**

T-zwei, v. (-en). — Fr. *Equerre à T.*
Zie **Winkelhaak.**

Uilegat, o. (-en), **Ravegat,** o. — Fr. *Lunette; Chat(t)ière.* — Hgd. *Froschmaul.*
Met lood of met zink overdekte opening in een dak tot het verluchten der ruimte onder de kap (Sch. 644).

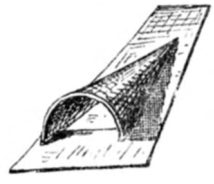
Sch. 644.

Bij enkele schrijvers wordt het uilegat ook **kattegat** genoemd, waarschijnlijk naar het Fr. *Chattière,* doch het kattegat is meer bijzonder de opening in eene deur gelaten, waardoor de kat in- en uitgaat.
Als het uilegat den vorm heeft van een klein staand dakvenster wordt het in 't Fr. *Chien-assis* of *Lucarnon* genoemd. — Dit venster is nooit beglaasd.

Uiltje, o. (-s).
Een uiltje vangen — Fr. *Faire la méridienne.*
Zie **Middagslaapje.**

Uisel, m. (-s) (Brab.). — Fr. *Balance romaine.*
Zie **Knipwaag.**

Uitbekken, bw. ow. zw. (Volkst.). — Fr. *Festonner.*
Zie **Uittanden.**

Uitboren, bw. zw.
Heeft den zin van **boren** — Fr. *Forer* (zie aldaar), meer toch den zin van 't Fr. *Aléser*, dat is geboorde gaten vergrooten, effen maken; soms dien van **uitdraaien** — Fr. *Roder.*

Uitbranden, bw. ow. zw. — Fr. *Décomposer.*
Zoutgeest uitbranden is er stukjes zink laten in oplossen tot het bekomen van **zinkchlooruur.**

Uitbreidbaarheid, v. (gmvd.). — Fr. *Ductilité.* — Hgd. *Dehnbahrkeit.* — Eng. *Ductility.*
Eigenschap van zekere stoffen en o. a. van de metalen, welke van gedaante kunnen veranderen door het hameren, het pletten, het rekken enz.

Uitbreken, bw. ow. st. — Fr. *Démonter; Démolir.*
Zie **Afbreken.**

Uitdamping, v. — Fr. *Evaporation.*
Zie **Verdamping.**

Uit den ruwe werken. — Fr. *Dégrossir; Ebaucher.*
Een versiersel in zijne hoofdvormen weergeven om het naderhand af te werken.

Uitdraaien, bw. ow. zw. — Fr. *Roder.*
Kranen moeten van binnen gansch effen en goed uitgedraaid zijn.

Uitdrogen, ow. zw. (Volkst.). — Fr. *S'évaporer.*
Zie **Verdampen.**

Uiteinde, o. (-n), **Einde**, o. — Fr. *About.* — Hgd. *Endstück.* — Eng. *Butt.*

Het uiteinde eener buis.

Innemend uiteinde — Fr. *Bout femelle;*

Ingaand uiteinde — Fr. *Bout mâle.*

Zie **Buisverbinding.**

Uiteinde, o. (-n), der giettafel. — Fr. *Bas de la table à couler.*

De smalle laagst geplaatste kant der giettafel.

Zie **Gieten.**

Uitfrikkelen, bw. zw. — Fr. *Evider.*

Zie **Frikkelen.**

Uitgewerkt loodwerk, o. (gmvd.). — Fr. *Plomberie repoussée.*

Voor **gedreven loodwerk**, in Brugsche lastkohieren.

Uitglijden, ow. st. — Fr. *Couler.*

Deze ladder staat niet vast; men moet ze onderspieën, zooniet glijdt zij uit.

Niet verwarren met **glijden** — Fr. *Glisser.*

Uitgroeven, bw. zw., **Ribben**, bw. zw., **Canneleeren**, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Canneler.*

Is groeven of ribben in eene metalen plaat maken.

Dit geschiedt op eenen **groeftas** of op den **geulstaak** en met **hamers.**

Uithangbord, o. (-en) (Volkst.). — Fr. *Ecriteau; Enseigne.*

Zie **Opschriftbord.**

Uithollen, bw. zw.

— Fr. *Emboutir.* — Hgd. *Aushöhlen.* — Eng. *To raise.*

Soms gebruikt voor het woord **Drijven.**
— Fr. *Chantourner.*
Zie **Uitsnijden.**

Uitkapper, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Emporte-pièces; Découpoir; Poinçon à découper.*
Zie **Vormijzer.**

Uitkleeden, bw. zw. (Gent). — Fr. *Garnir; Revêtir.*
Zie **Bekleeden.**

Uitkloppen, bw. zw. — Fr. *Planer; Dresser; Etendre.*
Zie **Strekken.**

Uitkloppen heeft ook den zin van « door hameren uitdoen of uithalen ».
Eenen nagel uitkloppen — Fr. *Faire sortir un clou au moyen du marteau.*

Uitknippen, bw. zw. — Fr. *Découper.*
Knippende vormen.
Een blad uitknippen na er den vorm van het te vervaardigen stuk op afgeteekend te hebben.

Uitleveren, (o.) van erts, **Opleveren,** (o.) van erts. — Fr. *Rendage* of *Rendement de minerai.*
Naarvolgens de bestanddeelen van het erts levert het meer of min metaal op.
De **opbrengst** van erts verschilt veel, volgens de bewerking, die het ondergaat.

Uitloop, m. (-en). — Fr. *Dégorgement.*
Zie **Uitloopgat.**

Uitloopen, ow. st.
— Fr. *Ecouler.*

Het water **loopt uit** den dolfijn op de straat.
— Fr. *Couler.*
De bak loopt uit. — Fr. *Le bac coule.*

Uitlooper, m. (-s). — Fr. *Dauphin.*
(Lastkohier der Burgerlijke Godshuizen, te Brugge).
Zie **Dolfijn.**

Uitloopgat, o. (-en), **Uitloop,** m. (-en). — Fr. *Trou d'écoulement; Ecouloir; Dégorgement.* — Hgd. *Ausmündung.* — Eng. *Discharging-hole.*
Het uitloopgat van den **stortbak** is te groot; zet er een **rozet** op, dat is eene plaat met gaatjes, om te beletten dat er vuiligheid in de **afloopbuis** dringe.
Als een uitloopgat in eenen muur of in eene steenen kroonlijst is voorbehouden, tot den afloop van het water, heet het in 't Fr. *Souillard.*

Uitlooppijp, v. (-en). — Fr. *Canon.*
Looden of zinken pijpje in eenen steenen waterspuier tot het afvoeren van het water.

Uitloospijp, v. (-en). — Fr. *Tuyau de décharge.*
Zie **Afvoerbuis.**

Uitmeting, v. (-en). — Fr. *Mesurage.*
Hoeveel vierkante meter zink in die bedekking is gebruikt, zal de **uitmeting** ons juist aangeven.

Uitpassen, bw. ow. zw. (Volkst.).
— Fr. *Niveler.*
Zie **Waterpassen.**
— Fr. *Mesurer tout juste.*
Alles wel uitgepast en gemeten. — Fr. *Tout bien essayé et mesuré.*

Uitranding, v. (-en). — Fr. *Ecoletage.*

Een voorwerp, dat vanboven den vorm heeft eener vaas, op den speerhaak of begorie onderaan verbreeden.

Uitraspen, bw. zw. — Fr. *Creuser en râpant.*

Uitronden met de **rasp**.

Uitrekken, bw. ow. zw. — Fr. *Allonger.*

Doen verlengen.

Zie **Rekken**.

Uitrekkingsvrij, bnw. (Volkst.) — Fr. *A dilatation libre.*

Voor **Uitzettingsvrij**, in een lastkohier wegens werken uit te voeren in de teeken- en nijverheidsschool, te Brugge; Augustus, 1890.

Uitronden, bw. zw. — Fr. *Evider.*

Een werk is dan enkel goed afgemaakt als het lijstwerk ervan goed uitgerond is.

Uitronder, m. (-s). — Fr. *Evidoir.* — Eng. *Boxwood-bobin.*

Langwerpige sfeervormige klos of bol van palm- of bukshout, met eene koord, die men door eene looden buis of eenen elleboog trekt om die juist rond te maken of uit te ronden (Sch. 645).

Sch. 645.

Den uitronder worden veel verschillende vormen en grootten gegeven; de loodgieter moet, zoo mogelijk, een heel **stel** uitronders hebben.

Uitschot, o. (gmvd.). - Fr. *Rebut.* — Hgd. *Ausschuss.* — Eng. *Refuse.*

Zie **Bocht**.

Uitschotblik, o. (gmvd.). — Fr. *Fer-blanc de qualité inférieure.*

Zie **Blik.**

Uitslaan, bw. ow. onr.

— Fr. *Tracer.* — Hgd. *Aufzeichnen.* — Eng. *To draw.*

Een werk uitslaan is dit in volle grootte **afteekenen.**

Te Ieperen hoorden wij spreken van den **uitzet** van een werk.

— Fr. *Planer; Dresser; Etendre.*

Zie **Strekken.**

— Fr. *S'oxyder; Se ternir.*

In de volkstaal voor **Verzuren.**

Uitslijpen, bw. st. — Fr. *Enlever en aiguisant.*

Slijpend wegnemen.

Schaarden uitslijpen. — Fr. *Enlever les brêches en aiguisant.*

Uitsnijden, bw. ow. st. — Fr. *Découper.*

Zie **Snijden.**

Uitsnijden, bw. ow. st., **Uithollen,** bw. ow. zw. — Fr. *Chantourner.*

Eene plaat volgens eene gegeven teekening uitsnijden.

Uitsnijder, m. (-s). — Fr. *Emporte-pièces; Découpoir; Poinçon à découper.*

Zie **Vormijzer.**

Uitspringend lijstwerk, o. (gmvd.). — Fr. *Moulures saillantes.*

Uitsprong, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Ressaut; Saillie.*

Zie **Uitstek.**

Uitspuiger, m. (-s). — Fr. *Dauphin.*

Dit woord vonden wij in het « **lastenkohier** » voor de bouwing van eene kerk en eene pastorij, te Oostkamp, 1893.

Zie **Dolfijn.**

Uitstek, o. (-ken), **Uitsprong**, m. (Volkst.). — Fr. *Saillie.* — Hgd. *Auskragung.* — Eng. *Jutling-out.*

Het vooruitspringend gedeelte van eene kroonlijst is een uitstek.

Uitstek, o. (-ken). — Fr. *Ressaut.*

Als eene ondiepe goot zeer lang is, wordt zij met twee of meer vakken ingedeeld, zoodat het eene hooger ligt dan het andere en dan op dit laatste uitsteekt.

Soms is er in de goot een hoogste punt en het water vloeit dan weg naar twee tegenovergestelde kanten; dit **verdeelingspunt** heet in 't Fr. *Besace; Point de partage.*

Zeer uitgestrekte zinken dakbedekkingen met roeflatten, waarvan de helling min dan 0^m20 tot 0^m25 p. m. bedraagt, moeten met uitstekken aangelegd worden; zij hebben het uitzicht van eene trap, welker optrede 0^m06 tot 0^m10 hoog is en welker hellende aantrede eene breedte heeft gelijk aan de lengte der zinken bladen.

Uitstekbord, o. (-en). — Fr. *Enseigne; Ecriteau.*

Zie **Opschriftbord.**

Uittanden, bw. ow. zw., **Uitbekken**, bw. ow. zw. (Volkst.). — Fr. *Festonner; Denteler.*

Eene zinken plaat uittanden is deze met getande boorden maken.

Uittrekker, m. (-s), **Trekker**, m. — Fr. *Dégorgeoir.*

Zie **Ontstoppen.**

Uitvijlen, bw. ow. zw.
— Fr. *Egaliser à la lime.*
Eene oneffenheid met de vijl wegnemen.
— Fr. *Elargir à la lime; Creuser à la lime.*
Een gat verwijden met de vijl.

Uitwatering, v. (-en).
— Fr. *Orifice d'un tuyau.*
Zie **Monding.**
— Fr. *Pente.*
Wat eene goot betreft, in den zin van **Afwatering.**

Uitzagen, bw. ow. zw. — Fr. *Découper en sciant.*
Zagend wegnemen.

Uitzet, m. (W.-Vl., o. a. Ieperen). — Fr. *Tracé.*
Zie **Uitslaan.**

Uitzetten, o. (gmvd.). — Fr. *Dilatation.*
Zie **Uitzetting.**

Uitzetten, bw. ow. zw. — Fr. *Relever.*
Eenen looden bak uitzetten is dezen hooger en wijder maken met den hamer.

Uitzetten, bw. ow. zw. — Fr. *Bosseler.*
Zie **Drijven.**

Uitzetting, v. (-en), **Uitzetten**, o. — Fr. *Dilatation.* — Hgd. *Ausdehnung.* — Eng. *Dilatation.*
Metaal zet zich uit door de hitte, dat is, vermeerdert in volume.
Het zink zet zich meer uit dan het lood, het lood meer dan het koper, het koper meer dan het ijzer.
Ziehier volgens JAMAIN (*Physique*) de uitzettingscoëfficiënten dezer metalen :

IJzer	0.0000125
Koper	0.0000170
Lood	0.0000286
Zink.	0.0000311.

Om het **uitzetten** en het **inkrimpen** van metalen platen op de bedekkingen toe te laten, dienen er bijzondere werken uitgevoerd, zooniet kunnen door de ongeregeldheden der luchtgesteldheid, barsten of ten minste bochten ontstaan.

Wij hebben bij de woorden **Bedekking** en **Goot** aangetoond, hoe men die eigenschappen der metalen in het oog houdt; wij zullen hier nog eenige wenken geven nopens het aanleggen van zinken **dakgoten**, **gootbanden** en **kroonlijsten**.

a) **Dakgoten.**

Het mag niet aangeraden worden de dakgoten zeer lang te maken, doordien het uitzetten en het inkrimpen alsdan op geene voldoende wijze kunnen geschieden.

Als de dakgoot eene zekere lengte moet hebben wordt zij uit verschillende deelen gemaakt, welke deelen alsdan vereenigd worden door middel van eene

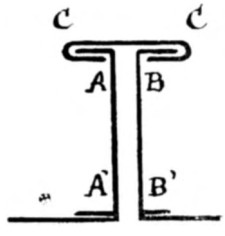

Sch. 646.

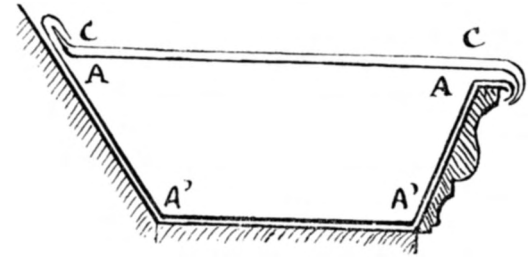

Sch. 647.

zoogenaamde **uitzettingsklang**. Nevensstaande sch. 646 en 647 geven een veel gebruikt stelsel:

Twee platen AA′ en BB′, volgens het profiel der goot uitgesneden, worden sterk aan de goot gesol-

deerd; bovenaan zijn zij zóo geplooid dat men er eene **schuif** of **roef** CC kan om vasthaken.

De roef zal hooger dan de boord der kornis staan en langs den kant der beschieting met de plooi der goot overeenkomen.

Soms kan dit stelsel niet toegepast worden, daár bijv. waar geene **afvoerbuis** aan elk afzonderlijk deel der goot zou kunnen aangebracht worden.

In dit geval worden die deelen vereenigd met eenen band van gutta-percha; die band wordt bedekt met zink opdat hij tegen de zonnestralen bevrijd worde en niettemin eene zekere vochtigheid ontvange, welke het verderf moet beletten.

b) **Gootbanden** of **rioolbanden**.

Als uitzetting voor de gootbanden is het voldoende

Sch. 648.

eene schuif van dezelfde breedte als die der banden op deze aan te brengen (Sch. 648).

c) **Kroonlijsten.**

De uitzetting bestaat uit eenen ⌊‾⌋-vormigen band (Schetsen 649, 650 en 651).

Het uiteinde der eene lijst wordt gesoldeerd in C aan een der beenen der ⌊‾⌋; aan het uiteinde B der volgende lijst soldeert men een uitspringend bandje BO. De schetsen toonen dat de uitsprong alzoo gevormd, vermindert tot boven en onder de lijst, en dezer profiel volgt.

Uitzettingshoofd, o. (-en). — Fr. *Tête de dilatation.*
Zie **Uitzettingsklang.**

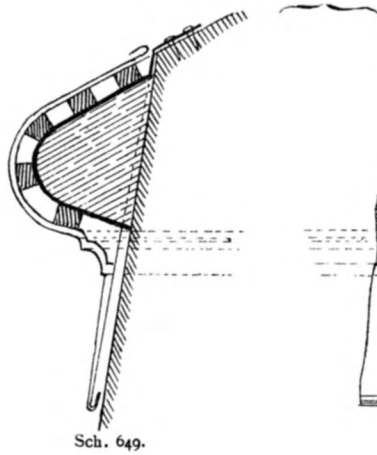

Sch. 649.

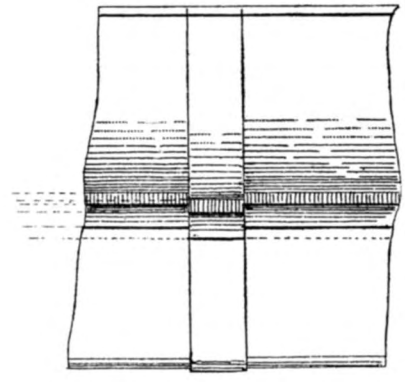

Sch. 650.

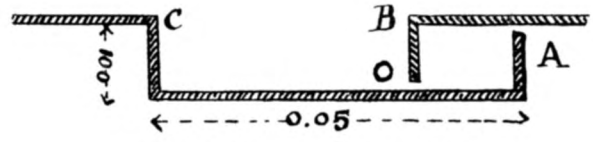

Sch. 651.

Uitzettingsklang, v. (-en). — Fr. *Coupe de dilatation.*

Is de plaats, waar de **uitzetting** mogelijk wordt gemaakt in **dakgoten** en bijz. in **kasgoten.**

Wij vonden het woord **Uitzettingssnede** in een lastkohier van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen. Dit is eene letterlijke vertaling naar het Fransch.

Beter is het woord **Uitzettingshoofd** — Fr. *Tête de dilatation* — dat voorkomt in het boek « Zinkbedekkingen van *La Vieille-Montagne*, 1872 » en misschien ook **Uitzettingstrans**, dat door enkele bouwkundigen gebruikt wordt.

Wij verkiezen de woorden **uitzettingsklang** en **verwijdingsklang** door het vertalingsbureel van het Ministerie van S., P. en T. van België in de lastkohieren gesteld voor het Fr. *Coupe* of *Tête de dilatation.*

In de volkstaal luidt het in Z.-Nedl., hetzij **Broek**, hetzij **Brugje**, in N.-Nedl., **Brug**.

Uitzettingssnede, v. (-n). — Fr. *Coupe de dilatation.*

Zie **Uitzettingsklang.**

Uitzettingsvrij, bnw. (Volkst.), **Uitrekkingsvrij**, bnw. (Volkst.). — Fr. *A dilatation libre.*

Deze woorden schijnen slecht gevormd.

Zink voor goten of bedekkingen moet zóo zijn geplaatst dat het **uitzetten** en het **inkrimpen** zich vrij kunnen voordoen.

Uitzettingstrans, m. (-en). — Fr. *Coupe de dilatation.*

Zie **Uitzettingsklang.**

Uitzijging, v. (-en). — Fr. *Affinage; Dépuration.*

Zie **Loutering**.

Unsel, m. (-s) (Brab.),

Unster, m. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Balance romaine.*

Zie **Knipwaag**.

Uylaerd, m. (-en) (oud) voor **Hulaat**.

(Statuyt van de Meeringhe der stad Brussel; 19 Aprilis 1657).

Vaagsel, o. (gmvd.). — Fr. *Balayures.* — Hgd. *Kehlricht.*

Mits zekere scheikundige behandelingen levert het vaagsel der metaalwerkhuizen bestanddeelen op, welke de nijverheid benuttigt,

Vaantje, o. (-s). — Fr. *Fanion.* – Hgd. *Fänchen.* — Eng. *Pennon.*

Een vaantje bekroont veelal de **topsieraden.**

Vaas, v. (vazen). — Fr. *Vase.*

Gegoten zinken vazen worden veel gebruikt tot versiering, ja zelfs als topsieraad. Zie sch. 652.

Sch. 652.

Vaastas, m. (-sen) (Volkst.). — Fr. *Tasseau à vases.*

Zie **Kruiktas.**

Vak, o. (-ken). — Fr. *Branche; Partie.*

Het **ambacht** van den loodgieter kan in verscheidene **vakken** worden verdeeld : immers er zijn werklieden, die zich enkel met grof bouwwerk onledig houden, andere met werk voor de nijverheid bestemd, andere nog met **drijfwerk** enz.

In de gewone spraak is **vak** evenzinnig met **ambacht.**

Vak, o. (-ken). — Fr. *Compartiment.*

Gewoonlijk in 't mvd. gebruikt; bijv. de vakken gevormd door de schubben van eene bedekking.

Vakwerk, o. (gmvd.). — Fr. *Caissons.*

Zie **Versieringwerk.**

Val, m. (gmvd.). — Fr. *Pente; Inclinaison; Glacis.*

Zie **Helling.**

Valkant, m. (-en). — Fr. *Chanfrein.*

Zie **Afschuining.**

Valling, v. (gmvd.) (Volkst.). – Fr. *Pente; Inclinaison; Glacis.*

Zie **Hélling**.

Valpijp, v. (en). — Fr. *Tuyau de décharge; Tuyau de chute; Epanchoir.*

Zie **Verlaatbuis**.

Valsche galena, v. (gmvd.). — Fr. *Blende.* — Hgd. *Zinkblende.* — Eng. *Zincblende.*

Zie **Zwavelzink**.

Vaneenspringen, ow. st. — Fr. *Se briser; Se casser.*

Als men op looddraad trekt zal deze onder een zeer klein gewicht vaneenspringen.

Vang, m. (-en). — Fr. *Hotte fumivore.*

Zie **Rookvang**.

Varkensgras, o. (gmvd.), **Vossenstaart**, m. — Fr. *Queue de renard.*

Lange stengels en wortels van waterplanten, die zich binnen de buizen eener waterleiding vastzetten en ze verstoppen.

Vaste katrol, v. (-len). — Fr. *Poulie fixe.* — Hgd. *Feste Rolle.* — Eng. *Fixed Pulley.*

Zie **Katrol**.

Vaste vijlstaak, m. (.staken). — Fr. *Etau à pied fixe.* — Hgd. *Schraubstock mit auf den Boden herabgehendem Fuss.* – Eng. *Standing-vice.*

Zie **Bankvijs**.

Vastgieten, bw. st., **Aangieten**, bw. st. — Fr. *Sceller; Arrêter.* — Hgd. *Eingiessen.* – Eng. *To seal.*

Eenen **pal** met lood vastgieten of aangieten.

Vastheid, v. (gmvd.). — Fr. *Consistance,*
De **laag** zand, op de giettafel gelegd, moet vast aaneengesloten zijn.

Vasthaken, bw. zw. — Fr. *Cramponner; Acclamper.* — Hgd. *Ankrampen.* — Eng. *To cramp.*
Iets vastmaken met haken.

Vastmakingsband, m. (-en). — Fr. *Bande d'attache.*
Is eigenlijk een lange **klamp.**
(Lastk. van het Min. van S., P. en T.).

Vastpinnen, bw. zw. — Fr. *Cheviller.* — Hgd. *Dübeln.* — Eng. *To dowel.*
Vastgepind met zink. — Fr. *Chevillé en zinc.*

Vastzetten, o., **Vastzetting,** v. — Fr. *Calage* en beter *Engravure.*
De slabben tegen een hardsteenen metselwerk moeten in inkepingen, daartoe opzettelijk gemaakt, met strooken dik lood **vastgezet** worden.
Zie **Slabbe.**

Vat, m. (gmvd.). — Fr. *Prise.*
Het soldeer heeft weinig of geenen vat op lood, dat niet is afgekrabd.

Vatten, bw. zw. — Fr. *Prendre.*
De pomp heeft water gevat. — Fr. *La pompe est prise.*

Veegmes, o. (-sen). — Fr. *Boutoir; Paroir;* ook *Champignon.*
Zie **Krabijzer.**

Veerkracht, v. (gmvd.); **Elasticiteit,** v. (gmvd.)

(Bastw.). — Fr. *Elasticité.* — Hgd. *Spannkraft; Elasticität.* — Eng. *Elasticity.*

Algemeene eigenschap der stoffen om, wanneer er eene zekere drukking op uitgeoefend wordt, er voor te wijken en als deze daarna ophoudt, zich te herstellen en tot hunnen oorspronkelijken staat terug te keeren.

Lood heeft weinig veerkracht; zink heeft er meer.

Veerpasser, m. (-s); **Voegpasser,** m., **Stengelpasser,** m. — Fr. *Compas à ressort.* — Hgd. *Federzirkel.* — Eng. *Spring-compass.*

Zie **Passer.**

Veertang, v. (-en). — Fr. *Tenaille à plier* of *à ressort.*

Zie **Tang.**

Veertangje, o. (-s). — Fr. *Brucelle; Brucelles; Bruxelle.* — Hgd. *Federzange; Pinzette.* — Eng. *Corntongs; Tweezer.*

Zie **Tang.**

Vees, v. (veesen) (Limburg). — Fr. *Faîte; Faîtière.*

Zie **Nok** en **Vorst.**

Veiligheidskoord, v. (-en). — Fr. *Défense.*

Zie **Veiligheidstouw.**

Veiligheidskraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet de sûreté.* — Hgd. *Sicherheitshahn.* — Eng. *Safety-tap.*

Wordt op de binnenleiding van een watertoevoer geplaatst aan den ingang van den watermeter.

Veiligheidstouw, o. (-en)., **Veiligheidskoord,** v. — Fr. *Défense.* — Hgd. *Haltseil.* — Eng. *Rope to hold on.*

Koord, waaraan de werklieden zich vasthouden als zij op zeer steile daken werken.

Veinnootschap, o. (-pen) (N.-Nedl.).; **Vennootschap,** o. (N.-Nedl.). — Fr. *Confrérie; Corps de métier.*

Veldsmis, v. (-sen). — Fr. *Forge volante; Forge de campagne; Forge portative.* — Hgd. *Transportable Schmiedeherd.* — Eng. *Portable forge.*

Draagbare smis op buitenwerk gebezigd (Sch. 563).

Wij zagen die meer gebruiken door zinkbewerkers dan door loodgieters.

Sch. 653.

Vellingkant, m. (-en). — Fr. *Chanfrein.*

Zie **Afschuining.**

Vennootschap, o. (-pen). — Fr. *Confrérie; Corps de métier.*

Zie **Veinnootschap.**

Vensterlood, o. (gmvd.), **Raamlood,** o., **Breedlood,** o. (Volkst.). — Fr. *Plomb à vitres* of *à vitraux.* — Hgd. *Fensterblei.* — Eng. *Window-lead; Glazier's lead.*

Is getrokken lood in den vorm van **roeden,** waaraan twee **geulen** of **slagen**; het dient tot het vergaren van glas- of vensterwerk. Gewoonlijk is het vensterlood gemaakt als in sch. 654; het bestaat dus uit twee aan elkander verbonden **wangen** A met **boorden** of **zoomen** B.

De **sponning**, waarin het glas wordt bevestigd, heet in 't Fr., *Chambre.*

De verschillende roeden worden aan elkander gesoldeerd met den soldeerbout van sch. 655; deze bout wordt behandeld met beweegbare handvatsels. Sch. 656 geeft de beweegbare handvatsels van den loodgietersbout; sch. 657, die van den glazenmakersbout.

De gezamenlijke roeden van een venster noemt men het **netwerk.**

Zie nog **Rabauwlood.**

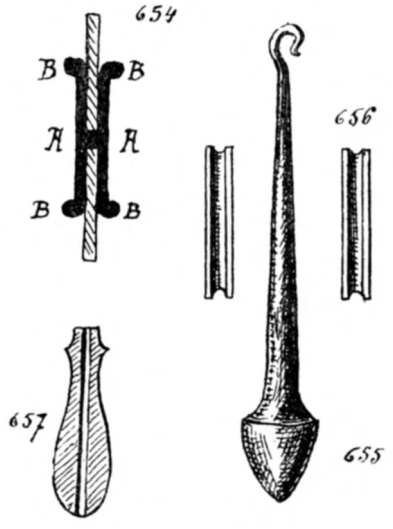

Sch. 654 tot en met 657.

Vensterlood, o. (-en). — Fr. *Contre-poids de fenêtre.*

Zie **Raamlood.**

Vensterroede, v. (-n). — Fr. *Croisillon; Sashbar.*

Zie **Glasroede.**

Ventilatiebuis, v. (.buizen) (Volkst.). — Fr. *Event; Tuyau d'évent; Tuyau de ventilation.*

Zie **Verluchtingspijp.**

Veranderen, o. (van eene bedekking). — Fr. *Remaniement d'une couverture.*

Zie **Herdekken.**

Veranderen, bw. ow. zw.

— Fr. *Changer.*

Van gereedschap veranderen, volgens het te verrichten werk.

— Fr. *Remanier.*

Zie hiervoren.

Verband, o. (-en). — Fr. *Raccord; Jointure; Assemblage.*

Zie **Verbinding.**

Verbandbuis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau de raccord; Tuyau de raccordement.*

Lastk. van het Min. van S., P. en T.

Zie **Verbindingsbuis.**

Verbinding, v. (-en).

— Fr. *Jonction; Rencontre.*

De verbinding van twee daken. — Fr. La *jonction de deux toits.*

— Fr. *Branchement; Embranchement; Raccordement.*

Zie **Vertakking.**

— Fr. *Connexion.*

Rechte en kromme verbindingen worden aangebracht om eene leiding van richting te doen veranderen; deze verbindingen zijn langer dan de **ellebogen.**

Verbinding, v. (-en), **Bindstuk,** o., **Verband,** o. — Fr. *Raccord; Jointure; Assemblage.* — W. *Jonteûre.*

Deze kleine afvoerbuis is aan eene grootere verbonden door middel van eene verbinding.

Verbinding met aanpassende uiteinden. — Fr. *Assemblage bout à bout.*

Verbinding met beschroefde uiteinden. — Fr. *Assemblage à vis.*

Verbinding met ineenschuivende uiteinden. — Fr. *Assemblage à emboîtement.*

Zie **Buisverbinding** en **Privaatpot.**

Verbindingsbuis, v. (.buizen), **Verbandbuis**, v. — Fr. *Tuyau de raccordement; Tuyau de raccord.*

Is eigenlijk eene vertakking.

Zie **Vertakking.**

Verbindingsmateriaal, o. (.ialen). — Fr. *Matériaux liants.*

Het verkitsel en het soldeer zijn verbindingsmaterialen.

Zie **Bouwstof.**

Verbindingsstuk, o. (-ken). — Fr. *Pièce de raccord; Raccord.*

Metalen stuk, waardoor twee andere metalen stukken, buizen bijv., kunnen verbonden worden.

Verbindingswerk, o. (-en). — Fr. *Travail de raccordement.*

Zie **Vertakkingswerk.**

Verbod, o. (-en), **Vermaan,** o., **Kruis**, o., **Waarschuwlat,** v. — Fr. *Défense.* — Hgd. *Warnlatte.* — Eng. *Signal of danger.* — W. *Difinse.*

Wanneer werklieden aan eene dakbedekking herstellingswerken verrichten, wordt ter waarschuwing der voorbijgangers eene koord afgelaten, waaraan twee kruiselings aaneengenagelde latten of eenen bos hooi of stroo (sch. 658). De werklieden zeggen : hang het **vermaan** of het **kruis** uit.

Sch. 658.

Als er groot gevaar bestaat, verspert men den weg met **juffers**, dwars over den trottoir gelegd. Dit is meer bepaald een **verbod**.

Doch deze laatste benaming wordt eigenlijk

gebezigd voor de ijzeren staaf met eene rood geschilderde plaat, midden op de straat gesteld, waardoor aangeduid wordt dat de doortocht voor rijtuigen verboden is (sch. 659). Dit verbod wordt o. a. geplaatst bij het leggen van **moerbuizen** voor water- of gasleidingen, in welk geval men ook, dwars over de straat, eenen zoogezegden **rijboom** zet.

Sch. 659.

's Avonds verlicht men het werk met eene **bollantaren** met rood glas; de roode kleur is immers algemeen aangenomen als het kenteeken voor de versperring van den doorgang.

Verbranden (Metaal), bw. zw. — Fr. *Brûler* (*le métal*). — Hgd. *Uberheizen*. — Eng. *To overheat* (*metals*).

Het **soldeer** verbrandt als de **soldeerbout** te heet is en deze dan het lood, dat moet gesoldeerd worden, doet smelten.

Verdampen, ow. zw. — Fr. *S'évaporer.*

Een vocht, dat in damp vergaat, hetzij door hitte of anderszins, **verdampt.**

In de volkstaal : **opdrogen** en **uitdrogen.**

Niet verwarren met **versterven.**

Zie ook **Vervluchtigen.**

Verdamping, v. (-en), **Uitdamping,** v. — Fr. *Evaporation.*

Zie **Stankafsluiter.**

Verdeeling, v. van het werk. — Fr. *Division du travail.*

In alle ambachten is het noodzakelijk het werk goed te verdeelen.

Bijv. als een zinkbewerker veel bezigheid heeft, zal hij trachten altijd hetzelfde werk door dezelfde gasten te doen verrichten — zoo zullen deze vlug en goed werk leveren. Door dit stelsel vormt men natuurlijk geene werklieden, die volledig het ambacht zullen kennen.

Verdeelingspunt, o. (-en). — Fr. *Besace; Point de partage.*

Zie **Uitstek.**

Verdeelschaal, v. (.alen). — Fr. *Jauge.*

Dient tot het aanwijzen der waterhoogte in gaarbakken.

Verdiepbegorie, v. (.iën). — Fr. *Bigorne à rentrer.*

Zie **Begorie.**

Verdiephamer, m. (-s). — Fr. *Marteau à rentrer.*

Zie **Hamer.**

Verdikpasser, m. (-s) (Volksn.). — Fr. *Compas d'épaisseur; Compas de diamètre.*

Zie **Diktepasser.**

Verdrijfbout, m. (-en). — Fr. *Repoussoir.*

Zie **Kraan.**

Verdunhamer, m. (-s). — Fr. *Marteau à dégrossir; Marteau à commencer.* — Hgd. *Anfänger.* — Eng. *Commencing-hammer.*

Zie **Hamer.**

Verdunnen, o. — Fr. *Dégrossage.* Hgd. *Abführarbeit; Strecken.* — Eng. *Drawing small or fine.*

Eene metalen stang tot draad **trekken** is die stang verdunnen.

Verenging, v. (-en). — Fr. *Etrécissement.*
Zie **Vernauwing.**

Verf, v. (verven). — Fr. *Couleur; Enduit.*
Zie **Verven.**

Verfborstel, m. (-s). — Fr. *Brosse à peindre.*
Zie **Borstel.**

Verfijnen, bw. zw. — Fr. *Coupeller; Dépurer; Affiner.*
Zie **Louteren.**

Verfijning, v. (-en) (gmvd.). — Fr. *Affinage; Dépuration.*
Zie **Loutering.**

Verfkwast, m. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Brosse à peindre.*
Zie **Borstel** en **Kwast.**

Verfpot, m. (-ten), **Zwartpot**, m. (Volkst., bijz. Brabant). — Fr. *Camion* of *Bidon de peintre.* — Hgd. *Farbentopf.* — Eng. *Paint-kettle.*
De verfpot van den loodgieter hoeft niet te groot te zijn; hij is doorgaans van blik en heeft den vorm van eenen cylinder of van eenen afgeknotten kegel met beweegbaar hengsel.
Zie ook **Verven.**

Vergaarbak, m. (-ken) (Volkst.). — Fr. *Réservoir; Conserve.*
Zie **Gaarbak.**

Verglaasd, bnw. (Volkst.),
Vergleierd, **Vergleisd**. — Fr. *Emaillé.*
Metaal met een glanzend vernis bekleed is vergleierd.

Bladzink is daartoe zeer geschikt; schilderingen worden op dunne bladen gedrukt en dan in den oven vergleierd.

De muren der groote zaal van het Telephoongebouw te Namen, zijn met vergleierd zink bekleed.

Zie nog **Overgloeiing.**

Vergunning, v. (-en). — Fr. *Tolérance.*

Het gewicht en de dikte van het **bladzink** worden maar benaderend opgegeven.

Eene kleine vergunning is toegestaan, wil zeggen dat het gewicht en de dikte, per blad genomen, eenigszins mogen verschillen met het vereischte.

Zie **Bladzink.**

Verheven rooster, m. (-s). — Fr. *Pom(m)elle.*

Zie **Roosterplaatje.**

Verkalken, o., **Verkalking,** v. — Fr. *Oxydation.*

De omzetting van een metaal in een oxied.

Zie ook **Verzuren.**

Verkeerde zuigpomp, v. (-en). — Fr. *Pompe soulevante; Pompe élévatoire.* — Hgd. *Hubpumpe.* — Eng. *Lifting-pump.*

Zie **Pomp.**

Verkeerhamer, m. (-s) (Kempen). — Fr. *Décintroir.*

Zie **Hamer.**

Verkenssteert, m. (-en) (O.-Vl., Brab.). — Fr. *Taraud à plomb; Queue de cochon.*

Zie **Loodboor.**

Verkitsel, o. (-s), **Stopverf,** m., **Mastiek,** v. (Bastw.). — Fr. *Mastic.* — Hgd. *Kitt.* — Eng. *Mastic.*

De loodgieters en de pompenmakers gebruiken vooral de volgende verkitsels :

a) **Vet verkitsel,** samengesteld uit 2 kilog. hars, 500 gram was en 250 gram wit pek, samengesmolten en in koud water verkoeld;

b) **Fonteinverkitsel** dat bestaat uit vet verkitsel gemengd met poeder van gebakken ijzeraarde; het heet in 't Fr. *Lut* of *Mastic de fontainier;*

c) **Pompenmakersverkitsel,** dat warm verbruikt wordt en waarin 100 deelen spiegelhars en 200 deelen gemalen brikken;

d) **Davy'sverkitsel,** dat bijz. dient tot het stoppen van lekken in waterbuizen of van scheuren in looden of zinken bedekkingen. Dit verkitsel bestaat uit 8 deelen gewoon pek gesmolten met 1 deel gutta-percha;

e) Het verkitsel voor voegen van buizen, welke kunnen uiteengenomen worden; het is samengesteld uit gelijke deelen **menie** en **loodwit,** innig vermengd door het vier uren lang aan te stampen met lijnolie; het draagt soms den naam van **geklopte menie.**

Verklonteren, ow. zw. (Volkst.). — Fr. *Bourrer.*
Zie **Klonteren.**

Verkoelen, bw. ow. zw. — Fr. *Refroidir.*
Vooraleer het **platlood** van de giettafel te nemen, moet men het laten verkoelen.

Verkoperen, bw. zw. — Fr. *Cuivrer.*
Met koper beslaan.
Bronzeeren.
Gegoten zink wordt veelal verkoperd.

Verlaat, o. (.aten).
— Fr. *Robinet-vanne; Vanne.*

Is eene kraan, waarmede men eene gansche vertakking eener waterleiding kan afsluiten; zij wordt gewoonlijk in den trottoir geplaatst.

— Fr. *Déversoir.*

Zie **Stortbak.**

Verlaatbuis, v. (.buizen), **Verlaatpijp,** v. (N.-Nedl.), **Afloopbuis,** v., **Aflooppijp,** v. (N.-Nedl.), **Valpijp,** v., **Secreetkoker,** m., **Stortbuis,** v., **Loosbuis,** v., **Ontlatingsbuis,** v. — Fr. *Tuyau de décharge; Tuyau de chute; Epanchoir; Tuyau d'évacuation.* — Hgd. *Abrucht; Ablaufröhre.* — Eng. *Waste-pipe.*

De verlaatbuizen dienen tot het afleiden van vuil water en allerhande uitwerpsels in gemakken.

De verlaatbuis wordt secreetkoker genoemd als zij in eenen gemak- of secreetput leidt; in de lastkohieren van het Ministerie van S., P. en T. staat er meestal **stortbuis** of **loosbuis.**

Soms klinkt het **valpijp,** bijv. in het « Reglement « der Wegen en Bouwwerken der Gemeente Gend- « brugge, 7 Mei 1881 ».

Over het algemeen moet de verlaatbuis goed verlucht zijn.

Daar, waar zij met andere pijpen of met de privaatpotten in verbinding komt, stelt men den zoogenaamden **afsluitingshevel,** welke door middel van eene **watertoesluiting** den doortocht der lucht van de eene pijp in de andere belet.

Bij hare aansluiting met de riool moet niet alleenlijk eene **afsluiting** — Fr. *Interception* — maar ook eene **onderbreking** — Fr. *Disconnexion* — verwezenlijkt worden. Dit wil zeggen dat de aldaar geplaatste hevel niet alleenlijk de onzuivere lucht der riool moet beletten in de buis te dringen, maar ook derwijze ingericht zijn dat hij versche lucht in de verlaatbuis laat komen.

Wat de secreetpijpen aangaat, zijn al de deskundigen het daarover niet eens : vele beweren dat de verlaatbuis van een achteraf rechtstreeks met de riool moet in verband staan en passen enkel de « onderbreking » toe aan de verlaatbuizen voor het afvoeren van vuil water.

Zie nog **Stankafsluiter.**

De verlaatbuizen worden veelal van gegoten ijzer, doch best van lood gemaakt.

Vergeleken met het gegoten ijzer, is het lood gladder; het vervuilt minder en laat zich minder door de zuren aantasten; het houdt langer stand, het kan worden gebogen volgens allerlei vormen en neemt minder plaats in.

De gesoldeerde verbindingen zijn steviger en duurzamer dan de gecimenteerde; bij eene mogelijke zakking kan het lood zich uitzetten zonder dat de soldeeringen breken en de voegen zijn veel minder in getal; het behoudt, na lange jaren dienst, steeds eene betrekkelijk groote waarde.

Nooit mogen verlaatbuizen van ijzeraarden of zinken buizen samengesteld zijn; ook zullen de verlaatbuizen niet in de muren gemetseld worden.

Verlaatgat, o. (-en). — Fr. *Pertuis.* — Hgd. *Abflusskanal.* — Eng. *Drain.*

Opening, langswaar het water van eene waterkom wegvloeit.

Verlaatkraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet-vanne.*

« Leveren en plaatsen van volledige **watermon-**
« **dingen,** gegoten ijzeren **verlaatkraan** met moeren,
« koperen sluitschroef, ook buiseinden en bijkomende
« bouten voor de **buitenmondingen** en bijkomend
« **onderbuisstelsel** voor de **binnenmondingen.** »

(Lastk. wegens uit te voeren werken te Antwerpen, 1899).

De verlaatkraan wordt gewoonlijk in eenen gemetselden put geplaatst; ook in gegoten **straatpotten**.

Verlaatpijp, v. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Tuyau de décharge; Tuyau de chute; Epanchoir.*

Zie **Verlaatbuis**.

Verleng, o. (-sels). — Fr. *Allonge.*

Zie **Verlengsel**.

Verlengen, bw. zw. (in de Volkst. en bijz. te Gent, st. (verlongen)). — Fr. *Allonger.*

Looden buizen worden verlengd door middel der soldeeringen beschreven bij het woord **Soldeeren**.

Het **eind tegen eind soldeeren** heet in 't Fr. *Abouter* en *Aboutir.*

Verlengsel, o. (-s).

Verlengstuk, o., **Verleng**, o., **Aanzetsel**, o., **Aanzetstuk**, o., **Lengsel**, o., **Lengstuk**, o. — Fr. *Allonge.* — Hgd. *Ansatz.*

Deze buis was niet lang genoeg, men heeft er een verlengsel aangesoldeerd.

Verlood blik, o. (gmvd.). — Fr. *Tôle plombée; Fer-blanc plombé.*

Zie **Blik**.

Verlooden, bw. zw. — Fr. *Plomber.* — Hgd. *Verbleien.* — Eng. *To lead.* — W. *Eplonckî.*

Metalen platen of metalen draad worden verlood, dat is met eene dunne laag lood bedekt, die ze tegen verkalking bevrijdt.

Herlooden of anders looden dan te voren. — Fr. *Mettre d'autre plomb.*

Van een looden werk voorzien.

Verlood ijzer, o. (gmvd.). — Fr. *Fer plombé.*

Beter dan vertind of verzinkt is verlood ijzer tegen roest bestand.

Verlooding, v. (gmvd.). — Fr. *Plombage.* - W. *Plonckège.*

Het verlooden.

Zie **Verlooden**.

Verloodsel, o. (gmvd.). — Fr. *Massicot.*

Zie **Loodglid**.

Verloren hoofd, o. (-en). — Fr. *Masselotte.*

Te veel metaal, dat zich aan de vormen bevindt na het gieten.

Verloren maandag, m. (-en), **Raasmaandag**, m., **Koppermaandag**, **Koppertjesmaandag**, m. (N.-Nedl.). — Fr. *Lundi perdu.*

Eerstkomende maandag na Drie-Koningendag (bijgevolg na den 6ª Januari), waarop de ambachtslieden niet werken en een gelukkig jaar wenschen aan de personen, voor wier rekening hun baas, tijdens het verloopen jaar, werk heeft verricht, alsook aan de handelaars en de nijveraars, die materialen leverden.

De verloren maandag wordt inzonderheid door de Brusselsche loodgieters en zinkbewerkers gevierd.

De koppermaandag heeft meer betrekking, zelfs in N.-Nedl., met het ambacht der letterzetters.

De verloren maandag wordt sedert jaren ten lande gevierd.

Wij vinden hem vermeld in het *Masker van de wereld, afgetrokken door* A. POIRTERS, 1646; de katholieke CATS raadt aan zich te wachten van te gaan, waar men

« Den verloren maendag viert,
« Waer een vaentje hangt en zwiert... »

Misschien wordt hier echter gezinspeeld op de aloude slechte gewoonte van vele werklieden, die den maandag in den kroeg doorbrengen.

Verluchting, v. (gmvd.). — Fr. *Ventilation.*

De verluchting der **stankafsluiters** en der **verlaatbuizen** is onontbeerlijk bij toestellen, die naar de voorschriften der gezondheidsleer zijn ingericht.

De verlaatbuis moet boven het dak uitkomen, en dit zooveel mogelijk zonder bochten of kromten en hoeken, ook zonder vermindering van doorsnede.

De **gekken** bespoedigen de verluchting in eene verlaatbuis.

Verluchtingsbuis, v. (.buizen). — Fr, *Tuyau de ventilation; Event; Tuyau d'évent.*

Zie **Verluchtingspijp.**

Verluchtingsgat, o. (-en), **Luchtgat**, o. — Fr. *Bouche d'aérage.*

Opening in een vertrek, waardoor òf versche lucht binnenkomt òf bedorven lucht buitendringt.

Zie ook **Doorperst zink**.

Verluchtingsleiding, v. (-en). — Fr. *Cheminée de ventilation; Gaîne de ventilation.*

Beter dan **Verluchtingsschoorsteen**, dat niet deugt.

Verluchtingspijp, v. (-en), **Verluchtingsbuis**,

v., **Luchtpijp**, v., **Luchtbuis**, v., **Ventilatiebuis**, v. (Volkst.). — Fr. *Event; Tuyau d'évent; Tuyau de ventilation.*

De lucht wordt in dit vertrek niet genoeg vernieuwd; er moeten daar verluchtingspijpen aangebracht worden.

De verluchtingspijp van een **privaat** is gemaakt nagenoeg als eene rookpijp en wordt met eenen **gek** bekroond. (Zie **Stankafsluiter**).

Als zij voorzien is met eenen **doorzijger**, heet zij **Zijgbuis**.

Verluchtingsschoorsteen, m. (-en). — Fr. *Cheminée de ventilation.*

Belgische lastkohieren.

Wij verkiezen het betere woord : **verluchtingsleiding.**

Verluchtingstoestel, o. (soms m.) (-len). — Fr. *Appareil de ventilation.*

Verluchtingstoestel bestaande uit eene **monding**, eenen **luchttrekker** met **tochtbuis** van zink nr 18, met **zuigkap** er op.

Vermaan, o. (.anen, gewoonlijk gmvd.). — Fr. *Avertissement.*

Zie **Verbod.**

Vermaken, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Réparer.*

Wordt bijz. gezegd van het herstellen van kleine voorwerpen.

Zie **Herstellen.**

Vermakene (oud).

Zie **Pondelmaker.**

Vermindering van indompeling, v. — Fr. *Perte de plongée.*

Zie **Stankafsluiter** en **Indompeling.**

Vermindermof, v., (-fen). — Fr. *Manchon de réduction.*

Zie **Mof.**

Vernauwen, bw. ow. zw. — Fr. *Etrécir.*

Eene waterleidingsbuis bijv. vernauwt wanneer er zich vuiligheid of bezinksel in vastzet; daardoor ontstaan plaatselijke verengingen — Fr. *Etranglements* — en wellicht **verstopping** — Fr. *Engorgement.*

Eene leiding vernauwen door er eene andere met kleinere doorsnede aan toe te voegen.

Vernauwing, v. (-en), **Verenging**, v. — Fr. *Etrécissement.*

Zie **Vernauwen.**

Vernieuwen, bw. zw. — Fr. *Renouveler.*

Die **afvoerbuis** is gansch doorstoken; zij moet vernieuwd, dat is door eene nieuwe vervangen worden.

Het vernieuwen van de **vorst** of de **nok** van een dak heet **vervorsten**, en in de volkstaal, **verveursten.**

Vernieuwen, o. — Fr. *Renouvellement.*

Vernieuwen waar noodig. — Fr. *Renouvellement en recherche.*

Vernieuwingswerk, o. (-en). — Fr. *Travail de renouvellement.*

Vernijden, bw. ow. zw. — Fr. *River.*

Zie **Nijden.**

Vernijdhamer, m. (-s). Fr. *Marteau à river; Rivoir.*

Zie **Klinkhamer.**

Verrekening, v. (-en). — Fr. *Décompte.*

Staat van meer of minder werk. (Staatslastkohieren).

Ook **Tegenrekening,** in Gentsche lastkohieren en bij WEILAND en LANDRÉ.

Verroesten, ow. zw.,
Verroesteren, ow. zw.,
Verrossen, ow. zw. (Limburg),
Verrosten, ow. zw. (W.-Vl.),
Verrosteren, ow. zw. (W.-Vl.). — Fr. *Rouiller.*

De ijzeren **hechtbeugels** van die zinken **afvoerbuis** zullen voorzeker verroesten daar zij niet vertind of verzinkt, ja zelfs niet geverfd zijn.

Verschalen, ow. zw. — Fr. *S'évaporer,* en beter *S'éventer.*

Zie **Versterven.**

Verschietbank, v. (-en). — Fr. *Bourriquet.* — Hgd. *Schieferbock.* — Eng. *Trestle for slates.*
Houten stel, waarop de loodgieters en de schaliedekkers het lood en de schaliën leggen, wanneer zij op een dak werken.

Verschranken, ow. zw. (Volkst.).— Fr. *Liaisonner.*

De platen van een zinken muurbekleedsel in verband geplaatst, zijn verschrankt.

De opgaande voegen van eene rij looden of zinken schaliën moeten met die der hoogere en der lagere rijen verschranken. — Fr. *Etre en liaison.*

Versierde lijst, v. (-en). — Fr. *Moulure ornée.*

Zie **Sierband.**

Versieringswerk, o. (-en). — Fr. *Motif décoratif.*
Samenstel van verschillende versiersels of sieraden.

Bijv. in vakwerk van plafonds, wordt soms looden of zinken versieringswerk geplaatst.

Versierkunst, v. (gmvd.), **Ornamentiek,** v. (N.-Nedl.). — Fr. *Décoration; Art décoratif.*

De kunst van bouwwerken en nijverheidswerken op te luisteren door het aanbrengen van versiersels.

De loodgieter en de zinkbewerker dienden met die kunst goed bekend te zijn, bijzonderlijk opdat zij geene versiersels zouden vervaardigen of plaatsen strijdig met hetgene de aard der bewerkte metalen vereischt.

Versiersel, o. (-s), **Sieraad,** o., **Ornament,** (Volkst., Bastw.). — Fr. *Ornement.*

Lijst- of loofwerk om iets te verfraaien.

Zie ook **Sierband.**

Wij geven bij het woord **kruinwerk** eenige uitleggingen wegens het maken van de looden versiersels, doch zij gelden eigenlijk meer voor **kunst-** dan voor gewoon **bouwwerk.**

Zinken en ook looden versiersels worden in hoofdzaak voor den handel verkregen door het **gieten** of door eene der volgende bewerkingen :

1° het **hameren** — Fr. *Martelage;*

2° het **stampen** — Fr. *Estampage;*

3° het **drijven** — Fr. *Repoussage;*

4° het **plooien** of **belijsten** — Fr. *Pliage* of *Moulurage,* waarbij men verschillende werktuigen benuttigt.

Zie die woorden.

Versmallen, bw. ow. zw. – Fr. *Etrécir; Rétrécir.*

De plaat is te breed; zij kan versmald worden met er eene strook af te snijden.

Zie ook **Afsmallen**.

Versmeren, bw. ow. zw. (De vijl). — Fr. *Graisser la lime.* — Hgd. *Die Feile verschmieren.* — Eng. *To clog.*

Door hunnen vetachtigen aard versmeren de zachte metalen (en o. a. het lood en het zink) de vijlen : deze bijten niet meer, daar de groeven vol zitten met **vijlsel**.

Versneden koper, o. (gmvd.). — Fr. *Cuivre cisaillé.*

Zie **Versnijden**.

Versnijden, bw. st. — Fr. *Gâter en découpant.*

Deze werkman kent het vak niet; hij versnijdt menig blad zink vooraleer ertoe te geraken den vereischten vorm te verkrijgen.

Versnijden heeft ook den zin van **Hersnijden**.

Het wordt ook gebruikt in den zin van het Fr. *Cisailler.* **Versneden koper** is de munt, die niet meer gangbaar is omdat zij eene inkeping draagt.

Verstalen, bw. ow. zw. — Fr. *Acérer; Aciérer.* — Hgd. *Verstählen.* — Eng. *To steel.*

De beitels, boren en veel ander gereedschap zijn op het uiteinde verstaald.

Versteekhaak, m. (.haken) (Volkst.) — Fr. *Equerre à onglet.*

Zie **Verstekhaak**.

Versteerten, bw. zw. (Vl.). — Fr. *Affûter.*

Zie **Aanzetten**.

Verstek, o. (-ken), **Angelet**, o. (W.-Vl.), **Anglet**, o. (W.-Vl.). — Fr. *Onglet; Anglet.*

Zie **Winkelhaak.**

Verstekhaak, m. (.haken),

Verstekshaak, m. (Volkst.), **Angeletzwee**, v. (W.-Vl.), **Noesche haak**, m. (Vl), **Versteekhaak**, m. (Volkst.). — Fr. *Equerre à onglet.* — Hgd. *Gehrmass; Schiefer Winkelhaken.* — Eng. *Mitre-square.*

Zie **Winkelhaak.**

Versterking, v. (-en).

— Fr. *Contrefort.*

Zie **Goot.**

— Fr. *Hanche; Renflement.*

Zie **Zwelling.**

Versterven, ow. st. (Volkst.). — Fr. *S'évaporer;* en beter *S'éventer.*

De flesschen met **wijngeest** of **houtgeest** moeten goed gestopt zijn, anders zou het vocht versterven, dat is van zijne kracht verliezen. Het volk zegt ook **vervliegen**, ow. st. : deze wijngeest is vervlogen.

Verschalen heeft denzelfden zin, doch meest met betrekking op drinkbaar vocht, zooals bier, wijn enz.

Zie ook **Verdampen.**

Verstoppen, bw. zw. — Fr. *Boucher.*

Den doortocht van water belemmeren.

Zie **Afvoerbuis.**

Verstopping, v. (-en). — Fr. *Engorgement.* — Hgd. *Verstopfung.* — Eng. *Stoppage.*

Er is eene verstopping in die afvoerbuis, het water kan er niet meer doorloopen.

Vertakking, v. (-en), **Aansluiting**, v., **Verbinding**, v. — Fr. *Branchement; Raccordement; Embranchement.*

De leiding, welke tot het bezorgen van water in een gebouw dient is door eene vertakking met de **moerleiding** in verband gesteld.

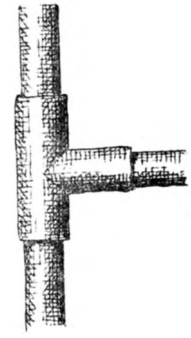

Sch. 660.

Die vertakking geschiedt o. a. door middel eener **broekpijp,** of eener T (sch. 660) of met eenen **aansluitband** (schetsen 661 en 662).

Voormelde wijzen gelden minder voor de verbinding van looden buizen; de beste wijze om ze te verwezenlijken is die, waarbij de ingelaten buis rust tegen eenen kraag of voeting

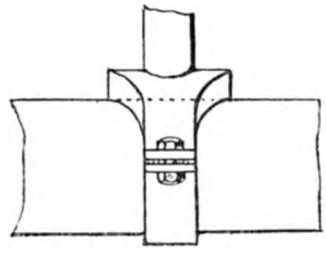

Sch. 661.

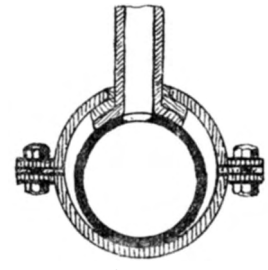

Sch. 662.

op de andere buis aangebracht en waarboven dan eene soldeering wordt verricht.

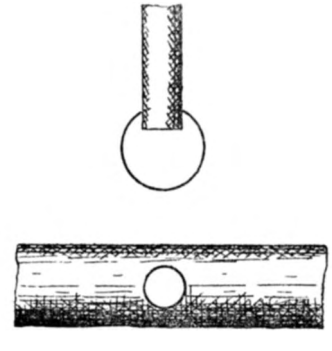

Sch. 663 en 664.

De kraag wordt meestal slecht gemaakt; de loodgieter vergenoegt zich de uitgesneden opening een weinig op te halen en er de aansluitende buis in te laten (schetsen 663 en 664); het blijkt dat dit, zooniet verstopping, dan toch vervuiling kan teweegbrengen.

Daarom zal de werkman vooreerst met zorg den omtrek der inlating op de moerbuis **afschrijven**; dan zal hij midden op de vlakte eene inkeping maken,

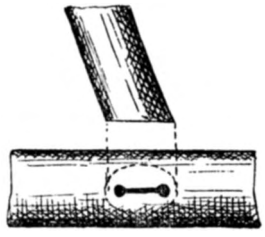

Sch. 665.

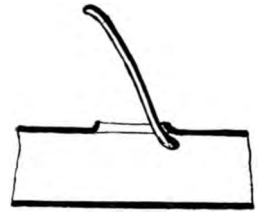

Sch. 666.

zoo klein mogelijk en wel derwijze dat hij er eene licht gebogen ronde naald kan insteken. Schetsen 665 en 666 wijzen de te verrichten bewerking tot het bekomen eener voeting bij dewelke noch schilfers, noch welk ander beletsel den afvoer van het water zullen belemmeren.

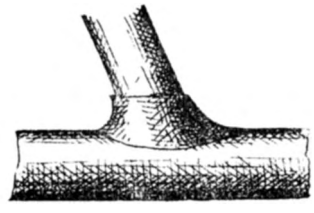

Sch. 667.

Een soldeerknoop sch. 667) volledigt het stelsel.

Het aansluiten van eene leiding op eene andere heet in 't Fr. : *Piquer une conduite sur une autre;* ook *Brancher.*

Vertakkingen, v. (mvd.). — Fr. *Branches.*

Zijn de looden draden, die bij het gieten van lood onderling de verschillende **geuten** verbinden.

Men noemt ook vertakkingen de verschillige buizen door middel van soldeerknoopen vergaard.

Vertakkingsbuis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau d'un branchement.*

Buis eener vertakking.

Zie **Vertakking.**

Vertakkingswerk, o. (-en), **Verbindingswerk**, o. — Fr. *Travail de raccordement.*

Het werk uitgevoerd tot het aanbrengen eener **vertakking**.

Verten(n)en, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Etamer.*

Zie **Vertinnen**.

Vertinbank, v. (-en). — Fr. *Banc des écureurs* of *étameurs.* — Hgd. *Verzinntisch.* — Eng. *Table on which the iron is tinned.*

Bank of tafel, waarop men vertint.

Vertind blik, o. (gmvd.). — Fr. *Fer-blanc.*

Zie **Wit blik.**

Vertinde buis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau étamé.*

Zie **Buis** en **Vertinnen**.

Vertinde haak, m. (.haken). — Fr. *Crochet étamé.*

Zie **Haak** en **Vertinnen**.

Vertinde nagel, m. (-s), **Vertinde spijker**, m. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Clou étamé.*

Zie **Nagel** en **Vertinnen**.

Vertind ijzer, o. (gmvd.). — Fr. *Fer étamé; Fer-blanc.*

Vertind ijzer is **wit blik**; het wordt gewoonlijk eenvoudigweg **blik** genoemd.

Vertind lood, o. (gmvd.), **Wit lood**, o. (gmvd.). — — Fr. *Plomb étamé.* — Hgd. *Verzinnte Blei.* — Eng. *Tinned-lead.*

Vertind lood dient o. a. tot het bekleeden van muren om de vochtigheid te weren.

Zie **Buis** en **Vertinnen.**

Vertinnen, o. (gmvd.). — Fr. *Etamage.*

Vertinnen, bw. zw. — Fr. *Paillonner.*
Zie **Tinfoelie.**

Vertinnen, bw. zw., **Verten(n)en**, bw. zw. (Volkst.), **Euverten(n)en**, bw. zw. (Limburg). — Fr. *Etamer.* — Hgd. *Verzinnen.* — Eng. *To tin.*

Vertinnen is ijzer, lood of eenig ander metaal met eene zeer dunne **laag** tin bekleeden.

Blik is vertind ijzer. Om blik te bereiden wordt de ijzeren plaat vooreerst wel gereinigd in water met roggemeel; daarna wordt zij met heete talk bestreken en dan in gesmolten tin gedoopt.

Best kan de plaat met klei worden afgewreven.

Het vertinnen van lood geschiedt nagenoeg op dezelfde wijze.

Nadat het blad lood is verwarmd geweest, wordt gesmolten en eenigszins verkoeld tin er op gegoten. Wij zeggen **verkoeld tin**, want als het te heet is, komen er barsten in (het kraakt). Door middel van **werk**, eerst in **spiegelhars** gedopt, kan men het tin op het lood uitbreiden. Onnoodig te zeggen dat het lood vooraf volstrekt moet gezuiverd worden.

Bij het vertinnen van koper moet het stuk koper met **salmiak** bestrooid worden; dit doet men met **werk**. Er onstaat aldus een oplosbaar chloorzuurzout, dat wanneer het weggenomen is, het koper gansch zuiver laat. Nu breidt men het tin uit zooals hooger gezegd werd.

Het gebruik van onvertinde looden buizen is niet meer toegelaten voor bier- of andere pompen, waarin vocht, dat eenigszins het lood kan verzuren, moet doorvloeien.

Het is ook hoogst raadzaam vertinde waterbuizen te gebruiken.

***

Ziehier hoe men in de fabrieken, waar het vertinnen op groote schaal verricht wordt, te werk gaat.

De vooraf goed gezuiverde en gepolijste bladen moeten opvolgenlijk in vijf ijzeren vuurketels, **pannen** genaamd, gebracht worden.

De stukken worden vooreerst eenige minuten gedompeld in een bad oud smeer of palmolie, waarmede de **eerste vetpan** of **talkpan** gevuld is.

Dan in de **tweede vetpan**, waarin het smeer of de talk boven het tin drijft, dat den warmtegraad heeft waarop het een zwartachtig uitzicht vertoont.

Nu in de **eerste tinpan** of **vertinpan,** waarin het smeltend zuiver tin den warmtegraad der geelhitte heeft.

Verder in de **tweede tinpan,** welke **nieuw tin** bevat, dat op de stroogeelhitte werd gebracht. Eindelijk in de **likpan**, alwaar twee rollen de bladen vatten en er het overbodig tin afnemen.

Na deze bewerkingen kuischt men de vertinde bladen met ze in kisten te leggen, welke met bloem of met zemelen gevuld zijn; zij worden naderhand afgedroogd met schaapsvellen.

Als men **dof blik** wil bekomen, moeten de tinbaden met **zinkboter** in de plaats van smeer bedekt worden, daar dit laatste door de groote hitte (400 graden Celsius) zou ontvlammen.

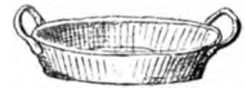

Sch. 668.

Vertinpan, v. (-nen).

— Fr. *Poêle d'étameur.*

Dient om eene kleine hoeveelheid tin te smelten, (Sch. 668).

— Fr. *Chaudière.*
Zie **Tinpan.**

Vertinsel, o. (-s). — Fr. *Etamure.* — Hgd. *Verzinnungsstoff.* — Eng. *Tinning.*
Het tin, dat gebruikt wordt bij het **vertinnen.**

Vertrek, o. (-ken) (Volkst.). — Fr. *Lieu d'aisances; Lieu commun.*
Zie **Achteraf.**

Vertrekbuis. v. (.buizen) (O.-Vl.). — Fr. *Chausse d'aisances.*
Zie **Secreetpijp.**

Verval, o. (gmvd.), **Helling,** v. — Fr. *Inclinaison.*
Deze buizen zijn aangelegd met 5 cM. verval per meter; bijgevolg zal eene buis van 10 meter lengte aan het eene uiteinde 50 cM. lager liggen dan aan het andere.
Zie ook **Schot.**

Verval, o. (gmvd.). — Fr. *En coupe.*
Het **bovenlood** eener goot, dat zonder soldeering, 9 tot 12 cM. over het **onderlood** wordt gelegd, is met **verval** bewerkt — Fr. *Posé en coupe.*

Vervang, o. (gmvd.) (W.-Vl.). — Fr. *Engrenage.*
Zie **Tandraderwerk.**

Verven, bw. zw. — Fr. *Peindre.*
Vele loodgieters gebruiken meest eene verf van **zwartsel** of **lampzwart** met olie vermengd, om de plaats, waar het soldeer moet vatten, goed te beperken; immers waar deze verf gestreken is zal het soldeer niet vatten.

Die bewerking geeft tevens een schooner uitzicht aan de **soldeerknoopen** (Sch. 669).

Men verft of bestrijkt ook de looden buizen met **jodenhars** tot het bestrijden der **verkalking**.

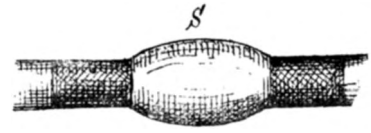

Sch. 669.

Zie nog **Buis.**

Om aan het zink de kleur van het lood te geven, wat door enkele bouwkundigen gevergd wordt, zal men eerst het zink opklaren met eene oplossing van chloorhydrischzuur in water en het nadien bestrijken met eene verf, samengesteld uit water, potlood, chloorzuurzout van potasch en ammoniak of zwavelzuur.

Deze verf wordt gebruikt terwijl zij warm is; zij houdt veel langer stand dan die, bereid met olie en potlood.

Ververschen, bw. zw. (Volkst.).

— Fr. *Rafraîchir.*

Eene buis ververschen is die buis bijv. **hersoldeeren** of gansch **herstellen.**

Vertinde platen ververschen is die **hervertinnen.**

— Fr. *Renouveler.*

Het water in den **stankafsluiter** ververschen of vernieuwen.

Verveursten, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Renfaîter.*

Zie **Vervorsten.**

Vervliegen, ow. st. (Volkst.). — Fr. *S'évaporer,* en beter *S'éventer.*

Zie **Versterven.**

Vervluchtigen. ow. zw. — Fr. *Se volatiliser.*

De wijngeest vervluchtigt snel en is daardoor zeer geschikt voor soldeerlampen.

Vervluchtigen is in damp overgaan (ow.) of in damp doen overgaan (bw.).

Vervluchtiging, v. — Fr. *Volatilisation.*

Vervorsten, bw. zw. (Volkst.), **Verveursten**, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Renfaîter; Renouveler les faîtières.* — W. *Recrester.*

Zie **Vernieuwen.**

Verwarmtoestel, o. (-len). — Fr. *Appareil de chauffage.*

Zie **Badstoof.**

Verwerken, o.,
Verwerking, v. — Fr. *Mise en œuvre.*
Het verwerken van bladzink, gietlood enz.

Verwijden, bw. ow. zw. — Fr. *Evaser.*
Eene **buis** verwijden, dat is haar eene grootere doorsnede geven.

Verwijder, m. (-s), **Madrin**, m. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Mandrin.*
Scherp staal om gaten te verwijden.
Zie ook **Top.** — Fr. *Toupie.*

Verwijdingsklang, v. (-en). — Fr. *Coupe de dilatation.*

Zie **Uitzettingsklang.**

Verzachten, bw. ow. zw. — Fr. *Ramollir.*
Eene zinken plaat laat zich gemakkelijker bewerken als zij lichtelijk verwarmd is; zij is zoodoende eenigszins **verzacht.**

Verzegellood, o. (-en), **Stempellood,** o. — Fr. *Plomb à plomber; Plomb à sceller.* — Hgd. *Blei zum plumbiren.*

Dient om watermeters, ijkkranen enz., ook allerhande kisten, zakken, wagens, tegen onbescheiden onderzoek te vrijwaren.

Het draagt gewoonlijk een ingeprint merk. (Schetsen 670, 671 en 672).

Verzinkboor, v. (.boren) (Volkst.). — Fr. *Amorçoir; Fraise.*

Zie **Spitsboor.**

Verzinken, bw. st. — Fr. *Enfoncer; Noyer.*

Nagels verzinken is die dieper inslaan, zóo dat de kop niet meer uitsteekt.

Verzinken, bw. zw. — Fr. *Galvaniser.*

Zie **Verzinkt ijzer.**

Sch. 670, 671 en 672.

Verzinken, o.

Verzinking, v., **Galvaniseeren,** o., **Galvaniseering,** v. — Fr. *Etamage au zinc; Zincage; Zinquage; Galvanisation.* — Hgd. *Verzinken; Verzinkung.* — Eng. *Zinking.* — W. *Zinckège.*

Zie **Verzinkt ijzer.**

Verzinkte ijzerdraad, m. (.draden), **Gegalvaniseerde ijzerdraad,** m. — Fr. *Fil de fer galvanisé.* — Hgd. *Verzinkte Eisendraht; Galvanisirte Eisendraht.* — Eng. *Galvanised iron-wire.*

Zie **Rekdraad** en **Verzinkt ijzer.**

Verzinkt ijzer, o. (gmvd.), **Gegalvaniseerd ijzer**, o. — Fr. *Fer galvanisé.*

Het verzinken van het ijzer geschiedt op dezelfde wijze als het vertinnen; nadat het goed gezuiverd is wordt het in gesmolten zink gedompeld.

Het zinkbad wordt met **spiesglansboter** bedekt tot het voorkomen van oxydeering.

De laag zink is ongeveer ternauwernood 9/100 millimeter dik; zij is zoo innig met het ijzer vereenigd dat men door het hameren ze er niet kan van afzonderen.

Gegalvaniseerd ijzer is beter tegen roest bestand dan het vertind ijzer, temeer het behoudt de eigenschappen en namelijk den weerstand van het gewoon ijzer.

Het wordt veel verwerkt bijv. tot bedekking van loodsen, magazijnen enz., doch wij weten door ondervinding, dat de dampen van machienen soortgelijke bedekkingen ras aantasten en verroesten.

Verzinkte ijzeren nagels of haken zijn te verkiezen boven ijzeren of zinken, wijl zij de eigenschappen dezer laatste bezitten en niettemin zoo duurzaam als de eerste zijn.

* * *

Ziehier de vereischten voor de gegalvaniseerd ijzeren voorwerpen, door het beheer van telegrafen van België voorgeschreven :

Zij worden maar als goed gegalvaniseerd gekeurd, zoo zij, zonder dat het ijzer, zelfs gedeeltelijk, bloot komt of de voorwerpen rood worden, in eene oplossing van één deel **kopervitriool** en vijf deelen water, vier achtereenvolgende indompelingen, elke van eene minuut, ondergaan.

De **zinklaag** mag bij den schok niet schilferen. — De stukken met roestvlekken worden afgekeurd.

De beproefde stalen worden onmiddellijk na de

indompelingen ruim in water gewasschen, daarna met een doek lichtelijk gewreven en opnieuw afgespoeld; vervolgens worden zij acht dagen lang in het gras gelegd.

Na die behandelingen mogen zij geen enkel merkbaar spoor van roest vertoonen.

Verzuren, ow. zw., **Oxideeren,** ow. zw. (Bastw.), **Opeten,** bw. zw., **Verkalken,** ow. zw. — Fr. *S'oxyder.* — Hgd. *Oxydieren.* — Eng. *To oxydate.*

Lood verzuurt door de aanraking met zuurstof.

In de volkst. ook **uitslaan,** doch meer als het koper geldt.

Vet leder, o. (gmvd.). — Fr. *Cuir gras.*
Zie **Leder.**

Vetopvanger, m. (-s). — Fr. *Ramasse-graisse.*
Zie **Stankafsluiter.**

Vetpan, v. (-nen) (Eerste en tweede), **Talkpan,** v. — Fr. *Chaudière à la graisse* (*Première et seconde*). — Hgd. *Talgpfanne* (*Erste und Zweite*). — Eng. *Grease-pot* (*First and second*).
Zie **Vertinnen.**

Vet soldeer(**sel**), o. (-sels, (-s)). — Fr. *Soudure grasse.* — Hgd. *Zinnreiche Lot.* — Eng. *Rich tin-solder.*

Is soldeer, waarin de hoeveelheid tin grooter is dan de hoeveelheid lood.

Veurst, v. (-en) (Brab., Vl.). — Fr. *Faîtière.*
Zie **Vorst.**

Veurstbalk, m. (-en) (Brab., Vl.),
Veursthout, o. (-en) (Brab., Vl.). — Fr. *Faîtage.*
Zie **Nokbalk.**

Veust, v. (-en) (Brab., Vl.). — Fr. *Faîtière.*
Zie **Nok.**

V-hevel, m. (-s). — Fr. *Siphon-V.*
Zie **Stankafsluiter.**

Viering(e), v. (-en) (Vl.). — Fr. *Foyer; Chauffe.*
Zie **Vuurhaard.**

Vierkante boor, v. (.boren). — Fr. *Pistolet.*
Zie **Krukboor.**

Vierkante el, v. (-len) (N.-Nedl.). — Fr. *Mètre carré.*
Vierkante meter.

Vierkante meter, m. (-s). — Fr. *Mètre carré.*
De vierkante meter = 100 vierkante decimeter = 10000 vierkante centimeter.

Vierkante tas, m. (-sen). — Fr. *Tasseau carré.*
Zie **Tas.**

Viertijd, m. (gmvd.). — Fr. *Chômage.*
Zie **Schofttijd.**

Viggelen, bw. zw. (Volkst.). — Fr. *Déchiqueter.*
Zie **Figgelen.**

Vijl, v. (-en). — Fr. *Lime.* — Hgd. *Feile.* — Eng. *File.*

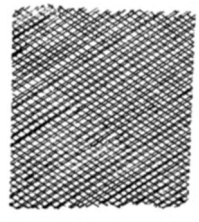

Sch. 673.

IJzeren of stalen werktuig met inkepingen, die elkander kruisen (sch. 673).

Niet verwarren met de **metaalrasp**, waar de inkepingen gelijkloopen en niet kruisen (Sch. 674), noch met de **rasp** of **houtrasp** of **houtvijl**, waar de inkepingen uit ruitsgewijze geplaatste driekantige putjes bestaan, waarvan het

uitgedreven metaal eene verhevenheid op het vlak van het werktuig vormt (Sch. 675).

Wij vermelden :

De **grove vijl**, de **fijne vijl** of **zoetvijl,** hetzij halfrond (Sch. 676) of plat (Sch. 677) en de **zaagvijl**, plat of driekantig en scherp (Sch. 678), welke dient om de tanden der **metaalzagen** te scherpen.

Sch. 674.

Sch. 675.

De **metaalrasp** of **raspvijl** staat den loodgieter en den zinkbewerker meer ten dienste.

Zij is ofwel plat en recht (Sch. 679), òf plat en boogvormig (Sch. 680), òf nog halfrond en scherp (Sch. 681); zij wordt ook **tinvijl, loodvijl, zinkvijl** en **muntersvijl** genoemd.

Wat aangaat de **houtrasp,** zij komt weleens ten

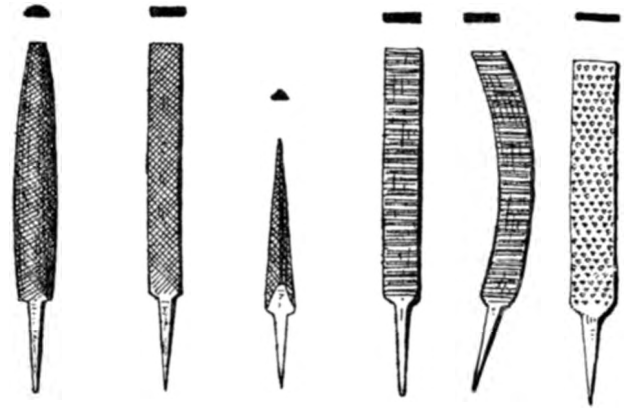

Sch. 676. Sch. 677. Sch. 678. Sch. 679. Sch. 680. Sch. 681.

nutte, bijv. voor het maken van houten **mallen**, het afronden van beschietingen enz.

De raspen der dekkers zijn plat (Sch. 682), die

der zinkbewerkers zijn òf rond en plat en ook scherp langs beide uiteinden (Sch. 683), òf vierkant en rond en ook scherp (Sch. 684).

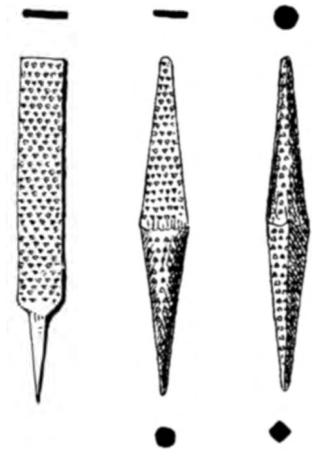

Sch. 682. Sch. 683. Sch. 684.

De zinkbewerkers gebruiken nog **bastaardvijlen**, waarvan de eene helft als rasp en de andere helft als vijl dient. Soms ook de zoogezegde **zaagvijl**, die met lood is omgeven en geen gerucht bij het werken voortbrengt.

* * *

Het beheer der telegrafen van België stelt voor de levering van vijlen de volgende voorwaarden :

« De vijlen moeten zijn van gegoten staal, aller-
« beste soort, en met de meeste zorg vervaardigd.

« De hoedanigheid van het metaal moet over-
« eenkomen met de Engelsche soort of met die der
« vijlen met het merk « *Lancel* » of met die « *met*
« *het oog* » van *Goldenberg*. »

Dit zij een wenk voor onze werklieden.

« Behalve de verschillige beproevingen ten einde
« zich van de hoedanigheid van het staal te verze-
« keren, zal de keurraad vóor de oplevering, gedu-
« rende eenige dagen in eene werkplaats van het
« beheer, een zeker aantal vijlen van elke soort doen
« werken. »

Vijlblok, o. (-ken). — Fr. *Etibois; Etibeau; Bois à limer.*

Klein stuk hout, dat in den **vijlstaak** wordt bevestigd en waarop men het te vijlen stuk laat rusten.

Vijlen, bw. zw. — Fr. *Limer.* — Hgd. *Feilen.* — Eng. *To file.*

Met de vijl werken.

Zie **Afvijlen**, **Bevijlen**, **Uitvijlen** enz.

Vijling, v. (gmvd.). — Fr. *Limure.* — Hgd. *Feilung.* — Eng. *Filing.*

Het vijlen.

Vijlkam, m. (-men). — Fr. *Carde à limes.*

De metaalvijlen, door de loodgieters en de zinkbewerkers gebruikt, zijn op weinigen tijd buiten dienst, omdat het afvijlsel van het lood, het tin en het zink in de inkepingen blijft zitten en daardoor het bijten der vijl belet.

De vijlkam dient tot het reinigen der inkepingen; hij bestaat uit een plankje of uit een stuk leder, waarin rechtstaande stalen draad; hij vormt als 't ware eenen borstel of hekel.

Vijlsel, o. (gmvd.). — Fr. *Limaille; Limature.* — W. *Limaïe.*

Zie **Afvijlsel.**

Vijlspaantjes, o. (mvd.). — Fr. *Limure; Limature.*

Zie **Afvijlsel.**

Vijlstaak, m. (.staken). — Fr. *Etau.*

Zie **Bankvijs.**

Vijlstaak met dubbele standers, m. — Fr. *Etau à chaud.*

Zie **Smedersvijlstaak.**

Vijlsteert, m. (-en), **Arend**, m., **Angel**, m., **Sleutel**, m. (Volkst.), **Sleuter**, m. (Volkst.), **Sloter**, m. (W.-Vl.). — Fr. *Queue; Soie; Toyère.* — Hgd. *Angel.* — Eng. *Fang.*

Afgedund deel der vijl, dat in het handvatsel is gestoken.

Arend en **angel** worden meer gezegd voor dergelijk deel van ander gereedschap, bijv. van den beitel.

Vijlstof, o. (gmvd.). — Fr. *Limure; Limature.* Zie **Afvijlsel.**

Vijltand, m. (-en). — Fr. *Dent de lime.* — Hgd. *Feilenzahn.* — Eng. *Tooth of a file.*

Vijltrek, m. (-ken). — Fr. *Trait de lime.* — Hgd. *Feilstrich.* — Eng. *File-stroke.*

De vijltrek is de plaats, waar de vijl in het metaal heeft gebeten.

Vijs, v. (vijzen), **Schroef**, v. (N.-Nedl.). — Fr. *Vis.* — Hgd. Schraube. — Eng. *Vice.*

Eenvoudig werktuig van ijzer, zink, koper enz., bestaande uit eenen **schroefdraad**, die derwijze om eenen rechten cirkelvormigen cylinder is gewonden, dat hij met de as van den cylinder bestendig denzelfden hoek vormt.

Sch. 685.

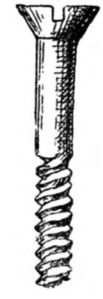
Sch. 686.

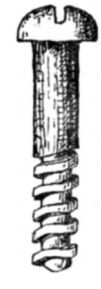
Sch. 687.

De draad verschilt naarvolgens de vijs òf in hout òf in metaal moet bevestigd worden; hij is scherp voor de **houtvijzen** (Sch. 685) en driehoekig (Sch. 686) of vierkant (Sch. 687) voor de **metaalvijzen.**

De houtvijzen zijn kegelvormig; de metaalvijzen, cylindervormig.

De vijzen worden gerangschikt volgens hunne lengte, doch ook tevens volgens den vorm van den kop.

Alzoo heeft men :

Platte vijzen — schets 688, **Gesofreinde vijzen** — schetsen 685 en 686, **Halfbolronde vijzen** — schets 687, **Platronde vijzen** — schets 689, **Vijzen met doorstoken kop** — schets 690, waarbij ook **Oogvijzen, Pers-** of **violvijzen**, of **stelvijzen** — schets 691, **Platvierkante vijzen** — schets 692, **Vijzen met kap** schets 693 enz.

Sch. 688 tot en met 693

De gesofreinde vijs, waarvan de kop boven de plaat of het hout, waarin zij vast zit, niet uitsteekt, wordt genoemd : **vijs met verzonken kop.**

Zie nog **Vijsdraad.**

694

Vijsboor, v. (.boren) (Volkst.). — Fr. *Taraud à plomb; Queue de cochon.*

Zie **Loodboor.**

Vijsdraad, m. (.draden), **Schroefdraad,** m., **Schroeflijn,** v., **Draad,** m. — Fr. *Filet de vis.*

Het uitspringende deel eener vijs.

De inspringende ruimte langs den vijsdraad heet **vijs-** of **schroefgang.**

695

De hoogte van den schroefgang heet in 't Fr. *Pas de vis.*

De draad voor metaalvijzen is soms plat en vierkantig (Sch. 694) en veelal driehoekig (Sch. 695). Sch. 694, 695

De draad aan **houtvijzen** wordt weleens **houtdraad** genoemd; die aan **metaalvijzen**, **metaaldraad**.

Eene vijs met houtdraad is eene **houtvijs**.

Sch. 696. Sch. 697.

Vijsdraaier, m. (-s), **Schroefdraaier**, m. (N.-Nedl.), **Schroefsleutel**, m., **Toernavies**, m. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Tournevis.* — Hgd. *Schraubenzieher.* — Eng. *Screw-driver; Turn-screw.* — W. *Tounevis.*

Werktuig om vijzen of schroeven in of uit te draaien (Sch. 696 en 697).

Vijsdraaierspriem, m. (-en). — Fr. *Broche pour tournevis.* — Hgd. *Spindelhaken für Schraubenzieher.* — Eng. *Pin-hook for turn-screws.*

Sch. 698.

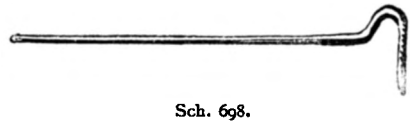

Sch. 698.

Vijsgang, v. (-en) (Z.-Nedl.).

Dit woord wordt zelden gebruikt.

Zie het betere **Schroefgang**.

Vijskop, m. (-pen). — Fr. *Tête de la vis.*

Zie **Vijs**.

Vijs met doorstoken kop, v. — Fr. *Vis à tête percée.*

Vijs met kap, v. — Fr. *Vis à chapeau.*

Vijs met verzonken kop, v. — Fr. *Vis à tête noyée; Vis à tête perdue; Vis noyée.*

« Roeven bevestigd door middel van vier houtschroeven met verzonken kop ». (Belg. Lastk.).

Zie **Vijs**.

Vilt, o. (gmvd.), **Scheerwol,** v., **Feuter,** m. en o. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Feutre.* — Hgd. *Filz.* — Eng. *Felt.*

Wollen stoffe, die noch gekeperd, noch geweven is; zij is bewerkt en gevold met moer en met lijm en vervolgens gevormd door middel van vuur en van water.

Het vilt dient bij het **soldeeren**; ook als handvat voor het **strijkbord** of welk ander gereedschap, dat te warm is om met de bloote hand gevat te worden.

Wij zagen tot dit gebruik eenen ouden vilten hoed bezigen.

Vioolhars, v. en o. (gmvd.). — Fr. *Colophane; Arcanson.*

Zie **Spiegelhars.**

Vioolvijs, v. (.vijzen). — Fr. *Vis de presse.*

Zie **Persvijs.**

Viseeren, bw. zw. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Bornoyer; Viser.*

Zie **Mikken.**

Vitriool, o. en soms v. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Acide vitriolique; Acide sulfurique; Huile de vitriol; Vitriol.*

Zie **Zwavelzuur.**

Vitrioolgeest, m. (gmvd.). — Fr. *Esprit de vitriol; Acide sulfurique dilué.*

Zie **Zwavelzuur.**

Vitrioololie, v. (gmvd.) (Volkst.),

Vitrioolzuur, o. (gmvd.). — Fr. *Acide vitriolique; Acide sulfurique; Huile de vitriol; Vitriol.*

Zie **Zwavelzuur.**

Vlaamsch dakvenster, o. (-s). — Fr. *Lucarne flamande.*

Vlaamsche tippen, m. (mvd.). — Fr. *Solins à la flamande: Solins en gradins.*

Zie **Slabbe.**

Vlaktemaat, v. (.maten). — Fr. *Mesure de surface* of *de superficie.*

Zie **Maat.**

Vlamoven, m. (-s), **Reverbeeroven,** m. (-s). — Fr. *Four à réverbère.* — Hgd. *Flammofen.* — Eng. *Reverberatory-furnace.*

De vlamoven wordt gebruikt tot het smelten van

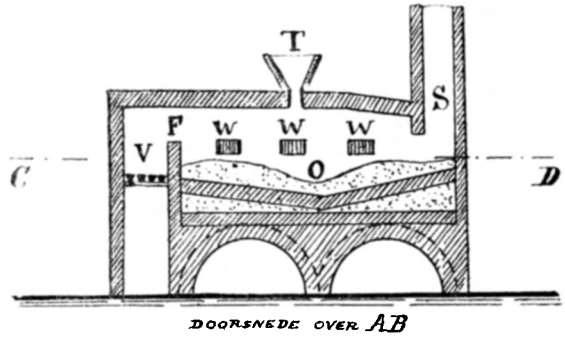

DOORSNEDE OVER *AB*

Sch. 699.

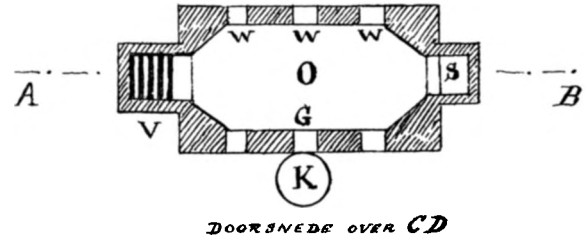

DOORSNEDE OVER *CD*

Sch. 700.

erts en ook tot het samenstellen van legeeringen. De bovenstaande schetsen 699 en 700 verbeelden in hunne

hoofdlijnen den vlamoven tot het bewerken der **galena**.

V is de **vuurhaard**, waar gestookt wordt; hij is van het **ovenbed** O afgescheiden door de **vuurbrug** F; verder, aan S, is de **schoorsteen**.

Het bed vormt nagenoeg eenen trechter, waarvan het laagste deel O tegen den zijmuur van den oven komt; het ligt van 46 tot 62 cM. (navolgens het te bewerken erts) onder de **werkdeuren** W, in de beide zijmuren voorbehouden.

Het smeltend lood (**maagdenlood**) loopt door het **tapgat** G in eene daartoe opzettelijk aangebrachte kom K.

Het erts wordt op het bed geworpen langs den **tremel** T en verder uitgebreid en opgeschikt langs de werkdeuren, door middel van ijzeren stangen.

Er dient opgemerkt: 1° dat de helling van het ovenbed nàar de vuurbrug zoo steil niet is als die nàar den schoorsteen, dit om te beletten dat het aldaar vloeiende lood zou oxideeren, anderszins zou immers het lood te lang aan de warme lucht blootgesteld blijven; 2° dat de ruimte tusschen het ovenbed en het gewelf vermindert tegen de schoorsteenpijp.

Men vergete niet de kom K op een **fornuis** te zetten, opdat het lood niet stolle vooraleer er eene genoegzame hoeveelheid voorhanden zij tot het gieten.

Vlechter, m. (-s). — Fr. *Treillisseur* (beter dan *Treillageur*).

Hij, die metaaldraad vlecht.

De werkman, die iets met gevlochten draad bekleedt, is een **bevlechter**.

Vlechtwerk, o. (-en).

— Fr. *Treillis; Treillage.* — Hgd. *Gitterwerk.* — Eng. *Trellis.*

Gevlochten zinkdraad of gegalvaniseerde ijzerdraad.

Vlechtwerk aan een keldervenster plaatsen — Fr. *Treillisser une fenêtre de cave.*

— Fr. *Entrelacs.*

Soort versiersel van gegoten zink of lood.

Vlechtwerk, o. (gmvd.).

De uitspringende randen van schaliëndaken zal de dekker met bladlood (**loketlood**) inwerken of vlechten.

Dit werk, waarbij de randen scherp blijven, is steviger en kunstiger dan het **belijsten,** dat overigens minder kennis vereischt.

Dit belijsten bestaat hierin dat op den hoekkeper eene ronde lat wordt genageld, waarover dan strooken lood, die onder de schaliën zijn geplaatst, bevestigd worden.

Verwar dergelijke belijsting niet met het pijpvormig **hoekbekleedsel,** dat verkregen wordt door de aanhaking van loketten van zwaar lood of zink, die op de beide kanten van den rand onder de schaliën vastliggen.

Zie nog **Loketlood** enz.

Vle(d)ermuisvenster, o. (-s). — Fr. *Tabatière.*

Plat dakvenster.

Vlek, o. (gmvd.) (Brab.). — Fr. *Fer-blanc; Fer en lames.*

Zie **Blik.**

Vleugelmoer, v. (-en). — Fr. *Ecrou ailé; Ecrou à oreilles.*

Zie **Krulmoer.**

Vleugelspits, v. (-en). — Fr. *Aileron.*

Omgekeerde console, die nevens een staand dakvenster geplaatst wordt (Sch. 701).

Gewoonlijk zijn de vleugelspitsen voor houten of zinken dakvensters hetzij van zink, hetzij van hout; in dit laatste geval, dan met zink of lood bekleed.

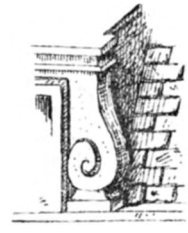

Sch. 701.

Vliegwiel, o. (-en) (Volkst.). — Fr. *Volant.*

Zie **Zwenkrad.**

Vlieringvenster, o. (-s) (in Vl. meer v.). — Fr. *Lucarne.*

Zie **Dakvenster.**

Vloeibaarheidswarmte, v. — Fr. *Chaleur de fluidité; Chaleur de fusion.* — Hgd. *Flüssigkeitswärme.* — Eng. *Liquefying-heat.*

Warmtegraad, waarop het metaal vloeiend wordt.

Vloeiend worden, ow. st. — Fr. *Fondre; Se liquéfier; Entrer en fusion.* — Hgd. *Flüssig werden.* — Eng. *To liquefy.*

Het lood wordt vloeiend als het smelt.

Zie **Smelting.**

Vloeimiddel, o. (-s), **Smeltmiddel**, o. (-s). — Fr. *Flux; Fondant.* — Hgd. *Flussmittel.* — Eng. *Flux.*

Zekere stoffen gebruikt om het vatten van het **sterk soldeersel** te vergemakkelijken.

Borax en **blauwzuurzout van potasch** zijn zeer geschikte vloeimiddels; zij beletten de verkalking en houden de te lasschen stukken volstrekt zuiver.

Zie **Soldeeren** en ook **Toeslag.**

Vloersteen, m. (-en). — Fr. *Dalle.*

Zie **Loopsteen.**

Vlotter, m. (-s). — Fr. *Flotteur.*

Toestel om den waterstand in eenen **gaarbak** of eenen **stortbak** te behouden. Zie ook **Drijfkraan.**

Vochtwerend, bnw. — Fr. *Hydrofuge.*
Jodenhars is eene vochtwerende stof.
Zie **Buis.**

Voddedoos, v. (.doozen), **Toddedoos**, v. — Fr. *Boîte à chiffons.*

De blikken of zinken voddedoos der loodgieters is meestal cylindervormig en met afgezonderd deksel.

Voederen, bw. zw., **Voeren**, bw. zw. — Fr. *Doubler.*

Dit woord, dat meer betrekking heeft tot het ambacht van den kleermaker en den schoenmaker, wordt soms in den zin van **bekleeden** door den loodgieter gebruikt.

Deze **pompbak** is met lood gevoederd, dat is binnen met lood bekleed.

Zie ook **Gaarbak.**

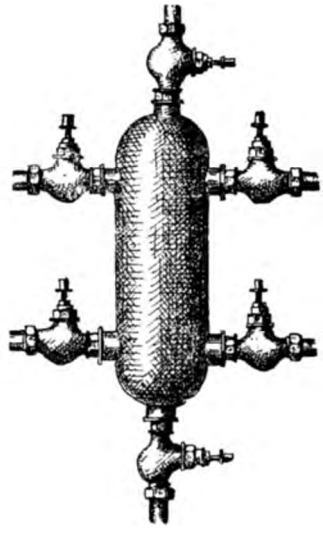

Sch. 702.

Voedster, v. (-s), **Waterverdeeler**, m. — Fr. *Nourrice.*

De voedster bestaat uit een sterk metalen waterdicht gaarvat, waarop de verschillende vertakkingen der waterleiding aangebracht worden (Sch. 702).

Elke dezer vertakkingen is voorzien van eene **afsluitingskraan**, zoodat het water, naar verkiezen, in de eene of in de andere, of in twee en meer dezer leidingen kan vloeien. De voedster komt zeer te nutte bij groote inrichtingen en bijv. in huizen, waarvan de verdiepingen door verscheidene huurders bewoond worden.

Het blijkt dat indien een deel van het huis onbewoond blijft, dit deel door het sluiten eener **kraan** van water beroofd wordt; dat bij de herstellingen aan zekere leiding, de andere leidingen niet behoeven gesloten te worden.

Zonder voedster zou men, om dit doel te bereiken, voor elken huurder eene afzonderlijke vertakking op de **moerbuis** moeten plaatsen.

Voeg, v. (-en), **Naad**, m., **Voegsel**, o. — Fr. *Joint; Jointure.* — Hgd. *Verbindung.* — Eng. *Joint.*

Daar, waar twee of meer stukken metaal samengelascht worden, bestaan voegen.

Worden bijv. twee bladen lood zoo over elkander gelegd, dat zij enkel op de voeg de dikte van één blad uitmaken, dan heet die voeg in 't Fr. *Enchevauchure;* wordt die saamvoeging of **aanblading** (?) genageld, dan heet ze in 't Fr. *Engradure.*

Voegbedekking, v. (-en),

Voegbelegsel, o. (-s). — Fr. *Couvre-joint.*

Voegen, bw. zw. (Aan elkander). — Fr. *Ajointer.*

Twee buizen aan elkander voegen of eene buis verlengen.

Voegen, bw. ow. zw. — Fr. *Joindre; Emboîter.* — Hgd. *Verbinden.* — Eng. *To join.*

Onderling **verbinden.**

Voegpasser, m. (-s). — Fr. *Compas à ressort.*

Zie **Veerpasser.**

Voegsel, o. (-s). — Fr. *Jointure; Joint.*

Zie **Voeg.**

Voerbeen, o. (-en) van den hevel. — Fr. *Jambe courte du siphon; Suçoir.*
Zie **Hevel.**

Voeren, bw. zw. — Fr. *Doubler.*
Zie **Voederen.**

Voering, v. (-en). — Fr. *Doublure.*
De voering van pompbakken. (Belg. lastkohieren).
Zie **Voederen.**

Voerwiel, o. (-en). — Fr. *Volant.*
Zie **Zwenkrad.**

Voet, m. (-en) (Volkst.).
— Fr. *Pied.*
Zie **Pikkel.**
— Fr. *Piédouche.*
Zie **Baluster.**

Voet, m. (-en). — Fr. *Pied.* — Hgd. *Fusz.* — Eng. *Foot.*

Wij achten het wetenswaardig eenige beschouwingen nopens die oude maat mede te deelen, omdat sommige ambachtslieden, bijz. op den buiten, nog weleens per voet meten.

In zijn « *Handboek voor den Ingenieur* » zegt PASTEUR, dat de **Rijnlandsche voet** oudtijds de gebruikelijkste voetmaat was in de meeste gouwen van Nederland en zelfs in de aangrenzende landen.

De juiste betrekking van dezen voet tot den meter is $0^m3139465$.

Ziehier de lengte van den voet in verschillende streken :

LANDEN EN STREKEN	LENGTE DER VOETEN	
	Volgens OPPERMANN	Volgens den ANNUAIRE DE L'OBSERVATOIRE DE BRUXELLES, 1885
Beijeren	0^m2918	0^m2919
Brussel	—	0^m2755
Engeland	0^m30479	0^m3048
Frankrijk (1)	0^m32484	0^m3248
Denemark	0^m31385	—
Nederland (Rijnl.)	0^m31382 (2)	0^m3139 (2)
id. (Amsterdam)	0^m28306	—
Oostenrijk (Weenen)	$0^m316081$	0^m3161
Pruisen	0^m31385	0^m3139
Rusland	$0^m304794$	0^m3048
Saksen	—	0^m2832
Spanje	0^m27833	0^m2786
Zweden	0^m29691	0^m2969

Ziehier ook eene lijst door J. BAL, in zijn « *Verklarend Woordenboek* », gegeven, der lengte van den voet oudtijds in de verschillende Vlaamsche gewesten van België gebruikt.

PROVINCIËN	GEMEENTEN	VOET IN METER
West-Vlaanderen	Brugge en voormalig Vrije	0^m27428
	Brugge en omstreken (groote voet)	0^m2744
	Kortrijk en omstreken	0^m2976
Oost-Vlaanderen	Aalst en Geeraardsbergen	0^m2772
	Dendermonde en omstreken	0^m27557
	Gent en Land van Waas	0^m2754
	Oudenaarde en omstreken (stadsmaat)	0^m2856
	Oudenaarde (kastelnij)	0^m2851
Antwerpen	Antwerpen, Lier, Kontich	0^m2868
	Herenthals, Mol, Westerloo en omstreken	0^m2847
	Mechelen, Heist-op-den-berg en omstreken	0^m2780
Limburg	Hasselt, St.-Truiden	0^m2918
	Tongeren en omstreken	0^m2918
Brabant	Brussel en omstreken	0^m2760
	Halle en omstreken	0^m2934
	Loven, Diest, Tienen, Waver en omstreken	0^m2855
	Nijvel en omstreken	0^m2770
	Vilvoorde, O-L-V. Lombeek en omstreken	0^m2760

(1) Koningsvoet.
(2) Juist $0^m3139465$.

Voetbekleeding, v. (-en), **Broek,** v. (Volkst.), **Slip,** v. (Volkst.). — Fr. *Annusure; Ennusure; Lanusure; Basque.* — Hgd. *Blechverkleidung.* — Eng. *Single-plate.*

Sch. 703.

Tafellood in den vorm eener slip, dat aan den voet van een topsieraad den hoek door de nok, met de hoekkepers gevormd, bedekt (Sch. 703).

Voetblok, o. (-ken). — Fr. *Poulie de retour.*

Zie **Voetkatrol.**

Voetdeel, o. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Planche de chéneau* of *de coyau.*

Zie **Boeibord.**

Voeting, v. (-en).

— Fr. *Pied.*

De voeting van een dakvenster is de plaats, waarop het staande deel de bedekking snijdt. Zij wordt doorgaans met lood bedekt.

Zie **Voetlood.**

— Fr. *Embase.*

Stuk bladlood of zink onder aan eene nok.

Voetkatrol, v. (-len), **Voetblok,** o. — Fr. *Poulie de retour.* — Hgd. *Fussblock.* — Eng. *Leading-block.*

Zie **Katrol.**

Voetlood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb de pied.*

Lood, dat aan het onderdeel van een dak wordt aangebracht.

Lood, dat den voet van een staand dakvenster bedekt; in 't Fr. soms *Tablier;* te Gent, **Schoot.**

De genagelde boord van zulk voetlood heet in 't Fr. *Engradure.*

Het voetlood in den vorm eener kleine goot, nevens een dakvenster of eene schoorsteenmonding geplaatst, heet in 't Fr. *Pied-droit.*

Zie nog **Slabbe.**

Voetlood, o. (gmvd.) (W.-Vl.). — Fr. *Plomb de calage.*

Zie **Stellood.**

Voetplank, v. (-en) van een dak. — Fr. *Flanche de pied d'une toiture.*

Voetplank, v. (-en). — Fr. *Pédale.*

Zie **Voettrede.**

Voetstuk, o. (-ken). — Fr. *Pied.*

Het voetstuk van een **topsieraad.**

Voettrede, v. (-n), **Voetplank,** v., **Leêgaard,** m. (W.-Vl.), **Wip(pe),** v. (W.-Vl.), **Wup(pe),** v. (W.-Vl.), **Terde,** v. (Vl.), **Terte,** v. (Vl.), **Terdspaan,** o. (Vl.), **Tertspaan,** o. (Vl.). — Fr. *Pédale.*

Zie **Slijpsteen.**

Vol blaasjes, bnw. — Fr. *Vésiculé.* — Hgd. *Blasig.* — Eng. *Blistered.*

Zie **Kraken.**

Volderblik, o. (gmvd.).

Zie **Blik.**

Volgieten, bw. st. — Fr. *Couler jusqu'au refus.*

De **dookgaten** met lood volgieten.

Volle gast, m. (-en). — Fr. *Premier ouvrier; Ouvrier fait.*

Zie **Loodgieter.**

Volle lijn, v. (-en). — Fr. *Ligne pleine.*

Voltooien, bw. zw.
Een werk voltooien — Fr, *Terminer un travail.*
Deze bedekking is voltooid; er ontbreekt niets aan.

Vooraanzicht, o. (-en). — Fr. *Vue de face.*
De teekening van eenig voorwerp zooals het langs voren gezien wordt.

Voorafgaande borgtocht, m. en v. (-en). — Fr. *Cautionnement préalable.*

Voorboor, o. (.boren). — Fr. *Amorçoir; Fraise.*
Zie **Spitsboor**.

Voorhamer, m. (-s). — Fr. *Marteau à devant.* — Hgd. *Vorschlaghammer.* — Eng. *Sledge-hammer.*
Zie **Hamer**.

Voorplaat, v. (.platen), **Voorstuk**, o. — Fr. *Face.*
Is de plaat, die gansch den haard van eenen schoorsteen bekleedt.

Voorrecht, o. (-en), **Privilegie**, (oud). — Fr. *Privilége.*
« Het voorrecht der gilde der blikslagers, te Gent, « bestond in het uitsluitend verkoopen en bewerken « van blik en latoen tot het vervaardigen van huis- « houdelijke benoodigheden.

Sch. 704.

« De voorrechten der tin- « en loodgieters bestonden in « het uitsluitend vervaardigen « en verkoopen van alle soor- « ten van tin- en loodwerk. » (MINARD-VAN HOOREBEKE).

Voorschoot, o. en m. (-en), **Schort**, v., **Schorte**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Tablier.* — W. *Vantrain.*

De voorschoot van den dekker (Sch. 704). — Fr. *Le tablier du couvreur.* — Hgd. *Der Dachdeckersschurz.* — Eng. *The slater's-apron.*

Zie ook **Schootsvel**.

De ring R, aan den gordel G van den voorschoot bevestigd, dient om de **dekkerslijn** vast te maken.

Voorstuk, o. (-ken). — Fr. *Face.*

Zie **Voorplaat**.

Voorstuk, o. (-ken). — Fr. *Devant; Devanture.*

Voorstukken van dakgoten zijn de belijste en soms versierde platen vooraan dakgoten geplaatst — Fr. *Devants* of *Devantures de chéneaux;* ook *Devants de socles.*

Voorvlak, o. (-ken) van den hamerkop, **Hamerbaan**, v., **Hamervlak**, o., **Baan**, v. — Fr. *Table de la tête du marteau; Plat du marteau.* — Hgd. *Hammerbahn.* — Eng. *Flatside; Face of a hammer.*

Zie **Hamer**.

Voorwaarden, v. (mvd.). — Fr. *Conditions.*

Zie **Lastkohier.**

Voorworde, (-n) (oud).

« Meester Willem Melcwiet van dat hi maeckte « den muer IJ voeten langher danne voorworde.... »

(Rekening der stad Ieperen over het jaar 1391).

Vordering, v., der werken. — Fr. *Avancement des travaux.*

Vork, v. (-en). — Fr. *Fourchette.*

Zie **Kiel.**

Vorken (mvd.). — Fr. *Fourches.* — W. *Picettes.*

Zie **Kruinwerk.**

Vorm, m. (-en). — Fr. *Moule.*
Zie **Gietvorm.**

Vorm, m. (gmvd., ook (-en)). — Fr. *Façon; Forme.* — Hgd. *Form.* — Eng. *Form.*

De vorm van dit staand dakvenster is schoon, doch het **opslaan** heeft veel **handwerk** vereischt.
Zie **Handwerk.**

Vormaarde, v. (.aardsoorten). — Fr. *Terre à mouler.*

De aardstof tot het **vormen** moet kleiachtig zijn; vooraleer zij gebruikt wordt maakt men ze heet, ten einde zulkdanige bestanddeelen te doen verdwijnen, die den vorm zouden kunnen doen veranderen onder den invloed der warmte; nadien wordt zij gemalen en gezift, een weinig nat gemaakt en gewreven.

Zie o. a. **Gieten.**

Vormen, bw. zw. — Fr. *Mouler.* — Hgd. *Formen.* — Eng. *To form.*

Vormen, o. — Fr. *Moulage.*

Vormijzer, o. (-s), **Uitsnijder**, m. (Volkst.), **Uitkapper**, m. (Volkst.). — Fr. *Emporte-pièces; Découpoir; Poinçon à découper.* — Hgd. *Aushauer.* — Eng. *Hollow-punch.*

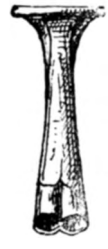

Schetsen 705 en 706.

Stalen of verstaalde **doorslag** met platten kop en hol stalen snijdend uiteinde, dat den vorm der te maken gaten heeft.

Allerlei soorten van vormijzers kunnen vervaardigd en gebezigd worden.

Zie sch. 705 en 706.

Om in eene zinken plaat gaten te slaan, legt men ze op eene dikke looden plaat, welke op de **werkbank** rust.

Het vormijzer heet **stempel,** wanneer de vorm in het metaal wordt geslagen zonder er **door** te dringen.

Vormkast, v. (-en). — Fr. *Châssis de moule.* — Hgd. *Formkasten.* — Eng. *Moulding-box.*

Kast gebruikt bij het vormen.

Onder-vormkast. — Fr. *Châssis inférieur.* — Hgd. *Unterkasten.* — Eng. *Bottom flask.*

Midden-vormkast. — Fr. *Châssis du milieu.* — Hgd. *Mittelkasten.* — Eng. *Middle flask.*

Boven-vormkast. — Fr. *Contre-châssis.* — Hgd. *Oberkasten; Formdeckel.* — Eng. *Top-box.*

Vormkern, v. (-en), **Kern,** v. — Fr. *Noyau de moule; Boulon.* — Hgd. *Formkern; Kern.* — Eng. *Core.*

Ronde ijzeren stang, die als kern dient om looden **buizen zonder naad** te gieten.

De kern heeft de lengte van den vorm.

Vormlood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb de moulage; Plomb en moules.*

Zie **Lood.**

Vormmantel, m. (-s). — Fr. *Chemise d'un moule.*

Het omhulsel van eenen vorm.

Vormnaad, m. (.naden). — Fr. *Bâvure.*

Vormnaden zijn de ongelijke boorden aan **vormlood,** voortgebracht door het gieten.

Dergelijke boorden aan **platlood** heeten in 't Fr. *Laisses* — het zijn eigenlijk **gietnaden.**

Zie ook **Baard.**

Vorst, v. (-en), **Veust,** v. (Brab., Vl.), **Veurst,** v. (Brab., Vl.), **Vees,** v. (Limburg). — Fr. *Faîtière.*

Eene looden vorst heet in 't Fr. *Bourseau; Boursault.*

Wordt soms gezegd in stede van **nok** — Fr. *Faîte.* — W. *Colmin.*

Vorstboom, m. (-en). — Fr. *Faîtage.*
Zie **Nokbalk**.

Vorstlood, o. (gmvd.), **Deklood**, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb de faîtage; Enfaîtement en plomb.*
Bladlood geschikt tot het dekken van de nok eens daks.
Zie ook **Noklood.**

Vossensteert, m. (gmvd.). — Fr. *Queue de renard.*
Zie **Varkensgras.**

Vouwen, bw. zw. — **Fr.** *Plier.*
Zie **Plooien.**

Vouwmes, o. (-sen). — **Fr.** *Jambette.*
Zie **Loodgietersmes.**

Vrijde, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Jalousie.*
Zie **Schietvenster.**

Vrijdeel, o. (-en), **Vrijveld,** o. — Fr. *Pureau.* — Hgd. *Freifeld.* — Eng. *Uncovered part.* — W. *Hansion.*
Het onoverdekt gedeelte eener looden of eener gewone schalie.
Zie ook **Schampiljoen.**

V rijdraaiende moer, v. (-en). — Fr. *Ecrou mobile.*

Vrijveld, o. (-en). — Fr. *Pureau.*
Zie **Vrijdeel.**

Vuisthamer, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Marteau d'établi; Marteau à main; Massette.*
Zie **Handhamer.**

Vulblok, o. (-ken). — Fr. *Patin.*
Zie **Klos.**

Vulsel, o, (-s).
— Fr. *Cale; Calle.*
Zie **Muurbekleeding.**
— Fr. *Clavette.*
Zie **Spie.**

Vulsel, o. (gmvd.).
— Fr. *Bourrage.*
Werk van kemp of vlas wordt meestal gebruikt als vulsel om de voegen van buizen vóór het soldeeren aan te sluiten.

Vulstuk, o. (-ken). — Fr. *Tampon.*
Stukje hout in een metselwerk geplaatst tot het vastzetten van krammen, haken, beugels, buishouders enz.
De nagels voor **aanhakingsbanden** worden in vulstukken gedreven; deze bewerking heet in 't Fr. *Tamponnage.*

Vuring(e), v. (-en) (Vl.). — Fr. *Foyer; Chauffe.*
Zie **Vuurhaard.**

Vuurbrug, v. (-gen). — Fr. *Autel; Pont de chauffe.* — Hgd. *Feuerbrücke.* — Eng. *Fire-bridge.*
Best wordt de vuurvaste steen met klei als mortelspecie gemetseld als het geldt vuurbruggen, vloeren, wanden en gewelven van **vlamovens** te maken.

Vuurhaard, m. (-en), **Vuring**(e), v. (Vl.), **Viering**(e), v. (Vl.). — Fr. *Foyer; Chauffe.* — Hgd. *Heerd.* — Eng. *Hearth.*
Stookplaats van eenen oven, van een fornuis enz.

Vuurketel, m. (-s). — Fr. *Marmite à feu.*
Zie **Ketel.**

Vuurmaking, v. (gmvd.) (W.-Vl.). — Fr. *Combustible.*
Zie **Brandstof.**

Vuurpook, m. (.poken) (N.-Nedl.). — Fr. *Attisoir; Tisonnier.*
Zie **Pook.**

Vuurscherm, m. (-en). — Fr. *Ecran; Parafeu.* — Hgd. *Feuerschirm.* — Eng. *Fire-fan.*
Scherm in gepolijst metaal (o. a. zink) of in metalen **vlechtwerk** om tegen de te groote hitte van een fornuis, eene stoof enz. te bevrijden.

Vuurtang, v. (-en). — Fr. *Tenailles de forge.*
Dient tot het vastnemen van warme voorwerpen. Er zijn velerlei soorten van vuurtangen naarvolgens de te vatten voorwerpen.
Zie ook **Tang.**

Vuurvaste steen, m. (gmvd.). — Fr. *Brique réfractaire.* — Hgd. *Feuerfester Stein.* — Eng. *Fire-brick.*
Deugdelijke vuurvaste steen mag niet smelten bij hevige hitte en moet bestand zijn tegen sterke afwisseling van gloed en koude.
Vuurvaste materialen worden benuttigd tot het maken der **moffels** voor het **bereiden** van het zink.

Waag, v. (wagen). — Fr. *Balance.*
Zie **Weegschaal.**

Waagbalk, m. (-en), **Balans**, v. — Fr. *Traversin; Fléau de balance.*
IJzeren stang aan welker uiteinden de schalen eener waag rusten of hangen; zij draagt in het midden eene **rechtstaande naald.**

Waagknie, v. (-ën). — Fr. *Potence de balance.*

Waaiervormig, bnw. — Fr. *En éventail.*
Zie **Bliksemafleider.**

Waaigat, o. (-en) (Volkst., o. a. Gent). — Fr. *Aire du vent.*
« De **weerhanen** weten niet meer naar welk « **waaigat** hunnen kop of staart te draaien... »
(Snoeck's Almanach voor het jaar O. H. Jesu-Christi 1900).
Zie **Windstreek.**

Waarschuwlat, v. (-ten). — Fr. *Défense.*
Zie **Verbod.**

Waat, m. (-en) (Kempen). — Fr. *Tranchant; Fil.*
Zie **Snede.**

Waerebbe, v. (oud.). — Fr. *Garde-robe.*
Zie **Achteraf.**

Waker, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Girouette.*
Zie **Windvaan.**

Walsen, bw. zw. (N.-Nedl.). — Fr. *Laminer.*
Zie **Pletten.**

Walswerk, o. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Laminoir.*
Zie **Pletmolen.**

Wand, m. (-en). — Fr. *Paroi; Parement.*
Deze wand moet bekleed worden met zinken ruiten.
Buitenwand. — Fr. *Parement extérieur.*
Binnenwand. — Fr. *Parement intérieur.*

Wandschaar, v. (.scharen). — Fr. *Forces.*
Zie **Bankschaar.**

Wang, v. (-en). — Fr. *Aileron.*
Zie **Vensterlood.**

Wangedrocht, o. (-en). — Fr. *Chimère.*
Gedrocht, dat den kop van den arend, het lijf van de geit en den steert van den draak heeft.
Het wordt meermalen verbeeld op gebouwen en is van steen, gedreven lood of gegoten zink vervaardigd.

Wapen, o. (-s),
Wapenschild, o. (-en). — Fr. *Blason; Ecusson.*
Zie **Blasoen.**

Warmbeitel, m. (-s). — Fr. *Ciseau à chaud.*
Is een beitel om het metaal warm door te kappen.
Zie ook **Koudbeitel.**

Warmen, bw. ow. zw. — Fr. *Chauffer.* — Hgd. *Wärmen.* — Eng. *To warm.*
Het soldeerijzer wordt bij het soldeeren gewarmd.
De te lasschen platen worden ook soms gewarmd.

Warmtegraad, m. (.graden). — Fr. *Température; Degré de température.* — Hgd. *Wärmegrad.* — Eng. *Temperature.*
Wordt gezegd van de min of meer groote warmte van een lichaam.
De warmtegraad van lood, dat op tafel gegoten wordt, mag noch te hoog, noch te laag zijn:
Een stuk papier in het **loodbad** geworpen moet verkolen zonder te ontvlammen.
Het geschikt oogenblik tot het gieten is dit, waarop het lood aan den smeltketel begint te kleven.
Lood, dat te lang staat te smelten, wordt na het gieten broos en hard.

Lood, dat te heet is bij het gieten, scheurt het zand of verbrandt het lijnwaad.

Lood, dat te koud is, klontert onder de drukking van het **strijkbord** en vloeit niet tot aan het uiteinde der tafel.

Zie nog **Rooster, Smeltbaarheid** enz.

Warmtewerend, bnw. — Fr. *Calorifuge.*

Waschtin, o. (gmvd.).

Tinzand, dat door de natuur werd gezuiverd en nagenoeg scheikundig zuiver tin oplevert, noemt men **waschtin.**

Zie nog **Bergtin.**

Wasdraad, m. (.draden). — Fr. *Bougie filée.*

Zie **Wasrol**.

Wasemwater, o. (gmvd.). — Fr. *Eau de condensation.*

Zie **Bedekking** en **Buisje.**

Wasrol, v. (-len), **Wasdraad,** m., **Waswiek**, v. — Fr. *Bougie filée; Rat-de-cave.* — Hgd. *Wachsstock.* — Eng. *Wax-taper.*

Zeer dun getrokken was met dik lemmet, den loodgieter dienstig bij het onderzoeken van geplaatste buizen.

De wasdraad wordt door het volk veelal **spendeken** en **spendetje** genoemd; in Brabant, soms **spillicht.**

Wasschen, o. van erts. — Fr. *Lavage de minerai.* — Hgd. *Anwäsche.* — Eng. *Washing.*

Zie **Bereiding**.

Waswiek, v. (-en). — Fr. *Bougie filée; Rat-de-cave.*

Zie **Wasrol.**

Wateraanvoer, m. (-en). — Fr. *Alimentation d'eau.*
Zie **Waterleiding.**

Waterbad, o. (-en). — Fr. *Bain-marie.*

Soms wordt de **soldeering** van twee stukken zink gedaan nadat deze geplaatst zijn en dit als de naad onderaan ligt.

In dit geval worden de te soldeeren vlakken vooreerst vertind en op de gestelde plaats gebracht nadat op den naad eenige soldeerkorrels werden gelegd; deze doet men smelten door middel van den bout dwars door het zink.

Dit wordt in het ambacht, wij weten niet waarom, **soldeeren met het waterbad** genoemd.

Waterbak, m. (-ken).
— Fr. *Réservoir.* — Eng. *Cistern.*

De waterbak voor reukelooze privaten wordt òf **kolk,** òf **stortbak,** òf **spuibak** genoemd.

Zie aldaar.
— Fr. *Réservoir d'eau.*

In het werkhuis moet een waterbak staan voor het **besproeien** enz.
— Fr. *Pissoir; Urinoir.*

Waterbak wordt veelal gezegd voor **pisbak.**

Waterbakmaker, m. (-s.). — Fr. *Fontainier; Fontenier.*
Zie **Fonteinmeester.**

Waterbedeeling, v. (-en),
Waterbezorging, v. (-en). — Fr. *Distribution d'eau.*
Zie **Waterleiding.**

Waterboord, m. (-en) (Volkst., Gent). — Fr. *Bande de solin.*
Zie **Slabbe.**

Waterbord, o. (-en). — Fr. *Coyau.*
Zie **Regenbord.**

Waterbuis, m. (.buizen). — Fr. *Tuyau à eau.*
Zie **Buis.**

Waterbuis, v. (.buizen), **Waterpijp,** v. — Fr. *Tuyau d'alimentation d'eau.*
Zie **Waterleidingsbuis.**

Waterdicht, bnw. — Fr. *Imperméable à l'eau.* — Hgd. *Wasserdicht.* — Eng. *Water-proof; Water-tight.*
Dit verkitsel is waterdicht, dat is ondoordringbaar voor het water.
Niet verwarren met **Vochtwerend.**
Zie ook **Watervrij.**

Waterdienst, m. (-en). — Fr. *Service des eaux.*

Watergarf, v. (.garven), **Watergarve,** v. (-n). — Fr. *Girande.*
Samenstel van verscheidene **buismondingen,** dat als eene garf waterspruiten vormt.

Watergoot, v. (.goten). — Fr. *Gouttière; Chéneau; Lancier.*
Zie **Goot.**

Waterhalte, v. (-n),
Waterhouder, m. (-s). — Fr. *Château-d'eau.* — Hgd. *Wasserhebeanlage.* — Eng. *Water-works.*
Groote **gaarbak,** waarin het water mechanischer wijze wordt ingevoerd om dan in de **waterleiding** gelaten te worden.
Op aanplakbiljetten te Heist a/zee (Juli 1900), stond er « Aanbesteding voor het bouwen van een **waterkasteel** ». Het woord **Waterkasteel** is eene letter-

lijke vertaling naar het Fransch; **Waterslot** is evenmin goed.

Waterkolom, v. (-men). — Fr. *Colonne d'eau.*

Dit woord vonden wij vermeld in N.-Nedl. werken. **Waterzuil** is beter.

Zie **Pomp** en **Dikte.**

Waterkraan, v. (.kranen).

— Fr. *Robinet à eau.* — Hgd. *Wasserhahn.* — Eng. *Water-cock.*

Zie **Kraan.**

— Fr. *Poste d'eau; Prise d'eau.*

In de Spoorhalle te Gent (Zuid) voor **Watermonding.**

Waterleiding, v. (-en), **Kanalisatie,** v. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Canalisation d'eau; Conduite d'eau.* — Hgd. *Wasserleitung.* — Eng. *Water-conduct.*

« Alle eigenaar of huurder van een gebouw « gelegen in de straten, waar de **waterleiding** bestaat, « kan, op zijne kosten, de **vertakking** bekomen met « de **groote buizen.** »

(Art. I van het « Reglement der stad Leuven »).

De waterleidingen in de straten zijn gewoonlijk van gegoten ijzer; de leidingen binnenshuis of de vertakkingen, van lood.

De **moerleiding** is die leiding, welke rechtstreeks met de gaarbakken in verbinding staat. Zij heet ook **groote buis** en **moerbuis.**

Door waterleiding wordt soms verstaan het samenstel van het **buiswerk,** de **waterhouders** enz., dat toelaat de inwoners eener gemeente drinkbaar water te bezorgen.

Hoogervermeld « reglement » heeft als titel:

« Stad Leuven — Waterleiding. »

« *Ville de Louvain — Distribution d'eau* ».

In dezen zin zou het woord **waterverdeeling** en misschien ook **waterbedeeling** de voorkeur verdienen; beter schijnen de woorden **waterbezorging** en **wateraanvoer,** die in de lastkohieren van het Ministerie van S., P. en T. voorkomen.

De waterbezorging binnenshuis geschiedt volgens de hierna vermelde stelsels :

1° door eenen bestendigen of eenen verpoozenden aanvoer — hij weze regelmatig of onregelmatig — welke geregeld wordt met eene **ijkkraan**; bij dit stelsel wordt het water in eenen gaarbak ontvangen, waarvan de hoogte berekend is naar de hoeveelheid water, die mocht verbruikt worden; het wordt er dan uitgetrokken door den verbruiker bij middel eener **drijfkraan.**

2° volgens schatting en zonder meting en dan soms met vrijgebruik.

3° met **watermeters** of **-tellers.**

Waterleidingsbuis, v. (.buizen), **Waterleidingspijp,** v. — Fr. *Tuyau de canalisation d'eau.*

Wordt ook wel **waterbuis** genoemd, doch meer in den zin van het Fr. *Tuyau d'alimentation d'eau.*

Waterleidingskunde, v. (gmvd.). — Fr. *Science hydraulique; Hydraulique.*

Waterlijst. v. (-en). — Fr. *Larmier.*
Zie **Gootlijst** en **Lijst.**

Waterlijstje, o. (-s). — Fr. *Rejeteau.*
Zie **Lijst.**

Watermeter, m. (-s). — Fr. *Compteur d'eau.*

Bij de **waterleidingen** dienen meters, die het getal verbruikte liters water aanteekenen.

Te lande worden meest geplaatst de meters der stelsels *Kennedy, Meinecke, Siemens* en *Wolff;* in Frankrijk, *Kennedy, Frager, Samain* en *Frost-Tavenet.*

Wij houden het stelsel Kennedy voor het beste, bijzonderlijk voor groote inrichtingen; het stelsel Siemens schijnt beter dan het Meinecke, dat op zijne beurt de voorkeur verdient boven het Wolff-stelsel.

In vele stadsverordeningen wordt de watermeter **teller** genoemd.

De watermeters worden soms verzegeld.

Zie **Verzegellood.**

De volgende tabel geeft eenige nuttige inlichtingen wegens KENNEDY's watermeter.

NUMMER	WATERAFVOER PER UUR IN LITERS	DOORMETER DER UITMONDING IN mM.
0.0	2 724 l.	7 mM.
0	4 540 l.	10 mM.
1	6 810 l.	13 mM.
0.2	11 350 l.	20 mM.
2	18 160 l.	25 mM.
3	34 050 l.	40 mM.
4	45 400 l.	50 mM.
5	81 720 l.	80 mM.
6	145 280 l.	100 mM.
7	227 000 l.	130 mM.
8	317 800 l.	150 mM.
9	454 000 l.	200 mM.
10	681 000 l	250 mM.

Watermonding, v. (-en). — Fr. *Prise d'eau; Poste d'eau.*

De watermonding is dit deel eener waterleiding van een gebouw, dat rechtstreeks op de moerbuis aansluit.

Men noemt ook watermonding de plaats, waar door middel eener kraan op de leiding geplaatst, water genomen wordt.

Er zijn **binnen-** en **buitenmondingen.**

De watermondingen voor den dienst der pompiers, heeten meer bijzonder, in 't Fr. *Hydrants.*

Zie nog **Verlaatkraan** en **Waterkraan.**

Water onder drukking, o. — Fr. *Eau forcée; Eau sous pression.*

Waterpas, o. (-sen), **Pas,** o., **Waterpasser,** m. (Volkst.), **Paslood,** o., **Niveleertuig,** o. — Fr. *Niveau.* — Hgd. *Wasserwage.* — Eng. *Level.*

Het waterpas bestaat uit eene rechthoekige plank of eene rechthoekige vergaring met een lood voorzien (Sch. 707).

Soms is het waterpas zooals sch. 708 aanduidt;

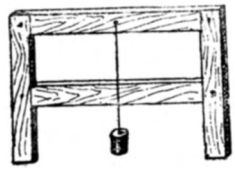

Sch. 707.

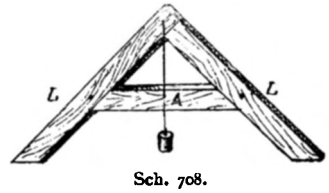

Sch. 708.

aan A is eene kerf in de horizontale lat L L gesneden, waar de draad van het lood moet invallen zoodra de onderste kant der lat waterpas zal liggen.

Zie ook **Luchtbelwaterpas.**

Waterpasse doorsnede, v. (-n). — Fr. *Coupe horizontale.*

Waterpasse lijn, v. (-en). — Fr. *Ligne horizontale.*

Waterpassen, bw. zw., **Afpassen,** bw. zw., **Passen,** bw. zw., **Uitpassen,** bw. zw., **Niveleeren,** bw. zw. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Niveler.*

Met het waterpas **werken.**

Waterpasser, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Niveau d'eau.*

Zie **Waterpas.**

Waterpomp, v. (-en). — Fr. *Pompe à eau.*

Zie **Pomp.**

Waterput, m. (-ten). — Fr. *Puits à eau.*

Een gemetselde **waterput** wordt meest **steenput** genoemd (in Brab., **Börreput**).

Niet verwarren met **regenbak,** waarin men het hemelwater vergaart; de waterput bevat **bron-** of **kwelmwater.**

Waterslot, o. (-en) (Volkst.). — Fr. *Château-d'eau.*

Zie **Waterhalte.**

Waterspoeling, v. (-en). — Fr. *Effet d'eau.*

Een privaat met waterspoeling.

Zie **Stortbad** en **Spuibak.**

Waterspruit, v. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Gargouille; Canon de gouttière.*

Zie **Waterspuier.**

Waterspuier, m. (-s.), **Waterspruit,** v. (N.-Nedl.), **Spuger,** m. (Volkst.), **Spuwer,** m. (Volkst.). — Fr. *Gargouille; Canon de gouttière; Godet.* — Hgd. *Wasserspeier; Abtraufe.* — Eng. *Gargoil; Gargoyle.*

Sch. 709.

De waterspuier dient om het hemelwater, door de dakgoten opgevangen, rechtstreeks, zonder **afvoerbuis,** naar beneden te leiden. Hij wordt veelal van lood of van gegoten zink vervaardigd (Sch. 709).

Zie nog **Dolfijn.**

Waterstand, m. (-en). — Fr. *Niveau d'eau.*

De waterstand van den **stankafsluiter** is geregeld naar de **indompeling**.

De waterstand in den **waterhouder** moet eene voldoende hoogte bereiken om de vereischte drukking in de leiding te verwezenlijken.

Watersteen, m. (-en). — Fr. *Cuiller.*

Zie **Gootsteen.**

Watersteen, m. (-en), **Pompbak**, m. (O.-Vl.), **Spoelbak**, m. — Fr. *Evier.*

Steenen bak met eene opening, waardoor het water wegvloeit; wanneer hij rechtstreeks met de rioleering is verbonden, moet de **afloopbuis** met eenen **stankafsluiter** voorzien zijn.

Zie ook **Stortbak** en **Roosterplaatje.**

Waterstoflamp, v. (-en). — Fr. *Chalumeau.*

Zie **Soldeerpijp.**

Watertoesluiting, v. (-en). — Fr. *Occlusion hydraulique.*

De watertoesluiting van de stankafsluiters moet intijds ververscht worden.

Watervenster, o. (-s) (v. in de Volkst.). — Fr. *Abat-vent.*

Zie **Galmbord.**

Waterverdeeler, m. (-s). — Fr. *Nourrice.*

Zie **Voedster.**

Waterverdeeling, v. (-en). — Fr. *Distribution d'eau.*

Zie **Waterleiding.**

Watervrij, bnw. — Fr. *Hors d'eau.*

Als de beschieting van een dak uit geklikte planken is samengesteld, moet er gezorgd worden dat zij **watervrij** blijft, zooniet kunnen de planken zwellen en krom trekken. Daartoe gebruikt men eene huif.

De bedekking wordt aangelegd (opwaarts aan) derwijze dat de **bijwerken** later kunnen verricht worden en dat het huis watervrij zij. — Als de bedekking teenemaal is afgewerkt, is zij **waterdicht** en het huis is dan **dakdicht.**

Waterzuil, v. (-en). — Fr. *Colonne d'eau.*

Zie **Pomp** en **Dikte**.

W.-C., o. — Fr. *Cabinet-d'aisances.* — Hgd. *Abort.* — Eng. *Water-closet.*

Zie **Achteraf**.

Wederstand, m. (gmvd.), **Weerstand**, m., **Tegenstand**, m. — Fr. *Résistance.*

Wederstand tegen afbreken. — Fr. *Résistance à la rupture.*

Wederstand tegen afscheuren. — Fr. *Résistance à l'arrachement.*

Wederstand tegen buigen. — Fr. *Résistance à la flexion.*

Wederstand tegen drukking. — Fr. *Résistance à la compression.*

Wederstand tegen verbrijzelen. — Fr. *Résistance à l'écrasement.*

Weegschaal, v. (.schalen), **Waag**, v., **Balans**, v. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Balance.* — Hgd. *Wage.* — Eng. *Balance.*

De weegschaal komt de zinkbewerkers en de loodgieters hoogst te nutte.

De weegschaal, genaamd **brugbalans** of **wipwaag**, of **bascuul**, wordt heden meest gebruikt; zij dient tot het wegen van stoffen van 20 tot 30 kilogram (Sch. 710).

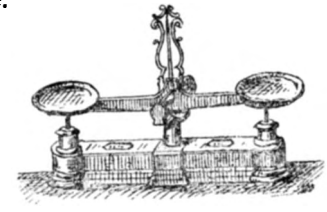

Sch. 710.

De **decimaalwaag** of **groote bascuul** (zie Sch. 711) is zoo samengesteld dat de gewichten het tiende van

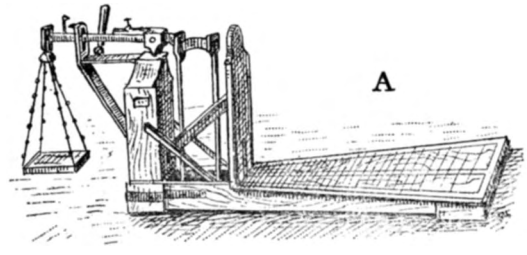

Sch. 711.

den last bedragen; de last wordt op de **brug** A van de waag gesteld.

De **centimaalwaag** is eene bascuul, waar de gewichten enkel het honderdste van den last bedragen.

De **Romeinsche weegschaal** of **Knipwaag** is schier niet meer in gebruik.

Zie nog **Balanswijzer**, **Balansschaar**, **Brug** enz.

Weegschaal, v. (.schalen). — Fr. *Plateau de balance.*

Zie **Schaal.**

Week, bnw. — Fr. *Mou.*

Het lood is over het algemeen week; het zink, veel minder.

Week lood, o. (gmvd.), **Zacht lood**, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb noir.*

Weerboord, m. (-en). — Fr. *Rebord.* — Hgd. *Randleiste.* — Eng. *Edge.*

Omgeslagen kant van eene plaat.

Sch. 712.

Weerhaan, m. (.hanen), **Windhaan**, m. — Fr. *Coq-girouette; Coq à vent.* — W. *Cokrai.*

Metalen haan, die beweegbaar om eene spil naar den heerschenden wind draait.

De **weerhaan** versiert veelal den top van de kerktorens. Sch. 712 vertoont eenen weerhaan van gegoten zink, zonder de spil, waarop hij moet draaien.

Weerstand, m. (gmvd.). — Fr. *Résistance.*

Zie **Wederstand.**

Weerstandsvermogen, o. (-s, meer gmvd.). — Fr. *Force de résistance.*

Weging, v. (-en). — Fr. *Pesage.*

De weging van het lood en van de andere metalen geschiedt door middel eener **weegschaal.**

Wegvijlen, bw. zw. — Fr. *Enlever en limant.*

Wegnemen met de vijl.

Wegvreten, bw. ow. st. — Fr. *Manger.*

Het zink gelegd in vloeiend **zoutgeest** zal op korten tijd weggevreten zijn.

Het ijzer, aan de lucht blootgesteld, zou door het roest wegvreten, daarom zal men het best **verzinken.**

Wegzagen, bw. zw. — Fr. *Enlever en sciant.*
Wegnemen met de zaag.

Wekker, m. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Trop-plein.*
Zie **Overloop**.

Wellen, bw. zw. — Fr. *Souder.*
Zie **Soldeeren.**

Welpomp, v. (-en), **Bronpomp**, v. — Fr. *Pompe à eau de source.*
Pomp om wel- of bronwater opwaarts te voeren.

Wemel, v. en m. (-s) (W.-Vl.),
Wemelboor, v. (.boren) (W.-Vl.),
Wemelboord, o. (.boorden) (W.-Vl.). — Fr. *Vilbrequin.*
Zie **Omslagboor.**

Wemelen, bw. zw. (Volkst.).
Met eenen **omslag** boren.

Wemelhout, o. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Bois du vilbrequin.*
Zie **Omslag.**

Wemelijzer, o. (-s) (W.-Vl.).
IJzeren **omslag.**

Werk, o. — Fr. *Travail; Ouvrage; Besogne; Labeur.*
Het werk veredelt. — Fr. *Le travail ennoblit.*
Hij heeft een prachtig werk gemaakt. — Fr. *Il a fait un ouvrage admirable.*
Hij heeft veel werk. — Fr. *Il a beaucoup de besogne.*
Hij verricht dagelijks veel lastig werk. — *Il effectue journellement un labeur pénible.*

Werk, o. (-en). — Fr. *Chantier.*

Daar, waar buiten den **winkel**, op eenen bouw bijv., gewerkt wordt.

Werk, o. (gmvd.), **Stoppe**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Etoupe.* — Hgd. *Werg; Hede.* — Eng. *Tow.*

Verwarde draden van vlas of van hennep. — Het werk is fijner dan de **klodde.**

Een **donk** werk is een pakje ineengewonden werk.

Het werk wordt veelal vervangen door **tijkvodden,** die dan, in eene blikken doos gestoken, deel uitmaken van het loodgietersalem.

Zie **Pompemmer**, **Soldeeren**, **Vertinnen** enz.

Werkbank, v. (-en). — Fr. *Etabli.* — Hgd. *Werkbank.* — Eng. *Bench.*

Is eene houten bank, waarop de loodgieters, de zinkbewerkers en de blikslagers hun gereedschap leggen, waaraan zij den vijlstaak vastmaken en waarop zij werken.

Over het algemeen staat de werkbank volgens hare lengte tegen den wand van het werkhuis, dus niet zooals de werkbank van den schrijnwerker, welke door den aard van het te verrichten werk moet afgezonderd staan.

De werkbank bestaat uit eene dikke houten plank (best van beukenhout), op schragen bevestigd en met gaten doorboord, waarin de scherpe staken, begoriën, tassen enz. gestoken worden.

In sommige werkhuizen dient zij tevens als **bordeerplank** en staat dan afgezonderd.

De schragen worden iets of wat breeder gemaakt dan de plank in geval de bank moet dienen tot het afschrijven of het bewerken van groote stukken, immers dan kan eene tweede plank nevens de eerste gelegd worden.

Werkbeurs, v. (.beurzen). — Fr. *Bourse du travail.*

Deze nuttige instelling heeft voor hoofdzakelijk doel de werkelooze ambachtslieden werk te verschaffen.

Werkboekje, o. (-s). — Fr. *Livret.*

Het werkboekje van den **loodgietersgast.**

Werkbus, v. (-sen). — Fr. *Boîte à étoupe.*

Zie **Stuffingbox.**

Werkdeur, v. (-en), **Werkgat**, o. (Volkst.). — Fr. *Porte de travail; Ouvreau d'un four.* — Hgd. *Arbeitsthür.* — Eng. *Working-hole.*

IJzeren deuren ten getale van drie, op den voor- en op den achterkant van den **vlamoven**, welke toelaten het **ovenbed** te maken en, tijdens het smelten, het **erts** door middel van **spadels** om te pitsen.

Zie Sch. 699 bij **Vlamoven.**

Werken, bw. ow. zw. — Fr. *Travailler.*

Teweegbrengen, verrichten.

Het zink **werkt**, dat is zet zich uit of krimpt, naarvolgens het verwarmd of verkoeld wordt.

Zie **Uitzetten, Inkrimpen.**

De pomp **werkt** (als zij water geeft). — Fr. *La chopinette bat.* — Hgd. *Die Pumpe hat Schlag.* — Eng. *The pump works.*

Zie **Opgieten.**

Werkgat, o. (-en) (Volkst.). — Fr. *Porte de travail; Ouvreau d'un four.*

Zie **Werkdeur.**

Werkgetuig, o. (-en) (Brab.). — Fr. *Outils.*

Zie **Alem.**

Werkhuis, o. (.huizen), **Werkwinkel**, m. (Volkst.), **Winkel**, m. (Volkst.), **Wirkes**, o. (Limburg), **Makerij**, **Makerie**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Atelier.*

De plaats, waar de ambachtslieden hun werk verrichten onder het toezicht van den baas of van den meesterknecht, en die ofwel den baas toebehoort of door hem in huur is genomen.

In het werkhuis worden de voorwerpen vervaardigd, welke nadien op of in een gebouw geplaatst worden.

De **winkel** beduidt meer eene werkplaats gelegen binnen of aan de woning van den baas.

Werking, v. (gmvd.). — Fr. *Action.*

Het zink **beroest** niet zooals het ijzer door de werking van het water.

Het zink wordt gebruikt om het ijzer tegen de werking der lucht te vrijwaren.

Zie **Verzinken.**

Werklood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb d'œuvre.* — Hgd. *Werkblei.* — Eng. *Workable lead.*

Werklood is zilverhoudend lood.

Het wordt verkregen door het **smelten** van zilverhoudende **galena**; door het werklood in **smeltkroezen** opnieuw te smelten, kan het zilver ervan afgezonderd worden; er blijft dan het **glid**, dat eene laatste maal gesmolten, het gewoon lood oplevert.

Deze bewerking, nog hedendaags gevolgd, werd reeds door Plinius beschreven.

Werkloon, o. en m. (-en). — Fr. *Salaire.*

Zie **Loon.**

Werkopzichter, m. (-s). — Fr. *Surveillant de travaux.*

Zie **Opzichter.**

Werkstaking, v. (-en). — Fr. *Grève.*
Het staken van den arbeid.

Werkteekening, v. (-en). — Fr. *Plan d'exécution; Epure.*
Zie **Plan.**

Werktuig, o. (-en). — Fr. *Machine.* — Hgd. *Werkzeug.* — Eng. *Engine.*
Er zijn **hand-** en **stoomwerktuigen**; ook **eenvoudige** en **samengestelde.**
De eenvoudige werktuigen — Fr. *Machines simples* — door de loodgieters en de zinkbewerkers gebruikt, zijn : 1° het **touw,** 2° de **hefboom,** 3° de **katrol,** 4° de **wig,** 5° de **schroef.**
Onder de samengestelde — Fr. *Machines composées* — kunnen mij melden : de **keldervijs** en de **kar.**

Werktuig, o. (-en). — Fr. *Outil.*
Zie **Alem.**

Werkuren, v. (mvd.). — Fr. *Heures de travail.*

Werkwinkel, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Atelier.*
Zie **Werkhuis.**

Werkzaam, bnw.; bijw. — Fr. *Actif.*
Vlijtig; naarstig.
Voor alle werklieden is het een plicht, werkzaam te zijn.

Werkzink, o. (gmvd.). — Fr. *Zinc d'œuvre.*
Het werkzink is de massa zink, verkregen bij de eerste bewerkingen van het **zinkerts,** en waarin lood en zilver voorkomen.
Het bevat nog **ertsstof, zinkoxied** enz.

Het werkzink wordt in de vlamovens gegoten tot blokken zink, die dan het zoogenaamd **ruw zink** uitmaken.

Door de omsmelting van dit ruw zink verkrijgt men het zink voor den handel.

Wetsteen, m. (-en). — Fr. *Affiloir; Grès à affûter.*

Zie **Aanzetsteen**

Wetten, bw. zw. — Fr. *Aiguiser; Affiler; Emoudre; Repasser.*

Zie **Aanwetten.**

Wichtje, o. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Gramme.*

Zie **Gram** (**me**).

Wiek, v. (-en), **Wieke**, v. (Vl.), **Lemmet**, o. (N.-Nedl.), **Pit**, o. (N.-Nedl.), **Lament**, o. (W.-Vl.), **Lement**, o. (W.-Vl.), **Lammet**, o. (W.-Vl., Limburg). — Fr. *Mêche.* — Hgd. *Lampendocht.* — Eng. *Wick.*

Bij de **soldeerlamp** met wijn- of houtgeest behoeft eene wiek, ook wel **lampenkatoen** en **lemmetgaren** genaamd.

Wielboor, v. (.boren). — Fr. *Amorçoir; Fraise.*

Zie **Spitsboor.**

Wielboorken, o. (-s) (Volkst.),

Wiemelsboor, v. (.boren) (W.-Vl.). — Fr. *Vilbrequin.*

Zie **Omslagboor.**

Wig, v. (-gen), **Wigge**, v. (-n). — Fr. *Cale; Lame; Coin.* — W. *Cale.*

Zie **Spie.**

Wigstaart, m, (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Queue d'hironde; Queue d'aronde.*

Zie **Zwaluwstaart.**

Wijde tang, v. (-en). — Fr. *Tenailles larges.*

Zie **Tang.**

Wijngeest, m. (gmvd.), **Alcohol,** m., **Spiritus,** m. (Volkst.). — Fr. *Alcool; Esprit de vin.* — Hgd. *Weingeist.* — Eng. *Wine-spirit.*

Brandbaar, kleurloos vocht, vooral uit rogge bereid, dat spoedig vervluchtigt en zelfs bij zeer hooge koude niet bevriest; het wordt gebruikt voor **soldeerlampen.**

De **wijngeest** wordt soms door **houtgeest** vervangen, daar deze goedkooper is.

De houtgeest wordt uit het hout getrokken.

Wild leder, o. (gmvd.). — Fr. *Cuir sauvage.*

Zie **Leder.**

Windberd, o. (-en). — Fr. *Abat-vent.*

Zie **Windbord.**

Windberg, m. (-en); beter dan **Windsberg,** m. — Fr. *Guimberge; Gable.* — Hgd. *Wimperge; Winberg.* Eng. *Guimberge; Gablet.*

Wordt in de Volkstaal en bijz. in W.-Vl. gebruikt voor **aandak** — Fr. *Rampant de pignon.*

De windberg (als beschutting tegen den wind?) is eigenlijk het vlakke veld van eenen **puntgevel.**

Windbord, o. (-en), **Windberd,** o. (-en). — Fr. *Abat-vent.*

Zie **Galmbord.**

Windgat, o. (-en) van eenen blaasbalg. — Fr. *Suçoir du soufflet.*

Zie **Zuiggat.**

Windgever, m. (-s). — Fr. *Soufflet.*
Zie **Blaasbalg.**

Windhaan, m. (.hanen). — Fr. *Coq à vent; Coq-girouette.*
Zie **Weerhaan.**

Windkap, v. (-pen). — Fr. *Cape-à-vent.*
Zie **Schoorsteenkap.**

Windketel, m. (-s), **Luchtvat,** o. — Fr. *Réservoir d'air* of *à air.* — Hgd. *Windkessel; Luftbehälter.* — Eng. *Air-holder.*
Zie **Pomp.**

Windpomp, v. (-en). — Fr. *Pompe aspirante.*
Zie **Zuigpomp.**

Windroos, v. (.rozen), **Windwijzer,** m. (-s). — Fr. *Rose des vents.*
Topsieraad, dat de windstreken aanduidt.
Zie Schets 635 bij topsieraad.
Zie ook **Windvaan.**

Windsberg, m. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Guimberge; Gable.*
Zie **Windberg.**

Windstreek, v. (.streken), **Hemelstreek,** v., **Waaigat,** o. (Volkst.). — Fr. *Aire de vent; Rhumb de vent; Point cardinal.*
De plaatser van **windvanen** met **windwijzer** dient met de richting der **windstreken** bekend te zijn. De juiste richting van het Noorden wordt met het **kompas** gevonden.

Windvaan, v. (.vanen), **Vaantje**, o. (Volkst.), **Waker**, m. — Fr. *Girouette.* — Hgd. *Windfahne.* — Eng. *Vane.* — W. *Girwette.*

Eene metalen vaan, die op een **topsieraad** als een **weerhaan** naar den wind draait.

Zie Sch. 633 bij topsieraad, alsook nevenstaande Sch. 713.

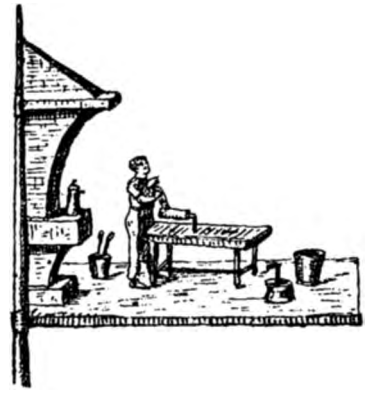

Sch. 713.

Vele lastkohieren geven het woord **windwijzer**, doch deze is eigenlijk een stel, dat onbeweegbaar is en de hoofdwindstreken bestendig aanduidt, dus een soort **windroos**.

De windvaan boven den windwijzer geplaatst toont de richting van den heerschenden wind.

Zie nog **Meermin**.

Windvang, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Soupape du soufflet: Ame du soufflet.*

Zie **Blaasbalgklep**.

Windwijzer, m. (-s). — Fr. *Rose des vents.*

Zie **Windroos.**

Winkel, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Atelier.*

Zie **Werkhuis.**

Winkelhaak, m. (.haken), **Schrijfhaak**, m., **Haak**, m., **Winkelmaat**, v. (Volkst.), **Zwee**, **Zwe**, **Haakzwee**, v. (W.-Vl.). — Fr. *Equerre.* — Hgd. *Winkelhaken; Winkelmass.* — Eng. *Square.*

De gewone **winkelhaak** bestaat uit twee rechte

ijzeren of stalen latten, haaks of loodrecht de eene op de andere geplaatst, en ofwel vergaard, ofwel uit éene plaat gesneden (Sch. 714).

Tot het onderzoeken van de juistheid, « doet men « een der kanten van den winkelhaak tegen den boord « van een goed liniaal passen, en volgens den anderen « kant trekt men eene lijn, die op het liniaal recht « zal staan indien de **winkelhaak** waarlijk goed is.

« Dan keert men dezen om; men doet hem insge-

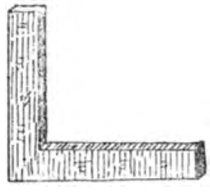

Sch. 714.

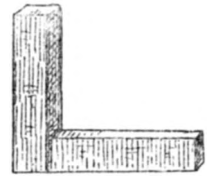

Sch. 715.

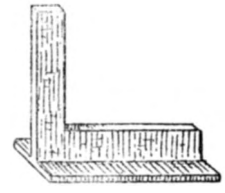

Sch. 716.

« lijks passen met den kant des liniaals, en alsdan « moet de andere kant goed overeenstemmen met de « eerst getrokkene lijn; zooniet is de veronderstelde « rechte hoek stomp of scherp, en de winkelhaak moet « afgekeurd worden. »

(DE VIJLDER. — *Grondbeginselen der werkdadige Meetkunde*).

De loodgieters en de zinkbewerkers gebruiken soms eenen winkelhaak, waarvan het eene been dikker is dan het andere; dit is de **winkelhaak met aanslag** (Sch. 715); ook wel eenen haak, waarvan een der beenen eenen gebraseerden omslag heeft : **winkelhaak met omslag** (Sch. 716).

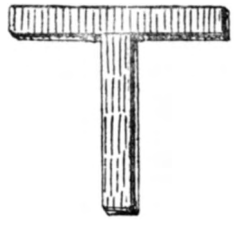

Sch. 717.

Die ambachtslieden gebruiken ook den **T-haak,** ook **dubbelen winkelhaak** genaamd (Sch. 717), alsook **verstek-**

haken met of zonder omslag (Sch. 718 en 719) en enkel of dubbel. Er zijn verstekhaken van verschillende

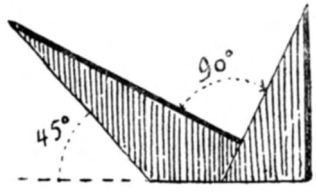

Sch. 718.

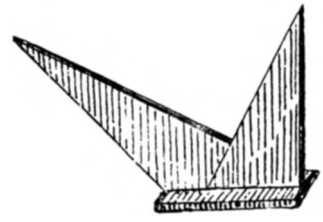
Sch. 719.

openingen (zie de schetsen); men noemt ze **achtkanten** als de hoek gevormd door den **aanslag** met het **blad**, 67 ½ graden meet; zij dienen dan om regelmatige achthoeken te teekenen.

Zie nog **Zwei**.

Winkelhaak met aanslag, m. — Fr. *Equerre à épaulement.* — Hgd. *Winkelmass mit anschlag; Anschlagwinkel.* — Eng. *Back-square.*

Zie **Winkelhaak.**

Winkelhaak met omslag, m. — Fr. *Equerre à chapeau.* — Hgd. *Winkelmass mit Falz.* — Eng. *Rim-square.*

Zie **Winkelhaak.**

Winkelmaat, v. (.maten) (Volkst.). — Fr. *Equerre.*

Zie **Winkelhaak.**

Wip, v. (-pen) (W.-Vl.), **Wippe**, v. (-n) (W.-Vl.), **Wup**, v. (-pen) (W.-Vl.), **Wuppe**, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Pédale.*

Zie **Voettrede.**

Wipklep, v. (-pen). — Fr. *Soupape à bascule.*

Zie **Klep.**

Wipwaag, v. (.wagen). — Fr. *Bascule.*
Zie **Weegschaal.**

Wirkes, o. (-sen) (Limburg). — Fr. *Atelier.*
Zie **Werkhuis.**

Wisscher, m. (-s). — Fr. *Ecouvillon.* — Hgd. *Wischer.* — Eng. *Sponge.*
Zie **Bezem.**

Wit blik, o. (gmvd.), **Vertind blik,** o., **Speute,** v. (W.-Vl.). — Fr. *Fer-blanc.* — Hgd. *Weissblech.* — Eng. *Tinned iron-plate.*
Zie **Blik.**

Wit koper, o. (gmvd.). — Fr. *Cuivre blanc.*
Zie **Koper.**

Wit lood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb blanchi; Plomb étamé.*
Is **vertind lood,** dat is lood met eene dunne laag tin bekleed.
Wordt ook gezegd van eene legeering van lood met tin.

Wit lood (oud). — Fr. *Etain.*
De Latijnen noemden het tin **witlood** en het lood, **zwartlood.**

Witlood, o. (gmvd.) (Brab.). — Fr. *Céruse; Blanc de plomb; Carbonate de plomb.*
Zie **Loodwit.**

Witten (Lood), bw. zw. — Fr. *Blanchir le plomb.*
Is lood **vertinnen.**

Wolf, m. (v. en soms o. in de Volkst., Vl.) (wolven). — Fr. *Faîte.*
Zie Nok.

— Fr. *Loup.*
Zie **Gek.**

Wolfdak, o. (-en). — Fr. *Toit à pans coupés.*
Zie **Dak.**

Wolfsmuil, v. (-en). — Fr. *Gueule de loup.*
Zie **Gek.**

Wortel, m, (-s, -en). — Fr. *Pied.*
De wortel van eenen **bliksemafleider.**

Wrange, v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Manivelle.*
Zie **Zwengel.**

Wrijving, v. (-en). — Fr. *Frottement.*
Het zink is minder bestand tegen groote wrijving dan het ijzer.

Wringijzer, o. (-s). — Fr. *Tourne-à-gauche.* — Hgd. *Drehling.* — Eng. *Wrench.*

Sch. 720.

Werktuig om de **moerboor** te bewegen.
Zie sch. 720.

Wringstok, m. (-ken). — Fr. *Clef d'étau.*
Zie **Kapitelstok.**

Wulf, m. (soms v. en o) (wulven) (W.-Vl.). — Fr. *Faîte.*
Zie **Nok.**

Wup, v. (-pen) (W.-Vl.), **Wuppe,** v. (-n) (W.-Vl.). — Fr. *Pédale.*
Zie **Voettrede.**

Yatagan, m. (-s). — Fr. *Paroir, dit Yatagan.*
Zie **Krabber.**

Zaag, v. (zagen). — Fr. *Scie.*
Er zijn **hout-** en **metaalzagen.**
Zie **Houtzaag** en **Metaalzaag.**

Zaagblad, o. (-en). — Fr. *Lame de scie.*
Zie **Blad.**

Zaagdak, o. (-en). — Fr. *Toit avec égouts intermédiaires.*

De zaagdaken, waarvan de schilden beurtelings zeer steil en tamelijk plat zijn, heeten « *sheds* »; het steilste schild is veelal met glas bedekt.

Het RAIKEM's dak is een shed- of zaagdak.

Zie nog **Dak.**

Zaagkerf, v. (.kerven). — Fr. *Trait de scie.*
Zie **Zaagtrek.**

Zaagrug, m. (-gen). — Fr. *Dosseret* of *Dossière de scie.* — Hgd. *Rücken.* — Eng. *Back.*
Zie **Metaalzaag.**

Zaagsnede, v. (-n). — Fr. *Trait de la scie.* — Hgd. *Sägeschnitt* Eng. *Saw-cut.*

Breedte der opening door de zaag in een stuk metaal of in een stuk hout gemaakt.

Heeft ook den zin van **Zaagtrek.**

Zaagtand, m. (-en). — Fr. *Dent de scie.* — Hgd. *Sägezahn.* — Eng. *Saw-tooth.*
Zie **Tand.**

Zaagtrek, m. (-ken), **Zaagkerf**, m. — Fr. *Trait de scie.* — Hgd. *Einschnitt mit der Säge.* — Eng. *Saw-notch.*

Plaats, waar de zaag het metaal of het hout doorsnijdt.

In de Volkst., **Spoor**; in W.-Vl., **Teer** en **Tere.**

Zaagtrekker, m. (-s). — Fr. *Tourne-à-gauche.*

Zie **Zaagzetter.**

Zaagvijl, v. (-en).

— Fr. *Lime à scies; Lime triangulaire; Lime en carrelet.* — Hgd. *Sägefeile.* — Eng. *Saw-file.*

Zie **Vijl** en **Scherpen.**

— Fr. *Lime sourde.*

Zie **Vijl.**

Zaagzetter, m. (-s), **Zaagtrekker,** m., **Nijpijzer,** o. (Volkst.), **Trekijzer,** o. (Volkst.). — Fr. *Tourne-à-gauche.* — Hgd. *Sägensetzer.* — Eng. *Saw-set.*

Dient bij het aanscherpen der zaagtanden. Er zijn veel verschillende vormen (Sch. 721).

Sch. 721.

Zacht lood, o. (gmvd.).

— Fr. *Plomb noir.*

Zie **Weeklood.**

— Fr. *Plomb doux.*

Zie **Handelslood.**

Zacht soldeer(sel), o. (-sels), **Loodgieterssoldeer(sel),** o., **Smeltsoldeer(sel),** o. — Fr. *Soudure tendre.* — Hgd. *Zinnlot.* — Eng. *Soft-solder.*

Zie **Soldeer.**

Zadeldak, o. (-en). — Fr. *Toit en bâtière; Toit à deux égouts.* — Hgd. *Satteldach.* — Eng. *Saddle-roof.*

Zie **Dak.**

Zagen, bw. zw. — Fr. *Scier.* — Hgd. *Sägen.* — Eng. *To saw.*

Met eene zaag doorsnijden.

Met de zaag werken.

Zakgoot, v. (.goten). — Fr. *Nochère.*

Goot tusschen twee hellende dakvlakken.

Zie ook **Kapucijnengoot.**

Zakken. ow. zw. — Fr. *S'affaisser.*

Zie **Opspieën.**

Zakvol, v. (-len) nagels. — Fr. *Pochée de clous; Sachée de clous.* — Hgd. *Sackvoll Nägel.* — Eng. *Sack full of nails.*

Meer dan eene zakvol nagels zal er niet noodig zijn tot het bevestigen der **roeven** dezer **bedekking.**

Zaling, v. (-en) (N.-Nedl.) — Fr. *Palier.*

De zaling is de bekleeding aan eene schoorsteenmonding, ook wel **legering** geheeten.

Zand, o. (zandsoorten), **Zavel**, o. (m. in de Volkst.). — Fr. *Sable.* — Hgd. *Sand.* — Eng. *Sand.*

Voor het gieten van platlood moet het zand zacht en onverglaasbaar zijn; het moet ook door middel eener zift zoo fijn en gelijk mogelijk gesorteerd worden.

ROMAIN geeft de volgende samenstelling van goed zand voor het gieten :

93 deelen fijn kwartsachtig zand,
2 » rood ijzeroxied,
5 » kalkvrije klei.

Zie ook **Gebet zand** en **Vormaarde.**

Zandbak, m. (-ken). — Fr. *Caisse à sable.*

Zie **Zandkist.**

Zandinprenting, v. (-en). — Fr. *Gravelure.*
Zie **Zavelinprenting.**

Zandkist, v. (-en), **Zavelkist**, v., **Zandbak**, m. — Fr. *Caisse à sable.*
Kist, waarin het zand ligt dat voor het gieten bestemd is.

Zandlood, o. (gmvd.) (Volkst.). — Fr. *Plomb coulé sur sable.*
Het volk noemt **zandlood** zulk **platlood**, dat, bij eene bedekking gebezigd, niet door het pletten werd bekomen; het is eigenlijk **bladlood**, dat op zand werd gegoten.
Zie nog **Platlood.**

Zandpapier, o. (gmvd.). — Fr. *Papier verré.*
Zie **Glaspapier.**

Zandsteen, m. (gmvd.), **Greisteen**, m. (Volkst., Bastw.). — Fr. *Pierre de grès: Pierre meulière.* — Hgd. *Sandstein.* — Eng. *Grind-stone.*
De zandsteen dient o. a. tot het schuren van zinken platen.

Zavel, o. (m. in de Volkst., bijz. O.-Vl. en Brab.). — Fr. *Sable.*
Zie **Zand.**

Zavelinprenting, v. (-en), **Zandinprenting**, v. — Fr. *Gravelure.*
Gebrek van metalen voorwerpen, hetwelk ontstaat bij het gieten op zand; de naam zegt duidelijk wat het is.

Zavelkist, v. (-en). — Fr. *Caisse à sable.*
Zie **Zandkist.**

Zavelpapier, o. (gmvd.) (Brab.). — Fr. *Papier verré.*

Zie **Glaspapier.**

Zeef, v. (zeven), **Zift**, v., **Tems**, v., **Teems**, v. (Volkst.), **Teemst**, m. (O.-Vl., bijz. Gent), **Temst**, m. (Hageland). — Fr. *Tamis; Crible.*

Dient om het **zand** te ziften en te sorteeren.

Zeel, o. (zeelen) (Volkst.). — Fr. *Corde.*

Zie **Touw.**

Zeem, m. (-en) (Brab.). — Fr. *Ourlet; Avisure.*

Zie **Zoom.**

Zeinder, m. (-s) (Vl.). - Fr. *Mâchefer.*

Zie **Metaalschuim.**

Zelfsluitende kraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet fermant seul.*

Zelfwerkende kraan, v. (.kranen). — Fr. *Robinet automatique.*

Zender, m. (-s) (Vl.). — Fr. *Mâchefer.*

Zie **Metaalschuim.**

Zet, m. (-ten).

De herstelling van dit dak moet in éenen zet gedaan worden, dat is zonder onderbreking — Fr. *D'un coup; Sans interruption.*

Dit werk zal een heele zet zijn voor dien loodgieter, dat is : zal een moeilijk werk zijn — Fr. *Travail difficile.*

Zethamer, m. (-s). — Fr. *Chasse.*

Zie **Sas.**

Zetsteen, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Grès à affûter; Affiloir.*

Zie **Aanzetsteen.**

Zetten, bw. ow. zw. (Volkst.). — Fr. *Repasser; Affiler.*

Zie **Aanzetten.**

Ziel, v. (-en).

— Fr. *Ame; Armature.*

De ziel van een looden topsieraad is het ijzeren of houten **beslag.**

— Fr. *Ame.*

Zie **Glasroede.**

Ziel van den blaasbalg. — Fr. *Soupape* of *Ame du soufflet.*

Zie **Blaasbalgklep.**

Zift, v. (-en). — Fr. *Tamis; Crible.*

Zie **Zeef.**

Ziften, bw. zw. — Fr. *Tamiser.*

Zie **Zand.**

Ziften, o. van erts. — Fr. *Criblage du minerai.* — Hgd. *Siebsetzen.* — Eng. *Sifting.*

Zie **Bereiding.**

Zigeline, v. (Bastw.). — Fr. *Zigueline.*

Zie **Kopererts.**

Zijaanzicht, o. (-en). — Fr. *Vue de côté.*

De teekening van eenig voorwerp zooals het bezijden gezien wordt.

Zijgbuis, v. (.buizen). — Fr. *Tuyau à filtre.*

Zie **Verluchtingsbuis.**

Zijlingsche nijptang, v. (-en). — Fr. *Pince coupante de côté.*

Zie **Tang.**

Zijschild, o. (-en), **Keuvel,** m. (W.-Vl.). — Fr. *Long pan.*

Zie **Schild.**

Zijwand, m. (-en),
Zijwang, v. — Fr. *Jouée; Joue.* — Hgd. *Seitenwand; Wange eines Dachfensters.* — Eng. *Cheek of a dormer-window.*

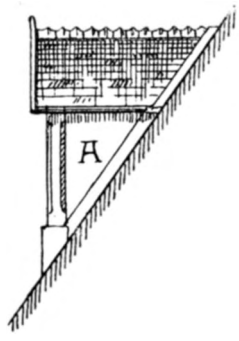

Sch. 722.

Staande zijkant van een dakvenster.

Zie A, Sch. 722.

Zilverglid, o. (gmvd.). — Fr. *Litharge d'argent.*

Zie **Glid.**

Zilverhoudende galena, v. (gmvd.). — Fr. *Galène argentifère.*

Zie **Galena.**

Zinder, m. (-s) (Vl.). — Fr. *Mâchefer.*

Zie **Metaalschuim,**

Zink, o. (in de Volkst. en bij enkele schrijvers soms v.) (gmvd.). — Fr. *Zinc.* — Hgd. *Zink.* — Eng. *Zinc.* — W. *Zinc; Inck.*

Tot vóór een negentigtal jaren was het zink bijna onbekend. Wel is waar werd de **galmei** of de **kalamijn** sedert eeuwen door de koperbewerkers gebruikt bij het vervaardigen van **latoen** of **geelkoper,** doch de kunst om het metaal zelf uit het **erts** te trekken, bleef

langen tijd het geheim der alchemisten en misschien ook van zekere Chineesche volksstammen.

In 1805, na 25 jaren onverpoosde opzoekingen, kon het den Luikschen priester DONY gelukken het geheim te ontsluieren; niettemin zouden er nog vele vruchtelooze proefnemingen aangewend worden alvoren het zink als nijverheidsproduct zou kunnen rang nemen.

De **zinknijverheid** werd eigenlijk door de opvolgers van DONY gesticht; hunne Maatschappij « *La Vieille-Montagne* » is de machtigste der wereld : in 1899 leverden hare **smelterijen** 69672 ton **ruw zink** en hare **pletterijen** 58367 ton **bladzink** (*Verslag over de werkzaamheden der Maatschappij, April 1900*).

De kleur van het zink houdt het midden tusschen die van het lood en die van het tin.

Het **soortelijk gewicht** is òf 6860 òf 7200 navolgens het zink òf gegoten òf geplet is.

Gansch zuiver, dient het zink niet warm gemaakt te worden om smeedbaar te zijn; is het onzuiver, dan moet het verwarmd worden, zooniet barst het onder den hamer. Deze eigenschap wordt benuttigd om practisch de meerdere of mindere zuiverheid van het zink te beproeven.

In de lastkohieren wordt dan ook vereischt dat de bladen zink mogen geplooid en herplooid worden zonder dat ze scheuren of barsten.

Als het zink tot eenen warmtegraad van 120 graden Celsius wordt gebracht, is het zeer smeed- en buigbaar en kan het tot dunne bladen geplet en tot zeer fijne draden getrokken worden.

Bij eenen warmtegraad van 250 graden Celsius is het zink zeer breekbaar en geschikt om tot pulver gebracht te worden. Bij 400 graden warmte smelt of brandt het.

Bij de gewone luchtgesteltenis vormt zich op het zink een oxied, dat het metaal tegen verdere **afvreting** of **verkalking** behoedt.

Het zink **rekt** of **zet** zich uit door de warmte; daarom dienen er, bijzonderlijk bij **bedekkingen**, die afwisselende koude en warmte moeten onderstaan, voorzorgen genomen, ten einde de **uitzetting** en de **inkrimping** toe te laten.

Het zink, in aanraking met het ijzer, bijzonderlijk onder den invloed van de vochtigheid, verteert licht, daarom zal men bijv. geene **ijzeren nagels** gebruiken tot bevestigen van zinken platen enz. maar wel **zinken** of **gegalvaniseerde**.

Het zink weerstaat niet aan de werking der zuren — zelfs eiken- en beukenhout hebben eenen nadeeligen invloed op dit metaal.

Nat pleister en natte kalk zijn ook te vreezen; men zal dus, als zink op bezetwerk gelegd wordt, vooraf een met **teer** doordrongen blad papier plaatsen.

Het zink wordt in den handel geleverd onder de volgende vormen :

1° in gegoten staven — **Gietzink**,
2° in geplette bladen — **Bladzink**,
3° in getrokken draad — **Zinkdraad**,
4° in pulver, als oxied — **Zinkwit**.

Zie die woorden, alsook **Hoedanigheden** en **Gebreken** enz.

Zinkaarde, v. (.aardsoorten). — Fr. *Minerai de zinc.*

Zie **Zinkerts**.

Zinkbad, o. (-en). — Fr. *Bain de zinc.*

Zie **Verzinkt ijzer** en **Bad**.

Zinkbedekking, v. (-en) (Volkst.). — Fr. *Couverture en zinc.*

Zie **Bedekking**.

Zinkbekleeding, v. (-en) (Volkst.). — Fr. *Doublage en zinc.*

Zie **Zinken bekleeding.**

Zinkbevattend, bnw., **Zinkhoudend**, bnw. — Fr. *Zincifère.*

Zinkbewerker, m. (-s), **Zinkwerker**, m. (Volkst. bijz. Gent), **Zinkverwerker**, m. (Volkst.), **Zinkslager**, m. (W.-Vl.). — Fr. *Zingueur.* — Hgd. *Zinkarbeiter.* — Eng. *Zink-worker.* — W. *Zinckî; Zinckeu.*

Hij, die zink bewerkt of verwerkt.

Ook **Zinklegger** als het ambachtslieden betreft, die zich met bedekkingen onledig houden.

Het woord **zinkslager** troffen wij aan in den *Provincialen Almanak en Wegwijzer der stad Brugge en der provincie W.-Vl.* (Wegwijzer voor de stad Kortrijk).

Zie ook **Loodgieter**.

Zink(be)werkersambacht, o. (gmvd.). — Fr. *Métier du zingueur.*

Zink(be)werkersbaas, m. (.bazen). — Fr. *Maître-zingueur; Patron-zingueur.*

Zie **Zink(be)werker** en bijz. **Loodgieter.**

Zink(be)werkersgast, m. (-en). — Fr. *Ouvrier-zingueur.*

Zie **Zink(be)werker** en bijz. **Loodgieter.**

Zink(be)werkerswerk, o. (-en). — Fr. *Ouvrage de zingueur.*

Zie **Zinkwerk.**

Zink(be)werkerswinkel, m. (-s). — Fr. *Atelier de zingueur.*

Zie **Werkhuis.**

Zinkblende, v. (gmvd.). — Fr. *Blende.*

Zie **Zwavelzink.**

Zinkblok, m. (-ken). — Fr. *Bloc* of *Navette de zinc.*

Zie ook de benamingen bij het woord **Blok.**

Zinkboor, v. (.boren) (Volkst.). — Fr. *Amorçoir; Fraise.*

Zie **Spitsboor.**

Zinkboter, v. (gmvd.). — Fr. *Beurre de zinc; Chlorure de zinc.*

Zie **Zinkchlooruur.**

Zinkbrokken, v. (mvd.), **Hard zink**, o. (gmvd.). — F. *Zinc en morceaux; Zinc dur.*

Zinkchlooriet, o. (gmvd.),

Zinkchlooruur, v. (gmvd.),

Zinkchloride, o. (gmvd.), **Chloorzink**, o. (gmvd.), **Zinkboter**, v. (gmvd.). — Fr. *Chlorure de zinc; Beurre de zinc.* — Hgd. *Zinkchlorid.* — Eng. *Zinc-chloride.*

De zinkchlooruur is bij het **soldeeren**, om zoo te zeggen, onontbeerlijk.

De werkman kan chloorzink, in het water opgelost en dus vloeibaar, in den handel koopen — ook

kan hij in **zoutgeest**, eenige stukjes zink (**afsnijdsel,** bijv.) laten oplossen; de scheikundige werking, daardoor ontstaan, levert de zinkchlooruur.

In de Volkst. heet de zinkchlooruur : **gebrande Spiritus**; te Gent, **Droge.**

Zinkdekker, m. (-s). — Fr. *Couvreur en zinc.* Zie **Zinklegger.**

Zinkdraad, o. als stofnaam; m. als voorwerpsnaam. — Fr. *Fil de zinc.* — Hgd. *Zinkdraht.* — Eng. *Zinc-wire.*

Het geplet zink, vooreerst in kleine staven gesneden, kan **getrokken** worden en allerlei dikten van **draad** opleveren.

De zinkdraad bezit de eigenschap van door aanraking met de zuurstof der lucht geene kracht te verliezen zooals de ijzer- en koperdraad; tevens kost hij ongeveer achtmaal minder dan koperdraad, ook zal hij gebruikt worden daar, waar geen te groote wederstand vereischt wordt, zooals voor **afsluitingen, traliewerk, bindsels, zijdewormkweekerijen, bloemkweekerijen, boomgaarden** enz.

IJzerdraad is vijfmaal sterker dan zinkdraad en deze viermaal sterker dan **looddraad.**

Voor afsluitingen dient vooral **gevlochten zinkdraad,** waarin scherpe pinnetjes, doornen vormende, steken, en die, hier en daar, **stekkerdraad** wordt geheeten (Zie **Distel**).

De zinkdraad wordt geleverd in bundels van 5 **kilogram.**

Ziehier eene tabel overgenomen uit de prijslijsten van de Maatschappij « *La Vieille-Montagne* » :

NUMMERS. — FRANSCHE IJKMAAT.	DIAMETER IN MM.	GEWICHT VAN 1 METER IN GRAMMEN.	LENGTE VAN DEN BUNDEL VAN 5 KILOGR. IN METERS.
0	0 mM. 48	1 gr. 27	3937 meter.
1	0.62	2.21	2262,44
2	0.72	2.97	1683,50
3	0.82	3.63	1378,92
4	0.92	4.63	1081,61
5	1.02	5.60	894,45
6	1.10	6.65	751,87
7	1.17	7.49	668,68
8	1.27	9.03	554,20
9	1.40	11.41	437,80
10	1.46	12.00	416,80
11	1.58	13.89	359,97
12	1.74	16.99	294,29
13	1.85	18.65	268,13
14	2.10	24.88	200,99
15	2.20	26.07	191,79
16	2.50	34.66	144,26
17	2.86	46.06	108,55
18	3.30	62.18	80,41
19	3.90	85.40	58,54
20	4.40	107.14	46,67
21	4.60	118.09	42,36
22	5.30	158.91	31,46
23	6.15	207.32	24,12
24	6.80	250.00	20,00

Zinken, bnw. — Fr. *De zinc; En zinc.*

Eene zinken dakgoot. — Fr. *Un chéneau en zinc.*

Eene zinken schalië. — Fr. *Une ardoise en zinc.*

Zinken bedekking, v. (-en). — Fr. *Couverture en zinc.*

Zie **Bedekking**.

Zinken bekleeding, v. (-en), soms in de Volkst. en verkeerd **Zinkbekleeding**. — Fr. *Doublage en zinc.*

Zooals wij zegden bij « **Bladzink** », wordt het zink van de zwaarste nummers gebruikt tot het

bekleeden van zeeschepen en sluisdeuren (scheepsbouw, waterbouw).

Zijn de schepen van hout, dan teert men eerst het houtwerk en belegt het dan met zinken platen, die aan de naden overelkander worden gelegd en bevestigd met zinken nagels.

Zijn de schepen van ijzer, dan worden zij vooreerst traliewijze bezet met hout, dat alsdan bekleed wordt zooals hooger vermeld. De openingen in het houtwerk laten eene galvanische werking ontstaan : het zink wordt aangetast, doch het ijzer blijft bewaard.

Zinkerts, o. (-en), **Zinkaarde,** v. (aardsoorten). — Fr. *Minerai de zinc.*

Zie **Zwavelzink** en **Galmei.**

Zinkfabriek, v. (-en),

Zinkgieterij, v. (-en). — Fr. *Zinguerie; Fabrique de zinc.*

Daar, waar het zink uit het erts getrokken wordt.

Daar, waar het **onbewerkt zink** veranderd wordt in **bladzink, zinkdraad** enz.

Zinkhoudend, bnw., **Zinkbevattend,** bnw. — Fr. *Zincifère.*

Zinkhoudende galena, v. (gmvd.). — Fr. *Galène zincifère; Galène renfermant de la blende.*

Zie **Galena.**

Zink in bladen, o. (gmvd.). — Fr. *Zinc en feuilles.*

Zie **Bladzink.**

Zinkklampje, o. (-s). — Fr. *Agrafe en zinc; Patte en zinc.* — Hgd. *Hafte.* — Eng. *Clasp.*

Zie **Goot.**

Zinkkoper, o. (gmvd.). — Fr. *Laiton; Cuivre jaune.*
Zie **Latoen.**

Zinklaag, v. (.lagen). — Fr. *Couche de zinc.*
Zie **Laag** en **Verzinkt ijzer.**

Zinklat, v. (-ten). — Fr. *Tasseau; Liteau.*
Zie **Roeflat.**

Zinklegger, m. (-s), **Zinkdekker,** m. (-s). — Fr. *Zingueur; Couvreur en zinc.*
Zie **Zinkbewerker.**

Zinklood, o. (gmvd.). — Fr. *Alliage de zinc et de plomb.* — Hgd. *Zinkisches Blei.*
Legeering van lood met zink.

Zinkmijn, v. (-en). — Fr. *Mine de zinc.*
Mijn, waarin **zinkerts** ontgonnen wordt.
De voornaamste zinkmijnen zijn die der Maatschappijen « *La Vieille-Montagne* » en « *La Nouvelle-Montagne* », nabij Aken.
Zie **Mijn.**

Zinknijverheid, v. (gmvd.). — Fr. *Industrie du zinc.*

Zinkoxied, o. (-en). — Fr. *Oxyde de zinc.*
Zie **Zinkwit.**

Zinkpletterij, v. (-en). — Fr. *Laminoir de zinc.*
Zie **Pletterij.**

Zinkput, m. (-ten). — Fr. *Puisard; Puits perdu.*
Zie **Sterfput.**

Zinkschaar, v. (.scharen). — Fr. *Cisailles à zinc.*
Zie **Schaar.**

Zinkschilfer, m. (-s). — Fr. *Ecaillure de zinc.* — Hgd. *Zinkhäutchen.* — Eng. *Coat of zinc.*

Stukjes zink, met den **krabber** afgehaald, zijn zinkschilfers.

Zinkslager, m. (-s) (W.-Vl.). — Fr. *Zingueur.*

Zie **Zink(be)werker.**

Zinksnippers, m. (mvd.). — Fr. *Rognures de zinc.*

Zie **Afval.**

Zinksoldeer(sel), o. (-sels). — Fr. *Soudure pour le zinc.*

Soldeer voor zinken voorwerpen.

(Belgische lastkohieren).

Zinkspaath, o. (gmvd.). — Fr. *Zinc carbonaté.*

Zie **Galmei.**

Zinktrekkerij, v. (-en). — Fr. *Tréfilerie de zinc; Atelier d'étirage de zinc.*

Zie **Trekkerij.**

Zinkverwerker, m. (-s). — Fr. *Zingueur.*

Zie **Zink(be)werker.**

Zinkvijl, v. (-en). — Fr. *Lime à zinc; Ecouenne.*

Zie **Vijl.**

Zinkwerk, o. (-en). — Fr. *Travail de zinguerie.*

Zinkwerk, o. (-en), **Zink(be)werkerswerk**, o. — Fr. *Ouvrage de zingueur.*

Zinkwerker, m. (-s) (Volkst, o. a. Gent). — Fr. *Zingueur.*

Zie **Zink(be)werker.**

Zinkwerkersbaas, m. (.bazen) (Volkst.). — Fr. *Maître-zingueur; Patron-zingueur.*

Zie **Zink(be)werkersbaas.**

Zinkwerkersdoening, v. (-en). — Fr. *Affaire de zingueur.*

Zie **Zinkwerkerszaak.**

Zinkwerkersgast, m. (-en) (Volkst.). — Fr. *Ouvrier-zingueur.*

Zie **Zink(be)werkersgast.**

Zinkwerkerszaak, v. (.zaken). — Fr. *Affaire de zinguerie; Zinguerie.*

Die man had die zinkwerkerszaak kunnen overnemen indien hij genoegzame kennis van het ambacht had bezeten.

« Lood- en zinkwerkerszaak over te nemen ». (*Nieuws van den dag — Amsterdam*).

In de Volkstaal, te lande, veelal **zinkwerkersdoening.**

Zie **Doening.**

Zinkwit, o. (gmvd.), **Zinkoxied,** o. — Fr. *Blanc de zinc; Oxyde de zinc.* — Hgd. *Zinkweiss.* — Eng. *Zinc-white.*

Alhoewel dit het ambacht niet rechtstreeks betreft, achten wij het noodig eenige woorden over die stof te zeggen :

Zinkwit levert goed schilderwerk op en schijnt niet vergiftend.

Het zuiver zinkwit heet **sneeuwwit.**

Zinkwit, goed met kiezelzuurpotassium gewreven en gemengd, levert eene verf, die niet alleen schoon en helder is, maar ook de eigenschap bezit de stoffen, waarop zij gestreken wordt, onbrandbaar te maken.

De Maatschappij « *La Vieille-Montagne* » maakte in 1899 ongeveer 7.937 ton zinkwit.

Zinkzaag, v. (.zagen). — Fr. *Scie à zinc.*
Zie **Metaalzaag.**

Zitbad, o. (-den). — Fr. *Bain de siège.*
Zie **Badkuip.**

Zitting, v. (-en). — Fr. *Siège de W-C.*
In vele lastkohieren voor **privaatbril.**

Zoetsteen, m. (-en). — Fr. *Affilour; Grès à affûter.*
Zie **Aanzetsteen.**

Zoetvijl, v. (-en), **Polijstvijl**, v., **Poliervijl**, v. (Volkst.). — Fr. *Lime douce; Lime à polir; Carrelette.* — Hgd. *Polierfeile.* — Eng. *Polishing file.*

Is eene platte fijne vijl, waarmede het metaal wordt afgewerkt.

Eene grootere platte zoete vijl heet in 't Fr. *Carrelet* en de grove, *Carreau.*

Zie nog **Vijl** en **Grove vijl.**

Zoldergoot, v. (.goten). — Fr. *Chéneau intérieur.*

De zoldergoot is niet altijd een **afvoerbak**; zij wordt immers in zekere gevallen van zeer zwaar zink en met eene trapeziumvormige doorsnede gemaakt.

Te Gent soms voor **bakgoot.**

Zonnebord, o. (-en). — Fr. *Tablette.* — Hgd. *Sonnebrett.*

Houten plank op klossen of liggertjes genageld, welke in eene metalen dakgoot of op een plat gelegd wordt ten einde de nadeelige werking der zonnestralen op het metaal tegen te gaan.

Het zonnebord dient in tijds vernieuwd, daar het

rottende hout het metaal aantast; daarom is het misschien beter het lood eenvoudigweg met menie te bestrijken en geene zonneborden te gebruiken.

Zool, v. (zolen) van eene schaaf. — Fr. *Pan* of *Semelle de rabot.*

Zie **Baan.**

Zoom, m. (-en).

— Fr. *Membron.*

Belijste zoom — Fr. *Membron mouluré.*

(Lastk. van het Min. van S., P. en T.).

Zie **Kroonlijst.**

— Fr. *Rive.*

De zoomen van de gevelspits van dit gebouw moeten met zink bedekt worden.

(Lastk. van het Min. van S., P. en T.).

Zoom, m. (-en), **Zeem,** m. (Volkst., bijz. Brab.), **Oor(e),** o. (v. in de Volkst.). — Fr. *Ourlet* en beter *Avisure.* — Hgd. *Saum; Sieke.* — Eng. *Seam.*

Omgeslagen boord.

Zie **Boorden.**

Zoomtas, m. (-sen). — Fr. *Tas à soyer.* — Hgd. *Sieckenstock.* — Eng. *Creasing-tool.*

Zie **Tas.**

Zot draaien, ow. zw. — Fr. *Locher.* — Hgd. *Rütteln.* — Eng. *To turn loose.*

Eene schroef, die zot draait, kan niet aangesloten worden.

De draad dezer vijs is versleten; deze draait zot.

Zoutgeest, m. (gmvd.), **Zoutzuur,** o., **Hydrochloorisch zuur,** o., **Spiritus van zout,** m. (Volkst.). — Fr. *Espril de sel; Acide hydrochlorique; Acide muriatique.* — Hgd. *Salzgeist.* — Eng. *Spirit-salt.*

Zoutgeest is eene oplossing in water, van **chloorhydrischzuurgas** — Fr. *Acide chlorhydrique gazeux.*

Een liter water op 15 graden Celsius kan 480 liter van dit gas oplossen.

Het soortelijk gewicht van zoutgeest is 1.21.

Vele schrijvers verwarren den zoutgeest met het chloorhydrischzuur tot vloeistof gebracht. — Fr. *Acide chlorhydrique liquide.*

Zie nog **Soldeeren**, **Zinkchlooruur** enz.

Zoutzuur, o. (gmvd.). — Fr. *Esprit de sel.*

Wij vonden dit woord in een lastkohier van het Min. van S., P. en T.

Zoutgeest is meer algemeen gebruikt.

Zuigbuis, v. (.buizen), **Aanvoerbuis**, v., **Aanvoerpijp**, v. (N.-Nedl.), **Pompdarm**, m. (Volkst.), **Pompderm**, m. (Brab., Antwerpen), **Grondpijp**, v. (N.-Nedl.). — Fr. *Tuyau d'aspiration; Corps d'aspiration.* — Hgd. *Saugrohr.* — Eng. *Suction-pipe.*

De zuigbuis wordt van lood of beter van vertind lood gemaakt.

Zie **Pomp**.

In de zuigbuis wordt soms ook eene koperen buis geplaatst, breeder onder dan boven, waarin eene klep. Die buis heet in 't Fr. *Calotte* of *Calottin d'aspiration;* zij vergemakkelijkt de werking der pomp.

Zuig- en perspomp, v. (-en). — Fr. *Pompe aspirante et foulante.* — Hgd. *Saug-und Druckpumpe.* — Eng. *Sucking-and forcing-pump.*

Zie **Pomp**.

Zuiger, m. (-s). — Fr. *Piston de pompe; Heuse.*

Zie **Pompzuiger**.

Zuiggat, o. van den blaasbalg, **Windgat**, o. (-en). — Fr. *Suçoir du soufflet.*

Is het gat, waardoor de lucht in de **blaasbalgklep** dringt.

Zuiging, v. (gmvd.). — Fr. *Aspiration.*

Door de drukking der lucht wordt het water door den pompzuiger opgetrokken; dat is de **zuiging** der pomp.

De drukking der lucht kan het water op 10 meter hoogte (in een luchtledig vat) verheffen, doch de zuiging eener pomp laat zich niet meer gevoelen boven de 8 à 9 meter, omdat het toestel niet toelaat het volstrekte luchtledige te verkrijgen.

Zie nog **Pomp.**

Zuigkap, v. (-pen). — Fr. *Capuchon aspirateur.*

Soort **gek**, welke de lucht met meerder kracht door eene **tochtbuis** buiten een vertrek brengt.

Zuigpomp, v. (-en), **Trekpomp**, v., **Windpomp**, v. — Fr. *Pompe aspirante.* — Hgd. *Saugpumpe.* — Eng. *Suction-pump.*

Zie **Pomp.**

Zuigstang, v. (-en) eener pomp, **Pompstang**, v., **Pompijzer**, o. — Fr. *Tige* of *Tringle du piston.* — Hgd. *Pumpenstange; Kolbenstange.* — Eng. *Piston-rod; Pump-rod.* — W. *Vêge.*

Is die stang, welke aan den **pompzuiger** is bevestigd en door het **pompstel** in beweging wordt gebracht.

Zie **Pomp.**

Zuigtoestel, o. (-len). — Fr. *Appareil syphoïde.*

Toestel met hevel.

Zuil, v. (-en). — Fr. *Colonne.*

Zie **Kolom.**

Zuilenhoofd, o. (-en). — Fr. *Chapiteau.*
Zie **Kapiteel.**

Zuiltje, o. — Fr. *Colonnette.*
Zie **Kolom.**

Zuiveren, bw. zw. — Fr. *Affiner; Coupeller; Dépurer.*
Het lood zuiveren in eenen **smeltkroes.**

Zuivering, v. (gmvd.). — Fr. *Affinage; Dépuration.*
Zie **Loutering.**

Zuiver koper, o. (gmvd.). — Fr. *Cuivre pur.*
Zie **Koper.**

Zuiver lood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb pur; Plomb raffiné; Plomb frais.*
Lood, dat geene vreemde zelfstandigheden bevat zooals **spiesglans, koper, tin** enz.

Zuiver tin, o. (gmvd.). — Fr. *Etain pur; Etain raffiné.*
Tin, dat geene vreemde zelfstandigheden bevat.

Zuiver zink, o. (gmvd.). — Fr. *Zinc pur.*
Zie **Zink.**

Zuren, o. — Fr. *Acides.*
De zuren zijn die stoffen, welke door hunne verbinding met andere, basen genaamd, **zouten** vormen.
De voornaamste zuren, door de loodgieters en de zinkbewerkers gebruikt, zijn :
Salpeterzuur, Hydrochloorischzuur, Zwavelzuur enz.
De meeste zuren worden gebruikt tot het **afeten** der oxieden en der **vuiligheid** van het metaal.

Zwaaihaak, m. (.haken). — Fr. *Fausse-équerre; Sauterelle; Beuveau; Biveau; Buveau.* — W. *Fax-squère.*

Zie **Zwei.**

Zwaanshals, m. (.halzen) (W.-Vl.). — Fr. *Col-de-cygne.*

Zie **Zwanenhals.**

Zwaarte, v. (-n). — Fr. *Densité.*

Zie **Dichtheid.**

Zwaluwstaart, m. (-en),

Zwaluwsteert, m., **Wigstaart**, m. (N.-Nedl.). — Fr. *Queue d'aronde; Queue d'hironde.* — Hgd. *Schwalbenschwanz.* — Eng. *Dovestail.* — W. *Cowe d'aronde; Cowe d'aronche.*

Zie **Inkeping** en **Slabbe.**

Zwanenhals, m. (.halzen), **Zwaanshals**, m. (W.-Vl.), **Langhals**, m., **Kraanhals**, m. — Fr. *Col-de-cygne.*

Kraan in den vorm van eenen zwanenhals.

Zware lijn, v. (-en). — Fr. *Ligne forte.*

Zwart koper, o. (gmvd.). — Fr. *Cuivre noir.*

Zie **Koper.**

Zwart lood, o. (gmvd.). — Fr. *Plomb noir.*

De Latijnen noemden alzoo het lood, in tegenstelling met het **witlood** of **tin.**

Zwartpot, m. (-ten) (Volkst., bijz. Brab.). — Fr. *Camion; Bidon de peintre.*

Zie **Verfpot.**

Zwartsel, o. (gmvd.), **Lampzwart**, o., **Lamzwart**, o. (Volkst., o. a. Gent). — Fr. *Noir de fumée.*

Het eigenlijke zwartsel bestaat uit den rook, dien hars of harsrijke houtsoorten gedurende het branden verspreiden en welke in de koude verdikt wordt.

Het zwartsel, met lijm bereid, levert vele kleine zwarigheden op, o. a. de noodzakelijkheid van vuur te maken, den onaangenamen reuk der lijm, de afschilfering enz.

Best zal men het zwartsel gebruiken, dat in koud water werd opgelost.

Voor dringend werk kan men de volgende samenstelling benuttigen :

100 gram. zeer fijn beenzwart innig vermengd met 75 gram. dextrine.

Zie nog **Verven.**

Zwavelijzer, o. (gmvd.). — Fr. *Sulfure de fer.*

Zie **Loodsteen.**

Zwavellood, o. (gmvd.). — Fr. *Sulfure de plomb; Alquifoux; Galène.*

Zie **Looderts**, **Galena** enz.

Zwavelzink, o. (gmvd.), **Zinkblende,** o., **Blende,** o.; **Valsche galena,** v. — Fr. *Blende.* — Hgd. *Zinkblende.* — Eng. *Zincblende.*

« Zinkerts, dat gemalen het steengeel levert. » (KRAMERS).

Het zwavelzink was lange jaren ongeschikt tot het opleveren van het zink en werd dan enkel vermengd met zwavellood.

Zie nog **Galmei** en **Galena.**

Zwavelzuur, o. (gmvd.); **Sulferzuur**, o. (gmvd.), **Vitriool,** o. (gmvd.) (Volkst.), **Vitrioololie,** v. (gmvd.) (Volkst.), **Vitrioolzuur**, o. (gmvd.). — Fr. *Acide sulfurique; Acide vitriolique; Vitriol; Huile de vitriol.* — Hgd. *Schwefelsäure.* — Eng. *Sulphuric acid.*

Dient o. a. tot het schuren van metalen, bijzonderlijk als het met water vermengd is; het wordt dan **vitrioolgeest** — Fr. *Acide sulfurique dilué* of *Esprit de vitriol.*

Vitriool is eigenlijk **ijzersulfaat.**

Zwe(e), v. (zweeën) (W.-Vl.). — Fr. *Equerre.*
Zie **Winkelhaak** en **Zwei.**

Zwei, v. (-en).

Zweihaak, m., **Zwaaihaak**, m., **Leugenzwee, Leugenzwei, Logenzwee**, v. (W.-Vl.), **Hoekmeter**, m., **Hoekvatter**, m. — Fr. *Sauterelle; Fausse-équerre; Beuveau; Biveau; Buveau.* — Hgd. *Schmiege; Stellwinkel; Schrägwinkel.* — Eng. *Bevel-square; Anglebevel.* — W. *Fax-Squère.*

Wij geven hier het woord **zwei** zooals de woordenboeken het opgeven.

Er dient opgemerkt dat o. a. in W.-Vl., de **winkelhaak, zwee** wordt geheeten en de **zwei, logenzwee.**

De zwei is een **haak** met beweegbare beenen om een vergaringspunt; zij dient tot het opstellen van allerlei rechtlijnige hoeken.

Er zijn enkele zweien (Sch. 723) en dubbele zweien (Sch. 724); ook zweien **met** en zonder **aanslag** en **omslag.** (Zie **Winkelhaak**).

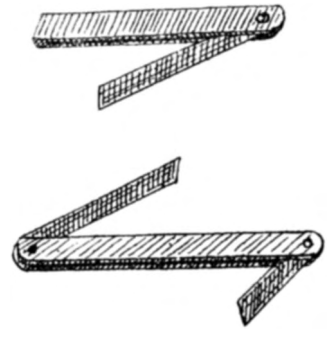

Sch. 723 en Sch. 724.

De loodgieter en de zinkbewerker gebruiken meest metalen, doch ook houten zweien.

Zwei met aanslag, v. — Fr. *Sauterelle à épaulement.*

Zie Zwei.

Zwei met omslag, v. — Fr. *Sauterelle à chapeau.*

Zie **Zwei**.

Zwelling, v. (-en), **Versterking**, v., **Bolrondigheid**, v.

— Fr. *Hanche; Renflement.* — Hgd. *Anschwellung; Verstärkung.* — Eng. *Swelling.*

Het deel eener buis, dat dikker en sterker is gemaakt dan het overige der buis.

— Fr. *Galbe.*

Aan lijsten wordt soms eene zwelling gegeven.

Zwengel, m. (-s), **Kruk**, v., **Wrange**, v. (W.-Vl.), **Zwingel**, m. (Volkst.), **Zwonk**, m. (Vl.), v. (Hageland), **Draaier**, m. (Volkst.). — Fr. *Manivelle.* — Hgd. *Drehling.* — Eng. *Crank.*

Elleboogvormige handhaaf, waarmede zekere werktuigen in beweging worden gebracht, namelijk de **slijpsteen** en de **pomp**.

Zwengelboor, v. (.boren) (Volkst.). — Fr. *Vilbrequin.*

Zie **Omslagboor**.

Zwengelpomp, v. (-en). — Fr. *Pompe à balancier.*

Pomp, die in werking komt door middel van eenen zwengel.

Zie **Handpomp**.

Zwenkrad, o. (-en, -eren), **Vliegwiel**, o. (Volkst.), **Gangwiel**, o. (Volkst.), **Voerwiel**, o. — Fr. *Volant.* — Hgd. *Schwungrad.* — Eng. *Fly-wheel.*

Door het aanbrengen van een **zwenkrad** kunnen de ongelijke bewegingen van werktuigen geregeld worden.

Zweping, v. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Panne; Verne.*
Zie **Gording**.

Zwijn, o. (-en) (Volkst.). — Fr. *Cavalier.*
Zie **Dakruiter.**

Zwijnesteert, m. (-en) (W.-Vl.). — Fr. *Taraud à plomb; Queue de cochon.*
Zie **Loodboor**.

Zwingel, m. (-s) (Volkst.). — Fr. *Manivelle.*
Zie **Zwengel**.

Zwonk, m. (-en) (Vl.).
— Fr. *Bois d'un vilbrequin.*
Zie **Omslag.**
— Fr. *Vilbrequin.*
Zie **Omslagboor.**

Zwonk, m. (Vl.), v. (Hageland). — Fr. *Manivelle.*
Zie **Zwengel.**

Zwonkschijf, v. (.schijven) (Vl.). — Fr. *Champignon; Disque.*
Zie **Druif.**

BIJVOEGSEL.

Beweegbare rooster, m. (-s).

« Op de afvoerbuizen in de goten beweegbare roosters van zink nr 20 ». (N.-Nedl. Bestekken en Voorwaarden).

Zie **Roosterplaatje.**

Binnenaanzicht, o. (-en). — Fr. *Vue intérieure.*

Boeilood, o. (gmvd.) (N.-Nedl.).

Lood van 16 kilogr. den M□, gebruikt bij bekleedingen.

Boetseeren, bw. zw. — Fr. *Modeler.*

Verheven beeldwerk uit eene weeke stof (gips, klei, was) vormen.

Brug, v. (-gen) (N.-Nedl.). — Fr. *Coupe de dilatation.*

Zie **Uitzettingsklang.**

Caoutchoucring, m. (-en). — Fr. *Rondelle en caoutchouc.*

Zie **Schild.**

Gestuikt, bnw. — Fr. *Embouti.*

Voor **gedreven** in Belg. lastkohieren o. a. in dit voor het maken van een Postgebouw te St.-Nicolaas (Waas), 1901.

Herbruikbaar zink, o. (gmvd.). — Fr. *Zinc de remploi.*

Zie **Oud zink**.

Heymelyckheden (mvd.) (oud, Brab.).

Dit woord wordt gebruikt met dezelfde beteekenis als **Privaat** in het « *Statuyt van de Meeringhe der stadt Brussel, 19 Aprilis 1657* ».

Inhaking, v. (-en) (N.-Nedl.). — Fr. *Agrafure.*

Zie **Aanhaking**.

Kap met vlerkjes, v. — Fr. *Mitre à ailettes.*

Zie **Gek.**

Kil, v. (-len). — Fr. *Noue.*

In enkele N.-Nedl. bestekken voor hetgene men meer **Kiel** noemt.

Klemplaatje, o. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Patte d'agrafe.*

Is een klein **Klamp.**

Klessen, bw. zw. (Gent). — Fr. *Agrafer.*

Hetzelfde als **Aankrammen.**

Lepel, m. (-s) (N.-Nedl.). — Fr. *Casserole.*

Soort kom met klep bij zekere stankwerende, zoogenaamde Engelsche privaatpotten (§ I, bij **Stankafsluiter**).

Lip, v. (-pen). — Fr. *Agrafe.*

Bij eene **bedekking** van zinken ruiten, de **krammen** C, sch. 66, blz. 90.

Loodsuiker, v. (gmvd.). — Fr. *Acétate de plomb.*

Loodsuiker is azijnzuurloodoxied.

Zie **Loodboom.**

Munterstang, v. (-en). — Fr. *Etangue; Etanque.*
Zie **Tang.**

Pasvijlen, bw. zw. — Fr. *Limer de niveau.*

Stuiken, bw. zw. — Fr. *Emboutir.*
Is hetzelfde als **drijven.**
Zie aldaar.

Vrije werking. — Fr. *Dilatation libre.*
Het zink moet gelegd worden met vrije werking (Belg. lastkohieren).
Zie **Uitzetting** en **Uitzettingsvrij.**

Lijst der Fransche en Waalsche woorden en uitdrukkingen.

N. B. De Waalsche woorden zijn aangeduid met het teeken *.

A.

Aabam	Zie	Aabam.
*Abate on teut	id.	Opbreken.
*Abatou	id.	Afdak.
Abat-pluie	id.	Regenbord.
Abat-son	id.	Galmbord.
Abat-vent	id.	Windbord.
Id.	id.	Schoorsteenkap.
Abée	id.	Galmgat.
Abouchement	id.	Buisverbinding.
Aboucher	id.	Ineenschuiven.
About	id.	Eindstuk.
Id.	id.	Uiteinde.
Id. de tuyau	id.	Buisuiteinde.
Abouter	id.	Afpennen.
Id.	id.	Bekleeden.
Id.	id.	Verlengen.
Aboutir	id.	Bekleeden.
Id.	id.	Verlengen.
Accessoires	id.	Bijwerk.
Id.	id.	Toebehoorten.
Id. (de pompes)	id.	Id.
Acclamper	id.	Vasthaken.
*Accroche	id.	Omslag.
Accrocher	id.	Aanhaken.
Accroche-tenailles	id.	Tangenrak.
Acérer	id.	Verstalen.
Acétate de plomb	id.	Loodsuiker.
Achever d'accrocher	id.	Afhaken.
Id. de clouer	id.	Afnagelen.
Id. un travail	id.	Afwerken.

Acide azotique	Zie	Salpeterzuur.
Id. chlorhydrique	id.	Chloorhydrisch zuur.
Id. hydrochlorique	id.	Hydrochloorisch zuur.
Id. muriatique	id.	Id. id.
Id. nitrique	id.	Salpeterzuur.
Acides	id.	Zuren.
Acide sulfurique	id.	Zwavelzuur.
Id. id. dilué	id.	Vitrioolgeest.
Id. vitriolique	id.	Zwavelzuur.
Acier	id.	Staal.
Aciérer	id.	Verstalen.
Actif	id.	Werkzaam.
Action	id.	Werking.
Adhérer	id.	Aankleven.
A dilatation libre	id.	Vrije werking.
Adjudicataire	id.	Aanbesteder.
Adjudicateur	id.	Aanbesteder.
Adjudication	id.	Aanbesteding.
Adjuger	id.	Aanbesteden.
Adoucir	id.	Afronden.
Aflaire de plombier.	id.	Loodwerkerszaak.
Id. de zingueur	id.	Zinkbewerkerszaak.
Affiler	id.	Aanzetten.
Affiloir	id.	Aanzetsteen.
Affinage	id.	Loutering.
Affiner	id.	Louteren.
Affranchi	id.	Lens.
Affranchir une pompe	id.	Lens pompen.
Affût	id.	Schacht.
Affûter	id.	Aanpunten.
Id.	id.	Aanzetten.
A forfait	id.	Geheel.
Agrafe	id.	Klamp.
Id.	id.	Kram.
Id.	id.	Hanglood.
Id. en zinc.	id.	Zinkklampje.
Agrafer	id.	Aanhaken.
*Agraffe	id.	Klamp.
Agrafure	id.	Aanhaking.
Id.	id.	Haakwerk.
*Agrappe	id.	Klamp.
Aide	id.	Diender.
Aigre	id.	Hard.
Aigrette (En)	id.	Tuilvormig.
Aiguille de balance.	id.	Evenaar.
Id. de maçon	id.	Steenboor.
Aiguiser	id.	Aanscherpen.
Id.	id.	Tanden.

Aileron	Zie	Dekloodje.
Id.	id.	Vleugelspits.
Id.	id.	Wang.
Airain	id.	Brons.
Aire	id.	Voorvlak.
Id. de vent	id.	Windstreek.
*Airson	id.	Drilboog.
Ais	id.	Blad.
Ajointer	id.	Voegen.
A jour	id.	A jour.
Ajouré	id.	A jour.
Ajouter en fondant	id.	Bijsmelten.
Ajoutoir	id.	Mondstuk.
Ajuster	id.	Paswerken.
Ajutage	id.	Mondstuk.
Ajutoir	id.	Mondstuk.
A la feuille	id.	Aan het blad.
Alaise	id.	Sluitband.
Alcool	id.	Wijngeest.
Id. méthylique	id.	Houtgeest.
Alèse	id.	Sluitband.
Aléser	id.	Uitboren.
Alésoir	id.	Boorijzer.
Alésures	id.	Boorsel.
A l'extérieur	id.	Buitenwerks.
Alèze	id.	Sluitband.
Alimentation d'eau	id.	Wateraanvoer.
Alimenter le feu	id.	Stoken.
A l'intérieur	id.	Binnenwerks.
Alliage	id.	Legeering.
Id. de zinc et de plomb	id.	Zinklood.
Allier	id.	Legeeren.
Allonge	id.	Verlengsel.
Allonger	id.	Verlengen.
Id.	id.	Uitrekken.
Alloyer	id.	Legeeren.
Allumer	id.	Aansteken.
Id. en soufflant	id.	Aanblazen.
Aloyer	id.	Legeeren.
Alquifoux	id.	Mijnlood.
Alumelle	id.	Lemmer.
Amaigrir	id.	Afsteken.
Amatir	id.	Matteeren.
Amboutir	id.	Drijven.
Ame	id.	Ziel.
Id. du soufflet	id.	Blaasbalgklep.
Amolette	id.	Spilgat.
Amorcer	id.	Opgieten.

Amorceur	Zie	Opgietkraan.
Amorçoir	id.	Spitsboor.
Amortissement	id.	Eindsieraad.
Id.	id.	Gevelbloem.
Ampélite	id.	Zwarte aarde.
*Anglaie	id.	Hoek.
Angle	id.	Id.
Id. aigu	id.	Id.
Id. à 45°	id.	Id.
Id. curviligne	id.	Id.
Id. droit	id.	Id.
Id. mixtiligne	id.	Id.
Id. oblique	id.	Id.
Id. obtus	id.	Id.
Id. rectiligne	id.	Id.
Angles adjacents	id.	Id.
Id. alternes	id.	Id.
Id. complémentaires	id.	Id.
Id. contigus	id.	Id.
Id. correspondants	id.	Id.
Id. externes	id.	Id.
Id. internes	id.	Id.
Anglésite	id.	Anglesiet.
Angles opposés.	id.	Hoek.
Id. rentrants	id.	Id.
Id. saillants	id.	Id.
Id. supplémentaires	id.	Id.
Anglet	id.	Verstek.
Annusure	id.	Voetbekleeding.
Anse	id.	Hengsel.
Id.	id.	Oor.
Antéfixe	id.	Antefixum.
Antimoine.	id.	Spiesglans.
A pied-d'œuvre	id.	Op het werk.
Aplatir	id.	Pletteren.
*Apontî	id.	Schaveelen.
Appareil	id.	Toestel.
Id. à niveler	id.	Niveleertuig.
Id. de chauffage	id.	Verwarmtoestel.
Id. de latrines	id.	Privaattoestel.
Id. de ventilation	id.	Luchttrekker.
Id. id.	id.	Verluchtingstoestel.
Id. de W-C.	id.	Privaattoestel.
Id. inodore	id.	Stankwerend toestel.
Id. mosan	id.	Maasverband.
Id. rhénan	id.	Rijnverband.
Id. sanitaire	id.	Gezondheidskundig toestel.
Id. syphoïde	id.	Zuigtoestel.

Appel d'air	Zie	Luchtgat.
Appentis	id.	Afdak.
Apprenti	id.	Leergast.
Apprêter	id.	Schaveelen.
Apprêtoir	id.	Tingietersbank.
*Apprindice	id.	Leergast.
Appuyoir	id.	Soldeerhout.
Araignée	id.	Roostertje met kap.
Arbre	id.	Spil.
Id. de Saturne	id.	Loodboom.
Arc	id.	Boog.
Arcane	id.	Rood krijt.
Arcanée	id.	Id.
Arcanson	id.	Spiegelhars.
Archet	id.	Drilboog.
Architecte.	id.	Bouwkundige.
Architecture	id.	Bouwkunde.
Arçon	id.	Drilboog.
Ardoise	id.	Schalie.
Id. de plomb	id.	Looden schalie.
Id. de zinc	id.	Zinken schalie.
Id. gironnée	id.	Afgeronde schalie.
Id. plombifère	id.	Loodlei.
Ardoisier	id.	Schaliedekker.
Arête	id.	Boord.
Arêtier	id.	Hoekkeper.
Id. à baguette	id.	Hoekbelegsel met bies.
Argile	id.	Klei; Leem.
Argue	id.	Rekbank.
*Armateure	id.	Beslag.
Armature	id.	Id.
Id. de pompe	id.	Pompstel.
Arrêt	id.	Pal.
Arrêter	id.	Vastgieten.
Arrière-planche de chéneau	id.	Achterboeibord.
Arriver à l'improviste	id.	Scheut.
Arrondir	id.	Afronden.
Arroser	id.	Begieten.
Arrosoir	id.	Gieter.
Art	id.	Kunst.
Id. décoratif	id.	Versierkunst.
Id. de jeter en moule	id.	Gietkunst.
Id. du plombier	id.	Loodgieterskunst.
Artèle	id.	Giethout.
Artisan	id.	Ambachtsman.
Aspérité	id.	Hobbeligheid.
Aspiration	id.	Zuiging.
Aspirer	id.	Optrekken.

Asse	Zie	Lijns.
Assemblage	id.	Verbinding.
Id. à emboîtement	id.	Id.
Id. à vis	id.	Id.
Id. bout-à-bout	id.	Id.
Id. de tuyaux	id.	Buisverbinding.
Asseoir les ardoises	id.	Leggen.
*Assîr les haïes	id.	Id.
Assortiment	id.	Stel.
Astragale	id.	Halsring.
Atelier	id.	Werkhuis.
Id. de laminage	id.	Pletterij.
Id. de plombier	id.	Loodgieterswinkel.
Id. d'étirage	id.	Trekkerij.
Id. de zingueur	id.	Zinkbewerkerswinkel.
Attache	id.	Hanglood.
Id.	id.	Hechtklamp.
Attelles	id.	Beweegbare handvatsels.
Attiser	id.	Aanhitsen.
Id. le feu	id.	Aanjagen.
Attisoir	id.	Pook.
Attisonner	id.	Poken.
Auge	id.	Slijpbak.
Id. du plombier	id.	Stortbak.
Auget	id.	Pleisterbak.
Augette	id.	Mortelbakje.
Autel	id.	Vuurbrug.
Auvent	id.	Afdak.
Avancement des travaux	id.	Vordering der werken.
*Avant-teut	id.	Dakvoet.
Avertissement	id.	Vermaan.
Aveugler une voie d'eau	id.	Lek.
Avisure	id.	Zoom.
Aviver	id.	Ontbramen.
Id.	id.	Ophelderen.
Axe	id.	Spil.

B.

*Bâbe	id.	Baard.
*Babecine	id.	Plat dakvenster.
*Babinette	id.	Id.
Bac à clous	id.	Nagelbak.
Id. de cheminée	id.	Schoorsteenbak.
Id. d'écoulement	id.	Afvoerbak.
Id. de pompe	id.	Pompbak.
Id. id.	id.	Watersteen.

Bâche	Zie	Dekzeil.
Id.	id.	Gaarbak.
Bâcler	id.	Afflansen.
Bague	id.	Ring.
Id. matricée	id.	Gestampte ring.
Baguette	id.	Ronde bies.
Id.	id.	Rollijstje.
Baignoire	id.	Badkuip.
Bain	id.	Bad.
Id. de métal	id.	Metaalbad.
Id. de pieds	id.	Badkom.
Id. de siège	id.	Zitbad.
Id. de zinc	id.	Zinkbad.
*Baîne	id.	Schroo.
Bain-marie	id.	Waterbad.
Balai	id.	Bezem.
Balance	id.	Weegschaal.
Id. à bascule	id.	Brugbalans.
Id. romaine	id.	Knipwaag.
Balancier	id.	Pompslinger.
Id.	id.	Muntersschroef.
Id. de pompe	id.	Pompslinger.
Balayures	id.	Vaagsel.
Balèvre	id.	Baard.
Balustrade	id.	Leun.
Balustre	id.	Baluster.
Banc à étirer	id.	Rekbank.
Id. à forer	id.	Boorbank.
Id. à tirer	id.	Trekbank.
Id. à tréfiler	id.	Draadbank.
Id. d'épreuves	id.	Proefbank.
Id. des écureurs	id.	Vertinbank.
Id. des étameurs	id.	Id.
Bande	id.	Strook.
Id. à cheval	id.	Stormbord.
Bandeau	id.	Band.
Id.	id.	Buisband.
Id.	id.	Halsring.
Bande d'agrafe	id.	Aanhakingsband.
Id. d'agrafure	id.	Id.
Id. d'attache	id.	Vastmakingsband.
Id. de batèlement	id.	Gootband.
Id. d'égout	id.	Rioolband.
Id. de recouvrement	id.	Bedekkingsband.
Id. de solin	id.	Slabbe.
Bar	id.	Berrie.
*Barbacane	id.	Dakvenster.
Barbure	id.	Baard.

*Bardaxhreies	Zie	Bocht.
Baril.	id.	Pak.
Barillet	id.	Pompstuk.
Barre	id.	Staaf.
Id.	id.	Draagboom.
Barreau	id.	Roede.
Barrette	id.	Staafje.
Bascule	id.	Bascule.
Id. centimale	id.	Centimaalwaag.
Id. décimale	id.	Decimaalwaag.
Bas de la table	id.	Uiteinde.
Base	id.	Grondvlak ; Ligvlak.
Basile	id.	Schuinte.
Basque	id.	Voetbekleeding.
Basse-étoffe	id.	Legeering.
Bassin	id.	Badkom.
Id.	id.	Kom.
Bâte	id.	Oplegsel.
Bâtiment pour pompes (petit)	id.	Pompgebouwtje.
Bâtiture	id.	Hamerslag.
Bâtitures	id.	Palie.
Bâton à dresser	id.	Ezel.
Id. de planeur	id.	Drijversstok.
Bâtonnée d'eau	id.	Pompslag.
*Batta	id.	Pompslinger.
Batte	id.	Slagel.
Id.	id.	Stamper.
*Batte	id.	Slagel.
Battoir	id.	Id.
Id.	id.	Stamper.
*Battou	id.	Geslagen.
Battre	id.	Kloppen.
Id. la ligne	id.	Afsmetten.
*Battroûle.	id.	Slagel.
Battu	id.	Gehamerd.
*Bavette	id.	Slabbetje.
Bavette	id.	Id.
Id. de solin.	id.	Slabbe.
Bâvure	id.	Vormnaad.
*Bawette	id.	Dakvenster.
Bec	id.	Bek.
Id.	id.	Spuger.
Id. d'âne	id.	Kruisbeitel.
Bédane	id.	Id.
Béguette	id.	Platte bektang.
Bellon	id.	Loodziekte.
Béquette	id.	Platte bektang.
Béquille	id.	Kruk.

Béquille de clef de robinet. . .	Zie	Kraansleutelkruk.
Besace	id.	Verdeelingspunt.
Besogne	id.	Werk.
Beurre de zinc.	id.	Zinkboter.
Beuveau	id.	Zwaaihaak.
Bidon	id.	Pul.
Id. de peintre	id.	Verfpot.
Bief de chéneau	id.	Gootvak.
Id. id. inférieur . . .	id.	Ondervak.
Id. id. supérieur . . .	id.	Bovenvak.
Biez de chéneau	id.	Gootvak.
*Bigoinne	id.	Begorie.
Bigorne	id.	Begorie.
Id. à goulot	id.	Halsbegorie.
Id. à gouttière	id.	Gootbegorie.
Id. à pince	id.	Tangbegorie.
Id. à rentrer	id.	Verdiepbegorie.
Id. id. en colonne . .	id.	Begorie om rond in te diepen.
Bigorneau	id.	Begorie.
Bigorne cylindrique	id.	Rolbegorie.
Id. pour chaudronnier . .	id.	Ketelmakersbegorie.
Id. id. tôlier	id.	Plaatbewerkersbegorie.
Bigorner	id.	Ronden.
Billot	id.	Blok.
Id. à souder	id.	Soldeerblok.
Id. d'enclume	id.	Aanbeeldsblok.
Biseau	id.	Scherpe kant.
Bitume	id.	Jodenhars.
Bitumer	id.	Bestrijken.
Biveau	id.	Zwaaihaak.
Blanc de neige.	id.	Sneeuwwit.
Id. de plomb	id.	Loodwit.
Id. id. feuilleté . . .	id.	Schilferwit.
Id. id. pur	id.	Schulpwit.
Id. d'Espagne	id.	Spaansch wit.
Id. de zinc	id.	Zinkwit.
Blanchir	id.	Polijsteren.
Id. le plomb	id.	Witten.
Id. le zinc . . .	id.	Polijsten.
Blason	id.	Blasoen.
Blende	id.	Zwavelzink.
Bloc	id.	Blok.
Id. à souder	id	Soldeerblok.
Id. de plomb	id.	Loodblok.
Id. de zinc	id.	Zinkblok.
Id. du fil-à-plomb. . . .	id.	Richtblok.
Blochet de chéneau	id.	Gootblok.

Bobine à foret	Zie	Drilklos.
Bocambre	id.	Stampmolen.
Bocard	id.	Id.
Bois à limer	id.	Vijlblok.
Id. de quartier à brûler	id.	Fasceelhout.
Id. d'un vilbrequin	id.	Booromslag.
Boisseau	id.	Bus.
Id. de robinet	id.	Kraanbus.
Boîte à chiffons	id.	Voddedoos.
Id. à étoupe	id.	Werkbus.
Id. à foret	id.	Drilklos.
Id. -à-lettres	id.	Brievenbus.
Id. à résine	id.	Harsdoos.
Id. d'étau	id.	Bus.
Id. d'interception	id.	Afsluitingsbus.
Id. du vilbrequin	id.	Kuiken.
Bombement	id.	Tonrondte.
Bonde	id.	Spongat.
Id. syphoïde	id.	Hevelvormige bomstop.
Bonne qualité	id.	Gaar.
Bonnet	id.	Deksel.
Id.	id.	Schoorsteenkap.
Borasseau	id.	Boraxbusje.
Borate de soude	id.	Boorzuur natrium.
Borax	id.	Borax.
Boraxoir	id.	Boraxbusje.
Bordage	id.	Omzetting.
Bord à ourlet	id.	Boord.
Id. de chéneau	id.	Buitenboeibord.
Border	id.	Boorden.
Bordoir	id.	Omslagijzer.
Id.	id.	Randijzer.
Bord plat	id.	Platte boord.
Id. plié	id.	Geplooide boord.
Id. replié	id.	Omgeplooide boord.
Bordure	id.	Boordlijst.
Bornoyer	id.	Mikken.
Bosse	id.	Bluts.
Bosseler	id.	Drijven; Uitzetten.
Botte	id.	Bussel.
Bouche	id.	Tapgat.
Id. d'aérage	id.	Verluchtingsgat.
Id. d'incendie	id.	Brandmonding.
Boucher	id.	Verstoppen.
Id. un renard	id.	Lek.
Bouchon	id.	Stop.
Id. perforé	id.	Doorboorde stop.
Boudin	id.	Droesem.

Boudin	Zie	Ronde lijst.
Bouge	id.	Naaf.
Bougie filée	id.	Wasrol.
Boule	id.	Bol.
Id.	id.	Bolstaak.
Id. en coquilles	id.	Gedreven bol.
Boulon	id.	Bout.
Id.	id.	Vormkern.
Id. à clavette	id.	Spiebout.
Id. à écrou	id.	Moerbout.
*Bourasse	id.	Borax.
Bourrage	id.	Vulsel.
Bourrelet	id.	Kraag.
Id.	id.	Omgekrolde boord.
Id. inférieur	id.	Onderboord.
Bourrer	id.	Klonteren.
Bourriquet	id.	Ezel.
Id.	id.	Verschietbank.
Boursault	id.	Slagel.
Id.	id.	Stamper.
Bourseau	id.	Slagel.
Id.	id.	Stamper.
Bourseault	id.	Vorst.
Id.	id.	Stamper.
Bourse du travail	id.	Werkbeurs.
Boussole	id.	Kompas.
Bout de tuyau	id.	Buiseind.
Bouterolle	id.	Dopper.
Bout femelle	id.	Innemend uiteinde.
Id. mâle	id.	Ingaand uiteinde.
Boutoir	id.	Krabijzer.
Bracelet	id.	Armband.
Brai sec	id.	Spiegelhars.
Braises	id.	Boschkool.
Brame	id.	Blikstamper.
Branche	id.	Lip.
Id.	id.	Vak.
Id. de compas	id.	Branke.
Id. de pince	id.	Id.
Branchement	id.	Vertakking.
Brancher	id.	Id.
Branches	id.	Vertakkingen.
Branlant	id.	Luts.
Branlement	id.	Id.
Branler	id.	Lutsen.
Branloire	id.	Blaasbalgtrekker.
Bras	id.	Draagboom.

Bras de pompe	Zie	Pompslinger.
Braser	id.	Hardsoldeeren.
*Brasî	id.	Id.
Brasier	id.	Gloed.
Brêche	id.	Schaard.
*Brêckeise	id.	Breekijzer.
Bretelle	id.	Handzeel.
Bretèque	id.	Luifel.
Bricolle	id.	Borstriem.
Bride	id.	Flenze.
Id.	id.	Beugel.
Id. de pompe	id.	Pompbeugel.
Brifier	id.	Nokplaat.
Brimbale	id.	Pompslinger.
Bringueballe	id.	Id.
Brique réfractaire	id.	Vuurvaste steen.
Bris	id.	Afgeschoten dak.
Briser	id.	Afbreken.
Brisis	id.	Afgeschoten dak.
Broche pour tournevis	id.	Vijsdraaierspriem.
Bronzage	id.	Bronzing.
Bronze	id.	Brons.
Bronzer	id.	Bronzen.
Brosse	id.	Borstel.
Id. à main	id.	Handborstel.
Id. à peindre	id.	Verfborstel.
Id. de fils d'acier	id.	Stalen borstel.
Brosser	id.	Afvagen.
Broyage du minerai	id.	Ertsstampen.
Brucelle	id.	Veertangje.
Brucelles	id.	Id.
Brûler le métal	id,	Verbranden.
Brunir	id.	Polijsteren.
Id. le zinc	id.	Polijsten.
Brunissoir	id.	Polijststaal.
Id. à crochet	id.	Polijsthaak.
Bruxelles	id.	Veertangje.
Bûchilles	id.	Boorsel.
Buis	id.	Buks.
Bulletin de soumission	id.	Inschrijvingsbiljet.
Burette	id.	Oliekan.
Burin	id.	Draaihaak.
Id.	id.	Kantbeitel.
*Buse	id.	Buis.
*Bûseleure	id.	Buishals.
Busette	id.	Buisje.
Id. pour jet-d'eau	id.	Kozijnbuisje.
Buveau	id.	Zwaaihaak.
*Buzai	id.	Tuit.
*Buzette	id.	Buisje.

C.

Cabinet d'aisances	Zie	Achteraf.
Id. de bains	id.	Badkamer.
Câble	id.	Kabel.
*Cachette	id.	Drevel.
Cadenas	id.	Hangslot.
Cadre	id.	Omlijsting.
Cagnard	id.	Komfoor.
Cahier des charges	id.	Lastkohier.
Caisse	id.	Pak.
Id. à sable	id.	Zandbak.
Id. de revêtement de pompe	id.	Pompkleed.
Caissons	id.	Vakwerk.
Calage	id.	Vastzetten.
Calamine	id.	Galmei.
Cale	id.	Vulsel.
Id.	id.	Wig.
*Cale	id.	Id.
Caler	id.	Aanspieën.
Calibre	id.	Maatstaf.
Id. pour plats	id.	Platenmeter.
Calibrer	id.	Kalibreeren.
Calle	id.	Vulsel.
Calorifuge	id.	Warmtewerend.
Calotin	id.	Dekloodje ; Kalot.
Calotte	id.	Id. id.
Id.	id.	Hoos.
Id.	id.	Mantel.
Calottin d'aspiration	id.	Zuigbuis.
Camion	id.	Rolwagen.
Id. de peintre	id.	Verfpot.
Campane de comble	id.	Dakkampaan.
Campanile	id.	Open toren.
Id.	id.	Kloktorentje.
Canal de décharge	id.	Afleidingsgoot.
Canalisation	id.	Leiding.
Id. d'eau	id.	Waterleiding.
Id. d'entrée	id.	Binnenleiding.
Id. id.	id.	Ingangsbuisleiding.
Id. -mère	id.	Moerleiding.
Canelle	id.	Kleine kraan.
Canneler	id.	Uitgroeven ; Groeven.
Cannelle	id.	Kleine kraan.
Cannelure	id.	Groef.
Cannette	id.	Kleine kraan.
Canon	id.	Uitlooppijp.

Canon de gouttière	Zie	Waterspuier.
Caoutchouc	id.	Rekgom.
Id. vulcanisé	id.	Gevulcaniseerd caoutchouc.
Cape-à-vent	id.	Windkap.
Capote	id.	Schoorsteenkap.
Capuchon	id.	Kap.
Id. aspirateur	id.	Zuigkap.
Carbonate de plomb	id.	Loodwit.
Id. id. pur	id.	Schulpwit.
Carde à limes	id.	Vijlkam.
*Câreau	id.	Armvijl.
Carreau	id.	Id.
Carrelet	id.	Zoetvijl.
Carrelette	id.	Id.
Cassage du minerai	id.	Breken.
Cassant	id.	Broos.
Casse	id.	Breuk.
Id.	id.	Geul.
Casser (Se)	id.	Vaneenspringen.
Casserole	id.	Kastrol.
Cassetin	id.	Ertskuip.
*Casseure	id.	Breuk.
Cassure	id.	Barst.
Id.	id.	Breuk.
Cautionnement	id.	Borgtocht.
Id. définitif	id.	Id.
Id. en garantie d'entreprise	id.	Id.
Id. préalable	id.	Id.
*Cavaïre	id.	Dakruiter.
Cavalier	id.	Id.
Cavet	id.	Holle lijst.
Cavité	id.	Holte.
Cément	id.	Cement.
Cémentation	id.	Cementatie.
Cémenter	id.	Cementeeren.
Cendrées de plomb	id.	Loodasch.
Cendres d'étain	id.	Tinschuim.
Cendrures	id.	Aschkleurige plekken.
Centimètre	id.	Centimeter.
Céruse	id.	Loodwit.
Id. en lamelles	id.	Schilferwit.
Id. pure	id.	Schulpwit.
Cérusite	id.	Cerusiet.
Chaîne	id.	Ketting.
Id.	id.	Lichaam.
Chaîneau	id.	Dakgoot.
Chalcopyrite	id.	Kopervuursteen.
Chalcosine	id.	Chalcosine.

Chaleur	Zie	Hitte.
Id. de fluidité	id.	Vloeibaarheidswarmte.
Id. de fusion	id.	Id.
Chalumeau	id.	Soldeerpijp.
Chambre	id.	Sponning.
Id. à air	id.	Luchtkamer.
Id. id.	id.	Windketel.
Id. de plomb	id.	Loodkamer.
Id. de pompe	id.	Pomplokaal.
*Champe pindisse	id.	Afdak.
Champignon	id.	Druif.
Id.	id.	Krabijzer.
Chandelle	id.	Kaars.
Chanfrein	id.	Afschuining.
Chanfreiner	id.	Afkanten.
Changer	id.	Veranderen.
Chantier	id.	Werk.
Chantourner	id.	Uitsnijden.
Chape	id.	Beugel.
Id.	id.	Kop.
Chapeau	id.	Hoed.
Id.	id.	Kap.
Id. de cardinal	id.	Kardinaalshoed.
Id. de pompe	id.	Pompdeksel.
Id. de recouvrement	id.	Dekkap.
Id. perforé	id.	Bolle rooster.
Chaperon	id.	Kap.
Chapiteau	id.	Kapiteel.
Chappe	id.	Kop.
Chappes	id.	Handvatten.
*Chapuron	id.	Kap.
Charbon de bois	id.	Boschkool.
Id. de forge	id.	Smidskool.
Id. de terre	id.	Steenkool.
Chardon	id.	Distel.
Charge	id.	Ovenmond.
Charger	id.	Belasten.
Id. une pompe	id.	Opgieten.
Charnière	id.	Scharnier.
Charpente	id.	Kap.
Charrette à bras	id.	Handkar.
Chas	id.	Richtplaatje.
Chasse	id.	Sas.
Id.	id.	Strooming.
Id. de balance	id.	Evenaar.
Id. -clou	id.	Doorslag.
Id. -pointe	id.	Id.
Chassepot	id.	Dophamer.

Chasse-rivet	Zie	**Dopper.**
Chassoir	id.	**Drevel.**
Châssis	id.	**Raam.**
Id. de la table	id.	Tafelraam.
Id. de moule	id.	Vormkast.
Id. du milieu	id.	Id.
Id. inférieur	id.	Id.
Château-d'eau	id.	Waterhalte.
Chatière	id.	Uilegat.
Chattière	id.	Id.
Chaude	id.	Gloeihitte.
Chaudière	id.	Tinpan.
Id. à fondre le plomb	id.	Loodpot.
Id. à grossir	id.	Tinpan (Eerste).
Id. à la graisse	id.	Vetpan.
Id. à laver l'étain	id.	Tinpan (Tweede).
Id. à lisser	id.	Likpan.
Id. à tirer la graisse	id.	Id.
Id. à tirer l'étain	id.	Tinpan (Tweede).
Chaudronnier	id.	Kopersmid.
Chaufte	id.	Vuurhaard.
Id. -bains	id.	Badstoof.
Chauffer	id.	Warmen.
Id. au rouge-blanc	id	Gloeien.
Chauffoir	id.	Komfoor.
Id. au gaz	id.	Gaskomfoor.
Chausse-d'aisances	id.	Verlaatbuis.
*Chaye	id.	Schalie.
Chef d'œuvre	id.	Meesterstuk.
Chef-ouvrier	id.	Meesterknecht.
Chemin de service	id.	Dienstweg.
Cheminée	id.	Schoorsteenpijp.
Id. de ventilation	id.	Verluchtingsleiding.
Id. de vidange	id.	Ruimpijp.
Chemise	id.	Rok.
Id. d'un moule	id.	Vormmantel.
*Chenâ	id.	Dakgoot.
Chéneau	id.	Id.; Goot.
Id.	id.	Bakgoot.
Id.	id.	Afleidingsgoot.
Id. de ruellée	id.	Muurgoot.
Id. droit	id.	Spondegoot.
Id. intérieur	id.	Zoldergoot.
Id. intermédiaire	id.	Tusschengoot.
Chevalet	id.	Staander.
Chevauchure	id.	Overdekking.
Chevillage	id.	Pindraad.
Cheville	id.	Pin.

Cheviller	Zie	Vastpinnen.
Chevillette.	id.	Pinnetje.
Chevron	id.	Keper.
Id. arêtier	id.	Hoekkeper.
Id. d'arêtier.	id.	Id.
Id. de noue.	id.	Kielkeper.
Chevronnage	id.	Kepering.
Chiasse	id.	Metaalschuim.
Id. de plomb	id.	Loodschuim.
Chien.	id.	Spanvijs.
Chien-assis	id.	Uilegat.
Chiffon de coutil	id.	Tijkvod.
Chiffonner	id.	Kreuken.
Chimère	id.	Wangedrocht.
*Chinâ	id.	Dakgoot.
Chio.	id.	Tapgat.
Chlorure de zinc	id.	Zinkchlooruur.
*Ch'nâ	id.	Dakgoot.
*Ch'nâ pindant.	id.	Hanggoot.
Chômage	id.	Schofttijd.
Chopine	id.	Pomphart.
Chopinette	id.	Id.
Cimaise	id.	Keellijst.
Id.	id.	Neuslijst.
Cingler	id.	Afsmetten.
Cintrer	id.	Centeren.
Circonférence	id.	Cirkellijn.
Cisaille	id.	Schaar.
Id. à main	id.	Handschaar.
Id. à poteau	id.	Boomschaar.
Id. d'établi	id.	Bankschaar.
Cisailler	id.	Afsnijden.
Id.	id.	Versnijden.
Cisailles	id.	Afsnijdsel.
Id. à zinc	id.	Zinkschaar.
Ciseau	id.	Beitel.
Id. à chaud.	id.	Warmbeitel.
Id. à froid.	id.	Koudbeitel.
Id. à plomb	id.	Loodbeitel.
Ciselet	id.	Drijfbeitel,
Ciseleur	id.	Drijver.
id. en cuivre	id.	Koperdrijver.
Ciselure	id.	Drijfkunst.
Id.	id.	Drijfwerk.
*Cisettes	id.	Schaar.
Cisoir	id.	Metaalschaar.
Cisoires	id.	Id.
Citerne	id.	Regenbak.

Civière	Zie	Berrie.
*Clâ.	id.	Nagel.
*Id. d'haïes	id.	Schalienagel.
*Id. d'haïeteu.	id.	Id.
Clapet	id.	Klep.
Id. de pompe	id.	Pompklep.
Id. du corps de pompe . .	id.	Pompbuisklep.
Clavette	id.	Spie.
*Clawer	id.	Nagelen.
*Clawire	id.	Nagelmal.
Clef à écrous	id.	Moersleutel.
Id. id. à griffes . . .	id.	Tandsleutel.
Id. id. double	id.	Dubbele moersleutel.
Id. id. ordinaire . . .	id.	Gewone moersleutel.
Id. id. simple	id.	Enkele moersleutel.
Id. id. molette . . .	id.	Radsleutel.
Id. anglaise	id.	Engelsche sleutel.
Id. à têtons	id.	Passersleutel.
Id. à vis Evans . . .	id.	Evans-sleutel.
Id. à visser les tuyaux. . .	id.	Buissleutel.
Id. de pompe	id.	Pompsleutel.
Id. de robinet	id.	Kraansleutel.
Id. de serrage pour robinets . .	id.	Id.
Id. d'étau	id.	Kapitelstok.
Id. du Nord	id.	Noordsche sleutel.
Id. en S	id.	S-sleutel.
Id. française	id.	Fransche sleutel.
Id. tricoise	id.	Bijtende moersleutel.
Id. universelle	id.	Engelsche sleutel.
Clinomètre	id.	Hellingsmeter.
Cliquet	id.	Klepper.
Clocher	id.	Kloktoren.
Clôture	id.	Afsluiting.
Clou.	id.	Nagel.
Id. à ardoises	id.	Schalienagel.
Id. à bâteau	id.	Scheepsnagel.
Id. à crochet.	id.	Haakspijker.
Id. à doublage	id.	Bekleednagel.
Id. à mille à la demi-livre . .	id.	Halfponder.
Id. id. à la livre . . .	id.	Eenponder.
Id. id. au quart de livre. .	id.	Kwartponder.
Id. à river	id.	Bandnagel.
Id. à souliers	id.	Schoenmakersnagel.
Id. à tête	id.	Kopnagel.
Id. id. plate	id.	Platkop.
Id. id. ronde	id.	Rondkop.
Id. à toiture.	id.	Daknagel.

Clou calotin	Zie	Rozetnagel.
Id. de cordonnier	id.	Schoenmakersnagel.
Id. d'épingle	id.	Speldenagel.
Clouer	id.	Aannagelen.
Id.	id.	Nagelen.
Clouère	id.	Nagelmal.
Clouer ensemble	id.	Aaneennagelen.
Clou étamé	id.	Vertinde nagel.
Id. galvanisé	id.	Gegalvaniseerde nagel.
Id. GK.	id.	GK-nagel.
Id. hollandais	id.	Hollandsche nagel.
Clouière	id.	Nagelmal.
Clou pour tapissier	id.	Behangersnagel.
Clouter	id.	Benagelen.
Clouterie	id.	Nagelfabriek.
Cloutier	id.	Nagelmaker.
Cloutière	id.	Nagelmal.
Id.	id.	Nagelbak.
Id.	id.	Nagelstamp.
Clouvière	id.	Nagelmal.
Clouyère	id.	Id.
Id.	id.	Nagelstamp.
*Coède	id.	Dekkerslijn.
Coffiner (Se)	id.	Kromtrekken.
*Coide	id.	Dekkerslijn.
Coin	id.	Hoek.
Id.	id.	Wig.
*Coistîre	id.	Hoekkeper.
*Coistresse	id.	Id.
Coke	id.	Gaskool.
*Cokrai	id.	Weerhaan.
Col-de-cygne	id.	Zwanenhals.
Colique saturnine	id.	Loodziekte.
*Colîre	id.	Dakgoot.
Collerette	id.	Kraag.
Collet	id.	Id.
Id.	id.	Pompleder.
Collier	id.	Beugel.
*Colmin	id.	Vorst.
Colombin	id.	Leidtrogje.
Colonne	id.	Zuil.
Id. d'eau	id.	Waterzuil.
Id. montante	id.	Opgaande leiding.
Id. id.	id.	Aanvoerbuis.
Colonnette	id.	Zuiltje.
Colophane	id.	Spiegelhars.
Comble	id.	Kap.

Combustible	Zie	Brandstof.
Commodité	id.	Achteraf.
Commodo et Incommodo	id.	Commodo en Incommodo.
Commun	id.	Achteraf.
Compartiment	id.	Vak.
Compas	id.	Passer.
Id. à crémaillère	id.	Tandpasser.
Id. à double S	id.	Dubbele S-passer.
Id. à lunettes	id.	Dubbele diktepasser.
Id. à pointes sèches	id.	Meetpasser.
Id. à ressort	id.	Veerpasser.
Id. à verge	id.	Stangpasser.
Id. de diamètre	id.	Diktepasser.
Id. d'épaisseur	id.	Id.
Id. de précision	id.	Juistheidpasser.
Id. droit	id.	Rechte passer.
Id. huit-de-chiffre	id.	Dansmeester.
Id. maître-de-danse	id.	Id.
Id. ordinaire	id.	Gewone passer.
Compteur	id.	Teller.
Id. à gaz	id.	Gasmeter.
Id. d'eau	id.	Watermeter.
Concasser	id.	Morzelen.
Concave	id.	Holrond.
Conditions	id.	Voorwaarden.
Conduire de haut en bas	id.	Afleiden.
Conduit	id.	Leidbuisje.
Id. de décharge	id.	Afvoerbuis.
Id. de descente	id.	Id.
Conduite	id.	Leiding.
Id. d'eau	id.	Waterleiding.
Id. id. pour latrines	id.	Privaatleiding.
Id. de gaz	id.	Gasleiding.
Id. en entonnoir	id.	Trechtervormige buis.
Id. montante	id.	Opgaande leiding.
Confectionner	id.	Schaveelen.
Confrérie	id.	Veinnootschap.
Congé	id.	Aanloop.
Connexion	id.	Verbinding.
Conscience	id.	Borstplaat.
Conserve	id.	Gaarbak.
Consistance	id.	Vastheid.
Console	id.	Console.
Consolider	id.	Aanleggen.
Contourner	id.	Ronden.
Contre-châssis	id.	Boven-vormkast.
Contre-fil (A)	id.	Tegendraads.
Contrefort	id.	Versterking.

Contre-lattoir	Zie	Tegenlatijzer.
Contre-maître	id.	Onderbaas.
Contre-pente	id.	Tegenhelling.
Contre-poids	id.	Tegengewicht.
Id. de fenêtre	id.	Raamlood.
Id. de porte	id.	Deurlood.
Copeau	id.	Schaveling.
Coq-à-vent	id.	Windhaan.
Coq-girouette	id.	Weerhaan.
Coquille	id.	Schelp.
Corde	id.	Touw.
Id.	id.	Koord.
Id. à archet	id.	Drilkoord.
Cordeau	id.	Smetlijn.
Id.	id.	Pingel.
Corde pour contre-poids	id.	Raamkoord.
Cordon	id.	Rand.
Cordonnet	id.	Draad.
Corindon	id.	Diamantspaath.
Corne	id.	Speerhaak.
Corniche	id.	Daklijst.
Corporation	id.	Ambacht; Gilde.
Corps d'aspiration	id.	Zuigbuis.
Id. de métier	id.	Veinnootschap.
Id. de pompe	id.	Pompstuk.
Corroder	id.	Inbijten.
Corrosif	id.	Inbijtend.
Corroyer	id.	Aaneensmeden.
Id. de sable	id.	Doorwerken.
Corvée	id.	Karwei.
Cote	id.	Maat.
Côté	id.	Boord.
Coterie	id.	Kliek.
Couche	id.	Bedding; Laag.
Id. de plomb	id.	Loodlaag.
Id. d'étain	id.	Tinlaag.
Id. de zinc	id.	Zinklaag.
Coude	id.	Bocht; Elleboog.
Coulage	id.	Lekkagie.
Coulant	id.	Tangring.
Coulée	id.	Gieting; Gietsel.
Couler	id.	Doordroppelen.
Id.	id.	Gieten.
Id.	id.	Uitglijden.
Id. à nouveau	id.	Hergieten.
Id. jusqu'au refus	id.	Volgieten.
Id. sur table	id.	Platgieten.

Couleur	Zie	Kleur.
Id.	id.	Verf.
Coulisseau	id.	Roefschuif.
Coulissoir	id.	Gietraam.
Coup (D'un)	id.	Zet.
Id. de bélier	id.	Terugstuiting.
Coupe	id.	Doorsnede.
Id. -air	id.	Stankafsluiter.
Coupe-cercle	id.	Cirkelboor.
id. de dilatation	id.	Uitzettingsklang.
id. horizontale	id.	Waterpasse doorsnede.
Coupeler	id.	Louteren.
Coupelle	id.	Smeltkroes.
Coupe longitudinale	id.	Overlangsche doorsnede.
Id. oblique	id.	Schuinsche doorsnede.
Couper	id.	Afhakken.
Id. à la lime	id.	Doorvijlen.
Id. à la pince	id.	Afknijpen.
Id. à la scie	id.	Doorzagen.
Id. en deux	id.	Doorsnijden.
Couperet	id.	Afsteker.
Id.	id.	Hakmes.
Couper l'eau	id.	Afsnijden.
Coupe transversale	id.	Dwarsche doorsnede.
Id. verticale	id.	Loodrechte doorsnede.
Coupole	id.	Koepel.
Coups de marteau	id.	Gehamer.
Coupure	id.	Snede.
Coupures	id.	Pinseling.
Courber	id.	Buigen.
Id.	id.	Krommen; Omkrommen.
Couronne	id.	Kroon.
Couronnement	id.	Bekroning.
Id. de pignon	id.	Gevelspil.
Cous	id.	Aanzetsteen.
Coussin	id.	Kussen.
Coussinet	id.	Onderlegplaat.
Id.	id.	Kussen.
Couteau-grattoir	id.	Schraapmes.
Couture	id.	Naad.
Couvercle	id.	Deksel.
Id. de visite	id.	Schouwingsdeksel.
Couverture	id.	Afdekking.
Id.	id.	Bedekking.
Id.	id.	Dakbedekking.
Id. à losanges	id.	Ruitdak.
Id. à ressauts	id.	Dakbedekking.
Id. à tasseaux	id.	Bedekking.

Couverture d'arêtier	Zie	Hoekbekleedsel.
Id. id.	id.	Schutsplaat.
Id. de plateformes . . .	id.	Bedekking.
Id. en ardoises . . .	id.	Schaliëndak.
Id. id. id. en zinc à ressauts	id.	Bedekking.
Id. id. cuivre	id.	Id.
Id. id. écailles . . .	id.	Id.
Id. id. hexagones . . .	id.	Id.
Id. id. losanges . . .	id.	Id.
Id. id. plomb	id.	Id.
Id. id. zinc	id.	Id.
Id. id. id. à côtes . .	id.	Id.
Id. id. id. cannelé . .	id.	Id.
Id. id. id. ondulé . .	id.	Id.
Id. mosane	id.	Maasdak.
Couvre-joint	id.	Naadbedekking.
Id.	id.	Roefschuif.
Couvre-rigole	id.	Gootschuif.
Couvreur	id.	Dekker.
Id. en ardoises	id.	Schaliedekker.
Id. en cuivre	id.	Koperdekker.
Id. en plomb	id.	Looddekker.
Id. en zinc	id.	Zinkdekker.
Couvrir	id.	Dekken.
Id. à nouveau	id.	Herdekken.
*Covrège	id.	Dekken.
*Covreu	id.	Dekker.
*Covreur	id.	Id.
*Covrî	id.	Dekken.
*Cowe d'aronche	id.	Zwaluwstaart.
* id. d'aronde	id.	Id.
Coyau	id.	Regenbord.
Coyer	id.	Aanzetsteen.
Craie	id.	Krijt.
Crampon	id.	Kram.
Cramponner	id.	Vasthaken.
Crapaudine	id.	Duimpan.
Id.	id.	Roosterplaatje.
Craqueter	id.	Kritsen.
Crasse	id.	Schilfer.
Crasses	id.	Aschkleurige plekken.
Crayon	id.	Potlood.
Crémaillère	id.	Tandstang.
Créneau	id.	Tinne.
*Crenneresse	id.	Handzaag.
Crépine	id.	Pompketel.
Id.	id.	Roosterplaatje.
Crépitement de l'étain . . .	id.	Geknetter.

*Cresse	Zie	Kruin.
* id.	id.	Schaveling.
*Crestai	id.	Kruin.
*Crestûre	id.	id.
Crêtage	id.	Kruinwerk.
Crête	id.	Kruin.
Id. en cavalier	id.	Dakruiter.
*Crette	id.	Beslagring.
Creuser à la lime	id.	Uitvijlen.
Id. en râpant	id.	Uitraspen.
Creuset	id.	Smeltkroes.
Creux	id.	Buts.
Id.	id.	Holde.
Id.	id.	Holte.
Crevasse	id.	Krak.
Id.	id.	Lek.
Crever	id.	Springen.
Criblage	id.	Ziften.
Crible	id.	Zeef.
Cri de l'étain	id.	Geknetter.
Crique	id.	Spleet.
Croc de pompe	id.	Pomphaak.
Crochet	id.	Draaihaak.
Id.	id.	Klamp.
Id. à ardoises	id.	Schaliehaak.
Id. à charnière	id.	Scharnierbeugel.
Id. d'attache	id.	Bevestigingshaak.
Id. d'échelles	id.	Dakhaak.
Id. de service	id.	Id.
Id. de toiture	id.	Id.
Id. étamé	id.	Vertinde haak.
Id. pour ardoises	id.	Schaliehaak.
Id. pour tuyau	id.	Haak.
Croisillon	id.	Glasroede.
Croix	id.	Kruis.
Id. de St.-André	id.	Id.
Id. de St.-Antoine	id.	Id.
Id. grecque	id.	Id.
Id. latine	id.	Id.
*Crolle	id.	Kraag.
* id.	id.	Schaveling.
Croquis	id.	Schets.
Crosse	id.	Kruk.
Crossette	id.	Oor.
Croupe	id.	Eindschild.
Id. d'un toit	id.	Afkeuveling.
Croûte	id.	Knoeier.
Id. d'étain	id.	Tinlaag.

Croûton	Zie	Knoeier.
Cruche à l'huile	id.	Oliekruik.
*Cruskein	id.	Schrijfhout.
Cryolithe	id.	Cryoliet.
Cube	id.	Blok.
Cuiller	id.	Gootsteen.
Id.	id.	Lepel.
Id. à fondre	id.	Loodpan.
Id. à plomb	id.	Loodlepel.
Id. à souder	id.	Soldeerspaan.
Id. à soudure	id.	Soldeerlepel.
Cuilleron	id.	Lepelblad.
Cuir	id.	Leder.
Id. embouti	id.	Gedreven leder.
Id. gras.	id.	Vet leder.
Id. pour pompes	id.	Pompleder.
Id. sauvage	id.	Wild leder.
Cuivre	id.	Koper.
Id. blanc	id.	Wit koper.
Id. cisaillé	id.	Versneden koper.
Id. en feuilles	id.	Bladkoper.
Id. jaune	id.	Geelkoper.
Id. noir	id.	Zwart koper.
Id. pur	id.	Zuiver koper.
Cuivrer	id.	Verkoperen.
Cuivre rosette	id.	Schijfkoper.
Id. vierge	id.	Onbewerkt koper.
Culasse	id.	Staartstuk.
Culotte	id.	Broekpijp.
Id. double.	id.	id.
Curette de pompe	id.	Pompkrabber.
Cuvette	id.	Ontvangbak.
Id. d'angle	id.	Hoekstortbak.
Cyanure de potassium	id.	Cyaankalium.
Cylindre de pompe	id.	Pompstuk.
Cylindres	id.	Pletrollen.
Cymaise	id.	Keellijst.
Id.	id.	Neuslijst.

D.

Dalle	id.	Loopsteen.
Dame	id.	Stamper.
Damer	id.	Aanstampen.
Dans le sens du laminage	id.	Met den draad.
Id. id. opposé au laminage	id.	Tegendraads.
Dartre	id.	Krauwsel.

Dauphin	Zie	Dolfijn.
Débit	id.	Opbrengst.
Déblanchir le plomb . . .	id.	Reinigen.
Déboîter	id.	Ontvoegen.
Déborder	id.	Ontboorden.
Id.	id.	Overloopen.
Débordoir	id.	Haalmes.
Décagramme	id.	Decagram.
Décapage.	id.	Afeten.
Décaper	id.	Id.
Décharge.	id.	Afloop.
Déchet	id.	Afval.
Déchiqueter	id.	Figgelen.
Déchirer	id.	Afscheuren.
Déchirure	id.	Scheur.
id.	id.	Scheuren.
Décigramme	id.	Decigram.
Décimètre	id.	Decimeter.
Décintroir	id.	Bikhamer.
Déclouer	id.	Losnagelen.
Id.	id.	Ontnagelen.
Décomposer	id.	Uitbranden.
Décompte	id.	Verrekening.
Décoration	id.	Versierkunst.
Découler	id.	Afloopen.
Découper.	id.	Snijden.
Id.	id.	Uitknippen.
Id. en sciant	id.	Uitzagen.
Découpoir	id.	Vormijzer.
Id.	id.	Snijmes.
Décrocher	id.	Afhaken.
Défaut	id.	Gebrek.
Défectueux	id.	Defect.
Défense	id.	Dekkerslijn; Veiligheids-touw.
Id.	id.	Verbod; Rijboom.
Dégarnir	id.	Degarneeren.
Dégorgement	id.	Doorspoelgat; Uitloopgat.
Dégorgeoir	id.	Ruimlood.
Id.	id.	Ruimijzer.
Id.	id.	Spuger.
Id. de pompe . . .	id.	Pompbak.
Dégorger.	id.	Ontstoppen.
Dégorgeur	id.	Spuger.
Dégouttement	id.	Druiping.
Dégoutter	id.	Doordroppelen; Leken.
Dégrafer	id.	Afhaken.
Dégraisser	id.	Ontvetten.

Degré de température	Zie	Warmtegraad.
Dégrossage	id.	Verdunnen.
Id.	id.	Trekken.
Dégrossir	id.	Afroffelen.
Id.	id.	Uit den ruwe werken.
Demi-bout	id.	Halfeind.
Demi-lune	id.	Halvemaan.
Demi-masse	id.	Bankhamer.
Demi-ouvrier	id.	Halve gast.
Demi-tube	id.	Halve buis.
Demi-tuyau	id.	Id.
Démolir	id.	Uitbreken.
Démonter	id.	Opbreken; Afnemen; Uitbreken.
Id. un toit	id.	Opbreken.
Densité	id.	Dichtheid.
Dent	id.	Tand.
Dent de lime	id.	Vijltand.
Id. de scie	id.	Zaagtand.
Denté	id.	Getand.
Dentelure	id.	Tandwerk.
Denticules	id.	Muizentanden.
De plomb	id.	Looden.
Dépose	id.	Afbreken.
Dépouiller	id.	Ontblooten.
Dépuration	id.	Loutering.
Dépurer	id.	Louteren.
D'équerre	id.	Haaks; Haaksch.
Dérochage	id.	Afeten.
Dérocher	id.	Id.
Id.	id.	Schuren.
Déroquer	id.	Afeten.
Déroulage	id.	Ontrolling.
Derrière	id.	Rug.
Désargentation du plomb	id.	Loodontzilvering.
Descendre	id.	Afloopen.
Descente	id.	Afvoerbuis.
Dessécher	id.	Afzonderen.
Id.	id.	Drogen.
Dessertir	id.	Ontlooden.
Dessouder	id.	Lossoldeeren.
Détacher en grattant	id.	Afkrassen.
Détail	id.	Teekening van deelen.
Id. estimatif	id.	Bestek.
Détendeur	id.	Ontlaatkraan.
Devant	id.	Voorstuk.
Id. de chéneau	id.	Daklijst.
Id. id.	id.	Voorstuk.

Devant de socle	Zie	Voorstuk.
Devanture	id.	Id.
Id. de chéneau	id.	Id.
Développement	id.	Ontvouwing.
Déversoir	id.	Doorspoelbak.
Id.	id.	Stortbak.
Id.	id.	Stortbeen.
Devis	id.	Bestek.
Devise	id.	Kenspreuk.
Dévisser	id.	Afvijzen; Losvijzen; Ontvijzen.
Dévoiement	id.	Sleeping.
Dévoyement	id.	Id.
Dévoyer	id.	Schuins leiden.
De zinc	id.	Zinken.
Diable	id.	Duivel.
Diamètre	id.	Diameter.
*Diclawer	id.	Ontnagelen.
*Difinse	id.	Verbod.
Dilatation	id.	Uitzetting.
Diminuer par la fusion	id.	Insmelten.
Dinanderie	id.	Messinggoed.
Dinandier	id.	Kopersmid.
Directeur du service hydraulique	id.	Pijpmeester.
Disconnexion	id.	Onderbreking.
*Disôdi	id.	Lossoldeeren.
Disposer	id.	Aanleggen.
Dispositif	id.	Schikking.
Disque	id.	Druif.
Distribution d'eau	id.	Waterbedeeling.
Id. de gaz	id.	Gasleiding.
Division du travail	id.	Verdeeling.
*Divistré	id.	Losvijzen.
Doc	id.	Dook.
Id. de fixation	id.	Bevestigingsdook.
Doguet	id.	Dook.
Id. de fixation	id.	Bevestigingsdook.
Doler le plomb	id.	Afschaven.
Doloire	id.	Roffel.
Dôme	id.	Koepel.
Doque	id.	Dook.
Doquet	id.	Id.
Id. de scellement	id.	Arduindook.
Dos	id.	Rug.
Id. du couteau	id.	Oesel.
Dosseret	id.	Rug.
Id. de scie	id.	Zaagrug.
Dossier	id.	Rug; Rugstuk.

Dossière	Zie	Rug; Rugstuk.
Id. de scie	id.	Zaagrug.
Doublage	id.	Belegsel.
Id. en zinc	id.	Zinken bekleeding.
Doubler	id.	Voederen.
Doublure	id.	Bekleeding; Voering.
Id. intermédiaire	id.	Tusschenvoering.
Doucine	id.	Neuslijst.
Douille	id.	Koker.
Id.	id.	Schacht.
Dragon	id.	Trekbank.
Dresser	id.	Strekken.
Dressoir	id.	Rek.
Drille à archet	id.	Boogdril.
Id. levier	id.	Klepperdril.
Ductile	id.	Rekbaar.
Ductilité	id.	Uitbreidbaarheid.
Dummy	id.	Dummy.
D'un coup	id.	Zet.
Dur	id.	Taai.

E.

Eau de condensation	Zie	Wasemwater.
Id. de pluie	id.	Regenwater.
Id. forcée	id.	Water onder drukking.
Id. forte	id.	Sterkwater.
Id. plombifère	id.	Loodwater.
Id. régale	id.	Koningswater.
Id. sous pression	id.	Water onder drukking.
Eaux caustiques	id.	Bijtspoelwater.
Id. ménagères	id.	Keukenwater.
Id. pluviales	id.	Hemelwater.
Ebarber	id.	Afbaarden.
Id.	id.	Afbramen.
Id. les tables	id.	Afborstelen.
Ebarboir	id.	Krabber.
Ebaucher	id.	Uit den ruwe werken.
Id.	id.	Afpeunen.
Ebroudage	id.	Trekken.
Ecaille	id.	Schub.
Ecailler	id.	Afschrabben; Krabben.
Ecaillure de plomb	id.	Loodschilfer.
Id. de zinc	id.	Zinkschilfer.
Echafaud	id.	Stelling.
Echafaudage	id.	Id.
Echantillon	id.	Staal.

Echelle	Zie	Ladder.
Id.	id.	Schaal.
Echelon	id.	Laddersport.
Eclat	id.	Glans.
Id. métallique	id.	Metaalglans.
*Ecoënne	id.	Metaalrasp.
Ecoïne	id.	Id.
Ecole de dessin	id.	Teekenschool.
Id. de plomberie	id.	Loodgietersschool.
Id. industrielle	id.	Nijverheidsschool.
Id. professionnelle	id.	Ambachtsschool.
Ecoletage	id.	Uitranding.
Ecoleter	id.	Pinnen.
Ecouane	id.	Metaalrasp.
Ecouaner	id.	Raspen.
Ecouenne	id.	Loodvijl; Tinvijl.
Ecouler	id.	Uitloopen.
Ecouloir	id.	Uitloopgat.
Ecourter	id.	Arkorten.
Id. à la scie	id.	Afzagen.
Ecouvillon	id.	Wisscher.
Ecran	id.	Rookscherm.
*Ecrestège	id.	Nokbedekking.
Ecriteau	id.	Opschriftbord.
Ecrou	id.	Moer.
Id. à ailettes	id.	Krulmoer.
Id. ailé	id.	Vleugelmoer.
Id. à oreilles	id.	Krulmoer.
Id. à rainures	id.	Geulmoer.
Id. à vis	id.	Schroefmoer.
Ecrouir	id.	Koudsmeden.
Ecrouissage	id.	Id.
Ecrouissement	id.	Id.
Ecrou mobile	id.	Vrijdraaiende moer.
Ecumer	id.	Schuimen.
Ecumoire	id.	Schuimlepel.
Ecurer	id.	Afschuren; Schuren.
Ecusson	id.	Blasoen.
Edenter	id.	Onttanden.
Effet d'eau	id.	Waterspoeling.
Effeuillure	id.	Bladdering.
Egaliser à la lime	id.	Uitvijlen.
*Eglomme	id.	Aanbeeld.
Egobine	id.	Schrobzaag.
Egoïne	id.	Id.
Egout	id.	Dakvoet.
Egouttement	id.	Afdrupping.
Elargir à la lime	id.	Uitvijlen.

Elasticité	Zie	Veerkracht.
Elingue	id.	Bindtouw.
Email.	id.	Brandverf.
Emaillé	id.	Vergleierd.
Emballer	id.	Inpakken.
Embariller	id.	Intonnen.
Embase	id.	Gemoet.
Id.	id.	Voeting.
Embaucher	id.	Aanwerven.
Emboîter.	id.	Ineenschuiven.
Id.	id.	Voegen.
Emboîture	id.	Ineenzetting.
Emboutir	id.	Bekleeden.
Id.	id.	Drijven.
Embranchement	id.	Vertakking.
Id.	id.	Aansluiting.
Embrancher	id.	Aansluiten.
Embrasse.	id.	Band; Buisband.
Id.	id.	Halsring.
Emeril	id.	Smergelpapier.
Emmanchure	id.	Steelgat.
Emoudre	id.	Aanwetten.
Emouleur	id.	Slijper.
Emoussé	id.	Stomp.
Empoigner	id.	Aanvatten.
Emporte-pièces	id.	Vormijzer.
Empreinte	id.	Afgietsel.
En aigrette	id.	Tuilvormig.
Encadrement	id.	Omlijsting.
Encadrer	id.	Invatten.
Encastrer	id.	Inlaten.
Enchâsser	id.	Invatten.
Enchevauchure	id.	Voeg.
Enclume	id.	Aanbeeld.
Id. à bigornes	id.	Hoornaanbeeld.
Enclumeau	id.	Aanbeeldeken.
Enclume de couvreur	id.	Aanbeeld.
Id. noire	id.	Bolstaak.
Enclumette	id.	Aanbeeldeken.
Encoche	id.	Keep; Insnede.
Encoignure	id.	Inhoek.
En coupe	id.	Verval.
Endenter	id.	Intanden.
Enduire	id.	Bestrijken.
Enduit	id.	Verf.
En éventail	id.	Waaiervormig.
Enfaîtement	id.	Nokbedekking.
Id. en plomb	id.	Vorstlood.

Enfoncer	Zie	Verzinken.
Id. dans	id.	Indrijven.
En forme d'écailles	id.	Schubsgewijze.
Id. d'imbrication	id.	Id.
Engorgement	id.	Verstopping.
En gradins	id.	Trapvormig.
Engradure	id.	Voeg.
Id.	id.	Voetlood.
Engravure	id.	Vastzetten.
Id.	id.	Inkeping.
Engrenage	id.	Tandraderwerk.
Enlaçure	id.	Sluitgat.
Enlever à la scie	id.	Afzagen.
Id. en aiguisant	id.	Uitslijpen.
Id. en limant	id.	Wegvijlen.
Id. en rabotant	id.	Afroffelen.
Id. en sciant	id.	Wegzagen.
Id. la pièce	id.	Strekken.
Id. les barbures	id.	Ontbaarden.
Id. les brêches en aiguisant	id.	Uitslijpen.
Id. les ébrêchures	id.	Ontbramen.
En losanges	id.	Ruitswijze.
Ennusure	id.	Voetbekleeding.
En plomb	id.	Looden.
Enrouler	id.	Oprollen.
Enseigne	id.	Opschriftbord.
Entaille	id.	Inkeping; Insnede.
Entailler les bords	id.	Kartelen.
Entamer	id.	Scheut.
Entonnoir	id.	Ontvangbak.
Id.	id.	Trechter.
Entortillement	id.	Kronkeling.
Entrée	id.	Ingang.
Entre-lacs	id.	Vlechtwerk.
Entrepreneur	id.	Aannemer.
Entrepreneur-plombier	id.	Aannemer.
Id. -zingueur	id.	Id.
Entrer en fusion	id.	Vloeiend worden.
Entretien	id.	Onderhoud.
Entre-toits	id.	Tusschendak.
Envelopper	id.	Omkleeden.
Envers	id.	Krangkant.
En zinc	id.	Zinken.
Epaisseur	id.	Dikte.
Epanchoir	id.	Verlaatbuis.
Epaulement	id.	Aanslag.
Epi	id.	Topsieraad.
Id. d'angle	id.	Hoektopsieraad.

Epingle	Zie	Soldeerdropje.
*Eplonkî	id.	Verlooden.
Eponge	id.	Gietraam.
Epoussette	id.	Handborstel.
Epreuve	id.	Proef.
Eprouvette	id.	Proeflepel.
Epure.	id.	Werkteekening.
Equarissoir	id.	Krukboor.
Equerre	id.	Winkelhaak.
Id. à chapeau	id.	Id. met omslag.
Id. à épaulement	id.	Id. met aanslag.
Id. à octogones	id.	Achtkant.
Id. à onglet	id.	Verstekhaak.
Id. à T	id.	T-haak.
Id. à tracer	id.	Afschrijfhaak.
Id. de chéneau	id.	Goothaak.
Id. double	id.	Dubbele winkelhaak.
Equillettes	id.	Hekjes.
Equinettes	id.	Id.
*Escaille	id.	Schalie.
Escarbille	id.	Scharbilje.
Escarondelle	id.	Lijns.
Esprit de bois	id.	Houtgeest.
Id. de sel	id.	Zoutgeest.
Id. de vin	id.	Wijngeest.
Id. de vitriol	id.	Vitrioolgeest.
Esquisse	id.	Schets.
Essai	id.	Proef.
Id. de pression	id.	Drukkingsproef.
Essayer	id.	Aanpassen.
Esse	id.	S.
Essence minérale	id.	Minerale geest.
Essette de couvreur	id.	Bijlhamer.
Essieu	id.	As.
Estampage.	id.	Stampen.
Estamper	id.	Id.
Estampille.	id.	Stempel.
Estampiller	id.	Afmerken.
Estimation.	id.	Begrooting.
Etabli.	id.	Werkbank.
Etablissement de bains	id.	Badinrichting.
Etain	id.	Tin.
Id. à la rose	id.	Rozettin.
Id. allemand.	id.	Duitsch tin.
Id. anglais	id.	Engelsch tin.
Id. à souder.	id.	Soldeertin.
Id. Banca	id.	Banca-tin.
Id. commun	id.	Gemeen tin.

Etain coulé	Zie	Gegoten tin.
Id. cristallin	id.	Kristaltin.
Id. d'antimoine	id.	Spiesglanstin.
Id. de Malacca	id.	Malacca-tin.
Id. de plane	id.	Keurtin.
Id. de plat	id.	Tafeltin.
Id. de plombier	id.	Loodgieterstin.
Id. d'épreuve	id.	Proeftin.
Id. de vaisselle	id.	Tafeltin.
Id. en blocs	id.	Bloktin.
Id. en chapeaux	id.	Malacca-tin.
Id. en écritoire	id.	Id.
Id. en feuilles	id.	Bladtin.
Id. en larmes	id.	Korreltin.
Id. en pains	id.	Bloktin.
Id. en saumons	id.	Id.
Id. fin	id.	Fijn tin.
Id. fondu	id.	Gesmolten tin.
Id. laminé	id.	Geplet tin.
Id. ordinaire	id.	Gemeen tin.
Id. pur	id.	Zuiver tin.
Id. raffiné	id.	Id.
Id. sonnant.	id.	Klinkend tin.
Etalon	id.	IJkmaat.
Etamage	id.	Vertinnen.
Id. au zinc	id.	Verzinken.
Etamer	id.	Vertinnen.
Etamoir	id.	Soldeerbord.
Etampe à gorge	id.	Geulstaak.
Etamure	id.	Vertinsel.
Etanche (toiture)	id.	Dakdicht.
Etangue	id.	Munterstang.
Etanque	id.	Id.
Etat natif.	id.	Gedegen toestand.
Etau	id.	Schroeftang.
Id. à agrafe	id.	Handvijs.
Id. à chaud	id.	Smedersvijlstaak.
Id. à main	id.	Handvijs.
Id. id. avec clef	id.	Id. met sleutel.
Id. à pied fixe	id.	Vaste vijlstaak.
Id. id. tournant	id.	Draaiende vijlstaak.
Id. à queue	id.	Handvijs met staart.
Id. Nord	id.	Noordsche bankvijs.
Id. parallèle	id.	Evenwijdig schuivende vijlstaak.
Id. roulant	id.	Rollende vijlstaak.
Etendre	id.	Strekken.
Ether	id.	Ether.

Etibeau	Zie	Vijlblok.
Etibois	id.	Id.
Etirer	id.	Rekken; Trekken.
Etoffe	id.	Stoffe.
Etouffoir	id.	Doofpot.
Etoupe	id.	Werk; Klodde.
Id. goudronnée	id.	Harpluis.
Etoupes	id.	Klodden.
Etranglement	id.	Verenging.
Etrécir	id.	Vernauwen.
Id.	id.	Versmallen.
Etrécissement	id.	Vernauwing.
Etre en liaison	id.	Verschranken.
Etre pris dans un engrenage . .	id.	Indraaien.
Etrier	id.	Beenriem.
Id. d'attache.	id.	Hechtbeugel.
Evaluation	id.	Raming.
Evaporation	id.	Verdamping.
Evaporer (S')	id.	Verdampen.
Evasement	id.	Snuit.
Evaser	id.	Verwijden.
Event	id.	Verluchtingspijp.
id.	id.	Tochtgat.
Eventail (En)	id.	Waaiervormig.
Eventer (S')	id.	Verschalen.
Evider	id.	Frikkelen.
id.	id.	Uitronden.
Evidoir	id.	Uitronder.
Evier	id.	Watersteen.
*Evièr	id.	Id.
Exploiter une mine	id.	Ontginnen.

F.

Fabricant de pompes	id.	Pompenmaker.
Fabrique de fer-blanc	id.	Blikfabriek.
Id. de plomb	id.	Loodfabriek.
Id. de tuyaux en plomb continus	id.	Loodperserij.
Id. de zinc	id.	Zinkfabriek.
Face	id.	Voorplaat.
Id. vue	id.	Dagvlak.
Facine	id.	Stroobos.
Façon	id.	Handwerk.
Id.	id.	Maaksel.
Id	id.	Opslaan.
Facture	id.	Maaksel.

Fagot	Zie	Afval.
Id.	id.	Asselke.
Faire descendre	id.	Afleiden.
Id. du feu	id.	Stoken.
Id. écouler l'eau	id.	Aflaten.
Id. entrer dans	id.	Indrijven.
Id. la méridienne	id.	Uiltje.
Id. la recherche	id.	Herstelling.
Id. le guet	id.	Scheut.
Id. le paresseux	id.	Dagdieven.
Id. sortir un clou	id.	Uitkloppen.
Id. une reprise	id.	Toesoldeeren.
Id. un rouleau	id.	Oprollen.
Faîtage	id.	Nokbalk.
Faîte	id.	Nok.
Id.	id.	Top.
Id. d'un toit	id.	Dakvorst.
Faîtière	id.	Id.
Fanion	id.	Vaantje.
Fascine	id.	Stroobos.
Fau d'enclume	id.	Aanbeeldvlak.
Fausse-équerre	id.	Zwaaihaak.
Id. id. ordinaire	id.	Gewone zwei.
Id. -sablière	id.	Boeirib.
*Fax-squère	id.	Zwaaihaak.
Fécine	id.	Stroobos.
Fêler (Se)	id.	Barsten.
Fêlure	id.	Krak.
Fendre (Se)	id.	Barsten.
Fente	id.	Lek.
Id.	id.	Spleet.
Fer	id.	IJzer.
Id. à souder	id.	Soldeerbout.
Id. -blanc	id.	Wit blik.
Id. id. brillant	id.	Blinkend blik.
Id. id. de qualité inférieure	id.	Uitschotblik.
Id. id. persillé	id.	Gekrakt blik.
Id. id. piqué	id.	Gaterig blik.
Id. id. plombé	id.	Verlood blik.
Id. id. terne	id.	Dof blik.
Id. id. vésiculé	id.	Blazerig blik.
Ferblanterie	id.	Blikslagerij.
Ferblantier	id.	Blikslager.
Fer de fonte	id.	Gietijzer.
Id. du rabot	id.	Schaafijzer.
Id. embouti	id.	Ketel.
Id. en fer	id.	Soldeerijzer.
Id. en feuilles	id.	IJzerblik.

Fer en lames	Zie	Blik.
Id. étamé	id.	Vertind ijzer.
Id. galvanisé	id.	Verzinkt ijzer.
Fermer au moyen d'une soudure	id.	Toesoldeeren.
Id. en coulant	id.	Toegieten.
Id. hermétiquement	id.	Slot geven.
Fer plombé	id.	Verlood ijzer.
Ferrement	id.	Belegsel.
Ferrière	id.	Alembak.
Feston	id.	Bloemkrans.
Id.	id.	Festoen.
Festonner	id.	Uittanden.
Festons	id.	Kranswerk.
Fête patronale	id.	Misdag.
Feuille	id.	Blad.
Feuilleté	id.	Bladerig.
Feuillure	id.	Sponning.
Feutre	id.	Vilt.
Fibre	id.	Draad.
Ficher	id.	Inslaan.
*Fier	id.	Soldeerbout.
*Fiessmain	id.	Nokbedekking.
Fil	id.	Draad.
Id.	id.	Snede.
Id. à chardons	id.	Braamdraad.
Id. à plomb	id.	Schietlood.
Id. id. conique	id.	Puntlood.
Id. id. de maçon	id.	Metselaarspaslood.
Id. d'archal	id.	Rekdraad.
Id. de cuivre	id.	Koperdraad.
Id. de fer	id.	IJzerdraad.
Id. id. galvanisé	id.	Verzinkte ijzerdraad.
Id. de métal	id.	Metaaldraad.
Id. de plomb	id.	Looddraad.
Id. d'étain	id.	Tindraad.
Id. de zinc	id.	Zinkdraad.
*Filet	id.	Muurkeel.
Filet	id.	Draad.
Id.	id.	Plattebies.
Id.	id.	Net.
Id.	id.	Netwerk.
Id. de vis	id.	Vijsdraad.
Fileter	id.	Moeren.
Filière	id.	Draadijzer.
Id.	id.	Moerplaat.
Id. à coussinet	id.	Kussenmoerplaat.
Id. à tirer	id.	Trekplaat.
Id. de coyau	id.	Boeirib.

Filière de dégrossage	Zie	Trekplaat.
Filon de plomb	id.	Loodader.
Fil taraudé	id.	Kalkoenendraad.
Filtre	id.	Doorzijger.
Id.	id.	Pompketel.
Fil tressé	id.	Gevlochten draad.
Fissure	id.	Lek.
Fléau de balance	id.	Waagbalk.
Flèche	id.	Torendak.
Fleuron	id.	Bloemsieraad.
Id.	id.	Kruisbloem.
Fleurs	id.	Senklerblik.
Flexibilité	id.	Buigzaamheid.
Flexible	id.	Buigzaam.
Flotteur	id.	Vlotter.
Flux	id.	Vloeimiddel.
*Foïe	id.	Blad.
Fonctionnaire dirigeant	id.	Ambtenaar der werken.
Fond	id.	Bom.
Fondant	id.	Vloeimiddel.
Fond de chenal	id.	Gootbodem.
Id. de chéneau	id.	Id.
Id. de gouttière	id	Id.
Fonderie	id.	Gieterij.
Id. de métaux	id.	Metaalsmelterij.
Fondeur	id.	Gieter.
Id. de cloches	id.	Klokkengieter.
Id. en bronze	id.	Bronsgieter.
Id. en caractères	id.	Lettergieter.
Id. en cuivre	id.	Kopergieter.
Id. id. id. jaune	id.	Geelgieter.
Id. id. id. rouge	id.	Roodgieter.
Id. en fer	id.	IJzergieter.
Id. en laiton	id.	Latoengieter.
Id. en métaux	id.	Metaalgieter.
Id. en plomb	id.	Loodgieter.
Fondre	id.	Smelten.
Id.	id.	Vloeiend worden.
Id.	id.	Ineensmelten.
Fond rivé	id.	Ketel.
Fontaine	id.	Fontein.
Fontainier	id.	Fonteinmeester.
Fonte	id.	Gietsel.
Id. de fer	id.	Gegoten ijzer.
Fontenier	id.	Fonteinmeester.
Force de résistance	id.	Weerstandsvermogen.
Forces	id.	Wandschaar.
Forer	id.	Boren; Drillen enz.

Forer en tournant	Zie	Omdrillen.
Id. un trou	id.	Gat boren.
Foret	id.	Boor; Dril.
Id. à archet	id.	Boogdril.
Id. à levier	id.	Klepperdril.
Id. à rochet	id.	Id.
Forfait (A).	id.	Geheel.
Forge	id.	Smidse.
Id. de campagne	id.	Veldsmis.
Forge du plombier	id.	Loodgietersaanbeeld.
Id. portative	id.	Veldsmis.
Forger	id.	Smeden.
Id. le plomb	id.	Loodsmeden.
Forge volante	id.	Veldsmis.
Forme	id.	Vorm.
*Formonte.	id.	Nok.
Formule	id.	Formule.
*Fornai	id.	Fornuis.
Fort chaud	id.	Snikheet.
Forure.	id.	Boorgat.
Fosse	id.	Buts.
Id.	id.	Komfoor.
Fossé	id.	Geul.
Fouet	id.	Koord.
Four	id.	Oven.
Id. à réverbère	id.	Vlamoven.
Fourches	id.	Vorken.
Fourchette	id.	Vork; Schaar.
Id.	id.	Staander.
Four d'affinage	id.	Louteroven.
Id. de raffinage	id.	Gaaroven.
Fourgon	id.	Rakel.
Fourneau	id.	Fornuis.
Id. à cuve	id.	Schachtoven.
Fournisseur	id.	Leveraar.
Fourniture	id.	Levering.
Fourreau	id.	Scheede.
Id. de pompe	id.	Pompkoker.
*Fowîre	id.	Schoorsteenpijp.
Foyer	id.	Vuurhaard.
Frais de modèle	id.	Modelkosten.
Fraise	id.	Spitsboor.
Fraiser	id.	Afkanten.
Fraisil	id.	Slakken.
Franche	id.	Lens.
Frapper	id.	Kloppen.
Frette	id.	Beslagring.
Id.	id.	Beugel.

Froid	Zie	Koude druppels.
Fronton	id.	Geveldak.
Id. à jour	id.	Id.
Id. à pans	id.	Id.
Id. brisé	id.	Id.
Id. circulaire	id.	Id.
Id. double	id.	Id.
Id. entre-coupé	id.	Id.
Id. glissant	id.	Id.
Id. ouvert	id.	Id.
Id. par enroulement	id.	Id.
Id. sans retours	id.	Id.
Id. surbaissé	id.	Id.
Id. surhaussé	id.	Id.
Id. triangulaire	id.	Id.
Frottement	id.	Wrijving.
Frotter	id.	Afboenen.
Fuite	id.	Lekkagie.
Fumeron	id.	Rookende kool.
Fusain	id.	Boschkool.
Fuseau d'escalier	id.	Trapleuningstijltje.
Fusibilité	id.	Smeltbaarheid.
Fusible	id.	Smeltbaar.
Fusion	id.	Smelting.
Fût	id.	Schacht.
Id. de girouette	id.	Priemstijl.

G.

Gabarit	Zie	Contramal.
Gable	id.	Windberg.
Gâche	id.	Beugel.
Id.	id.	Haak.
Id.	id.	Oor.
Id. à charnière	id.	Haakscharnier.
Id. du plombier	id.	Loodgietersstok.
Gaîne	id.	Scheede.
Id. de ventilation	id.	Verluchtingsleiding.
Galbe	id.	Zwelling.
Galène	id.	Galena.
Id. à grains d'acier	id.	Staalkorrelige galena.
Id. à l'état natif	id.	Gedegen galena.
Id. antimoniale	id.	Spiesglaushoudende galena.
Id. antimonifère	id.	Id. id.
Id. argentifère	id.	Zilverhoudende galena.
Id. compacte	id.	Dichte galena.
Id. cristallisée	id.	Gekristalliseerde galena.

Galène ferrifère	Zie	IJzerhoudende galena.
Id. grenue	id.	Korrelige galena.
Id. lamellaire	id.	Geschilferde galena.
Id. laminaire	id.	Gebladerde galena.
Id. martiale	id.	IJzerhoudende galena.
Id. palmée	id.	Palmgalena.
Id. renfermant de la blende	id.	Zinkhoudende galena.
Id. striée	id.	Gestreepte galena.
Id. zincifère	id.	Zinkhoudende galena.
Galère	id.	Orgelmakersschaaf.
Galerie	id.	Sierlijst.
Id. double	id.	Dubbele sierlijst.
Id. simple	id.	Gewone sierlijst.
Galoche	id.	Overschoen.
Galvanisation	id.	Galvanisatie.
Galvaniser	id.	Galvaniseeren.
Gangue	id.	Gangsteen.
Garantie	id.	Borgschap.
Garde-d'eau	id.	Indompeling.
Id. -fou	id.	Leuning.
Id. -neige	id.	Sneeuwplank.
Id. -robe	id.	Achteraf.
Gare couverte	id.	Bekapping.
Gargouille	id.	Waterspuier.
Garnir	id.	Bekleeden.
Id.	id.	Beleggen.
Garniture	id.	Bekleeding; Belegsel.
Id.	id.	Garneersel; Versiersel.
Id. de faîtage	id.	Kruinwerk.
Id. de pompe	id.	Pompstel.
Id. de tuyaux	id.	Buisstelsel.
Garnitures	id.	Toebehoorten,
Gâte-métier	id.	Loonbederver.
Gâter en découpant	id.	Versnijden.
Gaz	id.	Gas.
Gazoline	id.	Gazoline.
Gazomètre	id.	Gashouder.
Geler	id.	Bevriezen.
Gerçure	id.	Barst.
Gèze	id.	Hoekgoot.
Gilde	id.	Gilde.
*Ginio	id.	Elleboog.
Girande	id.	Watergarf.
Gironné	id.	Afgerond.
Girouette	id.	Windvaan.
*Girwette	id.	Id.
Glace	id.	Spiegel.
Glacis	id.	Afwatering.

Glisser	Zie	Glijden.
*Gnio	id.	Elleboog.
Godet	id.	Potje.
Id.	id.	Waterspuier.
Godron	id.	Randsieraad.
Godronner	id.	Id.
*Goin	id.	Elleboog.
Gomme élastique	id.	Duivelsvel.
Gond	id.	Duim.
Gondoler (Se)	id.	Kromtrekken.
Gorge	id.	Hals; Krop; Keel.
Id.	id.	Holle keellijst.
Id. de poulie	id.	Schijfgat.
Gosier du soufflet	id.	Blaasbalghals.
*Gottire	id.	Goot.
Goudron	id.	Teer.
Gouge	id.	Opruimer.
Goupillon	id.	Besproeier.
Gouttes froides	id.	Koude druppels.
Gouttière	id.	Giethout.
Id.	id.	Goot.
Id. à l'anglaise	id.	Engelsche goot.
Id. à l'intérieur	id.	Binnengoot.
Id. demi-circulaire	id.	Halfronde goot.
Id. en capucine	id.	Kapucijnengoot.
Id. en V.	id.	Id.
Id. extérieure	id.	Buitengoot.
Id. intermédiaire	id.	Tusschengoot.
Id. sur entablement couvert	id.	Engelsche goot.
Id. volante	id.	Hanggoot.
Gradins (En)	id.	Trapvormig.
Grain	id.	Korrel.
Id. de soudure	id.	Soldeerkorrel.
Grains de fer	id.	IJzerhagel.
Graisse	id.	Smeer.
Id. de chandelle	id.	Kaarssmeer.
Graisser	id.	Aansmeren; Smeren.
Id. la lime	id.	Versmeren.
Graissoir	id.	Smeerdoek.
Gramme	id.	Gram.
Grand bâton à dresser	id.	Ezelin.
Granulation	id.	Korreling.
Graphite	id.	Graphite.
Grappin	id.	Kalkoen.
Gratte-boësse	id.	Krasborstel.
Gratter	id.	Krabben.
*Gratteu	id.	Krabber.
Grattoir	id.	Id.

Graveleux.	id.	Gruisachtig.
Gravelure.	id.	Zandinprenting.
Greffer	id.	Enten.
Grenailles de fer	id.	IJzerhagel.
Grenouillère	id.	Pompketel.
Grès	id.	Zandsteen.
Id. à affûter	id.	Aanzetsteen.
Grève	id.	Werkstaking.
*Griffe	id.	Snijmes.
Griffe	id.	Id.
Id.	id.	Klauw.
Grillageur.	id.	Tralievlechter.
Grille	id.	Rooster.
Griller	id.	Roosten.
Grille syphoïde.	id.	Hevelrooster.
Grosse	id.	Gros.
Gueule-de-loup	id.	Wolfsmuil.
Gueuse	id.	Gieteling.
Guimberge	id.	Windberg.
Guirlande.	id.	Bloemkrans.
Guirlandes	id.	Kranswerk.
Gypse	id.	Gips.

H.

*Hackau	id.	Dakhaak.
*Haïe	id.	Schalie.
* Id. di plonck	id.	Looden schalie.
*Haille	id.	Schalie.
*Hakau	id.	Dakhaak.
*Hâle	id.	Ladder.
Hameçon.	id.	Drilboog.
Hanche	id.	Bodemrand.
Id.	id.	Versterking.
*Hansion	id.	Vrijdeel.
Harpais	id.	Kretsborstel.
Hectogramme	id.	Hectogram.
Hérisson	id.	Schoorsteenpoetser.
Hermétique	id.	Luchtdicht.
Heures de travail	id.	Werkuren.
Heuse	id.	Pompzuiger.
*Hoïe	id.	Steenkool.
Homme de métier	id.	Ambachtsman.
Hors d'eau	id.	Watervrij.
Id. d'équerre	id.	Scheef.
Hoste	id.	Ontvangbak.
Hotte fumivore	id.	Rookvang.

Houille	Zie	Steenkool.
Id. maréchale	id.	Smidskool.
Huile	id.	Olie.
Id. de colza	id.	Koolzaadolie.
Id. de pied-de-bœuf	id.	Koevoetolie.
Id. de schiste	id.	Sister.
Id. de vitriol	id.	Vitrioololie.
Id. minérale	id.	Steenolie.
Huit-de-chiffre	id.	Dansmeester.
Hydrant	id.	Watermonding.
Hydraulique	id.	Waterleidingskunde.
Hydrofuge	id.	Vochtwerend.

I.

Ignition	id.	Gloeihitte.
Imbrication	id.	Schubbenversiering.
Imbriqué	id.	Schubvormig.
Immersion	id.	Overstorting.
Imperméable à l'air	id.	Luchtdicht.
Id. à l'eau	id.	Waterdicht.
Imprégner	id.	Drenken.
Imprimer un mouvement de va et vient	id.	Lutsen.
Inattaquable par la rouille	id.	Roestvrij.
*Inck	id.	Zink.
Inclinaison	id.	Helling.
Industrie du plomb	id.	Loodnijverheid.
Id. du zinc	id.	Zinknijverheid.
Infiltration	id.	Doorzijpeling.
Id. d'eau	id.	Inwatering.
Ingénieur	id.	Ingenieur.
Id. -architecte	id.	Bouwkundig-Ingenieur.
Id. civil	id.	Ingenieur.
Id. des mines	id.	Id.
Id. -hydrauliste	id.	Id.
Id. -métallurgiste	id.	Id.
Id. sanitaire	id.	Id.
Installation	id.	Doening.
Id. extérieure	id.	Buiteninstelling.
Id. intérieure	id.	Binneninstelling.
Id. pour bains	id.	Badinrichting.
Interception	id.	Afsluiting.
Intersection	id.	Naad.

J.

Jaillir	id.	Spuiten.
Jalousie	id.	Schietvenster.

Jambe courte du siphon . . .	Zie	Voerbeen.
Id. de l'enclume	id.	Aanbeeldsvoet.
Id. longue du siphon . . .	id.	Stortbeen.
Jambette	id.	Vouwmes.
Jambière	id.	Beenriem.
Jarret	Id.	Bocht.
Jarretière	id.	Beenriem.
Jauge	id.	IJkmaat; Maatstaf.
Id.	id.	Verdeelschaal.
Id. à tréfiler	id.	Draadmeter.
Jé	id.	Riet.
Jésuite	id.	Jezuiët.
Jet	id.	Vertakking.
Jeter en moule	id.	Afgieten.
Id. le plomb sur table . . .	id.	Gieten.
Id. id. id. toile . . .	id.	Id. op lijnwaad.
Jeu	id.	Speling.
Id.	id.	Spel.
Id. de pompe	id.	Pompstel.
Id. d'outils	id.	Stel.
Joindre	id.	Inlaten.
Id.	id.	Voegen.
Joint	id.	Voeg.
Id. normal	id.	Stuiknaad.
Id. soudé	id.	Soldeernaad.
Jointure	id.	Verbinding.
Id.	id.	Voeg.
Id. de tuyaux	id.	Buisverbinding.
Jonc.	id.	Riet.
Id. espagnol	id.	Rotang.
Jonction	id.	Verbinding.
*Jonteûre.	id.	Id.
Joue.	id.	Zijwand.
Jouée	id.	Id.
Jour de réception	id.	Keurdag.
Journée de travail	id.	Dagwerk.

K.

Kilogramme	id.	Kilogram.
Kiosque	id.	Kiosk.

L.

Labeur	id.	Werk.
Labour	id.	Loodgietersspade.
Labourer	id.	Omwerken.

Laboureur	Zie	Loodgietersspade.
Laine de fer	id.	IJzerwol.
Laisse	id.	Gietnaad.
Laitier de forge	id.	Slakken.
Id. riche	id.	Gaarslak.
Laiton	id.	Latoen.
Id. blanc	id.	Piauter.
Laitonnier	id.	Geelgieter.
Laiton rouge	id.	Roodmetaal.
Lambrequin	id.	Lamberdkijn.
Lambris	id.	Lambrizeering.
Lambrissage	id.	Id.
Lame	id.	Blad.
Id.	id.	Wig.
Id. de scie	id.	Zaagblad.
Lames d'étain	id.	Tinfoelie.
Laminage.	id.	Pletten.
Laminer	id.	Id.
Lamineur.	id.	Pletter.
Laminoir.	id.	Pletmolen.
Id.	id.	Pletterij.
Id. de plomb	id.	Loodpletterij.
Id. de zinc	id.	Zinkpletterij.
*Lâmîre	id.	Staand dakvenster.
Lampe à souder	id.	Soldeerlamp.
Lancier	id.	Goot.
Langue de balance	id.	Evenaar.
Languette id.	id.	Id.
Lanterne	id.	Lantaarn.
Id. à boule	id.	Bollantaarn.
Lanterneau	id.	Daklantaarn.
Lanusure	id.	Voetbekleeding.
Larme de soudure	id.	Soldeerdropje.
Id.	id.	Soldeerkorrel.
Id. d'étain	id.	Tindroppel.
Larmier	id.	Gootlijst.
Id.	id.	Waterlijst.
Latrines	id.	Privaat.
Id. inodores	id.	Reukeloos privaat.
Latte de longueur	id.	Lengtelat.
Lavage de minerai	id.	Wasschen.
Laverie	id.	Pomphuis.
Lécher	id.	Likken.
Lenter	id.	Strekken.
Lettre	id.	Letter.
Lever au moyen de cordes . .	id.	Optrekken.
Id. id. id. id. vis . . .	id.	Opvijzelen.

Levier	Zie	Handboom.
Id.	id.	Hefstang.
Id. à rochet	id.	Klepper.
Liaison	id.	Metaalmengsel.
Liaisonner	id.	Verschranken.
Lieu d'aisances	id.	Achteraf.
Lieux	id.	Id.
Ligature	id.	Binding.
Ligne	id.	Lijn.
Id. brisée	id.	Id.
Id. circulaire	id.	Id.
Id. courbe	id.	Id.
Id. de niveau	id.	Id.
Id. de pente	id.	Id.
Id. d'horizon	id.	Id.
Id. d'ombre.	id.	Id.
Id. droite	id.	Id.
Id. en anse de panier.	id.	Id.
Id. en spirale	id.	Id.
Id. fine	id.	Id.
Id. forte	id.	Id.
Id. hélicoïdale	id.	Id.
Id. horizontale	id.	Id.
Id. normale.	id.	Id.
Id. oblique.	id.	Id.
Id. perpendiculaire	id.	Id.
Id. pleine	id.	Id.
Id. pointillée	id.	Id.
Id. ponctuée.	id.	Id.
Id. sécante	id.	Id.
Lignes parallèles	id.	Id.
Ligne tangente.	id.	Id.
Id. transversale	id.	Id.
Ligneur	id.	Koperteeken.
Ligne verticale.	id.	Loodlijn.
*Limaïe	id.	Vijlsel.
Limaille	id.	Afvijlsel.
Limature.	id.	Id.
Lime	id.	Vijl.
Id. à étain	id.	Tinvijl.
Id. angulaire.	id.	Hoekvijl.
Id. à plomb.	id.	Loodvijl.
Id. à polir	id.	Polijstvijl.
Id. à scies	id.	Zaagvijl.
Id. à zinc	id.	Zinkvijl.
Id. bâtarde	id.	Bastaardvijl.
Id. demi-ronde	id.	Halfronde vijl.

Lime douce	Zie	Zoetvijl.
Id. en carrelet	id.	Zaagvijl.
Id. plate	id.	Platte vijl.
Id. queue-de-rat	id.	Rattesteert.
Limer	id.	Vijlen.
Id. dans	id.	Invijlen.
Id. de niveau	id.	Pasvijlen.
Id. en parachevant	id.	Opvijlen.
Id. rapidement	id.	Aanvijlen.
Lime rude	id.	Grove vijl.
Id. sourde	id.	Zaagvijl.
Id. triangulaire	id.	Id.
Limure	id.	Vijling.
Lingot	id.	Blok; Staaf.
Id. brut	id.	Ruwe staaf.
Id. serré	id.	Dichte staaf.
Lingotière	id.	Staafvorm.
Lingottière	id.	Id.
Lisière	id.	Egge.
Lisse	id.	Glad.
Lissoir	id.	Polijststaal.
Id. à crochet	id.	Polijsthaak.
Listel	id.	Randlijst.
Liteau	id.	Roeflat.
Litharge	id.	Glid.
Id. d'argent	id.	Zilverglid.
Id. dorée	id.	Goudglid.
Litre	id.	Liter.
Livre	id.	Pond.
Livret	id.	Werkboekje.
Locher	id.	Zot draaien.
Logement du tas	id.	Tasgat.
Long pan	id.	Zijschild.
Loquet	id.	Loket.
Losange	id.	Schuinsche ruit.
Id. allongé	id.	Verlengde schuinsche ruit.
Id. droit	id.	Ruit.
Losangé	id.	Ruitvormig.
*Losse	id.	Loodpan.
*Loukerotte	id.	Dakvenster.
*Loukette	id.	Id.
Loup	id.	Wolf.
*Lozinge	id.	Schuinsche ruit.
Lucarne	id.	Dakvenster.
Id. à fronton	id.	Id. met fronton.
Id. à gable.	id.	Id. met gevel.
Id. en capucine	id.	Kapdakvenster.
Id. en chevalet	id.	Ezelvenster.

Lucarne en demoiselle . . .	Zie	Jufferdakvenster.
Id. flamande	id.	Vlaamsch dakvenster.
Id. œil-de-bœuf	id.	Rondstaand id.
Id. rampante	id.	Klimmend id.
Lucarnon.	id.	Uilegat.
Lumière de pompe	id.	Pompgat.
Id. de rabot	id.	Schaafmond.
Lundi perdu	id.	Verloren maandag.
Lunette	id.	Privaatbril.
Id.	id.	Uilegat.
Lustrer	id.	Gladschuren.
Lut.	id.	Verkitsel.

M.

Mâchefer.	id.	Sintel.
Machine	id.	Werktuig.
Id. à border	id.	Bordeermachien.
Id. à cintrer	id.	Buigtuig.
Id. à couper	id.	Snijtuig.
Id. à cylindrer	id.	Roltuig.
Id. à forer	id.	Boortuig; Persdril.
Id. à percer	id.	Id. id.
Id. à plier.	id.	Plooituig.
Id. à presser	id.	Perstuig.
Id. à river	id.	Nijdtuig.
Id. à rouler	id.	Roltuig.
Id. à vapeur	id.	Stoomwerktuig.
Id. composée	id.	Werktuig.
Id. -outil	id.	Handwerktuig.
Id. simple.	id.	Werktuig.
Mâchoires.	id.	Nijpers.
Madrier	id.	Buisgieterstafel.
*Maïet	id.	Houten hamer.
Maille	id.	Malie.
Maillet	id.	Moker.
Id.	id.	Houten hamer.
Main-d'œuvre	id.	Handwerk.
Maison de corporation . . .	id.	Ambachtshuis.
*Maisse	id.	Meester.
Maître	id.	Id.
Id. à danser	id.	Dansmeester.
Id. -compagnon	id.	Meesterknecht.
Id. -plombier	id.	Loodgietersbaas.
Id. -zingueur	id.	Zinkbewerkersbaas.
Maîtrise	id.	Gild.
Mal de plomb.	id.	Loodziekte.

Malléabilité	Zie	Lenigheid.
Malléable.	id.	Hamerbaar.
Mallet	id.	Moker.
Manche	id.	Handhaaf.
Id. du marteau	id.	Hamersteel.
Manchon	id.	Mof.
Id. de réduction . . .	id.	Vermindermof.
Mandrin	id.	Holstempel.
Id.	id.	Verwijder.
Manette	id.	Handhaaf.
Manger	id.	Wegvreten.
Manier	id.	Hanteeren.
Id. à bout une couverture . .	id.	Herdekken.
Manivelle.	id.	Zwengel.
Manœuvre	id.	Arbeider.
Manotte	id.	Handhaaf.
Manouvrier	id.	Arbeider.
Mansarde.	id.	Fransch dak.
Marchandise	id.	Koopmanschap.
Id. à rebuter . .	id.	Bucht.
Id. de mauvaise qualité .	id.	Bocht.
Marmite	id.	Ketel.
Id. à feu	id.	Vuurketel.
Id. à fondre	id.	Smeltketel.
Marque	id.	Merk.
Id. de fabrique	id.	Fabrieksmerk.
Marquer	id.	Afmerken; Afstempelen; Afteekenen.
Id. au trusquin	id.	Afrooien.
Marqueur.	id.	Merkijzer.
Marquise	id.	Afdak.
Marron	id.	Klonter.
*Martai	id.	Hamer.
Marteau	id.	Id.
Id. à border	id.	Bordeerhamer.
Id. à boudins	id.	Bagethamer.
Id. à boule	id.	Bolhamer.
Id. à commencer . . .	id.	Verdunhamer.
Id. à dégrossir	id.	Id.
Id. à devant	id.	Voorhamer.
Id. à dresser	id.	Rechthamer.
Id. à emboutir	id.	Drijfhamer.
Id. id. à panne . .	id.	Afpenhamer.
Id. id. double . .	id.	Dubbele drijfhamer.
Id. id. long . . .	id.	Lange Id.
Id. id. ordinaire . .	id.	Gewone Id.
Id. à épisser	id.	Breekhamer.
Id. à étendre	id.	Rekhamer.

Marteau à étirer	Zie	Rekhamer.
Id. à garnir	id.	Garneerhamer.
Id. à gorges	id.	Geulhamer.
Id. à main	id.	Handhamer.
Id. à panne	id.	Klauwhamer.
Id. à planer	id.	Strekhamer.
Id. id. à panne . . .	id.	Id. met pen.
Id. id. double . . .	id.	Dubbele strekhamer.
Id. id. ordinaire . . .	id.	Gewone id.
Id. à polir.	id.	Polijsthamer.
Id. à rentrer	id.	Verdiephamer.
Id. à repasser	id.	Polijsthamer.
Id. à rétreindre. . . .	id.	Ophaler.
Id. à river.	id.	Klinkhamer.
Id. à sertir	id.	Garneerhamer.
Id. à soyer	id.	Pinhamer.
Id. à suage	id.	Id.
Id. à tirer de fond . . .	id.	Boershamer.
Id. id. double . . .	id.	Dubbele bolhamer.
Id. à vaisselle	id.	Pinhamer.
Id. de couvreur. . . .	id.	Dekkershamer.
Id. de démolisseur . . .	id.	Breekhamer.
Id. d'établi	id.	Bankhamer.
Martelage.	id.	Hameren.
Martelé	id.	Gehamerd.
Marteler	id.	Hameren.
Martelet	id.	Hamerken.
Marteleur.	id.	Maljenier.
Mascaron.	id.	Snaakshoofd.
Masse	id.	Moker.
Masselotte	id.	Loodklompje.
Id.	id.	Verloren hoofd.
Id.	id.	Metaalschuim.
Masser	id.	Aanstampen.
Massette	id.	Handhamer.
Massicot	id.	Loodglid.
Mastic	id.	Verkitsel.
Id. de fontainier. . . .	id.	Id.
Mater	id.	Aanzetten.
Id.	id.	Inprangen.
Matériau(x)	id.	Bouwstof(fen).
Id. accessoires . . .	id.	Hulpmaterialen.
Id. liants	id.	Verbindingsmaterialen.
Id. primordiaux . . .	id.	Hoofdmaterialen.
Id. principaux . . .	id.	Id.
Id. secondaires . . .	id.	Hulpmaterialen.
Matériel	id.	Materieel.
Matière cimolée	id.	Slijpsel.

Matoire	Zie	Matbeitel.
Matrice	id.	Stamp.
Matter	id.	Aandrijven.
Id.	id.	Inprangen.
Mattoir	id.	Matbeitel.
Mauge	id.	Mamiering.
Maugère	id.	Id.
Mauvais ouvrier	id.	Knoeier.
Mèche	id.	Boor; Dril.
Id.	id.	Wiek.
Id. du rabot	id.	Schaafijzer.
Mêler par la fusion	id.	Ineensmelten.
Membron	id.	Kroonlijst.
Id. mouluré	id.	Belijste zoom.
Menotte	id.	Handhaaf.
Menthe	id.	Munt.
Menuiserie d'étain	id.	Tinwerk.
Méplat	id.	Misplat.
Méridienne	id.	Middagslaapje.
Mesurage	id.	Uitmeting.
Mesure	id.	Maat.
Id. ancienne	id.	Oude maat.
Id. de capacité	id.	Inhoudsmaat.
Id. de jauge	id.	IJkmaat.
Id. de longueur	id.	Lengtemaat.
Id. de superficie	id.	Vlaktemaat.
Id. de surface	id.	Id.
Id. de volume	id.	Kubeermaat.
Id. métrique	id.	Metrieke maat.
Id. non pliante	id.	Staande maat.
Id. nouvelle	id.	Nieuwe maat.
Mesurer	id.	Afmeten.
Id. tout juste	id.	Uitpassen.
Métail	id.	Mengmetaal.
Métal	id.	Metaal.
Id. à tréfiler	id.	Draadmetaal.
Id. commun	id.	Onedel metaal.
Id. déployé	id.	Ontplooid metaal.
Id. de ramassis	id.	Afval.
Id. du prince Robert	id.	Prinsmetaal.
Métallurgie	id.	Metaalkunde.
Métal ordinaire	id.	Onedel metaal.
Id. précieux	id.	Edel metaal.
Id. ramassé	id.	Afval.
Métier	id.	Ambacht; Stiel.
Id. du ferblantier	id.	Blikslagersambacht.
Id. du plombier	id.	Loodgietersambacht.
Id. du zingueur	id.	Zinkbewerkersambacht.

Mètre	Zie	Meter.
Métré	id.	Opmeting.
Mètre carré	id.	Vierkante meter.
Id. courant	id.	Strekkende meter.
Id. cube	id.	Kubieke meter.
Id. pliant à ressorts	id.	Vouwende meter met veêren.
Mettre d'autre plomb	id.	Herlooden.
Id. d'équerre	id.	Haakswijze stellen.
Id. en décharge	id.	Ledigen.
Id. en fût	id.	Aanzetten.
Id. en plomb	id.	In lood zetten.
Id. la main à l'œuvre	id.	Aangaan.
Meule à aiguiser	id.	Slijpsteen.
Id. à émoudre	id.	Id.
Mica des peintres	id.	Potlood.
Millimètre	id.	Millimeter.
Mine	id.	Mijn.
Id. à métaux.	id.	Metaalmijn.
Id. de cuivre.	id.	Kopermijn.
Id. de plomb	id.	Potlood.
Id. id.	id.	Loodmijn.
Id. d'étain	id.	Tinmijn.
Id. de zinc	id.	Zinkmijn.
Minerai	id.	Erts.
Id. bocard	id.	Te stampen erts.
Id. de cuivre	id.	Kopererts.
Id. de plomb	id.	Looderts.
Id. d'étain	id.	Tinerts.
Id. de zinc.	id.	Zinkerts.
Minéral	id.	Delfstof.
Minium de fer.	id.	IJzermenie.
Id. de plomb	id.	Loodmenie.
Miroir	id.	Spiegel.
Mise en œuvre.	id.	Verwerken.
Id. sous pression	id.	Drukkingsproef.
Mitraille	id.	Mitralje.
Mitre	id.	Schoorsteenkap.
Id. à ailettes.	id.	Kap met vlerkjes.
Id. chinoise	id.	Chineesche kap.
Id. en T.	id.	Kruk.
Id. fixe	id.	Schoorsteenkap.
Id. mobile	id.	Gek.
Mitron	id.	Schoorsteenkap.
Modèle	id.	Mal.
Id. d'atelier.	id.	Plooituig.
Id. de chantier	id.	Id.
Modeler	id.	Modeleeren; Boetseeren.

Moignon	Zie	Stomp.
Moiré	id.	Gemoord.
Moire métallique	id.	Metaalmoor.
Moisissure	id.	Schimmel.
Môle	id.	Mal.
Molée	id.	Slijpsteenaarde.
Momentum	id.	Momentum.
Montage	id.	Opslaan.
Montant d'échelle	id.	Ladderboom.
Id. de la soumission. . .	id.	Inschrijvingsprijs.
Monter	id.	Opslaan.
Id.	id.	Schachten.
Morale	id.	Draadmeter.
Morceau	id.	Eind.
Id.	id.	Klont.
Id. de cuir	id.	Leerke.
Mordache.	id.	Spansel.
Id. à chanfrein . . .	id.	Sofreintang.
Mordant	id.	Bijtmiddel.
Mordre	id.	Bijten; Inbijten.
Morfil	id.	Snede.
Mors	id.	Gebit.
Mortaise	id.	Kruisbeitel.
Motif	id.	Motief.
Id. d'angle	id.	Hoekbekleedsel.
Id. id.	id.	Hoekversiersel.
Id. de bâtiment	id.	Bouwmotief.
Id. de construction . . .	id.	Id.
Id. décoratif.	id.	Versieringswerk.
Id. de couronnement . . .	id.	Kroonmotief.
Mou	id.	Week.
Moufflette.	id.	Beweegbare handhaaf.
Moufle	id.	Blok.
Id.	id.	Moffel.
Moulage	id.	Vormen.
Moulard	id.	Slijpsteenaarde.
Moule	id.	Gietvorm.
Id. à fondre les lingots . .	id.	Staafvorm.
Moulée	id.	Slijpsteenaarde.
Moule métallique	id.	Metalen vorm.
Mouler	id.	Afgieten.
Id.	id.	Vormen.
Moulin à bocarder	id.	Stampmolen.
Moulurage	id.	Belijsten.
Moulure	id.	Lijst.
Id.	id.	Lijstwerk.
Id. à feuillages	id.	Loofwerk.
Id. à oves	id.	Eierlijst.

Moulure à redents	Zie	Tandlijst.
Id. composée	id.	Samengestelde lijst.
Id. concave	id.	Holronde lijst.
Id. convexe	id.	Bolronde lijst.
Id. droite	id.	Platte lijst.
Id. engorgée	id.	Overvulde lijst.
Id. en quart de rond	id.	Kwartronde lijst.
Id. mi-convexe mi-concave.	id.	Halfbol-halfholronde lijst.
Id. ornée	id.	Versierde lijst.
Id. simple	id.	Eenvoudige lijst.
Moulures rentrantes	id.	Ingaand lijstwerk.
Id. saillantes	id.	Uitspringend lijstwerk.
Mouraillon	id.	Slothengsel.
Mourir	id.	Doodloopen.
Mouton	id.	Heiblok.
Mouvement de pompe	id.	Pompsteł.
*Moxhe	id.	Dril.
Moyeu	id.	Naaf.
Mur mitoyen	id.	Gemeenschappelijke muur.

N.

Navette	id.	Staaf.
*Né	id.	Neus.
Nécessaire	id.	Gerief.
Nerf de bœuf	id.	Pezerik.
Nettoyer	id.	Krabben.
Id.	id.	Afvagen.
Id.	id.	Reinigen.
Id. en frottant	id.	Afboenen.
Nez	id.	Neus.
Id.	id.	Spuger.
Nille	id.	Bindhaak.
Id.	id.	Handhaaf.
Nipple	id.	Nippel.
Niveau	id.	Bedraglood.
Id.	id.	Waterpas.
Id. à bulle d'air	id.	Luchtbelwaterpas.
Id. d'eau	id.	Waterstand.
Id. id.	id.	Waterpas.
Id. de pente	id.	Hellingspas.
Niveler	id.	Waterpassen.
Nochère	id.	Zakgoot.
Nœud	id.	Knoop.
Id.	id.	Soldeerknoop.
Noir de fumée.	id.	Lampzwart.
Noix de robinet	id.	Kraansleutel.

*Noket	Zie	Strook.
Non étamé	id.	Onvertind.
Id. hermétique	id.	Ondicht.
Id. percé	id.	Ongegaat.
Id. troué	id.	Id.
Noquet	id.	Loketlood.
Id.	id.	Strook.
Noue	id.	Kiel.
Id.	id.	Slapergoot.
Noulet	id.	Kieltje.
Nourrice	id.	Voedster.
*Nowe	id.	Kiel.
Noyau de moule	id.	Vormkern.
Noyer	id.	Verzinken.
Id.	id.	Aandrijven.
Numéro	id.	Nummer.
Id. d'épaisseur	id.	Diktenummer.
Numéroter	id.	Nummeren.

O.

Objets en étain	id.	Tingoed.
Id. en fer-blanc	id.	Blikwerk.
Oblique	id.	Scheef.
Obliquement	id.	Id.
Obturateur	id.	Afsluiter.
Occlusion hydraulique	id.	Watertoesluiting.
Œil	id.	Oog.
Id. de la meule	id.	Id.
Id. du marteau	id.	Hameroog.
Id. du pertuis d'une filière	id.	Oog.
Œuvre d'art	id.	Kunstwerk.
Once	id.	Ons.
Id.	id.	Once.
Onglet	id.	Verstek.
Opacité	id.	Ondoorzichtbaarheid.
Oreille	id.	Oor.
Oreillon	id.	IJnsoog.
Orifice	id.	Monding.
Ornement	id.	Versiersel.
Id. courant	id.	Sierband.
Id. en zinc estampé	id.	Id.
Id. id. repoussé	id.	Id.
Ornementation florale	id.	Bloemversiering.
Id. végétale	id.	Bladversiering.
Ornements	id.	Bijwerk.
Orner de moulures	id.	Belijsten.

Oter en tournant	Zie	Afdraaien.
Ourlage	id.	Omzetting.
Ourler	id.	Omzetten.
Ourlet	id.	Boord.
Outil	id.	Alem.
Id. friand	id.	Bijten.
Outils	id.	Alem.
Id. à forer	id.	Booralem.
Ouvert	id.	Ondicht.
Ouverture	id.	Ingang.
Ouvrage	id.	Werk.
Id. assemblé au moyen de rivets.	id.	Klinkwerk.
Id. branlant	id.	Leuterwerk.
Id. ciselé	id.	Drijfwerk.
Id. d'art	id.	Kunstwerk.
Id. de bâtiment	id.	Bouwwerk.
Id. de main	id.	Handwerk.
Id. de plombier	id.	Loodgieterswerk.
Id. de recouvrement	id.	Bedekkingswerk.
Id. de toiture	id.	Dakwerk.
Id. de zingueur	id.	Zinkbewerkerswerk.
Id. repoussé	id.	Drijfwerk.
Ouvrages de cuivre	id.	Koperwerk.
Id. en étain	id.	Tinwerk.
Ouvreau (d'un four)	id.	Werkdeur.
Ouvrier	id.	Gast.
Id. fait	id.	Volle gast.
Id. -plombier	id.	Loodgietersgast.
Id. -zingueur	id.	Zinkbewerkersgast.
Ovale	id.	Eirond.
Ovoïde	id.	Eivormig.
Oxydation	id.	Verkalking.
Oxyde d'étain	id.	Tinkalk.
Id. de zinc	id.	Zinkwit.

P.

*Pai	id.	Schootsvel.
Paillettes	id.	Hamerslag.
Paillon	id.	Foelie.
Id. de soudure	id.	Bladsoldeer.
Id. d'étain	id.	Tinfoelie.
Paillonner	id.	Vertinnen.
Paillons	id.	Staafje.
Palan	id.	Blok.
Palette	id.	Borstplaat.
Palier	id.	Legering.

Palmer	Zie	Palmer.
Palmette	id.	Palmblad.
Pan	id.	Schild.
Id. de croupe.	id.	Eindschild.
Id. id.	id.	Aankapping.
Id. de rabot	id.	Baan.
Id. de toiture.	id.	Schild.
Panier	id.	Mand.
Id. à bras	id.	Draagmand.
Id. à décombres. . . .	id.	Gruismand.
Panne	id.	Gording.
Id.	id.	Pen.
Id. du marteau	id.	Hamerpen.
Panneau	id.	Mal.
Id.	id.	Paneel.
Id. d'écurie	id.	Stalspiegel.
Papier à écurer	id.	Schuurpapier.
Id. à l'émeri	id.	Smergelpapier.
Id. émeri	id.	Id.
Id. émerisé.	id.	Id.
Id. verré	id.	Glaspapier.
Paquet	id.	Pak.
Id. de fils entortillés . . .	id.	Dot.
Id. de foin	id.	Id.
Id. de paille	id.	Id.
Id. de riblons	id.	Afval.
Id. d'étoupe	id.	Dot.
Parachever un travail . . .	id.	Afwerken.
Id. en limant . . .	id.	Aanvijlen.
Parafeu	id.	Vuurscherm.
Paraneige.	id.	Sneeuwweerder.
Paratonnerre	id.	Bliksemafleider.
Parement	id.	Wand.
Id. extérieur	id.	Buitenwand.
Id. intérieur	id.	Binnenwand.
Parer	id.	Opwerken.
Paroi	id.	Wand.
Paroir	id.	Krabijzer.
Paroire	id.	Krabber.
Partie	id.	Eind.
Id.	id.	Vak.
Id. en poids	id.	Gewichtsdeel.
Id. supérieure	id.	Opperdeel.
Pas	id.	Draad.
Id. de vis	id.	Vijsdraad.
Id. id. à bois	id.	Houtdraad.
Id. id. à métaux	id.	Metaaldraad.
Passe-partout	id.	Oorzaag.

Passe-partout	Zie	Rattesteert.
Passer	id.	Aangeven.
*Passette	id.	Hangstoel.
Passoire	id.	Pompketel.
Id.	id.	Stramijn.
Patin	id.	Schoen.
Patine	id.	Patina.
Patron	id.	Meester.
Id.	id.	Mal.
Id.	id.	Beschermheilige.
Patronne	id.	Id.
Patron-plombier	id.	Loodgietersbaas.
Id. -zingueur	id.	Zinkbewerkersbaas.
Patte	id.	Houvast.
Id. à coulisse	id.	Schuifhaak.
Id. à tasseaux	id.	Houvast voor roeven.
*Id. d'agraffe	id.	Klesp.
Id. en zinc	ld.	Zinkklampje.
Pavillon	id.	Paviljoen.
Pédale	id.	Voettrede.
Peigne	id.	Kam.
Peindre	id.	Verven.
Pelle à charbons	id.	Koolschop.
Pénétration	id.	Doorgang.
Id.	id.	Inlating.
Id. de toitures	id.	Dakverbinding.
Pénétrer	id.	Doorregenen.
Pente	id.	Afwatering.
Id.	id.	Helling.
Pénurie	id.	Korteres.
Percé	id.	Ondicht.
Percer	id.	Doorregenen.
Id.	id.	Doorboren, -drillen, -steken.
Id. à travers	id.	Doorboren.
Id. dans	id.	Inboren.
Id. de nouveau	id.	Opboren.
Perçoir à levier	id.	Klepperboor.
Id. à rochet	id.	Id.
Perdre l'eau	id.	Afloopen.
Perforer	id.	Doorboren, -drillen, -steken.
Perpendiculaire	id.	Rechtstandig.
Persillage	id.	Kraken.
Persiller	id.	Id.
Perte de plongée	id.	Vermindering van indompeling.
Pertuis	id.	Verlaatgat.
Pesage	id.	Weging.
Pesanteur spécifique	id.	Soortelijk gewicht.

Pesette	Zie	Soldeerhout.
Petite brosse	id.	Borstelken.
Id. pince à couper	id.	Nijperken.
Id. plateforme	id.	Platje.
Petit fagot	id.	Asselke.
Id. lingot	id.	Staafje.
Id. ondulé	id.	Gegolfd zink.
Id. paquet d'étoupe	id.	Donk.
Id. plomb de recouvrement. . .	id.	Dekloodje.
Id. robinet	id.	Pissertje.
Id. rouleau	id.	Rolletje.
Petits clous	id.	Gruis.
Petit toit	id.	Dakje.
Pétrole	id.	Peterolie.
*Picettes	id.	Vorken.
Picot	id.	Splinter.
Pièce	id.	Lap.
Id. de derrière	id.	Rug.
Id. de maîtrise	id.	Gildeproef.
Id. d'épreuve.	id.	Proefstuk.
Id. de raccord	id.	Verbindingsstuk.
Id. de rapport	id.	Inlegstuk.
Id. rapportée.	id.	Id.
Pied	id.	Pikkel.
Id.	id.	Voet; Voeting.
Id.	id.	Wortel.
Id. de chèvre	id.	Bok.
Pied-droit	id.	Voetlood.
Piédestal	id.	Pedestal.
Pied (d'une table, d'une chaise) . .	id.	Pikkel.
Id. d'un versant	id.	Dakvoet.
Id. du Rhin.	id.	Rijnlandsche voet.
Piédouche	id.	Voet.
Pied rhénan	id.	Rijnlandsche voet.
Pierre à aiguiser	id.	Schuifsteen.
Id. à écurer	id.	Schuursteen.
Id. calaminaire	id.	Kalamijnsteen.
Id. de glace	id.	IJssteen.
Id. de grès	id.	Zandsteen.
Id. meulière	id.	Id.
Id. ponce	id.	Puimsteen.
Pinacle	id.	Tinne.
Pince	id.	Tang.
Id. à becs	id.	Bektang.
Id. id. demi-ronds . . .	id.	Halfronde bektang.
Id. à border	id.	Bordeertang
Id. à couper les tuyaux . . .	id.	Snijtang.
Id. id. pour grillageurs . .	id.	Tralievlechterstang.

Pince à fendre	Zie	Splitstang.
Id. à percer	id.	Boortang.
Id. à saisir	id.	Grijptang.
Id. à tirer	id.	Draadtang.
Pinceau	id.	Borstelken.
Pince à vis	id.	Schroeftang.
Id. coupante	id.	Nijptang.
Id. id. de côté	id.	Id.
Id. id. devant	id.	Id.
Id. plate	id.	Platte boord.
Id. id.	id.	Platte bektang.
Id. id. à encoches	id.	Ingekeepte bektang.
Id. ronde	id.	Ronde bektang.
Pincette à souder	id.	Soldeertang.
Pipe	id.	Bil.
Piqué	id.	Gaterig.
Piquer	id.	Aansluiten.
Id. une conduite sur une autre	id.	Vertakking.
Piqueté	id.	Gespot.
Piqûre	id.	Steek; Spot.
Pissoir	id.	Pisbak.
Pistolet	id.	Krukboor.
Piston de pompe	id.	Pompzuiger.
Pivot	id.	Draaispil.
Plan	id.	Plan.
Planche	id.	Bord.
Id.	id.	Plaat (koperen).
Id. à border	id.	Bordeerplank.
Id. d'attache	id.	Hechtplank.
Id. de chéneau	id.	Boeibord.
Id. de coyau	id.	Id.
Id. de fond de chéneau	id.	Bodemplank.
Id. de noue	id.	Kielberd.
Id. de pied	id.	Voetplank.
Plan de détail	id.	Teekening van deelen.
Id. d'exécution	id.	Werkteekening.
Plane	id.	Haalmes.
Id.	id.	Strijkbord.
Planer	id.	Strekken.
Id.	id.	Uitslaan.
Planeur	id.	Gladslager.
Plaque	id.	Naamplaat.
Id.	id.	Plaat.
Id. -conscience	id.	Borstplaat.
Id. couchée	id.	Onderplaat.
Id. de boîte-à-lettres	id.	Brievenbusplaat.
Id. de dessous	id.	Onderplaat.
Id. de terre	id.	Aardplaat.

Plastron	Zie	Borstplaat.
Plat du marteau	id.	Hamervlak.
Plateau	id.	Brug.
Id.	id.	Schaal.
Id. de balance	id.	Weegschaal.
Id. du plombier	id.	Gloeibak.
Id. id.	id.	Komfoor.
Plate-bande	id.	Bandlijst.
Id.	id.	Gladde band.
*Plate finiesse	id.	Plat dakvenster.
Plate-forme	id.	Plat.
Plâtre	id.	Pleister.
*Platte	id.	Plat.
Pli	id.	Plooi.
Pliage	id.	Buiging.
Id.	id.	Belijsten.
Pli de toiture	id.	Dakvouw.
Plier	id.	Buigen.
Id.	id.	Plooien.
Plinthe	id.	Plint.
Plomb	id.	Lood.
Id. à couvrir	id.	Bedeklood.
Id. à culot	id.	Hersmolten lood.
Plombage	id.	Verlooding.
Plombagine	id.	Potlood.
Plomb aigre	id.	Hardlood.
Id. à la main	id.	Handlood.
Id. à mater	id.	Stoplood.
Id. antimonié	id.	Spiesglanslood.
Id. antimonieux	id.	Id.
Id. à plomber	id.	Verzegellood.
Id. à rabot	id.	Gestreken lood.
Id. à sceller	id.	Verzegellood.
Id. à vitraux	id.	Vensterlood.
Id. à vitres	id.	Id.
Id. battu	id.	Geslagen lood.
Id. blanc	id.	Hard lood.
Id. blanchi	id.	Wit lood.
Id. brut	id.	Kooplood.
Id. id.	id.	Onbewerkt lood.
Id. chinois	id,	Chineesch lood.
Id. coulé	id.	Gegoten lood.
Id. id. sur table	id.	Zandlood.
Id. de calage	id.	Stellood.
Id. de faîtage	id.	Vorstlood.
Id. de moulage	id.	Vormlood.
Id. de pied	id.	Voetlood.
Id. de pressurage	id.	Perslood.
Id. d'épreuve	id.	Proeflood.

Plomb de râble	Zie	Raamlood.
Id. de recouvrement . . .	id.	Dekloodje.
Id. de scellement	id.	Gietlood.
Id. d'œuvre	id.	Werklood.
Id. doux	id.	Zacht lood.
Id. durci	id.	Gehard lood.
Plombé	id.	Loodachtig.
Plomb en culot	id.	Oud lood.
Id. en cylindres	id.	Rondlood.
Id. en feuilles	id.	Bladlood.
Id. id. minces . . .	id.	Loodblik.
Id. en lingots	id.	Bloklood.
Id. en moules	id.	Vormlood.
Id. en nappe	id.	Platlood.
Id. en navettes	id.	Bloklood.
Id. en pains	id.	Id.
Id. en poudre	id.	Loodpoeder.
Id. en rouleau	id.	Rollood.
Id. en saumons	id.	Staaflood.
Id. en table	id.	Tafellood.
Id. en tuyaux	id.	Rondlood.
Plomber	id.	Looden.
Id.	id.	Aflooden.
Id.	id.	Aaneenwellen.
Id.	id.	Verlooden.
Plomberie	id.	Loodgieterij.
Id.	id.	Loodgieterszaak.
Id.	id.	Loodgietershandwerk.
Id.	id.	Loodgieterskunst.
Id. artistique	id.	Kunstloodgieterij.
Id. id.	id.	Kunstloodwerk.
Id. d'art.	id.	Id.
Id. id. . . .	id.	Kunstloodgieterij.
Id. de bâtiment . . .	id.	Loodgieterij.
Id. industrielle . . .	id.	Id.
Id. repoussée	id.	Gedreven loodwerk.
Id. sanitaire	id.	Gezondheidskundig loodwerk.
Id. id.	id.	Stankwerend loodwerk.
Plomb estampé	id.	Gestampt lood.
Id. étamé	id.	Vertind lood.
Id. étiré	id.	Getrokken lood.
Plombeur	id.	Looder.
Plomb filé.	id.	Looddraad.
Id. fondu	id.	Gesmolten lood.
Id. frais	id.	Zuiver lood.
Plombier	id.	Loodgieter.
Plomb laminé	id.	Geplet lood ; Platlood.

Plomb laminé en rouleau . . .	Zie	Platlood.
Id. loquet	id.	Loketlood.
Id. marchand	id.	Handelslood.
Id. natif	id.	Natuurlood.
Id. neuf	id.	Nieuw lood.
Id. noir	id.	Week lood.
Id. noquet	id.	Noklood.
Id. id.	id.	Kiellood.
Id. ouvré	id.	Bewerkt lood.
Id. pesant plus de 20 k. au m□.	id.	Nat lood.
Id. piqué	id.	Gaterig lood.
Id. pour bacs de pompe . . .	id.	Pompbaklood.
Id. id. scellements	id.	Gietlood.
Id. id. solins	id.	Slablood.
Id. pur	id.	Zuiver lood.
Id. raboteux	id.	Onbeschoeft lood.
Id. raffiné	id.	Gezuiverd lood.
Plombs œuvrés	id.	Loodwaren.
Id. ouvrés	id.	Id.
Plombure	id.	Netwerk.
Plomb vierge	id.	Maagdenlood.
*Plonck	id.	Lood.
*Plonckège	id.	Verlooding.
*Plonckî	id.	Loodgieter.
*Plonckreië	id.	Loodgieterij.
Id.	id.	Loodgieterswerk.
Plongée	id.	Indompeling.
Plume	id.	Pluim.
Poche	id.	Loodlepel.
Pochée	id.	Zakvol.
Poêle	id.	Ketel.
Id. à plomb	id.	Loodpan.
Id. d'étameur	id.	Vertinpan.
Poids	id.	Gewicht.
Id.	id.	Lood.
Id. spécifique	id.	Soortelijk gewicht.
Poignée	id.	Handgreep.
Id. d'étoupe	id.	Donk.
Poinçon	id.	Doorslag.
Id. à arrêt	id.	Id.
Poinçon à découper	id.	Vormijzer.
Id. à estamper	id.	Stempel.
Id. de girouette	id.	Priemstijl.
Poinçonner	id.	Ponsen.
Poinçonneuse	id.	Boortuig.
Point cardinal	id.	Hemelstreek.
Id. de partage	id.	Verdeelingspunt.
Pointe	id.	Spits.

Pointe	Zie	Distel.
Id.	id.	Poont.
Id. à ardoises	id.	Schalienagel.
Id. à chaussures	id.	Schoenmakersnagel.
Id. à tête d'homme	id.	Punt.
Id. id. fraisée	id.	Id.
Id. id. perdue	id.	Id.
Id. id. plate	id.	Id.
Id. à tracer	id.	Stift.
Id. de Paris	id.	Parijsche poont.
Pointer	id.	Stellen.
Pointer la pièce	id.	Id.
Poix-résine	id.	Spiegelhars.
Polastre	id.	Loodkroes.
Polir	id.	Polijsten.
Id. en écurant	id.	Gladschuren.
Id. en frottant	id.	Gladslijpen.
Pollastre	id.	Loodkroes.
Pomelle	id.	Bolle rooster.
Pomme	id.	Appel.
Pommelle	id.	Bolle rooster.
Pompe	id.	Pomp.
Id. à balancier	id.	Zwengelpomp.
Id. à eau	id.	Waterpomp.
Id. id. de pluie	id.	Regenpomp.
Id. id. de source	id.	Welpomp.
Id. à incendie	id.	Brandspuit.
Id. à main	id.	Handpomp.
Id. aspirante	id.	Zuigpomp.
Id. id. et foulante	id.	Zuig- en perspomp.
Id. composée	id.	Jachtpomp.
Id. de maison	id.	Huispomp.
Pompe d'épuisement	id.	Lenspomp.
Id. double	id.	Dubbele pomp.
Id. élévatoire	id	Verkeerde zuigpomp.
Id. foulante	id.	Perspomp.
Id. inclinée	id.	Sleeppomp.
Id. ordinaire	id.	Huispomp.
Pomper	id.	Pompen.
Pompe soulevante	id.	Verkeerde zuigpomp.
Pompier	id.	Pompenmaker.
Poncer	id.	Puimen.
Pont de chauffe	id.	Vuurbrug.
Porte de travail	id.	Werkdeur.
Porte-foret	id.	Drilklos.
Id. -tube	id.	Buishouder.
Posé en coupe	id.	Verval.
Poser	id.	Leggen.

Poser par rotation	Zie	Indraaien.
Poste d'eau	id.	Watermonding.
Postillon	id.	Polijsthamer.
Pot à soudure.	id.	Soldeerpot.
Potée d'étain	id.	Tinasch.
Potence de balance	id.	Waagknie.
Id. de brimbale	id.	Gek.
Potier d'étain	id.	Tingieter.
*Potiket	id.	Potje.
Potin	id.	Klokspijs.
Poudre à polir	id.	Polijstaarde.
Id. de colophane. . . .	id.	Spiegelharspulver.
Id. de cryolithe	id.	Cryolietpulver.
Poulie	id.	Katrol.
Id. de retour	id.	Voetkatrol.
Id. fixe	id.	Vaste katrol.
Id. libre	id.	Losse katrol.
Id. maîtresse	id.	Leidshoofd.
Id. mobile	id.	Losse katrol.
Id. mouflée.	id.	Blok.
Id. simple	id.	Enkelvoudige katrol.
Poupée	id.	Looper.
Pourboire.	id.	Fooi.
Pourtour	id.	Omtrek; Omvang.
Poussière de minerai . . .	id.	Ertsstof.
Première chaudière à l'étain . .	id.	Tinpan.
Premier ouvrier	id.	Volle gast.
Prendre	id.	Vatten.
Préparation du minerai . . .	id.	Bereiding van het erts.
Présenter.	id.	Aanleggen.
Id.	id.	Aanpassen.
Presse à plomber	id.	Plombeerpers.
Presser	id.	Persen.
Pression	id.	Drukking.
Id. atmosphérique . . .	id.	Luchtdrukking.
Prise.	id.	Vat.
Id. d'eau	id.	Watermonding.
Id. extérieure	id.	Buitenmonding.
Id. intérieure.	id.	Binnenmonding.
Privé.	id.	Achteraf; Privaat.
Privilége	id.	Voorrecht.
Prix de la main-d'œuvre . . .	id.	Arbeidsloon.
Profession	id.	Ambacht; Bedrijf.
Projet	id.	Ontwerp.
Propriétés des métaux . . .	id.	Eigenschappen.
Puisard	id.	Zinkput.
Id. à coupe-air	id.	Sterfput.
Puits à eau	id.	Waterput.

Puits perdu	Zie	Zinkput.
Pureau	id.	Vrijdeel.
Pyramide.	id.	Piramied.
Pyrite	id.	Loodsteen.

Q.

Qualités et défauts	id.	Hoedanigheden en Gebreken.
Quart-de-bout	id.	Kwarteind.
Quart-de-rond	id.	Kwartrond.
Quartier du soufflet	id.	Blaasbalgleder.
Queue	id.	Vijlsteert.
Id.	id.	Pen.
Id. d'aronde	id.	Zwaluwsteert.
Id. de cochon	id.	Loodboor.
Id. de rat.	id.	Rattesteert.
Id. de renard	id.	Varkensgras.
Id. de vache	id.	Overhangend dak.
Id. d'hironde	id.	Zwaluwsteert.
Id. du marteau	id.	Hamerpen.
Id. du tas.	id.	Tasstaart.

R.

Rabat-d'eau	id.	Spatkraag; Spatlap.
Rabateau.	id.	Id. id.
Rabat-pluie	id.	Regenbord.
*Rabatte.	id.	Afkanten.
Rabattoir.	id.	Hakijzer.
*Rabat-vint	id.	Schoorsteenkap.
Rable	id.	Raam.
Id.	id.	Rakel.
Id.	id.	Strijkbord.
Rabot	id.	Schaaf.
Raboteux	id.	Onbeslecht.
Raccord	id.	Verbinding.
Id.	id.	Verbindingsstuk.
Id. de tuyaux	id.	Buisverbinding.
Id. dit « à cônes » . . .	id.	Kegelvormig verband.
Raccordement	id.	Vertakking.
Id. d'angle . . .	id.	Hoekverbinding.
Raccord en siphon	id.	Hevelverbinding.
Id. en talon	id.	Bil.
Raccourcir	id.	Afkorten.
Racler	id.	Afschrabben.
Racloir	id.	Schrabijzer.

Rafraîchir	Zie	Herstellen.
Id. un tuyau	id.	Hersoldeeren.
Rainure	id.	Gleuf.
Id.	id.	Sponning.
Ramasse	id.	Afval.
Id. -graisse	id.	Vetopvanger.
Ramassis	id.	Afval.
Ramollir	id.	Verzachten.
*Ramon	id.	Pijpveger.
Rampant de pignon	id.	Aandak.
Rancette	id.	Stortblik.
Râpe	id.	Rasp.
Id. à bois	id.	Houtrasp.
Id. à métaux	id.	Metaalrasp.
Râper	id.	Afraspen.
Rapiéçage	id.	Lapwerk.
Rapiécer	id.	Lappen.
Rapport	id.	Inlegstuk.
Id.	id.	Naad.
Rat-de-cave	id.	Wasrol.
*Rateuter	id.	Herdekken.
Ratissoir	id.	Schrabijzer.
Rebord	id.	Overslag.
Id.	id.	Weerboord.
Rebut	id.	Bocht.
Réceptacle	id.	Straatpot.
Réception	id.	Keuring.
Réchauffer	id.	Herwarmen.
Rechausser	id.	Pletten.
Rechaussoir	id.	Plethamer.
Récipient	id	Inhouder.
Recourber	id.	Omplooien.
Recouvrement	id.	Bedekking.
Id.	id.	Overslag.
*Recrester	id.	Vervorsten.
Rectangulaire	id.	Misplat.
Recuire	id.	Ontlaten.
Recuit	id.	Ontlating.
Recuite	id.	Overgloeiing.
Redresser	id.	Rechten.
Redressoir	id.	Rechtijzer.
Réduction	id.	Neerslagwerk.
Réduit de pompe	id.	Pompvertrek.
Refaire	id.	Herstellen.
Refondre	id.	Hersmelten.
Id.	id.	Omsmelten.
Refonte	id.	Hersmelting.

Refoulement du vent . . .	Zie	Terugvloeiing.
Refroidir	id.	Koelen; Verkoelen.
Regard	id.	Schouwingsgat.
Id. de décharge. . . .	id.	Afloopkijkgat.
Règle	id.	Liniaal.
Id. à raser	id.	Strijkbord.
Id. de couvreur	id.	Dekkerslat.
Regratter.	id.	Herkrabben.
Régule	id.	Koning.
Rejet	id.	Afval.
Id.	id.	Spuger.
Rejeteau	id.	Waterlijstje.
*Réke	id.	Liniaal.
Relever	id.	Uitzetten.
Id. en bosse	id.	Drijven.
Relief des feuilles contre cheminée .	id.	Schoorsteenslabbe.
Id. en forme de couronne . .	id.	Kroonwerk.
Remanier.	id.	Omwerken.
Id. une toiture . . .	id.	Herdekken.
Remouleur	id.	Slijper.
Remplir	id.	Aanvullen.
Remplissage	id.	Aanvulling.
Remuer la braise	id.	Rakelen.
Renard	id.	Lek.
Rencontre	id.	Verbinding.
Rendage	id.	Opbrengst.
Id. de minerai	id.	Uitleveren.
Rendement de minerai . . .	id.	Id.
Rendre carre	id.	Ophalen.
Id. étanche	id.	Dichten.
Id. plus petit	id.	Kleineeren.
Renfaîter.	id.	Herstellen.
Renflement	id.	Gemoet.
Id.	id.	Zwelling.
Renforcer	id.	Aandrijven.
Renouveler	id.	Vernieuwen.
Id.	id.	Ververschen.
Id. les faîtières . . .	id.	Vervorsten.
Renouvellement en recherche . .	id.	Vernieuwen waar noodig.
Rentrer	id.	Diepen.
Réparation	id.	Herstelling.
Id.	id.	Karwei.
Réparer	id.	Herstellen.
Repasser.	id.	Aanzetten.
Id.	id.	Gladhameren.
Repercer.	id.	Opboren.
Repli.	id.	Omslag.
Replier	id.	Omplooien.

Replomber	Zie	Herverlooden.
Reposer une couverture . . .	id.	Herdekken.
Repoussage	id.	Drijfwerk.
Id.	id.	Drijven.
Repousser	id.	Inzetten.
Id.	id.	Drijven.
Repousseur	id.	Drijver.
Repoussoir	id.	Verdrijfbout.
Reprise	id.	Naad.
Id.	id.	Overneming.
Réservoir.	id.	Gaarbak.
Id. à air	id.	Windketel.
Id. d'air.	id.	Id.
Id. d'eau	id.	Waterbak.
Id. de chasse. . . .	id.	Stortbak.
Résille	id.	Netwerk.
Résine	id.	Hars.
Résistance	id.	Wederstand.
Id. à la compression . .	id.	Id.
Id. à la flexion . .	id.	Id.
Id. à l'arrachement . .	id.	Id.
Id. à la rupture . .	id.	Id.
Id. à l'écrasement . .	id.	Id.
Ressaut	id.	Uitstek.
Resserrer.	id.	Ineendrukken.
Ressouder	id.	Hersoldeeren.
Ressuage	id.	Scheiding.
Restant	id.	Overschot.
Retirure	id.	Intrekking.
Retoucher	id.	Opsteken.
Retourner	id.	Omkeeren.
Retrait	id.	Inkrimping.
Id.	id.	Achteraf.
Rétrécir	id.	Versmallen.
Rétreindre	id.	Ophalen.
Id.	id.	Inhalen.
Réverbère.	id.	Lantaarn.
Revêtement	id.	Bekleeding; Belegsel.
Id. de mur	id.	Muurbekleeding.
Id. de pompe . . .	id.	Pompkleed.
Id. extérieur. . . .	id.	Buitenbekleeding.
Id. intérieur	id.	Binnenbekleeding.
Revêtir de plomb	id.	Overlooden.
Rhumb de vent	id.	Windstreek.
Riblons	id.	Afval.
Rifflard	id.	Roffelschaaf.
Id.	id.	Raspvijl.
Riflard	id.	Id.

Rifloir	Zie	Raspvijl.
Rigole	id.	Goot.
Rinceau	id.	Krulsieraad.
Ringard	id.	Keerstang.
*Ripasser.	id.	Herstelling.
*Riploncki	id.	Herverlooden.
Rive	id.	Zoom.
River	id.	Nijden.
Id. autour	id.	Omklinken.
Rivet	id.	Nijdnagel.
Rivoir	id.	Slotmakershamer.
Id.	id.	Klinkhamer.
Robinet	id.	Kraan.
Id. à bec	id.	Tuitkraan.
Id. à boisseau	id.	Schepelkraan.
Id. à bouton	id.	Duwkraan.
Id. à deux canaux . . .	id.	Kraan met dubbelen weg.
Id. à deux eaux. . . .	id.	Id. id.
Id. à eau	id.	Waterkraan.
Id. à flotteur	id.	Drijfkraan.
Id. à nez	id.	Tuitkraan.
Id. à pression	id.	Kraan met drukking.
Id. à S	id.	S-kraan.
Id. à tête	id.	Kraan met kop.
Id. à tubulure	id.	Tuitkraan.
Id. automatique	id.	Zelfwerkende kraan.
Id. d'arrêt	id.	Afsluitingskraan.
Id. de bain	id.	Badkraan.
Id. de commande . . .	id.	Hoofdkraan.
Id. de débit	id.	Dienstkraan.
Id. de jauge	id.	IJkkraan.
Id. d'épreuve	id.	Proefnemingskraan.
Id. de prise d'eau . . .	id.	Tapkraan.
Id. de purge	id.	Reinigingskraan.
Id. de réglage	id.	Stelkraan.
Id. de service	id.	Dienstkraan.
Id. de soutirage	id.	Aftapkraan.
Id. de sûreté	id.	Veiligheidskraan.
Id. d'incendie	id.	Brandkraan.
Id. fermant seul. . . .	id.	Zelfsluitende kraan.
Robinetier	id.	Kraandraaier.
Robinet pour bains . . .	id.	Badkraan.
Id. principal	id.	Hoofdkraan.
Id. purgeur	id.	Reinigingskraan.
Id. id.	id.	Spuikraan.
Id. -vanne.	id.	Verlaatkraan.
Roche	id.	Loodsteen.
Id. à souder	id.	Soldeersteen.

Rocher	Zie	Borax.
Rochoir	id.	Boraxbusje.
Roder	id.	Opeenslijpen.
Id.	id.	Uitdraaien.
Rognures.	id.	Afsnijdsel.
Id. de zinc	id.	Zinksnippers.
*Rôlai	id.	Kussen.
Ronce artificielle	id.	Kunstdoorn.
Rondelle.	id.	Schild.
Id.	id.	Rondeel.
Id. à écrou.	id.	Moerrondeel.
Rondin	id.	Buisezel.
Ronger	id.	Inbijten.
Id. de part en part	id.	Dooreten.
Rosace	id.	Rozet.
Rose de vents.	id.	Windroos.
Rosette	id.	Rozet.
Rossignol.	id.	Heilige.
Rotin	id.	Riet.
Rouage	id.	Raderwerk.
Roue à rochet.	id.	Klepwiel.
Id. dentée	id.	Tandwiel.
Rouet	id.	Loodtrekker.
Rougir	id.	Gloeien.
Rouille	id.	IJzermaal.
Rouiller	id.	Afroesten; Verroesten.
Rouleau	id.	Rol.
Rouler	id.	Rollen.
Roulon	id.	Laddersport.
Ruellée	id.	Muurkeel.
Id.	id.	Muurgoot.
*Rûle	id.	Lengtelat.

S.

Sable.	id.	Zand.
Id. à couler	id.	Gietzand.
Id. étuvé.	id.	Gebet zand.
Id. plombifère	id.	Loodzand.
Sabler.	id.	Bestrooien.
Sablière	id.	Muurplaat.
Sac à outils	id.	Alemzak.
Sachée	id.	Zakvol.
Sachet de graisse	id.	Smeerdoek.
Sac pour plombier-zingueur	id.	Alemzak.
S'affaisser	id.	Zakken.
Saillie.	id.	Overstek; Uitstek.

Saisir	Zie	Aanvatten.
*Saiwer	id.	Leken.
*Saiweu	id.	Afvoerbuis.
Salaire	id.	Arbeidsloon.
Id. journalier	id.	Dagloon.
Salpêtre	id.	Muurzout.
Sangle	id.	Handzeel.
Sanguine	id.	Roode aarde.
Sans interruption	id.	Zet.
Sashbar	id.	Glasroede.
S'attacher	id.	Aanzetten.
Saturne	id.	Lood.
Saumon	id.	Staaf.
Sauterelle	id.	Zwaaihaak.
Id. à chapeau	id.	Id.
Id. à épaulement	id.	Id.
Sceller	id.	Vastgieten.
*Schaile	id.	Schalie.
*Schaille	id.	Id.
Scheidage	id.	Scheiding.
Schlick	id.	Schlick.
Scie	id.	Zaag.
Id. à arc	id.	Boogzaag.
Id. à bois	id.	Houtzaag.
Id. à dos	id.	Rugzaag.
Id. à guichet	id.	Oorzaag.
Id. à main	id.	Handzaag.
Id. à métaux	id.	Metaalzaag.
Id. à plomb	id.	Loodzaag.
Id. à zinc	id.	Zinkzaag.
Id. en archet	id.	Boogzaag.
Science hydraulique	id.	Waterleidingskunde.
Scier	id.	Zagen.
Id. dans	id.	Inzagen.
Scie Saint-Joseph	id.	Sint-Jozef'szaag.
Sciottage	id.	Inkeping.
Sciotte	id.	Steenzaag.
Scorie	id.	Metaalschuim.
Id. riche	id.	Gaarslak.
Scorification	id.	Metaalzuivering.
Scotie	id.	Scotie.
Seau	id.	Emmer.
Id. en métal	id.	Aker.
Sébile	id.	Ertstrog.
Se briser	id.	Vaneenspringen.
Sec	id.	Droog.
Sécante	id.	Snijlijn.
Se casser	id.	Vaneenspringen.

Se charger	Zie	Aanzetten.
Sécheresse	id.	Droogte.
Se coffiner	id.	Kromtrekken.
Seconde chaudière à l'étain	id.	Tinpan.
Sectionnement	id.	Indeeling.
Se déchirer	id.	Afscheuren.
Se fêler	id.	Barsten.
Se fendre	id.	Id.
Se gondoler	id.	Kromtrekken.
Sel-ammoniac	id.	Salmiak.
Se liquéfier	id.	Vloeiend worden.
Sellette	id.	Hangstoel.
Semelle de rabot	id.	Baan.
Séparation de métaux	id.	Scheiding.
Séparer	id.	Afzonderen.
Sergeant	id.	Spanvijs.
Sergent	id.	Id.
Serjoint	id.	Id.
Serment	id.	Eed.
Se rouiller	id.	Roesten.
Serpette de plombier	id.	Loodgietersmes.
Serre-joints	id.	Spanvijs.
Serrer	id.	Aanspannen.
Id. en tournant	id.	Aandraaien.
Id. une vis	id.	Aanvijzen.
Serre-tenailles	id.	Tangring.
Sertir	id.	Inzetten ; Inluiken.
Sertisseur	id.	Loodzetter.
Sertissure	id.	Inzetting.
Service des eaux	id.	Waterdienst.
Se terminer en pointe	id.	Toeloopen.
S'évaporer	id.	Verdampen.
S'éventer	id.	Versterven.
Séveronde	id.	Dakvoet.
Se volatiliser	id.	Vervluchtigen.
Siège à trois pieds	id.	Driestal.
Id. de clapet	id.	Behuizing.
Id. de latrines	id.	Privaatbril.
Id. de W-C	id.	Zitting.
*Sierveu	id.	Diender.
Simbleau	id.	Cirkeldraad.
Simblo	id.	Id.
Similor	id.	Schijngoud.
Sinuosité	id.	Kronkeling.
Siphon	id.	Hevel.
Id. anti-D	id.	Anti D-hevel.
Id. Antill	id.	Antill-hevel.
Id. à panier	id.	Hevel met stramijn.

Siphon D	Zie	D-hevel.
Id. de trop-plein	id.	Overloophevel.
Id. disconnecteur	id.	Onderbrekingshevel.
Id. en b.	id.	b-hevel.
Id. en demi-S	id.	Halve S-hevel.
Id. en P.	id.	P-hevel.
Id. en S.	id.	S-hevel.
Id. intercepteur	id.	Afsluitingshevel.
Siphonnage	id.	Hevelwerking.
Siphon obturateur	id.	Afsluitingshevel.
Id. V.	id.	V-hevel.
Sirène	id.	Meermin.
*Skailhe	id.	Schalie.
*Sodai	id.	Soldeerbout.
*Sôder	id.	Soldeeren.
*Sôdeu	id.	Soldeerbout.
*Sôdeure	id.	Soldeer.
*Sofflet	id.	Blaasbalg.
*Sofrante	id.	Dakvoet.
Soie	id.	Vijlsteert.
Id. du tas	id.	Tasstaart.
Sole	id.	Ovenbed.
Solin	id.	Slabbe.
Solins à la flamande	id.	Vlaamsche tippen.
Id. en gradins	id.	Id.
Sonde	id.	Dieplood.
Id.	id.	Krasijzer.
Id. de dégorgement	id.	Ruimlood; Ruimijzer.
Sonnette	id.	Heistelling.
Souche de cheminée	id.	Schoorsteenmonding.
Id. d'enclume	id.	Aanbeeldsblok.
Id. de tuyau de descente	id.	Onderstuk.
Soudage	id.	Soldeeren.
Souder	id.	Id.
Id. à	id.	Aanlasschen.
Id. ensemble	id.	Aaneenwellen.
Soudeur	id.	Soldeerder.
Soudoir	id.	Soldeerbout.
Soudure	id.	Soldeer.
Id.	id.	Lasch.
Id.	id.	Soldeering.
Id. à côtes	id.	Soldeering met zoomen.
Id. à l'étain	id.	Tinsoldeer.
Id. à nœuds	id.	Soldeering met knoopen.
Id. au bain-marie	id.	Id. met het waterbad.
Id. autogène	id.	Id. door samensmelting.
Id. de cuivre	id.	Kopersoldeer.

Soudure du potier d'étain	Zie	Tingieterssoldeer.
Id. forte	id.	Sterk soldeer.
Id. grasse	id.	Vet soldeer.
Id. maigre	id.	Mager soldeer.
Id. par emboîtement	id.	Ingelaten soldeering.
Id. plomb sur plomb	id.	Soldeering lood op lood.
Id. pour le plomb	id.	Loodsoldeer.
Soudure pour l'étain	id.	Tingieterssoldeer.
Id. id. le zinc	id.	Zinksoldeer.
Id. tendre	id.	Zacht soldeer.
Soufflet	id.	Blaasbalg.
Id. simple	id.	Handblaasbalg.
Soufflure	id.	Blaas.
Souillard	id.	Uitloopgat.
Soumission	id.	Inschrijving.
Soumissionnaire	id.	Aanbieder.
Soupape	id.	Klep.
Id. à bascule	id.	Wipklep.
Id. à coquille	id.	Schulpklep.
Id. conique	id.	Kegelklep.
Id. de pompe	id.	Pompklep.
Id. du soufflet	id.	Blaasbalgklep.
Id. sphérique	id.	Kogelklep.
Sous-traitant	id.	Onderaannemer.
Soutirage	id.	Aftappen.
S'oxyder	id.	Verzuren.
Soyer	id.	Inpinnen.
Spadelle	id.	Spatel.
Spatule	id.	Roerstang.
Id.	id.	Spatel.
Id. de plafonneur	id.	Resiefijzer.
Spéautre	id.	Piauter.
Spialtre	id.	Id.
Spiautre	id.	Id.
Spode	id.	Metaalasch.
Id.	id.	Niet.
Stermbet	id.	Stormbord.
Structure	id.	Aard.
Stuffing-box	id.	Stuffingbox.
Style d'architecture	id.	Bouwstijl.
Suage	id.	Geulstaak.
Id. à Marly	id.	Groeftas.
Suager	id.	Inpinnen.
Subgronde	id.	Dakvoet.
Suçoir du siphon	id.	Voerbeen.
Id. du soufflet	id.	Zuiggat.
Suif	id.	Roet.
Suinter	id.	Doordroppelen.

Sulfate de cuivre	Zie	Kopervitriool.
Sulfure de fer	id.	Zwavelijzer.
Id. de plomb	id.	Zwavellood.
Id. id. natif	id.	Gedegen galena.
Suppôt	id.	Suppoost.
Surface	id.	Oppervlakte.
Id. réelle	id.	Werkelijke oppervlakte.
Id. utile	id.	Bruikbare id.
Surveillant	id.	Opzichter.
Id. de travaux	id.	Werkopzichter.
Système	id.	Stelsel.
Id. à côtes	id.	Bedekking.
Id. à rigoles	id.	Id.
Id. à tasseaux	id.	Id.
Id. de couverture	id.	Bedekkingsstelsel.
Id. de la Vieille-Montagne	id.	Stelsel der « Vieille-Montagne ».
Id. de tuyauterie	id.	Buisstelsel.
Id. Gardissard	id.	Bedekking.
Id. ordinaire	id.	Id.
Id. par réaction	id.	Terugwerkend stelsel.
Id. par réduction	id.	Reductiestelsel.

T.

Tabatière	id.	Plat dakvenster.
Tabernacle	id.	Tabernakel.
Table	id.	Voorvlak.
Id. à couler	id.	Giettafel.
Id. de la tête du marteau	id.	Hamerbaan.
Id. de plomb	id.	Looden blad.
Id. des plombiers	id.	Giettafel.
Id. du tasseau	id.	Plat.
Tablette	id.	Zonnebord.
Id. d'équerrage	id.	Afzetplank.
Tablier	id.	Voorschoot.
Id.	id.	Voetlood.
Id. en cuir	id.	Schootsvel.
Tabouriu	id.	Gek.
Tache de rouille	id.	Roestvlek.
Tâcheron	id.	Stukwerker.
Taillader	id.	Figgelen.
Taillé à angles vifs	id.	Kantig.
Talc	id.	Talk.
Talon	id.	Hiel; Hiellijst.
Id.	id.	S.
Tamis	id.	Zeef.

Tamiser	Zie	Ziften.
Tampon	id.	Vulstuk.
Tamponnage	id.	Id.
Tangente	id.	Raaklijn.
Tape	id.	Top.
Taquet	id.	Klos.
Taraud	id.	Moerboor.
Id. à plomb	id.	Loodboor.
Tarauder	id.	Beschroeven.
Targelle	id.	Staafje.
Tarière	id.	Muurboor.
Id. chantournée	id.	Schroefmuurboor.
Id. conique.	id.	Tastijzer.
Tas	id.	Tas.
Id. à canneler	id.	Groeftas.
Id. à dresser	id.	Strektas.
Id. à planer	id.	Id.
Id. à soyer	id.	Zoomtas.
Id. carré à queue	id.	Strektas.
Id. haut	id.	Hooge tas.
Tasseau	id.	Kleine tas.
Id.	id.	Roeflat.
Id. à bec	id.	Tuittas.
Id. à border	id.	Bordeertas.
Id. à casserole	id.	Pantas.
Id. à genou	id.	Knievormige boltas.
Id. à vases	id.	Kruiktas.
Id. bombé	id.	Bolronde tas.
Id. carré	id.	Vierkante tas.
Id. demi-bombé	id.	Halfbolronde tas.
Id. d'établi	id.	Banktas.
Id. en boule	id.	Boltas.
Id. fer-à-cheval	id.	Hoeftas.
Id. pied-de-chèvre	id.	Bok.
Id. rond	id.	Platronde tas.
*Tasso	id.	Tas.
Té	id.	T.
Température	id.	Warmtegraad.
Tenace	id.	Taai.
Tenacité	id.	Taaiheid.
Tenaille à boulon	id.	Knoptang.
Id. à clavettes	id.	Spietang.
Id. à couper	id.	Nijptang.
Id. à plier	id.	Plooitang.
Id. à ressort	id.	Veertang.
Id. à souder	id.	Soldeertang.
Tenailler	id.	Nijpen.
Tenailles	id.	Tang.

Tenailles à chanfrein	Zie	Sofreintang.
Id. à coulisse	id.	Schuiftang.
Id. à crochet	id.	Kromme tang.
Id. à grilles	id.	Liptang.
Id. à plier	id.	Plooitang.
Id. croches	id.	Haaktang.
Id. de forge	id.	Smidstang.
Id. étroites	id.	Nauwe tang.
Id. larges	id.	Wijde tang.
Tenaille tricoise	id.	Hoeftang.
Id.	id.	Trektang.
Tendre	id.	Spannen.
Térébenthine	id.	Terpentijn.
Termes d'art et de métier	id.	Kunst- en vakwoorden.
Terminaison	id.	Eindstuk.
Terminer	id.	Voltooien.
Terminer le pliage	id.	Afplooien.
Terrasson	id.	Plat.
Terre	id.	Aarde.
Id. à mouler	id.	Vormaarde.
Id. glaise	id.	Leem.
Id. noire	id.	Zwarte aarde.
Id. rouge	id.	Roode aarde.
Terreux	id.	Aardachtig.
Tête de clou	id.	Nagelkop.
Id. de dilatation	id.	Uitzettingsklång.
Id. de la table à couler	id.	Hoogeinde.
Id. de la vis	id.	Vijskop.
Id. de loup	id.	Schoorsteenpoetser.
Id. de pompe	id.	Ontvangbak.
Id. de table	id.	Kop.
Id. du marteau	id.	Hamerkop.
Id. du tas	id.	Tashoofd.
*Teut.	id.	Dak.
*Teutai	id.	Dakje.
Thermes	id.	Badpaleis.
Tige	id.	Stang.
Id. de piston	id.	Zuigstang.
Id. de pompe.	id.	Trekker.
Tintenague	id.	Chineesch zink.
Tirant.	id.	Trekker.
Tire-bourre	id.	Krasser.
*Id. -clâ	id.	Nageltrekker.
Id. -clou	id.	Id.
Id. -fond	id.	Houtbout.
Id. -plomb	id.	Loodtrekker.
Tirer	id.	Gieten.
Tireur	id.	Gieter.

Tisonner	Zie	Poken.
Tisonnier	id.	Pook.
Tissu métallique	id.	Metaaldoek.
*Toiche	id.	Kussen.
Toile	id.	Lijnwaad.
Id. à écurer	id.	Smergeldoek.
Id. émerisée	id.	Id.
Id. métallique	id.	Metaaldoek.
Toit	id.	Dak.
Id. à deux égouts	id.	Zadeldak.
Id. aigu	id.	Scherp dak.
Id. à pans cintrés	id.	Huifdak.
Id. id. coupés	id.	Wolfdak.
Id. à pignon	id.	Geveldak.
Id. avec égouts intermédiaires	id.	Zaagdak.
Id. brisé	id.	Gebroken dak.
Id. cintré	id.	Boogvormig dak.
Id. conique	id.	Kegeldak.
Id. d'une tour	id.	Torendak.
Id. en appentis	id.	Afdak.
Id. en batière	id.	Zadeldak.
Id. en coupole	id.	Koepeldak.
Id. en pavillon	id.	Schilddak.
Id. en pointe	id.	Kegeldak.
Id. en potence	id.	Afdak.
Id. en pyramide	id.	Schilddak.
Id. français	id.	Fransch dak.
Id. mansard	id.	Mansard-dak.
Id. saillant	id.	Overhangend dak.
Toiture	id.	Dakbedekking.
Id. à losanges	id.	Ruitdak.
Id. d'une tour	id.	Torendak.
Id. en ardoises	id.	Schaliëndak.
Id. en écailles	id.	Schubdak.
Id. en losanges	id.	Ruitendak.
Id. mosane	id.	Maas-dak.
Toit vitré	id.	Glazendak.
Tôle	id.	Stortblik.
Id. de laiton	id.	Messingblik.
Id. de plomb	id.	Loodblik.
Id. plombée	id.	Verlood blik.
Tolérance	id.	Vergunning.
Tombac	id.	Tombak.
Tondin	id.	Buisezel.
Torche	id.	Bussel.
Tore	ld.	Ronde lijst.
*Torette	id.	Torentje.
Torque	id.	Bussel.

*Tounevis	Zie	Vijsdraaier.
Toupie	id.	Top.
Tour	id.	Draaibank.
Id.	id.	Toren.
Id. de main	id.	Handeling.
*Id. di waindai	id.	Omslagboor.
Tourelle	id.	Torentje.
Tourillon	id.	Tap.
Tourne-à-gauche	id.	Wringijzer.
Id.	id.	Zaagzetter.
Tourner	id.	Draaien.
Id. dans	id.	Indraaien.
Id. le plomb	id.	Plooien.
Tourne-vent	id.	Gek.
Tournevis	id.	Vijsdraaier.
Tournure	id.	Draailing.
Toutenague	id.	Chineesch zink.
*Touwire	id.	Blaasbalgpijp.
Toyère	id.	Vijlsteert.
Trabuet	id.	Dekkersstoel.
Id.	id.	Loodgietersladder.
Tracé	id.	Afschrijving.
Tracequin	id.	Schrijfhout.
Tracer	id.	Afteekenen.
Traceret	id.	Stift.
*Traceu	id.	Id.
Traçoir	id.	Id.
Trait	id.	Snede.
Id. de la scie	id.	Zaagsnede.
Id. de lime	id.	Vijltrek.
Id. de scie	id.	Zaagtrek.
Traitement du minerai	id.	Bewerking.
*Traiteu	id.	Trechter.
Tranchant	id.	Snede.
Tranche	id.	Scherpe staak.
Id. à froid	id.	Afslagbeitel.
Id. à manche	id.	Stokbeitel.
Trancher	id.	Doorsnijden.
Tranchet	id.	Aanbeeldsbeitel.
Id.	id.	Hakbeitel.
Travail	id.	Werk.
Id. à la tâche	id.	Taakwerk.
Id. à l'extérieur	id.	Buitenwerk.
Id. à l'intérieur	id.	Binnenwerk.
Id. complémentaire	id.	Bijwerk.
Id. de bâtiment	id.	Bouwwerk.
Id. de jour	id.	Dagwerk.
Id. délié	id.	Rinkelwerk.

Travail de nuit	Zie	Nachtwerk.
Id. de peu de durée	id.	Karwei.
Id. de plomberie.	id.	Loodwerk.
Id. de raccordement	id.	Vertakkingswerk.
Id. de renouvellement	id.	Vernieuwingswerk.
Id. de soudure	id.	Soldeerwerk.
Id. de zinguerie	id.	Zinkwerk.
Id. difficile	id.	Zet.
Id. du plomb.	id.	Bewerken.
Id. du zinc.	id.	Id.
Id. effectué pendant la journée	id.	Dagwerk.
Id. hors d'heure	id.	Buitenwerk.
Travailler.	id.	Werken.
Id. au ciseau	id.	Beitelen.
Id. d'aplomb	id.	Te lood werken.
Id. de niveau	id.	Paswerken.
Id. d'équerre	id.	Haakswijze werken.
Id. en ronde-bosse	id.	Bogelen.
Id. rapidement.	id.	Scheut.
Travail peu important	id.	Karwei.
Id. rémunérateur.	id.	Id.
Id. supplémentaire	id.	Overwerk.
Travaux d'entretien	id.	Onderhoudswerken.
Id. de recouvrement	id.	Bedekkingswerk.
Id. de toiture	id.	Dakwerk.
Travée	id.	Dakvak.
Traversin.	id.	Waagbalk.
Tréfilerie.	id.	Draadtrekkerij.
Id. de plomb	id.	Loodtrekkerij.
Id. de zinc.	id.	Zinktrekkerij.
Tréfileur	id.	Draadtrekker.
Treillage	id.	Vlechtwerk.
Treillager.	id.	Bevlechten.
Treillageur	id.	Bevlechter.
Id.	id.	Traliemaker.
Treillis	id.	Tralie; Vlechtwerk.
Treillisseur	id.	Vlechter.
Trémie	id.	Tremel.
Tremper	id.	Harden.
Trépan de maçon	id.	Breekijzer.
Trépied	id.	Driestal.
Tréteau	id.	Schraag.
*Treukoisse	id.	Hoekvijl.
Triage du minerai	id.	Sorteeren.
Tringle	id.	Richel.
Id. à border	id.	Bordeerstang.
Id. de manœuvre	id.	Trekstang.
Id. de piston de pompe	id.	Pompstang.

Tripoly	Zie	Tripel.
Triquet	id.	Dekkersstoel.
Id.	id.	Loodgietersladder.
Trochile	id.	Eierlijst.
Tronchet	id.	Blok.
Trop-plein	id.	Overloop.
Troquet	id.	Dekkersstoel.
Trou	id.	Gat.
Id. d'agrafe	id.	Kramgat.
Id. de coulée	id.	Tapgat.
Id. d'écoulement	id.	Uitloopgat.
Id. de doguet	id.	Dookgat.
Id. de la tuyère	id.	Blaasgat.
Id. de visite.	id.	Schouwingsgat.
Trouer	id.	Doorboren, -drillen.
Id. dans	id.	Inboren.
Trousse de foret à bobine. . .	id.	Drilkraam.
Id. de métal	id.	Afval.
Troussequin	id.	Schrijfhout.
Truelle	id.	Truweel.
Id. brettelée	id.	Id.
Trusquin	id.	Schrijfhout.
Tube	id.	Buis.
Id. acoustique	id.	Spreekbuis.
Id. jointif	id.	Aansluitende buis.
Id. ouvert	id.	Open buis.
Tubulure de raccord. . . .	id.	Buishals.
Tuthie	id.	Niet.
Tuyau	id.	Buis.
Id. acoustique	id.	Spreekbuis.
Id. à eau	id.	Waterbuis.
Id. à filtre	id.	Zijgbuis.
Id. à gaz	id.	Gasbuis.
Id. bifurqué.	id.	Broekpijp.
Id. continu	id.	Buis.
Id. d'alimentation d'eau. . .	id.	Waterbuis.
Id. d'arrosage	id.	Sproeibuis.
Id. d'ascension	id.	Stijgbuis.
Id. d'aspiration	id.	Zuigbuis.
Id. id. de pompe . .	id.	Pompdarm.
Id. de canalisation d'eau . .	id.	Waterleidingsbuis.
Id. de cheminée	id.	Schoorsteenpijp.
Id. de chute.	id.	Verlaatbuis.
Id. de décharge	id.	Id.
Id. de dégorgement . . .	id.	Doorspoelbuis.
Id. de descente	id.	Afvoerbuis.
Id. de fontaine	id.	Fonteinbuis.

Tuyau de pompe	Zie	Daal.
Id. de raccord	id.	Verbindingsbuis.
Id. de raccordement	id.	Id.
Id. id. extérieur	id.	Ingangsbuisleiding.
Id. de raccord secondaire	id.	Spruit.
Id. d'évacuation	id.	Verlaatbuis.
Id. id. d'air	id.	Tochtbuis.
Id. d'évent	id.	Verluchtingspijp.
Id. de ventilation	id.	Id.
Id. d'orgue	id.	Orgelpijp.
Id. d'un branchement	id.	Vertakkingsbuis.
Id. élévateur	id.	Stijgbuis.
Id. en alliage de plomb et d'étain	id.	Compositiebuis.
Id. en fer	id.	IJzeren buis.
Id. en grès	id.	IJzeraarden buis.
Id. étamé	id.	Vertinde buis.
Id. étiré	id.	Getrokken buis.
Id. jointif	id.	Aansluitende buis.
Id. -mère	id.	Groote buis.
Id. ouvert	id.	Open buis.
Id. physiqué	id.	Buis.
Id. pressé	id.	Geperste buis.
Id. roulé	id.	Gerolde buis.
Id. sans soudure	id.	Buis.
Id. secondaire	id.	Spruit.
Id. soudé	id.	Gesoldeerde buis.
Tuyauterie	id.	Buiswerk.
Tuyaux à emboîtement	id.	Ineenschuivende buizen.
Tuyère	id.	Blaasbalgpijp.

U.

Urinoir	id.	Pisbak.
Usages	id.	Bijwerk.
Usure	id.	Slijting.

V.

Valet	id.	Deurlood.
Vanne	id.	Schoof.
Id.	id.	Verlaat.
*Vantrain	id.	Voorschoot.
Vase	id.	Vaas.
Id. de W.-C.	id.	Privaatpot.
Id. pour latrines	id.	Id.
*Vège	id.	Zuigstang.
Ventilateur	id.	Luchtgever, -reiniger.

Ventilateur archimédien	Zie	Schroefventilator.
Ventilation	id.	Verluchting.
Ventouse	id.	Luchtzuiger.
Id.	id.	Tochtgat.
Verge	id.	Roede.
Id.	id.	Spil.
Vergette	id.	Poetsbezem.
Vérification	id.	Onderzoek.
Verne	id.	Gording.
Versant de toiture	id.	Dakvlak.
Vert-de-gris	id.	Kopergroen.
Vertical	id.	Rechtstandig.
Vésiculé	id.	Vol blaasjes.
Vide	id.	Lens.
Vider	id.	Lenzen.
Vidoir	id.	Doorspoelbak.
Id. d'angle	id.	Hoekstortbak.
Vieux plomb	id.	Oud lood.
Id. zinc	id.	Oud zink.
Vilbrequin	id.	Omslagboor.
Id. à engrenages	id.	Raccagnac.
Virole	id.	Beslagring.
Vis	id.	Vijs.
Id. à bois	id.	Houtvijs.
Id. à chapeau	id.	Vijs met kap.
Id. à métaux	id.	Metaalvijs.
Id. à rivet	id.	Kalkoentje.
Id. à tête bombée	id.	Halfbolronde vijs.
Id. id. demi-bombée	id.	Platronde vijs.
Id. id. fraisée	id.	Gesofreinde vijs.
Id. id. noyée	id.	Vijs met verzonken kop.
Id. id. percée	id.	Id. met doorstoken kop.
Id. id. perdue	id.	Id. met verzonken kop.
Id. id. plate	id.	Platte vijs.
Id. id. ronde	id.	Ronde vijs.
Id. chanfreinée	id.	Gesofreinde vijs.
Id. de presse	id.	Persvijs.
Id. de pression	id.	Drukschroef.
Id. de réglage	id.	Stelvijs.
Id. en bois	id.	Houten vijs.
Id. en métal	id.	Metalen vijs.
Viser	id.	Mikken.
Vis goutte-de-suif	id.	Platronde vijs.
Id. métallique	id.	Metalen vijs.
Id. noyée	id.	Vijs met verzonken kop.
Id. -obturateur	id.	Sluitschroef.
Visser	id.	Aanvijzen, Vijzen.
Id. dans	id.	Invijzen.

Visser dessus	Zie	Opvijzen.
Vitrail	id.	Kerkvenster.
Vitriol	id.	Vitriool.
Volant	id.	Zwenkrad.
Volatilisation	id.	Vervluchtiging.
Volatiliser (Se)	id.	Vervluchtigen.
Volige	id.	Bord ; Dakdeel.
Voligeage	id.	Beschieting.
Vrille	id.	Handboor.
Vrillon	id.	Kleine handboor.
Vue de côté	id.	Zijaanzicht.
Id. de derrière	id.	Achteraanzicht.
Id. de dessous	id.	Onderaanzicht.
Id. de dessus	id.	Bovenaanzicht.
Id. de face	id.	Vooraanzicht.
Id. extérieure	id.	Buitenaanzicht.
Id. intérieure	id.	Binnenaanzicht.

W.

*Waibire	id.	Sneeuwweerder.
*Waimbiage	id.	Stormbord.
*Wâmai	id.	Kussen.
W-C.	id.	Achteraf.
*Windai	id.	Omslagboor.

X.

*Xhaille	id.	Schalie.

Y.

Yatagan	id.	Yatagan.
Yeux-de-perdrix	id.	Eksteroogen.

Z.

Zigueline	id.	Zigeline.
*Zinc	id.	Zink.
Zinc	id.	Id.
Id. à cannelures	id.	Gegroefd zink.
Id. à côtes	id.	Geribt zink.
Zincage	id.	Verzinken.

Zinc brut	Zie	Werkzink.
Id. cannelé	id.	Gegroefd zink.
Id. carbonaté	id.	Zinkspaath.
Id. corrugué	id.	Gegolfd zink.
Id. coulé	id.	Gegoten zink.
Id. de remploi.	id.	Herbruikbaar zink.
Id. d'œuvre	id.	Werkzink.
Id. dur	id.	Hard zink.
Id. en feuilles	id.	Bladzink.
Id. en morceaux	id.	Zinkbrokken.
Id. en navettes	id.	Blokzink.
Id. estampé	id.	Gestampt zink.
Id. fondu	id.	Gesmolten zink.
Zincifère	id.	Zinkbevattend.
*Zinckège.	id.	Verzinken.
*Zinckeu	id.	Zinkbewerker.
*Zinckî	id.	Id.
Zinc laminé	id.	Geplet zink.
Id. ondulé	id.	Gegolfd zink.
Id. perforé	id.	Doorperst zink.
Id. piqué	id.	Gaterig zink.
Zingage	id.	Galvaniseeren.
Zinguerie.	id.	Zinkgieterij.
Zingueur	id.	Zinkbewerker.
Zinquage	id.	Verzinken.